SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

EGYETEMI ÉLET

1971 OKT 12

Vajda Zsuzsa

21

Vajda Zsuzsa: MASZK

1021

„MŰSZAKI PRÓ
AZ

SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

EGYETEMI ÉLET
Vajda Gyula
1972 [illegible] 6

Vajda Zsuzsa kisplasztikája

1021

Kincses Gyula felvétele

seget. S
kell mindent
szobák ro
(Mint ahogy
gazdasági re
varrni azok
geket, amel
nehezítik
kulturális n
lettem ülő
akinek sza
mechanizm
a fejét, am
tette. Ha egy sportriporter anyagias, ez az ő maszek tulajdonsága.) Jogos volt viszont azoknak a felszólalóknak az álláspontja, akik panaszolták, a zömmel kétágyas szobákból álló kollégiumi épületből kispórolták a kellő számú és nagyságú közösségi helyiséget. Az ilyen „takarékosság" valóban a kollégiumi nevelés céljai ellen hat.

A másik gyakran körüljárt téma a kollégiumi nevelőtanárok szerepe, helyzete volt. Teljes egyetértés mutatkozott abban, hogy munkájukra szükség van, hogy csökkenteni kell az egy nevelőtanárra jutó hallgatók számát. A jelenleginél jobban kell díjazni ezt a fontos nevelőmunkát, ugyanakkor meg is kell követelni a kifogástalan munkavégzést, a nevelési célok érvényesítését. Rögzítsék, mennyi az a kötelező óraszám, amelyet a kollégiumban kell letölteniük. De a nevelőtanári státusok megléte sem mentesítheti az egyetemi oktatókat attól, hogy gyakran keressék fel a kollégiumokat.

repéről és lehetőségeiről, a művészeti nevelésről, a külföldi kollégistákról, a házas egyetemisták problémáiról, a demokratizmusról, a szakkörökről, a nyelvoktatásról, az étkezési forintnormák emeléséről, mindenről, ami gondot — de akár örömet is — jelent a kollégiumi életben. Ahogy véleményt lehet cserélni kollégiumi diákok és a felsőoktatás vezetői között.

⊙

Csak most, a cikk végén jutott az eszembe: nem tudok válaszolni útitársam kérdésére. Az ő témájáról nem esett szó a háromnapos konferencián. De miért is esett volna? Hiszen a résztvevők arról megbizonyosodhattunk mindnyájan: a konferencia résztvevői — csakúgy, mint az őket küldő kollégiumok tagsága — felnőtt, nagykorú magyar állampolgár. Azonos jogokkal (persze kötelességekkel is!), mint a többi néhány millió felnőtt ebben az országban. S ez a fontos. Erről az alapról minden kérdés megoldható.

Gőz József

MTI SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 5!
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

EGYETEMI ÉLET

1971 JUN 2

1021

Vajda Zsuzsa

Vajda Zsuzsa grafikája

számára.

Az intenzív
pi 4, heti 20, é
sak.

Beiratkozás:
du. 2—4-ig a '
kárságon (Vör
45—47.).

ATE

— A Közgazdasági Társaság Matematikai és Közgazdasági Szakosztálya és a SZIGMA folyóirat operáció kutatási pályázatot írt ki. A bíráló bizottság az első díjat nem adta ki, az 5000 forintos második díjjal dr. Tóth József egyetemi docens, a mezőgazdasági tudományok kandidátusa és munkatársai által kidolgozott és benyújtott pályamunkát jutalmazta.

A benyújtott pályamunka címe: „A termelési szerkezet és termelési források egyidejű optimalizálásának módszere és gyakorlati alkalmazása." Ezzel a Debreceni Agrártudományi Egyetem Üzemtani Tanszékén folyó tudományos munka újabb elismerést nyert.

✳

— Május 8—9-én tartották meg a Megyei Művelődési Központ rendezésében a megye élvonalbeli csoportjai néptáncfórumát, amelyen részt vett az egyetem tánccsoportja is. A rendezvényen bemutatott számok a szakmai vezetők elismerését váltották

Szász Gábor dékánhelyette előterjesztésében foglalkozta a karon folyó tudományos ku tatómunka helyzetével, dr. Or bán Sándor dékánhelyettes pe dig a diplomadolgozatok for mai és tartalmi követelmé nyeiről, továbbá a tantervmó dosításról terjesztett elő anya got. Ez utóbbit a tanács eluta sította.

✳

— A mezőgazdasági és élel mezésügyi miniszter és he lyettese rendkívüli béremelés ben részesítette a kar nyol egyetemi tanárát, 19 docensé 39 adjunktusát, 16 egyéb ok tatóját és kutatóját, valamin 49 dolgozóját.

✳

— Április 26—27-én a Gö döllői Agrártudományi Egye tem KISZ-bizottsága megren dezte az agrárfelsőoktatási in tézmények fiatal oktatóinak é kutatóinak első országos kon ferenciáját. A különböző szek ciókban egyetemi karunkró dr. Ruzsányi László, dr. Józs László, dr. Palotás Gábor é dr. Géczi László tartottak ku tatásaikról előadást.

✳

— Dr. Leitereg András ad junktus, Wallendums Árpá tanársegéd, a géptani tanszé oktatói, továbbá Pető István

Vajda Zsigmond

A kis csikó, 1887.

Ernst Múzeum aukciók

XII

562

Vajda Zsigmond

VAJDA ZSIGMOND.

Közölve -

Országvilág 1886. 782 l.

Dr. Bródy Ernő országgyülési képviselő.

Sümegi Vilmos országgyülési képviselő.

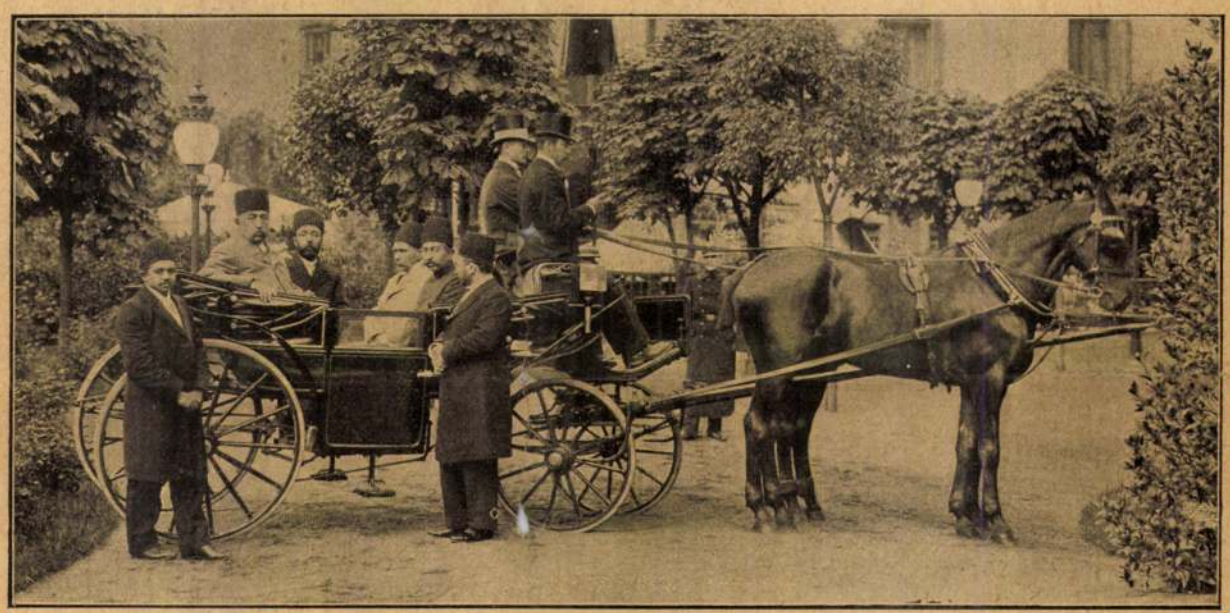

A perzsa sah Budapesten 1900-ban. A sah kiséretével a városligetben. A kocsiban a sahtól balra Emine Szultan Sadrazam a nagyvezér, ezekkel szemközt két minisztere, a kocsi mellett udvartartásának két tagja.
Adler Artur fényképész, lapunk számára beküldött felvétele.

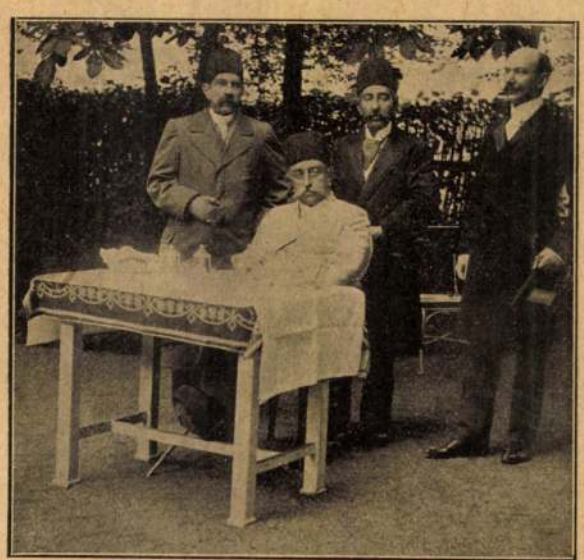

Muzaffer ed-Din, a most elhunyt perzsa sah budapesti látogatása alkalmával, a Gellérthegy-vendéglőjének kertjében. Mögötte két főembere, s ezektől jobbra a magyar kormány megbizottja.

A perzsa sah két kis fia, mint európai katona-iskolai növendékek, kik a sah budapesti látogatása alkalmával apjukat meglátogatták. Adler Arthur fényképész lapunknak küldött felvételei.

kitünőbb dolgai mégis a portrait-i, melyekben kiváló dolgokat produkál. Arczképei szinte fotografikus hüséggel beszélnek, mert az arczokban nemcsak kifejezést, de jellemet is fest. Ujabb alkotásait — eltérőleg a régiektől — erős szinezése teszik érdekessé s üdévé. Az érdekes és értékes kiállitásból három kép reprodukczióját és a müvészt, mütermében mutatjuk be.

Affaire-ek.

Az elmult héten valósággal puskaporos volt a hangulat, társadalmi és politikai életünkben. Egymást érték a személyi támadások, melyekből aztán affaire-ek keletkeztek. A legérdekesebb mindenesetre az az affaire, mely Halmos János volt polgármester és Polónyi Géza igazságügyminiszter között támadt, melynek részleteit olvasóink bizonyára ismerik a hirlapokból. Halmos Jánost, aki egy bizottsági tagnak Polónyiról sértő nyilatkozatot tett, a miniszter provokáltatta, de Halmos az elégtételadást megtagadta. A kinos ügynek valószinüleg a biróság előtt lesz a folytatása. — A másik affaire főszereplője Sümegi Vilmos képviselő, aki a demokratákkal jutott éles ellentétbe, miből valóságos nyilatkozat-áradat keletkezett, melyekben Sü-

Kolostori szakács. Vajda Zsigmond festőmüvésznek, a „Könyves Kálmán" szalonjaiban rendezett kiállitásából.
Saját fényképészünk eredeti fölvétele.

Szt. László megszabaditja a magyar leányt. Vajda László festőmüvésznek a Könyves Kálmán szalonjaiban rendezett kiállitásából.
Saját fényképészünk eredeti fölvétele.

Halmos János, volt polgármester.

Polónyi Géza igazságügyminiszter, akiről Halmos volt polgármester azt állitotta, hogy fővárosi bizottsági tagságát pénzszerzésre használta fel.

Vajda Zsigmond festőművész, a mütermében.
Saját fényképészünk eredeti fölvétele.

Szegény asszony könyve. Vajda Zsigmond festőművésznek a „Könyves Kálmán" szalonjaiban rendezett kollektiv-kiállitásából.
Saját fényképészünk eredeti fölvétele.

Vajda Zsigmond

Tolnai Világ-Lapja

SZÉPIRODALMI KÉPES HETILAP

Előfizetési ára: A Házi Kincstár, Gyermekvilág és Aranyifjuság mellékletekkel együtt negyed évre 4 kor., fél évre 8 kor. Szerk. és kiadóhivatal: Budapest, Dohány-utcza 16. * A hirdetés millimeter-számitással történik, 1 hasáb 1 sor 20 fill.

A Tolnai Világ-Lapjában megjelent czikkek és képek utánnyomása tilos.

VII. évfolyam. Budapest, 1907 január 20. 4. szám.

A hét eseményeiből

Tömörkényi István, a legjobb magyar elbeszélők egyike, kit érdeme elismeréseül a Petőfi-Társaság a tagjai közé választott.

A Rothschild—Wertheimstein eljegyzés.

Europaszerte társaságokban és családokban igen sokat beszélnek, mostanában a Rothschild—Wertheimstein eljegyzésről. És ez természetes. Mert elvégre is a Rothschild fiának a menyasszonya lenni nem éppen a legutolsó dolog. A világ előtt annyira ismert pénzkirály fiának az eljegyzése bennünket magyarokat érdekel elsősorban, mert hiszen a boldog menyasszony magyar leány, akibe lord Rothschild fia beleszeretett. Másfél évvel ezelőtt a jegyespár Tátrafüreden ismerkedett meg egymással s az alig 30 éves lord Rothschild megszerette Wertheimstein kisasszonyt. A fiatalok között — miután Tátrafüredről elutaztak — élénk levélváltás fejlődött, melynek eljegyzés lett a vége. A jegyespár arczképét itt mutatjuk be olvasóinknak.

Beödi Balog Gyula, Vasvármegye levéltárosa, a minap ünnepelte irói munkásságának 50 éves jubileumát. Irodalmi munkásságát 1856-ban kezdte meg s azóta számos kötetre menő munkásságával gyarapitotta a magyar irodalmat.

Ferenczy Ferencz iró, aki szindarabjaival és irodalmi munkásságával nagy sikereket aratott. A Petőfi-Társaság a minap tagjai közé választotta.

Vajda Zsigmond kiállitása.

Vajda Zsigmond, ez a ritkaszorgalmu és erős tehetségü festőművész rendezett most kollektivkiállitást a Könyves Kálmán szalonjaiban. 163 képet állitott ki a művész, ki képtárgyai szerint igyekszik styljét változtatni, nehogy egyhanguvá váljék. Vajda művészi alkotása között legkedveltebbek genreképei, melyeknél leginkább látszik a művész fokozatos fejlődése, de leg-

A Rothschild—Wertheimstein eljegyzés.

Wertheimstein Rózsika, nagyváradi nagybirtokos leánya, lord Rothschild Károly, a londoni Rothschild-ház tulajdonos fiának — menyasszonya.

Lord Rothschild Károly, lord Rothschild Náthán fia, feleségül veszi Wertheimstein Rózsikát.

408. Papp Emil: Falun.

Vajda Zsigmond

334. Vajda Zsigmond: Válás előtt.

Képröm. Tais 1907/8. Ich
Kiáll. Eat

269. Kézdi-Kovács László: Klasszikus táj.

142. Vajda Zsigmond: Kovácsműhely.

Ferenczy Károly

12. Ferenczy Károly: Férfi arckép.

Műcsarnok 1902/3. téli tárlat

Vajda Zsigmond

111. Vajda Zsigmond: Emlékek.

246. Vajda Zsigmond: Kimerülve.

96. Jendrassik Jenő: Merengés.

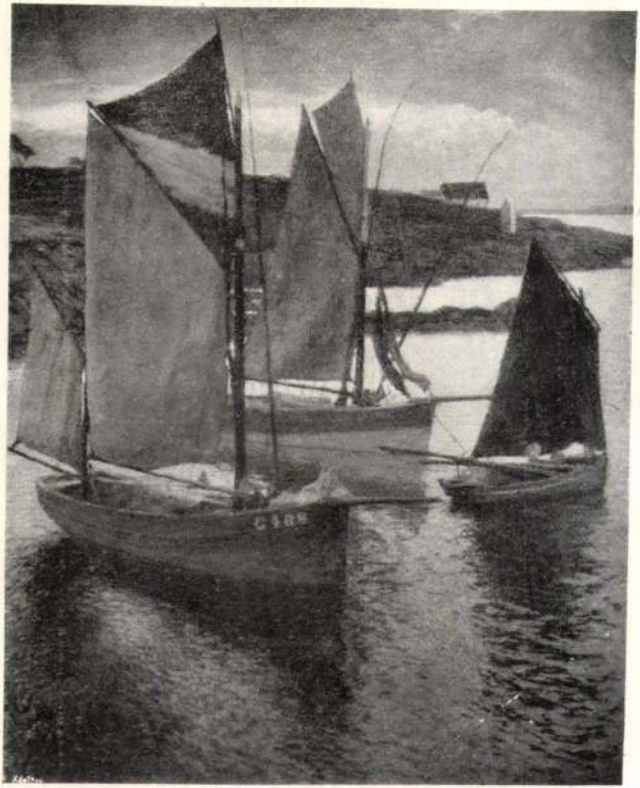

19. Polle Hugó: Tonhalászhajók.

Vajda Zsigmond K.

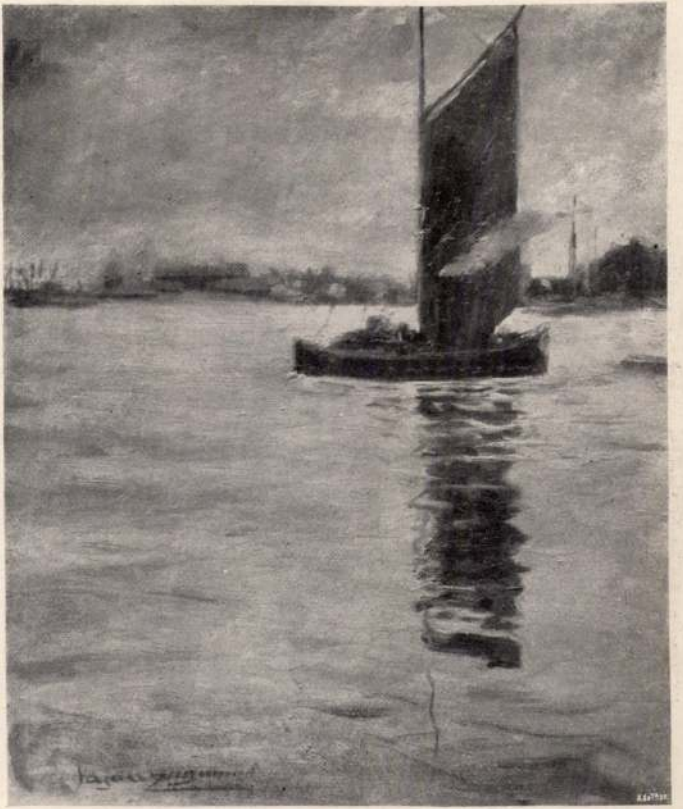

196. Vajda Zsigmond: Teherszállitó.

Műcsarnok 1908. tav. Eladó.

Vajda Zsigmond festőművész (1860–1931).
Látó János: A Parlament „kártartása".

Budapest folyóirat, 1988, 8., 25-old.

Országgyűlési terem. Vajda Zsigmond falképe

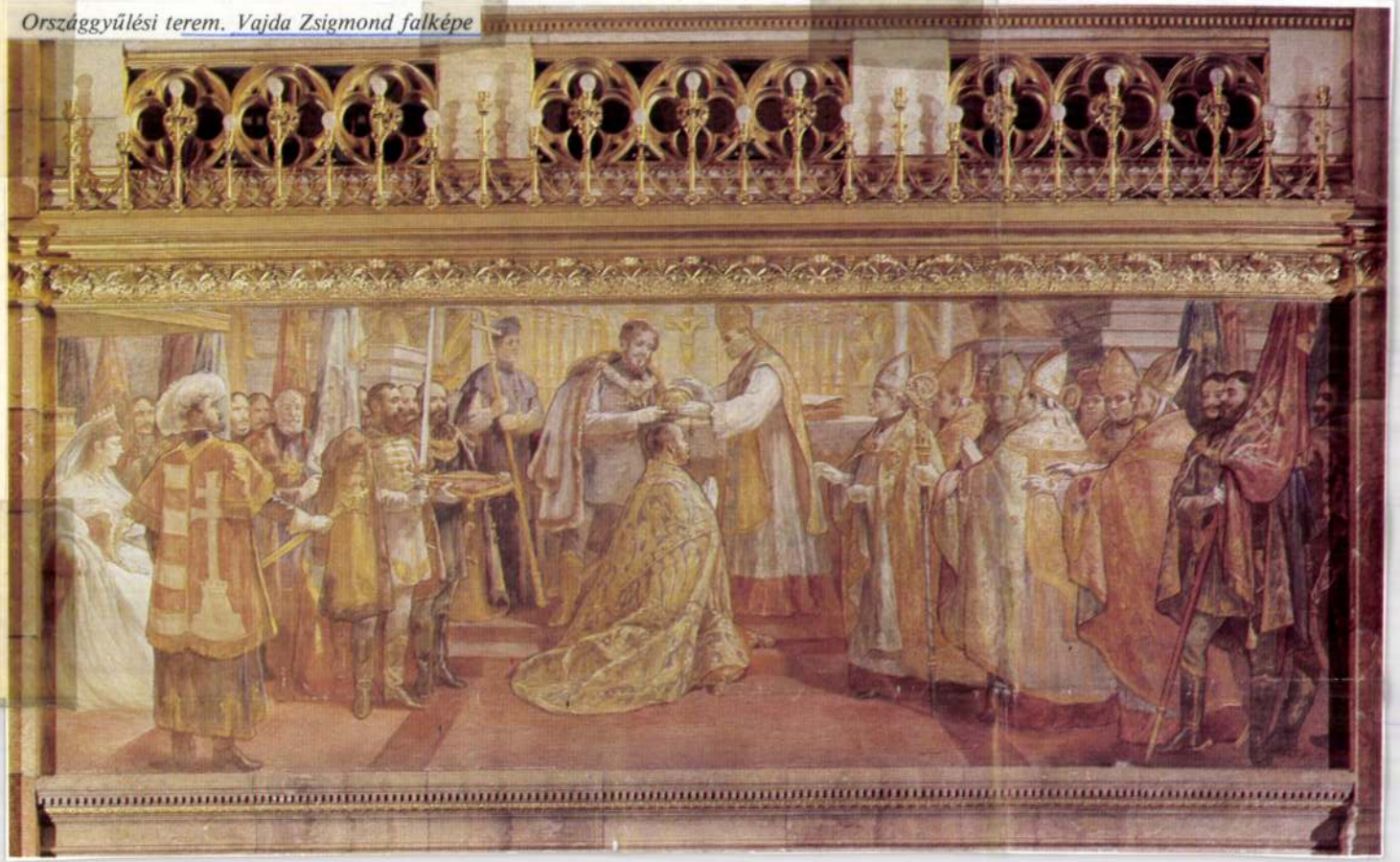

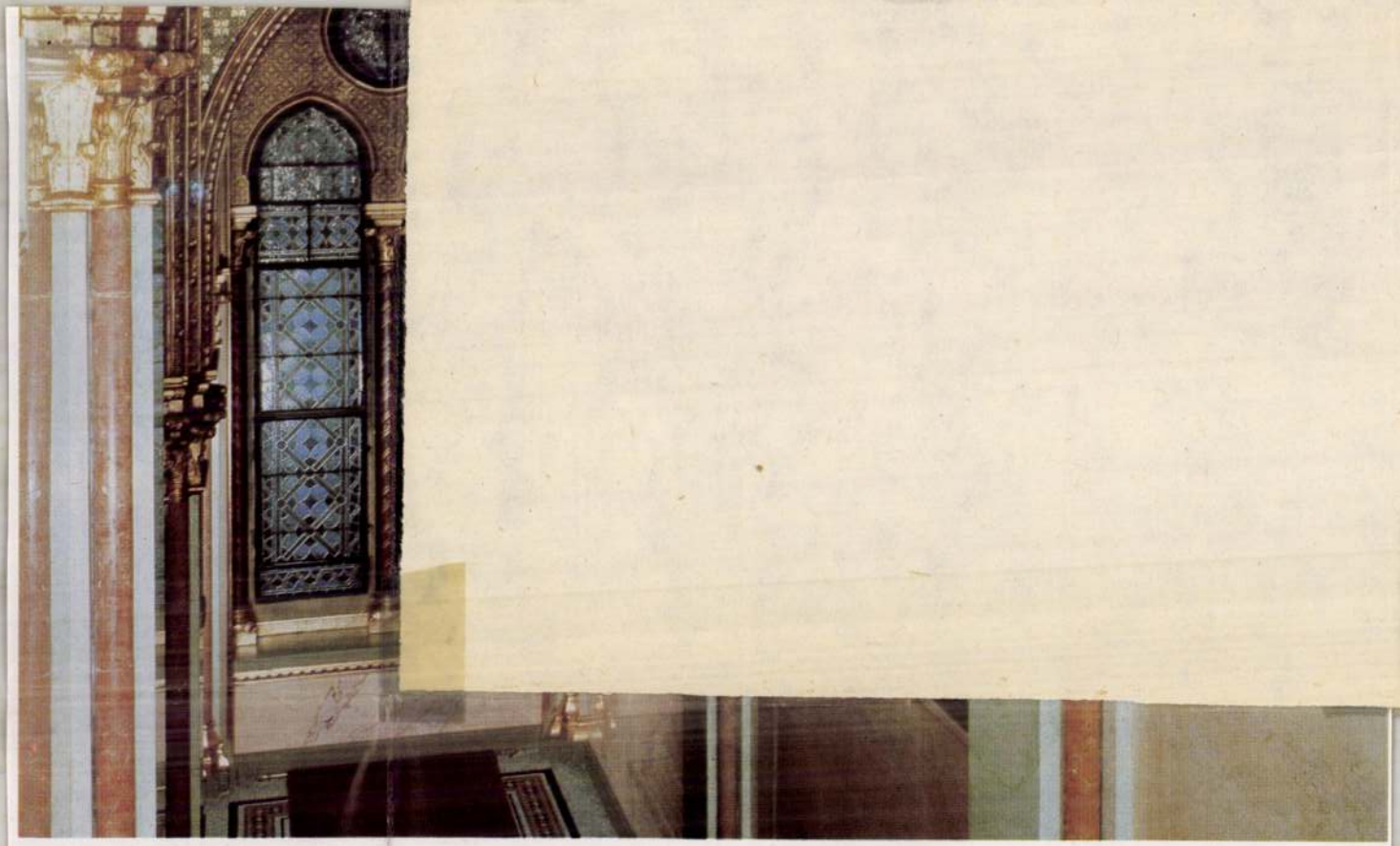

lami nagyon. Természetesen ez nem érinti a lovasság megbecsülhetetlen értéket a földerítő és biztosítási szolgálatban, de a kard és lándzsa kiszorítására való hajlandóság mindinkább igazolást látszik nyerni.

A tüzérség jelentőségét természetesen még jobban emeli az ágyuknak és lövegeknek a franczia-német háború óta elért nagyobb hordképessége, gyorsabb tüzelőképessége s javított szerkezete. A jelenlegi japán háborúban használt tábori ágyuk négy angol mérföldre hordanak s az oroszokéi még valamivel messzebb. Ám az ütegparancsnokok önálló föllépésére alig nyílik tér. Katonai mérnökök jelölik ki a tüzérség helyét a terepviszonyok és az akczió terve gondos megfontolása után, azután törzstisztek állítják fel az ütegeket, lehetőleg védett helyzetben s a működési tér minél szélesebb biztosításával, azután részletes utasításokat adnak a változik. Nincs többé tömeges menetelés a harcztéren, a csapatok lehetőleg szétszórtan vonúlnak fel, lassan s minden rejtekhely gondos felhasználásával nyomúlnak előre. Hála a kis kaliberű fegyvereknek s az antiszeptikus golyóknak, a régebben végzetesnek bizonyult sebek ma már csak harczképtelenné tesznek s olyan sebeket, melyek eddig harczképtelenekké tettek, ma már föl sem vesznek a katonák az ütközet hevében. Az elvérzések esete a lehető legcsekélyebbre szállott alá, mióta a katonák a vérzés elállítására az «első segély» eszközével el vannak látva. Oly sebek, melyek eddig lefektették az embert, ma még meghagynak annyi erőt neki, hogy az ütközetből saját lábán elvonulhasson. Az orvosok észleletei azt mutatják, hogy a sebesülteknek ötven százaléka egy hónap alatt helyre áll s ezeren és ezeren heverik ki egy hét alatt kapott seböket.

czélpont, a távolság, a használandó lövedékek, stb. tárgyában. Az ütegparancsnokok egyszerűen ellenőrzik a vett utasítások végrehajtását, az idő, gyorsaság, czél és távolság szempontjából. Az ágyútűz hatását külön e czélra rendelt tisztek figyelik meg, kik a harcztér különböző pontjain vannak felállítva s állandó telefon-összeköttetésben állnak a fővezénylettel.

Azt is valószinűvé tette a japán háború, hogy a jövő ágyúja a kis kaliberű, messzebb hordó tábori ágyú lesz. A mai 3·2—3·6 hüvelyk kaliberű ágyútypus kaliberének 2·5 hüvelykre csökkentésével nagyobb gyorsaság lesz elérhető. Mindinkább tért foglal az a nézet, hogy a háborúban kevesebb hatást tesznek a hosszabb időközökben ismétlődő nagyobb lövedékek, mint a gyorsabb egymásutánban következő kisebbek.

Mind a mellett alaptalan az a nézet, mintha a mai háborúban az emberi élet koczkázata nagyobb volna, viszonyítva az ütközetek tartamához, mint ezelőtt. Nem mintha a mai ismétlő fegyvereknek, gépágyuknak és robbanó-lövegeknek nagyobb romboló hatása nem volna, hanem mert a fegyverek tökéletesedésével a taktika is

Még a robbanó-lövegek is sokat veszítenek veszedelmességökből azáltal, hogy oly apró darabokra robbannak, melyek már pár lábnyi távolságban is kevés kárt okoznak. Csak a shrapnelek igazán veszedelmesek.

Általában azt lehet mondani, hogy a japán-orosz háború bizonyítékot szolgáltatott arra, hogy a jövő háborúja egyfelől túlnyomólag tekhnikai feladat, másfelől pedig kevésbbé kegyetlen lesz, mint hajdan volt. *V.*

AZ ELSŐ MAGYAR NÉPKÉPVISELETI ORSZÁGGYŰLÉS MEGNYITÁSA 1848 JULIUS 5-ÉN.

A KORONÁZÁS 1867 JUNIUS 8-ÁN.

Divald Károly fényképei.

A KÉPVISELŐHÁZ ÜLÉSTERMÉNEK FALFESTMÉNYEI VAJDA ZSIGMONDTÓL.

EGYVELEG.

* **A keresztnevek.** A nálunk leggyakrabban használt keresztnevek nagyobbára görögből, vagy héberből származnak s ezek jelentése többnyire meg is magyarázható pl. István=koszorús, Sámuel=halld meg Isten, de már a kevés magyar eredetűnek látszó keresztnév: Gyula, Árpád, Zoltán, stb. egykori jelentése homályos, míg a magyarnak gondolt Béla név nyilván szláv és fehért jelent. Egyébiránt sok hajdan használt személynév, melyeknek jelentése is nyilvánvaló volt, ma már kiveszett, pl. Hajnal, Halál, Beteg stb. Ugylátszik, hogy őseink nem igen válogattak benne, milyen nevet adjanak az ujszülöttnek, vagy egész természetesnek találták ezt, a mi ma már visszatetsző, vagy különösnek tűnik fel. Még a mai arabok is szeretik az ilyes neveket, pl. a tavaly sokat emlegetett marokkói felkelő vezér Bu-Hamara neve nem mást jelent, mint: szamárfia. Nagy mesterek az angol földmívesek a névgyártásban. Sokan arra törekszenek, hogy a keresztnév valami szépet, jót jelentsen, mert ez hitük szerint befolyással lehet az illető gyermek életpályájára is. Igy csinálnak aztán efféle neveket: Hit, Remény, Szeretet, Boldogság, Alázatosság. De a vallás is nagy szerepet játszik a névadásban, a biblia csaknem minden nevezetesebb alakja előkerül, sőt akad, a ki egész kegyes mondatot használ keresztnév gyanánt. Például egy földmíves ezt a nevet adta ujszülöttének: «If-Christ-had not-died-for you-you-would-have-been-damned:» a mi magyarul ezt teszi: «Ha Krisztus érted meg nem halt volna, elkárhoznál».

* **A világ legdrágább élőfája** a londoni City (belváros) egyik népes utczájában áll. A fa által elfoglalt terület évenként 6000 korona bért jövedelmezne, mely összeg 180 ezer korona tőkének felel meg.

* **Nagyértékű könyv.** A Devonshire herczeg birtokában levő Claude Lorraine: «Az igazság könyve» czímű kötetért a British Muzeum igazgatósága 480 ezer koronát igért, az ajánlatot azonban a herczeg nem fogadta el.

* **Hivatalos statisztikai kimutatások** szerint Oroszországban 17 millió hat és tizennégy év közötti gyermek van, kik semmiféle neveltetésben sem részesülnek.

* **Lóhúsfogyasztás Párisban.** Az 1871-iki ostromzár előtt Párisban évenként alig ezer ló került a mészárszékre. A mult 1904-ik évben pedig már 36,091 darab lovat mértek ki. A nemrég épült lóhus-vágóhid 400 ezer frankba került.

* **A párisi központi zálogházban** 1859 óta egy elefántcsont fogantyús sétabotot őriznek. Ezt a botot 1859-ben négy frankra becsülték, mely összeg után a bot tulajdonosa 45 év óta rendesen megfizeti a kamatot.

Erre megbékélt a költő, a kinek láthatóan tetszett a vendégszeretetnek ez a magyarázata.

*

Szent-Iványi Károlyt, mint a fentebb elbeszélt megyegyűlési jelenetből is kiviláglik, nagyon szerette az öreg úr. Mivel tudta, hogy a sok reprezentáczióval járó házelnöki méltóság nagy pénzbe kerül, anyagilag is minduntalan segíteni szerette volna önérzetes testvérét, a ki a világért sem fogadott volna el tőle segítséget.

Egyszer Sajó-Gömörön négyezer pengő forintot szeretett volna «kölcsönözni» az elnök úrnak, de ez hevesen tiltakozott, mire Józsi bácsi cselhez folyamodva, Károly úr kabátja zsebébe csempészte a bankókat.

Károly úr lassan elindult kifelé, s Józsi bácsi kimondhatatlan örömben volt és a nála tartózkodó Hevessy Bertalan barátjának diadalmas pillantások közben oda súgta:

— No, hazúlról csak nem fogja visszaküldeni!

De Károly úr még nem ért az ajtóhoz, megfordúlt. Nem találta a keztyűjét. Sok keresés után végre valamelyik inas kérdezi Károly urtól: hátha a kabátja zsebébe tette?

Károly úr, a mint belenyúl a zsebébe, hát csak érzi, hogy valami papirosféle ropog benne, kirántja és nyomban mindent megértve, szemrehányó tekintettel lecsapja a bankókat az asztalra, aztán morogva eltávozik.

Józsi bácsi pedig, mint a tetten ért gyermek, szomorúan sompolygott a másik szobába.

*

Nem csoda, ha az eredeti egyéniségű, szeretetreméltó öreg urat mindenki megszerette; s azok között, kik rokonszenvükkel kitüntették, ott találjuk József főherczeget is egész fenséges családjával.

Erre a kitüntető kegyre mindig örömmel, büszkeséggel gondolt, s a sok toaszt között, a mit életében mondott, mindig legtöbb szeretettel és boldogsággal azt emlegette, a melyet Alcsuthon tartott, mikor feleletképen József főherczeg hozzáintézett kegyes szavaira, azon kérést terjesztette Klotild főherczegné elé, egyezzék bele, hogy a csorbai tó körül épített új sétányt Klotild-sétánynak nevezhesse el. Számos emléke között egyike volt a legnagyobb becsben tartottaknak az a szeretettel megőrzött ágacska, melyet József főherczeg maga szakított le fiumei kertjében és sajátkezűleg adott át a nála látogatóban lévő öreg úrnak. Ma is ott függ díszkeretbe foglalva a szent-iváni kastély termében.

Mikor még a mult év nyarán látogatásával ujolag megtisztelte Józsi bácsit a főherczeg, Klotild főherczegné és Erzsébet főherczegnő Ő Fenségeikkel együtt, az öreg úr barátságos csorbai villájában, nem telt volna oly vígan a délután, ha sejteni lehetett volna, hogy nem látják egymást többé viszont a Kárpátok égbenyúló bérczei tövében, s nem beszélgethetnek többé együtt a nagy palatinusról . . .

*

. . . Hű kisérő társúl mindig vele járó derűs humora Józsi bácsit még a halálos ágyán sem hagyta cserben. Ápolóját szomorú mosolygással Kuropatkinnak nevezte el. Mintha bizony azt akarta volna mondani, hogy hadvezérét látja benne a halállal vivott elvesztett csatájában.

Igaz is, hogy ez volt Józsi bácsi egyedüli csatája, a melyből nem került ki győztesen.

HOGY HARCZOLNAK A JAPÁNOK?

Napoleon hires képe, a mint az austerlitzi csatában táborkarától kisérve egy magaslatról szemlét tart katonái felett, körülötte tüzet okádó ágyúk, halálhörgésben vonagló sebesültek és paripák, füst és láng mindenütt — körülbelől ma is megfelel az átlagos felfogásnak valamely csata szinhelyéről. Pedig ez az egész kép ma már csak a multé. A mai hadvezért nem ott kell keresnünk, a hová a régi csatafestők képzelete állitotta, hanem asztalnál görnyedve, előtte a kiterített térkép, melyen apró zászlók jelzik a két ellenséges tábor hadállásait. Könyökénél a telefon, mely egyre csilingel, miközben fürge újjak kötik össze a főhadiszállást a harcztér minden pontjával. Küldönczök és parancsőrtisztek járnak ki s be, még a gyorsiró sem hiányzik, ki a vett izenetet gyorsan papirra vesse s menten lekopogtassa a táviróhuzalon. A segédtisztek másolatokat készítenek az izenetekről s időbélyegzővel látják el azokat, hogy az esetleges mulasztás és felelősség később meg legyen állapítható. Bizony minden avatatlan inkább hinné az első benyomás után, hogy valami bank-üzlet igazgatói irodájában van, mint egy tábor főhadiszállásán. Nem is sejti, hogy az asztalánál nyugodtan ülő hadvezér a hadjárat minden viszontagságát perczről-perczre átéli lelkében. Most azt hallja, hogy rohamát visszaverték s gyorsan segédcsapatokra van szükség, majd arról értesül, hogy itt és ott a municzió fogyatékán van, az egyik hadosztályt szétszórta az ellenség, a másik két nap óta van élelem nélkül és így tovább; körülbelől 40 mérföldnyi homlokvonalon minden pont megköveteli a maga külön intézkedését.

Mert a most folyó háborúban voltak ütközetek, a melyekben ilyen hosszú harczvonalban állott szemben egymással a két ellenséges tábor. Ezen természetesen nem azt kell érteni, hogy a kifejlődött harczvonal minden pontján egy időben és egyaránt harczoltak. De még harmincz év előtt is lehetetlennek gondolta volna mindenki csak a taktikai érintkezés fentartását is ily messzeségben a csapatok közt. Ezt csak a telefon és a távirda tette lehetővé: csak ezóta történhetik meg az, a mi pl. a Liao-Jang körüli csatában, hogy egészen különböző csapatok legalább öt-hat összecsapásban vegyenek egy időben részt, sokszor több mérföldnyi távolságban egymástól.

Régen az egész harczmező feltárult a vezénylő parancsnok szemei előtt, ki egy tekintetre láthatta, milyen fordulatot vesz az ütközet. Ma azonban a messzehordó fegyverek mindegyre fokozódó tökéletessége egészen más helyzetet teremtett. A mai hadseregek már jelentékeny kárt tudnak egymásban tenni oly távolságokról, melyek még a messzelátóval is alig hogy megmegkülönböztethetők. Kuropatkin a liao-jangi kemény ütközetben, mikor a helyzet seregére nézve a legválságosabbra fordult, az ágya fejénél felállított telefon mellett pihent, ha ugyan pihent, s onnan kisérte figyelemmel Oyama mozdulatait, s intézte az ellentámadást, mely majdnem elvágta Kuroki hadseregét a japán főhadseregtől. Persze a szintén éber Oyama hamar észrevette ellenfele tervét s még idejekorán elegendő csapatot tudott összpontosítani a fenyegetett ponton, hogy meghiusítsa a mozdulatot s helyreállítsa az összeköttetést jobb szárnyával.

Mi tagadás benne, az orosz-japán háború eredményei, melyekre oly feszülten várt a katonai világ, alaposan keresztülhúzták az eddigi számításokat. Emlékezhetünk rá, milyen biztosra vették pár évvel ezelőtt az úgynevezett szakkörök, hogy a jövő háborúja első sorban rövidségével fog az eddigiektől különbözni s a hadi koczka igen gyorsan fog benne eldőlni. Nos hát, ennek ép az ellenkezője bizonyult igaznak. Eddig három napi harcz is elég volt a seregek kimerítésére, a most folyó háború alatt láttunk ütközeteket, a melyek tiz napon át tartottak szünet nélkül — igaz, hogy nem mindig ugyanazon csapatok közt. Ezt is a harczvonal rendkívüli kiterjedése okozza, a mely csökkenti a harczmező egyik részén szenvedett vereség demoralizáló hatását a csapatok többi részére, úgy hogy egy általános pánik ma már nem is képzelhető. Aztán meg ugyane körülmény lehetővé teszi a taktikai műveletekbe belevont nagy távolságok következtében a részleges vereséget szenvedett csapatok gyors összevonását és rendbeszedését még a döntő csapás előtt. Ez természetesen módosította a hadsereg ellátásában követett eddigi rendszert is. Eddig a katona élelemmel és municzióval elegendőleg fölszerelve vonult a harczba. Ki gondolta volna, hogy jön idő, mikor szükségessé fog válni a csapatoknak lőszerrel, élelemmel ismételten való ellátása, a nélkül, hogy a harczvonalból kivonassanak? Pedig ez történt; a municziós és élelmezési csapatok ma már maguk is belejutottak a tűzvonalba. Liao-Jangnál például az oroszok társzekerei ismételten abba a helyzetbe jutottak, hogy erős ágyútűz alatt voltak kénytelenek lőszert és élelmet osztani ki a harczoló katonák közt.

Különben az óriási municzió-szükséglet egyik legjellemzetesebb vonása a mai háborúnak. Több municzió fogyott el Mandzsuriában egy nap alatt, mint az egész spanyol-amerikai háborúban. Az orosz katona százhúsz töltényt visz magával a harczba s ez alig elég egy napra, ha komolyan szorongatják. Liao-Jangnál némely orosz ezred 800-nál is több töltényt fogyasztott emberenként. Tudnunk kell, hogy az orosz hadsereg szervezetében egy-egy ember rendes készlete 422 töltény a gyalogságnál s még kevesebb a lovascsapatoknál. Ép ilyen nagy volt a fogyasztás a tüzérségnél is. Liao-Jangnál némely orosz üteg ágyunként több mint 600 lövést tett, holott a tábori tüzérség egyenként csak 108—150 lövedéket visz magával, az ágyú minősége szerint, míg az összes látható készlet az ágyúparkokkal együtt körülbelől 475 lövedék ágyunként.

Mik azok a tanulságok már most, melyek a japán-orosz háború tapasztalataiból a jövő hadviselésre vonatkozólag levonhatók? Először is szakítanunk kell azzal az előítélettel, mintha a gyalogság szerepének fontossága bármi tekintetben is csökkent volna. Semmiben sem támogatja ezt a föltevést a most folyó háború. A gyalogság ma is gerincze a hadseregnek s az egyetlen fegyvernem, mely döntő eredményeket képes elérni. Csak taktikája változott annyiban, hogy a korábbi zárt formácziókat mindinkább háttérbe szorítja az úgynevezett «kifejlett vonalú taktika». Ma már a gyalogság nem küzd vállat vállnak vetve, hanem minél szétszórtabban, hogy lehető rosz czélpontot szolgáltasson a modern fegyverek romboló és pontos tüzelésének. A dél-afrikai háborúban legfényesebb próbáját állotta ki ez a rendszer a boerok hasonlíthatatlan ügyességében. A kérdés csak az, hogy mily határig fejleszthető ez a taktika a nélkül, hogy a csapatok feletti ellenőrzés koczkáztatást szenvedne. Igaz, hogy a modern harczos ma már inkább irányításra, mint vezetésre szorúl, sőt ha jól van kiképezve, teljesen nélkülözheti is a látható vezetést.

Ne téveszszük ezt azonban össze azzal az általános nézettel, melynek különösen a boer háború adott tápot, mintha a modern hadviselés különösebben az egyéni kezdemény érvényesülésének engedne nagyobb tért. A személyes elhatározási képesség nagy előny a katonánál, de a mai háborúk sokkal nagyobb méretek közt mozognak, semhogy ennek a tulajdonságnak különösebb irányban kedveznének. Ma a katonák ritkán tudják még csak azt is, hogy közvetlen szomszédságukban mi történik. Nem mindig láthatják meg az ellenséget sem, melyre tüzelnek, s ha láthatják, akkor sem lehet rájok bizni az oly fontos dolgokat, mint pl. az irány és távolság megállapítása. Magukra hagyatva hamar kimeritenék municziójukat s talán igen sok esetben saját embereikre lövöldöznének. Mert a csapatok egyenruházata is ma már annyira hasonló, hogy 500 méterről is bajos megkülönböztetni a jó barátot az ellenségtől, pedig nagyobb csapattestek ritkán kerülnek egymással nagyobb közelségbe.

Az igazság az, hogy ágyut és fegyvert ma inkább általános eredményeknek a czélja kell hogy vezessen, azért az irány meghatározása csak a tisztek feladata lehet. Sőt még a csapataltiszteknek is követniök kell parancsaikban a főbb tisztek utasításait, kik a harcztér illető részének egész helyzetét ismerik s be vannak avatva a czél elérésére szolgáló egész tervbe. Ép ezért ma inkább, mint valaha szükség van a tisztekre a háborúban s nagyobb suly fektetendő mint valaha arra is, hogy jól legyenek fedezve. A japánok ebben is kitünően vannak iskolázva s rendkívül óvatosak e tekintetben.

A füstnélküli lőpornak két látható eredménye van. Először, hogy a csapatok taktikai kezelését lényegesen megkönnyíti, mert a tisztek így folytonosan szemök előtt láthatják a vezényletökre bizott csapatot, a másik eredmény azonban épen ellenkező, hogy t. i. a magasabb parancsnokok nem kisérhetik többé a füst után figyelemmel a különböző hadállásokat és a harcz fejlődését, s így e tekintetben más eszközökre szorulnak.

Nem hozott lényeges új tanulságot a most folyó háború a szuronyok értéke tekintetében, ellenben megerősítette a lovasság szerepe háttérbe szorulása felől régóta táplált nézeteket. A modern fegyverek lerombolták az egykor oly félelmes fegyvernem gyakorlati czélszerűségébe vetett hitet. Az igaz, hogy sem a japán, sem az orosz hadsereg nem tünik ki lovasságával va-

191. Spányi Béla: Reggel.

Vajda Zsigmond

179. Vajda Zsigmond Margit.

KMT. 1901. Lav. nemzeth. Kiáll.

VAJDA ZSIGMOND RADÓ LEÓNÉ ARCKÉPE

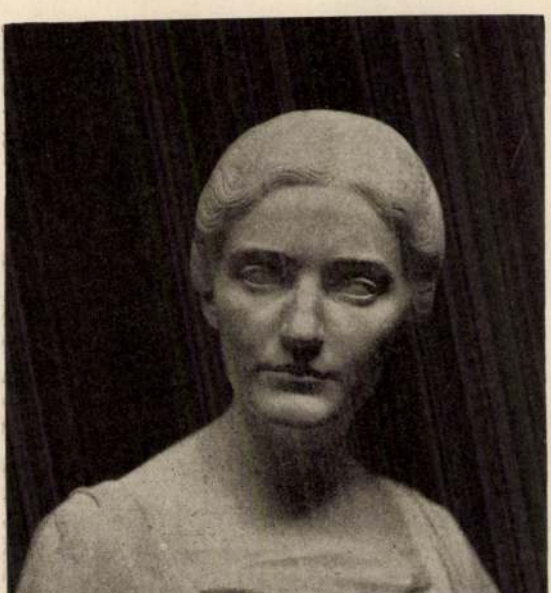

SZENTGYÖRGYI
ISTVÁN

DR. KLIMA ILONA
PORTRÉJA

— Igen, ezeket beszélte Mari néninek az elnök úr és ime, most úgy látja, hogy az a képzeletbeli vad gyermek egy szelid, mosolygó leány, a ki jókedvűen ugrik oda hozzá s csókolja meg a kezét.

— Úgy látszik, hogy szereti már! — gondolja a néni magában. — De hát ki is tudna ellentállni az ő deli szép öcscsének. Ha még ilyen férfi sem tudna bárkit is magába bolonditani, hát ki tudhatna!

Örömében, hogy a várt sötét arczú leány helyett ilyen megszelidült és boldog leányt talál, kicsordul a néninek szeméből a köny:

— Tedd boldoggá Gerőt, aranyom, édesem — mondja neki, mig szorosan magához ölelve tartja...

Tegye boldoggá!... Ez a pár szó egészen megkomolyitja. Csakugyan erre nem is gondolt eddig... No talán egy bizalmasabb szót csak mégis megérdemel tőle.

Látja, hogy Gerő ott áll egy ablakmélyedésben és villogó szemmel nézi őt; oda megy hozzá és mig odaér, elgondolja, hogy fog szólani hozzá valamit. Talán azt, hogy:

— Gerő, édes.

Igen, igen, ezt fogja majd neki mondani. Gyöngéden, kedvesen...

Hanem mikor odaér eléje, mintha a torkát összeszoritaná valami, alig birt szólni. S mikor szól is végre, hidegen, gyöngédség nélkül tudja csak mondani:

— Gerő, igazitsa meg a hajamat, egy tű ki akar esni...

Hiába, nem tehet róla, hogy nem tud vele másképen beszélni. Nem szereti, egy cseppet sem szereti.

A férfi elfojtott vágyakról, tomboló szenvedélyről beszélő tekintete nem tudta felgyújtani ennek a hiú gyermeknek a bezárt szivét.

Olyan volt az, mint az összezárt csigahéj, melyet ha önként nem tár fel a csiga, csak úgy tudunk felnyitni, ha összemarczangoljuk a szegény állat testét.

Vajjon lesz-e türelme ennek a szenvedélyes embernek megvárni, mig a csigahéj magától felnyilik?

Aligha!

Most is, mikor odaér a keze a puha, sima fejfürtökhöz és lehajlik hozzá közel, beszivni ifjú, üde teste illatát, hát az érzéki vágy már is mind arczába kergeti a vért, a szemét is vércsikok tarkázzák s az erős férfikezek csak úgy reszketnek, mig egy hajtűt beleszúrnak abba a fodros, hullámos hajtengerbe.

— Siessen!

A VADÁSZAT. *Vajda Zsigmond festménye.*

Művészet (Kabó-féle)
1900. 7. 14.

Vajda Zsigmond

— toppant a leány idegesen a lábával s a mint rápillant a férfi arczára, úgy elfogja megint az a rég nem érzett gyermekes félelem, hogy alig bir uralkodni magán.

Szerencsére a mama éppen jókor érkezett meg, hogy elvonja a férfi figyelmét a leány arczáról.

Jobb is, hogy nem látja meg azon a szép arczon az utálat, a félelem sötét kifejezését, mikor a férfi keze megérintette nyaka finom fehér bőrét.

A mama az elnök úr karjába akasztja a kezét s félrevonja. De mielőtt beszédbe kezdene, büszke tekintettel néz körül, hogy látják-e elegen? Mert hát elvégre is nem csekély dolog ám az, mikor egy szegény irnokné a királyi törvényszék nagyságos elnökét csak úgy mir niksz, dir niksz karon fogja és úgy beszél hozzá. Hát még ha azt is meg tudná hallatni, legalább azzal a gőgös Csereynével, hogy milyen egyszerűen mondja ő az elnök úrnak — egész egyszerűen: »szimplexite«, mint a férje szokta mondani — igen, egyszerűen úgy, hogy:

— Édes Gerő!

Ezt hallaná csak meg az a vén csoroszlya, a ki a tavalyi kaszinóbálon azt merte mondani, hogy az ő leánya röstell Erzsikével sétálni, mert ez nem tudja mi a bontony!

No hát ha nem tudja is, mégis nagyságos asszony lett belőle, az ő hórihorgas vén lányából még nem tudja, hogy lesz-e valamikor csak nemzetes asszony is! De ha lesz is, legfeljebb az lesz és nagyságos úr sohsem fogja őt mamájának szólitani.

A kövér asszonyság komoly büszkeséggel hallgatja veje urának kedves megszólitását:

— Kedves mama, mit parancsol?

— Nem, Gerő, a világért sem parancsolok magának, édes Gerő, csak kérem, nagyon kérem, hogy vigyázzon Erzsikémre. Egészen gyermek még szegényke, szeszélyes, bohó gyermek, ha valami hibát tesz is, nézze el neki, ne legyen hozzá szigorú, legyen hozzá jó, édes Gerő!

— Boldoggá akarom tenni s azzá is fogom tenni!

S ha ekkor valaki megkérdezné tőle, hogy miképen véli ezt elérhetni, hát egyszerűen azt felelné:

— Szeretni fogom!

Igen, szeretni fogja. És a kit ő szeret, hát annak boldognak kell lennie!

S ha akadna valaki, a ki bátorkodnék azt is megkérdezni, hogy a nagyságos úr meg van róla győződve, hogy szerelmének okvetlenül mindenkit boldogitani kell, hát azt a valakit Gerő úr egyszerűen kinevetné s azt mondaná neki:

— Kedves barátom, ha majd maga annyi viszonyokon esik át, mint én, hát maga is be fogja látni, hogy a kit egy igazi férfi szeret, én pedig annak tartom magam, hát az a nő boldog. Mert higyje el, hogy nem holdvilágfalás kell az asszonyoknak, de szerelem, érzéki, férfias, szilaj szerelem . . .

De nemcsak az elnök hiszi, hogy boldoggá fogja tenni jövendőbelijét, de mindenki azt hiszi. Csak az a köhécselő öreg ember ott az asztal végén, a beteges apa, a ki nagyon feszélyezve érzi magát ebben az előkelő társaságban s olyan esetlenül mozog térdigérő, hosszú szalonkabátjában, hogy a fiatal vidéki urak mind rajta kaczagnak: csak ez az egy ember látja, hogy a leánya homlokán a félelem felhője ül, szemében a harag villáma czikázik, valahányszor csak férje felé közeledik.

Nem jól van ez igy. A ki szereti a jövendőbelijét, az nem igy néz arra.

Az öreg irnoknak eszébe jut az ő esküvője. A csöndes kis faluban, az alacsony nádfödeles házikóban. Látja maga előtt az egész menetet, a kedves jó falusiakat, a fehérszoknyás leányokat, az aranyos főkötőjű menyecskéket, s fülébe cseng a négy czigánylegény nótája! Milyen más volt az, mint ez itt, a hol minden fényes, előkelő, hideg a szobák, a ruhák, az emberek . . .

Gyöngéd szeretettel kérdezi a leányától:

— Boldog vagy, kicsikém?

— Az, atyám! — De mikor lehajol s megcsókolja az atyja kezét, az érzi, hogy a kezére lehull egy meleg könycsepp.

Erzsike félrefordul. Resteli, hogy elérzékenyedett. Nem akarja, hogy valaki meglássa. Csak hadd irigyeljék tőle a tökéletes boldogságot!

S odakint az állomáson is csak úgy ragyog az arcza, mig a tiszteletes úr egy végső búcsúszózatot intéz hozzájuk . . .

De szerencsére jön a vonat s az unalmas beszédnek végét veti.

— Adieu! Pá, pá . . . — hangzik innen is, onnan is.

— Siessen, kedves! — mondja az elnök úr.

De a leány csak nem bir felszállni. Úgy érzi, mintha a lába gyökeret vert volna. Kétségbeejtő gondolatnak tünik fel előtte, hogy ő most ezzel az emberrel útnak induljon. Nem, nem, inkább meghal! De a következő pillanatban mikor oda néz a tömeg közé, látja valamelyik leánybarátnője arczán a gúnyos vonást, mintha azt mondaná:

— Úgy-e fáj elmenned? Mást szeretsz, mást! . . .

— Nem igaz, nem igaz! — lázad fel hiú, büszke lelke s még egy búcsúcsókot intve felugrik a kocsiba.

Azután a vonat elindul, a férfi magához vonja

KÁRTYA-PÁRTI A ZÁRDÁBAN. *Vajda Zsigmond festménye.*

Évekig élt Firenzében egy dúsgazdag orosz hölgy: Worronzow herczegnő. Úgy ismerték, mint finom izlésű collectionneurt, a művészetek nagy barátját. Palotájának kincsei azonban nem váltak közlátványosságokká, mert Worronzow herczegnő zárkózott életet élt s látogatókat — legbizalmasabb embereit kivéve — csak ritkán fogadott. Mondják, hogy még oroszországi rokonai sem keresték föl firenzei magányában. Sok szép tárgyat összevásárolt, mert szenvedélyének kielégitésére az elszegényedett olasz nemesség körében gyakran kinálkozott alkalom.

Ez a derék hölgy pár hó előtt egy Firenzénél is csöndesebb új hazába költözött. Örökösei nem osztozkodtak amatőri szenvedélyében és első gondjuk is az volt, hogy a palotán és felszerelésén túladjanak.

A palazzo kincsei néhány hét előtt kerültek árverésre. A meleg nyári napok nem igen alkalmasak arra, hogy az ilyen árveréseknek nagyobb közönséget teremtsenek. Worronzow herczegnő kincseiért is jóformán csak az antikváriusok versenyeztek, a kik pedig köztudomás szerint az árak fölverésén éppenséggel nem fáradoznak. Potom árakon lehetett megvásárolni a régi butorokat, képeket és szobrokat. Ez utóbbiak közt volt egy ránczos arczú vén banya mellszobra is, melyre már nagyon ráülepedett az idők patinája. Sokan jóformán figyelemre se méltatták, de Vito Leoni éles szemei rögtön észrevették a szokottnál erélyesebb kéz munkáját és az erős realizmust, mely az arcz ránczainak s az elaszott kezek ereinek kidolgozásaiban megnyilatkozott. Árverezni kezdett a szoborra s árverezett akkor is, mikor annak szépsége már mások figyelmét is fölkeltette s veszedelmes versenytársai akadtak.

A küzdelem végre is a Vito Leoni győzelmével végződött, ki akkor még csak egy szép régi szobormű tulajdonosának tartotta magát, de arról, hogy Michel Angelo egyik ismeretlen munkájának birtokosa volna, nem is álmodott. A szobormű szépségei akkor tüntek ki egész teljességükben, mikor az új tulajdonos azt több műértő és művész jelenlétében a piszoktól és portól megszabaditotta.

A márvány megszólalásig hű mása a Pitti-palotában látható Michel Angelo-féle Párka-kép egyik alakjának s a véső kezelése rajta olyan biztos és merész, a minővel csak Mózes alkotójának művein találkozhatunk. Ebben a véleményben vannak Firenze szobrászai és műkritikusai, kik pár hét óta tömegesen zarándokolnak Vito Leoni antinkvárius-üzletébe, s nem minden irigység nélkül gratulálnak a boldog tulajdonosnak, ki azon az úton van, hogy dúsgazdag emberré váljék néhány hét vagy hónap alatt.

De vajjon boldog-e a mi Vito Leonink valósággal? A mikor nagy szerencséjével előhozakodtam, kétkedően rázta a fejét s kesernyés mosolylyal ezt mondta:

— Ön bizonyára ismeri a Borghese-család történetét. Ez eléggé hatalmas familia és még sem föltétlen ura a birtokának. Gazdag képgyüjteményét potom áron foglalta le az olasz kormány. Mit csináljon most már egy szegény antikvárius, a kinek a háta megett nem áll protektor. Nekem a reklám csak veszedelem. Mennél kitünőbb ez a szobormű, annál kevesebb a reménységem ahhoz, hogy megfelelő legyen az aratásom. Majd kiszúrják a szemem valamivel és vége mindennek. Ha nem ismerném az olasz antikváriusok furfangosságát, megsajnálnám ezt a modern Tantaluszt.

Firenzei mozaik.

Irta **Szana Tamás.**

(Savanarola ünnepe. — Michel Angelo egy ismeretlen mellszobra. — Feszty Árpád és legújabb képe.)

Firenze két év óta visszatért a régi szokáshoz s virághintéssel ünnepli meg az évfordulóját annak a napnak, melyen Fra Girolamo s vele hűséges tanitványa Domenico da Pescia a szabad eszmékért vértanuhalált szenvedett.

A Piazza della Signorian az idén is meghatva néztem az olasz nap sugaraiban fürdő virágágyat s gondolatom önkéntelenül is az egyszerű szerzetes vézna, kiaszott alakjára tévedt.

Lecsüggesztett fővel lép ki a San Marco kolostorból, hogy útját a S. Maria del Fiore felé vegye. A nép áhitattal tekint reája, sokan közelébe tolakodnak, hogy szőrcsuháját megcsókolhassák és irigyelik azokat, kik a zsúfolásig megtelő templomban szentbeszédeit hallgathatják. És Savanarola beszél tüzesen, az igazság erejétől áthatottan, mert érzi, hogy az érzékiségbe és bűnbe sülyedt népet ostoroznia kell még akkor is, ha szavai a magnifico rosszalásával találkoznak. Még többet mer: megtámadja magát a hatalmas embert, mint minden rossznak kútforrását s midőn halálos ágyához Corregiba szólitják, csak úgy hajlandó bűneit megbocsátani, ha az a másoktól elharácsolt pénzek visszatérítését és Firenze szabadságának helyreállitását megigéri. De Lorenzo még utolsó perczeiben is a dölyfös, hatalomra éhes Medici. Üvegesedő szemeit az egyszerű szerzetes felé forditja, fejével tagadó mozdulatot tesz s meghal az egyház vigasza nélkül. Savanarola pedig visszatér Firenzébe, hogy prófétai munkáját folytassa rendületlenül. Hatalmas szónoklataival megbuktatja a gyönge Pietro del Medicit s egyideig az államférfiú szerepében is tetszeleg, mert szentül hiszi, hogy a haza jólléte tőle ezt az áldozatot megkivánja. Aztán következik a nagy, a váratlan fordulat. Az egyház kiátkozza, a nép ellene támad s a kik talán nem régen még ruhájának szegélyét csókolták, csufondáros szavakkal veszik űzőbe, hogy bűnös módjára kolostorának falai közé meneküljön. Most már a kereszt útján van s ennek az útnak utolsó állomáshelye a Piazza della Signoriára épitett máglya. Megéri azt is, hogy társa Silvestro Maruffi, gyáván megtagadja s a San Marco szerzetesei követeket küldenek VI. Sándor pápához, hogy tanai ellen tiltakozzanak.

A tragédia befejezése ismeretes. A Signoria máglyahalálra itéli azt, kinek szemei előtt a vallás és szabadságszeretet mindig eszmény gyanánt lebegett s a ki a bibort büszkén utasitotta vissza, mert érte szent meggyőződését kelletett volna odaadni cserében.

És Fra Girolamo bátran lépett a máglyára. Tolle, tolle, Domine, animam meam. Aztán sűrű füstgomoly, majd lángnyelvek emelkedtek az ég felé s a páratlan látványban gyönyörködő firenzei csőcselék zsibongásába nem vegyült bele más, csak a fagallyak pattogása s a Savanarola a Domenico da Pescia ajkáról fölhangzó egyházi ének mindinkábbinkább gyengülő hangja.

A mártirok porait szerteszórták, de a jobbak már érezték a Savanarola bűnhődésének égbekiáltó voltát s a Signoria nagy boszúságára másnap virágokkal hintették teli azt a helyet, hol az emberiség egyik legnagyobb barátjának máglyája emelkedett.

A virághintés szokása aztán évről-évre nagyobb arányokat öltött, mig végre valóságos tüntetéssé vált s Firenze uraira nagyon is kellemetlenné kezdett lenni. Ekkor támadt a Signoriában az a gondolat, hogy a máglya helyére Bartolommeo Ammanerival kutat épittessen. És a mint ez a kút fölépült, a firenzeiek csakugyan letettek arról a kegyeletes szokásról, hogy Savanarola emlékének virágokkal áldozzanak.

A piazza della Signorián csak két év óta jelenik meg újra a napsugaraiban fürdő, illatozó virágágy. Nem tudom: a firenzeiek szükségét érzik-e annak, hogy Fra Girolamo emlékét újra fölelevenitsék, vagy a virághintés is csak arra szolgál, hogy valami újabb följegyezni valója legyen Baedeckernek?

* * *

Mert ne higyjék önök, hogy a csodaszép régi város folyvást újabb és újabb meglepetésekkel nem kinálkozik a világ minden részéből falai közé sereglő idegeneknek. Majd szobrot állit valamely nagy fiának (olykor a kevésbbé ismert helyi nagyságoknak is), majd régi nemzeti ünnepélyeket kelt új életre, majd nagy mesterek freskóit bontja ki százados mészrétegek alól vagy azok eddig ismeretlen márványaival és bronzaival kelt csodálatot.

Ime, a mának is van szenzációja: a Michel Angelo-féle Párka-szobor.

1900. 7. 4.
(Szabó-tole)

— Egy halott! — szólt a kocsis csendesen, a pap felé fordulva

A nő ijedten nézett férjére, ez meg megindultan kérdezte:

— Kicsoda? Miért hozta ide? Honnan hozta?

— A városból, uram! — felelt a kocsis. — Mikor még útnak indultunk, akkor élt, de nagyon beteg volt már. Azt mondta, hogy még ma ide akar jutni. Úgy néztem, hogy idegen ember. S jöttünk is, de a mint sokáig vánszorogtunk az úton, mert a nagy sárban csak nehezen tudtunk jönni, egyszerre megállitott. Arcza egészen elváltozott és igy szólt hozzám:

— Bármint akarnék is eljutni oda, nem birom tovább, érzem, hogy meghalok. De esküdj meg, hogy még holtan is elviszel oda engem. Esküdj meg. Ki vagyok és miért jöttem, azt a zsebemben levő irásokból tudják meg.

Az ujját felemelte reám s még egyszer ismételte, hogy esküdj meg erre! De az esküm már nem hallotta. Visszaesett a kocsiba s meghalt. Nagy beteg lehetett s nagyon szenvedhetett, mert fiatalsága daczára olyan öregnek látszik. Tiszteletes úr, itt van a halott, elhoztam úgy, a mint megesküdtem reá!

A pap és neje sápadtan, megrémülve hallgatták a beszélgetést s mig végre a férj összeszedte magát s lement a kocsihoz. A halott feje alá volt fordulva s a lámpást reszkető kezével arczához forditotta. Egyszerre visszahátrált s reszketve, egész valójából kikelve sietett vissza.

— Ki az? — kérdezte neje, miközben egy székre rogyott a kiállott izgalmaktól.

— A szolgák már hozzák — szólt tompán a pap — magad is meglátod. De nem! te nem fogod látni, mert arcza borzasztóan elváltozott. Jer velem innen!

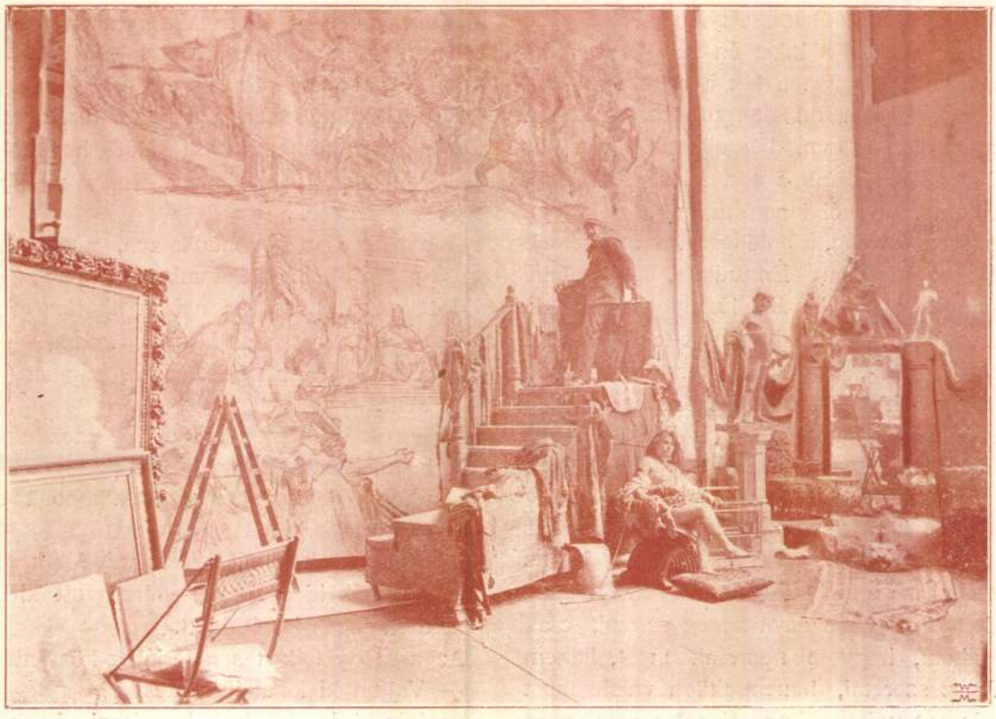

VAJDA ZSIGMOND MŰTERMÉBEN. *A készülő képek a parlament részére.*

— Mondd, oh, mondd meg, ki az? Ne kinozz tovább — rimánkodott az asszony.

A pap néhány perczig hallgatott, aztán halkan megszólalt:

— Szenty Róbert.

Az asszony feltekintett férjére, úgy, mint a ki ugyan hallotta, mit mondtak, de nem érti. Tekintetét arra a sötét menetre forditotta, mely lassan hozta fel a tetemet s letették a diványra. Fel akart állani, de nem volt ereje, visszarogyott ismét székébe s önkénytelen, szinte kaczagva mondta ki:

— Róbert... Róbert itt van! — Aztán egyszerre elsápadt, kezét aláejtette s halkan szólt: — Meghalt... meghalt.

Minden erejét összeszedve állott fel és odaköze-

S te megszólaltál s még ma is jól emlékszem szavaidra.

— Azt mondják, ön szeret, tiszteletes úr, és én elhiszem. Derék, becsületes embernek ismerem, ki nem mondaná ezt úgy, mint mások teszik, ha nem érezné. Becsülöm önt s tisztelettel fogadom ajánlatát, hogy feleségül akar venni. Én nem szerelemmel szeretem önt, csak őszintén becsülöm, jó felesége leszek. Ennél többet tőlem nem várhat. Úgy mondják, hogy ez a házassághoz elég és ha ez igaz, akkor mi házasságra léphetünk. Történik ilyen mindennap és azért ezek nyugodtan, megelégedetten élik le az életet. Atyám ezt mondja s ezt ama jóakaróim, a kiket én szivből szeretek s minden szavuk igazság, a kik igazi barátok. Itt a kezem, ha elfogadja, önnek nyujtom.

Én magam se tudom, bámulattal, mélységes szeretettel vontam ajkamhoz azt a kezet, a melyet felém nyujtottál, de szólni nem tudtam, azt hittem, körülöttem forog a világ, a boldogság, a nem remélt boldogság úgy megzavart. Én tudtam, hogy valami keserű csalódás után daczból lész feleségem, de annyira szerettelek, hogy szivesen vettelek el. Reád tekintettem. Szemeid, melyek egykor oly élénkek voltak, homályosak lettek, arczod sápadt volt, kezed reszketett és én azt hittem, én is ilyen szinben vagyok, mert ilyen nagy, ünnepélyes alkalom igen meghatja az embert.

Aztán nem sokára megtartottuk az esküvőt. És ez mind úgy ment, mint egy szép mese. Te az enyém lettél. És azóta boldogok vagyunk s talán megelégedettek is. Nem zavart meg semmi, csak néha kétkedtem, hogy te nemcsak most, hanem soha se fogsz szeretni, hanem titkon valaki mást szeretsz; de azt tudtam, hogy Szentyt nem, mert e csunya dolog miatt, mint észrevettem, még nevét se tudtad kiejteni. Mikorra felépült, mi akkor már boldogok voltunk. De meg kell adni, hogy jóizlésű férfi, mert errefelé se jött s talán szégyelve ezt az egész csunya históriát, azóta messzi, idegen földön él. És jó ismerősei beszélik, hogy azt a medaillont, melyért majdnem halállal fizetett, mindig magánál hordja, mint talizmánt. És különös ember. Másoknak szent ereklyék képezik babonás talizmánukat, ő neki egy medaillon, mely nem is valami tiszteletreméltó úton lett tulajdona.

S most öt év után, mikor már csak magunk vagyunk, szegény jó öregeink már oda künn fekszenek a temetőben, kérdem tőled, Helén, most már szeretsz-e?

A nő felemelte fejét, arcza sápadt volt, egész alakja bágyadt, kimerültnek látszott. Reá nézett a tiszteletes úrra s szeme megtelt könnyel. Aztán reá tekintettek a falon függő két nagy képre, az apára és anyára, a kik mosolygósan néztek le reájuk. Az öreg kezében ott volt a pipa még most is s mintha garibáldista meséjét kezdené ismét meg, miközben örömtelten néz le a párra, mig az anya is mosolyog.

— Nézz reájuk, Helén, — szólt a pap felmutatva a képre — milyen örömtelten néznek le reánk. Ők akarták igy. Áldja meg érte őket az Isten!

— Áldja meg őket az Isten — szólt a nő és elkezdett sirni.

A tiszteletes úr vigasztalta s megfogva feleségét, szeretettel fordult hozzá:

— Nos, Helén, szeretsz-e most?

A nő könytelt szemét a papra forditotta. Egész alakja bágyadt, megtört lett s halk hangon szólott:

— Te nagyon jó ember vagy, megérdemled, hogy szeressenek.

A pap felállott s gondolkozva, némán tekintett maga elé. Ebben a pillanatban tompa zúgás csapódott hozzá. Lassan a nyitott ajtóhoz ment.

— A viz ismét átszakitotta a gátat, — szólt a pap, a mint kitekintett — már itt zúg az ár a kertünk alatt.

De egyik se ment ki, egyik se mozdult meg.

A kapunál most kopogtak.

Minthogy felelet nem érkezett, a kopogás erősebb lett s a pap kitekintett

— Valaki a kapunál áll. Kocsit látok ott.

— Nyissák ki a kaput — hangzott kivülről, a mint a kopogás ismétlődött.

Az asszony felkelt s a férjéhez közeledett.

— Vajjon ki lehet ilyen későn?

— Bár ki is, be kell bocsátani. Ilyen időben istenkisértés künn járni.

A kaput kinyitották s a fogat lassan behajtott. Olyan különös volt ez a sötét éjszakában villogó kocsilámpa s ez a lassan haladó kocsi, a melyben mozdulatlanul látszik egy alak.

— Jó estét — szólt a kocsis, a mint leszállt a kocsiról. — Ez a tiszteletes úr háza?

— Ha őt keresi, jó helyt jár, a tiszteletes én vagyok:

A kocsis mélyre emelte kalapját s halkan megszólalt:

— Akkor jó helyt járok. Egy vendéget hoztam.

Aztán látszott, hogy még akar valamit mondani, de nem volt bátorsága s maga is félve tekintett a saját kocsijára.

— Hát miért nem jön be? Kicsoda? — kérdezte a pap.

Természetes dolog, hogy ennél a párhuzamos akciónál szerepe jut a kormánynak is, a Képzőművészeti Társaságnak is. A művészeknek pedig le kell mondaniok elfogultságaik és szokásaik egy részéről. Cikksorozatomat erre vonatkozó nézeteim kifejtésével fogom befejezni.

(Folytatom.

Dénes-Diner József.

Levél a szerkesztőhöz.

Tisztelt Szerkesztő úr!

Nagyon kérem, szíveskedjék az alábbi soroknak becses lapjában, a „Műcsarnok"-ban helyet szorítani. Kérem ezt úgy is, mint az Országos Magyar Képzőművészeti Társulat tagja, úgy is, mint magyar művész, akinek a „Műcsarnok", hogy úgy mondjam hivatalos és házi lapja, mely hasábjait mindenkor a legnagyobb készséggel szokta művészi kérdések megvitatása céljából rendelkezésre bocsátani, még olyanoknak is, akik — mint alólirott — nem céhbeli tollforgató emberek ugyan, de a művészet ügyei iránt őszinte érdeklődéssel viseltetnek.

Nálunk Magyarországban a közönségnek a művészet iránt való gyakorlati érdeklődését szélesebb alapokra fektetni mind ez ideig nem sikerült. Megpróbálkoztak ugyan ennek a föladatnak a megoldásával úgy egyes műbarátok, mint művészi társulatok és egyesületek, sőt legelső helyen talán a kormány is, de igazán csodálatos, hogy azt a tömérdek jóindulatot mindeddig vajmi csekély siker jutalmazta.

Az pedig elvitázhatatlan, hogy nemzetünkben megvan a művészet iránt való fogékonyság, amit a régi időkből fönmaradt műépítészeti és ornamentális emlékeink is bizonyítanak. De meg bizonyítják ezt azok a nagynevü művészeink is, akik különösen a legutóbbi évtizedek folyamán a külföldön is vezérszerephez jutottak. Végül nem megvetendő bizonyítéka annak az a köznépünkkel veleszületett ízlés, amelylyel ruházatát, házait és bútorait ékesíti, ami szintén csak azt igazolja, hogy a szép iránt, a művészet iránt való fogékonyság benne van a mi nemzetünkben, csak módot kellene találnunk rá, hogy intenzivebb életre keltsük és szunnyadásából fölébresszük.

Én az alábbiakban néhány, ezt a célt szolgáló módra akarok rámutatni, amelyek közül egyikmásik már alkalmazásban van, s ezeknek szélesebb alapokon leendő fektetését szeretném ajánlani. De ezenkívül egy olyan eszközre akarom az illetékes körök figyelmét fölhívni, mely eddig minden kulturállamban a művészet iránt való érdeklődés fölkeltésében a leghathatósabbnak bizonyult, s amelyre vonatkozólag a mi társulatunk kebelében is a közelmultban beható tárgyalások folytak, melyek azonban, sajnos, akkor nem vezettek a kivánt eredményre.

Az első csoportba tartoznak a művészeti tárgyu és népszerüsítő fölolvasások, amelyek eddig csak a régi mesterekről szóltak ugyan, de a közönségnek máris elismerésreméltó érdeklődésével találkoztak.

Első javaslatom tehát az volna, hogy rendezzen a társulat ilyen népszerűsítő előadásokat a Műcsarnokban, de modern mesterekről, vagy az egyes kiállításokban résztvevő magyar és esetleg külföldi művészekről. Legalkalmasabb volna ezeket a fölolvasásokat csütörtökön, a zene-estélyek szüneteiben tartani, amikor a nagyszámmal jelenlevő közönség bizonyára élvezettel hallgatná egy-egy kiváló esztétikusnak vagy művésznek a kiállítás egészéről vagy egyes kiállító művészekről szóló szakszerü előadását, mely egyúttal azzal a nagy előnnyel is járna, hogy a közönség nem volna többé kizárólag a napi sajtó bírálataira utalva.

Ezeket az előadásokat azután a „Műcsarnok", egész terjedelmükben közölhetné s igy a társulat vidéki tagjainak is módot nyujtana arra, hogy maguknak a főváros művészi élete és művészeti eseményei iránt tájékozást szerezhessenek.

A müízlés fejlesztésének és a művészet iránt való érdeklődés fölkeltésének másik módja az, hogy művészi színvonalon álló reprodukciókkal kell a közönséget ellátni, ami által elérjük egyrészt azt, hogy a legkiválóbb művészi alkotásoknak úgy szerzői, mint maguk a művek is közismertekké válnak és másrészt szinte öntudatlanul szélesbítik a közönség művészi látókörét.

Ezt a két módot olyképpen lehetne a legszerencsésebben egyesíteni, hogy az Országos Magyar Képzőművészeti Társulat egy olyan művészeti folyóirat létesítésére vállalkoznék, mely míg egyrészről mindenben helyettesítené és pótolná a mostani „Műcsarnok" cimü lapot, addig másrészről minden irányban kárpótolná a társulat tagjait azokért a műlapokért, albumokért stb., amelyeket eddig tagsági illetmény fejében kapni szoktak.

Ez az eszme nem új és nem tőlem ered, de kötelességemnek tartom reá úgy a művészek, mint a társulati tagok figyelmét *ismételten és a legnagyobb nyomatékkal fölhívni,* mert nézetem szerint ez az egyetlen s amellett a lehető legszerencsésebb módja annak, hogy társulatunk által a tulajdonképpeni cél hathatós támogatása mellett, *úgy a művészek, mint a társulat laikus tagjai is minden irányban kielégíttessenek.*

Vajda Zsigmond

A társulat nem művész-tagjai ily módon tagsági díjuk ellenében sokkal többet kapnának, mint bármely más hasonló irányu és célu egyesület tagjai, sőt szigoruan véve többet, kapnának vissza, mint amennyit évente befizetnek, amiről egyszerü számítás alapján is könnyen meggyőződhetünk.

Egy olyan, úgy szöveg, mint illusztrációk tekintetében művészi színvonalon álló művészeti folyóiratnak, aminőt én kontemplálok, a minimális előfizetési ára 10 forint vagyis 20 korona. A társulat tagjai pedig, akik évi 10 forint tagsági díjat fizetnek, a folyóiraton kivül megkapják állandó tagsági jegyüket, mely a társulat által rendezett összes kiállítások díjtalan látogatására jogosít, ezenkívül kapnak családtagjaik számára öt darab egyszeri belépésre szóló jegyet s ezenkívül résztvesznek a tagok javára évente rendezni szokott sorsolásban, ami esetleg az évente, vagy alapítványképpen egyszer és mindenkorra befizetett összeget, esetleg jóval meghaladó összegnek megfelelő nyereményértéket eredményezhet nekik, amelynek fejében a kiállításokból tetszésük szerint válogathatnak.

De minden kétséget kizárólag előnyére volna egy ilyen művészeti folyóirat megindítása a művészeknek is, akik általa abba a helyzetbe jutnának, hogy évente néhány ezer forint ára illusztrációt helyezhetnének el a folyóiratba, melynek érdekei teljesen azonosok volnának a művészek érdekeivel.

Az Országos Magyar Képzőművészeti Társulat eddig évente 6000—8000 forintot fordított a tagjainak szánt illetmények előllítására, amely összegből a legjobb esetben is csak néhány száz forint jutott a művészek kezébe, a tőlük megvásárolt sokszorosítási jog tiszteletdíjaképpen. Ehhez járulnak a „Műcsarnok" költségei, melyek a most folyó évre 5500 forinttal szerepelnek a költségelőirányzatban, úgy, hogy a tagsági illetmény — album és lap — a társulatnak évente átlag 12,000—13,000 forintjába kerül.

A mult őszszel akadt egy jónevü kiadócég, mely a következő — szerintem igen kedvező — ajánlattal lépett a társulat elé:

Hajlandó kiadni egy úgy szöveg, mint illusztrációk tekintetében előkelő színvonalon álló művészeti folyóiratot, melyet a társulat minden tagjának megküld, s ennek fejében a társulattól tagonkint négy forintot igényel.

3000 tagot föltételezve (amelynél most már néhány százzal több van), ily módon 12,000 forintot kapna a társulattól. Miután azonban a folyóirat előállítása legalább 26—28 ezer forintba kerülne, a többletet azáltal gondolná födözhetőnek, hogy teljes erővel rávetné magát a társulati tagok szaporítására és minden rendelkezésére álló eszközzel, költséget és fáradságot nem kímélve, rajta volna, hogy társulati tagjaink számát lehetőleg rövid idő alatt megkétszerezze. Ennek fejében az újonan belépő tagok háromnegyed részének első évi tagdíját kötötte ki a maga számára.

Ezenkívül elkészítvén a lap költségvetését, kötelezte magát arra, hogy az első évben 4200 forintot fordít magyar művészek eredeti rajzainak a díjazására, minden újabb ezer taggal pedig a rajzok honorálására szolgáló összeget is hajlandónak nyilatkozott ezer forinttal megtoldani úgy, hogy 4000 tagnál 5200, 5000 tagnál 6200, 6000 tagnál 7200 forint stb. jutna a művészeknek.

A lap illusztrativ része művészi ellenőrés alatt állana, ami teljes biztosítékot nyujtana aziránt, hogy a folyóirat minden tekintetben művészi színvonalon állana és nagyban hozzájárulna a sokszorosító művészetek és iparágak föllendítéséhez is.

Ezt az ajánlatot a társulat az illető kiadó-céggel tárgyalta is, és a megegyezés azon feneklett meg, hogy a művészek közül némelyek keveselték azt a 4200 forintnyi összeget, mely az első évben eredeti rajzok honorálására rendelkezésre áll.

Szerintem elhamarkodott dolog volt emiatt a tárgyalások fonalát elejteni.

Minden egyébtől eltekintve, az ajánlatot már csak azért is el kellett volna s *el kellene még most is fogadni*, mert mindenki előtt, aki társulatunk föllendülését a szívén viseli, tisztán kell, hogy álljon, hogy társulatunk fejlődésének egyetlen biztos, szilárd és egészséges alapja *a tagok minden módon való szaporítása*, amelyre nézve pedig az említett ajánlat igen szép és kecsegtető kilátásokat nyujt, úgy hogy nézetem szerint ez egymagában elegendő kellett volna, hogy legyen arra, hogy a társulat az *ajánlatot elfogadja*.

De nagy hordereje van a tagok szaporodásának közvetlenül a művészekre is, mert a társulat szabályai szerint 1800 tagtól befolyó 18,000 forintnyi tagsági díj-összegből 6000 forint fordítandó művásárlásra, mely összeget a 18,000 forinton fölül befolyó tagsági díjjövedelemnek *ötven percentje* gyarapítja, úgy hogy pl. 5000 tag mellett 22,000 forintot, 8000 tag mellett 37,000 forintot es 10,000 tag mellett 47,000 forintot fordíthatna a társulat közvetlen művásárlásra és 6200, 9200, illetve 11,200 forint jutna a lap révén a művészek kezébe, úgy, hogy 10,000 tagot föltételezve, összesen *58,200 forint* volna az az összeg, amely a művészeknek jutna, nem is szólva arról a megbecsülhetetlen erkölcsi ha-

E cikk végét lásd a komplett példányba

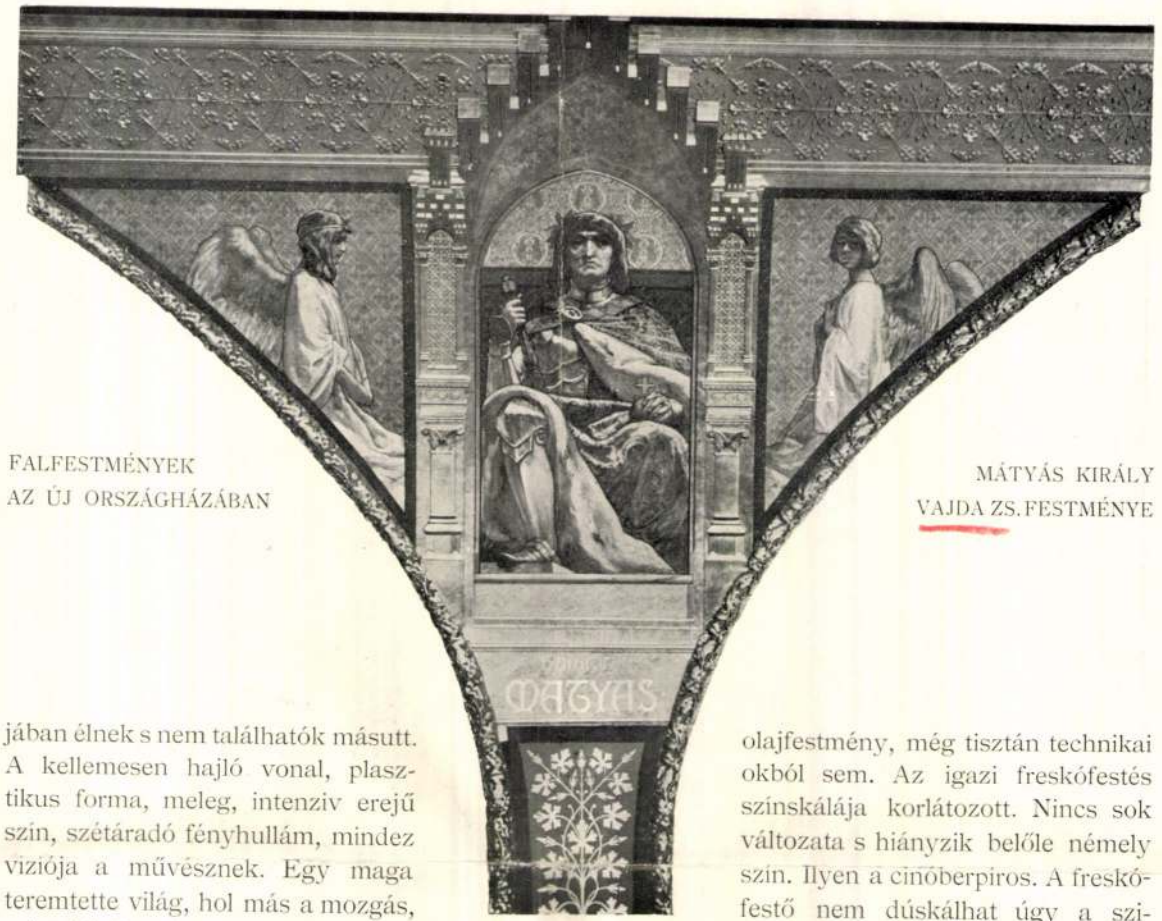

FALFESTMÉNYEK
AZ ÚJ ORSZÁGHÁZÁBAN

MÁTYÁS KIRÁLY
VAJDA ZS. FESTMÉNYE

jában élnek s nem találhatók másutt. A kellemesen hajló vonal, plasztikus forma, meleg, intenziv erejű szín, szétáradó fényhullám, mindez viziója a művésznek. Egy maga teremtette világ, hol más a mozgás, mint közöttünk, a reális világban.

A mit itt fönt látunk, annak hiába keresnők mását a földön, emberek közt. A freskófestő nem figyeli meg a reális életet abból a szempontból, hogy azt másolja s elénk állitsa. A freskó mindig dekorativ, mert nem lehet más. Nos, mint ilyen, már eleve kizárja a naturalisztikus előadást. A ki föl a magasba egy „élethű" jelenetet akarna festeni — hiába erőlködnék. Először is mi, alulról nézők, a sok „élethűségből" nem látnánk semmit. A sok árnyék, apró vonal, színrészlet elesnék, s a fáradsággal csinált munkát nem élvezhetnők. A ki ekkora s ily magasságban függő falfelületet kap művészi diszitésre, szükségképen hozzáilleszti előadásmódját e körülményekhez. Joggal tér el minden naturalizmustól s arra törekszik, hogy képe előadás dolgában széles, gobelinszerű, nagyvonalú legyen. Hogy lendületesen fusson rajta a vonal s harmonikusan csendüljön össze a lapidáris szín. Nem lehet a freskó olyan naturalisztikus, mint az olajfestmény, még tisztán technikai okból sem. Az igazi freskófestés színskálája korlátozott. Nincs sok változata s hiányzik belőle némely szín. Ilyen a cinóberpiros. A freskófestő nem dúskálhat úgy a színekben s nem utazhatik olyan színellentétekre, mint az, a ki olajba fest. Körülbelül hasonlatos a hegedűshöz, a ki a mély gordonkahangokat nem birja kicsalni műszeréből.

A freskófestő színskálája nem nagy. Vigyáznia kell a festőnek, hogy harmonikusan illeszsze össze ezeket a meglevő szineket. S ezért pl. az igen erős és igen gyenge szinek nem kerülhetnek egymás mellé. Az egész színskálát tehát úgy állitja össze, hogy azt a meglevő freskó-szinekből elkészithesse. Ezért stilizálja a képet. Mindezt jól láthatjuk Dudits „Kardvágás" vagy Kriesch „Halászat" című képein. Duditsé a delegációk üléstermében, Kriesché pedig a közös étteremben látható. Mindkettőn észrevehetjük a nagy, lendületes vonalakat, széles, nyugodt színfoltokat, melyek mind dekorative hatnak. Kriesch egyik képén, a mely a bölényvadászaton szerencsétlenül járt Buda halálát mutatja, a hevesen mozgó alakok vonalai bizonyos ritmusba csendülnek: stilizálva vannak.

AZ UJ MAGYAR ORSZÁGHÁZA FALFESTMÉNYEI

Hosszú esztendők művészi munkája áll immár készen a Dunaparton: a magyar országháza, a mely nagyvonalú, nyugodt, imponáló alakjával uralkodik a hosszú Dunasoron. Sok-sok hullám hömpölygött lefelé, mióta e nagyarányú gót palota alapjait lerakták. Sok munkás kéz működött közre, hogy elkészüljön. Szépitették, csinositották, miként az oltár elé induló fehér menyasszonyt. S most, hogy végre elkészült, egyik elsőrendű látnivalója a fővárosnak.

Szivesen üdvözöljük azokat, a kik e Steindl mester alkotta nagy palota szépitésén sikerrel fáradoztak. Igy első sorban a freskófestő gárdát, s élükön a nemes művészi munkában megőszült Lotz Károly mestert, — a kik művészetük egész erejét idehozták. Ime a névsor: Dudits, Jantyik, Krenner, Kriesch, Lotz, Spányi, Vajda. E hét művész mindegyike nagy falterületet kapott, hogy rája fessék a magyar nemzeti mult egy-egy fényes jelenetét. Ha végig sétálunk a főbb helyiségeken, mindenütt találkozunk kezejárásukkal.

E freskókat mutatjuk be itt sorjába a nagyközönségnek. Nem mondunk róluk birálatot; egy képviselőházi felszólalás alkalmával úgy is hallott a közönség birálatot, jót-rosszat, eleget. Nem is akarjuk részletesen leirni őket: itt vannak maguk a képek, a minden irásnál jobban beszélők. Csak megpróbálkozunk ismertetésükkel, tisztán művészeti szempontból. Rá akarunk mutatni az ábrázolás nehézségeire, a festői tulajdonságokra, festői kvalitásokra. Ha elemezni, birálni akarunk egy műalkotást, előbb ismernünk kell izről-izre azt a nyelvet, melyen magát kifejezi. Ekkor értjük meg igazán. S ekkor élvezzük mindazt a mélyen, titkon rejlő szépséget, mit a művész beléje oltott.

*

Ha belépünk az előcsarnokba, az architektura szines diszitései, az aranyozások s a lépcső két oldalának fekete márványfala csak kis ideig izgatják a szemet. A mint egy fejfordulattal fölnézünk, a mennyezetről élvezettel kinál minket Lotz mester két mennyezetképe. E két freskó a Törvényhozás és Béke allegoriája. Kivülök még két mennyezetképnek a szülője Lotz ecsetje: a Bölcseség és Erélyesség a miniszteri tanácsteremben.

Lotz művészetét a közönség már régóta élvezi és becsüli, s azt hiszszük, tisztában is van az értékével. A mi itt van tőle, azokon nem mutathatjuk be a mestert új formában; ő itt is olyan, mint azelőtt: a mély, nemes érzésű művész. Szinezése derült és ragyogó. Pompás, harmonikus arányú testeivel itt is találkozunk, a mint megfürödnek a végtelen boltozat azuros kékjében. Az ő emberei, nemes testei egészen különösek. Csak az ő fantaziá-

Művészet 1902.

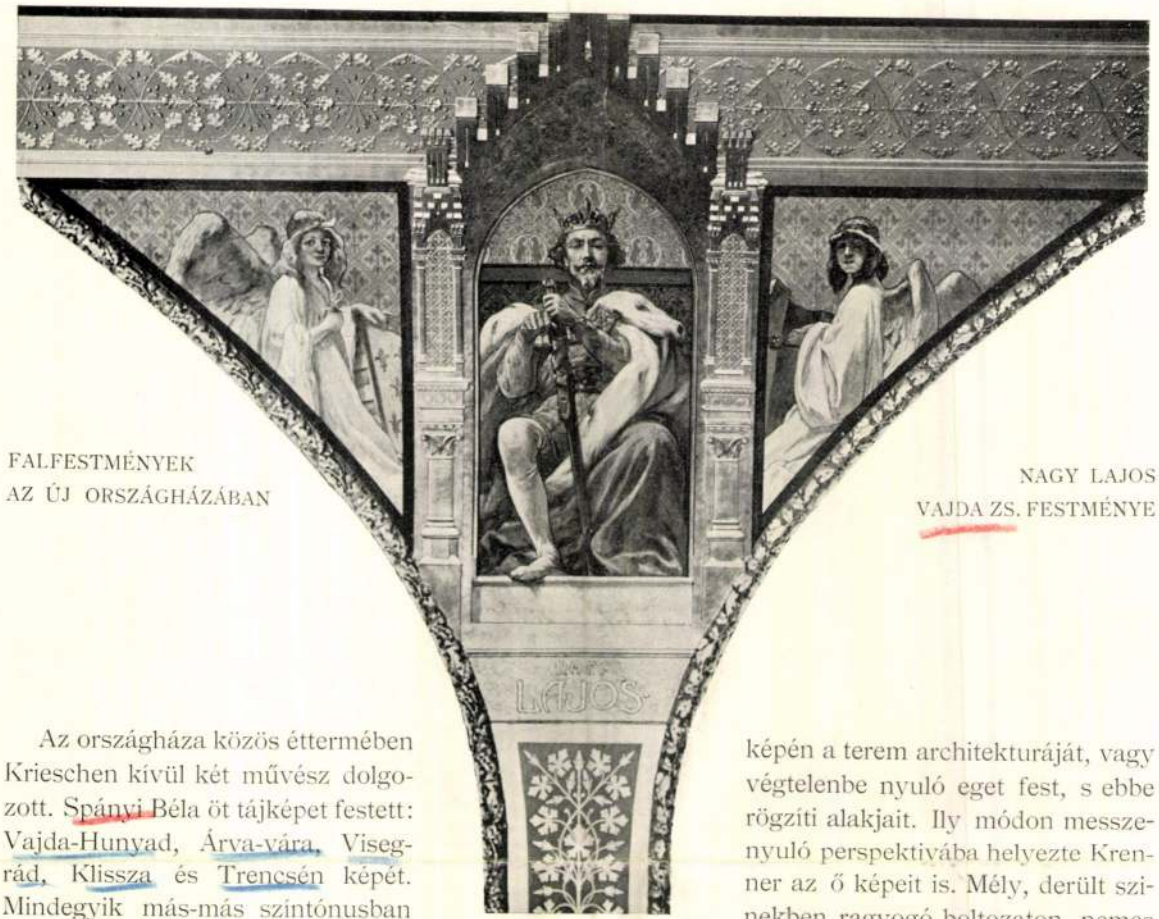

FALFESTMÉNYEK
AZ ÚJ ORSZÁGHÁZÁBAN

NAGY LAJOS
VAJDA ZS. FESTMÉNYE

Az országháza közös éttermében Krieschen kívül két művész dolgozott. Spányi Béla öt tájképet festett: Vajda-Hunyad, Árva-vára, Visegrád, Klissza és Trencsén képét. Mindegyik más-más szintónusban készült. Finom hangulatú s festői szempontból érdekes a „Klissza vára": csupa enyhe kék és lila tónus.

A mennyezeten három mezőt festett tele Krenner Viktor. E három freskó: az Aratás, Bőség és Szüret allegoriája. Ha a freskófestés nehéz valami, úgy a mennyezetkép ennek legnehezebb fajtája. Egy oldalfalat befesteni technikailag könnyebb feladat, mint egy mennyezetet. A mennyezetképnél még más feladatok is merülnek föl, a melyek tisztára technikai problémák. A festőnek ugyanis számba kell vennie azt, hogy a mit odafest, azzal mi nem helyezkedünk szembe, hanem alulról nézzük. S ezt tartva szem előtt, egész más alakot ölt a kompozició, mintha függőlegesen falra kerülne. Ugyancsak furcsán hatna például, ha Kriesch Bölényvadászatát egészen úgy, a mint van, odaragasztanók a vízszintes síkú mennyezetre. Szinte kiesnének az alakok. Nos, ennek elkerülése végett a mennyezetfestő művész látszólag áttöri, kibővíti a falat. Vagy folytatja képén a terem architekturáját, vagy végtelenbe nyuló eget fest, s ebbe rögzíti alakjait. Ily módon messzenyuló perspektivába helyezte Krenner az ő képeit is. Mély, derült színekben ragyogó boltozaton, nemes arányú alakok mozognak, s a formáknak merész rövidülései jelentékeny rajzbeli megoldások egyúttal.

Sétánkban a főrendiház üléstermébe érve, Jantyik Mátyás két freskóját pillantjuk meg. Az elnöki emelvény háta mögött foglalnak helyet. Az egyik: II. Endre kihirdeti az aranybullát, a másik: az 1741-iki hires országgyűlés nagy jelenete a „Moriamur...". Mindkettő téglányalakú falterület, s ehhez simul a kompozició is. Ime egyik nehéz feladata a freskófestőnek: a térbeosztás. Meg van adva a hely formája s ehhez kell szabnia a képet. Nem bízhat semmit egy-egy festői véletlenre, mi a munka közben kialakul. Ezért mondott a renaissance titánja, Michael Angelo az akkor kezdődő olajfestésről kicsinylő birálatot, midőn így szólt: az olajfestmény csak gyerekeknek és nőknek való, egyedül a freskó az, mi férfierőhöz illik. S csakugyan az ő lázadó természetének, profétai érzéseinek, erőtől duzzadó lelkületének, nem felelt meg jobban más,

VAJDA ZSIGMOND TANULMÁNY-RAJZA
AZ ÚJ ORSZÁGHÁZA FALFESTMÉNYEIHEZ

VAJDA ZSIGMOND TANULMÁNY-RAJZA
AZ ÚJ ORSZÁGHÁZA FALFESTMÉNYEIHEZ

FALFESTMÉNYEK
AZ ÚJ ORSZÁGHÁZÁBAN

ALLEGORIÁK
VAJDA ZS. FESTMÉNYE

mint a nagystílű formális megoldású, széles, nyugodt színkonceptusú, erős vonallendületű freskó.

A freskó a fal velejárója. Szerves része, s mint ilyen helyhez kötött. Nem szállítható át egy más méretű falterületre, a nélkül, hogy formális szempontból meg ne változtatnók. Az a célja, hogy diszítse a nekirendelt falat, miként virág az ágat. Csak arra legyen gondja, hogy ezt a célt híven szolgálja. S már ez által jó freskó. Ekkor, vagy mondjuk: csakis ekkor van rajta a művészet jegye. Ne csak novellisztikus tartalmat keressünk benne. Ne azt nézzük, hogy a mit a falon látunk, az valóban olyan szinű, olyan formájú-e, mint a reális életben.

A freskófestő nem fényképész.

Ne téveszszük össze a freskót az illusztrációval. Ha például megállunk Dudits „Kardvágás“ című freskója előtt, ne azt ókumláljuk: vajjon megfelel-e minden porcikája a történeti hűségnek? Vajjon olyan-e, mint az 67-ben tényleg végbement? Mondják, hogy nem olyan. Megengedjük. De ne gondolja senki egy percig is, hogy ez lényeges vagy művészi szempont.

Mert, hogy a hatvanhetes kardvágásról fotografikus képet adjon Dudits, ezt nem kivánja semmi művészi cél. Erre ott vannak az egykorú ujságképek. Az a fő, hogy a kép tökéletes formális megoldást adjon és a kifejezendő eszme szimboluma legyen. Hogy kifejezze ezt: ime e történelmi jelenetnél ott volt együtt az egész nemzet. Lehet, hogy ez a csoportosítás nem korhű. Valószinű, hogy az a két festői csoport: a szűrös paraszt és a fehérruhás úrnő, nem volt akkoriban ezen a helyen. De ez mellékes is. A paraszt és lovagló nemes összekerülése: képe a nemzetnek. S ez az imént említett csoport másért is van itt: a formális szépség miatt. Az egész képből kiérezzük, hogy a művész mint hangsúlyozta a festői elemeket. A gobelinszerű színkonceptus, a formák ritmikus változása, mindez a stilizálásból folyik. Az egész kép egy szintónusban él. Hátul csupa zöld zászló mered az égnek. Valaki mondhatná, hogy minek ez. S itt ismét a hűséggel helyezkedünk szembe, mert valószinű, hogy a domb mögött helyet foglaló lovas nemesség, nem csupa zöld zászlóval jelent meg. Nos, ez tisztán festői szempontból ilyen. Ha a művész azt a sok zászlót tarkabarkának hagyja, úgy rontja a színbeli hatást. Nehezére esett volna a sokféle szint bele-

VAJDA ZSIGMOND TANULMÁNY-RAJZA
AZ ÚJ ORSZÁGHÁZA FALFESTMÉNYEIHEZ

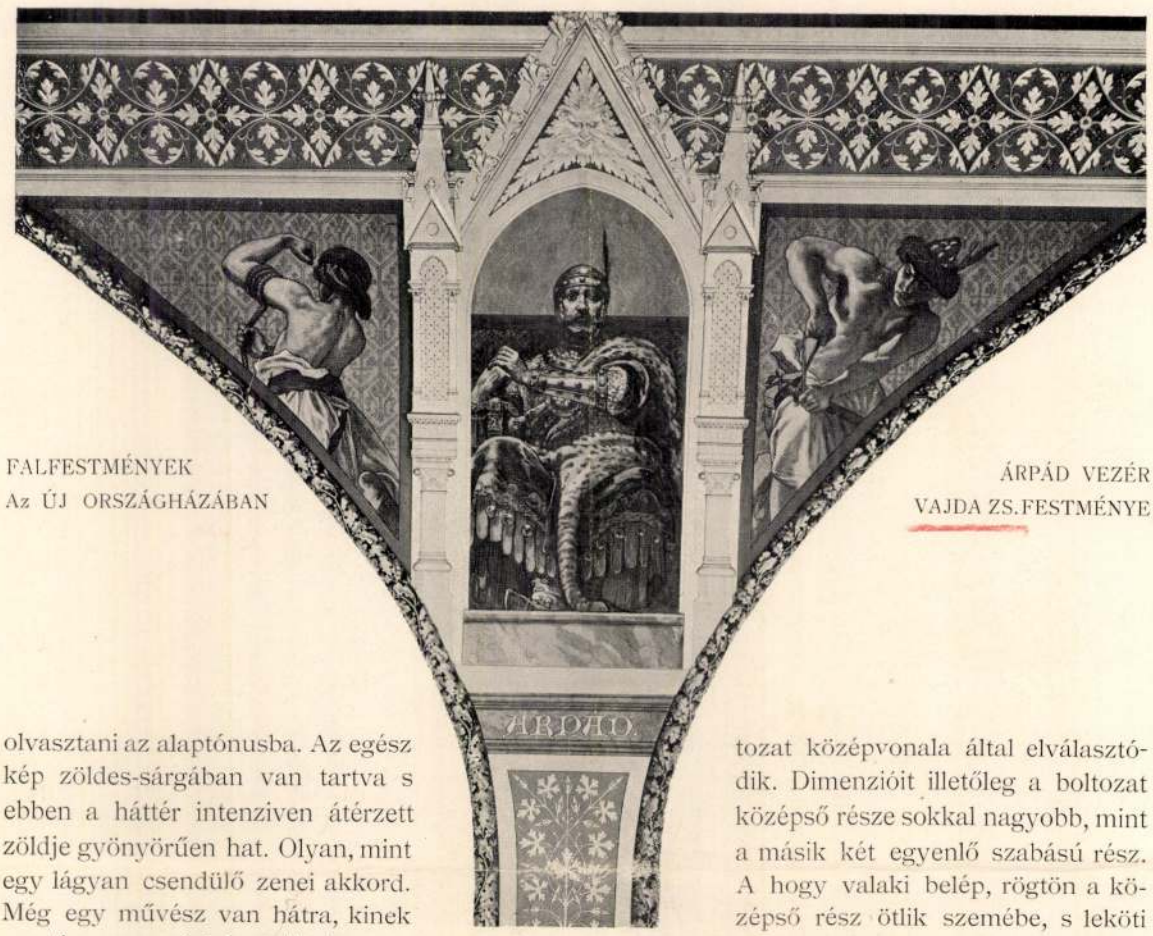

FALFESTMÉNYEK
Az ÚJ ORSZÁGHÁZÁBAN

ÁRPÁD VEZÉR
VAJDA ZS. FESTMÉNYE

olvasztani az alaptónusba. Az egész kép zöldes-sárgában van tartva s ebben a háttér intenziven átérzett zöldje gyönyörűen hat. Olyan, mint egy lágyan csendülő zenei akkord. Még egy művész van hátra, kinek ecsetje az országházat diszitette, s ez: Vajda Zsigmond. Társai közt neki jutott a legtöbb munka. A főrendiház és képviselőház társalgójának gótikus mennyezetét s oldalfalait, a képviselőház üléstermének két falfestményét, — mind Vajda festette. Hat kerek esztendő telt el, míg elkészült a roppant munkával. A főrendiház társalgójában a magyar történelem lehelletéből érzünk valamit. Századok hangulata lopódzik belénk. Nemzeti multunk egy pár kiemelkedő és megkapóan fényes jelenetét festette ide a művész, egészen Hollós Mátyásig. Igy látjuk a kereszténységterjesztő, királyságalapító szt. Istvánt, a magyar lovagiasság mintaképét: szt. Lászlót, a felvilágosultságot valló és hirdető Könyves Kálmánt, a kulturapártoló Nagy Lajost, s végül Mátyást, a humanistát.

A gótikus boltozat három részre osztódik, s e három részben hat óriási kompozició foglal helyet. Olyképen, hogy egy mezőben két kompozició kerül egymással szembe, de a boltozat középvonala által elválasztódik. Dimenzióit illetőleg a boltozat középső része sokkal nagyobb, mint a másik két egyenlő szabású rész. A hogy valaki belép, rögtön a középső rész ötlik szemébe, s leköti figyelmét nagyvonalú sok alakjával.

Elébb figyelmeztettük az olvasót, hogy milyen nehéz dolga van a mennyezetfestőnek. Nos, Vajda feladata még azért is nehéz és szokatlan, mert az a mennyezet, a mely neki jutott, nem lapos, hanem a gótikus boltív keresztmetszetét mutatja.

Vajda rengeteg fáradsággal és szeretettel tanulmányozta a magyar viseletet. Úgy rajzolta meg, a hogy róluk a mai vizsgálódások, felderítések s egykorú adatok alapján fogalmunk van. Viszont az ő freskói nem kosztümmutatványok. Nem tolakodik szemünkbe a kosztüm, s nem ebben rejlik munkájának értéke. Történelmi érzéke s komponáló ereje kifejeződik harmonikusan folyó színskálájában, jól megfigyelt formáiban s az elrendezésben.

A képviselőház társalgójában épp akkora falterületet festett be Vajda, mint a főrendiházéban. Fent a mennyezeten a magyar mondakört látjuk. Ezek a képek közelebb állnak a mi tetszésünkhöz, mint a főrendiház társalgó-

jában találhatók. Tán azért, mivel érdekesebbek s jobban hatnak a fantáziánkra.

Még két képet láthatunk Vajdától a képviselőház üléstermében: az 1848-iki országgyűlés megnyitását s a 67-iki koronázást.

S ezzel végére is értünk az országház festői díszeinek: a freskóknak. Ha a közönség figyelemmel végignézi az e füzetben reprodukált képeket, láthatja, hogy egyikük sem történelmi értekezés, vagy ujságkép. A bennük rejlő történelmi felfogás olyan, mint édes mindnyájunké. Bent ül a köztudatban. S nem is arra törekedtek a festők, hogy e képekbe valami új történelmi tartalmat öntsenek. Céljuk volt: kifejezni e történelmi jeleneteket tiszta festői nyelven. Disziteni akarták a falat, de nem illusztrációkép. Ezeket a festői szempontokat hangsúlyozzuk újra itt, mint különleges, belső témáját minden képnek. A vonal, a szín, a forma mögött ott van a művész maga. Egész belső világa: érzése, temperamentuma. Ezt kell megértenünk: a művész egyéniségének összeölelkezését a vibráló fénynyel, változó formákkal, intenziv szinekkel. Bele kell látnunk a formák és szinek intim világába. S ha ide belátunk, ha ezt megértjük, úgy nagy vigyázattal nekifoghatunk a — kritikának. Mert birálni bár szabad, de birálni nagyon nehéz.

A kritika korunk tizedik múzsája — mondja Brandes. Igaza van. Csakhogy ez a múzsa is olyan, mint a többi kilenc: szeszélyes. Nagyon keveset csókol homlokon.

DÖMÖTÖR ISTVÁN

AZ ÚJ ORSZÁGHÁZ FALFESTMÉNYEI
RÉSZLET A FŐRENDIHÁZ TÁRSALGÓJÁBÓL
A KERESZTÉNYSÉG TERJEDÉSE MAGYARORSZÁGON
VAJDA ZSIGMOND FESTMÉNYE

VAJDA ZSIGMOND

BACCHANSNŐ

Művészet 1916. 84. l.

Vajda Zsigmond

katonái lehetnek majd. Az elnökségi jelentések kapcsán felolvasásra került a Magyar Vörös Kereszt Egylet elnökségének átirata, amelyben köszönetet mond a «Kéve» tagjainak a háború folyamán tanusitott jelentékeny támogatásért. Az elmúlt egyesületi évre vonatkozó jelentést és zárszámadásokat Szablya János ügyvezető-igazgató terjesztette elő. A jelentés bevezetésében az elnökség megemlíti, hogy az egyesület által a háborús jótékonyság érdekében indított mozgalmak a közgyűlés napjáig 93,908·41 koronát eredményeztek. Különösen érdekes a jelentésnek az a része, amely a háború után előreláthatóan bekövetkező viszonyokkal foglalkozik s többek között a következőket mondja: Egyelőre ugyan még csak távolról, de mégis felénk int már a lelkek nagyszerű felszabadulásának ideje, amelyben a nagyobb embersorok érzésvilága sok új értékkel lesz gazdagabb. E gazdagodás egyik legjelentékenyebb vagyonszaporulata: az otthon szeretete lesz. Ez a szeretet, amelyet annyi szenvedéssel, a nélkülözés és lemondás tenger kínjával kellett megváltani, a magyar képzőművészet számára hatalmas fejlődési lehetőségeket teremthet, ha egyrészt maga a magyar társadalom, másrészt pedig társadalmunk irányító tényezői idejekorán felismerik e körülménynek majdan a későbbi

ENDREY SÁNDOR

STEFÁNIA BELGA KIR. HERCEGNŐ

daruvári Daruváry Géza dr. v. b. t. tanácsost, ő felsége kabinetirodájának főnökét, azokért a kiváló érdemekért, amelyeket a magyar képzőművészek támogatása körül az évek hosszú

VAJDA ZSIGMOND CLOWNESSE

a kincsét, melyet az évezredes hagyomány felgyüjtve őriz. Ezek a szempontok vezetnek engem, amikor a tekintetes igazgatóságnak felajánlok 33.330 korona névértékü hadikölcsönkötvényt, mint örökalapítványt.

Az igazgatóság Tolnai Simonnak a hazafias érzéssel átszőtt alapítványát a leghálásabb örömmel fogadta és annak feltételeit az alapító az igazgatóság közbenjöttével a következőkben állapította meg:

a Tolnai Simon alapítvány évi 6%-os kamataiból az 1918—19. évi téli tárlattól kezdődőleg minden téli tárlaton ezer-ezer koronás összeggel egy-egy festő és szobrász művész jutalmazandó.

Az első öt évben, vagyis 1918—19-től bezárólag 1922—23-ig, csakis az oly festmények és szobrok alkotói pályázhatnak erre a jutalomra, akik művészi alkotásuk tárgyát a most folyó világháborúból meritik és a tárgy feldolgozásában, illetőleg felfogásában érvényre juttatják a magyarságnak azokat a nagy erényeit, amelyeket a históriai válságos idők a néplélekből kiváltottak. Ez első öt évben, azok a művészek, akik a háborúban katonai szolgálatot teljesítettek, előnyben részesítendők.

Ettől az időtől, vagyis, az 1923—24-i téli tárlattól kezdve a Tolnai Simon alapítvány évi ezer-ezer koronás — összesen kétezer koronát kitevő — kamatai egy-egy olyan festő-

Művészet 1918

MEDGYESSY FERENC LOVAS

nek és szobrásznak jutalmazására fordítandók, akik a tárlaton kiállított festményükkel vagy szobrukkal — melynek tárgyát a magyar történetből, vagy a magyar nép sajátos lelki életét nemes vonásokban visszatükröző miliőből vették — legjobban szolgálják a speciálisan magyar nemzeti művészet fejlődésének céljait.

A Tolnai Simon alapítvány jutalmaira csakis oly kezdő művészek pályázhatnak, akik harminc évnél nem idősebbek, mivel az alapítvány célja az, hogy a nemes irányban feltörekvő magyar nemzeti művészet fejlődését elősegítse és egyfelől a magyar história fölemelő eseményeinek, másfelől a magyar néplélek nemes vonásainak megörökítésére buzdítza a fiatal és tehetséges művészgárdát.

A pályabíróságnak, a mely a Tolnai Simon alapítvány jutalmainak odaitélésében dönt, tagjai az állami művészeti aranyérmek juryjének hat művész tagja, a műértők közül az Otthon Irók és Hirlapirók Körének és a Budapesti Ujságiró Egyesületnek egy-egy kiküldöttje, továbbá az első öt évben egy katonatiszt, akit a választmány küld ki a társulati tagok közül, 1923—24-től kezdődőleg pedig a katonatiszt helyett, a társulat mindenkori igazgatója.

A jutalmak a viszonylag legjobb művek szerzőinek mindenkor föltétlenül kiadandók.

ALAPÍTVÁNY GRIMM REZSŐ EMLÉKÉRE. Özvegy lovag Dylewsky Leóné, királyi főmérnök özvegye, aki korábban a kiváló festőművész, Grimm Rezső özvegye volt, egész vagyonát 18.550 koronát a társulat kezelésébe adta át avval a rendelkezéssel, hogy e vagyon kamatai életében őt illetik meg, halála után pedig az összeg első férje, néhai Grimm Rezső nevét minden időkre megörökítendő, a társulat kezelése alatt álló művészi segély- és nyugdíjalaphoz csatoltassék örök alapítványként és kamataiból művészek özvegyei és árvái segélyeztessenek.

Ezt a nemes elhatározás egy immár 81 éves nagyasszony lelkéből fakadt, aki felejtve életének a gondokkal terhelt esztendeit, az emlékezés szárnyán visszaszállt abba az időbe,

Kovács finom hangulatú erdei tájképei egyik főbb vonzerejét képezik e tárlatnak. Keményffy Jenő «Ártatlanság»-a (gyermekleányt ábrázol) s voloscai utczarészlete a művészt a legelőnyösebben képviselik.

Finom hatású tanulmányfejet küldött Thein Miksa, míg Vesztróczy Manó erőteljes s igaz szineivel (Cseresznyeszedés, Tanulmány) nyújt élvezetet a műbarátnak. Skutezky «Mater Dolorosá»-ja egyike a mester legkiválóbb alkotásainak.

Benczúr mester két jeles tanítványa, Pentelei Molnár s Rottman Mozárt igen jól vannak képviselve. Az előbbitől csendélet, széles virtuóz ecsetkezeléssel, az utóbbitól (Jó étvágy) életkép, egyöntetű előadásban.

Mint új jelenség, a kiállításon figyelmet érdemel Rózsaffy Dezső, meleg szinezetű utczarészletével s nehány jó csendéletképével. Aggházy Gyula a felvidék (nagyrőczei táj) egy tájékát mesteri biztonsággal, finoman szinezve, kitünően rajzolva állítja elénk. Az ujpesti festőkolonia két kiváló tagja, Bachmann Károly és Pörge Gergely néhány jellegzetes művel emelik a tárlat művészi szinvonalát.

Hadl Richard, Flórenczben élő szobrász hazánkfia, nagyobb rajz- és szoborgyűjteménynyel van képviselve. *K—ny_O—n.*

Vajda Zsigmond : Dunapart.

Vajda Zsigmond

a spanyol, aztán az osztrák Habsburgok birtoka. Napoleon királysággá tette Lajos öcscse, III. Napoleon apja számára s bukása után a bécsi kongresszus is meghagyta királyságnak, visszaadván az orániai családnak, a melynek tagjai előbb csak hollandus stadhouderek voltak. Több okból azonban nem volt és nem lehetett inyére a belgának a hollandussal való egy kalap alatt élés. Igaz, hogy a Habsburgok alatt is pár századon át együtt élt a két nemzet; de a hosszú együttélés alatt nem igen simultak egymáshoz. Az együttélést nem a két faj, a hollandus s a belga természet hasonlósága, vagy atyafisága szülte, hanem inkább külső körülmények és politikai mesterkedés. Ilyen oknak vehetjük, hogy Hollandia és Belgium között nincs semmi természetes geografiai határ, hogy mind a két tartomány lapos, homokos, mocsaras vidék. A faj sem azonos és temperamentumban sem atyafi egymással. A belga inkább franczia, a hollandus inkább germán keverék. A két tartományban és fajban más a szokás, a hagyomány; más az életmód és más a vallás is. A belga Waterloo után, a franczia királyság restaurálásakor leginkább talán a franczia kötelékben maradt volna meg; de az európai egyensúly akkor Francziaország gyöngítését, megnyirbálását parancsolta. A bécsi kongresszus, a szent szövetség politikai bölcsesége a német-alföldi királyságot, az egy

Bástyafal s különböző gazdasági épületek közt áll a régi gót stilű templom a régi zárda maradványaival. A templomban az oltár mögött lévő helyiségben, mely nyilván a szerzetesek oratoriuma volt, a fal mentén régi faragott imaszékek állnak, gazdagon ékesitve érdekes s még tisztán kivehető festményekkel. Az egyiken rózsafa, a másikon halászó barát, — talán épen a kolostor lelkésze vagy halásza végezte ott mindennap ájtatos imáját.

A zárdában egy pár folyosó s terem ép, a többit már pusztitja az idő.

Egy tudós és a természet kedvelő szerzetes emléke fenn is maradt a poprádi Kárpáti muzeumban, hol egy Cyprianus nevű, e kolostorból való barát herbariumát őrzik.

A klastrom előtt hatalmas hársfák adnak árnyékot. A monda szerint itt egyszer három király találkozott. Most itt várják az idegent a tót tutajosok, egyszerű fatörzsből kivájt csónakkal. Egy pár ilyen csónak összekötve, fenyőgalyakkal diszítve adja a tutajt. Se evező, se lapát, két hosszú doronggal, melyet evezőnek, kormánynak használnak, bámulatos ügyességgel indulnak neki a Dunajecz szorosnak, hogy annak festői és vadregényes képeiben gyönyörködhessünk. Másfél óráig tart az út, magas sziklafalak, és égnek meredő, a legszebb sugár fenyőkkel borított hegyek közt. Az egész út voltaképen szakadék, tán évezredek óta vájták a Dunajecz zöld habjai. A magyar oldalon gyalogjáró út kiséri a folyót a szoroson keresztül.

Szépsége méltán versenyez az Alduna hires panorámájával, de vadregényességben túlhaladja.

Gyönyörrel szemléljük a Pienin-hegység sziklafejeit, minden kanyarulatnál szebbnél szebb tájkép tárul elénk. A hatalmas Koronahegy bérczfejét visszapillantva még többször látjuk a többi hegy fölött áttekinteni, de az egész szoros legvadabb és legimpozánsabb, legszebb pontja mindenesetre a Pienszky patak torkolata, a homlokegyenest égnek meredő, karcsú, fent áthajló Sólyomkővel (Szokolicza.)

Nagyon keskeny itt a szoros, a víz sötét. Keresni kell a pontot, a honnan a hegycsúcsot le lehessen fényképezni.

Változott sebességgel halad a tutaj, hol sziklák felett, fehér-habos, zúgó hullámok közt, melyek a sziklához akarják sodorni, hol sima tükrös vizben oly csendben, hogy szinte tavon képzelhetjük magunkat, mert magas hegyek eltakarják szemünk előtt a víz kanyarulatait. Ilyenkor pihennek a dorongok is, semmi hang sem zavarja a természet csendjét.

Aztán egy kis rét tünik elő a viz mentén, a réten magyar csárda. Pár czigány húzza a nótát: ha a Vörös Klastromtól jön vendég, rázendit a Rákóczi indulóra, ha Szczavnicza felől, akkor a lengyel himnuszra.

Szép a lengyel himnusz, szó sincs róla, de mégis jobb, hogy a Vörös Klastrom és a Dunajecz csodaszép táján tovább is a Rákóczi-induló járja s Magyarország e csodaszép pontja nem került idegen kézre.

VAJDA ZSIGMOND KIÁLLÍTÁSA.

Ezen a mi áldott szittya földünkön kevés az olyan vállalkozás, a mely ne sippal-dobbal, vakmerő reménységgel kezdődnék. Az első zöngéktől a fortissimóig, sőt a furiosóig elegendő egy-két taktus, a fül elsiketül, az agy megkábul a hatalmas hanghullámoktól s egyszer csak aztán . . . Aztán következik a nagy gixer. Az *appassionata* belefúl egy váratlan pianissimóba. És: finita la commedia. Függöny. Kezdődik az új felvonás . . . illetve új — vállalkozás.

A Könyves Kálmán próbálkozása azonban mintha megküzdene ezzel az eredendő magyar fogyatkozással. Tudatosan, vagy öntudatlanul, de mindenesetre fölöttébb szellemesen épen a magyar léleknek ebből a hibájából szedi a vasat és kovácsol belőle aczélos fegyvert — ugyanennek a hibának a legyőzésére. Ha mi nemcsak házat épitenénk, aranyosat és czifrát, afféle művészi vásárcsarnokot, a képek kifüggesztésére, hanem a képek, szobrok javát magunkhoz is váltanánk: bizony nem juthatnánk egykönnyen ahhoz a szerencséhez, hogy legjelesebb piktoraink eladatlan képeiből szinte tömeges gyűjtemények kerüljenek a piaczra. A baj fölismerésével megszületett a homeopatikus gyógyító-mód, s azonfelül, hogy ama képek, a melyek eddig érdemtelenül petrezselymet árultak, most javarészint gazdára akadnak: újból hitelt nyer a már-már végképen devalválódott szállóigék gárdájából az a legfanyarabb, a mely azzal vigasztal, hogy nincsen rosz, a minek jó oldala is ne volna. Ha annak idején piktorainktól elkapkodják a képeket: ma nincs gyűjteményes kiállítás és még kevésbbé gyűjteményes «bevétel» s hiába, többet ér ma egy túzok, mint tegnap egy veréb.

A Nagymező-utczai kis interieurben gyönyörködni fog, a ki a képek kedvéért megy oda, s ha az illető filozófus: okulni is fog. Én legalább a milieu-elmélet igazolására még nem igen láttam elevenebb példát a *Vajda* Zsigmond pikturájánál. A mint a katalógus rövidre fogott bevezetése meséli: Vajda emigráns családból, a «sza-

BÁL UTÁN.

A BÁL

VAJDA ZSIGMOND FESTM[illegible]

gondolt ki, a mit a Sibylla megfejtsen, leadván róla a lutriba beteendő számokat. De ezekre a hazugságokra nem volt szüksége, mert a kulcsárné már nem volt otthon. Hm, gondolta Bubenyik, a két pecsérke már együtt ül, nekem se szabad késni. Ezzel neki kerekedett és a Muskutyiék pajtája mellett elhaladva, a Prosz-féle téglaégető-kemenczéknél leereszkedett a Veszelyin János mélységben fekvő gyümölcsös kertjébe, a honnan már csak egy-két lépés volt a Kopereczky kapitányné kicsiny kuriája. Kopereczkynének valami különös füve volt a kertjében, annak a gyökereiből, melyek olyan kemények voltak, mint a szegek, szokás volt a beteg állatok fülébe szúrni egy-egy darabkát, a mitől aztán megdagadt a fülük (mivelhogy a rosz vér állítólag mind odagyűlt) és vagy elpusztultak, vagy megéltek, de a fű roppant hírben állott az egész vidéken és az asszonyság úgy őrizte, mint egy kincset. Idegen falubeliek két garasért kaptak egy-egy gombostűnyi gyökeret, a lutheránusok öt garasért, Krapeczen ellenben mind a két vallásfelekezetnek ingyen járt ki a «mindenható» gyökér, a hogy nevezték.

Bubenyik tehát azzal a szándékkal kopogtatott be a tekintetes asszonyhoz, hogy egy kis gyökeret kér, mert az egyik urasági sertés már két nap óta nem eszik.

A két asszonyság csakugyan együtt ült az asztalnál a vizitszobában, kávés ibrik és párolgó csészék mellett, mind a kettő rosz hangulatban volt, a kulcsárné arczát szembetűnő sápadtság vonta be, a kapitányné ajkai pedig idegesen rángatóztak, a mi mindég előfordult, ha valami belső nyugtalanság kínozta. Az urasági komornyik belépése lehetőleg meglepte őket. Különösen a harczias kapitánynén látszott a zavar. Halántéka kivörösödött, szemei vészjóslón meredtek Bubenyikra, majd a szobaszögletbe tévedt a tekintete, a hol a czirokseprő szokott állni.

(Folytatása következik.)

SZÜRKE TÖRTÉNET.

Egynehányszor találkoztak csupán
A borus szemü, csöndes szavu lány
S a könyveinek élő, szomoru,
Sápadt, szótlan fiu.

Kezük alig hogy egyszer összeért — — —
Jött egy ur. Hideg, hallgatag, kimért.
S a fiu nem is tudta meg talán
Hogy férjhez ment a lány.

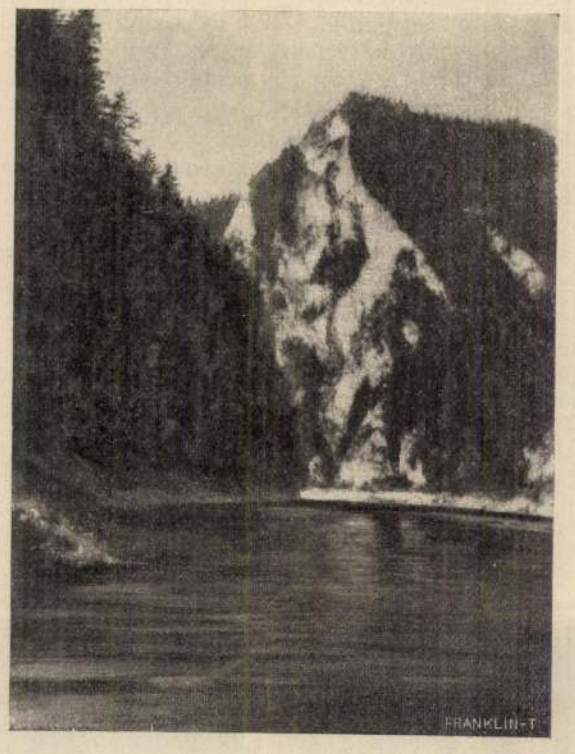

DUNAJECZI RÉSZLET.

— — — Busabb történet ez, mint annyi más,
Hol a válás sorvasztó, néma gyász,
Hol csak elfojtott sohajtás remeg
És forró könny pereg.

A sóhaj, a mely zokogásba vész,
Édes álomból való ébredés
S idővel a bánat végtelenül
Szép emlékké derül —

— — — Nékik a multról semmi sem beszél,
Szivükben nincs dal, álom, szenvedély,
Örök emlékül nékik nem maradt
Egy édes pillanat.

Farkas Imre.

UTI KÖNYVEMBŐL.

I.

Egy szálló előtt.

A nagyszálló előtt, a téren,
Sűrű emberraj gomolyog.
A szálló egy virágos ablakában
Nászutazó ifju pár mosolyog.
Fürtös fejét a kis menyecske
Lágyan hajtva ura keblére,
Egymás szemébe néznek mindaketten
S lemosolyognak szinte önfeledten
A feketén hullámzó térre.

Az arrajáró az ablakra
Onkéntelen is föltekint.
De tekintetét keserű-mogorván
Elkapva megy tovább sietve mind.
... Én Istenem, hát nincs egy boldog
Ebbe az egész nagy gomolyba?
Ha volna, az megállna bizonyára
S a szivéből mosolygó boldog párra
Szivéből visszamosolyogna ...

II.

Boldogság vándora.

— Kérem, uram — szólt egy úr —
On már sokat bolyongott.
Mondja, hol volt igazán
Csak egy napra is boldog?

Én is olyan tájra vágyom,
Nem lelem a boldogságom'.
Pénz, idő nem gátol engem
Azt a helyet fölkeresnem
Bárhol a föld kerekén ...

— Édes úr, — feleltem én —
Bejárhatja a világot,
Szórhat pénzt garmadával,
Sehol sem lel boldogságot,
Ha — nem viszi magával.

Lampérth Géza.

A VÖRÖS KLASTROM ÉS A DUNAJECZ-SZOROS.

A magyar állam legujabb birtoka.

Azt a szép vidéket, mely a magas Tátrától északkeletre, a lengyel határon Magura vidéke név alatt ismeretes, sajnos, még ma is kevesen ismerik. Pedig a ki egyszer látta, annak szive fájt, mikor az őszszel bejárta a lapokat az a hir, hogy egy lengyel társaság meg akarja venni a Vörös Klastromot és a körülötte elterülő hegyes, erdős vidéket, a Dunajecz völgyét. De nemsokára rá már közölték a lapok azt is, hogy a magyar kormány vette meg a görögkeleti püspökségtől a Vörös Klastromot és a hozzávaló birtokot, melynek területén a kis Koronahegy-fürdő is fekszik, a legszebb kirándulások kiindulási pontja.

A Vörös Klastrom mint régi műemlék is fölötte érdekes. Karthauzi szerzetesek alapították 1319-ben. Odaépítették az itt még lassan hömpölygő Dunajecz partjára, a hétfejű Koronahegygyel szemben. 1439-ben lerombolták a husszíták, kik északról a hegységeken keresztül nyomultak az országba. — Nagyhársas határában, Axamitha nevű csodás szépségű helyeket rejtő hegycsoport emlékeztet a vezérükre. Gazdát sokszor cserélt a klastrom ezután is, de többnyire jámbor szerzetesek lakták egészen II. József koráig.

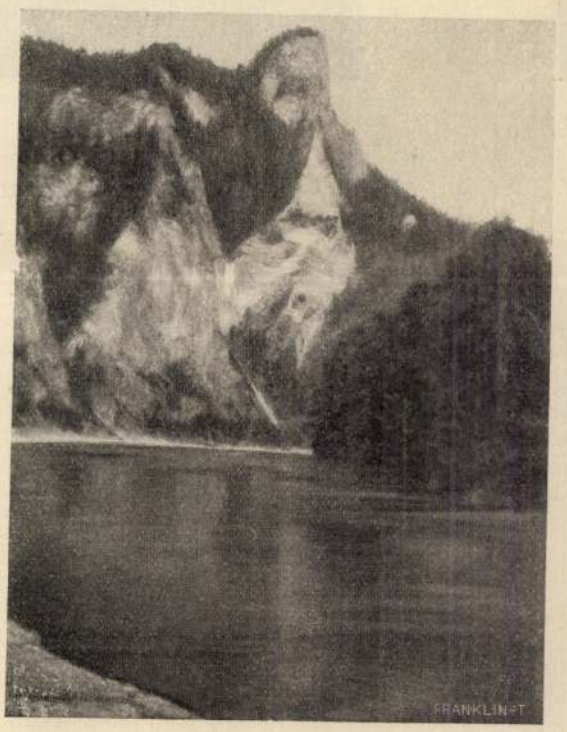

SÓLYOMKŐ.

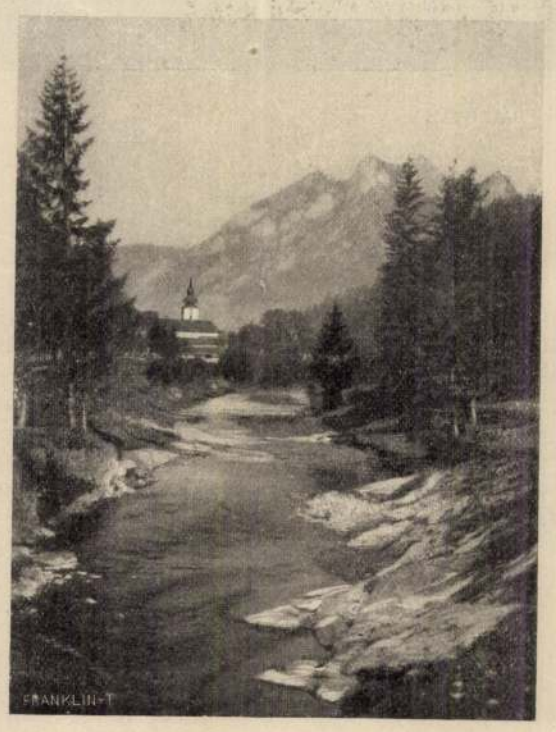

A VÖRÖS KLASTROM ÉS KORONA-HEGY.

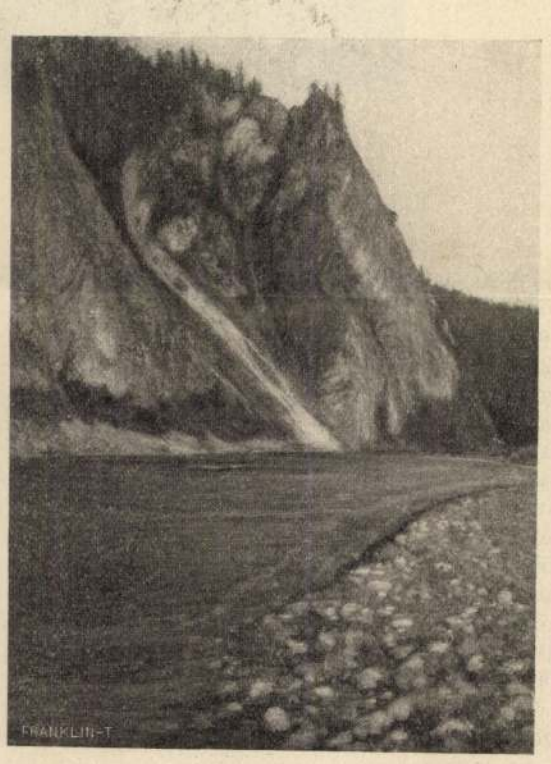

A DUNAJECZ-SZOROS KEZDETE.

A VÖRÖS KLASTROM ÉS A DUNAJECZ-SZOROS. — Bugsch A. amateur fölvételei.

badság» után, lenn a Balkánon született. Életének az első fejezete valóságos rapszódia, ide-oda hányódás a félig keleti és majdnem egészen ázsiai régiókan. Azután egy kis hazai kenyér következik. Egy kis Tiszamente, valami a nádasokból. Végezetül neki a Nyugatnak. Előbb München, azután Páris. Majd le, Délnek. Róma, Velencze a nagyobb stációk.

Ez a vázlatos életrajz szinte tökéletes szabatossággal födi Vajda festői egyéniségét is. Rapszódikus ez is, mint az élete. S róla szólván: az egyéniség nem az eredményt jelenti, hogy tudniillik sikerült volna az ő sajátos belső világának a komplexumát a festő eszközeivel érzékelhetővé tennie, hanem jelenti a módot, a hogyan — jóformán a szitakötő könnyűségével — ide-oda csapong és ád a vásznain száz-

ŐSE.

VÁRAKOZÁS

YEINEK KIALLÍTÁSÁBÓL.

féle s talán ugyanannyiszor ellentétes manirt, a minek az egyik pólusa Whistler és Shina, a a másik Hogarth. A Szajnamenti respublikában utóléri a francziákat, sőt: a párisiakat, de nem magyar eredetiséggel, hanem őszinte gall utánérzéssel. A francziákat megértette s azok a képei a legértékesebbek, a mikhez a franczia idiómát használta. Ezek közül való a «Garderobe Flirt», a diszkrét finomságában is erős és megkapó hangulat; a «Bál hőse», a melyen egyetlen zökkenő sincs. Egyike a tárlat legerősebb dolgainak a «Vége a bálnak». Mesteri az előadása, de az előtérbe tett két szivarra-gyújtó férfi rajz szempontjából is helytelen, az effektus szempontjából meg épen bántó.

Róma levegője, ugy látszik, nem férkőzött oda Vajda Zsigmondnak a lelkéhez. A mit a Via Appiáról hozott, a két fa meg három kőtörmelék, belemártva a legsablonosabb naplemente vörhenyességébe: az a kép méltatlan a «città eterna»-hoz, és nem kevésbbé Vajda Zsigmondhoz. Ha nem gyülölném a magyar pikturával kapcsolatos, jargon-szerű «műkifejezéseket», magam is leírnám ez egyszer azt a hárombetűs és egy szótagos kis szörnyeteget, a mivel az efféle portékát nálunk illetni szokás. A *Via Babuino*-n fejlődött ki az a különben egész Itáliában divatos művészet, a mit — úgy hiszem — méltán nevezhetek úgy, hogy *arti per lo straniero*. Művészet az idegenek részére. Sok rom és sok czinóber. Artisztikum semmi. Megbocsásson Vajda Zsigmond: de az a Via Appia ennek a reczeptnek a módjára született.

A ki nagy és intenziv művészi gyönyörűségben akar részesedni, az a negyedik teremben álljon meg, a «Gondola» előtt. Sugárzó poézis fogja meg a szivet: ime «Venezia, la bella» csillagkárpitos szeptemberi estén.

. . . A Vajda Zsigmond százhatvannégy képe megérdemelné, hogy egy kis gazdagság kerüljön a révükön a piktor házába. Lehet, hogy így lesz, de az bizonyos, hogy e képek vásárlói az obulusaikért gazdagságot visznek a saját házaikba: egy művészléleknek a megnyilatkozását.

Fráter Aladár.

A GRÓFNŐ MEGHALT...

Elbeszélés.

Irta **M. Hrabovszky Julia.**

Liza felkötötte a fehér kötényét és a konyha felé indult. Nagyobb vadász-társaságot várt holnaputánra a kastélyba és a torták, hideg ételek elkészítéséhez akart látni a szakácsnővel. A konyha-ajtóban táviratot kézbesítettek neki. Nem ijedt meg. Szokva volt, hogy Bácsky, a rokona és a kastély ura, a kinek már huszonöt esztendeje vezette falusi háztartását, minden legkisebb dolog miatt táviratoz neki, mert a szeszélyes ember szerette változtatni a rendelkezéseit.

Bácsky a birtokhoz nehány órányira fekvő nagy vidéki városban lakott, a hol az egész megyében híres ügyvédi irodáját vezette és csak néha-néha rándult ki a birtokára, a mely főként erdőből állott és híres vadászterület volt.

Liza tehát nyugodtan bontotta fel a táviratot, de a felindulása annál nagyobb volt, mikor a következőket olvasta: «Vadászat elmarad, grófnő ma reggel meghalt.»

A grófnő meghalt! Ez a hir, a mely pedig nem volt meglepő, mert a grófnő már nagyon öreg volt és régen betegeskedett, mégis egészen megzavarta Lizát s olyan emlékeket, érzéseket kavart fel a lelkében, a melyeket ő már régen elfeledettnek, örökre eltemetettnek hitt. Évek óta Liza nem foglalkozott többé önmagával. Elhizott, megöregedett, lemondott mindenről, a mi őt egykoron izgatta, gyötörte, reményekkel kecsegtette . . . Hiszen már régen elmultak az idők, a mikor ő még szép volt és fiatal és Bácsky így csititgatta: «Legyen eszed, Liza, tudod, hogy csak téged szeretlek, de nem házasodhatom, a míg a grófnő él.» Liza tudta, hogy Bácsky sokat, jóformán mindent köszönhet az öreg grófnőnek. Fiatal, egészen vagyontalan kis ügyvéd volt, a mikor a grófnő felkarolta, kisebb ügyekkel megbizta. A grófnő hires csúnya asszony volt egész életében, anyja lehetett volna a fiatal ügyvédnek, de a világ tudni vélte, hogy a szive fiatal maradt . . .

Vajda Zsigmond

SPANYOL TÁNCZOSNŐ.

Szóval Bácsky ügyvédje lett a grófnőnek, egyre tollasodott, gazdagodott, előbb egy házat vett, aztán potom árért azt a remek erdő birtokot. Ugyanazon időben érte Lizát az a nagy szerencsétlenség és szégyen, hogy az urát becsukták, mert sikkasztott. Minden támasz és kenyér nélkül maradt, rokonai, ismerősei restelkedve fordultak el tőle. Bácsky a házába fogadta; tudta, hogy kitűnőbb házvezetőnőt nem találhat Lizánál. Jól sejtett, mert a mélyen sujtott, szerencsétlen fiatal nő, végtelen hálával eltelve segítője iránt, boldogan, hogy elbujhat a szégyenével a világ szeme elől, úgy rendbe hozta az elhanyagolt gazdaságot, hogy rá sem lehetett ismerni.

A munka csak úgy égett ügyes keze alatt, sasszeme mindent meglátott, a legkisebb mulasztást sem nézte el. Hajnalban kelt, sokszor késő éjig számolt, rendezett . . . ha övé lett volna ez a birtok, akkor sem kezelhette volna nagyobb buzgalommal. Pedig nem volt könnyű sora. A tél nyolcz hónapig tartott azon a vidéken, néha hetekig embert sem látott a szolgaszemélyzeten kivül, sőt még Bácsky sem jöhetett ki a nagy hófuvások miatt. De Liza azért sohasem panaszkodott, dolgozott, kuporgatott, igyekezett . . . *ő* érette. Mert csoda-e, ha nem sokára a nagy hála, a melyet Bácsky iránt érzett, szerelemmé változott? Ki tudott volna ellentállni annak a szép, hódító férfinak, a ki maga volt a megtestesült erély és akarat, a ki nem ismerve gyöngédséget, elnézést, kiméletet, könyörtelenül keresztül gázolva mindenen, haladt előre a maga utján, sietett kitüzött életczélja felé, a mit e két szóban foglalt össze: vagyon és hatalom.

Minden eszköz jó volt neki erre, felhasználta a kicsinyeket és gyöngéket, épen úgy, mint az erőseket és hatalmasokat, mert tudta, hogy az életben csak annak lehet sikere, a ki *semmit sem hagy kihasználatlanul.*

Liza nagy hasznára volt, sokat köszönhet neki. E nő második énje volt, éjjel-nappal csak arra gondolt, miként gyarapíthatná a Bácsky vagyont; becses, megfizethetetlen segítő társ és a mellett szép és fiatal. Bácsky agyában megvillant futólag a gondolat, hogy nem lenne kárára, ha Lizát egészen magához lánczolná, nőül venné. De Lizának a férje még élt akkor, ő pedig megigérte a grófnőnek, hogy nem házasodik. Ha megszegné igéretét, a grófnő megmásíthatná a végrendeletét . . .

Liza férje aztán meghalt a börtönben, de a grófnő élt és Bácsky nem is kivánta a halálát. Minek is venné el Lizát, mikor az nem változtatna a helyzeten, mert Liza, mint hites feleség sem védhetné meg jobban az ő érdekeit, ő pedig elvesztené a szabadságát. Bent a városban Bácsky most már vigan élte a világát, lavinaként gyarapodó vagyona fényűző életmódot engedett meg neki.

Lizát meg azzal csitítgatta: «A grófné még él . . .»

És Liza tovább várt türelmesen. Hogy nagy magánya, mely kezdett ránehezedni, tűrhetőbb legyen, magához fogadott egy kis árvát. Ez jó szórakozás volt számára és Bácsky nem ellenezte. A szép kis leánynyal ő maga is örömest eljátszott, mikor künn volt a birtokán. Később pedig, mikor a kis leányt intézetbe kellett adni, nagylelkűen megfizette érte a tartásdijat. Valamit csak kellett tennie Liza kedvéért! E közben multak az évek, megöregedtek mindketten és a grófnő még mindig nem akart meghalni. Liza kezdett beletörődni abba a gondolatba, hogy az az asszony örökké fog élni, ő pedig itt végzi be az életét a magányos kastélyban, a komor fenyőfák, a sürű erdők között . . . Mit is keresne most már a világban? Megöregedett, elhizott, elszokott az emberektől . . .

Kis védencze e közben nagy leánynyá cseperedett és ujabb gondok kezdték kinozni Lizát. Kihez fogja férjhez adni ezt a szép leányt hozomány nélkül, itt a vadonban, a hol embert sem látnak? A leány büszke volt és nagyravágyó; ez a kastély, a nagyúri mód felcsigázta a vágyait; az apró-cseprő falusi emberek, a kikkel ők érintkeztek, nem elégitették ki őt. Jól látta Liza, hogy Ilonka szenved, vágyakozik a városba szórakozás, emberek után . . . De Liza keze kötve volt, ő maga is függött; Bácsky már is sokat áldozott e leányért; mi jogon kérjen tőle többet? Most ime a helyzet megváltozott.

A grófnő meghalt! Az igaz, hogy Lizának kissé későn; de soha sem késő az elmulasztottat kipótolni.

Minden korban házasodnak az emberek. Mikor fiatalok, szerelemből, később mert támaszra van szükségük. Mi változott meg Bácsky és közötte? Semmi. Csak a fiatalságuk röppent el; csak a bohó, a szenvedélyes szerelem repült tova mellőlük, de a barátságuk, az nem változott. Sőt ő, Liza érzi, hogy még most is, nagyon, de nagyon szereti azt a férfit . . .

És Liza most felidézi magában a multat, gondolatban újra átéli a letünt időket és szivében a parázs ujra éled a hamu alatt . . .

Remélni kezd . . . Remél önmaga, de fogadott leánya érdekében! Ha ő Bácskyné lesz, minő fényesen adhatja majd férjhez Ilonkát! És minő elégtétele lesz a világ, a rokonok előtt! Emelt fővel mehet ismét közéjük; azok nem fognak többé szánakozó, kicsinylő mosolylyal nézni reá. És Liza számitgatni kezdi a korát . . . Még nem is olyan öreg . . . alig ötven éves . . . csak a kövérsége öregbíti. Bácsky, az igaz, fiatalabbat mutat, pedig egykorúak. De hát a férfi jobban tartja magát és Bácsky ritka szép férfi volt fiatal korában és még most is nagyon érdekes.

Liza ellágyul, a mult nagyon is élénk szinekben elevenedik meg előtte . . . A szemei megtelnek könnyekkel. Nagyon meg van hatva . . . kezeiben még mindig a táviratot szorongatja, így találja őt Ilonka. Azonnal észre veszi nénjén a változást:

— Mi történt, Liza néni? — kérdi érdeklődéssel.

De Liza néni annyira fel van indulva, hogy nem tud szólni. Aztán még korai is lenne ezzel a gyerekkel a reménységeit közölni; hiszen Ilonka nem is sejti, minő viszony fűzi őt Bácskyhoz! Azért csak némán nyújtja át a táviratot.

— A grófnő ma reggel meghalt! — olvassa a leány és szép arcza egyszerre lángvörös lesz. — Néni — kiáltja diadalmasan — a grófnő meghalt, a bácsi most már házasodhatik!

Liza néni, a kövér, nem fiatal Liza, elpirul zavarában . . . szégyenli magát Ilonka előtt. Ki fecsegett ennek a leánynak? Mit tud ő? És szigorú arczot öltve, feddőleg mondja:

— Mit fecsegsz itt össze-vissza . . . ki beszélt neked a bácsi házasságáról?

— Ő maga mondta nekem — felelte sértődötten a leány — hogy nem illenék, hogy lakodalom zaja verje fel a kastélyt, mialatt régi barátnője, egykori pártfogónője haldoklik . . . de ha a grófnő meghal . . .

— Ha a grófnő meghal? — kérdezte Liza néni visszafojtott lélegzettel.

— . . . akkor azonnal nőül vesz — felelte Ilonka — de kért, ne szóljak addig a néninek, mert ellenezhetné e házasságot a korkülömbség miatt . . .

— És te . . . te a felesége akarsz lenni? — kérdezte Liza halotthalványan. — Felesége akarsz lenni annak az öreg embernek?

— A bácsi nem öreg — dadogta a leány, megijedve a néni érdes hangjától — és én . . . én szeretem őt . . . már régóta!

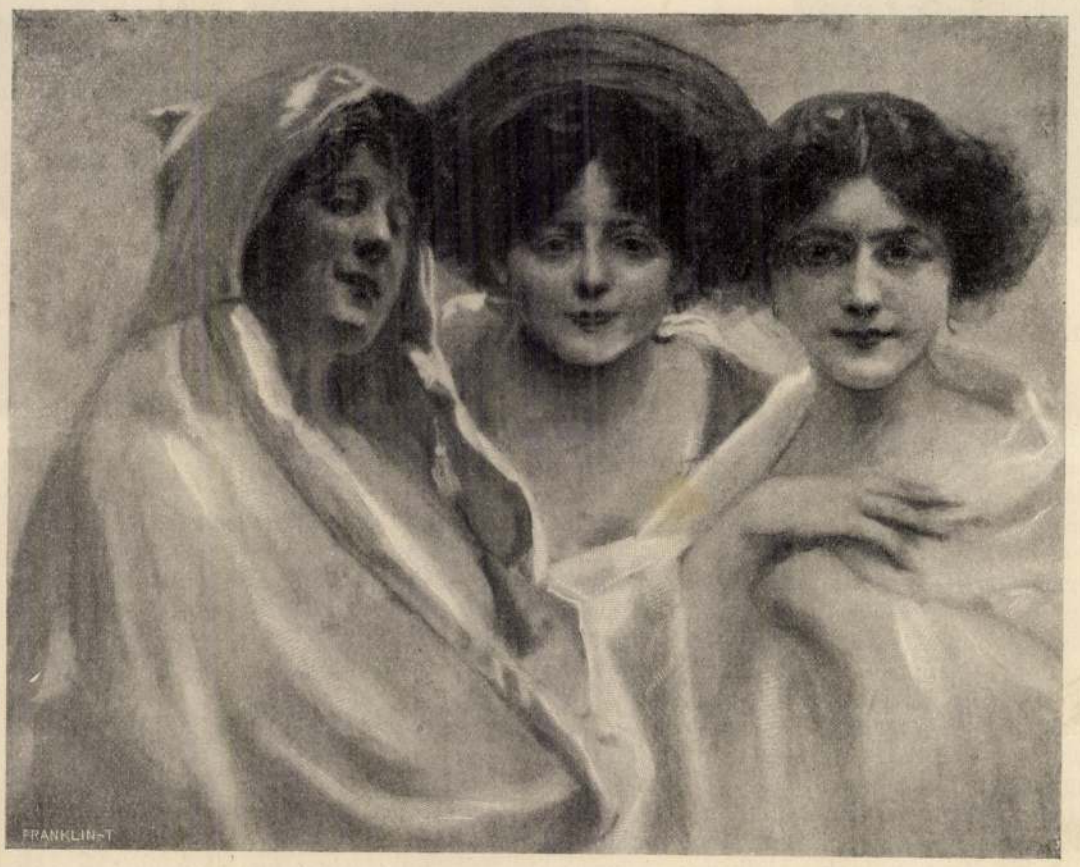

OSTENDE.

VAJDA ZSIGMOND FESTMÉNYEINEK KIÁLLITÁSÁBÓL.

badság» után, lenn a Balkánon született. Életének az első fejezete valóságos rapszódia, ide-oda hányódás a félig keleti és majdnem egészen ázsiai régiókan. Azután egy kis hazai kenyér következik. Egy kis Tiszamente, valami a nádasokból. Végezetül neki a Nyugatnak. Előbb München, azután Páris. Majd le, Délnek. Róma, Velencze a nagyobb stációk.

Ez a vázlatos életrajz szinte tökéletes szabatossággal födi Vajda festői egyéniségét is. Rapszódikus ez is, mint az élete. S róla szólván: az egyéniség nem az eredményt jelenti, hogy tudniillik sikerült volna az ő sajátos belső világának a komplexumát a festő eszközeivel érzékelhetővé tennie, hanem jelenti a módot, a hogyan — jóformán a szitakötő könnyűségével — ide-oda csapong és ád a vásznain száz-

VÁRAKOZÁS

EK KIÁLLÍTÁSÁBÓL.

féle s talán ugyanannyiszor ellentétes manirt, a minek az egyik pólusa Whistler és Shina, a másik Hogarth. A Szajnamenti respublikában utóléri a franczíákat, sőt: a párisiakat, de nem magyar eredetiséggel, hanem őszinte gall utánérzéssel. A franczíákat megértette s azok a képei a legértékesebbek, a mikhez a franczia idiómát használta. Ezek közül való a «Garderobe Flirt», a diszkrét finomságában is erős és megkapó hangulat; a «Bál hőse», a melyen egyetlen zökkenő sincs. Egyike a tárlat legerősebb dolgainak a «Vége a bálnak». Mesteri az előadása, de az előtérbe tett két szivarra-gyújtó férfi rajz szempontjából is helytelen, az effektus szempontjából meg épen bántó.

Róma levegője, ugy látszik, nem férkőzött oda Vajda Zsigmondnak a lelkéhez. A mit a Via Appiáról hozott, a két fa meg három kőtörmelék, belemártva a legsablonosabb naplemente vörhenyességébe: az a kép méltatlan fogja meg a szivet: ime «Venezia, la bella» csillagkárpitos szeptemberi estén.

. . . A Vajda Zsigmond százhatvannégy képe megérdemelné, hogy egy kis gazdagság kerüljön a révükön a piktor házába. Lehet, hogy igy lesz, de az bizonyos, hogy e képek vásárlói az obulusaikért gazdagságot visznek a saját házaikba: egy művészléleknek a megnyilatkozását.

Fráter Aladár.

a «città eterna»-hoz, és nem kevésbbé Vajda Zsigmondhoz. Ha nem gyülölném a magyar pikturával kapcsolatos, jargon-szerű «műkifejezéseket», magam is leírnám ez egyszer azt a hárombetűs és egy szótagos kis szörnyeteget, a mivel az efféle portékát nálunk illetni szokás. A *Via Babuino*-n fejlődött ki az a különben egész Itáliában divatos művészet, a mit — úgy hiszem — méltán nevezhetek úgy, hogy *arti per lo straniero*. Művészet az idegenek részére. Sok rom és sok czinóber. Artisztikum semmi. Megbocsásson Vajda Zsigmond: de az a Via Appia ennek a receptnek a módjára született.

A ki nagy és intenziv művészi gyönyörűségben akar részesedni, az a negyedik teremben álljon meg, a «Gondola» előtt. Sugárzó poézis

---

A GRÓFNŐ MEGHALT...

Elbeszélés.

Irta **M. Hrabovszky Julia.**

Liza felkötötte a fehér kötényét és a konyha felé indult. Nagyobb vadász-társaságot várt holnaputánra a kastélyba és a torták, hideg ételek elkészítéséhez akart látni a szakácsnővel. A konyha-ajtóban táviratot kézbesítettek neki. Nem ijedt meg. Szokva volt, hogy Bácsky, a rokona és a kastély ura, a kinek már huszonöt esztendeje vezette falusi háztartását, minden legkisebb dolog miatt táviratoz neki, mert a szeszélyes ember szerette változtatni a rendelkezéseit.

Bácsky a birtokhoz nehány órányira fekvő nagy vidéki városban lakott, a hol az egész megyében híres ügyvédi irodáját vezette és csak néha-néha rándult ki a birtokára, a mely főként erdőből állott és hires vadászterület volt.

Liza tehát nyugodtan bontotta fel a táviratot, de a felindulása annál nagyobb volt, mikor a következőket olvasta: «Vadászat elmarad, grófnő ma reggel meghalt.»

A grófnő meghalt! Ez a hir, a mely pedig nem volt meglepő, mert a grófnő már nagyon öreg volt és régen betegeskedett, mégis egészen megzavarta Lizát s olyan emlékeket, érzéseket kavart fel a lelkében, a melyeket ő már régen elfeledettnek, örökre eltemetettnek hitt. Évek óta Liza nem foglalkozott többé önmagával. Elhizott, megöregedett, lemondott mindenről, a mi őt egykoron izgatta, gyötörte, reményekkel kecsegtette . . . Hiszen már régen elmultak az idők, a mikor ő még szép volt és fiatal és Bácsky igy csititgatta: «Legyen eszed, Liza, tudod, hogy csak téged szeretlek, de nem házasodhatom, a míg a grófnő él.» Liza tudta, hogy Bácsky sokat, jóformán mindent köszönhet az öreg grófnőnek. Fiatal, egészen vagyontalan kis ügyvéd volt, a mikor a grófnő felkarolta, kisebb ügyekkel megbizta. A grófnő hires csúnya asszony volt egész életében, anyja lehetett volna a fiatal ügyvédnek, de a világ tudni vélte, hogy a szive fiatal maradt . . .

SPANYOL TÁNCZOSNŐ.

Szóval Bácsky ügyvédje lett a grófnőnek, egyre tollasodott, gazdagodott, előbb egy házat vett, aztán potom árért azt a remek erdő birtokot. Ugyanazon időben érte Lizát az a nagy szerencsétlenség és szégyen, hogy az urát becsukták, mert sikkasztott. Minden támasz és kenyér nélkül maradt, rokonai, ismerősei restelkedve fordultak el tőle. Bácsky a házába fogadta; tudta, hogy kitűnőbb házvezetőnőt nem találhat Lizánál. Jól sejtett, mert a mélyen sujtott, szerencsétlen fiatal nő, végtelen hálával eltelve segítője iránt, boldogan, hogy elbujhat a szégyenével a világ szeme elől, úgy rendbe hozta az elhanyagolt gazdaságot, hogy rá sem lehetett ismerni.

A munka csak úgy égett ügyes keze alatt, sasszeme mindent meglátott, a legkisebb mulasztást sem nézte el. Hajnalban kelt, sokszor késő éjig számolt, rendezett . . . ha övé lett volna ez a birtok, akkor sem kezelhette volna nagyobb buzgalommal. Pedig nem volt könnyű sora. A tél nyolcz hónapig tartott azon a vidéken, néha hetekig embert sem látott a szolgaszemélyzeten kivül, sőt még Bácsky sem jöhetett ki a nagy hófuvások miatt. De Liza azért sohasem panaszkodott, dolgozott, kuporgatott, igyekezett . . . *ő* érette. Mert csoda-e, ha nem sokára a nagy hála, a melyet Bácsky iránt érzett, szerelemmé változott? Ki tudott volna ellentállni annak a szép, hódító férfinak, a ki maga volt a megtestesült erély és akarat, a ki nem ismerve gyöngédséget, elnézést, kiméletet, könyörtelenül keresztül gázolva mindenen, haladt előre a maga utján, sietett kitüzött életczélja felé, a mit e két szóban foglalt össze: vagyon és hatalom.

Minden eszköz jó volt neki erre, felhasználta a kicsinyeket és gyöngéket, épen úgy, mint az erőseket és hatalmasokat, mert tudta, hogy az életben csak annak lehet sikere, a ki *semmit sem hagy kihasználatlanul.*

Liza nagy hasznára volt, sokat köszönhet neki. E nő második énje volt, éjjel-nappal csak arra gondolt, miként gyarapíthatná a Bácsky vagyont; becses, megfizethetetlen segitő társ és a mellett szép és fiatal. Bácsky agyában megvillant futólag a gondolat, hogy nem lenne kára, ha Lizát egészen magához lánczolná, nőül venné. De Lizának a férje még élt akkor, ő pedig megigérte a grófnőnek, hogy nem házasodik. Ha megszegné igéretét, a grófnő megmásíthatná a végrendeletét . . .

Liza férje aztán meghalt a börtönben, de a grófnő élt és Bácsky nem is kivánta a halálát. Minek is venné el Lizát, mikor az nem változtatna a helyzeten, mert Liza, mint hites feleség sem védhetné meg jobban az ő érdekeit, ő pedig elvesztené a szabadságát. Bent a városban Bácsky most már vigan élte a világát, lavinaként gyarapodó vagyona fényűző életmódot engedett meg neki.

Lizát meg azzal csitítgatta: «A grófné még él . . .»

És Liza tovább várt türelmesen. Hogy nagy magánya, mely kezdett ránehezedni, türhetőbb legyen, magához fogadott egy kis árvát. Ez jó szórakozás volt számára és Bácsky nem ellenezte. A szép kis leánynyal ő maga is örömest eljátszott, mikor künn volt a birtokán. Később pedig, mikor a kis leányt intézetbe kellett adni, nagylelkűen megfizette érte a tartásdijat. Valamit csak kellett tennie Liza kedvéért! E közben multak az évek, megöregedtek mindketten és a grófnő még mindig nem akart meghalni. Liza kezdett beletörődni abba a gondolatba, hogy az az asszony örökké fog élni, ő pedig itt végzi be az életét a magányos kastélyban, a komor fenyőfák, a sürű erdők között . . . Mit is keresne most már a világban? Megöregedett, elhizott, elszokott az emberektől . . .

Kis védencze e közben nagy leánynyá cseperedett és ujabb gondok kezdték kinozni Lizát. Kihez fogja férjhez adni ezt a szép leányt hozomány nélkül, itt a vadonban, a hol embert sem látnak? A leány büszke volt és nagyravágyó; ez a kastély, a nagyúri mód felcsigázta a vágyait; az apró-cseprő falusi emberek, a kikkel ők érintkeztek, nem elégitették ki őt. Jól látta Liza, hogy Ilonka szenved, vágyakozik a városba szórakozás, emberek után . . . De Liza keze kötve volt, ő maga is függött; Bácsky már is sokat áldozott e leányért; mi jogon kérjen tőle többet? Most ime a helyzet megváltozott.

A grófnő meghalt! Az igaz, hogy Lizának kissé későn; de soha sem késő az elmulasztottat kipótolni.

Minden korban házasodnak az emberek. Mikor fiatalok, szerelemből, később mert támaszra van szükségük. Mi változott meg Bácsky és közötte? Semmi. Csak a fiatalságuk röppent el; csak a bohó, a szenvedélyes szerelem repült tova mellőlük, de a barátságuk, az nem változott. Sőt ő, Liza érzi, hogy még most is, nagyon, de nagyon szereti azt a férfit . . .

És Liza most felidézi magában a multat, gondolatban újra átéli a letünt időket és szivében a parázs ujra éled a hamu alatt . . .

Remélni kezd . . . Remél önmaga, de fogadott leánya érdekében! Ha ő Bácskyné lesz, minő fényesen adhatja majd férjhez Ilonkát! És minő elégtétele lesz a világ, a rokonok előtt! Emelt fővel mehet ismét közéjük; azok nem fognak többé szánakozó, kicsinylő mosolylyal nézni reá. És Liza számitgatni kezdi a korát . . . Még nem is olyan öreg . . . alig ötven éves . . . csak a kövérsége öregbiti. Bácsky, az igaz, fiatalabbat mutat, pedig egykorúak. De hát a férfi jobban tartja magát és Bácsky ritka szép férfi volt fiatal korában és még most is nagyon érdekes.

Liza ellágyul, a mult nagyon is élénk szinekben elevenedik meg előtte . . . A szemei megtelnek könnyekkel. Nagyon meg van hatva . . . kezeiben még mindig a táviratot szorongatja, így találja őt Ilonka. Azonnal észre veszi nénjén a változást:

— Mi történt, Liza néni? — kérdi érdeklődéssel.

De Liza néni annyira fel van indulva, hogy nem tud szólni. Aztán még korai is lenne ezzel a gyerekkel a reménységeit közölni; hiszen Ilonka nem is sejti, minő viszony füzi őt Bácskyhoz! Azért csak némán nyújtja át a táviratot.

— A grófnő ma reggel meghalt! — olvassa a leány és szép arcza egyszerre lángvörös lesz. — Néni — kiáltja diadalmasan — a grófnő meghalt, a bácsi most már házasodhatik!

Liza néni, a kövér, nem fiatal Liza, elpirul zavarában . . . szégyenli magát Ilonka előtt. Ki fecsegett ennek a leánynak? Mit tud ő? És szigorú arczot öltve, feddőleg mondja:

— Mit fecsegsz itt össze-vissza . . . ki beszélt neked a bácsi házasságáról?

— Ő maga mondta nekem — felelte sértődötten a leány — hogy nem illenék, hogy lakodalom zaja verje fel a kastélyt, mialatt régi barátnője, egykori pártfogónője haldoklik . . . de ha a grófnő meghal . . .

— Ha a grófnő meghal? — kérdezte Liza néni visszafojtott lélegzettel.

— . . . akkor azonnal nőül vesz — felelte Ilonka — de kért, ne szóljak addig a néninek, mert ellenezhetné e házasságot a korkülömbség miatt . . .

— És te . . . te a felesége akarsz lenni? — kérdezte Liza halotthalványan. — Felesége akarsz lenni annak az öreg embernek?

— A bácsi nem öreg — dadogta a leány, megijedve a néni érdes hangjától — és én . . . én szeretem őt . . . már régóta!

———

OSTENDE.

VAJDA ZSIGMOND FESTMÉNYEINEK KIÁLLITÁSÁBÓL.

Bástyafal s különböző gazdasági épületek közt áll a régi gót stilű templom a régi zárda maradványaival. A templomban az oltár mögött lévő helyiségben, mely nyilván a szerzetesek oratoriuma volt, a fal mentén régi faragott imaszékek állnak, gazdagon ékesítve érdekes s még tisztán kivehető festményekkel. Az egyiken rózsafa, a másikon halászó barát, — talán épen a kolostor lelkésze vagy halásza végezte ott mindennap ájtatos imáját.

A zárdában egy pár folyosó s terem ép, a többit már pusztítja az idő.

Egy tudós és a természet kedvelő szerzetes emléke fenn is maradt a poprádi Kárpáti muzeumban, hol egy Cyprianus nevű, e kolostorból való barát herbariumát őrzik.

A klastrom előtt hatalmas hársfák adnak árnyékot. A monda szerint itt egyszer három király találkozott. Most itt várják az idegent a tót tutajosok, egyszerű fatörzsből kivájt csónakkal. Egy pár ilyen csónak összekötve, fenyőgalyakkal díszítve adja a tutajt. Se evező, se lapát, két hosszú doronggal, melyet evezőnek, kormánynak használnak, bámulatos ügyességgel indulnak neki a Dunajecz szorosnak, hogy annak festői és vadregényes képeiben gyönyörködhessünk. Másfél óráig tart az út, magas sziklafalak, és égnek meredő, a legszebb sugár fenyőkkel borított hegyek közt. Az egész út voltaképen szakadék, tán évezredek óta vájták a Dunajecz zöld habjai. A magyar oldalon gyalogjáró út kiséri a folyót a szoroson keresztül.

Szépsége méltán versenyez az Alduna hires panorámájával, de vadregényességben túlhaladja.

Gyönyörrel szemléljük a Pienin-hegység sziklafejeit, minden kanyarulatnál szebbnél szebb tájkép tárul elénk. A hatalmas Koronahegy bérczfejét visszapillantva még többször látjuk a többi hegy fölött áttekinteni, de az egész szoros legvadabb és legimpozánsabb, legszebb pontja mindenesetre a Pienszky patak torkolata, a homlokegyenest égnek meredő, karcsú, fent áthajló Sólyomkővel (Szokolicza.)

Nagyon keskeny itt a szoros, a viz sötét. Keresni kell a pontot, a honnan a hegycsúcsot le lehessen fényképezni.

Változott sebességgel halad a tutaj, hol sziklák felett, fehér-habos, zúgó hullámok közt, melyek a sziklához akarják sodorni, hol sima tükrös vízben oly csendben, hogy szinte tavon képzelhetjük magunkat, mert magas hegyek eltakarják szemünk előtt a víz kanyarulatait. Ilyenkor pihennek a dorongok is, semmi hang sem zavarja a természet csendjét.

Aztán egy kis rét tünik elő a viz mentén, a réten magyar csárda. Pár czigány húzza a nótát: ha a Vörös Klastromtól jön vendég, rázendit a Rákóczi indulóra, ha Szczavnicza felől, akkor a lengyel himnuszra.

Szép a lengyel himnusz, szó sincs róla, de mégis jobb, hogy a Vörös Klastrom és a Dunajecz csodaszép táján tovább is a Rákóczi-induló járja s Magyarország e csodaszép pontja nem került idegen kézre.

BÁL UTÁN.

VAJDA ZSIGMOND KIÁLLÍTÁSA.

Ezen a mi áldott szittya földünkön kevés az olyan vállalkozás, a mely ne sippal-dobbal, vakmerő reménységgel kezdődnék. Az első zöngéktől a fortissimóig, sőt a furiosóig elegendő egy-két taktus, a fül elsiketül, az agy megkábul a hatalmas hanghullámoktól s egyszer csak aztán . . . Aztán következik a nagy gixer. Az *appassionata* belefúl egy váratlan pianissimóba. És: finita la commedia. Függöny. Kezdődik az új felvonás . . . illetve új — vállalkozás.

A Könyves Kálmán próbálkozása azonban mintha megküzdene ezzel az eredendő magyar fogyatkozással. Tudatosan, vagy öntudatlanul, de mindenesetre fölöttébb szellemesen épen a magyar léleknek ebből a hibájából szedi a vasat és kovácsol belőle aczélos fegyvert — ugyanennek a hibának a legyőzésére. Ha mi nemcsak házat építenénk, aranyosat és czifrát, afféle művészi vásárcsarnokot, a képek kifüggesztésére, hanem a képek, szobrok javát magunkhoz is váltanánk: bizony nem juthatnánk egykönnyen ahhoz a szerencséhez, hogy legjelesebb piktoraink eladatlan képeiből szinte tömeges gyűjtemények kerüljenek a piaczra. A baj fölismerésével megszületett a homeopatikus gyógyító-mód, s azonfelül, hogy ama képek, a melyek eddig érdemtelenül petrezselymet árultak, most javarészint gazdára akadnak: újból hitelt nyer a már-már végképen devalválódott szállóigék gárdájából az a legfanyarabb, a mely azzal vigasztal, hogy nincsen rosz, a minek jó oldala is ne volna. Ha annak idején piktorainktól elkapkodják a képeket: ma nincs gyűjteményes kiállítás és még kevésbbé gyűjteményes «bevétel» s hiába, többet ér ma egy túzok, mint tegnap egy veréb.

A Nagymező-utczai kis interieurben gyönyörködni fog, a ki a képek kedvéért megy oda, s ha az illető filozófus: okulni is fog. Én legalább a milieu-elmélet igazolására még nem igen láttam elevenebb példát a *Vajda* Zsigmond pikturájánál. A mint a katalógus rövidre fogott bevezetése meséli: Vajda emigráns családból, a «sza-

gondolt ki, a mit a Sibylla megfejtsen, leadván róla a lutriba beteendő számokat. De ezekre a hazugságokra nem volt szüksége, mert a kulcsárné már nem volt otthon. Hm, gondolta Bubenyik, a két pecsérke már együtt ül, nekem se szabad késni. Ezzel neki kerekedett és a Muskutyiék pajtája mellett elhaladva, a Prosz-féle téglaégető-kemenczéknél leereszkedett a Veszelyin János mélységben fekvő gyümölcsös kertjébe, a honnan már csak egy-két lépés volt a Kopereczky kapitányné kicsiny kuriája. Kopereczkynének valami különös füve volt a kertjében, annak a gyökereiből, melyek olyan kemények voltak, mint a szegek, szokás volt a beteg állatok fülébe szúrni egy-egy darabkát, a mitől aztán megdagadt a fülük (mivelhogy a rosz vér állítólag mind odagyűlt) és vagy elpusztultak, vagy megéltek, de a fű roppant hírben állott az egész vidéken és az asszonyság úgy őrizte, mint egy kincset. Idegen falubeliek két garasért kaptak egy-egy gombostűnyi gyökeret, a lutheránusok öt garasért, Krapeczen ellenben mind a két vallásfelekezetnek ingyen járt ki a «mindenható» gyökér, a hogy nevezték.

Bubenyik tehát azzal a szándékkal kopogtatott be a tekintetes asszonyhoz, hogy egy kis gyökeret kér, mert az egyik urasági sertés már két nap óta nem eszik.

A két asszonyság csakugyan együtt ült az asztalnál a vizitszobában, kávés ibrik és párolgó csészék mellett, mind a kettő rosz hangulatban volt, a kulcsárné arczát szembetűnő sápadtság vonta be, a kapitányné ajkai pedig idegesen rángatóztak, a mi mindég előfordult, ha valami belső nyugtalanság kínozta. Az urasági komornyik belépése lehetőleg meglepte őket. Különösen a harczias kapitánynén látszott a zavar. Halántéka kivörösödött, szemei vészjóslón meredtek Bubenyikra, majd a szobaszögletbe tévedt a tekintete, a hol a czirokseprő szokott állni. (Folytatása következik.)

SZÜRKE TÖRTÉNET.

Egynehányszor találkoztak csupán
A borus szemü, csöndes szavu lány
S a könyveinek élő, szomoru,
Sápadt, szótlan fiu.

Kezük alig hogy egyszer összeért — — —
Jött egy ur. Hideg, hállgatag, kimért.
S a fiu nem is tudta meg talán
Hogy férjhez ment a lány.

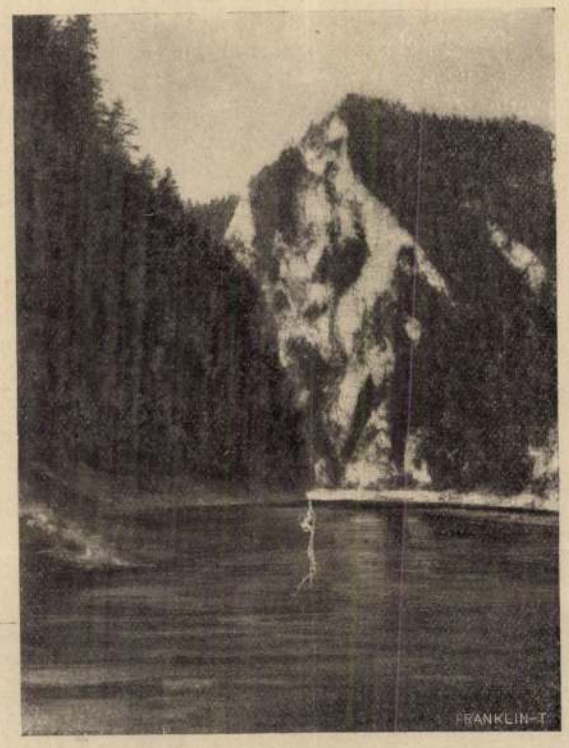

DUNAJECZI RÉSZLET.

— — — Busabb történet ez, mint annyi más,
Hol a válás sorvasztó, néma gyász,
Hol csak elfojtott sohajtás remeg
És forró könny pereg.

A sóhaj, a mely zokogásba vész,
Édes álomból való ébredés
S idővel a bánat végtelenül
Szép emlékké derül —

— — — Nékik a multról semmi sem beszél,
Szivükben nincs dal, álom, szenvedély,
Örök emlékül nékik nem maradt
Egy édes pillanat.

Farkas Imre.

UTI KÖNYVEMBŐL.

I.

Egy szálló előtt.

A nagyszálló előtt, a téren,
Sűrű emberraj gomolyog.
A szálló egy virágos ablakában
Nászutazó ifju pár mosolyog.
Fürtös fejét a kis menyecske
Lágyan hajtva ura keblére,
Egymás szemébe néznek mindaketten
S lemosolyognak szinte önfeledten
A feketén hullámzó térre.

Az arrajáró az ablakra
Onkéntelen is föltekint.
De tekintetét keserű-mogorván
Elkapva megy tovább sietve mind.
... Én Istenem, hát nincs egy boldog
Ebbe az egész nagy gomolyba?
Ha volna, az megállna bizonyára
S a szivéből mosolygó boldog párra
Szivéből visszamosolyogna ...

II.

Boldogság vándora.

— Kérem, uram — szólt egy úr —
On már sokat bolyongott.
Mondja, hol volt igazán
Csak egy napra is boldog?

Én is olyan tájra vágyom,
Nem lelem a boldogságom'.
Pénz, idő nem gátol engem
Azt a helyet fölkeresnem
Bárhol a föld kerekén ...

— Édes úr, — feleltem én —
Bejárhatja a világot,
Szórhat pénzt garmadával,
Sehol sem lel boldogságot,
Ha — nem viszi magával.

Lampérth Géza.

A VÖRÖS KLASTROM ÉS A DUNAJECZ-SZOROS.

A magyar állam legujabb birtoka.

Azt a szép vidéket, mely a magas Tátrától északkeletre, a lengyel határon Magura vidéke név alatt ismeretes, sajnos, még ma is kevesen ismerik. Pedig a ki egyszer látta, annak szive fájt, mikor az őszszel bejárta a lapokat az a hir, hogy egy lengyel társaság meg akarja venni a Vörös Klastromot és a körülötte elterülő hegyes, erdős vidéket, a Dunajecz völgyét. De nemsokára rá már közölték a lapok azt is, hogy a magyar kormány vette meg a görögkeleti püspökségtől a Vörös Klastromot és a hozzávaló birtokot, melynek területén a kis Koronahegy-fürdő is fekszik, a legszebb kirándulások kiindulási pontja.

A Vörös Klastrom mint régi műemlék is fölötte érdekes. Karthauzi szerzetesek alapitották 1319-ben. Odaépitették az itt még lassan hömpölygő Dunajecz partjára, a hétfejű Koronahegygyel szemben. 1439-ben lerombolták a husszitáik, kik északról a hegységeken keresztül nyomultak az országba. — Nagyhársas határában, Axamitha nevű csodás szépségű helyeket rejtő hegycsoport emlékeztet a vezérükre. Gazdát sokszor cserélt a klastrom ezután is, de többnyire jámbor szerzetesek lakták egészen II. József koráig.

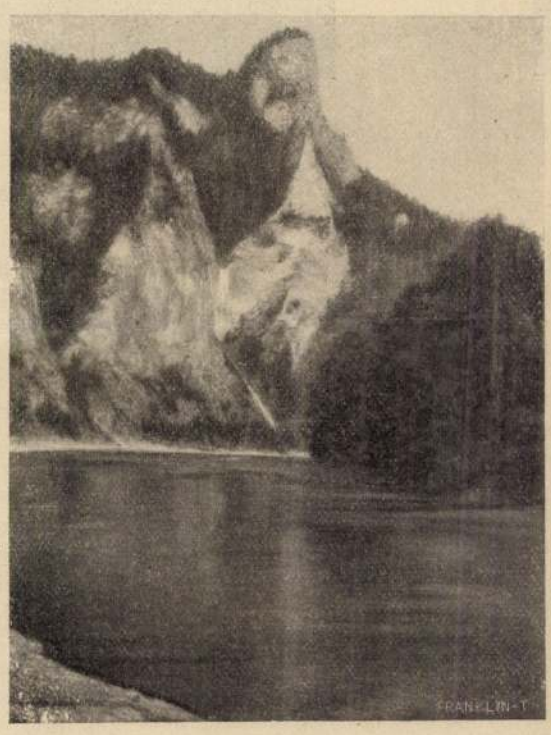

SÓLYOMKŐ.

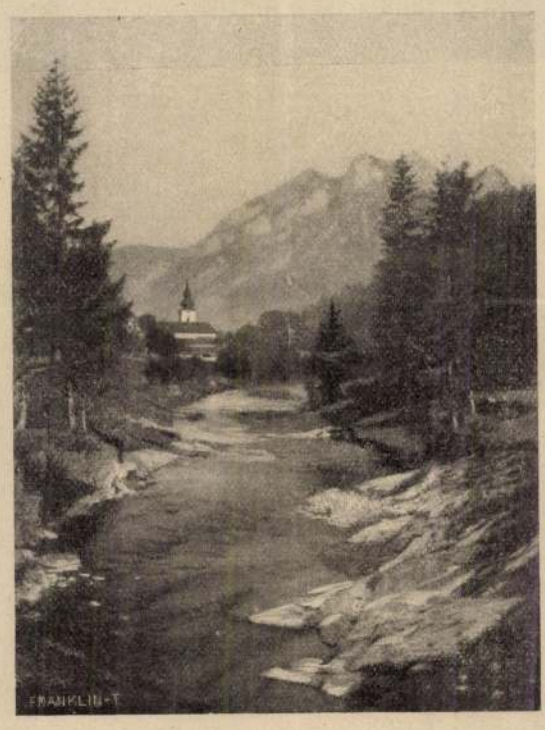

A VÖRÖS KLASTROM ÉS KORONA-HEGY.

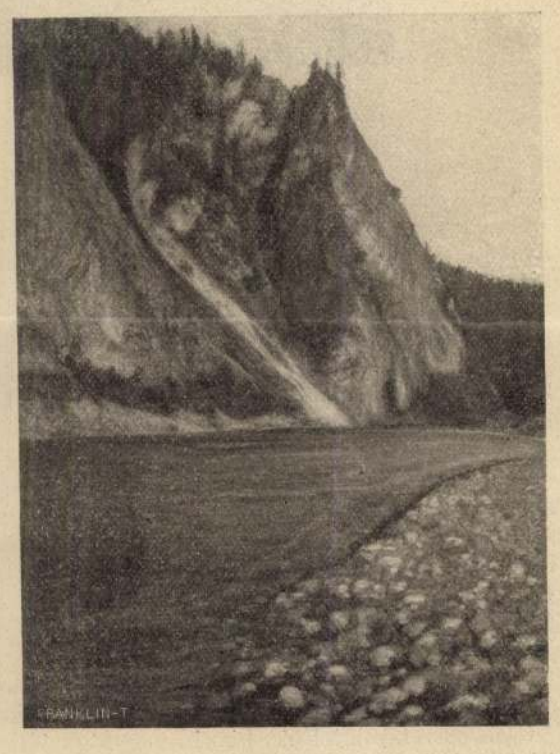

A DUNAJECZ-SZOROS KEZDETE.

A VÖRÖS KLASTROM ÉS A DUNAJECZ-SZOROS. — Bugsch A. amateur fölvételei.

Vajda Zsigmond

Árverési Közlöny
1931. 2. sz.

TEA MELLETT
VAJDA ZSIGMOND RAJZA

Művészet 1909.

önnek a képet: Ezzelin börtönben ül; két szerzetes próbálja őt megtéríteni. Az egyik felismeri, hogy a vén bűnössel szemben minden fáradság hiábavaló, s panaszosan és lemondással elfordul tőle. A másik még remél és folytatja a rábeszélést. De Ezzelin mogorván bámul maga elé és ezt dörmögé: „Hagyjatok békén! Nem látjátok, hogy modellt ülök!“

*

Nem a történelem miatt komponálnak történelmi módon, hanem a történelem az az eszköz, amelynek a segítségével a festő a festőileg nagyot és szépet kifejti..... ez az, amiért olyan fonák pl. az a tanács, hogy iparkodjék az ember hazafias cselekményeket ábrázolni. Mintha bizony azt, ami a hazafiast azzá teszi, ami, az erkölcsi-t le lehetne rajzolni vagy festeni. A. W. Schlegel

*

A történeti és allegóriai festészetnek lejebb szállt az árfolyama, mert mindenütt kevés a hivatott erő, amely a régi hírnevének, igazi lényegének, dominálló vezérhivatásának érvényt tud szerezni.

Kelety Gusztáv

*

Az allegória az elme játéka.

Eugène Guillaume

*

Egy csendéletben, mely egy tálon sárga citrom mellett ezüstös heringet ábrázol, esetleg több művészet lehet, mint a gondolatoktól legterhesebb történelmi képben. Otto Knille

*

Mi általánosságban úgy nézzük az állatot, amint egy a mi földünkre tévedt Mars-lakó a mi fogalmaink szerint való embert nézné. Csak a fajokat, a tipusokat és a kasztokat látjuk bennük, nem pedig az egyéniségeket. Viszont az, amit én az én állatképeimben ábrázolni próbálok, éppen az egyéniségek. Én állat-arcképeket festek.

Bruno Liljefors

Az állatokat ábrázoló képek közt a tehén és a birka mindig nagyobb díjakat nyertek el, mint a ló. Általában szeretik őket, anélkül, hogy tanulmányoznák. A ló csak ott talál hozzáértőkre és birálókra, ahol a művészetnek vajmi kevés a látnivalója. Alfred Stevens

*

Az emberek a lovat nem szeretik annyira, mint a kutyát, mert nem olyan értelmes és kevéssé ragaszkodó. Sőt ez, az intelligens állatok közt a legostobább, és az emlékezőtehetsége, mely kitünő, sokkal inkább emlékezik a büntetésekre, mint a jó bánásmódra. Meg-megbomlik, rúgással felel a gyöngédségre és maga se tudja, mit érez. De milyen gyönyörűség működtetni ezt a gépezetet! Csak képzeljük el, hogy lovasának legcsekélyebb mozdulata, a kéz vagy a comb legkisebb akciója, a testnek legcsekélyebb megbillentése, tüstént hatással van a ló mozdulataira, s hogy az igazi lovas úgy játszik a lován, mint a zenész a hangszerén. A festőre nézve ez a fénynek és a színnek egész gammáját jelenti. Az a nyugodt vagy izgatott szem, a ruhának rezdülései, és a hullámok, amelyek átsuhannak rajta, ezeknek a vonalaknak a változatossága és kombinációinak a végtelen szépsége, mind olyasmi, ami egy egész életre ad tanulmányozni valót. Ernst Meissonier

*

Már hogy is lehetne valami ezekből a katonahistoriákból! Gondolja csak meg jól: csak nem azért kell ide meg ide pirosat felraknom, mert nekem kell, hanem mert a képnek kell (mert a kép megkivánja festői szükségességből). Az ilyen fickónak sárga gallért kell festenie, ahol kékre volna szüksége, s amellett vállvonogatva így fog felelni: jól van ez így. Itt tehát, egy művészi alkotásban nem a festői öntudat, hanem a katonai egyenruha-szabályzat a felelős.

Arnold Böcklin

Közli: T. H.

A Klotild szeretetház ünnepélyes felavatása Budán május 29-én Bajtay György fényképe

kalandornőnek. Chalen gróf, ezredes, akinek nevét minden törvényes jogcím nélkül viselte, azt mondta róla: „Juliette a legtökéletesebb komédiásnő, aki valaha élt, amit mond és beszél, az mind hazugság, de azért lehetetlen őt nem szeretni, mert olyan szép és kedves, hogy még Szent Antalt is kisértésbe vitte volna.“ Valószínü azonban, hogy bírái hidegebb vérüek voltak az ezredesnél, mert rájuk nem tudott hatni a varázsával és elitélték négyévi fegyházra, noha a csínytevéseinek túlnyomó része ki sem derült. Mert a legtöbben, akiket rászedett, — azok közül való volt a híres Oppenheim bankháznak egyik főnöke is, — nemhogy tanuskodtak volna ellene, de még mindent el is követtek, hogy kiszabadítsák a csávából. Mondják, hogy az általa összeharácsolt és könnyelmüen eltékozolt pénz többet tett volna ki tíz millió franknál.

Az a szélhámosnő, aki Alfonz bajor hercegnek egy sajátkezüleg címzett levélborítékát arra használta fel, hogy törvénytelen leányának adja ki magát és vagy százezer márkát kicsalt kereskedőktől (a főáldozat egy Flechsel nevü vendéglős volt, aki feleségül is vette a „hercegkisasszonyt“), már kitaposott ösvényen haladt. Nála sokkal nagyobb rekkordot ért el a bécsi Cabriany „grófné“, aki nagyon csinos és szellemes leány volt (igazi nevén Hempel Irma, egy csehországi vadorzónak a sarjadéka). Felvitte egészen két millió koronáig. Louesdon kisasszony ellenben új húrokat szólaltatott meg a szélhámos nők világkoncertjében. Azt mondta, sőt mi több: elhitette a párisi együgyüekkel, akik szerfölött nagy számmal jelentkeztek, hogy ő Gábor arkangyalnak megbizottja, aki az ő ajkán hirdeti az emberiségnek az üdvözülés különböző módjait. A legelőkelőbb körökben fogadták, sőt az ő kedvéért egy külön spiritiszta lapot is alapítottak, amelynek munkatársai neves tudósok és politikusok voltak. Mikor aztán a politikába is beleavatkozott, a rendőrség hozzálátott múltjának szellőztetéséhez és kitudódott, hogy a „mágusnő“ még alig másfél év előtt virágot árult Marseille csapszékeiben, de már ott is feltünést keltett elmés hazugságaival és nem éppen erkölcsös életével. Ahogy a rendőrség megindította ellene a vizsgálatot, eltünt Párisból és azóta New-Yorkban új vallás alapításán fáradozik — nem minden siker nélkül.

Nagyobbstílü vállalkozásba bocsátkozott Dubberstein Anna, egy würtzburgi születésü kötéltáncosnő, aki Este hercegnő néven szerepelt előbb Berlinben, ahol elhitette egy gazdag porosz földbirtokossal, hogy ő magyar királyi hercegnő, akit azért üldöznek, mivel áttért a katolikus vallásról a reformátusra. Mikor pedig már körülbelül kétszázezer márkát kicsalt az öreg úrtól, otthagyta a porosz fővárost és a Rajna vidékén csalta az embereket azzal, hogy ő Ferdinánd osztrák és magyar trónörökösnek a menyasszonya. Jelenleg harisnyákat köt valamely német fegyházban.

Mindezek az elődök azonban közel sem járnak a nagy Terézhez, aki száz milliót tudott kicsalni és aki most is, hogy börtönben ül, rettegésbe ejti a francia kormányt. Mert sok együgyü és nevetséges dolog fog kitudódni, ha őt nyilvánosan vallatják és a nevetséges az, ami leggyorsabban öl Franciaországban. IGRIC

Dicsőség

Óh, én nem tagadom! Mit szégyeljek rajta?!
Dicsőségre vágyom! Taps, fény kell nekem!
Dicsőségről beszél ha ébren, ha alva,
Minden álom, amely átszáll lelkemen!

Könnyü szerény csendben elvonulni annak,
Kinek magányban édes párja van.
Ha van örök tárgya s visszhangja a dalnak,
Mely izzó szívében olykor megfogan.

Lemondhat az fényről, kinek homlokára
Dicsfényt szerelmes szem ragyogása vet,
Mit annak dicsőség, kinek a dalára
Köny a legszebb szemben, s csók a felelet!

De akit költővé varázsolt szerelme
S epedő dalára nem hallgat a lány,
Kinek dala elhal visszhangra nem lelve,
Óh! azt megőrjíti a csendes magány!

A bús éjszakát, mely a lelkét befödte,
Csak vakító dicsfény deríti fel!
A sors csak egy szivet tagadott meg tőle
S érte egész világ könye, csókja kell!

BALÁZS BÉLA

Uj Idők 1903. IX. 25.

Németországot, de különösen a bajor királyságot ellepte prospektusaival, amelyekben tíztől egészen húsz százalékig terjedő jövedelmet igért a betevőnek. Rövid egy esztendő alatt harmincezer áldozata akadt, akik körülbelül kilenc millió forintot fizettek be a részvényeire. Még a bajor állami kincstár is a részvényesek sorába lépett, mert Spitzeder asszony pompásan értett hozzá, hogy a jótékonyság és a vallásosság leplével takargassa manipulációját. Óriási összegeket adott templomok és zárdák alapítására, úgy hogy az elvakított vidéki lakosság megostromolta a takarékpénztárakat kölcsönökért, csakhogy az ezen az úton szerzett pénzt a dachaui banknak elvihesse. Akinek pedig volt letétben pénze, rövidesen felmondta tőkéit és Spitzederre bízta a kezelésüket. A nagy dicsőség azonban csak addig tartott, amíg akadt egy olyan bátor ember, aki a sajtóban rá mert mutatni a nagy visszaélésekre, amelyek a dachaui bank kezelése körül történtek. 1873 junius havában, tehát éppen harminc esztendővel a Humbert-pör előtt, volt Münchenben a dachaui bank szennyesének nyilvános nagymosása és Spitzeder Adélt a müncheni törvényszék háromévi fegyházra ítélte.

Nevezetes dolog azonban, hogy ez a súlyos ítélet sem ábrándította ki híveit. Alig hogy kiszabadult, újból kezdte és mindig akadtak számosan, akik felültek neki. Egészen haláláig, amely három esztendővel ezelőtt bekövetkezett, folyton akadtak súrlódásai a törvénynyel és kétízben szenvedett még el hosszabb fegyházbüntetést. Mikor pedig eltemették, olyan volt a halotti kísérete, mit egyikének az emberiség nagy jóltevőinek. Tízezer ember kísérte el utolsó útjára és a koszorúk száma légió volna. Kiszámították, hogy harminc éven belül vagy tizennyolc millió forintot csalt ki — az emberiség ostobább részétől.

Más téren működött az a hölgy, aki 1887-ben Henriette Latour d'Auvergne néven szerepelt Párisban. Az ő szakmája a gazdag házasságok közvetítése volt, klienseit a hadsereg, a művészvilág és az írók között kereste. Olyan férfiakat, akiknek címük és rangjuk volt összehozott gazdag bankárok címre és állásra vágyódó leányaival, vagy megfordítva: gazdag, de plebejusi származásu férfiaknak előkelő családból való feleséget keresett. Mindezt természetesen dús jutalék fejében. A jövedelméből kitelt az a fényes háztartása, amely az akták szerint némely esztendőben egy vagy másfél millió frankba is került. Bukását egy olyan spekuláció okozta, amelyben okmányhamisítás is szerepelt. Nem lévén kéznél egy valóságos herceg, a saját unokaöcscsét megtette hercegnek és a szükséges okmányokat ő maga készítette. A vizsgálat alkalmával kitudódott, hogy a „hercegnő" közönséges parasztvér, a zárdából megszökött és nem kevesebb, mint három élő férje volt, akivel törvényesen megesküdött. Hat esztendőre ítélték el és meghalt a fegyházban.

Közelebbről érdekel minket magyarokat, a következő eset, amelyben a döntő szót a buccari törvényszék mondta ki. 1886-ban történt, hogy egy fiatal leány, akinek családi nevét elhallgattjuk, tekintettel még mindig élő és köztiszteletben álló rokonaira, a horvát bánnál kihallgatásra jelentkezett. Azt mondta, hogy egy előkelő, nemrég elhunyt horvát állami hivatalnoknak árvája és a művészi pályára készül. Mikor pedig a bán nem fogadta, Eugenia kisasszony Dom Pedro, braziliai császárnak egy névjegyét küldte a bánnak és egy gyémántkövet, amelynek állítólag nagy volt az értéke. Most sem fogadták, a „gyémántot" is visszaküldték, de azért el nem csüggedt. Karácsony estére egy himzett levéltartót küldött a bánnak, aki névjegyen megköszönte a figyelmét. Csak erre várt Eugenia kisasszony! Heteken keresztül gyakorolta magát a bán névaláírásának utánzásában, aztán váltót hamisított a nevére, amelyet Buccariban elhelyezett egy pénzintézetnél. Az összeg nem volt nagy, csakis ötezer forint, de Eugenia kisasszony tovább haladt a megkezdett uton. Két esztendőn belül negyvenezer forint erejéig sarcolta meg a különféle horvát bankokat, mindig a bán nevével visszaélve és az illető pénzintézeteket azzal hitegetve, hogy ő a horvát kormány fejének megbizottja. Végül arra is vetemedett, hogy egy a bán nevére hamisított levéllel befurakodott egy előkelő zágrábi családba, amelynek egyetlen fia feleségül is vette őt. Nászuton voltak, amikor kitudódott a turpisság és a buccari törvényszék hétévi fegyházban marasztalta el a zseniális szélhámosnőt. Megjegyzendő, hogy büntetésének letelte után újból magához vette a férje és azóta csendes visszavonultságban élnek. Jóravaló hitves lett belőle és csak mint gonosz álomra gondol néha vissza bűnös multjára.

Tizenhárom esztendeje, hogy a csendes Brémát fölverte egy nevezetes eset. Valami Cohn nevü, csodaszép asszony áruházat nyitott, amelyben hihetetlenül olcsón lehetett megkapni mindent, ami az életre szükséges. Készpénzzel fizetett és azért, bármily gyanusnak tetszettek is manipulációi, senki sem tudott ellene bizonyítani. Végre kiderült rendkivüli és gyermekes hiuság sugalta költekezésének titka. Kedvese, pénztáros volt egy nagy üzletben és közel két millió márkát sikkasztott, rövid két év alatt, hogy a pénzt odaadhassa a szép asszonynak.

Nagy feltünést keltett ugyanabban az időben Trentinaglia báróné esete, akinek áldozata egy előkelő családból való közös hadseregbeli főhadnagy volt. Trentinaglia báróné, igazi néven Kvayser Róza elhitette a vőlegényével, hogy elvált asszony, akire nagy örökség néz és fölhasználva a tiszti kardbojt nimbusát, meg a maga előkelő összeköttetéseit, félmillió forint adósságot csinált. A bécsi törvényszék nyolc évi fegyházban marasztalta el, a szerencsétlen tiszt pedig a kardbojtjával fizette meg könnyenhivőségét.

Hasonló módon járt el Jacquillard Juliette, egy földmíves családnak leánya, aki tanítónő volt néhány évig, de aztán megunván a becsületes életet, fölcsapott

A budai királyi vár új freskói — Vajda Zsigmond festménye

Vajda Zsigmond festménye

…rasz- …öl, akik a klubban várakoztak rá. Égett a kíváncsiságtól megtudni, hogy milyen fegyvernemet választottak.

…a Mert hogy békésen lehessen elintézni az ügyet, azt kizártnak tartotta. Kölcsönös szóbeli inzultusok történtek egy társaságbeli nő miatt, akinek együtt udvarolt ellenfelével. Kölcsönösen kényelmetlenekké is váltak egymásnak, aminek csak páros viadal vethetett véget.

Pedig ez a párbaj a botrány magvát foglalta magában. Mindkét ellenfél nős férfiu volt és az a hölgy, akinek udvaroltak, szintén férjnél volt. A rencontre okát ugyan igoruan titokban tartották, de a társaság, amelyben …peltek, könnyen megtudhatta az összeütközés igazi …kkor a botrány elkerülhetetlen. De ez mindeddig …a őt. *Legalább megint új izgalmak kútforrá-* …ő pedig mulatságot, szórakozást keresett

… folytán ismét eszébe jutott a …kifejezésekkel emlékezett meg …az asszony megtudja, hogy …meg valakivel! Baj volna! …dja, csak ellenfele és

…arra a gondolatra, …aradhat titok. …ébe belé- …miben …em

egy harmadikkal. A boldogtalan férjet már mindenki kineveti. Talán mégse volna jó, ha most ti ketten is nevetségesekké válnátok.

Sándor szeretett volna nyugodtságot színlelni, de nehezen ment. Harag, bosszuság, csalódás, meglepetés . . . az mind olyan dolog, ami a flegmát megzavarhatja.

— Egy harmadikkal? — kérdezte és tekintete szikrázott — vajjon kivel?

— Hja! Azt a férj sem tudja. Annál kevésbbé kötik az imádók orrára.

Sándor lehajtotta a fejét.

— Ellenfeled segédei már kijelentették, hogy hajlandók a békülés utjára térni. Mi haladékot kértünk. Mégis tudni akartuk, hogy te . . .

— Tegyetek, amit jónak látod. — Valóban, önmagam előtt sem szeretnék komikussá válni.

— Annál kevésbbé, — szólt a másik szekundáns — mert már beszélnek is a dologról a társaságban. Az inzultus az asszony jelenlétében történt. Az talán elmondta imádójának. Isten tudja egyébiránt, hogyan terjednek az ilyen dolgok.

Nos, ha izgalom kellett, szolgált Sándornak a sors ilyen izgalommal bőven. Hol elvörösödött, hol meg elsápadt. A vére fölött már elvesztette uralmát.

Hosszabb vita után elhatározták, hogy békésen intézik el az ügyet. Sándort csakhamar magára hagyták.

— Ugy kell nekem! — gondolta tépelődve és lelki mardosástól gyötörtetve a férfiu. — Mi szükségem volt ilyen kétes értékü kalandokra? Gondolhattam volna, hogy aki két idegen férfi udvarlását elfogadja, az a harmadik vagy negyedik iránt sem marad közönyös! . . .

Aztán megint Paula jutott eszébe, aki női ösztöneitől indíttatva, megsejtette, hogy jobb volna otthon maradnia. Először életében fogta el a félelem és rettegés, hogy az asszony magára alkalmazhatja az új izgalmakra vonatkozó elméletet, vagy véletlenül megtudja, hogy milyen nevetséges helyzetbe került. Asszony pedig sok mindent megbocsát, de azt soha, hogy nevetségessé válik szemében a férfi. S eszébe jutott, mily bájosan mosolygott; mily mélyen és fürkészve nézett a szemébe, amikor tartóztatta; mily megható volt panasza, hogy mindig egyedül van! . . .

Haza hát! Kimondhatlan vágy szállta meg, látni a nőt, aki egészen az övé és akiben sohasem fog csalódni.

*

Becsöngetett lakásába. Az inas bocsátotta be, akihez egy szót sem intézett, hanem sietett az asszony szobájába.

Nem volt ott senki. Benyitott az összes szobákba; senkit sem talált. A nap már haldoklófélben volt, [illegible] sugarai beáramlottak [illegible] férfi homlokára, ak[illegible]

Az inas, a[illegible] hogy az ass[illegible] *jak; hová[illegible]*

Most már az izgalmak legmagasabb fokára ért el. A cselédeket kiküldte, maga pedig leírhatatlan nyugtalansággal, verejtékes homlokkal járt-kelt föl s alá. Mi volt ez? Csakugyan új izgalmak ezek, amelyekről eddigelé sejtelme sem volt! Csak nem tudott meg az asszony valamit? . .

Szeme végre egy levélborítékon akadt meg, amely az asszony piciny íróasztalán feküdt. Paula kézírása; neki volt címezve Reszkető kezekkel tépte föl a borítékot.

„Ön imádja az új izgalmakat. Szolgálok egy legújabbal. Egy nő miatt van lovagias ügye. Helyes! Tudtára adom, hogy örökre eltávozom valakivel, akinek nevét sohasem fogja megtudni. Ha nem izgatja ez a dolog, akkor minden rendben van. Ha pedig izgatja, akkor még inkább rendben van minden. Büntetlenül nem lehet megcsalni olyan nőt, amilyen én vagyok!"

Igy szólt a levél. Sándor kétségbeesve kapott a homlokához. A nap utolsót lobbant a nyugati égen. A sötétség árnyai előmásztak a föld öléből és homályba burkolták a kis boudoirt. Sándor pedig nézte, nézte a tünő fényt, az ébredő árnyakat és viaskodott az eddig új, az eddig ismertlen izgalmakkal, amelyek más körülmények közt, világfelfogása szerint, az ötlet fűszereit szolgáltatják, de most egy tönkretett életet, egy romokba hullt boldogságot jelentettek . . . .

Szélhámos asszonyokról

Párisban e hó folyamán kezdik meg Humbert Teréz bűnperének tárgyalását, amelyhez hasonló „eset" nem volt a Panama-pör óta. Nem lesz talán érdektelen, ha ebből az alkalomból felsoroljuk az utolsó három évtized olyan hiresebb pöreit, amelyekben szélhámos asszony volt a főszereplő. Bevezető [illegible] gáló bírónak mondását, amely jellemző fényt vet a nőkre — kriminálstatisztikai szempontból. Ez a mondás így hangzik:

— Ha egy olyan esetem akadt, amelyben a részletek különösen finoman és gondosan vannak kidolgozva és a terv úgy van kieszelve, hogy a legcsekélyebb akadályt is pontosan számításba veszi, biztosan tudom, hogy asszony van a dologban és a női elme remekelt. Mert csakis az asszony képes arra, hogy egy jogilag büntetendő cselekmény elkövetésénél elméjének finomságát kiterjessze az aprólékos mozzanatokra is, amelyektől sok esetben függ a teljes siker.

Itt van mindjárt Soi[illegible]

A budai királyi vár új freskói

A LÍRAI ZENE

Vajda Zsigmond festménye

Új izgalmak

Irta TIMÁR SZANISZLÓ

Háborgott-e valami az asszony szívében? Gyanút merített-e, vagy még ott tartott, ahol a kétely, ha erős is, gyanúvá nem növekedik? Mindezt nem tudta Orincsai Sándor, amikor keztyűjét, kalapját véve, távozni akart hazulról.

Pedig talán jó lett volna kissé érdeklődni aziránt, ami az asszony lelkében végbemegy. Akárhogyan ismerünk (vagy vélünk ismerni) egy asszonyt, titokzatos, rejtélyes folyamatok támadnak olykor lelkében, különösen válságos pillanatokban, amelyeket nem ismert azelőtt, sem ő maga, sem az, aki legközelebb áll hozzá, legyen az akár a férje, akár a szeretője. Nagy lelki folyamatok ezek, amelyek elég erősek arra, hogy felhalmozódjanak, erőssé váljanak és tettekre ragadják őket. Soha se dicsekedjék azzal senki, hogy tökéletesen ismer egy asszonyszívet!

Azonban Sándor azt hitte, hogy ő a maga feleségét teljesen és tökéletesen ismeri. Annyira vélte ismerni, hogy már nem is érdeklődött iránta.

— Hová indulsz? — kérdezte Paula, amikor a férje távozni akart.

Hangja nem rezgett az izgalomtól; arca nem vált halványnyá. A férj azt sem vette észre, hogy a szép, szőke asszony homlokán egy-két gyanús redő jelent meg, amint összeráncolta azt. Szemeinek fürkésző kifejezése sem tünt föl neki.

— A klubba megyek, kedvesem, — felelt Orincsai Sándor egykedvűen.

— Szeretném, ha ma itthon maradnál.

— Megint a régi nóta, — szólt a férj némi boszúsággal, amely mindig meglepte, ha a nő zavarni akarta kedvteléseiben.

— Nono! Csak ne boszankodjál Sándor. Tudod, amióta elárultad, hogy mindig új, meg új izgalmak után vágyódol, azóta kételyek háborgatnak. Úgy tört ki belőled a vallomás, hogy senki sem kényszerített rá. „Ah, új izgalmak!“ . . . mondtad és a szemed sajátságosan föllángolt. Azután elmondtad, hogy izgalmak nélkül egy batkát sem ér az élet: a férfiúnak, hogy rugalmasságát el ne veszítse, hogy kedve legyen az élethez, mindig új meg új izgalmakra van szüksége. Törtem a fejemet, hogy mily természetűek lehetnek azok az izgalmak, amelyek után áhítozol? S arra az eredményre jutottam, hogy csakis szerelmi izgalmak lehetnek azok!

— Ugyan, Paula, ne váljunk nevetségesssé! Nyolc esztendei házasság után.

Paula mosolygott. Mindenki más bűbájosnak találta volna ezt a mosolyt. A várakozásnak, a reménynek, a kilobbanó, vagy újra ébredő szerelemnek mosolya volta-e, azt Sándor szintén nem tudta, nem is fürkészte. Az asszony közel lépett hozzá, az ajkára tette az ujját és mélyen a szemébe nézett, még mindig mosolyogott.

— Látod Sándor, én is azt mondhatnám, hogy új izgalmakra van szükségem. Asszonyok szívében, különösen, ha elhanyagolták őket, szintén támadhatnak vágyak ösmeretlen örömök után. Kár volt ilyen gondolatokat ébresztened bennem. Itt töltöm időmet ebben az aranyozott kalitkában. Mindig itthon vagyok s akkor is egyedül maradok, ha társaságba megyünk, mert te akkor is másokkal foglalkozol. Ily elhagyottságban csak gondolataim vannak velem, amelyekkel jó volna találkoznod. Mindegy! Nem prédikáció akar ez lenni, hanem kérés. Tégy ma kivételt: maradj itthon.

A férfi arca elkomorult.

— Ma semmiképpen sem maradhatok. Majd . . . majd máskor . . .

— Valami terved van? Új izgalom? . . .

— Semmi új terv. Lovagias ügy.

— Párbajod van.

— Nem nekem. Csak segédkezem.

— Akkor menj.

A férfi közel hajolt és könnyü csókot nyomott az asszony homlokára. Amolyan megszokott csók volt ez, amilyent érkezéskor és távozáskor szoktak váltani. Sem tüze, sem bensősége nem volt ennek a csóknak.

Vette a kalapját és távozott. Paula még akart valamit mondani; már szinte kinyitotta ajkát, hogy szóljon. De Sándor oly gyorsan távozott, mintha félt volna a további

aki valószínüleg halálra van ítélve, pedig nem rossz ember, neki sohase vétett, sőt számtalanszor hívta meg kitünő ebédekre és aki bizonyosan ezután is gyakran meghívná, föltéve, hogy kedvezne neki a szerencse. De hisz éppen ez az. Kedvez-e neki a szerencse? Mert ha nem? . . . Temesy összeborzadt. — Nézd barátom, — ordította, hogy a benzinmotor zakatolását túlharsogja, — legjobb lesz, ha te kiülsz a Kaszinó háta mögötti terraszra és ott vársz reám . . . Ne . . . ne gyere a klubba, — vetette közbe, — nem jó vért szülne.

— De Pálhegyivel föltétlenül beszélnem kell.

— Jól van, Pálhegyit kiküldöm hozzád.

— Ahogy gondolod. — Parajdy kezdett teljes egykedvűséggel gondolni a következendőkre. — Lesz ahogy lesz, — mormolta igaz magyar filozófiával. — Jól már úgyse lehet, — tette hozzá vállat vonva.

Aztán mivel megérkeztek, Temesy sietve ugrott ki a kocsiból.

— Tehát ott, éppen a galamblövő tér fölött találkozunk, — kiáltotta és csaknem futva igyekezett a Hotel Metropoleba.

— Maradjon csak itt a géppel, — rendelkezett Parajdy, maga se tudta, hogy miért, hiszen ma este már alig fogja használni automobilját, de mindegy, hadd álljon itt készenlétben.

— Hála Istennek, hogy már besötétedett, így legalább nem lövöldöznek folyton, — jegyezte meg, mialatt egy padot keresett magának a kijelölt helyen.

Ott rengeteg ember bámészkodott.

— Hja persze. Innen is látszik a monakói cécó, — nevetgélt Parajdy, de önkénytelenül ő is át-átnézett a kikötőre.

Ott már ezer meg ezer lámpa, mécs és fáklya sziporkázott, ragyogott. És valahányszor a várfokáról kormányzott óriás reflektorok fénysugarai végig simogatták az éjszakát, mindannyiszor egyenként tűntek elő a kikötő virágalaku hajói és a vásár szeszélyes alaku tarkabarka bódéi, hullámos népcsoportjai. Ha pedig a fénysugarak elmultak, a kép még megkapóbb lett, mert akkor egyes alakok, tárgyak teljesen eltűntek, csakis a lángok különböző valeurjei olvadtak össze egy nagy harmóniába.

— Mintha a világ összes drágaköveit töltötték volna egy halomba! — jegyezte meg egy fiatal leány Parajdy közelében.

Endre összerezzent, mert ez a megjegyzés hivatlankéretlen a kis elfeledett Tátray Margitot juttatta eszébe.

— Mily más lenne az életem, ha akkor azon a szerencsétlen karácsonyestén Éva nem jő az utamba... Akkor . . . és máskor és mindig! — tört ki fellázadva. — Különben, ő az oka, vagy én? . . . — folytatta tűnődését. — Lám az aranyat nem vonzza a delej. De te beláthatod, kedves Endre barátom, hiába is átkozódol, mégis csak ott rejlik a hiba, hogy kevesebb ellentállási képességed volt, mint egy ostoba drótszegnek! Az az asszony úgy játszott veled, mint gyermek a pakfon aranyhalakkal . . .

— De ezután másképp lesz! Kerülni fogom. Elmegyek. Igen. Be se várom annak a szerencsétlen közgyülésnek a határozatát. Mi közöm hozzá? És mi jogon itélkeznek fölöttem? Hiszen nem bírák.

... Ezt az egész eljárást nem fogom komolyan venni, eszembe se jut. Részükről ez sport és semmi egyéb. Kissé izgatóbb hajsza, mint a rókavadászat, de jogilag egyenértékü. Nos, a kedvükért én nem leszek amatőr-öngyilkos. Még csak az kellene! . . .

Vége köv.

KÖLTEMÉNYEK

Írta Czóbel Minka

PÁVAFOGAT

Kis királykisasszony
Mind befogja szépen
Négy fényes páváját —
Kocsikázni mégyen.

A csillámló fogat
Selymes réten halad,
Harmatos fű hajlong
Fényes tollak alatt.

Zölden, kéken csillog,
Aranyosan vész el,
Mind egymásba olvad,
Mint zománcos ékszer.

Kis királyasszony
Hófehér kezébe
Fehér orgonaág,
Zöld bokorról tépve.

Nagy orgonaággal
Hófehér kezében,
Kergeti páváit
Végig a zöld réten.

TROUBADOUROK

Aranyszemü békák néznek
Egy vízi rózsára,
Fehér rózsa — tó vizébe
Inog hosszu szára.

Tó vizében hosszu békák
Koszorúban állnak,
Bánatosan énekelnek
A fehér virágnak.

Felkél a hold, — elsikamlik
Aranyba szőtt fénye,
Visszacsillan, majd felvillan
Sűrű tó vizébe.

Aranyszemü hosszu békák
A virágot nézik,
Mozdulatlan tekintette!
Majdhogy megigézik.

Többen jönnek, hívják egymást,
Egymásnak felelnek,
Holdvilágnál bánatosan
Tovább énekelnek.

Sándor pedig hezte, hezte
arnyakat és viaskodott az eddig
izgalmakkal, amelyek más körül-
elfogása szerint, az ötlet fűszereit
ost egy tönkretett életet, egy romokba
t jelentettek . . . .

zélhámos asszonyokról

Párisban e hó folyamán kezdik meg Humbert Teréz
nperének tárgyalását, amelyhez hasonló „eset“ nem
volt a Panama-pör óta. Nem lesz talán érdektelen, ha
ebből az alkalomból felsoroljuk az utolsó három évtized
olyan hiresebb pöreit, amelyekben szélhámos asszony volt
a főszereplő. Bevezetés gyanánt idézzük egy kiváló vizs-
gáló bírónak mondását, amely jellemző fényt vet a nőkre
— kriminálstatisztikai szempontból. Ez a mondás így
hangzik:

— Ha egy olyan esetem akadt, amelyben a részletek
különösen finoman és gondosan vannak kidolgozva és a
terv úgy van kieszelve, hogy a legcsekélyebb akadályt is
pontosan számításba veszi, biztosan tudom, hogy asszony
van a dologban és a női elme remekelt. Mert csakis az
asszony képes arra, hogy egy jogilag büntetendő cselek-
mény elkövetésénél elméjének finomságát kiterjessze az
aprólékos mozzanatokra is, amelyektől sok esetben függ
a teljes siker.

Itt van mindjárt Spitzeder Adél esete. A hatvanas
évek vége felé színésznő volt Münchenben, nem is a
kiválók közül való és lehet, hogy e körülmény folytán
keresett hálásabb tért a benne szunnyadó tehetségnek.
Abban az időben világszerte uralkodott a bankalapítás
divatja és Spitzeder Adél a géniusza sugallatát követte,
amikor megalapította a hirhedt dachaui bankot. Egész

s bocsátotta be, aki-
iem sietett az asszony
enyitott az összes szobákba;
már haldoklófélben volt; vörös
az ablakokon s ráestek a sápadó
it im, balsejtelmek téptek.
szobaleány, akiket behivott, elmondták,
zony kocsit hozatott s elhajtatott. Nem tud-
g, látni a
fog csalódni.
y
ok
sé
an
e,
gy

A budai királyi vár új freskói

AZ EGYHÁZI ZENE

Vajda Zsigmond festménye

A budai királyi vár új freskói

marasztalástól. A nő szivét e sietség hidegséggel á. totta el.

Sándor már rég elrobogott kocsiján, amikor Paul. még mindig ott állt a szoba közepén, gondolatokba elmerülten, tépelődve, talán lázadva is. Nézte a fényes bútorzatot, az aranyos amoretteket a konzolon, a szobrocskákat az állványokon. Azután kitekintett az ablakon az utcára, ahol sürgött-forgott a délutáni napsugárban az élet, ahol mindenki fut érdekei után, megállapodás nélkül, lihegve, lélegzetet vesztve s mindenki hajszolja az új izgalmakat, mint az élet legáhítottabb fűszerét.

*

— Csak ilyenkor érzem magamat szabadnak, — gondolta Sándor, amikor kocsijában végighajtatott az utcán. — Azt tehetem, ami nekem tetszik, oda megyek, ahová kedvem tartja. Bolond dolog is a házasság! . . .

De aztán mégis eltünődött azon, amit az asszony mondott. Teringettét! Ő is új izgalmakról beszélt. Nem szeretném, ha azok is oly irányuak, oly természetüek volnának, mint azok, amelyek az én életemet vidítják föl! . . .

E gondolatra valósággal gyöngyözni kezdett a homloka. S minél jobban esett utána e gondolatnak, annál inkább érezte, hogy izgalomba jut, de ez az izgalom éppenséggel nem volt kellemes.

Mindenre gondolt már, csak arra nem, hogy az asszony valamiképpen neszét veszi kalandjainak és házasélete tele lesz bosszusággal, perpatvarral, féltékenységi jelenetekkel. Az oly kényelmetlen volna, hogy puszta gondolatára is a háta borzongott tőle. De annak a lehetőségét sem tartotta e percben kizártnak, hogy a nő szerelme meghal, ha megtudja, milyen örömöket hajhász ő idekünn a világban. S e gondolatra valami sivár érzés támadt benne, amely szinte elszédítette. Sejtelme támadt arról, hogy ez a balga emberi szív csak akkor érzi, hogy mit vesztett, amikor a veszteség már bekövetkezett.

Kedve lett volna visszafordítani a kocsit. De hamar eszébe jutott, hogy milyen fontos, halaszthatlan ügy szólította ki a házából: a lovagias ügy.

Hazudott az asszonynak, amikor azt felelte neki, hogy nem neki van párbaja, csak segédkezik. Neki volt bizony párbaja, és pedig asszony miatt. Segédeit kereste

n
M
u
sz
szerep
okát és a
nem bántott
sává lett volna,
az új izgalmakban.

Gondolat-társulás
felesége, aki im, furcsa
ezekről az izgalmakról. Ha
ő egy asszony miatt verekszik
Hisz az igazi okot senki sem tu
két segéde

Szíve mégis erősebben dobogott
hogy amit négy ember tud, az elvégre sem

S így történt, hogy mire a klub helyiség
pett, már nyakig volt benne az izgalomban. S a
soha se hitt volna, ezek az izgalmak éppenséggel n
voltak kellemesek.

Segédei sajátságos mosolylyal várták.

— Miben állapodtatok meg? — kérdezte kissé rövid lélekzettel, noha nagyon szeretett volna nyugodtnak látszani.

Az egyik szekundás, aki nagyon ügyes és tapintatos párbajsegéd hírében állott, folyton mosolyogva felelt:

— Még semmiben.

— Hogy hogy?

— Légy nyugodt Sándor és erős. Mindaketten sajnos félreértés áldozatai vagytok. Azt hittétek, hogy egymásnak útjában vagytok annál a hölgynél, Ugy-e?

— Dologra, dologra barátim!

— Nos, az a hölgy nemcsak a férjét, hanem titeket is megcsalt. Ma éjjel megszökött a férjétől —

egy harmadikkal. A boldogtalan férjet már mindenki kineveti. Talán mégse volna jó, ha most ti ketten is nevetségesekké válnátok.

Sándor szeretett volna nyugodtságot színlelni, de nehezen ment. Harag, bosszuság, csalódás, meglepetés . . . az mind olyan dolog, ami a flegmát megzavarhatja.

— Egy harmadikkal? — kérdezte és tekintete szikrázott — vajjon kivel?

— Hja! Azt a férj sem tudja. Annál kevésbbé kötik az imádók orrára.

Sándor lehajtotta a fejét.

— Ellenfeled segédei már kijelentették, hogy hajlandók a békülés utjára térni. Mi haladékot kértünk. Mégis tudni akartuk, hogy te . . .

— Tegyetek, amit jónak látod. — Valóban, önmagam előtt sem szeretnék komikussá válni.

— Annál kevésbbé, — szólt a másik szekundáns — mert már beszélnek is a dologról a társaságban. Az inzultus az asszony jelenlétében történt. Az talán elmondta imádójának. Isten tudja egyébiránt, hogyan terjednek az ilyen dolgok.

Nos, ha izgalom kellett, szolgált Sándornak a sors ilyen izgalommal bőven. Hol elvörösödött, hol meg elsápadt. A vére fölött már elvesztette uralmát.

Hosszabb vita után elhatározták, hogy békésen intézik el az ügyet. Sándort csakhamar magára hagyták.

— Ugy kell nekem! — gondolta tépelődve és lelki mardosástól gyötörtetve a férfiu. — Mi szükségem volt ilyen kétes értékü kalandokra? Gondolhattam volna, hogy aki két idegen férfi udvarlását elfogadja, az a harmadik vagy negyedik iránt sem marad közönyös! . . .

Aztán megint Paula jutott eszébe, aki női ösztöneitől indíttatva, megsejtette, hogy jobb volna otthon maradnia. Először életében fogta el a félelem és rettegés, hogy az asszony magára alkalmazhatja az új izgalmakra vonatkozó elméletet, vagy véletlenül megtudja, hog milyen nevetséges helyzetbe került. Asszony pedig s mindent megbocsát, de azt soha, hogy nevetséges válik szemében a férfi. S eszébe jutott, mily bájosa mosolygott; mily mélyen és fürkészve nézett a szeméb amikor tartóztatta; mily megható volt panasza, ho mindig egyedül van! . . .

Haza hát! Kimondhatlan vágy szállta me nőt, aki egészen az övé és akiben sohasem

*

Becsöngetett lakásába. Az ina hez egy szót sem intézett, ha szobájába.

Nem volt ott senki. B senkit sem talált. A nap sugarai beáramlottak férfi homlokára, ak

Most már az izgalmak legmagasabb fokára ért el. A cselédeket kiküldte, maga pedig leírhatatlan nyugtalansággal, verejtékes homlokkal járt-kelt föl s alá. Mi volt ez? Csakugyan új izgalmak ezek, amelyekről eddigelé sejtelme sem volt! Csak nem tudott meg az asszon valamit ? . .

Szeme végre egy levélborítékon akadt meg, a az asszony piciny íróasztalán feküdt. Paula ké neki volt címezve Reszkető kezekkel tépte föl a

„Ön imádja az új izgalmakat. Szolgálok újabbal. Egy nő miatt van lovagias ügye. He tára adom, hogy örökre eltávozom valakivel, sohasem fogja megtudni. Ha nem izgatja akkor minden rendben van. Ha pedi még inkább rendben van minden. B megcsalni olyan nőt, amilyen én v

Igy szólt a levél. Sándor homlokához. A nap utolsót A sötétség árnyai előmásztal burkolták a kis boudoirt. a tünő fényt, az ébredő új, az eddig ismertlen mények közt, világf szolgáltatják, de m hullt boldogság

S

bű

Vajda Zsigmond festménye

rasz- töl, akik a klubban várakoztak rá. Égett a kíváncsiságtól
megtudni, hogy milyen fegyvernemet választottak.

Mert hogy békésen lehessen elintézni az ügyet, azt
kizártnak tartotta. Kölcsönös szóbeli inzultusok történtek
egy társaságbeli nő miatt, akinek együtt udvarolt ellen-
felével. Kölcsönösen kényelmetlenekké is váltak egymás-
ak, aminek csak páros viadal vethetett véget.

Pedig ez a párbaj a botrány magvát foglalta magában.
Mindkét ellenfél nős férfiu volt és az a hölgy, akinek
dvaroltak, szintén férjnél volt. A rencontre okát ugyan
igoruan titokban tartották, de a társaság, amelyben
peltek, könnyen megtudhatta az összeütközés igazi
kkor a botrány elkerülhetetlen. De ez mindeddig
a őt. Legalább megint új izgalmak kútforrá-
ő pedig mulatságot, szórakozást keresett

folytán ismét eszébe jutott a
kifejezésekkel emlékezett meg
az asszony megtudja, hogy
meg valakivel! Baj volna!
dia, csak ellenfele és

TANULMÁNY EGY FRESKORÉSZLETHEZ
VAJDA ZSIGMOND RAJZA

meg a kép minden zugát. Ezért érthető, ha a tájkép mágikus erővel vonzza a festői felfogást uraló idők művészeit; ha a plasztika erővesztése és a tájkép fellendülése között kapcsolat szövődik.

Nem véletlen, hogy a tájkép gazdagabb kibontakozása a művészetben épen a görög művészet hellenisztikus korában kezdődik, midőn a plasztika sülyedése megindul, s a szobrászatba a reliefek tájképes és architektonikus hátterével bevonul a festői elem. Sem az, hogy az olasz renaissance-ban a tájkép Velencében fejlik legszebb virágzásra, ahol a festőiség legnagyobb diadalait üli, s a plasztika sohasem tud valódi erőre és eredetiségre kapni. Vagy hogy a tájkép első nagy virágzásának idejét — a második a mostani — a XVII. századbeli Hollandiában éli, a történet egyik legnagyobb és egyszersmind legtisztább festői korszakában; ahol plasztikáról beszélni sem lehet. Ugyanezen a ponton kell keresni egyik nyitját a XIX. század virágzó tájképfestésének is.

Egy másik forrás, melyből a modern tájkép hosszú életét és nem lankadó frisseségét meríti: saját értéktermelő energiája. A tájkép művelése nyomán fokról-fokra olyan bősége bontakozott ki az új szépségeknek és új feladatoknak, mely elég volt arra, hogy nemzedékeken át izgassa a művészek érdeklődését. Egy kimeríthetetlen gazdagságú új világ nyílt meg; egymásután nyiladoztak a friss szépségek és tolultak fel a megoldásra váró problémák. Nem volt alkalom a megállásra, idő a pangásra. Minden megoldás nyomán újabb kérdés támadt, minden felszínre hozott érték újabb gazdagságot sejtetett. A kincskeresők láza fogta el a művészeket és hajtotta újabb és újabb felfedező utakra. Egész sora lépett fel a bátor keresőknek, akik mind mélyebben nyomultak előre a felfedezett gazdag ér irányában. Kutatásaik megtermékenyítették az egész festészetet, átalakították a művészi kifejezés eszközeit, új eljárásokat hoztak létre. A tájkép egyik kereke lett annak a vehikulumnak, melyen a modern festészet haladtában előre gördült.

A nagy angol tájképfestők indítják meg a hadjáratot, melyet a természet újból való meghódításáért vív a mult század festészete. Ők vetnek a XIX. század elején újra bátor szempillantást a természetbe, azzal a vágygyal, hogy elfogulatlanul, a magok módján tükrözzék. „Miért nézzük egyre a régi kormos vásznakat, s nem magát a tájat, friss zöldjét és a napot, miért a képtárakat és a múzeumokat, s nem magát a természetet?“ Constable ajkán hangzott el először ez a kérdés, mely mindjobban erősbödve zúg tovább a század egész festészetében. S képein újra éledni, lélekzeni kezd a természet, melyet Claude Lorrain kulisszáiból kiszabadított. Újra a levegő lesz főszemélylyé, mint Taine írta Rembrandtról, s a tárgyak úgy merülnek el benne, mint a halak a tengerben. A rajz élessége feloldódik; a barna szín mindenhatósága meginog, újra jogába kezd lépni a Giorgione és Dürer üditő zöldje; a látás felszabadulásának nagyszerű processzusa megindul. Constable főkép a levegő titkainak feszegeti zárát; kortársa, Turner geniejét a napfény varázsa ejti meg. Claude Lorrain-ből indul ki, de merész röptében hihetetlen messze távolodik tőle. Claude nyugalma nála lázas vibrációba csap át, szelíd fénye izzó éterré tüzesedik. Benne ölt testet először a század nagy fényszomja. Ő az indítója annak a szívós hajszának, melyet a festészet a fény után folytat. Így alakulnak ki már a század elején a tájképfestés uralkodó problémái. Ám e problémák mögött újabb feladatok sora nyüzsgött. A hatalmas kezdők nyomra vezették és elindították a keresőket; a következő nemzedékekre maradt az a munka, hogy a friss nyomon lépésről-lépésre tovább nyomuljanak, s a lehetőségeket, melyek a kezdett irányban rejtőztek, sorra kifejtsék.

Csakhamar újabb csapat vonul fel, a barbizoniaké, akiket szintén az angolok, Constable, Bonington indítottak útnak; bár a régebbi, különösen a holland tájképfestők iskoláját is járták. De magok is bátran szembenéztek a természettel, sőt a vele való benső kapcsolatot hitvallássá emelték. Ezért a hagyomány nem vált rajtok iskolás nyüggé, dogmává, mint nem vált azzá Turner-en sem Claude Lorrain művészete. Sőt élesztő energiaként hatott; nem utánozták, hanem folytatták az elődök munkáját. A romantikus

VAJDA ZSIGMOND. NŐI ARCKÉP.

Művészet 1892/93 téli k.

Vajda Zsigmond

180

180 ◆ KLETTE KÁROLY
(1793, Drezda – 1874, Budapest)

Itatás

47,5 × 63 cm
Olaj, vászon
J. k. l.: Klette 853
Kikiáltási ár: 350 000 Ft

VAJDA ZSIGMOND

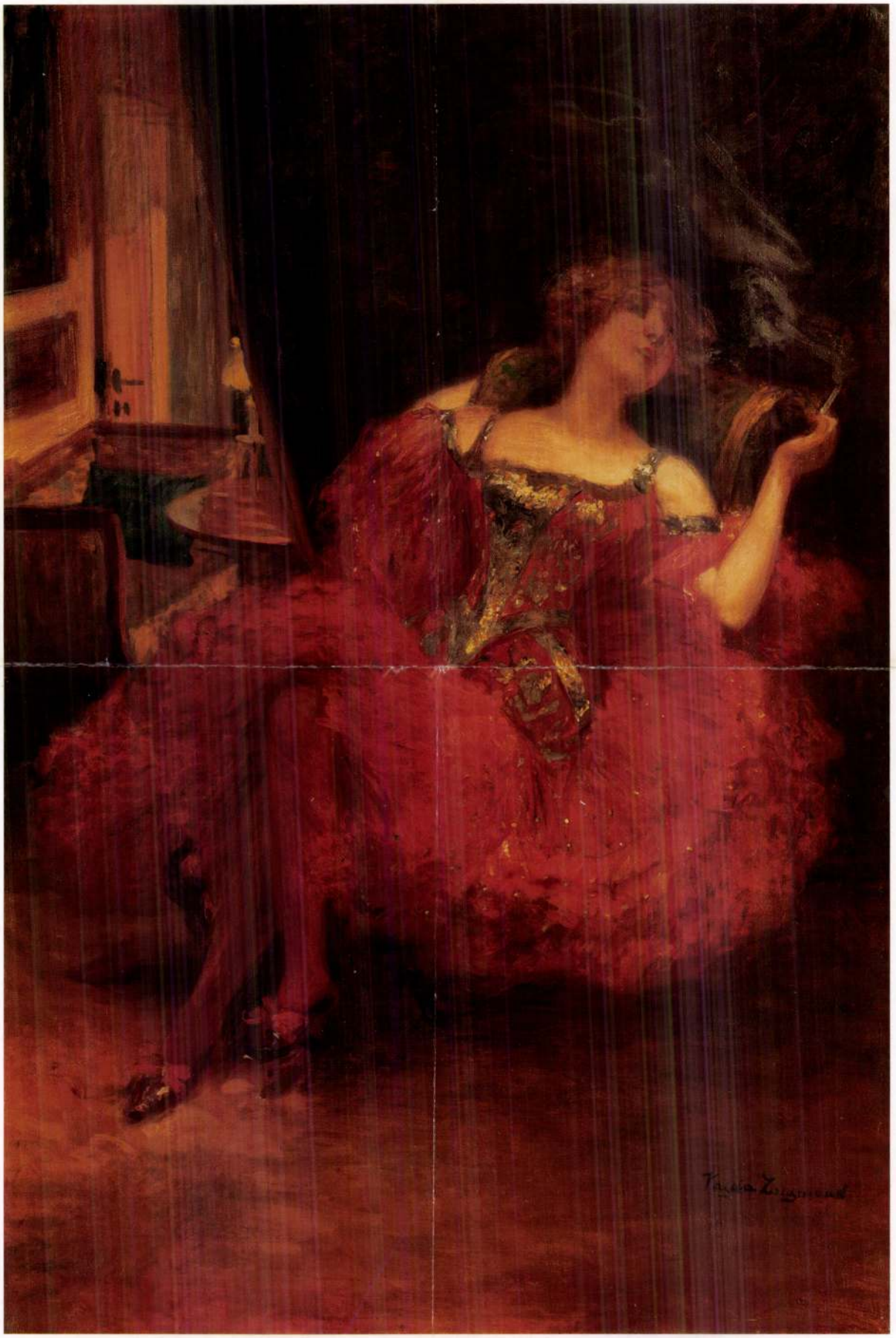

E tér gondozott parkjaival impozáns benyomást gyakorol az idegenre, főleg szerdán és szombaton, a mikor hetivásárjai lévén a városnak, e téren nyüzsgő élelmes nép zsivajával legprægnansabb kifejezőjévé válik az ősi iparkodó és élelmes nép életének és a város fejlődött modern képének.

Egyik legszebb épülete e térnek a barokk stylű, mintegy 250,000 forintba került új városháza, melynek *Vajda* Zsigmond által díszitett gyönyörű nagy termében vannak elhelyezve a *Benczúr* Gy. által festett híres Tisza-arczképek, továbbá a város fia *Vastagh* Gy. által festett ő felségeik arczképei. A bizottsági terem falait Petrovitsnak a helyszinén fölvett árvizképei ékesitik, lépcsőházában pedig Kratzmannak a két (régi és új) városházát a czímerrel feltüntető ablakfestményei díszelegnek.

A városházának remekmívű szép tornya fénylő óraszemeivel esténkint mint egy phárusi-oszlop világít szét a város fölött, melynek munkás és hollandi szorgalmú népe könnyedén megbarátkozott a kicsiny sárházait fölváltotta kényelmesebb és czifrább paloták fényével és díszével is.

A szegedi nép egyáltalán könnyen tud alkalmazkodni a változott viszonyokhoz és helyzetekhez, a nélkül azonban, hogy szokásaiban vagy sajátságaiban nagyobb változást idézne ez által elő. A város törzsnépe, — mint az fönnebb már megjegyezve volt — foglalkozásai szerint a városnak felső és alsó részén települt le, és e két letelepedett törzs egész a mai napig úgy alkatában, mint szokásában, tipusában, foglalkozásában és ruházkodásában egymástól teljesen elütőleg megőrizte a különbséget. A felsővárosi nép nyulánkabb, csinosabb és mozgékonyabb, mint az alsóvárosi nép, mely alacsony és nehézkes.

A KÖZÚTI ÚJ VASHID

Amaz közlékeny, értelmes nyilt tekintettel, gyors és eleven észjárással bir, az utóbbi lassan gondolkozó, inkább zárkózott, bizalmatlan és félénk.

A felsővárosi nép életrevalóbb, takarosabban, ízlésesebben és feltünőbb fénynyel öltözködik, mint az alsóvárosi mindig egyszerű, vagy ha kissé módosabb, bizonyára ízléstelenül és föltünő czifra-tarkasággal ruházkodó félszeg nép. S míg a felsővárosi mozgékony és fényüzésre erősen hajló nép könnyen szerzett kincsét *pazar jókedvvel tudja* szórni; addig az alsóvárosi nép szerény takarékossággal gyüjti filléreit s az ekével és kapával lassan szerzett keresmé-

nyét nem egy könnyen bocsátja ki kérges markából.

A felsővárosi nép férfiai élénkebb, világosabb, égkék színű takaros és feszes, az alsóvárosiak pedig sötétkék, kevésbbé formás ruhát viselnek, a felsőváros vígságra hajlandóbb darázskarcsú, nyulánk szép menyecskéi és leányai, sokkalta nagyobb előnyben vannak, mint az alsóvárosi tömzsi, barnaarczú, és ízlés nélkül öltözködő menyecskék és leányok.

A felsőváros népe, mely halászattal foglalkozott hajdanban is, sokkal előkelőbbnek tartotta magát, mint a földmíveléssel és baromtenyésztéssel foglalkozó alsóvárosi nép, és bár az újjáépítés után némi közeledés tapasztalható közöttük, a két városrész ritkán házasodik össze.

Felsővároson laknak a régi hajós és halász ivadékok most is, alsóvároson pedig tisztán a földmíveléssel és kertészkedéssel foglalkozók élnek, az ipart űzők pedig szétszórva a városrészek valamennyijében el vannak oszolva.

Az említett két városrész között van az úgynevezett *belváros*, mely a hajdani vár palánkja volt, a hol a «jövevények» a német iparosok, görög és rácz kereskedő nép települt le, de különválását a bennlakó törzstől egészen megőrizte, nyelvében azonban, sőt nevében, szokásaiban is nagyrészt egészen megmagyarosodott, szegedi bennszülötté vált.

E három városrész között elhajlólag az úgynevezett *rókus-város*-rész terül el, melynek népe, szokásaiban, tipusában és ruházkodásaiban inkább a felsővárosi néphez hajlik.

Ezeknek foglalkozása a vászonnal, gabnával való kereskedés, szappanfőzés és sertéshizlalás.

A városnak ötödik részét a Tisza balpartján elterülő *Újszeged* képezi, melynek lakói csakis kertészkedéssel és kis halászattal foglalkoznak.

Annyi tény, ha összehasonlítjuk az árvíz előtti Szeged népét és a város forgalmi életét az újjáépített város népével és forgalmával, azon eredményre jutunk, hogy maga a nép a törzslakosság egykori életerősségéből, külső szép tipusából, egyszerű fényéből, öltözködésének díszéből, ízlésének csínjából, ősi szokásainak nemességéből és daczos büszkeségéből nagyon sokat veszített, nagyon aláhanyatlott és satnyult s a modern haladás szükséglete a mennyiben egyrészt új iparágak fejlődésének adott létet, annyiban másrészt számos iparágat megbénított, így az egykor Szegeden virágzott ipartárgyak és forgalmi eszközök készíttetése, építtetése megszünvén ennek a nép életére és anyagi állapotára való kedvezőtlen visszahatása észlelhető. Egyébként a nép, mely minden nyomasztó viszonyok és körülmények mellett századokon átküzdötte magát és megőrizte sajátságát a rekonstrukczió terheit is át fogja küzdeni s a várossal együtt haladni és gyarapodni fog.

DUGONICS-SZOBOR.

E népnek kiváló hajlama van a kulturára, a serdülő ivadék már érdeklődéssel és vonzalommal látogatja a színházat, s a legény, a leányt, — nem mint ezelőtt bálba — hanem a színházba szokta vasárnaponként elvinni, méltó volt tehát, hogy a város «a színművészetnek oltárul» oly díszes épületet emelt, mint az a renaisance stylű amphitheatralisan formázott gyönyörű színház, mely ott pompázik a tiszaparti Stefánia-park átellenében.

Azonban e park is páratlanul áll az országban gyönyörű fekvésénél és bok-

lami nagyon. Természetesen ez nem érinti a lovasság megbecsülhetetlen értéket a földerítő és biztosítási szolgálatban, de a kard és lándzsa kiszorítására való hajlandóság mindinkább igazolást látszik nyerni.

A tüzérség jeléntőségét természetesen még jobban emeli az ágyuknak és lövegeknek a franczia-német háború óta elért nagyobb hordképessége, gyorsabb tüzelőképessége s javított szerkezete. A jelenlegi japán háborúban használt tábori ágyuk négy angol mérföldre hordanak s az oroszokéi még valamivel messzebb. Ám az ütegparancsnokok önálló föllépésére alig nyílik tér. Katonai mérnökök jelölik ki a tüzérség helyét a terepviszonyok és az akczió terve gondos megfontolása után, azután törzstisztek állítják fel az ütegeket, lehetőleg védett helyzetben s a működési tér minél szélesebb biztosításával, azután részletes utasításokat adnak a változik. Nincs többé tömeges menetelés a harcztéren, a csapatok lehetőleg szétszórtan vonúlnak fel, lassan s minden rejtekhely gondos felhasználásával nyomúlnak előre. Hála a kis kaliberű fegyvereknek s az antiszeptikus golyóknak, a régebben végzetesnek bizonyult sebek ma már csak harczképtelenné tesznek s olyan sebeket, melyek eddig harczképtelenekké tettek, ma már föl sem vesznek a katonák az ütközet hevében. Az elvérzések esete a lehető legcsekélyebbre szállott alá, mióta a katonák a vérzés elállítására az «első segély» eszközével el vannak látva. Oly sebek, melyek eddig lefektették az embert, ma még meghagynak annyi erőt neki, hogy az ütközetből saját lábán elvonulhasson. Az orvosok észleletei azt mutatják, hogy a sebesülteknek ötven százaléka egy hónap alatt helyre áll s ezeren és ezeren heverik ki egy hét alatt kapott seböket.

Hajnal, Halál, Beteg stb. Ugylátszik, hogy őseink nem igen válogattak benne, milyen nevet adjanak az ujszülöttnek, vagy egész természetesnek találták ezt, a mi ma már visszatetsző, vagy különösnek tűnik fel. Még a mai arabok is szeretik az ilyes neveket, pl. a tavaly sokat emlegetett marokkói felkelő vezér Bu-Hamara neve nem mást jelent, mint: szamárfia. Nagy mesterek az angol földmívesek a névgyártásban. Sokan arra törekszenek, hogy a keresztnév valami szépet, jót jelentsen, mert ez hitük szerint befolyással lehet az illető gyermek életpályájára is. Igy csinálnak aztán efféle neveket: Hit, Remény, Szeretet, Boldogság, Alázatosság. De a vallás is nagy szerepet játszik a névadásban, a biblia csaknem minden nevezetesebb alakja előkerül, sőt akad, a ki egész kegyes mondatot használ keresztnév gyanánt. Például egy földmíves ezt a nevet adta ujszülöttének: «If-Christ-had not-died-for you-you-would-have-been-damned:» a mi magyarul ezt teszi: «Ha Krisztus érted meg nem halt volna, elkárhoznál».

AZ ELSŐ MAGYAR NÉPKÉPVISELETI ORSZÁGGYŰLÉS MEGNYITÁSA 1848 JULIUS 5-ÉN.

A KORONÁZÁS 1867 JUNIUS 8-ÁN.

Divald Károly fényképei.

A KÉPVISELŐHÁZ ÜLÉSTERMÉNEK FALFESTMÉNYEI VAJDA ZSIGMONDTÓL.

czélpont, a távolság, a használandó lövedékek, stb. tárgyában. Az ütegparancsnokok egyszerűen ellenőrzik a vett utasítások végrehajtását, az idő, gyorsaság, czél és távolság szempontjából. Az ágyútűz hatását külön e czélra rendelt tisztek figyelik meg, kik a harcztér különböző pontjain vannak felállítva s állandó telefon-összeköttetésben állnak a fővezénylettel.

Azt is valószinűvé tette a japán háború, hogy a jövő ágyúja a kis kaliberű, messzebb hordó tábori ágyú lesz. A mai 3·2—3·6 hüvelyk kaliberű ágyútypus kaliberének 2·5 hüvelykre csökkentésével nagyobb gyorsaság lesz elérhető. Mindinkább tért foglal az a nézet, hogy a háborúban kevesebb hatást tesznek a hosszabb időközökben ismétlődő nagyobb lövedékek, mint a gyorsabb egymásutánban következő kisebbek.

Mind a mellett alaptalan az a nézet, mintha a mai háborúban az emberi élet koczkázata nagyobb volna, viszonyítva az ütközetek tartamához, mint ezelőtt. Nem mintha a mai ismétlő fegyvereknek, gépágyuknak és robbanó-lövegeknek nagyobb romboló hatása nem volna, hanem mert a fegyverek tökéletesedésével a taktika is Még a robbanó-lövegek is sokat veszítenek veszedelmességökből azáltal, hogy oly apró darabokra robbannak, melyek már pár lábnyi távolságban is kevés kárt okoznak. Csak a shrapnelek igazán veszedelmesek.

Általában azt lehet mondani, hogy a japán-orosz háború bizonyítékot szolgáltatott arra, hogy a jövő háborúja egyfelől túlnyomólag tekhnikai feladat, másfelől pedig kevésbbé kegyetlen lesz, mint hajdan volt. *V.*

EGYVELEG.

* **A keresztnevek.** A nálunk leggyakrabban használt keresztnevek nagyobbára görögből, vagy héberből származnak s ezek jelentése többnyire meg is magyarázható pl. István=koszorús, Sámuel=halld meg Isten, de már a kevés magyar eredetűnek látszó keresztnév: Gyula, Árpád, Zoltán, stb. egykori jelentése homályos, míg a magyarnak gondolt Béla név nyilván szláv és fehért jelent. Egyébiránt sok hajdan használt személynév, melyeknek jelentése is nyilvánvaló volt, ma már kiveszett, pl.

* **A világ legdrágább élőfája** a londoni City (belváros) egyik népes utczájában áll. A fa által elfoglalt terület évenként 6000 korona bért jövedelmezne, mely összeg 180 ezer korona tőkének felel meg.

* **Nagyértékű könyv.** A Devonshire herczeg birtokában levő Claude Lorraine: «Az igazság könyve» czímű kötetért a British Muzeum igazgatósága 480 ezer koronát igért, az ajánlatot azonban a herczeg nem fogadta el.

* **Hivatalos statisztikai kimutatások** szerint Oroszországban 17 millió hat és tizennégy év közötti gyermek van, kik semmiféle neveltetésben sem részesülnek.

* **Lóhúsfogyasztás Párisban.** Az 1871-iki ostromzár előtt Párisban évenként alig ezer ló került a mészárszékre. A mult 1904-ik évben pedig már 36,091 darab lovat mértek ki. A nemrég épült lóhus-vágóhid 400 ezer frankba került.

* **A párisi központi zálogházban** 1859 óta egy elefántcsont fogantyús sétabotot őriznek. Ezt a botot 1859-ben négy frankra becsülték, mely összeg után a bot tulajdonosa 45 év óta rendesen megfizeti a kamatot.

Erre megbékélt a költő, a kinek láthatóan tetszett a vendégszeretetnek ez a magyarázata.

*

Szent-Iványi Károlyt, mint a fentebb elbeszélt megyegyűlési jelenetből is kiviláglik, nagyon szerette az öreg úr. Mivel tudta, hogy a sok reprezentáczióval járó házelnöki méltóság nagy pénzbe kerül, anyagilag is minduntalan segíteni szerette volna önérzetes testvérét, a ki a világért sem fogadott volna el tőle segítséget.

Egyszer Sajó-Gömörön négyezer pengő forintot szeretett volna «kölcsönözni» az elnök úrnak, de ez hevesen tiltakozott, mire Józsi bácsi cselhez folyamodva, Károly úr kabátja zsebébe csempészte a bankókat.

Károly úr lassan elindult kifelé, s Józsi bácsi kimondhatatlan örömben volt és a nála tartózkodó Hevessy Bertalan barátjának diadalmas pillantások közben oda súgta:

— No, hazúlról csak nem fogja visszaküldeni!

De Károly úr még nem ért az ajtóhoz, megfordúlt. Nem találta a keztyűjét. Sok keresés után végre valamelyik inas kérdezi Károly urtól: hátha a kabátja zsebébe tette?

Károly úr, a mint belenyúl a zsebébe, hát csak érzi, hogy valami papirosféle ropog benne, kirántja és nyomban mindent megértve, szemrehányó tekintettel lecsapja a bankókat az asztalra, aztán morogva eltávozik.

Józsi bácsi pedig, mint a tetten ért gyermek, szomorúan sompolygott a másik szobába.

*

Nem csoda, ha az eredeti egyéniségű, szeretetreméltó öreg urat mindenki megszerette; s azok között, kik rokonszenvükkel kitüntették, ott találjuk József főherczeget is egész fenséges családjával.

Erre a kitüntető kegyre mindig örömmel, büszkeséggel gondolt, s a sok toaszt között, a mit életében mondott, mindig legtöbb szeretettel és boldogsággal azt emlegette, a melyet Alcsuthon tartott, mikor feleletképen József főherczeg hozzáintézett kegyes szavaira, azon kérést terjesztette Klotild főherczegné elé, egyezzék bele, hogy a csorbai tó körűl épített új sétányt Klotild-sétánynak nevezhesse el. Számos emléke között egyike volt a legnagyobb becsben tartottaknak az a szeretettel megőrzött ágacska, melyet József főherczeg maga szakított le fiumei kertjében és sajátkezűleg adott át a nála látogatóban lévő öreg úrnak. Ma is ott függ díszkeretbe foglalva a szent-iváni kastély termében.

Mikor még a mult év nyarán látogatásával ujolag megtisztelte Józsi bácsit a főherczeg, Klotild főherczegné és Erzsébet főherczegnő Ő Fenségeikkel együtt, az öreg úr barátságos csorbai villájában, nem telt volna oly vígan a délután, ha sejteni lehetett volna, hogy nem látják egymást többé viszont a Kárpátok égbenyúló bérczei tövében, s nem beszélgethetnek többé együtt a nagy palatinusról . . .

*

. . . Hű kisérő társúl mindig vele járó derűs humora Józsi bácsit még a halálos ágyán sem hagyta cserben. Ápolóját szomorú mosolygással Kuropatkinnak nevezte el. Mintha bizony azt akarta volna mondani, hogy hadvezérét látja benne a halállal vivott elvesztett csatájában.

Igaz is, hogy ez volt Józsi bácsi egyedüli csatája, a melyből nem került ki győztesen.

HOGY HARCZOLNAK A JAPÁNOK?

Napoleon hires képe, a mint az austerlitzi csatában táborkarától kisérve egy magaslatról szemlét tart katonái felett, körülötte tüzet okádó ágyúk, halálhörgésben vonagló sebesültek és paripák, füst és láng mindenütt — körülbelől ma is megfelel az átlagos felfogásnak valamely csata szinhelyéről. Pedig ez az egész kép ma már csak a multé. A mai hadvezért nem ott kell keresnünk, a hová a régi csatafestők képzelete állította, hanem asztalnál görnyedve, előtte a kiterített térkép, melyen apró zászlók jelzik a két ellenséges tábor hadállásait. Könyökénél a telefon, mely egyre csilingel, miközben fürge újjak kötik össze a főhadiszállást a harcztér minden pontjával. Küldönczök és parancsőrtisztek járnak ki s be, még a gyorsiró sem hiányzik, ki a vett izenetet gyorsan papirra vesse s menten lekopogtassa a táviróhuzalon. A segédtisztek másolatokat készítenek az izenetekről s időbélyegzővel látják el azokat, hogy az esetleges mulasztás és felelősség később meg legyen állapítható. Bizony minden avatatlan inkább hinné az első benyomás után, hogy valami bank-üzlet igazgatói irodájában van, mint egy tábor főhadiszállásán. Nem is sejti, hogy az asztalánál nyugodtan ülő hadvezér a hadjárat minden viszontagságát perczről-perczre átéli lelkében. Most azt hallja, hogy rohamát visszaverték s gyorsan segédcsapatokra van szükség, majd arról értesül, hogy itt és ott a municzió fogyatékán van, az egyik hadosztályt szétszórta az ellenség, a másik két nap óta van élelem nélkül és így tovább; körülbelől 40 mérföldnyi homlokvonalon minden pont megkövételi a maga külön intézkedését.

Mert a most folyó háborúban voltak ütközetek, a melyekben ilyen hosszú harczvonalban állott szemben egymással a két ellenséges tábor. Ezen természetesen nem azt kell érteni, hogy a kifejlődött harczvonal minden pontján egy időben és egyaránt harczoltak. De még harmincz év előtt is lehetetlennek gondolta volna mindenki csak a taktikai érintkezés fentartását is ily messzeségben a csapatok közt. Ezt csak a telefon és a távirda tette lehetővé: csak ezóta történhetik meg az, a mi pl. a Liao-Jang körüli csatában, hogy egészen különböző csapatok legalább öt-hat összecsapásban vegyenek egy időben részt, sokszor több mérföldnyi távolságban egymástól.

Régen az egész harczmező feltárult a vezénylő parancsnok szemei előtt, ki egy tekintetre láthatta, milyen fordulatot vesz az ütközet. Ma azonban a messzehordó fegyverek mindegyre fokozódó tökéletessége egészen más helyzetet teremtett. A mai hadseregek már jelentékeny kárt tudnak egymásban tenni oly távolságokról, melyek még a messzelátóval is alig hogy megmegkülönböztethetők. Kuropatkin a liao-jangi kemény ütközetben, mikor a helyzet seregére nézve a legválságosabbra fordult, az ágya fejénél felállított telefon mellett pihent, ha ugyan pihent, s onnan kisérte figyelemmel Oyama mozdulatait, s intézte az ellentámadást, mely majdnem elvágta Kuroki hadseregét a japán főhadseregtől. Persze a szintén éber Oyama hamar észrevette ellenfele tervét s még idejekorán elegendő csapatot tudott összpontosítani a fenyegetett ponton, hogy meghiusítsa a mozdulatot s helyreállítsa az összeköttetést jobb szárnyával.

Mi tagadás benne, az orosz-japán háború eredményei, melyekre oly feszülten várt a katonai világ, alaposan keresztülhúzták az eddigi számításokat. Emlékezhetünk rá, milyen biztosra vették pár évvel ezelőtt az úgynevezett szakkörök, hogy a jövő háborúja első sorban rövidségével fog az eddigiektől különbözni s a hadi koczka igen gyorsan fog benne eldőlni. Nos hát, ennek ép az ellenkezője bizonyult igaznak. Eddig három napi harcz is elég volt a seregek kimerítésére, a most folyó háború alatt láttunk ütközeteket, a melyek tiz napon át tartottak szünet nélkül — igaz, hogy nem mindig ugyanazon csapatok közt. Ezt is a harczvonal rendkívüli kiterjedése okozza, a mely csökkenti a harczmező egyik részén szenvedett vereség demoralizáló hatását a csapatok többi részére, úgy hogy egy általános pánik ma már nem is képzelhető. Aztán meg ugyane körűlmény lehetővé teszi a taktikai műveletekbe belevont nagy távolságok következtében a részleges vereséget szenvedett csapatok gyors összevonását és rendbeszedését még a döntő csapás előtt. Ez természetesen módosította a hadsereg ellátásában követett eddigi rendszert is. Eddig a katona élelemmel és municzióval elegendőleg fölszerelve vonult a harczba. Ki gondolta volna, hogy jön idő, mikor szükségessé fog válni a csapatoknak lőszerrel, élelemmel ismételten való ellátása, a nélkül, hogy a harczvonalból kivonassanak? Pedig ez történt; a municziós és élelmezési csapatok ma már maguk is belejutottak a tűzvonalba. Liao-Jangnál például az oroszok társzekerei ismételten abba a helyzetbe jutottak, hogy erős ágyútűz alatt voltak kénytelenek lőszert és élelmet osztani ki a harczoló katonák közt.

Különben az óriási municzió-szükséglet egyik legjellemzetesebb vonása a mai háborúnak. Több municzió fogyott el Mandzsuriában egy nap alatt, mint az egész spanyol-amerikai háborúban. Az orosz katona százhúsz töltényt visz magával a harczba s ez alig elég egy napra, ha komolyan szorongatják. Liao-Jangnál némely orosz ezred 800-nál is több töltényt fogyasztott emberenként. Tudnunk kell, hogy az orosz hadsereg szervezetében egy-egy ember rendes készlete 422 töltény a gyalogságnál s még kevesebb a lovascsapatoknál. Ép ilyen nagy volt a fogyasztás a tüzérségnél is. Liao-Jangnál némely orosz üteg ágyunként több mint 600 lövést tett, holott a tábori tüzérség egyenként csak 108—150 lövedéket visz magával, az ágyú minősége szerint, míg az összes látható készlet az ágyúparkokkal együtt körülbelől 475 lövedék ágyunként.

Mik azok a tanulságok már most, melyek a japán-orosz háború tapasztalataiból a jövő hadviselésre vonatkozólag levonhatók? Először is szakítanunk kell azzal az előítélettel, mintha a gyalogság szerepének fontossága bármi tekintetben is csökkent volna. Semmiben sem támogatja ezt a föltevést a most folyó háború. A gyalogság ma is gerincze a hadseregnek s az egyetlen fegyvernem, mely döntő eredményeket képes elérni. Csak taktikája változott annyiban, hogy a korábbi zárt formácziókat mindinkább háttérbe szorítja az úgynevezett «kifejlett vonalú taktika». Ma már a gyalogság nem küzd vállat vállnak vetve, hanem minél szétszórtabban, hogy lehető rosz czélpontot szolgáltasson a modern fegyverek romboló és pontos tüzelésének. A dél-afrikai háborúban legfényesebb próbáját állotta ki ez a rendszer a boerok hasonlíthatatlan ügyességében. A kérdés csak az, hogy mily határig fejleszthető ez a taktika a nélkül, hogy a csapatok feletti ellenőrzés koczkáztatást szenvedne. Igaz, hogy a modern harczos ma már inkább irányításra, mint vezetésre szorúl, sőt ha jól van kiképezve, teljesen nélkülözheti is a látható vezetést.

Ne téveszszük ezt azonban össze azzal az általános nézettel, melynek különösen a boer háború adott tápot, mintha a modern hadviselés különösebben az egyéni kezdemény érvényesülésének engedne nagyobb tért. A személyes elhatározási képesség nagy előny a katonánál, de a mai háborúk sokkal nagyobb méretek közt mozognak, semhogy ennek a tulajdonságnak különösebb irányban kedveznének. Ma a katonák ritkán tudják még csak azt is, hogy közvetlen szomszédságukban mi történik. Nem mindig láthatják meg az ellenséget sem, melyre tüzelnek, s ha láthatják, akkor sem lehet rájok bizni az oly fontos dolgokat, mint pl. az irány és távolság megállapítása. Magukra hagyatva hamar kimeritenék municziójukat s talán igen sok esetben saját embereikre lövöldöznének. Mert a csapatok egyenruházata is ma már annyira hasonló, hogy 500 méterről is bajos megkülönböztetni a jó barátot az ellenségtől, pedig nagyobb csapattestek ritkán kerülnek egymással nagyobb közelségbe.

Az igazság az, hogy ágyut és fegyvert ma inkább általános eredményeknek a czélja kell hogy vezessen, azért az irány meghatározása csak a tisztek feladata lehet. Sőt még a csapataltiszteknek is követniök kell parancsaikban a főbb tisztek utasításait, kik a harcztér illető részének egész helyzetét ismerik s be vannak avatva a czél elérésére szolgáló egész tervbe. Ép ezért ma inkább, mint valaha szükség van a tisztekre a háborúban s nagyobb suly fektetendő mint valaha arra is, hogy jól legyenek fedezve. A japánok ebben is kitünően vannak iskolázva s rendkívül óvatosak e tekintetben.

A füstnélküli lőpornak két látható eredménye van. Először, hogy a csapatok taktikai kezelését lényegesen megkönnyíti, mert a tisztek így folytonosan szemök előtt láthatják a vezényletökre bizott csapatot, a másik eredmény azonban épen ellenkező, hogy t. i. a magasabb parancsnokok nem kisérhetik többé a füst után figyelemmel a különböző hadállásokat és a harcz fejlődését, s így e tekintetben más eszközökre szorulnak.

Nem hozott lényeges új tanulságot a most folyó háború a szuronyok értéke tekintetében, ellenben megerősítette a lovasság szerepe háttérbe szorulása felől régóta táplált nézeteket. A modern fegyverek lerombolták az egykor oly félelmes fegyvernem gyakorlati czélszerűségébe vetett hitet. Az igaz, hogy sem a japán, sem az orosz hadsereg nem tünik ki lovasságával va-

VAJDA ZSIGMOND VÁRAKOZÁS

is sürgetik, ami azt jelenti, hogy a férfi és nő házassága egyszerü szerződés legyen. Ami ismét a házassági és családi törvények által védett nagy erkölcsi érdekekbe ütközik. Sajátságos, hogy az úgynevezett aufklärenzlereknek ez tetszik legjobban.

Ezek a főbb új „eszmék".

Hogy egyik sem olyan, amit kritika nélkül lehetne fogadni, elég világos. Azt ugyan nem lehet eltagadni, hogy egyikben-másikban legalább útmutatás van a nő helyzetének javítására: de valamennyi oly brutális megrohanása a kipróbált igazságoknak, a szükséges tekintélyeknek és a nő természeti rendeltetésének, hogy inkább szellemi járványnak, mint haladó koreszmének kell őket minősíteni.

A nő helyzetének védelme és javítása tekintetében az előbb már kijelölt javítási kör az, amiben józan kritikával mozogni lehet.

Aki ebből a gondolatkörből kilép, feminista-rajongó válik belőle előbb-utóbb. És ha gyakorlatilag is kipróbálja magán ezeket az elveket (mert a társadalommal experimentálni ugyan nem lehet), vagy szerencsétlenné lesz, vagy akaratán kívül is dühös szociálista.

Sőt valószínüleg mind a kettő. De lehet, hogy még ennél is sokkal rosszabb. *Kenedi Géza*

Uj Idők 1907. XIII. 23.

túlzások hevét, akkor rettenetesek. Aki például a XVIII. század szellemi mozgalmait ismeri, tisztán látja, hogy Rousseau és a humanisták gyöngéd tanításából született a nagy forradalom minden szörnyűsége. A természetes, okos és egyszerü élethez való visszatérés, az ember és ember közt levő egyenlőség gondolata akkora hévvel ragadta meg akkor a művelt, sőt legelőkelőbb társaságokat is, hogy a kritika, az ellentmondás lehetetlen volt. Pedig ha a túlzások és a tudálékosságok jókor megkapják a kritika fékét, aligha kellett volna mintegy két millió ember életével megfizetni az új igazságokat.

A mostani korban is ilyen szenvedélyességgel lépnek föl bizonyos koreszmék. Ki lehet mutatni, hogy legtöbbjük azokból a nagy természettudományos igazságokból fakad, amelyeket Lamarck és utána Darwin állapitott meg, Spencer Herbert, a nagy angol bölcselő pedig az emberi társadalom életére iparkodott alkalmazni. Tőle származott a szociológia tudományereje is, ami lényegében nem más, mint a társadalmi élet természettudománya. Ő maga annak az új tudománynak az alapjait rendkívül óvatosan vetette meg. Fejlődési törvénye azonban megragadta a tömegek fantáziáját. Kivált gyakorlati és fölötte érdekes erkölcstanát magyarázták félre. A magyarázók legtöbbje egyszerüen félredobta Spencernek azt a nagy klauzuláját, hogy ítéletünknél mindig a társadalom mindenkori fejlődési állapotát kell tekintetbe venni. Siettek abszolut, korlátlan mértékben alkalmazni a természettudományu világlátás új tanait, amelyeket egyébiránt azóta maga a természettudomány is sokban korrigált.

Így jött létre az a divatos szociológia, amelyet már a magyar társadalom is bőven ismer, még pedig jobban elferditve, mint másutt. Az új tanokkal a szocializmus tanait is összevegyitették, holott ez politikai pártprogram. A kettő nálunk már egyazon boltban árulja importált portékáit, még pedig nagyon olcsón.

Ennek a szellemiránynak egyik járványosan föllépő kiágazása a feminizmus is, amely a tudományos alapokat meglehetősen elhagyta és szenvedélyes agitációvá kezd fajulni. Ennek bizonysága az is, hogy a Magyarországba behivott német feminista apostolnők egy része, — mint például a legutóbb föltünt Lischnewszky Mária és a napokban föllépő Braun Lili — a maga hazájában mint szociálista agitátornő ismeretes.

Nagy veszély ebben a túlságosan is német apostolkodásban ugyan nincs, mivel a pozitiv világlátásu magyar népszellem sohasem volt fogékony az elvont eszmék és testetlen észbeli okok iránt. A magyar gondolkozás a tárgyat szereti megragadni, nem pedig az aetherré higított eszmét. De éppen mivel a szocializmus szellemével vegyest lép föl ez a szellemi járvány, nem is éppen veszélytelen.

Érdekes tehát a feminizmus körvonalaival foglalkozni. Egész tartalmával alig volna lehetséges, mivel e szó alatt a képtelenségig sok és merész „új eszme" törekszik magát propagálni.

Maga a szó jóval megelőzte a mai mozgalmat. A korábbi „nőemancipáció" elhanyatlásával lépett föl a feminizmus, mint olyan törekvés, amely egyáltalán a nők társadalmi helyzetén iparkodott javitani.

Szó sem fér hozzá, hogy ez a törekvés általában véve helyes.

Azt ugyan az emberi élet nagy evangéliumából semmiféle eszközzel és soha ki nem lehet vakarni, hogy az a munka, amivel a nő résztvesz az emberi faj örök küzdelmében, legeslegelső sorban az anyaság és az új nemzedék fölnevelése. Helyzetét, jogait és tiszteletreméltóságát tehát ez fogja elhatározni. Ámde bizonyos az is, hogy a civilizáció haladásával a nő helyzete csakugyan rosszabbodik.

Röviden úgy lehetne mondani, hogy „a civilizáció embert eszik" s kivált a gyöngébb embert: a nőt emészti föl.

Ha valaki végiggondol azon, hogy a társadalom mai berendezése, az óriási hadsereg, a nőtlenséggel járó más foglalkozási ágak, továbbá az igények túlhajtása és a gazdasági megélhetés nehézsége, valamint a modern ember kényelemszeretete és élvezetvágya, végül pedig a kollektiv életmód (hotelek, penziók, vendéglők stb.) terjedése mind a nőtlen és családtalan állapotra megy ki: azonnal tisztában van azzal is, hogy a modern haladást végre is a női nem fizeti meg legjobban.

Nemcsak azzal fizet ezért a nő, hogy a férj nélkül maradt nők száma ezzel nagyobb lesz, de azzal is, hogy a házasuló fiatalemberek követelése is egyre fokozódik. Nem utolsó erkölcsi és fiziológiai baj az is, hogy ebben a helyzetben a leányok alig követhetik „szivük vonzalmát". Jobbára ahhoz kénytelenek nőül menni, aki éppen akad, ha nem is szeretik.

Pedig a szerelemről a nagy Darwin s utána a tudományos szociológia is elég tisztán kimutatta, hogy annak a „fajkiválasztás", tehát az emberi nem testi és lelki tökéletesedése útján bizony sokkal nagyobb szerepe van, mint azt a született és pénzbeli arisztokrácia veszi, bár a spiszburger polgárság is gondolja.

Látnivaló tehát, a feminizmusnak elég bő tere van. Ezeken az állapotokon lehetőleg segiteni s ahol nem lehet, az élethivatásától és boldogságától megfosztott nőt a kereső életpályákra segiteni és neki a tisztességes megélhetést biztositani: ime mindez nemcsak okos és hasznos, de a tudomány által is támogatott fejlődési föladat.

A modern feminizmus azonban — kivált nálunk — ezen a haladási föladaton messze túltette magát. Sőt azt az erkölcsi alapot is megtámadta, amelyen ma és még nagyon hosszu századokig a család és a társadalom együttélése nyugszik. Ez ama bizonyos „uszály", ami rendkívül sok port ver föl, noha igazság alig van benne.

Ime a főbb „eszmék" a modern feminizmus étlapján:

A férfi és a nő természeténél fogva egyenlő. Ami, hogy nem igaz, azt szemmel is lehet látni. Hogy a maga föladatkörében „egyenrangu", az igaz, de ez nem új koreszme.

A nő tehát minden politikai jogban egyenlően részesedjék a férfival. Ez fejlődési kérdés, de most kétségtelen túlzás.

A nő előtt minden életpályát meg kell nyitni. Ami hogy lehetetlenség, maguk a nők tudják legjobban.

A nőt a háztartás gondjától meg kell szabaditani. Ez a szociálizmusból van véve, de gyakorlatilag alkalmazva a család földulását és az új nemzedék elsatnyulását jelentené.

A fiukat és leányokat együtt kell iskoláztatni. Ez a harcias társadalmak (pl. Spárta) nevelési rendje volt; a békés társadalmak és korszakok erkölcsi rendjét azonban tönkretenné. De az életföladatok különbségével is ellentmondás.

A női szeméremérzés gátolja az okos nevelést. Tehát le kell tenni a prüderiáról és már a gyermekeket is föl kell világositani a faji élet természeti tényeiről. Oly követelés, amely az életkorok óriási különbségeivel nem számol s a civilizáció legnemesebb erkölcsi érzését tépné ki.

Az elválást könnyiteni kell, hogy a nő szabadabban mozoghasson. Ez a nő és gyermek közötti kapcsokat kezdi ki. A meglevő válási törvények kielégitők.

Végül némelyek a szabad szerelem intézményét

A Műcsarnok tavaszi kiállításából

Vajda Zsigmond: Auguszta kir. hercegasszony

a kocsiút tele volt okerszínü folyadékkal, amelyben mezitlábos gyerekek ugráltak. Egy nyitott fiákker közeledett feléjük; a lovacskák sörényét kurtára nyírták, szerszámukon vadonatúj, piros pillangók fityegtek.

Beültek a kocsiba és kihajtattak a városerdő felé.

— És az ura mit szól ezekhez a kirándulásokhoz? — kérdezte a festő, akit az erős napfény bántott.

Az asszony nem felelt, vígan szimatolt a világba, mint egy fiatal vadászkutya. Ő is föstött, Homonnai tanítványa volt és nagy szorgalommal készítgetett zsalugáteres, rozmaringos, verőfényes utcákat, ahol annyi napsugár és kék égbolt volt, hogy szinte mázsán lehetett volna kimérni. A dacosan, gőgösen odavetett fényfoltokat sejtelmes árnyékok kísérték, s az alakok oly tarkán és élénken mozogtak, mint egy körhinta faparipái.

— Némely ember mégis ostoba, — folytatta a festő, szemébe húzva a kalapját. — Milyen kemény napfény, — tette hozzá.

Az asszony kiegyenesedve, figyelmes arccal ült a kocsiban, mint a színésznő, aki jelenésre vár.

— Itt álljon meg, — szólt a kocsisnak, amikor egy kis tisztáshoz értek, amelyen rügyező fák és sűrű bokrok ácsorogtak. A galyakból már sárga levelek bújtak ki, akárcsak selyempapirból lettek volna. A gyöpnek tompa szine volt, mint egy régi gobelinnek, oldalt, a frissen fölásott anyaföld szurokfekete. Egy vöröshaju kertészlegény ingujjban dolgozott; egy karót akart kihúzni, az izmai megfeszültek, lába, mint egy vashorog kapaszkodott a földbe. Homlokába lógó gyér haját a szél meglengette.

— Nos, mit szól hozzá? — kérdezte Tekla, a vázlatkönyve után nyúlva.

Homonnai a kocsis vállára tette a kezét.

Uj Idők 1911. 17. sz.

— Úriember legyen, gavallér, gyöngéd, finom figyelmes, bőkezű . . .

(— Csodálatos, hogy mindezek a tulajdonságo bennem is megvannak! — folytattam a hallgatást.)

— Szóval, lehet akármilyen, csak olyan ne legyen mint maga.

Már-már azon voltam, hogy fölvilágosítom őrü tévedéséről. Fölvilágosítom arról, hogy vak volt és os toba, mert azokat a kitünő tulajdonságokat, amelyek itt fölsorolt, nemcsak nem látta meg bennem, hane éppen az ellenkezőjükkel gyanusított. De aztán l mondtam erről. Minek? Ha három hosszu év alatt ne találta meg bennem ezeket az erényeket, miért leple zem le magamat most, amikor el akarunk válni? Nen nem, mi csak váljunk el szépen, a jeles tulajdonság kat pedig fedezze föl az utódomban.

Tehát ilyenmódon fölszerelve, nyakamba vette a várost. Kissé bizonytalanul éreztem magamat. Ig zán nem tudtam, hol fogom megtalálni ezt a férjet: utcán-e, a kávéházban, a kaszinóban vagy az apróhi detések rovatában. De meg akartam találni, meg k lett találnom a pokolban is, hiszen az én üdvössége függött ettől a derék ismeretlentől.

De, ahogy az utcán végigmentem, alig birtam nevetésemet elfojtani. Ezek az emberek, akikkel talá koztam, a barátaim, akikkel egy-egy percre megállta — egyik sem sejtette, micsoda hallatlanul mula ságos ügyben fáradok. Mit szóltak volna, ha elárulom hogy férjhez akarom adni a feleségemet?

De a nevetés nem sokat segített rajtam.

Találnom kellett valakit; embert kerestem, mi valamikor Diogenes. És a véletlen, cselekedetei egyetlen józan kormányzója, ezúttal is a kellő mederl terelte az ügyet.

Egy utcasarkon találkoztam régi jó pajtásomma Szerencs Gyuszival. Ezt a fiút sok év óta nem láttam aminek különös oka volt. Ez az ember ugyanis vele egyidőben udvarolt Hathársi Lenkének, akinek gye mekkori játszótársa volt. Meg is kérte a kezét, Lenke az én feleségem lett. Ezen az alapon köztem Gyuszi között a viszony hűvösödni kezdett, majd t jesen megfagyott. Gyuszi eltünt, csak kósza és kala dos híreket hallottunk róla. Némelyek szerint bánat ban megtébolyodott, mások szerint kivándorolt Am rikába, ahol részint öngyilkos lett, részint mint k duló barát tengette örömtelen életét. És most, amik újra találkoztam vele, a kétségbeesésnek, a tébolyna a kiállott szenvedésnek és az öngyilkosságnak sem nyomát nem láttam rajta.

— Ez lenne a legjobb megoldás, — mondta magamban, mialatt azon tanakodtam, hogy me szólítsam-e vagy sem? — Ez az ember alkalmasint m most is imádja Lenkét, hiszen az ilyen őrült s relmek nem mulnak el máról holnapra. És Lenke, a alkalmasint csak azért választott engem, mert én v tam a gazdagabb, férjhez megy a gyermekkori játsz társához. Ez szép, ez romantikus, ez lovagias, ez úgynevezett költői igazságszolgáltatás.

És megszólítottam.

Gyuszi eleinte nagyon fanyar volt, de csakhan fölmelegedett. És amikor érzékenyen azt mondtam:

— Borítsunk fátyolt a multra!

Ő már mosolyogva felelte:

— Szívesen! Annál szívesebben, mert azóta n én is megházasodtam. Három neveletlen kölyök a vagyok.

Egy pillanatig mereven néztem rá, aztán mele megráztam a kezét.

— Gratulálok! — mondtam fuldokolva és el hantam, mint az őrült. Folytat

A Könyves Kálmán szalónjából — VAJDA ZSIGMOND: OSTENDE

ROMÁNC

Az ég boltja szürkül, majd sötétül,
Közeleg a fátyolos, vak este,
A halász hát a tenger vizébül
A hálóját lassacskán kiszedte.

Bevette az evező lapátot,
Nem is nézve: a part merre van hát?
Csónakát a futkosó hullámok
Idébb-odább szeliden ringatták.

S dalba kezdett: „Haj te zúgó tenger,
Te vagy az én igazi világom!
Szabadságom végtelenségeddel
Összemérve, mindig egynek látom.

Senki sincs itt, aki útam állja,
Itt nem bőszít kajánság, irigység,
Nem törnek rám, kövekkel dobálva
A rosszak, hogy szívem keserítsék.

A szárazra mért is menjek én ki,
Hol kicsinyes, balga hívság vár rám?
Rossz az ember, mért szerezzek néki
Hitvány kedvet nyugodalmam árán?"

— Itt hirtelen megszakadt a nóta,
Mert fény csillant meg valahol, távol,
Talán egy kis parti házikóba',
Tán egy kastély büszke ablakából.

Evezőjét a halász felfogta,
Bemerité azt a vízbe mélyen,
És énekét végire sem mondva
Kievezett a partra serényen . . .

Szabó Endre

Vásár

Itthon, falun, kevéssé van kifejlődve a hotel-élet. Vásár volt és a két kocsmában az egyetlen vendégszobát már elfoglalta valami előkelő idegen; a házigazdám, egy festő, nem adhatott éjjelre szállást, hacsak a fiókos divány fiókjában nem akartam hálni. A diványon magán, két külföldi növendéke aludt: egy bajor titkos tanácsos leánya és egy orosz hercegkisasszony, szintén művésznő, öreg és puklis.

A nagy magyar községben, amely nyáron művésztelep volt, kevés úr lakott. Különben én miattam lakhatott volna sok is, én egyet se ismertem és mert éjjelre mégis ott maradtam, barátom, a festő átüzent a szomszédba egy parasztasszonyhoz, hogy hozzák rendbe a tiszta szobát, háló vendég lesz:

— Amerikai asszony. Érzéke van a pénz iránt. Már másszor is küldtem neki vendéget, egy korona jár az ágyért. Tiszta, szép a szobája, az asszony is kellemetes! — mondotta a barátom.

— No azért kár volt visszajönnie, hogy egy koronáért kiszálljon az ágyából! — jegyeztem meg én, nem is törődve az asszonynyal, az ágygyal, az éjszakai nyugodalommal, amely ugyan várhatott, hajnalkor, magyar szilvórium mellett még a francia akadémikusokat szidtuk, pedig azok igazán nem vétettek kettőnknek, éjfélkor elhatároztuk, hogy újra kezdjük az egész művészetet, de most már igazán. Hófödte fejünk — a festő is ősz, én is az vagyok — égett a tervtől, a reménységtől, az újra való kezdéstől és nagyon lenéztük a körülöttünk hadarászó ifjúságot, amely az italtól volt mámoros. Mi magunktól, az álmainktól voltunk részegek. Már derengett, amikor szállásomra mentem.

Uj Idők
1907. XII. 18-ra

Farsang, A mafla-sziget

Mühlbeck Károly rajza.

A piktor elkísért, hogy a szomszéd kutyának bemutasson.

— Tisza! Tisza! gyere ki. Jó ember, pesti, pénze van, fizet! — mondotta a kutyának, aki értette a szót, bekísért egészen a pitvarig. Éppen csakhogy az első szobának, azaz a konyhának az ajtaját nem nyitotta ki. (Ezek a magyar komondorok nagyon elpolgárosultak, mások már egészen mások!)

Két óra lehetett, hajnal, nyáron és az amerikai asszony aludt. Fontos tudni, hogy ő maga sohasem volt az új-világban, hanemha ott volt két ura is. Az egyik ott halt meg, s valami ólombányában, miután kétszer már pénzt is küldött haza. A második ura is kiment, mint favágó működött ott és annyi pénzt küldött haza minden hónapban, mint amennyit nálunk egy katonatiszt keres. (A faluban sokat álmodoztak arról, hogy milyen borzasztó fain és kemény-fa lehet az, amit ott olyan drágán vágnak.)

Az első szobában olajlámpa égett, alkalmasint azért, hogy el ne bukjam, ha hazajövök és betaláljak a másik szobába, az ágyamhoz. Fölvettem a kis lámpát, hogy megnézzem a háznépet, mifélések? Az asszony erőteljes, kedves, nagyon édesdeden aludt, mintha az álom mellét gyönyörködve szívná. Az ember, ha sokat élt és az emberismeret kenyérkeresete, mint nekem, egy látásra csaknem mindent tud az ilyen egyszerű teremtésről. Jó puha asszony, nem fél a gyönyörűségtől, de nem is keresi. A rendes természet, amilyen a legtöbb. A három gyerek, — akiket szintén megnéztem, — valamicskét hasonlítottak hozzá. A legidősebb, a leány, aki vele feküdt egy ágyban, alapjában idegen, komor arc, ez az aknamunkás leánya alkalmasint. A második egy kedves kis fiu, — a padkára volt vackolva az ágya, — az új urától való érzelem, egy komoly parasztember arcát láttam a most még finom vonásain. Leánynak, fiúnak lenszínü ritka haja volt. Annál sűrűbb és szénfekete a szopós, aki az anyja ágya mellett, a dagasztó teknőben feküdt, mint egy úr, hanyat, a két karocskájával megtámasztva a fejét! Fölébredt, amint néztem, rám mosolygott, aztán hátat fordítva aludt tovább.

Ez más vére! — gondoltam magamban, de nem fűztem tovább, a pehely-barlangban elaludtam nyomban. Óriási lármára, többre, valóságos földindulásra ébredtem föl. Az ablakon át úgy láttam, hajnal van ismét, bizonyosan egy másik, vagy egy egészen másik? Nem tudtam, hová kerültem, hol vagyok. A kis ablakok zörögtek, csörömpöltek: népvándorlás volt alattuk, odakint. Fehér tulokfejek százai vonulnak el, az egyik a másikhoz nyomva, a szarvaik összeakadnak, az élő gomolyag meg-megáll egy pillanatra, aztán meg rohan újra, eszeveszetten, bőgve, ordítva száguld mind előre; hová? Alkalmasint — ütődött fejembe a gondolat, — visszakerültem, visszaaludtam egy éjjel alatt néhány ezer évet, a nagy népvándorlás korszakába és most valamelyik hun vagy gót fejedelemnek a csordáját hajtják. Embereket nem láttam, csak bikacseket, fonott szijostort, barmot kormányozó szerszámokat. Később egy-egy emberi báránybőr-kucsma mozgott tovább az ablak szintjén. Tetszett nekem a dolog így és nem akartam megtudni az igazat: félig ébren, tekve néztem tovább a menetet. A gulyába belekeveredett a ménes is, hosszuszőrü sovány kis lovak, kötőféken vezetve, szőrén ülve; öt paraszt és muzsikát nem látott cigány hajszolta szegényeket. Jöttek tehéncsordák, az elmaradahtatlan asszonynéppel, szomoru üszőborjukkal, rekedthangu kutyák kíséretében. Kora ősz volt és szikrázó nap-porban ragyogott és füstölgött az egész, egy teljes óráig, míg igazán reggel nem lett. Akkor aztán az állatrohanás megmegszünt egy-egy pillanatra, és messze-messze multból való, ősrégi keleti hangon, de magyar nyelven ketten is éneket sírtak arról, hogy: „vaknál vakabb, világtalannál világtalanabb vagyok . . . azok!" Dicsekvés és páthosz volt e siralomban, míg a másikban düh és követelődzés: „A lábam elszáradt, elszáradt a két lábam!" Fölállottam az ágyamban, hogy megnézzem a két nyomorékot, aki e roppant sokadalomban olyan szörnyü lármát cselekszik. Nem voltak már sehol, úgylátszik kocsin-koldulók voltak és elvegyültek a vásárban.

A ház előtt már javában állott a técsői vásár; ezt tudnom kellett volna. Kinyitottam az ablakot, hogy élvezzem az életnek ezt a legklasszikusabb zaját, a legszebb szineket, amelyek magyar szemnek csak lehetnek a földön. Itt vannak a kis falvak, a hegy, a tanya, mindenféle faj és vidék. Magyar, oláh, német, tót, orosz, még rác is, mind a jellegzetes, évezredes arcukkal, ősi ruhájukban, a jellemző állatjaikkal és a saját nemzeti izraelitáikkal, akik a meleg napon is olyan erősen föl vannak öltözve, mintha a hűs bibliából most léptek volna ki. Csupa festmény mind, de nagy lármával illusztrálja magát. Irányítja földijét a sokadalomban és közülök egy ime, az egyszerü nép naivságát nyilván kihasználva, megfeji az eladó teheneket; úgyis elapad a tejük, amikorra az új gazdához hazakerülnek. A zsidó arca ragyog a boldogságtól, amint a teli zsétárt nézi, de abban a pillanatban, amikor dicsekedve örül, egy kis növéstehén kirugja kezéből a zsétárt és nagy nevetség közepette a tejet megissza az ember kaftánja és a föld. Ez az! . . .

A nagy szarvas jószág rohanása beáll; a vásár elhelyezkedett. Csodálatos, ezt még sohasem láttam: csupa hősnő tartja az eladó marha kötőfékjét. Valami román falu külön vásárja lehet itt elől, öles asszonyok, erősmellü lányok, kameákról ismerem az arcélüket. Szégyenlik a beszédet, de a szoknyájuk oldalt meghasítva, ha a szél meglebbenti, a húsuk látszik; meleg lázi márványból való, fehér és rózsaszín. Vad nők, elpirulnak amint a kupec megkérdi a tehén árát. Nem

— A kezemet nem a sport durvitotta el, hanem a munka, — válaszolt egykedvüen az amerikai. — Én hét évig vashámorban dolgoztam.

— Kolosszális! — kiáltotta az ifju. — Passzióból tette ezt?

— Nem, — válaszolt mosolyogva Huszt. — Mi amerikaiak se vagyunk olyan bolondok, hogy passzióból végezzünk állati munkát. Szükségből dolgoztam.

Miután nagy hidegvérrel elvesztett ezer koronát, újból megszólalt.

— Az édesanyám és én lelkes hivei voltunk a nők politikai egyenjogúsításának. Az apám, aki európai eredetü ember volt, az ellenpárthoz tartozott. Az édesanyám ezért elvált az apámtól és hogy megélhessünk, a hámorba kellett mennem.

— De kedves apjaura mégis megbékült önnel a halálos ágyán?

— Én békültem meg vele, — mondotta Huszt, — miután tanúk előtt beismerte, hogy igazságtalan volt velem szemben.

Huszt sok ízléssel elvesztett néhány ezer koronát, azután hazament a szállására. A főkonzul, amikor másnap visszaadta neki a látogatást, azt mondotta neki:

— Ön nagyon megnyerte az embereket.

III.

Az öreg Avarffy Sándorról, — a magyarruhás hazafiról, — azt beszélték, hogy az ország egyik leggazdagabb embere. Mikoriban ő átvette a huszti csa- [illegible] a földek kilenctizedrésze ingovány volt, gyermeke azonban egyiknek se volt. Imre úr egyik északi vármegyének főispánja volt. Nem lehettek valami bokros teendői a megyéjében, mert csak elvétve hagyta el a fővárost. A felesége egy szegény, de fényesnevü, feltünően rút és istenfélő osztrák grófné volt. Az asszony befolyásának tulajdonítható, hogy Imre úr teljesen elosztrákosodott, nem ugyan politikai meggyőződése dolgában, hanem fizikailag. A külseje, a modora és az életeszokásai olyanok lettek, mint egy Metternich iskolájában nevelkedett császári diplomatáé. Igen méltóságos külsejü, óvatos és megfontolt uriember benyomását tette. Ostobaságot sohasem mondott, nem is cselekedett, de elmés mondást se hallott még senki a szájából. Élete célja szemmelláthatólag az volt, hogy a jóizlésnek bizonyos előre megállapitott szabályai szerint unatkozzék. Mivel az öreg Avarffy mindent adott Imre fiának, csak éppen pénzt nem, a főispán úr meglehetős szegénységben élt. Felesége a grófnő nagy önfeláldozással viselte el a cifra, de olykor kegyetlen nyomorúság terheit.

Guidó úr még alig volt harminc esztendős. Hogy valami foglalkozása legyen, képviselői mandátumot szerzett. Eleven eszü, ötletes és könnyüvérü ember volt. Néhány esztendővel ezelőtt, — a feudális érzelmü Imre őszinte megbotránkozására, — egy csinos örmény leányt vezetett oltárhoz. Az asszonynak volt vagyona is, de az nagyon hamar eluszott Guidó úr kezén. Azóta Guidó úrnak tulajdonképpeni foglalkozása kölcsönök szerzése volt. (A laikus nem is hinné, mennyi időbe és munkába kerül egy-egy jól záródó vasszekrény megostromlása.) Az asszonyka teljes el-

A Könyves Kálmán szalónjából

VAJDA ZSIGMOND: NIZZA

— Tulajdonképpen infámis ötlet volt az öreg Huszt-Hudsontól, hogy egy poszthmusz pamflettel akart bosszút állani az igazságtalanságért, amely rajta esett... Bosszúból embert ölni, azt értem, mert férfias dolog. De pletykákat terjeszteni, az vénasszonyos tempó... Mindazonáltal meg fogom tenni azt, amit az öreg rám bízott. Sietnem azonban nem kell. Mr. Huszt-Hudson ma már különben is ráér várni... Az utolsó pár fejezete a könyvnek még nem is kész... A hajón akartam megírni, de ott annyi mulatságos asszony volt, hogy nem értem rá semmire... Majd megírom Budapesten. Közbe azonban meg fogok ismerkedni Avarffyékkal. Magyarországon az ilyesmit könnyen nyélbe lehet ütni. Különben elég szerencsés ötlet volt tőlem, hogy a vasuton apámmá fogadtam az öreg Huszt-Hudson-t és hogy a fogadóban Mr. Frank Huszt-Hudsonnak mondtam magamat. Ennél az ötletnél meg fogok maradni... Jól ismerem az Avarffy-család történetét és ha a személyazonosságom igazolása céljából okmányokra lesz szükségem, nem fogok zavarba jönni. Ezennel kijelentem, hogy a nevem mától fogva holtomiglan Frank Huszt-Hudson marad. Azaz ne hamarkodjuk el a dolgot! Hiszen meglehet, hogy idők multával újból fölveszem tiszteletreméltó őseim, a huszti Avarffyak nevét... Ha az én Sándor kuzénom, aki tegnap állítólag négyszázezer forintot nyert kártyán, tisztességes gentleman, akkor meg fogok vele barátkozni. Mert én nem vagyok annyira bosszúálló természetü, mint boldogult jó apám, aki — ezt bevallhatjuk őszintén — élete alkonyán már kissé gyöngeelméjü volt... Talán feleségül veszem azt az érdekes leányt, de mindenesetre udvarolni fogok a szép asszonynak. Ha boldogult apám erről tudomást vesz a túlvilágon, akkor esetleg még örülni fog, mert hiszen az én bosszúm sokkal nagyobbszabásu és mélyebbreható, mint az ő együgyü irkafirkája... Most azonban gyerünk aludni!

Mikor megfizette a vacsoráját, különös meglepetés érte. A főpincér az ő anyai nagybátyja volt. Muki bácsi, aki E. gróféknál valamikor második komornyik volt. Az öreg természetesen nem ismerte meg az előkelő külföldi úrban az ő öccsét. Mély meghajlással tette zsebre a forintot, amelyet a nagylelkü idegen borravalóul adott neki.

Folytatjuk

A rossz út

A kapu zuhanva csapódott be: — Sajó, egy bundás szőrü kuvasz, hátratett fülekkel menekült végig az út sarán. Most már mindennek vége volt, Forintné, a szabó felesége leszámolt vele, jól elpáholta s azzal kikergette az éjszakába. A kuvasz egy ideig három lábon vágtatott, — mert a gyorsan bezáródó kapu becsipte volt a negyediket, — aztán látva, hogy egyelőre nincs veszedelem, megállt s leült egy öreg diófa alá.

Tehát kidobták, visszavonhatatlanul, a leghatározottabban. Be kellett vallania, hogy ezt előre láthatta volna, sőt alapjában a szabónénak igaza is volt. Miféle házőrző eb az, amelyik derüre-borúra kiszökik az udvarból és végigcsavarogja a falut meg a mezőket? Az ilyentől akármikor ellophatják a négy falat, a minthogy a közelmultban kétszer is megtörtént, hogy görény járt a csirkeólakban.

Vajda Zsigmond: Reggel felé

Sajó lehorgasztotta a fejét, mert bár közönséges kuvasz volt, az Uristen neki is adott lelkiismeretet. Bizony, szomoru dolog, hogy a dolgok annyira fejlődtek s hogy egy jobb sorsra érdemes kutyát seprővel kell az éjszakába kergetni. De hát ki tehet arról a szenvedélyről, amit egy felsőbb kéz ültetett belé? Mindenkinek megvannak a maga hibái, embernek, állatnak egyaránt. Igy Sajó mód nélkül szeretett csavarogni, a szíve megdobbant, ha a piacról marakodó ebek üvöltését hallotta s nem volt a világnak az a hatalma, amely otthon tartotta volna, mikor az első hó lehullott s a nyulak kimenekülve az erdőből, a patakmenti réteken kószáltak. Ilyenkor egy szökéssel kint termett az udvarból, lélekszakadva futott ki a mezőre, a birkalegelőre, s addig vadászott és vadászott, míg csak állni tudott a lábán, hogy aztán összetépázva, eltikkadva, sebektől borítva térjen haza. Ott már várta a fekete leves: a szabóné úgy elrakta, hogy a sok viharhoz szokott eb csak eltátotta a száját és tétován nézett maga elé.

Sajó apja vizsla volt s fia tőle örökölte a vadászszenvedélyt, míg anyja, egy borzas szőrü kuvasz, a verekedéshez való hajlamot ültette belé. Az utóbbi ebet annak idején a leghíresebb csavargók egyikének ismerték, sosem volt gazdája, mindenkitől függetlenül járta a maga utait, ahány ebbel összetalálkozott, mindegyikkel összemarakodott, néha a fél országot végigkószálta, s a vége az volt, hogy a szomszéd falubeli csősz, mint kóbor kutyát agyonlőtte.

Sajó egy ideig még ott ült a diófa alatt és szomorodott szívvel emlékezett vissza gazdájára, Forint Péterre, a szabóra: mert szabó és szabóné közt nagy különbség volt. Forint ugyanis nem volt mindig ilyen rendes házas ember, sőt fiatalabb korában erősen korhely hírében állott. Gyakran megtette, hogy este beült a korcsmába, reggel tért haza, sőt napközben is nem egyszer átment a lebujba s ott kockázta el a pénzét. Ha aztán egy fityingje se volt, bekalandozta a vármegyét, házról-házra, tanyáról-tanyára járt, s egy tál babért megfoltozta az összes foltozásra szoruló nadrágokat. Nélkülözésekkel, küzdelmekkel, nyomorusággal teli élet volt az, de Sajónak mégis tetszett, mert ilyenkor nem függött senkitől, össze-vissza vadászhatta a réteket: a szabó nem haragudott meg, ha kutyája órákig futott

valami süldő nyúl után, valamint az se volt ellenére, ha Sajó minden szembejövő ebre vad csataordítással vetette magát rá. Napközben úr és szolga keveset is látták egymást, este azonban félig megfagyva, gyakran étlen-szomjan összebújtak s egy fészer alatt meghúzódva addig nézték a holdat, míg szemökre le nem szállott a fáradt és szegény emberek jótékony álma.

Ez az élet addig tartott, míg a szabó a szomszéd földesúr kapuját javítgatva, össze nem ösmerkedett a jelzett házigazda szakácsnőjével. Ez a pirospozsgás fehércseléd olyan izletes disznókörmöt tudott főzni, hogy a szegény szabó menten beleszeretett s némi formaságok elintézése után nőül is vette a szakácsnőt. A kóbor élet ezzel véget ért, az új asszony hátrakötötte az öreg korhely sarkát, munkára kényszerítette, nem engedte a kocsmába, a kockázás is megszünt és félév mulva a szabóból olyan derék papucshős lett, mintha egész földi pályafutása ez lett volna.

Sajó mindjárt kezdettől fogva gyanakodva nézte az új rendet, amely rá is kiterjeszkedett. A szabóné nem tűrte a csavargást, a verekedést, főleg pedig a vadászatot nem engedte meg, jól tudva, hogy ezért az örömért a városi urak évi bért fizetnek. Igy hát a háziasszony és az eb között hamarosan lényeges nézeteltérések támadtak, amelyeket a kardos menyecske egy ideig seprőnyéllel próbált kiegyenlíteni, de aztán látva, hogy minden hiába van, egy napon leszámolt Sajóval és irgalmatlanul kikergette a ködös éjszakába.

A bundásszőrü kuvasz tehát ott ült a diófa alatt és azon gondolkodott, mittévő legyen ezek után. Egy ideig úgy vélte, legokosabb, ha visszamegy és alázatosan bocsánatért esedezik, de aztán érezte, hogy mindez hiába való volna, mert kedves szenvedélyéről úgy se tudna lemondani s igy a helyzet mit se változna. De eltekintve a helyes önismeret megnyilatkozásától, szívében egy másik hang is emelkedett, amely tiltakozott az ellen, hogy függetlenségét alárendelje. Sajó nem tudta, hogy hívják azt az érzést, amely a meleg házból kihívta a hideg, érzéketlen, veszedelmekkel teli éjszakába, mi azonban megállapithatjuk, hogy ez a szabadságszeretet volt. Igen, a szabadságszeretet, amely benne él minden földi lényben s a maga nyomoruságával, szenvedésével, fagyával, kétségbeesésével gyakran értékesebb a legzamatosabb csontnál és legtarkább örvnél.

A Könyves Kálmán művészeti szalonjából

Vajda Zsigmond: Páholyban

Sajó egyet sóhajtott, aztán nekivágott a sötétségnek. Egy ideig még el volt szomorodva, de aztán kiért a réthez s első tekintete egy fiatal nyulra esett, amely vigan billegette fülét a füzes mellett. A kuvasz lassan a közelébe sompolygott, aztán vad üvöltéssel rávetette magát a süldőre, amely azonban szintén nem volt rest és hanyatt-homlok menekült a veszedelem elől. Pokoli hajsza következett most: a nyúl zsinóregyenesen vágott neki a rétnek, átiramodott a hídon, majd egy szőlőn keresztül az erdőbe tartott, s oly sebesen futott, hogy alakja egyre kisebb lett a holdvilágban. Sajó vad csaholással haladt a nyomon, fejét a földig vágta le, a teste elnyúlt, izmos lába szaporán verte a homokot. Igy ment ez jó darab ideig, aztán a süldő végleg eltünt, a kuvasz egy nagy vetés közepén állt meg. A tüdeje gyorsan dolgozott, a szive oly hangosan dobogott, hogy pár lépésre is elhallatszott.

— Derék nyúl volt, — gondolta el magában a kuvasz, aztán lefeküdt és elaludt.

Reggel arra ébredt, hogy egy parasztgyerek dobál rá köveket. Egyet mordult, aztán lassan elüggetett a barázdák közt. Sokáig haladt igy, maga se tudta hová, mignem végre dél lett s a harangszó ebédre intett. Sajó nagyon éhes volt, de hiába nézett élelem után, sehol se talált semmit.

— Ej lesz, ahogy lesz, — gondolta magában és tovább haladt a késő ősz dacára vidáman zöldellő vetések közt, szaporán szaglászva valami ehető dolog után.

Ment, mendegélt, de nem talált semmit, mindössze egy ócska csizma és egy rozsdás kályhacső akadt útjába. A kályhacsövet nem lehetett megenni, de a csizma talpán a kuvasz elrágódott egy ideig, anélkül azonban, hogy azzal étvágya csillapodott volna. Végre is belátta, hogy az ebédről ma már le kell mondania, és türelemmel folytatta kóborlását.

Estefelé Sajó faluhoz ért, egy kis tiszaparti községhez, amelynek falai fehéren ragyogtak az éjszakában. Alig tette be a lábát a cigánysorba, mikor egy feketeképü komondor dühösen rontott rá és menten a bundájába vágta éles fogait. Sajó fáradt és az éhezéstől gyönge volt ugyan, de azért nem hagyta magát, minden erejét összeszedve fordult a komondornak s pár percnyi tusa után úgy nyomta le a homokba ellenfelét, hogy az elborult arccal nyöszörgött kegyelemért.

— Elmehetsz, — mondotta Sajó nagylelküen, míg szivében a győzelem boldog tudata terjedt el.

Most már olyan éhes volt, hogy a rozsdás kályhacsövet is fölfalta volna, de azért arra gondolva, hogy otthon ilyenkor kapja meg a vacsora csontjait, viszont ilyenkor az asszony mulattatására szolgálnia, abroncsokon át ugrálnia kell, mégis úgy vélte, hogy szebb itt a számüzetésben az idegen faluban, amelynek összes ebei vad vonítással üdvözölték a felkelő holdat.

Kipihenve a harc fáradalmait, Sajó lassan végigballagott a falu főutcáján. A legtöbb házban már aludtak az emberek, csak a kocsma ablakából szürődött ki némi fény. A kuvasz abban a hiszemben, hogy csapszék körül mindig akad valami harapni való, a világosság forrása felé haladt. A lebujban még vigan voltak az emberek, cimbalom pöngött, két-három férfihang énekelt keservesen. Sajó nem volt zenebarát

A Könyves Kálmán művészeti szalónjából

VAJDA ZSIGMOND: A BÁL HÓSE

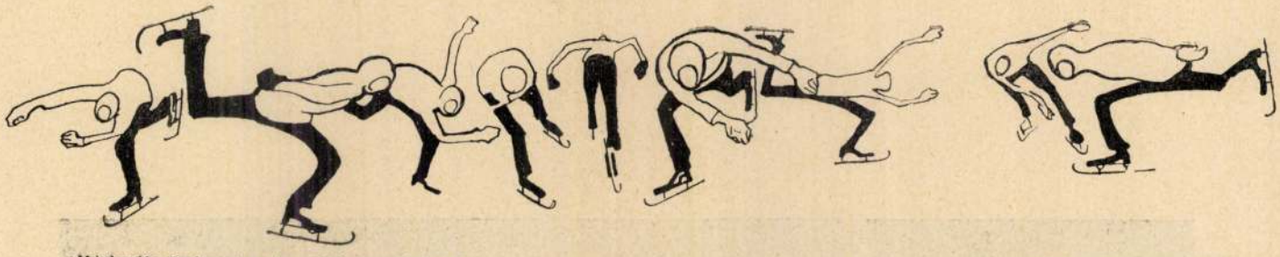

Hóolvadás Budapesten. Az utolsó korcsolyások

Mühlbeck Károly rajza.

s rendesen fölborzolt szőrrel menekült a hangszerek elől, de most a kényszerűség odaláncolta az ajtó elé. Nagyon szeretett volna bekéredzkedni, de nem volt bátorsága s azért csak szívta a hasadékon kiszűrődő hurka-illatot és égő tekintettel állt a ház előtt, nézve, mint lóbálja a szél a faforgácsból készült cégért.

Egy idő mulva kinyilt a csapszék ajtaja s egy bizonytalan lépésü ember jelent meg a küszöbön. Az idegen rövid bundát viselt, de hozzá szalmakalapot, amely vígan volt félre csapva. Széles jó kedvében lehetett, mert még most is énekelt s a kezét a fejéhez emelte, ahogy a színházi csikósok szokták. Mikor odaért a kuvaszhoz, megállt, elhallgatott és nevetni kezdett.

— Hát te ki vagy? — kérdezte derülten, mintha sose látott volna mulatságosabb dolgot, mint egy szegény, kiéhezett, megtépázott kutyát.

Sajó felelni akart, de nem tudott, csak nyöszörgött s hálásan nézett föl a szalmakalaposra.

— Bizonyára kóbor eb vagy barátocskám, — folytatta a jókedvü idegen, — afféle csélcsap, korhely, mint jó magam, he?

A kuvasz helybenhagyása jeléül megcsóválta a farkát. Nagyon tetszett neki a szalmakalapos, egyrészt, mert barátságos volt hozzá, másrészt, mert a könnyelmü lelkek leggyorsabban találják meg egymást.

Az idegen megsimogatta Sajó hátát.

— Hát van-e kedved velem tartani? — kérdezte még mindig nagyokat kacagva. — Van-e kedved a portámat őrizni? Beszélj hát!

Sajó vígan szökdelt az idegen körül, aztán hirtelen elhatározással a nyakába ugrott és végignyalta az arcát.

— Tehát kész a vásár, — állapította meg az uj gazda s azzal nekiindult a sötétségnek.

Mentek-mendegéltek át a falu pocsolyáin, majd a cigánysoron keresztül a patak hídjáig, amelynek keskeny pallóján a szalmakalapos nagyobb biztonság kedvéért négykézláb csúszott végig. Az ér túlsó partján ökörfarkkórós rét következett, aztán messziről egy másik patak háta csillámlott föl.

— Itthon vagyunk, — dörmögte a gazda egy ócska malomra mutatva.

— Tehát molnár, — állapította meg magában Sajó, akinek nem volt kifogása e foglalatosság ellen. A molnárok többnyire jókedvü emberek, akik éppen azért tudják a bort megbecsülni, mert mindig víz között élnek.

Sajó azonban tévedett. A malom ugyanis, mint közelebbi vizsgálódása kiderítette, már régebben működésen kívül helyezett rozoga szerkezet volt, amelynek se köve, se garatja nem volt. A szél a tető felét is elhordta, míg a régi gazdát a szomszéd város gőzmalma tette volt tönkre. Az ócska épület így verebek és denevérek tanyája lett, míg egyetlen szobájában a szalmakalapos húzódott meg. Hát ez nem volt a legszebb erkölcsi bizonyítvány az új úr részére, de azért Sajó ezt se bánta, annyival inkább, mert a patak partján némi kutatás után egy csomó csontra talált, amelyeket még a régi idők egy takarékos komondora ásott volt el.

A szalmakalaposról a következő napokban kiderült, miféle szerzet? Kóbor lovag volt, egy azok közül, akiknek soha sincs maradásuk, akiknek semmiféle foglalkozás sem nyujt tartós örömet. Bár alapjában nem volt ügyetlen ember, mégis egy mesterséget sem tanult meg rendesen, csak vándorolt a sok hivatás között, mint a róka a nádakban, erekben, erdőkben. Értett ő mindenhez s volt is már minden: varga, éjjeli őr, kertész, erdőkerülő, koporsócsináló, gépfűtő, kovácslegény, még egy hajón is megfordult, sőt egy cigányzenekarba is beállott. De alig lakott egy helyen két hétig, már elfogta a vándorlás vágya, szegre akasztotta a szerszámait és ment a világot kóborolni. Ez idő szerint az ócska malomban tanyázott s napközben nagy kínnal kereste meg a kenyerét, mint favágó, hajtó vagy szobameszelő, este aztán beült a kocsmába és menten elitta azt, amit tizenkét óra alatt verejtékkel megszerzett.

Más kutya talán elpártolna az ilyen úrtól, de Sajó ellenkező véleményen volt. Hiszen ez az ő életének, gondolkodásának a mása! Ez az ő könnyelműségének az igazolása! A kuvasz úgy érezte, hogy testvérre talált s lelkének egyre rokonszenvesebb lett ez a szalmakalapos ember, aki mellett szabad élete volt. Az eb azt tehette, amit akart, kötelessége mindössze az volt, hogy éjjel arra vigyázzon, miszerint más ember ne másszon be a malomba. Napközben nem is látták egymást s csak este találkoztak a kocsma előtt, ahová aztán együtt tértek be. Ekkor a szalmakalapos három szál gyertyát tétetett az asztalra, mindhármat meggyujtotta s addig ivott, míg csak egy krajcár volt a zsebében.

Így éltek két hétig. Ekkor az új gazda megunta a falut, így tehát szó nélkül odébb állottak, s más helyet választottak ki működésük teréül. Mindenütt akadt valami munka, hol egy kertet kellett fölásni, hol juhot nyírni, hol csűrt döngölni, hol vályogot vetni és a szalmakalapos mindenhez tudott, mindent jókedvvel, pontosan végzett el, csakhogy estére teljen a három gyertyára meg a pint borra. Sajó boldogan járta oldalán az élet útait, csavargott, nyulakat, varjúkat kergetett, verekedett, soha semmi panaszra nem volt oka.

Így teltek a hetek, hónapok s a tavasz elején jártak, mikor egy nap furcsa dolog történt.

A szalmakalapos éppen egy úri ház kerítését mázolta be pirosra, mikor egy tarkarokolyás fehérszemély vetődött útjukba. Csinos, jól megtermett leányzó volt, akkora szemekkel, mint az öklöm. Az Isten tudja, honnét vetődött oda, csak az a bizonyos, hogy amikor a szalmakalapos meglátta, egyszerre eltátotta a száját és leejtette az ecsetet a földre. Szólni is akart valamit, de nem tudott. Csak másnap, amikor újra megpillantotta a tarkarokolyást, akkor a földhöz vágta a szalmakalapját és azt mondta, hogy így még soha fehércselédbe belé nem gabalyodott. Rég esett meg vele ilyen bolond dolog! — tette utóbb hozzá.

Kissé furcsa vallomás volt, de a megtisztelt nem vette rossz néven, barátságosan kezet nyujtott s este megtörtént az a hallatlan eset, hogy a mázoló nem ment a kocsmába, hanem tilinkót faragott s azzal muzsikált a cselédház előtt.

Uj Idők

Szépirodalmi, művészeti és társadalmi képes hetilap

Előfizetési ára **Félévre 8 korona** — **Szerkeszti Herczeg Ferenc** — Előfizetési ára **Negyedévre 4 korona**

XIII. évfolyam — 1907 január 20 — 17. szám

HUSZTI HUSZT

Irta Herczeg Ferenc — Folytatás

II.

Találkozás a vasúton.

A bécs-budapesti délutáni gyorsvonat éppen indulófélben volt a pozsonyi állomásról, midőn az utolsó pillanatban még két uri hölgy kapaszkodott föl egyik elsőosztályu kocsira. Körülbelül egy korban lehettek; az egyik fiatal asszony, a másik nem éppen fiatal leány. Az asszony kicsi és tömzsi volt, de azért karcsu és elegáns. Kedvesen impertinens fitos orra volt és beszédes, szinte már bőbeszédü szeme. Valódi szubrett-alak, melynek szikrázó mozgékonyságával különös, de nem kellemetlen ellentétben volt az a kis arisztokratikus tartózkodás, amelyet állandóan magára erőltetett. A leány magas és vékony volt. Meglátszott rajta, hogy egy-két esztendővel ezelőtt még úgynevezett szenzációs szépségszámba mehetett. Most már valamivel öntudatosabb, blazirtabb és soványabb volt a kelleténél. A két hölgy kitünő szabásu és mindenesetre igen drága utiruhát viselt. A hordárjuk két pompás útibörönd öt tett a jászolba. Ez a gőgös két börönd igen megrémülhetett, midőn egyszerre egy még gőgösebb börönd mellé kerültek. Ők afféle pompás londoni bőrtáskák voltak, a harmadik koffer azonban, amely a jászol-hálóban feszitett, már nem is pompás, hanem valósággal monumentális bőrönd volt. Ilyen podgyászszal már az angol lord sem utazik, csak az amerikai milliárdos könnyelmü fia. A két hölgy szeme rögtön megakadt az amerikai bőripar remekén.

— Nézd, nézd! — mondotta a leány és olyan tisztelettel szemlélte a bőröndöt, mintha Leonardo da Vinci egyik képe előtt állana.

A menyecske, miután előbb meggyőződött, hogy senki se jár a kocsi folyosóján, fölkapaszkodott az ülésre és megnézte a három reklám-cédulát, amely a bőröndön virított. „Waldorf-Astor — New-York"; „Hôtel Cecil — London", „Palace Hôtel — Nice". A világ három legdrágább vendégfogadója.

A két nő összenézett.

— Te, — mondotta aztán a menyecske, — én azt hiszem, megjött az amerikai milliárdos, akit olyan régóta várasz . . .

— Egy csúzos, vén petroleum-kereskedő lesz, — mondotta a leány. De aztán lojálisan hozzátette: — Én ugyan azt se bánom, ha milliárdos!

Abba kellett hagyni a beszélgetést, mert a monumentális koffer tulajdonosa, aki eddig az ebédlő-kocsiban mulatott, belépett a fülkébe. Egy angolszász pillantást vetett a hölgyekre, — egy pillantást, amely semmit se mond és mindent meglát — és leült a maga helyére. Később kivette a New-York Herald párisi kiadásának egyik számát és olvasásba merült.

Mi már ismerjük ezt az urat. Mr. Huszt-Hudson egykori tikára volt, akivel már mint jerikói érsekkel és Huszti báróval is találkoztunk. (Most jut eszembe, hogy az igazi nevét nem mondtam meg tisztelt olvasóimnak. A hajdani grófi szakács és a grófi komorna fiát Hudelkának, mások szerint azonban Hodelkának hívták. Ő nem igen élt ezzel a névvel, bár ez törvényes tulajdona volt.)

A hölgyek hideg közömbösséggel tekintettek maguk elé, de azért az érdekes utitárs külsejének egyetlen részlete sem kerülte el a figyelmüket. Miután biztosra vehették, hogy az amerikai egy kukkot sem ért magyarul, fenszóval közölték egymással megfigyeléseiket. Közömbös arccal, blazirt hangon beszélgettek, mintha csak az időjárás forogna szóban.

— Te, — mondotta az asszony, — nekem őrülten tetszik a te milliárdosod. Fogd meg jól, mert különben elhalászom előled.

— Lehet, hogy petroleummal kereskedik, — válaszolt a leány, miközben a karperecén levő kis órát nézte, — de akkor bizonyos, hogy az amerikai petroleum-kereskedők arisztokratikusabbak a mi hitbizományosainknál.

— Nem lehet kereskedő, — vélekedett az asszony, — csak nézd meg a cipőjét meg a keztyüjét. Ilyesmit nem vesz pénzért az ember, ilyesmi veleszületik . . .

(A szép asszony ezt alkalmasint nem értette szó szerint.)

— Szép lába van, — jegyezte meg később a leány.

— Te mindig csak a lábakat nézed, — korholta az asszony. — Pedig a szeme se kutya.

— A profilja olyan, mintha vasból kovácsolták volna. Kemény, energikus, szemtelen, de azért mégis elmés és finom. Én roppantul szeretem az ilyen férfiarcokat.

Az utitárs azalatt nyugodtan böngészett a lapjában. A következő megállóhelyen a leány egy budapesti ujságot szerzett és ugyancsak olvasni kezdett. egyszerre odaadta a nyitott lapot az asszonynak.

— Az uradról irnak itt.

— Párbaj? — kérdezte nyugodtan az asszony.

— Azt irják, hogy négyszázezer forintot nyert kártyán.

— Bár igaz volna! — sóhajtotta a menyecske.

Később bejött a vasúti ellenőr és a jegyeket kérte.

Az amerikai egy Cook-féle sárga füzetet nyujtott oda.

— Budapestre tetszik utazni? — kérdezte magyarul az ellenőr.

— Oda! — mondta ugyancsak magyarul a milliárdos.

A hölgyek rémülten tekintettek össze. Ez az ember tud magyarul! Megértett mindent, amit róla beszéltek! A leány az ajtóra tekintett, az asszony pedig a vészfékre . . .

Most megszólalt az amerikai. Megint magyarul. Kissé akadozva és erős angolos kiejtéssel.

— Bocsánat hölgyeim, nem akartam önöket zavarba hozni, csak szórakozottságomban szólaltam meg magyarul. Mivel már elkövettem ezt az ügyetlenséget, ki kell jelentenem, hogy nincs okuk restelkedni a tréfás megjegyzéseik miatt. Nem vagyok sem érzékeny, sem képzelődő ember és két jókedvűen unatkozó hölgy csevegését nem veszem komolyabban, mint illik . . .

Az amerikai kissé meghajtotta magát és tovább olvasott, jelezve ezzel, hogy nem akarja reájuk erőszakolni az ismeretséget. A két nő tanakodva nézett össze. Nevethetnékjük is volt, de bosszankodtak is. Végül megszólalt a menyecske.

— Mi bizony amerikainak néztük.

Az útitárs most félretette a lapját.

— Jól itélték meg, mert amerikai vagyok.

— És mégis tud magyarul? Ez különös.

— Magyar vér is folyik ereimben. Az édesapám magyar emigráns volt. A szabadságharc után menekült ki és amerikai asszonyt vett el. De azért nagy súlyt vetett reá, hogy elsajátitsam őseinek anyanyelvét.

Vajda Zsigmond: Kereszttűzben

— Ez szép! — mondta néminemü hazafias megindulással a szép asszony.

(Mr. Huszt-Hudson, egy pillanatnyi inspirációjának engedve, apjává fogadta néhai volt gazdáját. Neki gyakran voltak ilyenféle inspirációi.)

— Most van elsőizben Magyarországon? — kérdezte a fiatal leány.

— Most.

— Bizonyára vannak itthon rokonai is, akiket még nem látott?

— Talán vannak, — mondta titokzatos mosollyal az amerikai. — Attól függ, hogy akarnak-e reám emlékezni.

Az amerikai valami kellemes melegséget érzett a szive tájékán. Tiz esztendő óta, amióta Amerikába szökött, nem beszélt magyar asszonynyal. Ez a meleghangu, bársonyos tekintetü, puha mozgásu asszonyi fajta mégis sokkal különb minden anglikán Kettynél és metódista Maudnál. Éppen csak azt nem tudta, hogy tulajdonképpen melyik tetszik neki jobban a két útitársa közül, az asszony-e, vagy a leány. Igen szerette volna tudni, hogy kicsodák a hölgyek. Kérdést azonban nem intézhetett hozzájuk, mert ezzel véglegesen kompromittálta volna amerikai voltát. De aztán eszébe jutott, hogy kérdés nélkül is könnyüszerrel kielégitheti kiváncsiságát.

A leány, alkalmasint csak azért, hogy fitogtassa előtte angol tudományát, kölcsön kérte tőle a Heraldot. Erre ő kölcsönkérette a magyar lapot. Abban megkereste a hirt, amely a négyszázezer forintos kártyanyereségről szólt. Nagy meglepetésére az ujsághir igy kezdődött: huszti Avarffy Sándor, az ismert sportember...

Avarffy? Hiszen ez az én emberem, akinek megnyomorítására Európába jöttem, — mondta magában az amerikai. — Ha ez tudná, hogy miféle papirokat hordok én a kofferemben.

Azzal tisztában volt, hogy a szép asszony ura nem lehet az ő volt gazdájának hűtelen öccse. Az, ha ma még él, legalább is hetvennyolc esztendős; hetvennyolcesztendős emberek pedig még Magyarországon se kártyáznak százezrekbe. De azt is tudta az amerikai, hogy Mr. Huszt-Hudson menekülése után csak egy huszti Avarffy maradt az országban. A kártyás Avarffy tehát föltétlenül egyenes leszármazója a pecsovics öcsnek.

Hamar elérték Budapestet. A pályaudvaron libériás inas várta a hölgyeket. Az amerikai megemelte előttük a kalapját, aztán kocsiba szállott és a legelőkelőbb vendégfogadóba hajtatott. Az úton jó ideig egy másik kocsi ügetett párhuzamosan az övével. Az ablakon át egy halvány leányarcot látott, amely előre hajolva, mereven tekintett reá.

— Ez a szép leány attól fél, hogy nem fog többet látni, — gondolta az amerikai. — Pedig téved, mert nem sokára megint szerencséje lesz hozzám.

Egy igen jó estebéd után, miután megivott egy kis üveg Goulet-t, az amerikai — vastag havannával a fogai között, — rákönyökölt a vendéglő asztalára és a cigányzene hangjai mellett morfondírozni kezdett.

Ez csak elámul rajta s elszörnyűködik és nagy-nagy jelenetre készül a bátyjával, kemény, pörlős jelenetre, de csak gyönge szemrehányásban tör ki, reszkető ajakkal azt is.

— Oh, Elek, Elek, hát a gyerekeid?

— A gyerekeim? hisz' éppen érettök teszem!

S mintha érezné, hogy magyarázatra szorul, hozzáteszi: — Hisz' te is csak férjhez fogsz már menni előbb-utóbb, hova leszek a gyerekeimmel!

Mari nem felel rá, de úgy érzi, hogy most alakul ki lelkében valóságos fogadalom gyanánt a gondolat, mely eddig sejtelemként élt benne, hogy soha, soha sem fog ő férjhez menni.

A mostoha pedig csakugyan be költözik, dölyfösen és büszkén, a milyennek Mari előre látta, terpeszkedve és főnhéjázón, úgy hogy maga Mari se tud tőle megférni a házban. Ki is tér az útjából s elvonul előle, magához véve gyermekeit, le az alsó házba, a hol most már egyedül nekik élhet.

Ott keresi föl Laci még egyszer, pedig a reménysége is elhagyta már. A szemében valami néma szemrehányás, hogy: Látja, látja, hova jutott! S maga se tudja, hogy honnan veszi, de hirtelen úgy érzi, hogy valami jelentős nyilatkozattal tartozik a leánynak.

— Édes Mari, mit csinál? Lám egész tönkre teszi magát . . . Mért nem megy férjhez . . . En tudom, maga nem igért nekem semmit, s én nem is tarthattam soha számot semmire . . . Tudom, könnyen találhat sokkal jobbat, sokkal különbet nálam . . . Mért nem megy férjhez?

Olyan nehezére esik szegény fiúnak ezt kimondani, hogy a fájdalom szinte könyet sajtol a szeméből.

— Hova gondol, Laci, ne is beszéljünk erről többet . . . hogy hagynám el a gyerekeimet?

A gyerekei! mind a kettő szalad már, a nyakába csimpajkoznak s húzzák le magukhoz. A térdeire hágnak s úgy emelkednek, az ő vállán, fölfelé. Odaszorítják az orcácskáikat kétfelől az ő arcához s ilyenkor kigyúl ez a boldogságtól, szemeire pedig kéjesen ereszkednek a szempillák alá, mint valami édes gyönyörüségben.

A ő gyerekei! Lehet is azok ellen valakinek küzdeni! Szegény Laci szomorú bizonyossággal konstatálja ezt magának, a míg széjjelnéz fölöttük s talán még szomorúbban távozik, mint a hogy jött. Lehorgasztott fejjel a hivatalnak ered, s egyenesen az elnököt keresi fel. Megkéri, hogy járjon közbe; helyezzék át a harmadik tábla területére. El is éri, s nemsokára már búcsuzkodik is Maritól. Szótalanul fognak kezet s nincs, a mivel elbiztatnák egymást a jövőre. Állhatatosak maradnak, s Mari akkor ont csak egy titkos könnycseppet, mikor Laci eltávozott.

A tavaszi műtárlatból. **Kedves levél.** *Vajda* Zsigmond festménye.

Akkor mégis csak a szívébe nyílallik valami, s úgy érzi, vesztesége van. Az életéből, a mulandó fiatalságából esett ki valami. S egy másik könycsepp lopózik a szemébe akkor, mikor meghallja, hogy Laci ott eljegyezte magát valami derék, szép leánynyal.

Maga Laci tudatja vele, örömmel, boldogságban, a melyen mégis mintha keresztültörne valami mély, véghetetlen szomorúság. Önmaga is örül neki, s a lelke mégis csak elszorul belé. Szinte fojtogatja a hír: olyan jó lenne lerázni magáról. Erezni kezdi, pedig tükörbe se néz, hogy belevette magát az arcába, s hogy kezd beigazodni, a mivel addig csak ijesztgették, hogy öregedni indul.

De a gyerekek annál mesésebben nőnek, s ennek öröme minden keserűséget elmos, minden fájdalmat letöröl. S most él már csak kizárólag azoknak! S milyen gyorsan múlik mellettük az idő, valóságos szárnyakon repül! Ilon már tánciskolába, — nem, valóságos bálokba jár. Ha az édesanyja följárna a sírból, jobban nem vigyázhatna rá, nagyobb figyelemmel nem lehetne iránta, mint a hogy kismama teszi. Ilon elösmeri s hálás érte. Az édesanyjához nem lett volna akkora bizalommal, mint hozzá, a kismamához. Az ő nyakába fut s az ő fülébe súgja, mikor megjön az első édes titka, melyet nem tud magába fojtani.

Uj Idők 1897. III. 23 z.

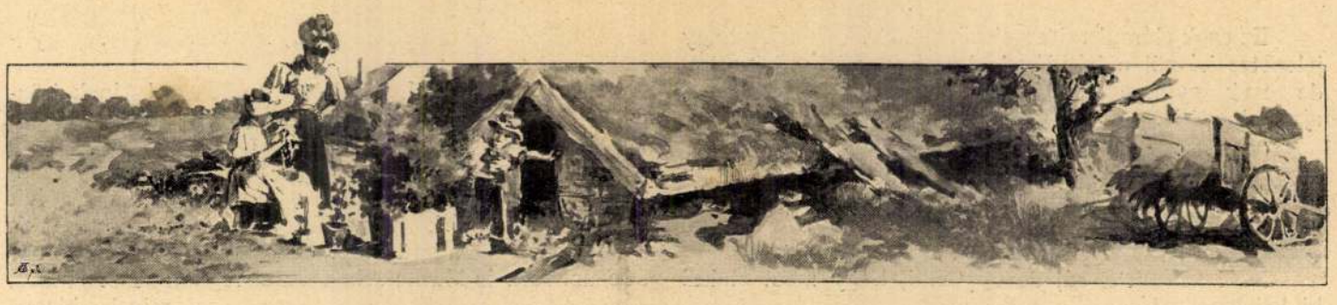

Mari összecsapja a két kezét: — De Ilus, Ilus!

Igaz elszörnyedés van a hangjában, a milyen igaz blaszfémiát lát a vallomásban. De csak egy pillanatra, s akkor megdöbben a saját maga nagy önzésén s belátja, hogy Ilusnak van igaza, a ki csak hivatását teljesíti, mikor szeret és szeretetre vágy. S a mint okos, higgadt fejével ezt meggondolta, ő maga sietteti, hogy Ilus mielőbb célhoz érjen. Ő maga tűzi föl homlokára a narancsvirágos koszorút, de a templomba, furcsa, mégis csak nem kiséri el.

S mikor a násznép széjjeloszlott a felsőházból akkor fújja el ő is a gyertyácskáját s átszól a másik szobába a kis Bélához: Ugy-e kis Béla, édes fiam, te nem fogsz engem elhagyni soha!

— Nem, kismama, soha, soha!

— Te vagy az én jóm, téged is foglak én már szeretni egyedül.

A kis Béla egyébként már a tizenhatodikba fordul s maholnap iskoláit végzi. Hatalmas, széles vállu legény, hamvaspiros arccal, sötétszőke, göndör fürtökkel, mint hajdan az édesanyja. Talán azért is lehet olyan nagyon szeretni. A mint álmából föébresztette a kismama szava, erősen fogadkozik még egyszer, hogy nem, sohasem fogja elhagyni a kismamát.

Nem is. Csak egyszer, egy szép este, egész váratlanul elmarad. Pajtásokkal találkozott s azok magukkal vitték, ki a közeli szőlőhegyre csak. Ott a vincellér felesége pompás pörköltet főzött a fiatal legényeknek. Valami névnapot vagy mit tartottak, s egy-két kulacs bor is volt velük. Bélát is itatták, tán csak egy pohárral, kettővel. Mikor az öreg vincellér körútra indúlt a fiatal menyecske ott sürgölődött a diáklegények asztalánál, még legjobban Béla körül. — Nagyokat, hangosakat nevettek, s a többiek biztatták Bélát, hogy merje megcsípni a kackiás menyecske arcát. A menyecske velük nevetett s mutogatta apró, fehér éles fogait. Lassankint aztán elborult a világ Béla előtt, s egyébre már igazán nem emlékszik.

A kismama talán még inkább. Ő ébren számolgatja az órákat, egyiket a másik után. Megdöbbenve s rejtelmes félelemmel. Mindaddig, míg reggel felé be nem állít a fiacskája. Mi tagadás, bizony becsípve. A borgőz dűl belőle, a ruhája gyűrött is, szennyes is; ha ránézne, ha akarna, láthatna még rajta többet is, egyebet is. Minden áron ölelni, csókolni akarja a kismamáját.

Mari kinyitja az ablakot, talán csakhogy kiereszsze rajta a bor gőzét, melyet a fiu magával hozott; talán hogy tanuságul hívja fel maga mellett a kelő napot, melynek beözönlő sugarai megaranyozzák az üveget. Hajnali szellő suhan a kis kerten át: a virágtengerbe borult almafa szórja ártatlan, fehér szirmait; a bodza ütögeti ernyős bugáját; onnan a legvégről egy ezüstfa ontja erős, átható illatát. Pünkösd után van: hullanak a rózsák, a teli szegfű elvirít. Égő tüze lesz a napnak, s a mi virul, a mi él, elsorvad alatta.

A kis Béla ezalatt nesztelenül lehányja ruháit s igyekszik pótolni az elmulasztott álmot. Pótolja egész nap, a délebédet époly érintetlenül hordják le, mint a hogy betálalták. Késő délután van, mire fölébred, s mikor kimossa szeméből az álmot, a hideg józanság nyavalyás szánom-bánomot ébreszt benne. Oda próbál settenkedni kismamához, a ki, mintha még el se hagyta volna, ott áll az ablaknál még most is.

— Kismama, haragszol kismama?

— Pestre mész az oskolaidat folytatni, kis-fiú, mondja neki Mari, de nem tekint hátra.

— Igen, kismama.

Tán megtetszett neki a bor íze, s örül, hogy kimenekül a fék alól; vagy csak a bűnös voltát érzi s annak örül, hogy ennyivel szabadul. Mari, nem tudja, mert nem tekint vissza.

Akkor is ott áll az ablaknál, mikor a késő őszi napon a kocsi kifordul az udvarból. A *kis-fiút* viszi. Odanyújtotta neki az arcát csókra, de maga nem csókolta meg. Most utána néz. Sárga levél zörög be az ablakon, s szürkévé lesz előtte az egész világ. Éppen, a milyen szürke ő maga is. S csudálatos változást érez magán. Az ő nagy, nagy szíve, mely csupa szeretetből élt eddig, abból a szeretetből, a melyet másokra pazarolt, hirtelen elakadt. Már régen érezte fogyni, s most úgy érzi, teljesen összezsugorodott. A helyén pedig valami nagy-nagy üresség támadt, a melyet nem tud mivel betölteni. Szálló képzelete előtt két hűséges, becsületes szem merül fel: családi asztalnál ül, valami ismeretlen asszony éppen vállára hajtja fejét. Féltékeny, vad gyűlölet nyilal egy percre a szívén keresztül; az az asszony az ő helyét foglalja el. Azt a helyet, a melyet ő már sohasem fog betölteni . . .

Meghajtja fejét s engedi, hogy a nyilt ablakon át veresre marja arcát az északi szél, végigverje a csapkodó, hideg eső; micsoda mindez a kínos önvádhoz képest, a mely keserű zokogásban tör fel kebléből a tarlott ágak közé: — Nem, nem, sohasem fogom betölteni!

SZÁNTÓ KÁLMÁN.

A nők boldogságáról.

Hogy miben áll sajátképpen az igazi és *teljes* boldogság, azt még eddig senki sem jegyezte föl. Még pedig azért nem, mert a ki teljesen boldog, okosabb dolgot is tud annál, hogy a lelki állapotát leírja. Az ilyesmire rendszerint unalmában csakis a boldogtalanság adja magát. Nem is említve, hogy a filozófusok határozott állítása szerint tökéletes boldog egyáltalában nincs. Ezért használtam óvatosságból a *tökéletes* helyett a *teljes* szót, nehogy ellenmondásba jussak a bölcsész urakkal és azok letromfoljanak. Minden időben ők szabtak törvényt lelki életünknek és a mióta a statisztikát is segédeszközül használják, már éppenséggel nem lehet velök birni. Teszem a boldogságot: ezt is csak úgy ismerik el, ha az ő módszerük szerint készült, máskülönben nem. Pedig a lényegét ők ismerik legkevésbbé, mert elokoskodják és végül úgy vannak vele, mint az egykori orvosnövendék, a kihez záróvizsgája alkalmával a tanár azt a kérdést intézte, hogy mi a villamosság?

Vajda Zsigmond: Apacheok.

jére, nagyon különös eredményekre jutnánk, így csak azt kérdezhetjük, mi szükség van a női festők külön tömörülésére a művészet szempontjából? *f. z.*

A PÁRISI GYUJTOGATÓK.

(Az 1871-iki kommün lázadás.)

Ismerteti (Folytatás.)

RÁKOSI VIKTOR.

XI. FEJEZET.

A dominikánusok felkonczolása.

A párisi tizenharmadik kerület korlátlan urát a kommün alatt Sériziernek hívták. Foglalkozására nézve bőrmunkás, de a politikát a mesterségénél jobban szerette. A császárság alatt már üldözésben részesült, mely elől Belgiumba menekült. Szeptember negyedikén aztán visszatért Párisba, hol a kommün mozgalmaihoz csatlakozott. Heves temperamentuma, népies modorú ékesszólása, erőszakos természete rettegett és ismert alakká tették a párisi munkásnép előtt. Május elsején a tizenharmadik legiónak volt parancsnoka s ily minőségben tizenkét zászlóaljat vezényelt. Főhadiszállását a tizenharmadik kerület szomszédságában, a Bi-

cètre erőd közelében ütötte fel és nem igazgatta a városnak és a kültelkeknek reábizott területeit. Ő maga Place marki kastélyát foglalta el. Ennek a kastélynak tőszomszédságában volt a tanító dominikánus szerzetesek Nagy Albertről elnevezett iskolája. Ezek a barátok meglehetős rosz szomszédságba kerültek, mert intézetük jóformán a lázadók előörsi vonalának kellő közepére esett. Páris ostroma alatt iskolájukat kórháznak rendezték be s ezt a rendeltetését a kommün alatt is megtartották. A kommün utolsó idejéig nem is volt egyébben mint inzultusokban részük, *rongyos csuhások, butaságokkal kereskedőknek* nevezték őket, de egyébként nem volt személyes bántódásuk. A háznak az volt a híre, hogy gazdag s hogy reakczionárius. Érthető tehát, hogy a kommünárdok meglehetősen gyanakodó, ferde pillantásokkal kisérték őket. Sérizier abból a kastélyból, a melyet elfoglalt, épen a dominikánusok kertjébe látott s barátaival jóformán mindennap megegyeztek abban, hogy ezek a papok egyébre nem valók, mint arra, hogy kiirtassanak a föld színéről.

Mikor a franczia csapatok Issy erődöt elfogták, Sériziernek egész serege kénytelen volt visszavonulni és a dominikánus klastrom körül lanyát ütni. Ettől kezdve a barátok helyzete sulyosabbra fordult. Május tizenkilenczedikén Sérizier két zászlóaljjal körülvette az iskolát, letartóztatta az egész személyzetet, még pedig

vatalába vitték, onnan pedig az Avenue d'Italie harmincznyolczadik szám alá, a hol a tizenkettedik légiónak a börtöne volt és ide bezárták őket. Itt is Sérizier volt a főparancsnok s mellette a főhadsegédi szerepet Louis Boin, ismertebb néven Bobèche játszotta.

Alig heveredtek le börtönüknek puszta földjére, valahonnan a nemzetőröknek egy küldöttsége érkezett, mely azt kérte, hogy a papokat rendeljék ki barrikádot épiteni. Bobèche helyettese, Bertrand, megsajnálta a barátokat, úgy tett, mintha a kérést roszul értené s helyettük a fogságban tartott nemzetőrség közül bocsájtott egy csomót a küldöttség rendelkezésére. Ekkor egyszerre megérkezett Bobèche, leszidta Bertrandot, hogy kiméli a papok vérét s irásban kiadta neki a rendeletet, hogy a husz kezest azonnal küldje a torlaszokra. Erre kinyilt a fogház ajtaja és Bobèche bekiáltott: «Előre, rongyos csuhások dolgozni, a barrikádokra!» Mikor a papok kint voltak az utczán, észrevették Sériziert egy fegyveres szakasz élén. Azt hitték, ütött utolsó órájuk. Cotrault atya, öreg dominikánus, Sérizier elé lépett és igy szólt hozzá:

— Nem megyünk messzebb; mi a béke emberei vagyunk, vallásunk megtiltja a vérontást, mi nem foghatunk fegyvert, nem megyünk a torlaszra; de betegápolók igenis vagyunk és még a golyózáporba is elmegyünk, hogy össze-

Sérizier nem volt az eredménynyel megelégedve, mert folytatni akarta a mészárlást. Előbb azonban egy vésztörvényszéket akart összeállitani s meghozott itélet alapján folytatni a kivégzéseket. Ekkor azonban odalépett hozzá a nemzetőrségnek egy vén hadnagya s valamit a fülébe súgott. Sérizier hirtelen eldobta az iratcsomót, a melyet a kezében tartott s beszaladt az avenue d'Italie egyik házába, mely átjáró ház volt s a melynek másik kapuja a Choisy-avenuere nyilt. A vén hadnagy bizonyára azt súgta meg a vezérnek, hogy a franczia csapatok már az avenuere értek, a lovasság sisakrostélyai már láthatók. A katonaság csakhamar tényleg ott volt, de már csak holttesteket talált. Az egyik holttesten harminczegy puskalövést számláltak meg. Ducamp följegyzi, hogy a konczolást végignézte Bobèche hat éves fia.

Sériziert utólérte végzete. Áldozatai közt volt egy nemzetőr, a kit már korábban főbe lövetett, mert vonakodott fegyveres szolgálatot teljesiteni. Ez lett veszte. A nemzetőr felesége ugyanis boszut esküdött s a kommün összeomlása után mint egy vadászkutya, vetette magát Sérizier nyomába. Sériziert a versaillesi kormány legkitünőbb spiczlijei nem tudták fölverni, de a szerető asszony kitartása vesztére lőn. Az asszony pénzzé tette minden ingóságát és tisztára a boszu munkájának szentelte magát. Egymásután kikutatta az összes párisi bőrmunkát végző műhelyeket és mindenütt kém-

A Nemzeti Szalonból

VAJDA ZSIGMOND: A SPORT

Mily különös is az: ha mélyen elgondolkozom, ezer okot tudok felhozni annak bizonyságául, hogy nagyon, de nagyon boldog vagyok, de ha lelkem legeslegmélyebb rejtekébe pillantok, akkor ijedve látom, hogy van ott egy valami, egy kétely vagy sejtelem, magam sem tudom minek nevezzem, de azt igen, hogy ez az „egy" erősebb mind a többi ezer oknál. S valahányszor ezt az egyet megszólalni engedem, úgy érzem, hogy végtelen szerencsétlen vagyok . . . Pedig ugy-e nem igaz? Ugy-e László, újra fogsz szeretni?

Újra? . . . Miért mondom azt, hogy újra? Hisz az egy rémes fogalom, mert föltételezi azt, hogy vannak olyan percek, vagy órák — talán napok is, — amikor te László nem szeretsz engemet! . . . Bolond beszéd. Hogy is juthat ilyesmi az eszembe? De hát látod nem kellett volna engemet azzal a lesujtó pillantással végigmérni. Nem. Igazán nem! . . . De legkevésbbé lett volna szabad, hogy e pillantás után magamra hagyjál és elmenjél messzire, ég tudja hová? Ég tudja meddig?!

Vajjon haza jön-e estére? S ha jön is . . . hol van még az este?! Hiszen alig mult el három óra . . .

Hogy is történt csak? Igen. Most már kezdek rá emlékezni . . . Olyan lassan forog az eszem . . . Mégis . . . Igen . . . Tudom már. Itt ültünk az én rózsaszínű kis erkélyszobámban. Én festegettem, László pedig a postáját nézte át. Egyszerre csak egy felbontott levelet dobott az asztalra.

— Ugy látszik, ellenjelöltem lesz, — mondta boszusan.

— Kicsoda?! — és már is ott ültem a karosszéke támláján, karom a vállán, mint ahogy szoktam, valahányszor azt gondolom, hogy kellemetlenség érte.

— Gecséry Elemér . . .

— Ösmered?

— Óh! nagyon is. Két évig titkárom volt, de aztán . . . mindketten igyekeztünk elkerülni egymást . . .

László nevetve mondta ezt, de azért láttam, hogy az a levél teljesen elrontotta a kedvét.

Uj Idők 1904-5. XI. 31. 7.

— De hát van annak a Gecséry Elemérnek annyija, hogy egy választás költségeivel szembe szálljon? — kérdeztem.

— Az olyan embernek mindig van.

— Oh! hát „olyan ember?"

László keserűen nevetett.

— A „legolyanabb!" Hanem — tette hozzá — beszélni tud az elszédítésig: ez az oka, hogy őkelme nem mint közönséges csaló, de mint nagy hazafi élheti a világát.

— Nem az egyetlen ebben az országban, — bölcselkedtem, mert apától sokszor hallottam, hogy menynyire előbbre lennénk, ha szegény hazánkban ész és jellem gyakrabban járna egy úton.

László idegesen állott fel mellőlem s az ablakhoz lépett.

— Gecséry Elemér, — ismételte. — Hogy is van bátorsága éppen én ellenem . . .

— Miért éppen ellened? — kérdeztem.

— Mert még élénk emlékezetébe lehetne a tisztelt úrnak, hogy Dédesy Lászlót nem igen tanácsos haragra ingerelni.

— Ugyan kérlek . . . egy kis titkár . . . — igyekeztem őt csillapítani. — Különben, sohasem említetted őt előttem? Tulajdonképpen miért is haragudtál meg reá?

— Mert . . . ejh! hagyjuk ezt . . .

— Nem, nem! Mondd el . . . Talán ha elmondod, be fogod látni, hogy nem is olyan nagy dolog volt az egész.

— Lehet, hogy igazad van . . . Végre is az . . . hogy egy kis alantas hivatalnok, még hozzá huszonkét éveskorában, szerelmes leveleket írogat . . .

— Ez az egész? — nevettem. Majd Lászlót hamiskásan megfenyegetve: — Ej, ej, báró úr! Talán bizony azok a levelek a magáéval tévedtek egy címre, mi?

De László türelmetlen vállvonítással fordult el tőlem.

— Már akárhová tévedtek, — dünnyögte összeszorított fogai közül, — írójuk meglakolt értettük, mondhatom.

— Tettleg?

— Természetesen.

— És? . . . párbaj lett belőle?

— Ugyan!? Gecséry Elemérrel? . . . Azt hiszi, ki merne állani? Dehogy! — S egy megvető kézmozdulattal egészítette ki a mondását.

Mind a ketten elhallgattunk, végre odasompolyogtam László mellé:

— Mennyire gyűlölheti az az ember magát! — sóhajtottam összeborzadva.

— Valószinü.

— Maga is őtet?

— Én? Dehogy . . . Szemtelenkedett . . . Megkapta a büntetését . . . s ezzel vége.

— A maga részéről . . . de ő?

— Azt hiszi, hogy most ütött a megtorlás órája, — nevetgélt László, — pedig, alighanem csalódik.

— Már azt magam is hiszem! — hagytam rá felderülve — Dédesy Lászlót nem igen lehet kibuktatni a nyeregből.

— Elkeseredetten fog harcolni, annyi bizonyos . . .

— Tegye, ha kedve tartja. Reménylem, maga nem fél tőle?

— Nem én. De . . . — Ismét visszaült helyére és elgondolkozva nézett maga elé. — De olyan sok mindent juttatott az eszembe . . . Ejh! — kiáltotta olyan mozdulatot téve, mintha valami terhet dobna le a válláról, — ne gondoljunk többé a mult . . . akarom mondani Gecséry Elemérre, hanem inkább . . . Tudja mit, kis édes? Olvasson nekem valamit. Akarja?

— Szivesen, de mit?

A földre esett levélért lehajolt és kérdezte:

— Megvannak Musset költeményei?

— Hogyne! — kiáltottam örömmel s a könyvállványhoz siettem. De amint kezembe vettem azt a marokin-bőrbe kötött kis könyvet, önkénytelenül elérzékenyedtem. Istenem! hány leánykori álmom pihent ott egy-egy verssoron. Néhol egy kis jel; egy alig látható körömhuzás árulkodott.

— Ezt akkor olvastam, amikor maga először jött hozzánk, — sugtam arra a szonettere mutatva, amely így kezdődik: „Qu' il est douce d'être au monde, et quel bien que la vie?

— És most melyiket parancsolja? — kérdeztem aztán tréfás alázattal. László pár percig szótlanul lapozgatott a könyvben, majd homlokát a hüvös bőrkötésre hajtotta.

— Ösmeri „Luciet"? — kérdezte halkan.

Csak ekkor vettem észre, hogy mennyire sápadt. Az a kiállhatatlan politika! gondoltam, egy gyűlöletes tekintettel a kellemetlen levélre. És mindketten az ablakmélyedésbe ültünk. Balkezem lopvást a tenyerébe csúsztatva, olvasni kezdtem.

Folytatjuk

A félegyházi ó-templomban

Határokrul határokra
Küld az élet, vet az élet,
Egy határrul más határra
Hurcolom a szegénységet.
S amikor már tűrhetetlen,
Birhatatlan bánatom van:
Itt keresek nyugovást, a
Félegyházi ó-templomban . . .

Más templomot is ha érek,
Leborulok oltáránál,
Türtőztető, vigasztaló:
Én Jézusom, mintha várnál . . .
Bocsásd meg, hogy az én szivem,
Mikor imádkozik, ott van
Otthon, szülöttföldemen, a
Félegyházi ó-templomban.

Mindenütt vagy, nyomom' őrzöd,
Legelső dalomtól vallom:
Hogy a te szent lehelleted
Az illat a völgyön, halmon;
Hallod, érted, mikor szívem
Fáid alatt áldva dobban,
De legjobban meghallgatsz a
Félegyházi ó-templomban.

Szerte, messze bujdokolván,
Szebb házadat sokat láttam,
Boltozatjuk úgy tündöklött,
Mint az ég az éjszakában.
Arany, ezüst, emberelme
Mit kitalált, minden ott van . . .
De én csak itt szeretek a
Félegyházi ó-templomban.

Itt csurgadt rám a keresztvíz,
Ide jártunk iskolábul,
Első voltam s édesanyám:
Ott védett, a vak-oltártul.
S néha jobbrul, néha balrul
Minisztráltam, hahogy tudtam:
A hibám is kisebb volt a
Félegyházi ó-templomban.

Itt térdeltünk Isten elé
Te veled is, édes szívem,
Ösmeretlen pap áldott meg:
De az áldást hitte híven . . .
Húszesztendős boldogságunk
Azért maradt úgy, ahogy van:
Megáldatott, megszentelt a
Félegyházi ó-templomban!

MÓRA ISTVÁN

harmadik a Habsburg-terem lesz. A Szent István-terem falait művészi kivitelű majolika fogja födni. A díszítő részeket *Hauszmann* Alajos műegyetemi tanár, a palota építője, dolgozta ki, mig a figurális részek kivitelével *Roskovics* Ignácz festőművészt bizták meg. Roskovics hat Árpád-házi királyt s ezenkivül Szent Margit és Szent Erzsébet alakjait festi meg e terem számára. Az ő kartonjai alapján majolikába égetik az alakokat. A teremben képben és szoborban megörökítik Szent István alakját is. A kivitellel sietni fognak, mert a Szent István-terem egész belső berendezését közszemlére fogják kiállítani az 1900-iki párisi világkiállításon.

Kolozsvár város küldöttsége április 17-én délelőtt adta át báró *Bánffy* Dezső miniszterelnöknek a miniszterelnöki palotában a város díszpolgári oklevelét. A küldöttséget *Albach* Géza polgármester vezette s tagjai voltak a város képviselői: *Hegedüs* Sándor és dr. *Groisz* Gusztáv, *Sándor* József orsz. képviselő, *Szvacsina* Géza polgármester-helyettes, továbbá többen a város vezető férfiai közül. A húsz tagu küldöttség élén *Albach* Géza kir. tanácsos, polgármester üdvözölte a miniszterelnököt hosszabb beszédben. *A miniszterelnök* megindulva mondott köszönetet azért, hogy szülővárosa, hol gyermekkorát és ifjúságát töltötte, díszpolgárául választotta. Kétszeresen jól esik ez — úgymond — azért, mert erre az a királyi kézirat adott alkalmat, melyet Ő Felsége a tiz szobor létesítése ügyében kiadott. Ebből örömmel látja, hogy az egységes magyar nemzeti állam kiépítésére irányuló politika, melynek legbiztosabb alapja a koronával való együttérzés és haladás, visszhangra talált a nemzet kebelében. Meg-megújuló éljenzéssel fogadták e beszédet. Délután két órakor a küldöttség tiszteletére díszebéd volt a miniszterelnöki palotában. Az asztalfőn a miniszterelnök neje foglalt helyet, jobbján a polgármester ült. A küldöttség tagjai az estét Hegedüs Sándor országgyülési képviselőnél töltötték — A miniszterelnöknek átadott díszoklevél szép kivitelű munka, pergamenre irt antik iniciálékkal, gazdag kötésű kék bársonytáblában, felül a város és a losonczi báró Bánffy-család czimerével.

A tiz szobor. Történelmünk tiz nevezetes alakjának szobrát állítják föl legközelebb a fővárosban, Ő Felsége intézkedésére. A miniszterelnök pár nap előtt tudatta a fővárossal, hogy hat szobornak helyét már kijelölte. Igy Szent Gellérté a Gellért-hegy tövében, az eskütéri-hid előtt, Bocskay, Bethlen, Zrinyi és Pálffy gróf szobrát az Andrássy-úton, és pedig a körtér négy kis kertjében állítják föl, Tinódy szobrát pedig a népszinház előtt. A miniszterelnök értesíti a fővárost, hogy a szobrok kisméretüek lesznek, s felhivta, tegyen kötelező igéretet, hogy a szobrok helyét örök időkre átengedi.

Hajókeresztelés. Az ó-budai hajógyárban most készült egy új hajó, mely az Al-Dunán, a Vaskapunál fog közlekedni, s a kereskedelemügyi miniszter nevét «*Dániel*» viseli. A hajókeresztelésre fényes társaság gyült össze e hó 21-ikén a hajógyárban. Ott volt báró Dániel miniszter nejével, Vörös és Csörgheő államtitkárok, Ludvigh Gyula az államvasutak elnökigazgatója, Szalay Péter miniszteri tanácsos, stb. A keresztelő szertartásnál báró Dániel Ernőné, a miniszter neje mondott beszédet. A keresztelést a «Budapest» gőzhajón rendezett lakoma követte,

Vörös László államtitkár kitüntetése. A német császár Vörös László kereskedelmi államtitkárnak a vörös sasrend másod osztályu jelvényét adományozta a csillaggal.

A cziszterciták jubileuma. A magyarországi cisztercziták április 28-án, 29-én és 30-án nagy fénynyel ünneplik meg rendjük alapításának 800 éves jubileumát. Ezen a három napon a cisztercziták rendházaiban és plébánia-templomaiban délelőtt, délután isteni tisztelet lesz.

1848-49-iki ereklyekiállítás Kassán. Húsvét vasárnapján Kassán a szabadságharczra vonatkozó ereklyekiállítás nyilt meg.

A gyüjtemény a Ferencz József-téren nemrégiben épült iskola hét nagy termét foglalja el. A följáró folyosót a királyi pár arczképe diszíti. Magában a muzeumban 1266 ereklye van, melyeket százhuszonhatan adtak össze. Az első teremben gróf Kreith Béla gyüjteményét látni; a II-dik és IV-dik teremben nyomtatványokat, okmányokat és képeket; a III-dikban a hadmüveleti emlékek és ereklyék; az V. és VI. számu szobákban a felső-magyarországi muzeumban őrzött 48-as emlékek; a VII. terem pedig tisztán Kossuth emlékének van szentelve. A megnyitó beszédet *Fábián* János alispán mondotta, méltatva a 48-as idők eseményeit, a melyeknek a jelenlegi kiállítás legfényesebb tanubizonysága. A sok kézirat közt ott van Vörösmarty «*Szózat*»-ának eredetije is, továbbá egy országgyűlési beszédnek eredeti kézirata, melyet a nagyváradi premontreiek főgimnázuma bocsátott a kiállítás rendelkezésére. A megnyitás után este hangverseny volt a Kassán elesett honvédek szobrának költségeire. Ugyanezen czélra fordítják a kiállítás jövedelmét is. A bizottság diszes albumot is adott ki ez alkalomból.

Fényképészek kiállítása. A fényképezés nagy haladásáról és müveléséről, valamint fontosságáról tesznek bizonyságot Budapesten is azok a kiállítások, melyeket mükedvelők és a fényképező műtermekben alkalmazottak rendeznek koronként. A legujabb e hó 17-ikén nyilt meg a tud. akadémia dísztermében. A közoktatásügyi miniszter, *Wlassics* Gyula maga nyitotta meg. A kiállításon a fotografálás, szinezés és sokszorosítás minden neme látható, az uj és érdekes domborművü fotografiák, és a Röngten-szikrával fölvett képek is.

A minisztert *Kiss* József, a fényképészek egyesületének elnöke fogadta Beszédében utalt arra a csodás haladásra, a melyet a fényképészet az utolsó évtizedben elért. A haladásnak mégis minden lépten-nyomon hátrányára volt, hogy nincs fényképészeti szakiskolánk. A segédek csupán gyakorlat utján sajátíthatják el mesterségüket, s hiján vannak minden elméleti képzettségnek. Kérte a minisztert, terjeszsze ki működését a fotografusok szakmájára is, s hasson oda, hogy a fényképész-segédek számára tanfolyam létesüljön, ha kezdetben csak az esteli órában is. A *miniszter* kijelentette, hogy szivesen jött el a kiállításra. A minap, ugymond, egy fényképészeti szakközlöny került a kezébe, a melynek egyik czikke azzal foglalkozik, hogy vajon a fényképészet művészet-e vagy sem. Ő nem akar ennek a vitatásába bocsátkozni, de meg van róla győződve, hogy e szakmához a művészetnek is köze van, s óhajtja is, hogy a fényképészek mindig legyenek tekintettel a művészi szellemre. A mi pedig egy fényképészeti szakiskola felállítását illeti, mindent el fog követni, a mi a fényképészet föllendítését előmozdíthatja. (Éljenzés.) A miniszter ezután behatóan megtekintette a kiállítást, melyen a mükedvelők közül különösen gróf Esterházy Mihály, Josipovich Géza és Kunwald Czézár fölvételei keltenek méltó föltünés. A szakfényképészek közül Hollenszer László Wlassits miniszter nejének két szépkivitelű arczképét állította ki, s a többiek közt Koszmann Gusztáv, Fridery Béla és Braun Henrik, stb. szépen sikerült munkái emelik a kiállítás érdekességét. A miniszter félórai szemle után megelégedését fejezve ki, távozott a kiállításról.

Háboru. Ez a tavasz is meghozta a maga háboruját, mint a mult tavasz török és görög közt. Amerika Egyesült-Államai és Spanyolország hadi lábon állnak már Kuba szigete miatt. A hadüzenet ugyan még nem történt meg e pillanatig, de el nem maradhat. Az Egyesült-Államok kongresszusa kimondta, hogy Kuba szigetét függetlennek tekinti, onnan tehát a spanyol kormány vigye el minden katonáját. E határozat érvényesítésére pedig fölajánlotta Mac Kinley elnöknek az összes hadi erőt. Az elnök rögtön, április 20-ikán szentesítette a határozatot, közölte azt Barnabé washingtoni követtel, Woodford madridi amerikai követnek is megtáviratozták. Ezek a követek április 21-ikén már el is hagyták székhelyöket. Ez a diplomácziai összeköttetés megszakítása. A kongresszus határozatát a spanyol kormány is megkapta ultimátum alakjában. Az amerikai kormány a válaszadás határidejeül *szombat* éjfélt (washingtoni idő szerint) vagy pedig madridi idő szerint vasárnap reggeli 5 óra 23 perczet tűzte ki. Hogy a spanyol kormány az amerikai követeléseknek eleget tenne, arról szó sincs. Kubát, amerikai régi hatalmának utolsó maradványát oda nem adja, hanem megvív érte.

Az új országház falfestményei. Az új országházban most a belső berendezés munkája folyik, többek közt a falak és mennyezetek diszítése, márványozása. A folyosók fali képei egy részének elkészítését *Vajda* Zsigmond fiatal festőművészre bizták. A főrendiházat a képviselőházzal összekötő folyosó freskóit festi s ide több magános alak mellé még hat nagyobb történeti kép is szükséges. A vázlatokat a napokban nézte meg az épitő bizottság. Ez a képsorozat a magyar regevilág jeleneteiből vett következő képeket ábrázolja: «A csodakard átadása», «Buda halála», «Emese álma», «A hadak útja», «A csodaszarvas», «Hunor és Magor». A hat nagy képről a bizottság elismerését fejezte ki a művésznek és a kivitellel is megbízta. Vajda Zsigmond ezenkívül 20 sarok alakról készített vázlatot. Négy főalak Attilát, Budát, Árpádot és Csabát ábrázolja.

«Ludas Matyi» szerzőjének emlékezete. *Fazekas* Mihálynak, a jóizű víg elbeszélő költemény, az egykor oly népszerű «Ludas Matyi» szerzőjének emléktáblát állított Debreczenben a Csokonai-kör. Azt a házat jelölték meg vele, mely Fazekas Mihály egykori lakása helyén épült, a piacz-utczában. A ház most az ipar és kereskedelmi banké. Az emléktáblát *Tóth* András debreczeni születésü szobrász készítette. A márványtáblát barok-keret környezi s hat bronzdombormü ékesíti, valamennyi egy-egy jelenet «Ludas Matyiból». A tábla fölirása ez:

Itt állott az a ház, melyben
Ludas Matyi hirneves szerzője
Fazekas Mihály élt s meghalt.
1776—1828.
Emlékezetére emelte a Csokonai-kör 1898.

Az ünnepélyt *Széll* Farkas, kir. táblai biró és történetiró, a Csokonai-kör elnöke nyitotta meg, *Géressy* Kálmán emlékbeszédet mondott, *Benedek* János dr. pedig elszavalta ez alkalomra irott ódáját. Végül *Sesztina* Lajos, a háztulajdonos bank elnök-igazgatója rövid beszédben átvette az emléktáblát megőrzés és gondozás végett.

Eljegyzés. Ries Ferencz temesvári főgimnáziumi tanár eljegyezte néhai König Lajos takarékpénztári főpénztárnok leányát, Etelkát, Budapesten.

* **A villamossággal való kivégzés.** 1890 óta az Egyesült-Államokban a halálra itélt embereket villamos géppel végezik ki. A new-yorki állami fogházak felügyelője, ki a legtöbb kivégzésnél mint tanu jelen szokott lenni, a halálbüntetés ezen német sokkal kegyetlenebbnek mondja, mint a kötél általi kivégeztetést. Mig 2000 kötél általi kivégeztetésnél legfeljebb kétszer áll be az az eset, hogy az elitélten a kivégzés szomorú végrehajtását újból kell megkezdeni, a villamos áramlat rendesen csak a harmadik vagy negyedik érintés után öli meg az embert.

Az «Anker» élet- és járadék-biztositó társaság Bécsben április 14-én tartotta XXXIX. rendes közgyülését gróf Falkenhayn Ferencz ur ő nagyméltósága elnöklése alatt. Mint a számadási jelentésből kitünik, az 1897. évben 10.208 ajánlat nyujtatott be 24,656.786 frt 41 kr. tőkére és 17.80. frt 47 kr. járadékra és 7923 szerződés 19,020.346 frt 16 kr. tőkére és 15,392 frt 35 kr. járadékra létesittetett. Az év végén 84.717 biztositási szerződés 239,750.553 frt 52 kr. tőkével és 117.221 frt 63 kr, járadékkal. Az 1897. évben halálesetekért, visszavásárlásokért életeseti- és járadékbiztosításokért 1,521.247 frt 75 kr., a nyereményrészesüléssel kötött haláleseti biztositások osztalék alapjaiból 1,973,817 forint 39 kr., a nem garantirozott tulélési csoportok alapjaiból 1,416,811 forint 35 kr. összesen 5,011.876 forint 49 kr. fizettetett. mig a tartalékok szabályszerü emelésére fordittatott 6,092.895 frt 66 kr. A biztositottak előnye kitünik abból, hogy a nem garantirozott tulélési csoportok tagjai évi részletekben befizetett 780.037 frt 69 kr. betétért 1,416.811 frt 35 krt, a garantirozott tulélési csoportok tagjai a biztositott összegen kivül a garantirozott tőke 13% át kapták, mig az A) osztalékterv szerint halálesetre biztositottak az évi dijnak 25%-át, a B) osztalékterv szerint (emelkedő osztalék) biztositottak az évi dij 9, illetve 12%-át kapták nyereményosztalék gyanánt. A biztositéki vagyon a számadási jelentés szerint a dijtartalékokból (biztositéki alap) 54,683,190 frt 52 kr. összegben, továbbá a részvénytőkéből 1.000.000 frt és a tőketartalék, külön-tartalék és az 1897. évi nyereségből átutalt 3,144.053 frt 40 kr., összesen 58,827.243 frt 92 kr. összegből áll. A társaság összes vagyona 61,930.327 frt 28 kr. A részvényesek között osztalék és felülosztalék gyanánt 200,000 forint osztatik ki; a nyereményrészesüléssel biztositottak osztalékalapja és a garantirozott tulélési csoportok javára 100.000 forint utaltatik és a rendkivüli tartalékok emelésére 150.000 forint fordittatik. Az 1897. évben a nyeremény-részesüléssel biztositottaknak és a felosztásra kerülő garantirozott tulélési csoportok tagjainak nyereményosztalék gyanánt 324.785 forint 63 krajczár fizettetett ki. Ő felsége uralkodói jubileuma alkalmából 10.000 forint a tisztviselők és szolgák nem nyugdijképes özvegyei és árvái segélyezésére létesitendő alap javára adományoztatik. Az igazgatótanácsból kilépő gróf Zichy Jenő ur ő nagyméltósága az igazgatótanács tagjává ismét megválasztatott. Az 1897. évi szelvény folyó hó 15-től kezdve 100 forinttal váltatik be a társaság pénztáránál.

A Triesti Általános Biztositó-Társaság (Assicurazioni Generali) f. é. április hó 12-én tartott 66-ik közgyülésen terjesztettek be az 1897. évi mérlegek. Az előttünk fekvő évi jelentésből látjuk, hogy az 1897. deczember 31-én érvényben volt **életbiztositási tőkeösszegek** 410,815.677 korona 60 fillért tettek ki és az év folyamán bevett dijak 17.282.135 korona 40 fil-

lérre rugtak. Az **életbiztosi ási osztály dijtartaléka** 8,225.896 korona 36 fillérrel 106,055.417 korona 10 fillére emelkedett.

A tüz- és szállitmány-biztositási ágakban a dij- és illetékbevétel 26,059.779 korona 92 fillér volt, miből 11,054.256 korona 32 fillér viszontbiztositásra forditatott ugy, hogy a tisztadijbevétel 15,005.523 korona 60 fillérre rugott, mely összegből 12,079.205 korona 16 fillér mint dijtartalék minden tehertől menten, a jövő évre vitetett át. A jövő években esedékessé váló dijkötelezvények összege 68,189.768 korona 38 fillért tesznek ki.

Károkért a társaság 1897-ben 24,466.461 korona 76 fillért folyósitott. Ehhez hozzáadva az előbbi években teljesitett kárfizetéseket a társaság alapitása óta károk fejében 606,962.236 korona 46 fillérnyi igen tekintélyes összeget fizetett ki. Ebből a kártéritési összegből **hazánkra 113,406.607** korona **41** fillér esik, mely összeget a társaság **170.141 káresetben** fizetett ki.

A nyereség tartalékok közül, melyek összesen **14,769.224** korona **48** fillérre rugnak, különösen kiemelendők: az alapszabályszerinti **nyereségtartalék**, mely 5,250.000 koronát tesz ki, az **értékpapirok árfolyamingadozására** alakitott tartalék, mely az 1,560.000 korona **külön tartalék**, ugy szintén az évi nyereségből kihasitott 44.315 korona 04 fillérrel **9,359.224** korona **48** fillérre emeltetett fel ugy, hogy az most az 1897. évi deczember 31-én meglevő értékének épen 10%-ának felel meg, továbbá felemlitendő még a 160.000 koronára rugó **kétes követelések tartaléka.** — Ezeken kivül fennáll még egy **400.000** koronát kitevő **külön alap**, melynek az a rendeltetése, hogy az életbiztositási osztályban a kamatláb esetleges csökkenését kiegyenlitse.

A társaság összes tartalékjai és alapjai, melyek első rangu értékekben vannak elhelyezve, az idei átutalások folytán 132,348.020 korona 60 fillérről **143,645.142** korona **28** fillérre emelkedtek, melyek következőképen vannak elhelyezve:

1. Ingatlanok és jelzálog követelések 23,510.126 korona **14** fillér. 2. Életbiztositási kötvényekre adott kölcsönök 12,499.795 korona 64 fillér. 3. Letéteményezett értékpapirokra adott kölcsnök 568,842 korona 06 fillér. 4. Értékpapirok 94.373.963 korona 44 fillér. 5. Tárcza váltók 811.139 korona 70 fillér. 6. A részvényesek biztositott adóslevelei 7,350.000 korona. 7. Bankoknál levő rendelkezésre álló követelések 4,165.607 korona 26 fillér. 8. Készpénz és az intézet követelései, a hitelezők követeléseinek levonásával 365.668 korona 04 fillér. Összesen 143,645.142 korona 28 fillér. Ezen értékekből **több mint 36 millió korona magyar értékekre esik.**

HALÁLOZÁSOK.

Alapi Salamon Tódor, volt képviselő, szabolcsi nagybirtokos, elhunyt a tengermelléken, Lovranában, honnan holttestét hazaszállitották birtokára, Tuzsérba. Csaknem az egész országban ismerték az előkelő modoru, erőteljes öreg urat, a magyar uri társaságok tiszteletreméltó alakját. Országos részvétet is keltett, mikor pár évvel ezelőtt leánya, Ella, a hipnotizálás áldozata lett. Salamon Tódornak a politikai életben előkelő szerepe volt. Már 1865-ben képviselő volt s Tisza Kálmán hive. A fuzió után Salamon kilépett a pártból és a nemzeti párthoz csatlakozott, melynek azóta buzgó hive volt.

Elhunytak még a közelebbi napokban: Lázár Sándor, honvédezredes, a gyulai 2-ik honvédgyalogezred parancsnoka, Budapesten. Az elhunyt katonatiszt szolgálatát még az egykori hires Don Miguel-ezredben kezdte meg. Részt vett a custozzai csatában is, később a honvédséghez helyezték át, s évek során keresztül parancsőrtisztje volt József főherczegnek. Legutóbb a gyulai henvédezred parancsnokává nevezték s kiváló képességeit Vilmos német császár is elismerésben részesitette a mult év nyarán lefolyt hadgyakorlatok alkalmával, midőn a porosz vörös sasrenddel tüntette ki. — Durdik Alajos, apátkanonok, Nyitrán. — Posta János, plébános, Kisucza-Ujhelyen. — Pap Elek, zsigárdi ref. lelkész, a komáromi ref. egyházmegye tanácsbirája, Budapesten. — Paksy Imre, debreczeni kir. közjegyző, 85 éves korában. — Dr. Szabó Samu, Gömörmegye tiszti főorvosa, a rimaszombati kir. törvényszék orvosa, 54 éves korában, Budapesten. — Pichler József, nyug. törvényszéki biró, 65-ik évében, Fehértemplomban. — Fischl G. Károly, nagykereskedő, az osztrák-magyar bank igazgatósági tagja, Budapesten, 66 éves korában. — Dr. Juhos János, nyug. miniszteri fogalmazó, Budapesten, 58 esztendős korában. — Boros István, szegedi hajósgazda, a törvényhatóság és gyalog polgárőrség tagja, az arany érdemkereszt tulajdonosa, melyet a szegedi árvizkor kapott, 60 éves, Szegeden. — Laub Flórián, a pancsovai állami polgári és felső kereskedelmi iskola tanára, 40-ik évében, Budapesten. — Ifj. Márk Ferencz, joghallgató, életének 19-ik évében, Mező-Csáthon. — Szlubek Gusztáv, 80 éves korában, Pozsonyban. Ő alapította a pozsonyi önkéntes tüzoltó egyesületet, melynek harmincz évig alelnöke is volt. — Poliány Márton, földbirtokos Esztergomban, 61 esztendős. — Kniesznek Arnold, városi képviselő és egyházközségi tanácsos, 73 éves, Szepes-Szombaton. — Kohn Sándor, régi honvéd, a salgó-tarjáni kőszénbánya részvény-társaság nyug. altisztje.

Özv. Hegedüs Józsefné szül. Pintér Erzsébet, életének 91-ik évében, Miskolczon. — Benke Mária asszony, 83 éves korában, Budapesten. — Özv. Szammer Alajosné, szül. Ambrus Rozália, 66 éves korában, Szabadkán. — Dr. Szilvássy Jánosné, szül. Schweickhardt-Weisskirch bárónő, dr. Szilvássy borszéki fürdőorvos neje, 54 éves, Borszéken. — Blaskó János, tanító neje, szül. Pap Julianna, 30 éves, Kun-Félegyházán. — Genszky Istvánné, szül. Buzinkay Katalin, 57 éves, Munkácson. — Schwend Imréné, szül. Bauer Anna, posta- és távirófőtiszt neje, 40 éves korában, Budapesten. — Honthy Istvánné, szül. Kovács Ilonka, pécsi hirlapíró neje, 35 éves korában, Pécsett.

SAKKJÁTÉK.

2057. számu feladvány. Jespersen J.-től.

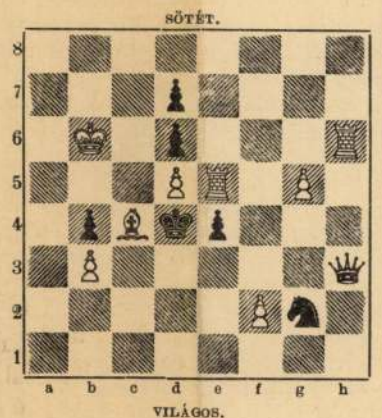

Világos indúl s a harmadik lépésre matot mond.

A 2044. számu feladvány megfejtése. Laws B. G.-től.

Világos.	*Sötét.*	*Világos.*	*a.*	*Sötét.*
1. Vh3—g2	... Ke4—f5 : (a)	1. ...	...	... Ke4—d3 (b)
2. Vg2—g6 †	... Kf5 - g6 :	2. Hf3—e1 †		... Kd3—d4 :
3. Hf3—h4 mat.		3. Fd2—c3 mat.		

Világos.	*b.*	*Sötét.*
1. ...	...	c5—d4
2. Hf3—h4 †	...	Kd4—d5
3. Fd2—f4 mat.		

Helyesen fejtették meg: *Budapesten:* K. J. és F. H. — Andorfi S. — Kovács J. — *Grébenben:* Kovács Ferencz. — *Kecskeméten:* Balogh D. — *Zsérczen:* Ronga Károly — *Sarkadon:* Nuszbek Sándor. — *A pesti sakk-kör.*

Hibaigazitás: A multheti 2056. sz. feladványban *h2*-ön fekete futár áll.

Szerkesztői mondanivalók.

Jassy. *L. F.* A kérdezett czélra a kolozsvári vagy az aradi ereklye muzeumot ajánlhatjuk.

N.-Várad. *Régi előfizető.* A képhez a szöveget még nem kaptuk meg. Egy szakember irja, s úgy hiszszük, sürgetésünkre a jövő hét folytán már elkészíti.

Hegyes völgyes. Maros partján. Nagy távolság. Egyszer voltam. A három elsőt a közölhetők közé soroztuk.

Szeretsz-e még. Áldjon meg az isten. Közölhetők, csak az előbbinek második versszakát kellene kijavítani.

Nem közölhetők: *Feltünési viszketeg.* Szatira volna, de kissé erőtlen. — *Holdéj.* Már a czime is hibás; magyar ember holdas éjt mond, nem holdéjt. Máskülönben is a kis vers nem sokat érő kisérlet. — *Szerelemről, Ibolyához.* Tanácsunk csak az lehet: ne foglalkozzék versirással, mert nincs hozzá tehetsége. — *Falun. — Mikor meglláttalak. — Szózat. — Álom és való. — Búcsuztató. — Napsugár bosszúja. — Biró uram. — Húzzad czigány. — Hess el innen. — Ha őt láttam. — Búsan szól. — Hideg őszi szél fütyül. — Lehullott a . . — Daru. — Csendes. — Szegény vagyok. — Vágy. — Emlék. — Ifjúságom. — Az ifjú tengerész.* Alakra és tartalomra egyaránt gyönge. — *Intés.* Nagyon erőltetett, döczögős, zakatoló.

KÉPTALÁNY.

A «Vasárnapi Ujság» 13-ik számában közölt képtalány megfejtése: *Az embereket csak akkor tartjuk értelmeseknek, ha egy nézeten vannak velünk.*

Felelős szerkesztő: **Nagy Miklós.**
(L. Egyetem-tér 6. szám.)

„EGYETÉRTÉS"
POLITIKAI NAPILAP.
Csávolszky Lajos, felelős szerkesztő, **1898. XXXII. évfolyam.** **Kossuth Ferencz,** főmunkatárs.

Az Egyetértés nem dolgozik a hatásvadászat olcsó eszközeivel, hogy magának egyszerre, tömegesen csakhamar ujra elmaradó, uj előfizetőket szerezzen, hanem mindenkor kellő szinvonalon álló közleményei, gyors, pontos és minden tekintetben megbizható tudósitásai által iparkodik régi, jó hirnevét mint hazánk legelső rangu napilapja állandóan fentartani, hogy ez uton ne csak régi előfizetőit kapcsolja állandóan magához, hanem közönségét uj hóditások által évről-évre maradandóan meg is szaporitsa.

Hogy ezt a czélt elérjük, erre nézve legnagyobb támaszunk a lap nagy terjedelme. Az Egyetértés egyetlen egy oldalon majdnem annyi betüt képes közölni, mint a kisebb lapok három egész oldalon s igy az Egyetértés egy rendes 8 oldalos lapja annyi közleményt tartalmaz, mintha a kisebb apok 24 oldalon jelennek meg, a mi azonban csak ünnepnapokon történik. Ilyenkor az Egyetértés 12—20, illetőleg a kisebb alakban számitva 36—60 oldalnyi terjedelmü.

Csakis a lap ily nagy méretei teszik lehetővé, hogy az Egyetértés mindenről oly bő és részletes tudósitásokat közölhet, a milyeneket egy más lap sem nyujthat közönségének. Igy általánosan ismeretes, hogy az Egyetértés **országgyülési tudósitásai** e nemben a legtökéletesebbek, nemcsak a tudósitások kimeritő volta folytán, hanem annál a tárgyilagosságnál és részrehajlatlanságánál fogva is, mely e tudósitások minden pártszinezetü olvasó előtt is élvezetessé teszi. Egy másik nagy erőssége a lapnak rendkivül bő **tároza- és regényrovata.** Az Egyetértés állandóan két kitünő regényt közöl egyszerre, részint eredetit, részint a modern világirodalom remekeiből válogatva elsőrangu müfordítók fordításában. Az egy év alatt közölt regények 400—500 nyomtatott ivre, vagyis 40—50 rendes regénykötetre rugnak Ily 40—50 kötet regény bolti ára legalább ugyanannyi forint. Ha most még tekintetbe veszszük az Egyetértésnek mindenkor közéletünk kitünőségei és elsőrangú publicisták által irott **vezérczikkeit** és egyéb **politikai közleményeit, bő hirrovatait, eredeti táviratait** az ország és a világ minden részében levő saját levelezőitől, továbbá a vasárnaponkint megjelenő s egy-egy szaklapot pótló «Irodalom», «Tanügy» és «Mezőgazdaság» czimü országos hirü rovatokat s végül az Egyetértés legjobban informált **közgazdasági, ipar és mezőgazdasági** rovatait és megbizható tőzsdei tudósitásait, bátran mondhatjuk, hogy az Egyetértés a hazai sajtónak egyetlen organuma, mely az intelligens közönség minden osztályának igényeit a legteljesebb mértékben kielégiteni képes.

Mindezen előnyök daczára az Egyetértés előfizetési ára a legmérsékeltebb: 7335

Egész évre	**20** frt —
Fél évre	**10** « —
Negyed évre	**5** « —
Egy hóra	**1** « **80**

Előfizetések legczélszerübben postautalványon az Egyetértés kiadóhivatalához **Budapest, papnövelde-utcza 8.** intézendők.

Bőr- és szépségápolás szakorvosa
med. univ. Dr. Révész Benő
Budapest, Kerepesi-ut 63. sz. I. em.
24 évi gyakorlat, a berlini és bécsi kórházakban szerzett tapasztalatai alapján, gyorsan és alaposan gyógyitja az összes 7506
bőr-, ideg és nemi bajokat. Szépségi hibákat, szeplő, anya- és májfolt, pattanás, szemölcs, rézorr, fagyos végtagok, hajkorpa, hajhullás, sebek; szakszerü tanácscsal szolgál az arcz és kéz ápolására.
Feltünő eredménynyel gyógyitja a titkos betegségek név alatt ismert összes férfi-, női bajokat s azok következményeit.
Rendel: délelőtt 8—12, d. u. 3—5 és este 7—8 óráig.
Levelekre azonnal válaszol. Kivánatra gyógyszerekről is gondoskodik. Mindenkor mély diskréczió.

Henneberg selyem
7532
csak akkor valódi ha közvetlen gyáraimból rendelik

fekete, fehér és szines 45 krtól 14 frt 65 krajczárig méterenként — sima, csikos, koczkázott, mintázott és damaszt stb. (mintegy 240 különböző fajta és 2000 különböző szin és árnyalatban stb).
Ruhák s blousokra a gyárból! Privát fogyasztóknak postabér-, vámmentesen és házhoz szállitva.
Minták póstafordultával.
Magyar levelezés. — Svájczba kétszeres levélybélyeg ragasztandó.
HENNEBERG G. selyemgyárai, Zürichben
(cs. és kir. udvari szállitó).

badság» után, lenn a Balkánon született. Életének az első fejezete valóságos rapszódia, ide-oda hányódás a félig keleti és majdnem egészen ázsiai régiókan. Azután egy kis hazai kenyér következik. Egy kis Tiszamente, valami a nádasokból. Végezetül neki a Nyugatnak. Előbb München, azután Páris. Majd le, Délnek. Róma, Velencze a nagyobb stációk.

Ez a vázlatos életrajz szinte tökéletes szabatossággal födi Vajda festői egyéniségét is. Rapszódikus ez is, mint az élete. S róla szólván: az egyéniség nem az eredményt jelenti, hogy tudniillik sikerült volna az ő sajátos belső világának a komplexumát a festő eszközeivel érzékelhetővé tennie, hanem jelenti a módot, a hogyan — jóformán a szitakötő könnyűségével — ide-oda csapong és ád a vásznain százféle s talán ugyanannyiszor ellentétes manirt, a minek az egyik pólusa Whistler és Shina, a másik Hogarth. A Szajnamenti respublikában utóléri a francziákat, sőt: a párisiakat, de nem magyar eredetiséggel, hanem őszinte gall utánérzéssel. A francziákat megértette s azok a képei a legértékesebbek, a mikhez a franczia idiómát használta. Ezek közül való a «Garderobe Flirt», a diszkrét finomságában is erős és megkapó hangulat; a «Bál hőse», a melyen egyetlen zökkenő sincs. Egyike a tárlat legerősebb dolgainak a «Vége a bálnak». Mesteri az előadása, de az előtérbe tett két szivarra-gyújtó férfi rajz szempontjából is helytelen, az effektus szempontjából meg épen bántó.

Róma levegője, ugy látszik, nem férkőzött oda Vajda Zsigmondnak a lelkéhez. A mit a Via Appiáról hozott, a két fa meg három kőtörmelék, belemártva a legsablonosabb naplemente vörhenyességébe: az a kép méltatlan a «città eterna»-hoz, és nem kevésbbé Vajda Zsigmondhoz. Ha nem gyülölném a magyar pikturával kapcsolatos, jargon-szerű «műkifejezéseket», magam is leírnám ez egyszer azt a hárombetűs és egy szótagos kis szörnyeteget, a mivel az efféle portékát nálunk illetni szokás. A *Via Babuino*-n fejlődött ki az a különben egész Itáliában divatos művészet, a mit — úgy hiszem — méltán nevezhetek úgy, hogy *arti per lo straniero*. Művészet az idegenek részére. Sok rom és sok czinóber. Artisztikum semmi. Megbocsásson Vajda Zsigmond: de az a Via Appia ennek a reczeptnek a módjára született.

A ki nagy és intenziv művészi gyönyörűségben akar részesedni, az a negyedik teremben álljon meg, a «Gondola» előtt. Sugárzó poézis fogja meg a szivet: ime «Venezia, la bella» csillagkárpitos szeptemberi estén.

. . . A Vajda Zsigmond százhatvannégy képe megérdemelné, hogy egy kis gazdagság kerüljön a révükön a piktor házába. Lehet, hogy így lesz, de az bizonyos, hogy e képek vásárlói az obulusaikért gazdagságot visznek a saját házaikba: egy művészléleknek a megnyilatkozását.

Fráter Aladár.

ŐSE.

VÁRAKOZÁS

YEINEK KIÁLLÍTÁSÁBÓL.

A GRÓFNŐ MEGHALT...

Elbeszélés.

Irta **M. Hrabovszky Julia.**

Liza felkötötte a fehér kötényét és a konyha felé indult. Nagyobb vadász-társaságot várt holnaputánra a kastélyba és a torták, hideg ételek elkészítéséhez akart látni a szakácsnővel. A konyha-ajtóban táviratot kézbesítettek neki. Nem ijedt meg. Szokva volt, hogy Bácsky, a rokona és a kastély ura, a kinek már huszonöt esztendeje vezette falusi háztartását, minden legkisebb dolog miatt táviratoz neki, mert a szeszélyes ember szerette változtatni a rendelkezéseit.

Bácsky a birtokhoz nehány órányira fekvő nagy vidéki városban lakott, a hol az egész megyében híres ügyvédi irodáját vezette és c néha-néha rándult ki a birtokára, a mely f erdőből állott és hires vadászterület volt

Liza tehát nyugodtan bontotta fel a de a felindulása annál nagyobb vo következőket olvasta: «Vadászat el ma reggel meghalt.»

A grófnő meghalt! Ez a h nem volt meglepő, mert a grófnő már nagyon öreg volt és régen betegeskedett, mégis egészen megzavarta Lizát s olyan emlékeket, érzéseket kavart fel a lelkében, a melyeket ő már régen elfeledettnek, örökre eltemetettnek hitt. Évek óta Liza nem foglalkozott többé önmagával. Elhizott, megöregedett, lemondott mindenről, a mi őt egykoron izgatta, gyötörte, reményekkel kecsegtette . . . Hiszen már régen elmultak az idők, a mikor ő még szép volt és fiatal és Bácsky így csititgatta: «Legyen eszed, Liza, tudod, hogy csak téged szeretlek, de nem házasodhatom, a míg a grófnő él.» Liza tudta, hogy Bácsky sokat, jóformán mindent köszönhet az öreg grófnőnek. Fiatal, egészen vagyontalan kis ügyvéd volt, a mikor a grófnő felkarolta, kisebb ügyekkel megbizta. A grófnő hires csúnya asszony volt egész életében, anyja lehetett volna a fiatal ügyvédnek, de a világ tudni vélte, hogy a szive fiatal maradt . . .

SPANYOL TÁNCZOSNŐ.

Szóval Bácsky ügyvédje lett a grófnőnek, egyre tollasodott, gazdagodott, előbb egy házat vett, aztán potom árért azt a remek erdő birtokot. Ugyanazon időben érte Lizát az a nagy szerencsétlenség és szégyen, hogy az urát becsukták, mert sikkasztott. Minden támasz és kenyér nélkül maradt, rokonai, ismerősei restelkedve fordultak el tőle. Bácsky a házába fogadta; tudta, hogy kitűnőbb házvezetőnőt nem találhat Lizánál. Jól sejtett, mert a mélyen sujtott, szerencsétlen fiatal nő, végtelen hálával eltelve segítője iránt, boldogan, hogy elbujhat a szégyenével a világ szeme elől, úgy rendbe hozta az elhanyagolt gazdaságot, hogy rá sem lehetett ismerni.

A munka csak úgy égett ügyes keze alatt, sasszeme mindent meglátott, a legkisebb mulasztást sem nézte el. Hajnalban kelt, sokszor késő éjig számolt, rendezett . . . ha övé lett volna ez a birtok, akkor sem kezelhette volna nagyobb buzgalommal. Pedig nem volt könnyű sora. A tél nyolcz hónapig tartott azon a vidéken, néha hetekig embert sem látott a szolgaszemélyzeten kivül, sőt még Bácsky sem jöhetett ki a nagy hófuvások miatt. De Liza azért sohasem panaszkodott, dolgozott, kuporgatott, igyekezett . . . *ő* érette. Mert csoda-e, ha nem sokára a nagy hála, a melyet Bácsky iránt érzett, szerelemmé változott? Ki tudott volna ellentállni annak a szép, hódító férfinak, a ki maga volt a megtestesült erély és akarat, a ki nem ismerve gyöngédséget, elnézést, kiméletet, könyörtelenül keresztül gázolva mindenen, haladt előre a maga utján, sietett kitüzött életczélja felé, a mit e két szóban foglalt össze: vagyon és hatalom.

Minden eszköz jó volt neki erre, felhasználta a kicsinyeket és gyöngéket, épen úgy, mint az erőseket és hatalmasokat, mert tudta, hogy az életben csak annak lehet sikere, a ki *semmit sem hagy kihasználatlanul.*

Liza nagy hasznára volt, sokat köszönhet neki. E nő második énje volt, éjjel-nappal csak arra gondolt, miként gyarapíthatná a Bácsky vagyont; becses, megfizethetetlen segítő társ és a mellett szép és fiatal. Bácsky agyában megvillant futólag a gondolat, hogy nem lenne kárára, ha Lizát egészen magához lánczolná, nőül venné. De Lizának a férje még élt akkor, ő pedig megigérte a grófnőnek, hogy nem házasodik. Ha megszegné igéretét, a grófnő megmásíthatná a végrendeletét . . .

Liza férje aztán meghalt a börtönben, de a grófnő élt és Bácsky nem is kivánta a halálát. Minek is venné el Lizát, mikor az nem változtatna a helyzeten, mert Liza, mint hites feleség sem védhetné meg jobban az ő érdekeit, ő pedig elvesztené a szabadságát. Bent a városban Bácsky most már vigan élte a világát, lavinaként gyarapodó vagyona fényűző életmódot engedett meg neki.

Lizát meg azzal csitítgatta: «A grófné még él . . .»

És Liza tovább várt türelmesen. Hogy nagy magánya, mely kezdett ránehezedni, tűrhetőbb legyen, magához fogadott egy kis árvát. Ez jó szórakozás volt számára és Bácsky nem ellenezte. A szép kis leánynyal ő maga is örömest eljátszott, mikor künn volt a birtokán. Később pedig, mikor a kis leányt intézetbe kellett adni, nagylelkűen megfizette érte a tartásdijat. Valamit csak kellett tennie Liza kedvéért! E közben multak az évek, megöregedtek mindketten és a grófnő még mindig nem akart meghalni. Liza kezdett beletörődni abba a gondolatba, hogy az az asszony örökké fog élni, ő pedig itt végzi be az életét a magányos kastélyban, a komor fenyőfák, a sürű erdők között . . . Mit is keresne most már a világban? Megöregedett, elhizott, elszokott az emberektől . . .

Kis védencze e közben nagy leánynyá cseperedett és ujabb gondok kezdték kinozni Lizát. Kihez fogja férjhez adni ezt a szép leányt hozomány nélkül, itt a vadonban, a hol embert sem látnak? A leány büszke volt és nagyravágyó; ez a kastély, a nagyúri mód felcsigázta a vágyait; az apró-cseprő falusi emberek, a kikkel ők érintkeztek, nem elégitették ki őt. Jól látta Liza, hogy Ilonka szenved, vágyakozik a városba szórakozás, emberek után . . . De Liza keze kötve volt, ő maga is függött; Bácsky már is sokat áldozott e leányért; mi jogon kérjen tőle többet? Most ime a helyzet megváltozott.

A grófnő meghalt! Az igaz, hogy Lizának kissé későn; de soha sem késő az elmulasztottat kipótolni.

Minden korban házasodnak az emberek. Mikor fiatalok, szerelemből, később mert támaszra van szükségük. Mi változott meg Bácsky és közötte? Semmi. Csak a fiatalságuk röppent el; csak a bohó, a szenvedélyes szerelem repült tova mellőlük, de a barátságuk, az nem változott. Sőt ő, Liza érzi, hogy még most is, nagyon, de nagyon szereti azt a férfit . . .

És Liza most felidézi magában a multat, gondolatban újra átéli a letünt időket és szivében a parázs ujra éled a hamu alatt . . .

Remélni kezd . . . Remél önmaga, de fogadott leánya érdekében! Ha ő Bácskyné lesz, minő fényesen adhatja majd férjhez Ilonkát! És minő elégtétele lesz a világ, a rokonok előtt! Emelt fővel mehet ismét közéjük; azok nem fognak többé szánakozó, kicsinylő mosolylyal nézni reá. És Liza számitgatni kezdi a korát . . . Még nem is olyan öreg . . . alig ötven éves . . . csak a kövérsége öregbiti. Bácsky, az igaz, fiatalabbat mutat, pedig egykorúak. De hát a férfi jobban tartja magát és Bácsky ritka szép férfi volt fiatal korában és még most is nagyon érdekes.

Liza ellágyul, a mult nagyon is élénk szinekben elevenedik meg előtte . . . A szemei megtelnek könnyekkel. Nagyon meg van hatva . . . kezeiben még mindig a táviratot szorongatja, így találja őt Ilonka. Azonnal észre veszi nénjén a változást:

— Mi történt, Liza néni? — kérdi érdeklődéssel.

De Liza néni annyira fel van indulva, hogy nem tud szólni. Aztán még korai is lenne ezzel a gyerekkel a reménységeit közölni; hiszen Ilonka nem is sejti, minő viszony fűzi őt Bácskyhoz! Azért csak némán nyújtja át a táviratot.

— A grófnő ma reggel meghalt! — olvassa a leány és szép arcza egyszerre lángvörös lesz. — Néni — kiáltja diadalmasan — a grófnő meghalt, a bácsi most már házasodhatik!

Liza néni, a kövér, nem fiatal Liza, elpirul zavarában . . . szégyenli magát Ilonka előtt. Ki fecsegett ennek a leánynak? Mit tud ő? És szigorú arczot öltve, feddőleg mondja:

— Mit fecsegsz itt össze-vissza . . . ki beszélt neked a bácsi házasságáról?

— Ő maga mondta nekem — felelte sértődötten a leány — hogy nem illenék, hogy lakodalom zaja verje fel a kastélyt, mialatt régi barátnője, egykori pártfogónője haldoklik . . . de ha a grófnő meghal . . .

— Ha a grófnő meghal? — kérdezte Liza néni visszafojtott lélegzettel.

— . . . akkor azonnal nőül vesz — felelte Ilonka — de kérem, mi [illegible] mert ellenezhetné e házasságot a korkülömbség miatt . . .

— És te . . . te a felesége akarsz lenni? — kérdezte Liza halotthalványan. — Felesége akarsz lenni annak az öreg embernek?

— A bácsi nem öreg — dadogta a leány, megijedve a néni érdes hangjától — és én . . . én szeretem őt . . . már régóta!

———

OSTENDE.

VAJDA ZSIGMOND FESTMÉNYEINEK KIÁLLITÁSÁBÓL.

gondolt ki, a mit a Sibylla megfejtsen, leadván róla a lutriba beteendő számokat. De ezekre a hazugságokra nem volt szüksége, mert a kulcsárné már nem volt otthon. Hm, gondolta Bubenyik, a két pecsérke már együtt ül, nekem se szabad késni. Ezzel neki kerekedett és a Muskutyiék pajtája mellett elhaladva, a Prosz-féle téglaégető-kemenczéknél leereszkedett a Veszelyin János mélységben fekvő gyümölcsös kertjébe, a honnan már csak egy-két lépés volt a Kopereczky kapitányné kicsiny kuriája. Kopereczkynének valami különös füve volt a kertjében, annak a gyökereiből, melyek olyan kemények voltak, mint a szegek, szokás volt a beteg állatok fülébe szúrni egy-egy darabkát, a mitől aztán megdagadt a fülük (mivelhogy a rosz vér állítólag mind odagyűlt) és vagy elpusztultak, vagy megéltek, de a fű roppant hírben állott az egész vidéken és az asszonyság úgy őrizte, mint egy kincset. Idegen falubeliek két garasért kaptak egy-egy gombostűnyi gyökeret, a lutheránusok öt garasért, Krapeczen ellenben mind a két vallásfelekezetnek ingyen járt ki a «mindenható» gyökér, a hogy nevezték.

Bubenyik tehát azzal a szándékkal kopogtatott be a tekintetes asszonyhoz, hogy egy kis gyökeret kér, mert az egyik urasági sertés már két nap óta nem eszik.

A két asszonyság csakugyan együtt ült az asztalnál a vizitszobában, kávés ibrik és párolgó csészék mellett, mind a kettő rosz hangulatban volt, a kulcsárné arczát szembetűnő sápadtság vonta be, a kapitányné ajkai pedig idegesen rángatóztak, a mi mindég előfordult, ha valami belső nyugtalanság kínozta. Az urasági komornyik belépése lehetőleg meglepte őket. Különösen a harczias kapitánynén látszott a zavar. Halántéka kivörösödött, szemei vészjóslón meredtek Bubenyikra, majd a szobaszögletbe tévedt a tekintete, a hol a cziroksepről szokott állni.

(Folytatása következik.)

SZÜRKE TÖRTÉNET.

Egynehányszor találkoztak csupán
A borus szemü, csöndes szavu lány
S a könyveinek élő, szomoru,
Sápadt, szótlan fiu.

[illegible]k alig hogy egyszer összeért — — —
[illegible]r. Hideg, hallgatag, kimért.
[illegible] tudta meg talán
[illegible]t a lány.

— — — Busabb történet ez, mint annyi más,
Hol a válás sorvasztó, néma gyász,
Hol csak elfojtott sohajtás remeg
És forró könny pereg.

A sóhaj, a mely zokogásba vész,
Édes álomból való ébredés
S idővel a bánat végtelenül
Szép emlékké derül —

— — — Nékik a multról semmi sem beszél,
Szivükben nincs dal, álom, szenvedély,
Örök emlékül nékik nem maradt
Egy édes pillanat.

Farkas Imre.

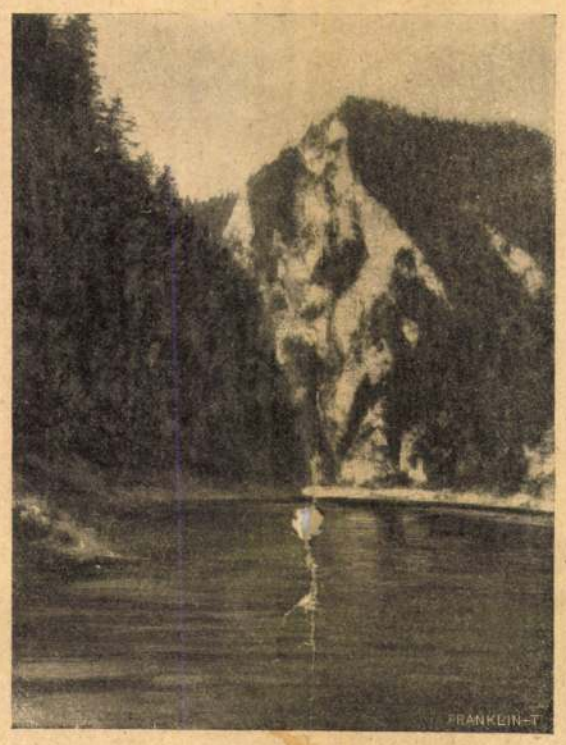

DUNAJECZI RÉSZLET.

UTI KÖNYVEMBŐL.

I.

Egy szálló előtt.

A nagyszálló előtt, a téren,
Sűrű emberraj gomolyog.
A szálló egy virágos ablakában
Nászutazó ifju pár mosolyog.
Fürtös fejét a kis menyecske
Lágyan hajtva ura keblére,
Egymás szemébe néznek mindaketten
S lemosolyognak szinte önfeledten
A feketén hullámzó térre.

Az arrajáró az ablakra
Onkéntelen is föltekint.
De tekintetét keserű-mogorván
Elkapva megy tovább sietve mind.
... Én Istenem, hát nincs egy boldog
Ebbe az egész nagy gomolyba?
Ha volna, az megállna bizonyára
S a szivéből mosolygó boldog párra
Szivéből visszamosolyogna ...

II.

Boldogság vándora.

— Kérem, uram — szólt egy úr —
On már sokat bolyongott.
Mondja, hol volt igazán
Csak egy napra is boldog?

Én is olyan tájra vágyom,
Nem lelem a boldogságom'.
Pénz, idő nem gátol engem
Azt a helyet fölkeresnem
Bárhol a föld kerekén ...

— Édes úr, — feleltem én —
Bejárhatja a világot,
Szórhat pénzt garmadával,
Sehol sem lel boldogságot,
Ha — nem viszi magával.

Lampérth Géza.

A VÖRÖS KLASTROM ÉS A DUNAJECZ-SZOROS.

A magyar állam legujabb birtoka.

Azt a szép vidéket, mely a magas Tátrától északkeletre, a lengyel határon Magura vidéke név alatt ismeretes, sajnos, még ma is kevesen ismerik. Pedig a ki egyszer látta, annak szive fájt, mikor az őszszel bejárta a lapokat az a hir, hogy egy lengyel társaság meg akarja venni a Vörös Klastromot és a körülötte elterülő hegyes, erdős vidéket, a Dunajecz völgyét. De nemsokára rá már közölték a lapok azt is, hogy a magyar kormány vette meg a görögkeleti püspökségtől a Vörös Klastromot és a hozzávaló birtokot, melynek területén a kis Koronahegy-fürdő is fekszik, a legszebb kirándulások kiindulási pontja.

A Vörös Klastrom mint régi műemlék is fölötte érdekes. Karthauzi szerzetesek alapitották 1319-ben. Odaépitették az itt még lassan hömpölygő Dunajecz partjára, a hétfejű Koronahegygyel szemben. 1439-ben lerombolták a husszitáik, kik északról a hegységeken keresztül nyomultak az országba. — Nagyhársas határában, Axamitha nevű csodás szépségű helyeket rejtő hegycsoport emlékeztet a vezérükre. Gazdát sokszor cserélt a klastrom ezután is, de többnyire jámbor szerzetesek lakták egészen II. József koráig.

SÓLYOMKŐ.

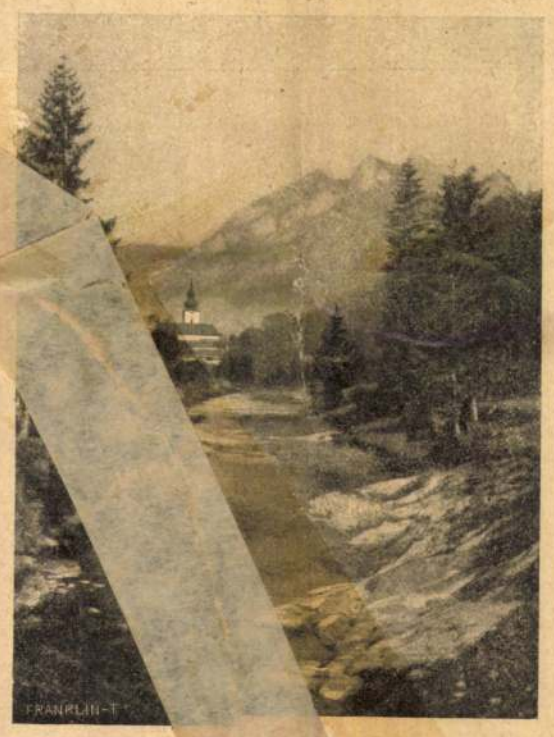

A VÖRÖS KL[illegible]ORONA-HEGY.

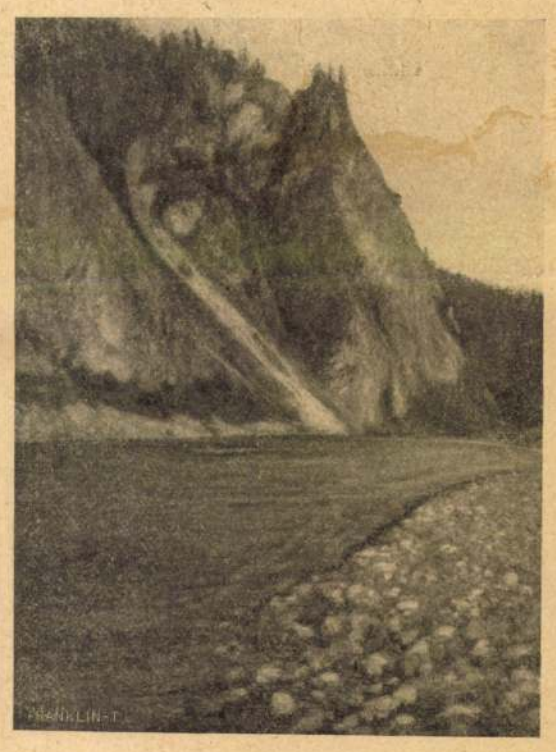

A DUNAJECZ-SZOROS KEZDETE.

A VÖRÖS KLASTROM ÉS A DU[illegible]ZOROS. — Bugsch A. amateur fölvételei.

Bástyafal s különböző gazdasági épületek közt áll a régi gót stilű templom a régi zárda maradványaival. A templomban az oltár mögött lévő helyiségben, mely nyilván a szerzetesek oratoriuma volt, a fal mentén régi faragott imaszékek állnak, gazdagon ékesítve érdekes s még tisztán kivehető festményekkel. Az egyiken rózsafa, a másikon halászó barát, — talán épen a kolostor lelkésze vagy halásza végezte ott mindennap ájtatos imáját.

A zárdában egy pár folyosó s terem ép, a többit már pusztítja az idő.

Egy tudós és a természet kedvelő szerzetes emléke fenn is maradt a poprádi Kárpáti muzeumban, hol egy Cyprianus nevű, e kolostorból való barát herbariumát őrzik.

A klastrom előtt hatalmas hársfák adnak árnyékot. A monda szerint itt egyszer három király találkozott. Most itt várják az idegent a tót tutajosok, egyszerű fatörzsből kivájt csónakkal. Egy pár ilyen csónak összekötve, fenyőgalyakkal díszítve adja a tutajt. Se evező, se lapát, két hosszú doronggal, melyet evezőnek, kormánynak használnak, bámulatos ügyességgel indulnak neki a Dunajecz szorosnak, hogy annak festői és vadregényes képeiben gyönyörködhessünk. Másfél óráig tart az út, magas sziklafalak, és égnek meredő, a legszebb sugár fenyőkkel borított hegyek közt. Az egész út voltaképen szakadék, tán évezredek óta vájták a Dunajecz zöld habjai. A magyar oldalon gyalogjáró út kiséri a folyót a szoroson keresztül.

Szépsége méltán versenyez az Alduna hires panorámájával, de vadregényességben túlhaladja.

Gyönyörrel szemléljük a Pienin-hegység sziklafejeit, minden kanyarulatnál szebbnél szebb tájkép tárul elénk. A hatalmas Koronahegy bérczfejét visszapillantva még többször látjuk a többi hegy fölött áttekinteni, de az egész szoros legvadabb és legimpozánsabb, legszebb pontja mindenesetre a Pienszky patak torkolata, a homlokegyenest égnek meredő, karcsú, fent áthajló Sólyomkővel (Szokolicza.)

Nagyon keskeny itt a szoros, a víz sötét. Keresni kell a pontot, a honnan a hegycsúcsot le lehessen fényképezni.

Változott sebességgel halad a tutaj, hol sziklák felett, fehér-habos, zúgó hullámok közt, melyek a sziklához akarják sodorni, hol sima tükrös vízben oly csendben, hogy szinte tavon képzelhetjük magunkat, mert magas hegyek eltakarják szemünk előtt a víz kanyarulatait. Ilyenkor pihennek a dorongok is, semmi hang sem zavarja a természet csendjét.

Aztán egy kis rét tünik elő a víz mentén, a réten magyar csárda. Pár czigány húzza a nótát: ha a Vörös Klastromtól jön vendég, rázendít a Rákóczi indulóra, ha Szczavnicza felől, akkor a lengyel himnuszra.

Szép a lengyel himnusz, szó sincs róla, de mégis jobb, hogy a Vörös Klastrom és a Dunajecz csodaszép táján tovább is a Rákóczi-induló járja s Magyarország e csodaszép pontja nem került idegen kézre.

VAJDA ZSIGMOND KIÁLLÍTÁSA.

Ezen a mi áldott szittya földünkön kevés az olyan vállalkozás, a mely ne sippal-dobbal, vakmerő reménységgel kezdődnék. Az első zöngéktől a furiosóig elegendő egy-két taktus, a fül elsiketül, az agy megkábul a hatalmas hanghullámoktól s egyszer csak aztán . . . Aztán következik a nagy gixer. Az *appassionata* belefúl egy váratlan pianissimóba. És: finita la commedia. Függöny. Kezdődik az új felvonás . . . illetve új — vállalkozás.

A Könyves Kálmán próbálkozása azonban mintha megküzdene ezzel az eredendő magyar fogyatkozással. Tudatosan, vagy öntudatlanul, de mindenesetre fölöttébb szellemesen épen a magyar léleknek ebből a hibájából szedi a vasat és kovácsol belőle aczélos fegyvert — ugyanennek a hibának a legyőzésére. Ha mi nemcsak házat építenénk, aranyosat és czifrát, afféle művészi vásárcsarnokot, a képek kifüggesztésére, hanem a képek, szobrok javát magunkhoz is váltanánk: bizony nem juthatnánk egykönnyen ahhoz a szerencséhez, hogy legjelesebb piktoraink eladatlan képeiből szinte tömeges gyűjtemények kerüljenek a piaczra. A baj fölismerésével megszületett a homeopatikus gyógyító-mód, s azonfelül, hogy ama képek, a melyek eddig érdemtelenül petrezselymet árultak, most javarészint gazdára akadnak: újból hitelt nyer a már-már végképen devalválódott szállóigék gárdájából az a legfanyarabb, a mely azzal vigasztal, hogy nincsen rosz, a minek jó oldala is ne volna. Ha annak idején piktorainktól elkapkodják a képeket: ma nincs gyűjteményes kiállítás és még kevésbbé gyűjteményes «bevétel» s hiába, többet ér ma egy túzok, mint tegnap egy veréb.

A Nagymező-utczai kis interieurben gyönyörködni fog, a ki a képek kedvéért megy oda, s ha az illető filozófus: okulni is fog. Én legalább a milieu-elmélet igazolására még nem igen láttam elevenebb példát a *Vajda* Zsigmond pikturájánál. A mint a katalógus rövidre fogott bevezetése meséli: Vajda emigráns családból, a «sza-

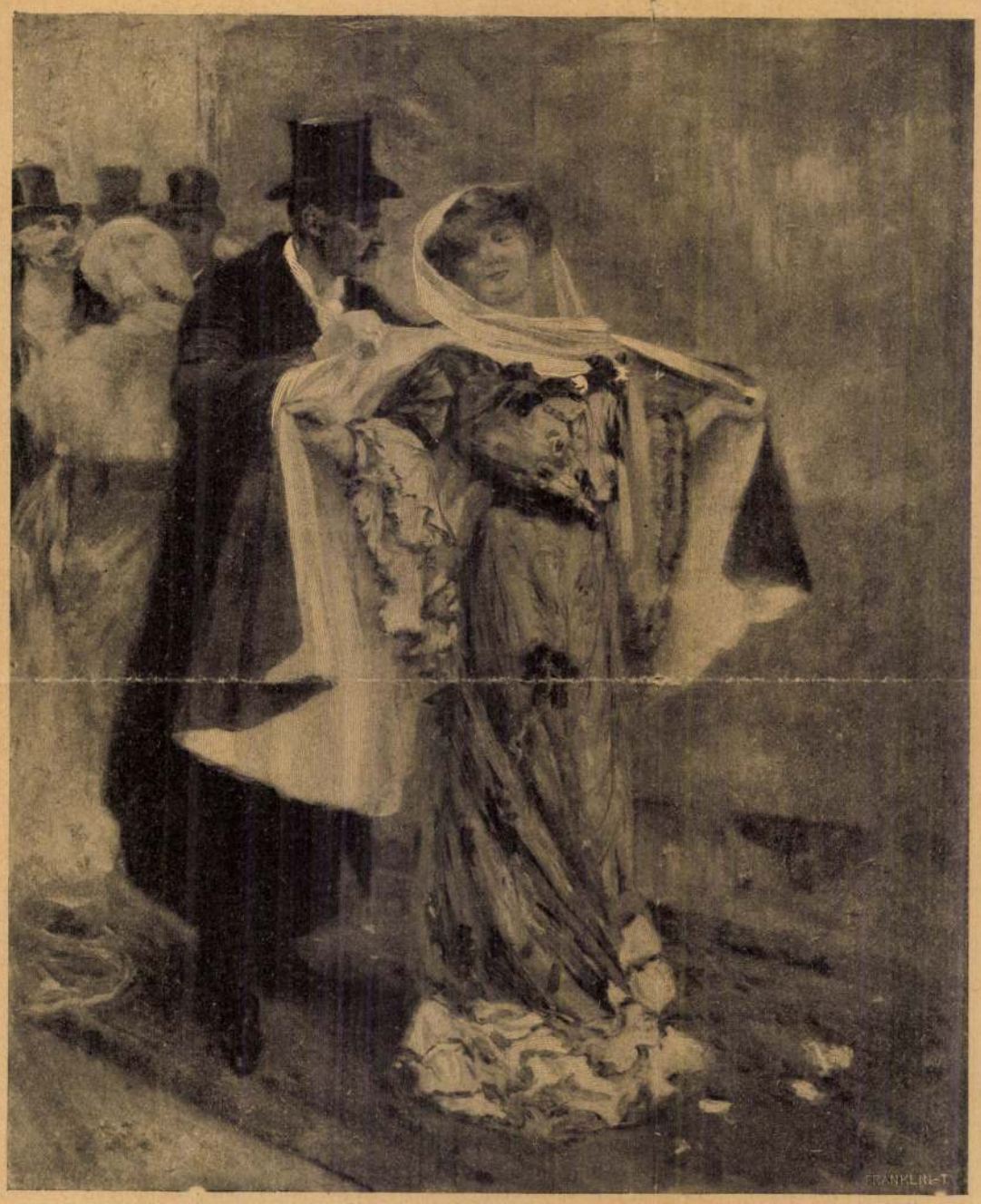

BÁL UTÁN.

A BÁL

VAJDA ZSIGMOND FESTMI

Vajda Zsigmond

vod

Műcsarnok, 1900. 37 l

(V. Zs. Kartonjai).

.....nevü munkás igazolta

.....

a müvezető aláírása.

élyezem:

.....

vagy helyettesének
áirása.

— Endrényi Imre, Szeged.

Vajda Zsigmond

ind

Mücsarnok, 1900. 419.

(Szabad iskola Buda-
pesten)

Jelentem, hogy .....

távolmaradását.

Tudomásul vette:

.....

az osztályfőnök aláírása.

Enged

.....

a műhelyfőnök

a

8. sorsz. Műhelyi minta

Vajda Zsigmond

nód

Műcsarnok, 1899. 66. l

(Az Otthon falképes).

..... nevü munkás igazolta

.....

a művezető aláírása.

lyezem:

.....

agy helyettesének
rása.

- Endrényi Imre, Szeged.

Vajda Zigmond

rod

Miškarec, 1898. 96

..... nevü munkás igazolta.

a müvezető aláírása.

lyezem:

agy helyettesének
rása.

– Endrényi Imre, Szeged.

Vajda Zsigmond

~~láid~~ wod

Loson 1893

Jelentem, hogy .....

távolmaradását.

Tudomásul vette:

.....

az osztályfőnök aláírása.

Engedé

.....

a műhelyfőnök
alá

8. sorsz. Műhelyi minta

Vajda Zsigmond

Szod

Hvár 1912

51 l.

Magyar királyi államvasutak.

T. Műhelyf

Miután keresményemnek 191..... év

tésénél.....

jelenhetek, keresményemnek átvételére .....

nevü munkástársamat szóbelileg megbiztam.

Kelt ....., 191..... évi

.....

tanu.

.....

tanu.

Vajda Zsigmond

zried

M. Kalon 1892

XVI. 16 l. (archep)

tanu.

Jelentem, hogy .....

távolmaradását.

Tudomásul vette:

az osztályfőnök aláírása.

Enge

a műhelyfőn

Vajda Zsigmond

Zemplén 1898

237 l

.... *műhely.*

yfőnökség!

év ..... hó ..... n történő kifize-

..... indokából személyesen meg nem

..... számu .....

tam

évi ..... hó .....

.....

sajátkezü aláirás és munkásszám.

MDK

Vajda Zsigmond

Lotz Károly tanitványai. Vas. Ujs. 1898. 9. sz. 144.l.

Vajda Zsigmond

† Arad 1931 máj. 22-

Rovás XXI. 817-l.

s polgármestere

BUDAPEST
935-MÁJ. 21 N 3
L.T.b. 4 L.T.b.

Biróttságának

Rákos m 10

H

Arena

Vajda Zsigmond

költő

Balástorkfest

68. l. 72. l.

Vajda Zsigmond

l.

Va Hö Ernst gjujt

művének mutatója

indulok uj alkotmányos küzdelembe, ezekl
gitimizmus lánglelkü apostola: Griger Mik
királyság megváltó eszméjének. És fegyv
nyugalmat, békét, becsületes demokráciát
Ezért fordulok barátaimhoz, hiveiml
lakozzanak hatalmas, lelkes táborunkhoz.
igaz ügyet, harcoltam a főváros autonomiáj
sok ezer embertársamon, joggal kérheter
harcolni az elnyomatás veszedelme ellen.
És kérek mindenkit, akit közös eszm
nek semmit, amig igazolt embereim
Griger Miklós és az én nevem sze
Budapest, 1935 március havában, a

Márkus-nyomda, Budapest, V., Bank-utca 5. (Felelős vezető: Márkus Géza
Felelős kiadó: Berecz Vilmos.

Vajda (Weisz) Zsigmond

1877/8. I. I. szakoszlály
szül. Bukarestben 1860 márc.
11. Festő akar lenni.

1878/8. II. I. szakoszlály.

1878/9. I. II. szakoszlály

1878/9 II. " "

1879/80 I. vendéglátogatás

1879/80. II. " "

Melichár-ház Hódmezővásárhelyen

VI. 189

Vajda (Weisz) Zsigmond

Szül. Bukarestben 1860 márc 11-én ízr. 1875/6 II. mula-raziskola esti tanfolyam 3 elemi iskolát végzett Bukarest-ben. Khor J. központi városi rajz tanodajába járt 2 éven át és díjat is nyert (1874–6.) Anyanyelve román, tud meglehetősen magyarul. Festő akar lenni.

1876/7 I. előkészületi osztály a pesti mulárapi tanodában.

1876/7. II. előkészületi osztály –

Magyar Könyvtárügy fejlesztése

VI. 2–4, 66–68.

MUZEUMOK ÉS KÖNYVTÁ

/Budapest,

3.sz.

A Fülöp Zsigmond dr. sz

Darwin" című, havonként kétsz

nyi folyóiratot, mely közlemény

értékes volta következtében te

előkelő helyet foglal el a t.C

leendő előfizetésre igen meleg

rendes évi államsegély terhére

A folyóiratra közvetle

Andrássy ut 60 sz.a./ lehet el

5 koronával. A Darwin" előfiz

~~Acad VII. 134.~~

Vajda Ziga.

l. 8 kr.

Zl. 2285

Vajda Zsigmond

Münvészeti lexikon

Revai lex. 18 K.
717. l.

795. l.

festő, szül. ~~Nov.~~ 1859 III. 11. Bukarestben. A bpesti mintarajzokban ~~Budapesten~~ tanult, azután Olaszországban és Párisban dolgozott. Harateréve Budapesten arc-, élet-, történeti (szilágyi Erzsébet) és dekorativ képéket festett. Lotz hatása alatt falképekkel díszítette a bpest-terézvárosi templomot, az uj Országházat (Hunn mondakör Lotz díj 1898), a ~~ke~~ budai kir. palotát, a szegedi városházát, a bpesti ~~Sch~~ Schéinyi fürdőt.

SZEPTEMBER

22

Vajda Z.

festő

67es Eosonaias. olaszt.

Ernst

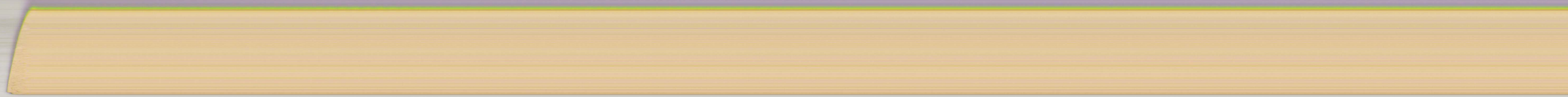

Vajda Zsigmond, Jestö, stb. marad,

l. 795. old.

Folytatály, az utolsó előtti mondat után:

, melyekért vaskorona renddel tüntették ki. Több díjat nyert ezenkívül. A Nemz. Szalon alapítja [illegible] sociétaire-je. Stílusa

pitó tyje es [illegible]

Lotzével hozható kapcsolatba.

Vajda Zsigmond

olaif -

a Szépmüvészeti

Múzeumban

Ferenti h. n. V. 243

Vajda Zsigmond

l.

Lexmagyató

591. b. l.

Vajda Zsigmond

1884. Budapest.

1. Gyermek archép. Olajf.
2. Férfi archép. Olajf.
3. Női archép. Olajf.
4. Férfi archép. Olajf.
5. Szerelmi jelenet. Olajf rozsfr.
6. Férfi archép. Olajf.

Képes tárgyunkató az o. m. képzőmű. társ. 1884. évi őszi kiállítás ahoz. Bpest 1884.

Vajda Zsigmond

1885. Budapest.

1. Meglepetés. Olajf. 800 ft.

Budapesti orsz. ált. kiállítás.
A képzőművészeti csoport
képes kiegyenlítője. Budapest
1885.

Vajda Zsigmond

Alkotásával szerepel a Magy.Képzőm.Egy.jub. kiállitásán.

P.H.934.XII.8.

Hunyadi Mátyás ezüstobulusa

VII. 106.

— — ezüstdénárinsa VII. 107.

V. ajda Zsigmond

1882/83 I. Lotz féle festészeti ösztöndíj

1882/83 II. " "

Vajda Zsigmond/Lakása: Munkácsy u. 14./

A lap "Müteremlátogatás" cimmel arról tájékoztat, hogy megszervezi a képzőművészek és a közönség személyes kapcsolatát. A cél egyrészt az, hogy a művészet iránt érdeklődők látni tanuljanak, másrészt a művész -alátásnevelés folytán-megmagyarázhatja a művészi munkát, s ezen keresztül saját művének tolmácsa lehet.
A lap hétről-hétre közli a cimeket, napokat és órákat, ahol és amikor egy-egy művész a közönség rendelkezésére áll, saját műtermében.

A HÉT, Bp. 1903. ápr. 12. XIV. évf.
15. sz. 144. lap.

Vajda Zsigmond

Hatalmas erősödésről beszélnek a müvész finom, intim, graciózus munkái, -irja Marco: "Téli tárlat" c. kritikájában, melyet a Müvészet c. rovatban közöl a lap.

A HÉT, Bp. 1904. nov. 20. XV. évf.
47. sz. 753-754. lap.

Vajda Zigmond

Mannheim Gusztáv és Róna József tervei szerint képült el középkori stilusban Munkácsy Mihály halottas kocsija:

Perneczky Géza: Munkácsy, Budapest, 1970. 841

411

VAJDA TSIGMOND, festő

A Pécsi Modern Magyar Képtár történetében jelentős volt a Pompa-gyüjtemény beolvadasa. Lehetővé vált a XX.sz-i magyar művészet egységes bemutatasa. Jelentős művekkel bővült, többek között Vajda Zsigmondnak:
"NOI FEJ", cimü művével. 287.old.

ROMVÁRY FERENC: A Modern Magyar Képtár története
Uj szerzeménnyek III. 287.old

A JANUS PANNONIUS Museum Evkönyve, XVII-XVIII.
1972-73, Pécs, 1975.

Vajda Zsigmond

Mulatozó férfiakat ábrázoló festményét bemutatja a lap "Kedélyes birák" cimmel. Repr.

Otthon, Bp. 1903. február hó 28. lap

Vajda Zsigmond

Leányarcot ábrázoló festményét elismeréssel méltatja Lázár Béla: "Tavaszi tárlat" c. beszámolójában.

Otthon, Bp. 1902. május hó
18-28. lap

Vajda Zsigmond

Festménye van az Országházban

N.N.: Az Országhász

Dalgozók tagja 1971 VIII. 20.

Vajda Zsigmond

díszítette az Országház volt felsőház tár-
salkodójának mennyezetét.

Bevza László, Bernát György, Erdei
Ferenc stb.: Budapest Lexikon, Buda-
pest 1973. 1335 P

8921

Vajda Zsigmond

"Imádkozó nő"-je megszokottan jó, irja elismeréssel a lap, "A Nemzeti Szalon őszi kiállitása" c. kritikájában.

Képes Családi Lapok, Bp. 1902. okt. 12.
XXIV. évf. 41. sz. 655. lap

Vajda Zsigond

"Két pompás portréja" szerepel azon a kiállitáson, melyről a lap ir "A Műcsarnok tavaszi, nemzetközi tárlata" c. kritikájában.

Képes Családi Lapok, Bp. 1902. ápr. 13.
XXIV. évf. 15. sz. 240. lap

Vajda Zsigmond

A kiállitásokról szóló ismertetést nagyrészt M. sign.-val, vagy teljes nevén Margitay Ernő irja. Egyes müvészeket alkotásaikkal együtt sorolja fel, némelyiknek csupán nevét emliti meg: Vajda Zsigmond, Pettenkoffen Agost, Mendlik Oszkár, Bruck Miksa, Keményffy Jenő. Hadl Richard, Boruth Andor, Boemm Ritta, Góth Móric, Pentelei Molnár János, Kacziány Ödön, Szenes Fülöp.
Vajda Zsigmond : "Dunapart" c. festménye tájkép a rakpart egy részével hajóhiddal. Repr.

ÉLET, Bp. 1909. dec. 19. I. évf. 52. sz. 802. lap.

Vajda Zsigmond

A Mücsarnok tavaszi tárlatán mutatták be Margó Ede-József főhercegről készitett-mellszobrát és
Vajda Zsigmond -Auguszta főhercegnőről mintázott- szobrát.
A lap hozza mindkét müvet.
Repr.

ÉLET, Bp. 1911. január-junius. III. évf. I. kötet, 499 és 501. lapokon.

Vajda Zsigmond

"Kedélyes birák" c. művét bemutatja a lap. Repr.

Képes Családi Lapok, Bp. 1903. ápr. 5. XXV. évf. 14. sz. 214. lap.

Vajda Zsigmond

Falfestményeinek repr.-óit bemutatja a lap. A parlamenti freskófestésre kiirt pályázat nyertese a müvész. Az arcképfestés mellett „a genre-festészet terén is nagy sikere volt a tavaszi tárlaton," -irja h.j.: "Vajda Zsigmond c. kritikájában.
"Müvészet és tudomány" , "Kelet" "Tanulmányfej" harcost ábrázoló két rajz, ablakfestmény a keszthelyi templom számára. repr.-ók.

Otthon, Bp. 1898. lsz.
58-62 , 63-64, 96, 114, 135, 142, 143, 153, 177. lapokon

Vajda Zsigmond

Portréinál elismeréssel ir -Lázár Béla- arról, hogy müvésztársaival ellentétben, ő már a lényegre tapint, s a jellem megfogalmazására irányuló munkát végez.

Otthon, Bp. 19o1. dec. hó.
18-29. lap

Vajda Zsigmond, festő

L: Teszty Árpád

dr Nagy Kaisly: Akkor is értékes 6.

Esti Hírlap, Bp. 1978. ápr. 14.

Vajda Zsigmond, festő

Vajda Zsigmond ,szül.1859-ben.Bukaresztben.Szalonképek majd falképek festoje.Az Orszaghaza "Hun-monda"cimü freskójaért Lotz-dijat kapott.O festette ki a Terézvárosi templomot,a telefon palotat,a Lipótvarosi Kaszinót. 321.old. 16.jegyz

Zolnay László: A Galimberti hazaspar müvészete
328.old

Müv.Tört.Ert. 1974. XXIII. 4.sz. Bp

Vajda Zsigmond, festő

Dénes Valéria ,mint fiatal lány először Vajda Zsigmond
anitvanya volt.190?-ban átment Szablya-Frischauf Ferenc
estőiskolajába.Nyaron a Baromajor-ban,télen a Rottenbil
er ill.Dohány utcában működött ez az iskola.Szablyát
a rendkívül eltérő talentuma ,képes égei különös volta
igen érdekelte. 321.old. 1?.jegyz

Zolnay László: A Galimberti házaspar művészete
328.old

Müv.Tört.Ert. 1974. XXIII. 4.sz. Bp

Vajda Zsigmond

Művei szerepeltek a Műcsarnok 1906-os
Tavaszi kiállitásán - emlitve

Fülep Lajos:A művészet forradalmától a nagy forradalomig
Bp.Magvető 1974 175.old.

VAJDA ZSIGMOND

Az Országháza kongresszusi tárgyaló-termének mennyezetképei történelmi jeleneteket ábrázolnak. A Képviselőházi-teremben szintén láthatóak falképei. (eml.).

Az Országháza.

BUDAPEST, 1971. jan.

Vajda Zsigmond

Három müvész nevét emliti meg Szana Tamás: "Téli tárlat" c. kritikájában, mely a Mücsarnokban rendezett kiállitáson szereplő müveket ismerteti:
Ébner Lajos, Vajda Zsigmond és Innocent Ferenc müveiről annyit mond, hogy többé-kevésbé elég jól sikerült arcképeket küldtek a tárlatra.

A HÉT, Bp. 189o. dec. 7.
I. évf. 49. sz. 366-367. lap.

Vajda Zsigmond

Festménye az Országházban van

N.N.: Az Országház

Szolnok megyei Hislap 1971 VIII. 20.

Vajda Zsigmond

Festménye van az Országházban

N. N.: Az Országházban

Dunántúli Napló 1974. VIII. 20.

Vajda Zsigmond

Vázlatkönyvéből,
rajz, repr.

Művészet, 1908 3 fi. l

...fája oroszlánt ábrázol) palástban ül a ki-
... tart s balját csipőjére teszi. Teje
...gyal, kiknek egyikénél kettős ke-
... női alak szt. István koronáját
... gyarország czimerére mutató
...ép terdre ereszkedve hódol; jobbra
... az ország ellenei terden állva ösne-
... A háttérben félrevont függöny lóg.
...san két-két sorban:
...em, en bestierde

...avec lui, et dirigoit

...keretet vére 12.3 : 18.2 c/m.

31/93 № 252

MDK

Vajda Zsigmond

Női arckép, of.

Kacsavadászat, of.

KMTárs. 1906. tav. kiáll. kat. 39.l.

Vajda Zsigmond

MDK

A kutnál, olf.

Mücsarnok 1916-17 téli tárlat

MDK

Vajda Zsigmond

A műcsarnok kiállitása. Vas. Ujs. 1882. 688.l.

MDK

Vajda Zsigmond

A társalgócsarnok mennyezetképe, repr.

Zámborszky I.: A magyar Országház. Bpest, 1937.

MDK

Vajda Zsigmond

I. Ferenc József megkoronázása, repr.

A társalgócsarnok mennyezetképe, repr.

Zámborszky Ilona: A magyar Országház. Bpest, 1937.
103.l.

Vajda Zsigmond MDK

Cinka Panna

Mücsarnok 1927 őszi kiállitás

Vajda Zsigmond

Rajzaire szárszámra került Munkácsy jelzése.

Sinkó Katalin: Tanácsok a kamisítványok felismeréséhez; Mü-gyűjtő, 1972/3. sz. 17. l.

Vajda Zsigmond

Pamacs sign.-val közli a lap a "Tavaszi tárlat"-ról szóló kritikát, mely a művészről megállapitja, hogy "nemsokára a legelsők közé küzdi fel magát."

A HÉT, Bp. 1902. ápr. 13. XIII. évf. 15. sz. 242-243. lap.

Vajda Zsigmond

Egy jó arcképpel szerepel a kiállitáson, irja elismeréssel L.: "A téli tárlat"-ról szóló ismertetésében.

A HÉT, Bp. 1901. dec. 1. XII. évf.
48. sz. 799. lap.

Vajda Zsigmond

A Városliget-i Mücsarnokban rendezik meg "Az Orvos-Szövetség kiállitásá"-t, melyen közel 900 müalkotás, -közöttük a müvészéi is- kerülnek bemutatásra. A müveket magántulajdonosok szivességből engedik át bemutatásra, jótékonysági célból. Mivel nem szakszerü tárlatról van szó, igy a müveket külön nem ismertetik sem korok, sem iskolák szerint.
Müvészet c. rovat közleménye.

A HÉT, Bp. 1902. szept. 21. XIII. évf.
38. sz. 608-609. lap.

M.D.K.

Vajda Zsigmond

"Nagy Sándor képviselő családjával" c. művét erősen birálja Rippl Rónai József:/"Tavaszi Kiállitás" c. beszámolójában. /János/

Képes Családi Lapok, Bp. 1895. május 12.
17. évf. 2o. sz. 3lo. lap

Ügyintéző:
Tárgy:

Vajda Zsigmond
festő

MDK.

Vajda Zsigmond szakiskolájában
tanult Dietrich Adolf a Szárad-
forduló ismert táj festője.

BÉ.: Emlékezés Dietrich Adolfra
Művészet, 1966. április - 20. lap

M.D.K.

Vajda Zsigmond

"A Könyves Kálmán müintézet által rendezett kollektiv kiállitása a mult héten nagy és általános sikert aratott"- közli a lap és bemutatja a müvész arcképét. /fényképfelv./

Magyar Salon, Bp. 19o7. febr. 1. 25. évf.. 8. lap

Vajda Zsigmond

menyezetképe a trónörököspar vendéglakosztályának termében a budai palotában (fénykép).

Czagány István: A budavári palota és a Szent György téri épületek. Bp. 1966. Műszaki k., 194 l., 212 kép

112.l.

M.D.K.

Vajda Zsigmond

A müvész részt vett azon a pályázaton, melyet a Polgári Serfőző Rt. hirdetett meg a palotájára alkalmazandó homlokdiszités-terv elkészitésének céljából.
A pályaterveket "Fries-kiállitás a Nemzeti Szalonban" cimmel állitották ki.

Magyar Salon, Bp. 1905. szept. hó. 42. kötet 1116. lap

MDK

Vajda Zsigmond

A képviselőházhoz és főrendiházhoz tartozó társalgó-termek mennyezetére Vajda Zsigmond "al tempera" modorban festményeket festett, amelyeknek tárgyát a mondavilágból és a történelemből meritette.

Csányi Károly: Az új Országhaz.

Vasárnapi Ujság, 1902.49.évf.40.sz. 650.l.

Vajda Zsigmond

MDK

Álarcos nők, olf.

Kacsák, olf.

Műcsarnok 1910. tavaszi kiállítás

MDK

Vajda Zsigmond

A jó dada, of.

Képzőm. Társ. 1908/9. téli kiáll. kat. 57.l.

M.D.K.

Vajda Zsigmond

"Hevesi József portréja a müvész eddigleni legjobb alkotása"-irja Lázár Béla: "Tavaszi tárlat" c. beszámolójában.

Magyar Salon, Bp. 1901. május hó
116-126. lap

MDK

Vajda Zsigmond

A főrendiház társalgójának mennyezetére festett kép részei a következő jeleneteket abrazoljak: Mátyás király népe körében igazsagot szolgaltat. Asztrik apát István fejedelemnek a szent koronat átnyujtja.
Könyves Kálmán felemeli tiltó szavat a boszorkányok megégetése ellen.

Csányi Károly: Az új Országhaz.

Vas.Ujs. 1902. 49.évf.40.sz. 650.l.

MDK

Vajda Zsigmond

A képviselőház üléstermének falan Vajda Zsigmond nak az"1848-iki országgyülést" és az "1867-iki koronázást" ábrázoló képeit latjuk.

Csányi Károly: Az új Orszaghaz.

Vas.Ujs.1902.49.évf.40.sz.651.l.

MDK

Vajda Zsigmond

A Képzőművészeti Társulat téli tárlata. Vasárnapi Ujság 1895. 48. sz. 798-799.l.

Vajda Zsigmond M.-.K.

Történelmi tárgyu festményei az Országház képviselőházi díszterében:

Pozsonyi Országgyülés megnyitása,

Ferenc József megkoronázása

Varga Aranka: Büszkeségünk az Országház

Vas Népe 1965. febr. 9.

Vajda Zsigmond M.-.K.

Történelmi tárgyu festményei az Országház képviselőházi díszterében:

Pozsonyi Országgyülés megnyitása,

Ferenc József megkoronázása

Varga Aranka: Büszkeségünk az Országház

Nógrádi Népujság 1965. febr. 10.

Vajda Zsigmond festő.

Vr. V. 909/1898.
1898. dec. 27.

MDK

Vajda Zsigmond

Vajda Zsigmond festőisk. az 1900-as évek elején
ött tnault Zádor István

A Mücs.téli kiáll. Müvészet XIII.évf.1914. 84.

MDK

Vajda Zsigmond

A mücsarnok tavaszi kiállitása. Vas. Ujs. 1895. 16. sz. 259.l.

M.D.K.

Vajda Zsigmond

Lázár Béla: "Téli tárlat" c. cikkének "A magyar arckép" c. fejezetében hivatkozik arra, hogy az arcképfestésnél a müvészek egy része Benczur nyomán "főkép a csendéleti részletek pontos visszaadására törekedett... a lélek rejtelmeinek kutatása helyett.." Vajda Zsigmondot kiemeli közülük, mondván, hogy a müvész már„a karakter lényegének megteremtésére figyel."

Magyar Salon, Bp. 1901. dec. hó. XXXVI. kötet 242-253. lap

M.D.K.

Vajda Zsigmond

"Leányarczképén megkapó a müvész biztonsága és közvetlensége"- irja Lázár Béla: ~~"Téli~~/"Tavaszi tárlat" c. cikkében.

Magyar Salon, Bp . 19o2. május hó XXXVII. kötet 127-14o. lap

Vajda Zsigmond

MDK

Nyári est, olf.

Műcsarnok 1917-18 téli tárlat

Vajda Zsigmond

MDK

Bacchansnő, repr.

Műcsarnok 1916-17 téli tárlat

Vajda Zsigmond MDK

Radó Leóné arcképe, repr.

Mücsarnok 1917 tavaszi tárlat

M.D.K.

Vajda Zsigmond

"Sok jó zsáner" képpel szerepel a kiállitá-
son, ija Déry Béla: "A Nemzeti Szalon tárla-
ta c. kritikájában.

Képes Családi Lapok, Bp. 1904. okt. 16. 26.
évf. 42. sz. 762. lap

Ügyintéző:
Tárgy:

M.D.K.

Vajda Zsigmond

A müvész arcképcsoportjával szerepel a Téli Tárlaton, melyet a Képzőmüvészeti Társulat rendezett.
"A HÉT TÜKRE" c. rovat hiradása.

Képes Családi Lapok, Bp. 1895. dec. 22.
17. évf. 52. sz. 831. lap

MDK

Vajda Zsigmond

Töprengések, of.

KMTárs. 1902/3. téli kiáll. kat. 34.l.

MDK

Vajda Zsigmond

Alakos kompoziciói a Nemzeti Szalon karacsonyi művasárán.

Cikk: A Nemzeti Szalon karacsonya.

Uj Idők, 1904-5.XI. 11.sz. 276.l.

MDK

Vajda Zsigmond

Kovácsmúhely, c.müve.Repr.

Mücsarnok, 1909.tav.kiall.

MDK

Vajda Zsigmond

Művészet 1908. 371.l.

MDK

Vajda Zsigmond

Angyalok koronázási jelvényekkel

Inspiráció, of.

Ernst Múzeum aukciói XXVII. 79.1.

Vajda Zsigmond

Radó Leóné, Vajda Ella arcképe, olf.

Nicsarnok 1917. tavaszi kiállitás

MDK

Vajda Zsigmond

A Múcsarnok 1902 évi tárlatán a királyi várpalota számára megvásároltak Pázmán Péter, olajfestményét.

Cikk: Vásárlások az orsz.magy.képzőm.társ. kiáll.-ból.

Szm KT 50-136. 1.

MDK

Vajda Zsigmond

Dunapart, of.

Fürdő, of.

Házi szent, of.

KMTárs. 1907. tav. kiáll. kat. 40.l.

Vajda Zsigmond festő

Szerepel a Nemzeti Szalon
egyéni kiállításán

Nemzeti Újság 1927 IX. 27

Vajda Zsigmond

Arcképpel szerepel

a magyar képzőművészek egyesületének jubiláris kiállításán.

M.934.XII.8.

Vajda Zsigmond festő

Szerepel a Nemzeti Szalon
egyi kiállításán

Budapesti Kirlap 1927 IX. 27

Vajda Zsigmond

„Az éj" c. komponiával nekrológ a bűnalmok őszi tárlatán

(emlitve)

Pesti Hirlap 1927 okt. 29.

MDK

Vajda Zsigmond

Clownesse, repr.

Müvészet 1918. 41.1.

Vajda Zsigmond

A forrás, olf.

Miccarnok 1916-17 téli tárlat

Vajda Zsigmond

MDK

Bacchansnő, olf.

Mücsarnok 1916-17 téli tárlat

MDK

Vajda Zsigmond

A Műcsarnokért. Képzőművészet 1930. 34. sz.
204.1.

MDK

Vajda Zsigmond

Töprengések, of.

Műcsarnok 1902/3. téli kiáll. kat. 34.l.

Vajda Zsigmond MDK

Kovácsmühely, olf.

Mücsarnok 1909. tavaszi kiáll.

Vajda Zsigmond MDK

Férfiarckép, olf.

Laguna éjjel, olf.

Mücsarnok 1910. tavaszi kiállitás

MDK

Vajda Zsigmond

Hanauer István püspök ur arcképe, olajf. Mgt.
Szt.István felajánlja a magyar koronat
Máriának, olajf. Mgt.

Árpádházi Szentek Modern Egyházmővészeti
Kiállításának Katalogusa.Bpest.1930.Aug.
Nemzeti Szalon.

Vajda Zsigmond

Teherszállitó, olf.

Mücsarnok 1908. tavaszi kiáll.

Vajda Zsigmond

MDK

Esős utca, olf.

Műcsarnok 1908. tavaszi kiáll.

Vajda Zsigmond MDK

A jó dada, olf.

Mücsarnok 1908/9. téli nemzetközi kiáll.

Vajda Zsigmond MDK

A viz, olf.

Műcsarnok 1908/9. téli nemzetközi kiáll.

MDK

Vajda Zsigmond

Laguna éjjel, of.

KMTárs. 1906. tav. kiáll. kat. 40.l.

Vajda Zsigmond MDK

Kereszttüzben, repr.

Műcsarnok 1903. tavaszi nemzetközi kiáll.

Vajda Zsigmond MDK

Női arckép, olf.

Viharban, olf.

Imádkozó gyermek, olf.

Női arckép, olf.

Műcsarnok 1903/4. téli kiáll.

Vajda Zsigmond MDK

Margit, repr.

Mücsarnok 19ol. tavaszi nemzetközi kiáll.

Vajda Zsigmond MDK

Dr. Kétly arcképe

Műcsarnok 1902.
A bpi. orvosszövetség Műkiállitása

Vadja Zsigmond MDK

A szegény asszony könyve, olf.

Műcsarnok 1907/8. téli kiáll.

Vajda Zsigmond MDK

Válás előtt, olf.

Műcsarnok 1907/8. téli kiáll.

Vajda Zsigmond MDK

Utca télen, olf.

Pihenő hajtók, olf.

Mücsarnok 1907/8. téli kiáll.

Vajda Zsigmond

MDK

Dunapart, repr.

Műcsarnok 1907. tavaszi kiáll.

Vajda Zsigmond

MDK

Válás előtt, repr.

Műcsarnok 1907/3. téli kiáll.

Vajda ~~[illegible]~~ Zsigmond
festő –

H.D.K

Munkácsy rápartkamiszitolta.

Benyi László: Jegyzetek a Szépművészeti Múzeum...
Művészet, 1967. junius – 34 kap.

MDK

Vajda Zsigmond

Esős utca. Olajf.

Képzőm.Tars.1908.tav.kiall.kat. 43.1.

MDK

Vajda Zsigmond

Az Országházban 500 négyzetméternyi területen festett történelmi kompozíciókat.

Balástörtfest. 72.1.

MDK

Vajda Zsigmond

Nemzeti Szal. kiáll. Nagykőrös. 1926.

Vajda Zsigmond MDK

Női arckép, repr.

Műcsarnok 1903/4. téli kiáll.

Vajda Zsigmond MDK

Női arckép, olf.

Pázmány Péter, olf.

Műcsarnok 1902/3. téli kiáll.

MDK

Vajda Zsigmond

A N. Szalon karácsonyi tárlata. Vasárnapi Ujság 1896. 5o. sz. 842.l.

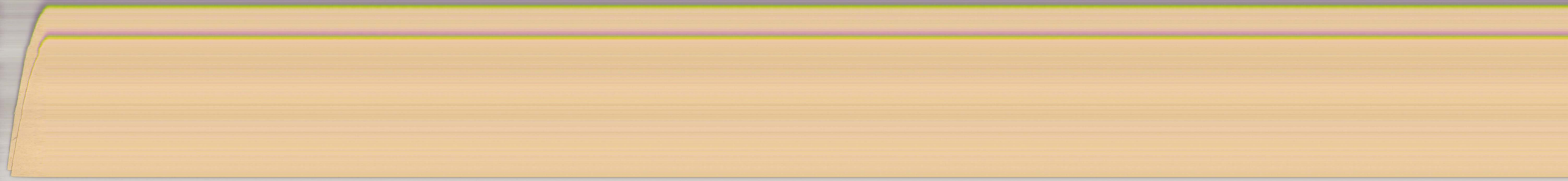

Vajda Zsigmond MDK

Müvészi otthon, olf.

Chioggiai halászbárka, olf.

Női arckép, olf.

Primavera, olf.

Mücsarnok 1904-5. téli kiáll.

MDK

Vajda Zsigmond

A csendes Lagunákon, olf.

Angelus, olf.

Immaculata, olf.

Dolce far niente, olf.

Műcsarnok 1904-5. téli kiáll.

Vajda Zsigmond MDK

Reggel felé, repr.

Műcsarnok 1905. tavaszi nemzetközi kiáll.

MDK

Vajda Zsigmond

Az Orsz. Magyar Képzőművészeti Társulat választmányának tagjai 1909-ben.

MDK

Vajda Zsigmond

Pipázó halász, of.

Piros ruhás nő, of.

Ernst Muzeum aukciói XXX. 58.l.

Vajda Zsigmond MDK

Női arckép, olf.

Reggel felé, olf.

Édes otthon, olf.

Műcsarnok 1905. tavaszi nemzetközi kiáll.

MDK

Vajda Zsigmond

Margit, repr.

KMT. 19el. tav. nemzetk. kiáll. kat.

MDK

Vajda Zsigmond

A Műcsarnokért. Képzőművészet 1930. 34. sz. 204.l.

MDK

Vajda Zsigmond

Dunapart, repr.

KMT. 1907. tav. kiáll. kat.

MDK

Vajda Zsigmond

A sajtó fölszabaditása, c. falfestménye az "Otthon" irók és hirlapirók köre új hazának disztermében.

Cikk: Az "Otthon" falképei.

Műcsarnok, 1899. 66.l.

MDK

Vajda Zsigmond

Női arckép, of.

Viharban, of.

KMT. 1903/4. téli kiáll. kat. 34.l.

MDK

Vajda Zsigmond

Reggel felé, of.

Képzőm. Társ. 1908. tav. kiáll. kat. 31.l.

MDK

Vajda Zsigmond

Amerettek, of.

A vihar, of.

Ernst Muzeum aukciói. XXIX. 62.l.

MDK

Vajda Zsigmond

A potyatribün

Kézdi-Kovács L.: A 80-as évek festészete és szobrászata. P.H. 1928 évi naptára. 406.l.

Vajda Zsigmond MDK

Emlékek, repr.

Műcsarnok 1902/3. téli kiáll.

Vajda Zsigmond MDK

Férfiarckép, olajpasztell

Kereszttüzben, olf.

Nádas táj, olajpasztell

Műcsarnok 1903. tavaszi nemzetközi kiáll.

Vajda Zsigmond

MDK

Hazafelé, olf.

Mucsarnok 1915-16 téli tárlat

Vajda Zsigmond

MDK

Kovácsmühely, repr.

Műcsarnok 1909. tavaszi kiáll.

Vajda Zsigmond MDK

Előkészületek, olf.

Műcsarnok 1916. tavaszi tárlat

MDK

Vajda Zsigmond

Kimerülve c.festm.repr.

Múcsarnok 1905/6. téli kiall.kat.

MDK

Vajda Zsigmond

I.Ferenc József megkoronazasa.c.művének repr.

Zámborszky Ilona. A magyar Orszaghaz. Bpest, 1937. 103.l.

MDK

Vajda Zsigmond

Vajda Zsigmond tanulmányrajza az új országháza festményeihez. Repr.

Művészet, 1902. 163.l.

MDK

Vajda Zsigmond

Kereszttüzben, repr.

Műcsarnok 1903. tav. nemzetk. kiáll. kat.

MDK

Vajda Zsigmond

Műcsarnok 1904/5. téli kiáll. kat. 62.l.

Vajda Zsigmond MDK

Varró leány, tusrajz

Miccarnok 1909. akvarellek, pasztellek és grafikai művek nemzetközi kiállitása.

Vajda Zsigmond.

Müveiből kiállitást rendezett a Nemzeti Szalon, 1921-ben.

Bende J:
A Képzőművészeti egyesületek története, kézirat.

MDK

Vajda Zsigmond

A képzőművészeti társulat közgyülése. Vasárnapi Ujság 1900. 17. sz. 272.l.

Vajda Zsigmond MDK

Emlékek, olf.

"Macula non est in te", olf

Férfiarckép, olf.

Műcsarnok 1902/3. téli kiáll.

Vajda Zsigmond MDK

Pro patria, olf.

Mücsarnok 1915-16 téli tárlat

Vajda Zsigmond MDK

Reggel felé, olf.

Mücsarnok 1908. tavaszi kiáll.

Vajda Zsigmond MDK

Aratás, olf.

Műcsarnok 1910/11. téli kiállitás

Vajda Zsigmond MDK

Itatás, olf.

Műcsarnok 1910/11. téli kiállítás

Vajda Zsigmond MDK

A kis libapásztor, olf.

Műcsarnok 1910/11. téli kiállitás

Vajda Zsigmond MDK

Monreale-Chwsko Palermoban, olf.

Mücsarnok 1913-14 téli kiállitás

MDK

Vajda Zsigmond

A zene, repr.

KMTárs. 1927. őszi kiáll. kat.

MDK

Vajda Zsigmond

igazgatósági tag volt

A Nemzeti Szalon igazgatósága 1926.

Vajda Zsigmond MDK

Pásztorleány

Mücsarnok 1934 Bp.Székesfőváros Képtárának katalógusa

MDK

Vajda Zsigmond

Műcsarnok 1899. 13. sz. 191.l.

MDK

Vajda Zsigmond

Női arckép c.festm.Repr.

Képzőm.Társ.1901.-2. téli kiall.

Vajda Zsigmond

MDK

Békéltetés, olf.

Műcsarnok 1929 tavaszi kiállitás

Vajda Zsigmond MDK

A birák előtt, olf.

Mücsarnok 1929 tavaszi kiállitás

M.D.K.

Vajda Zs.

"Kedélyes birák" c. müvét bemutatja a lap.

Magyar Salon, Bp. 1903. febr. 38. kötet
492. lap

Vajda Zsigmond

MDK

Álarcos nő, repr.

Műcsarnok 1910. tavaszi kiállitás

Vajda Zsigmond MDK

Csónakázás a tengeren, olf.

Macula non est inte, olf.

Műcsarnok 1910. Vándorkiállitás

Vajda Zsigmond.

Kiállitotta müveit a Könyves Kálmán Szalon 1907-ben.

Bende J:
A Képzőművészeti egyesületek tröténete,kézirat.

Vajda Zsigmond

MDK

Kimerülve, repr.

Műcsarnok 1905/6. téli kiáll.

Vajda Zsigmond MDK

Férfiarckép, olf.

Műcsarnok 1905/6. téli kiáll.

Vajda Zsigmond MDK

Pro Libertate, olf.

Női arckép, olf.

Szinhullámok között, olf.

Bál után, olf.

Műcsarnok 1905/6. téli kiáll.

Vajda Zsigmond MDK

Töprengések, olf.

Műcsarnok 1902/3. téli kiáll.

Vajda Zsigmond

MDK

A zene, repr.

Műcsarnok 1927 őszi kiállitás

Vajda Zsigmond MDK

Az éj, olf.

Mücsarnok 1927 őszi kiállitás

Vajda Zsigmond MDK

A zene, olf.

Mücsarnok 1927 őszi kiállitás

MDK

Vajda Zsigmond

Kompozició, temp.

Leányka kecskével, of. Repr. VIII.tábla

Akt papagállyal, of.

Árverési Csarnok aukcio kat.1933.okt. /3.sz./ 36.1.

MDK

Vajda Zsigmond

Freskóterv, of.

Freskóterv. Gouache

Barátok konyhája, of.

Árverési Csarnok aukcio kat.1933.okt. /3.sz./
36.1.

Vajda Zsigmond

M.D.K.

művét megvételre ajánlottár a Polgári Sarfőző rt. palotájának figurális homlokzati friesére kiírt pályázaton.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1905. XXVI. évf.

jul. 12. sz. 8. old.

Vajda Zsigmond MDK

Háziörség, olf.

Műcsarnok 1915-16 téli tárlat

MDK

Vajda Zsigmond

Inspiráció, of.

Fiatal leány papagájokkal, of.

Ernst Muzeum aukciói. XXIX. 62.l.

Vajda Zsigmond MDK

Szt. István, olajpasztell

Férfiarckép, olf.

Sais, olf.

Sikamlós pályán, olajpasztell

Műcsarnok 1903. tavaszi nemzetközi kiáll.

Vajda Zsigmond

MDK

Rabszolganő, repr.

Műcsarnok 1913. tavaszi kiállitás

Vejda Sigmund

Kabsnolgang, repr.

Vajda Zsigmond MDK

Kigyóbűvölőnő, olf.

Műcsarnok 1913-14 téli kiállitás

Vajda Zsigmond

MDK

A papnő, olf.

Műcsarnok 1915. tavaszi tárlat

Vajda Zsigmond

MDK

Rabszolganő, olf.

Műcsarnok 1913. tavaszi kiállitás

MDK

Vajda Zsigmond

Kedves levél

Kereszttüzben

Magyar Művészet 1931. 249.l.

Vajda Zsigmond MDK

Rabszolganő, olf.

Műcsarnok 1932.Budapest közönségének képzőművészeti anyagából rendezett kiállítás

MDK

Vajda Zsigmond

Sikamlós pályán

Rabszolgavásár

Magyar Művészet 1931. 249.l.

MDK

Vajda Zsigmond

A Műcsarnok háborus kiállításán szerepelt.

Cikk: Háborus kiállitás.

Művészet, 1914. 541-542.l.

MDK

Vajda Zsigmond

Szt. István. Olajpasztell

Férfiarckép, of.

Mücsarnok 1903. tav. nemzetk. kiáll. kat. 34.l.

MDK

Vajda Zsigmond

Gyermekarckép, repr.

Műcsarnok 1902. tav. nemzetk. kiáll. kat.

MDK

Vajda Zsigmond

Emlékek, repr.

KMTárs. 1902/3. téli kiáll. kat.

MDK

Vajda Zsigmond

Bacchansnő, repr.

Művészet 1916. 84.1.

MDK

Vajda Zsigmond

A sajtó felszabaditása

Az "Otthon" falképei. Vas. Ujs. 1899. 81.l.

MDK

Vajda Zsigmond

Radó Leóné arcképe, repr.

Művészet 1917. 16.1.

Vajda Zsigmond

Festményei vannak a betléri kastély gyűjteményében

Gágyor Péter: Kassalábtól a mizerning

Új szó 1970 VII. 3

MDK

Vajda Zsigmond

Pázmány Péter

Sais

Bál után

Magyar Művészet 1931. 249.l.

Vajda Zsigmond -

nak a Bpesti Országház üléstermé-
nek társalgója mennyezetén, hun és
magyar mythologiából merített jele-
netek szerepelnek. Több képe az üléste-
rem elnöki emelvényénél.

Hungarian Parliament Building is
65 years old

Daily News, Budapest, 1967. okt. 14 -
6 l.

Vajda Zsigmond

freskói „Szent István átveszi Astrik hezéből a Szent koronát" – „Nagy László beszélget tudósaival, mikép épitsék fel a kassai székesegyházat" a bpesti Országház társalgó jának mennyezetén.

Hungarian Parliament Building is 65 years old

Daily News, 1967. okt. 14. 6 l.

M.N.M.

Vajda Zsigmond

Javasolva a Nemzeti Szalon ügyeinek vezetésére alakitandó szerv tagjául

Gerelyes Ede: A magyar muzeumügy a két forradalom időszakában 1918-1919. Bp. 1967. 224.l.

M.D.K.

Vajda Zsigmond festő

Nagy Lajos a kassai székesegyház épitéséről tá r-
gyal tudósaival, repr.

Egry-Komjáthy: Az Országház, Bp. 1967. 48.l.

M.D.K.

Vajda Zsigmond festő

Az Országház kongresszusi trásalgótermében magyar történelmi jeleneteket ábrázoló mennyezetképek:

Szent István fogadja a Rómából érkező Koronát hozó Asztrik apátot.

Kereszténység diadala,

Szent László csodája, Könyves Kálmán,

Mátyás igazságtétele, Nagy Lajos tárgyal tudósaival,..

Egry-Komjáthy: Az Országház, Bp. 1967. 45.l.

M.D.K.

Vajda Z suzsa épitész

Résztvett a pályázaten. 5000,- Ft-os megvétel

Társtervező: Lőrincz József

Szabadonálló könyvtár tervpályázata

Magyar Épitőművészet 1962 /4. 4.l.

Vajda Zsuzsanna

Vajda Zsuzsanna: Művelődési ház, Szarvas. /Zdravics János építész, Hornicsek László, Czoczek László belsőépitész, Sipos László kerttervező/ - Müszaki Tervezés, 1966. 5.sz. 18-19. l./

Az 1966. évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája /Művtört.Ért. 1969. 3.sz. 243-283. l./ 25o. l.

Vajda Zsuzsa épitész M.D.K.

Részt vett a pályázaton

Társtervező :Lőrincz József

4000,- Ft -os megvétel

repr.

Jurcsik Károly:Szabadonálló könyvtár tervpályázat

Magyar Építőművészet 1962 /4. 2-3.l.

M.BK.

VAJDA Lewzsa építész

Megvásárolt ~~trxxx~~ terv

Társtervező: Lőrincz J.

Döntöttek akönyvtár épitési tervpályázat ügyében
Magyar Nemzet 1961. december 31. 6.1.

Vajda Zsigmond: Aratás.

Vajda Zsigmond
Oszág-Világ 1911. 33. l.

jában. Csak itthon, a saját honfitársainknál, azoknál, akiknek első sorban volna kötelességük a magyar iparért lelkesedni, idehaza bezzeg alig ért el valamit. Van magyar ipar. Ezen ma már nincs mit vitatkozni. Életképes és versenyedzett ez az ipar és a külföld tényleg mindjobban méltányolja. Igazi nagy jövedelmezőségre mégsem tud szert tenni, mert a fogyasztók nagy tömege, a hazai közönség nem ajándékozza meg azzal a feltétlen bizalommal, amelyet méltán megérdemel. Bezzeg másként cselekszik a külföldi. Nem is kell messze mennünk. Itt a szomszédban, a császárvárosban, Bécsben történt. Mint egy bécsi zeneműkereskedő cég kottaszállítója, egy izben bent időztem a boltban, amikor egy Girardi által énekelt, rendkivül népszerű kuplét azért nem vett meg, mert nem nyomatták Bécsben. Megtesz-e ilyesmit a mi közönségünk? Nézzünk csak körül. A Habig kalapokon kívül most már három-négy bécsi cég uralja a kalap-

Rottmann Mozárt:

Vajda Zsigmond

81 Vajda Zsigmond: Radó Leóné arcképe.

KMTárs. 1917. tav. Eiáll.

Vajda Zigmond

Vajda Zsigmond

Vajda Zsigmond

und

Fráter Aladár Vajda Zsigmond kiállítása. Vas. Nyp. 1907. 3. 17.

Vajda Zsigmond

Almanach
1929. tav. Graph. 440, 472

Sopron vármegye és Sopron sz. kir. város

Rejtőzeti Társulata X. 139, 140

Vajda Zsigmond

irod

arch. repr.

M. Gemma 1897.

234 l

Vajda Zsigmond

wód

Vas vp 1897

737 l.

Vajda Zsigmond

Vizpárai repr.

Ta 61. (środ is

Vajda Zsigmond

Irod. esetleg lásd, mert
életrajz is van benne.

Frater Aladár, Vajda
Zsigmond Kiállítása.
Vas Vp 1907. 44-51
Kipekkel.

~~Fráter Aladár~~

Hajda Zsigmond

Lárd

Nemzeti Salon almanach

136

.....nevü munkás igazolta

.....

a müvezető aláírása.

yezem:

.....

gy helyettesének
ása.

Endrényi Imre, Szeged.

Vajda Ivgrad

wd

Vaslyp 1887.
800 l

Vaj'da Zsigmond

Ibid

Vas-Ujs 1905. 425.

Vayda Vyvad

Wol

(Lo 465

Zigmond

Vajda

fes

1., A szent. A Nemzeti Szalon 1903-ki rajzkiállításán megv. a Kormány.

Művészet, 1903. 352.

2., Rajta! A szegedi képzőművésze egyesület 1903. Vi állításán megnyste Nagy Endre szeged.

3., Kardtáncrosnó. r. o. megv. M

Művészet, 1903. 354.

VAJDA ZSIGMOND

Külföldi aukción:

Zsigmong Vajda: Die dürstenden Hasen werden getrankt. - Öl auf Leinwand, 76x62 cm. Sign.

Wien, Dorotheum
471. Kunstversteigerung 14-20 febr. 1984. - Katalogus 306.sz. kép: Taf.25.

Vajda Zsigmond

ferto

Jod

Kruck II. 674 l.

~~Átutás, alsócserkátoni N. 175.~~

Vajda Zsigmond

Munkái

1908. egyházművészeti kiállításon

32 l. - 36. l. 41. l.

M. 201.

Vajda Zsigmond

IROD.

Sza. 430 l.
arcrk

Vajda Zsigmond

arch. repr.

Lex Magyars

77. tábl.

MEGHÍVÓ

A MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA

II. OSZTÁLYÁNAK

1935. évi január hó 21-én (**hétfőn**) délután 5 (**öt**) órakor tartandó

FELOLVASÓ ÜLÉSÉRE.

TÁRGYA:

NAGY LAJOS l. tag.: Contraaquincum és Pest Árpád-kori vára. (Szék-foglaló vetített képekkel.)

KERTÉSZ JÓZSEF BUDAPEST 116932

VAJDA Zsigmond festő

Róth Miksa portré. 1920? o.v.

szines repró

VARGA Vera: Róth Miksa művészete.
Bp. Helikon, 1993 7.p.

01 W7A6?56 I

VAJDA Zsigmond festő

91 3. 62

Új Művészet

VAJDA Zsigmond

Pierette. o.karton 64x44 - 91.12. 63

Új Művészet

Vajda Zsigmond: Mosónők.

Vajda Zsigmond
Vas. Ujó 1914. 943. l.

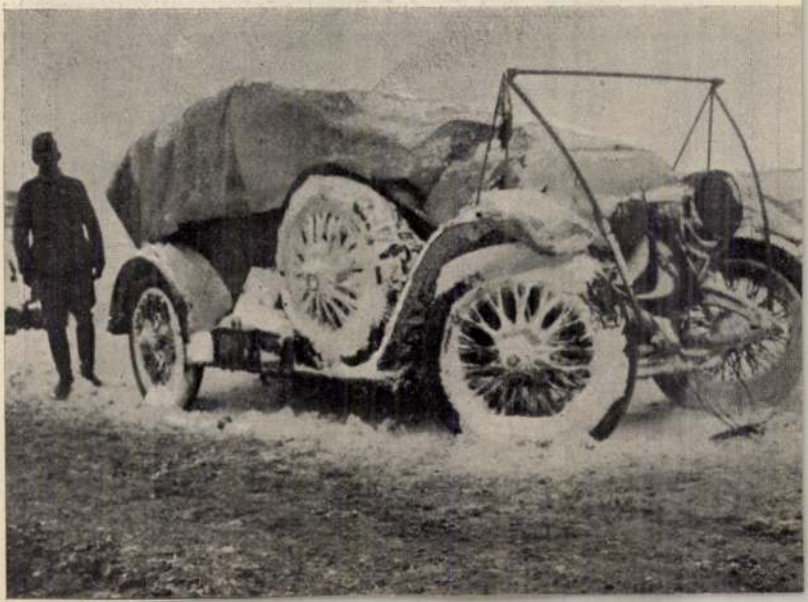

108. Kalmár Elza: Leányarckép.

Vajda Zsigmond V.

11. Vajda Zsigmond: Női arckép.

KM Tan. 1901/2.
Téli kiáll.

12. Ferenczy Károly: Férfi arckép.

111. Vajda Zsigmond: Emlékek.

47. Kováry Szilárd: Téli napfény délután.

Arthur arcképe.

Vajda Zsigmond

K

252. Vajda Zsigmond: Gyermekarckép.

Műcsarnok 1902. tav.
nemzetk. kiáll. kat.

Zsigmond

K

373. Vajda Zsigmond: Dunapart.

kav. kiáll

63 Jendrassik Jenö: Margitka arcképe.

Vajda Zsigmond

339 Vajda Zsigmond: Álarcos nő.

Képtöm. Tars 1910, sav. Gall Gat

Vajda Zsigmund

K

fordító

357 Vajda Zsigmond: Auguszta főhercegasszony Ő csász. és kir. fensége arcképe.

Képzőm. Társ. 1911. tav. Eladj

168 Margó Ede: József főherceg.

Vajda Tugud

red

Fekete . 99–101

arcukép

Vagy da Szigmond

Szmed

NB.

Kapoviselőtér

Az ülés teren falképei

2 db.

A főrendítár tárcsalgó csamokénak megyeret képei.

A kapoviselőtér tárcsal gó termek megyeretképei

Vazda Zygmund

[illegible]

Cx 25.

Vay da Ungrad

Ex 24 l

Vajda Zsigmund

Vásd

Ecsik.

..... *műhely.*

főnökség!

.....hó.....n történő kifize-

..... indokából személyesen meg nem

.....szamu .....

n.

vi ..... hó.....

.....

sajátkezű aláírás és munkásszám.

Vajda Zsigmond

1907. gyűjteményes kiállítás a Könyves Kálmán szalonjában – Katalogusát lásd könyvtárszerben

benne életrajz –

..... *műhely.*

főnökség!

..... hó ..... n történő kifize

..... indokából személyesen meg nem

..... számú .....

m.

évi ..... hó .....

.....

sajátkezű aláírás és munkásszám.

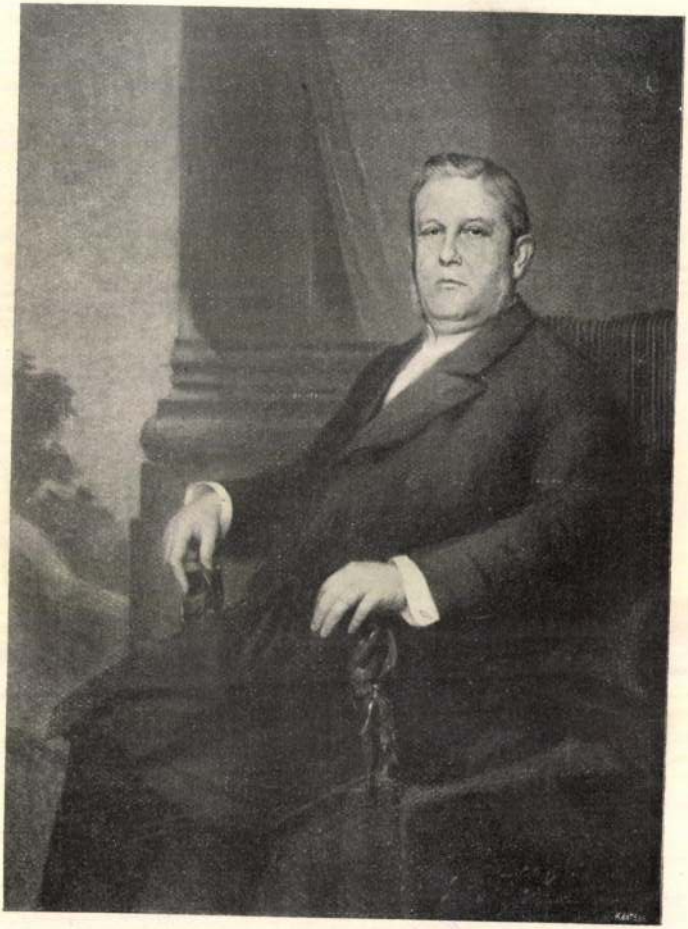

396. Tolnay Ákos: Wekerle Sándor dr. arcképe.

237. Vajda Zsigmond: Kereszttűzben.

Vajda

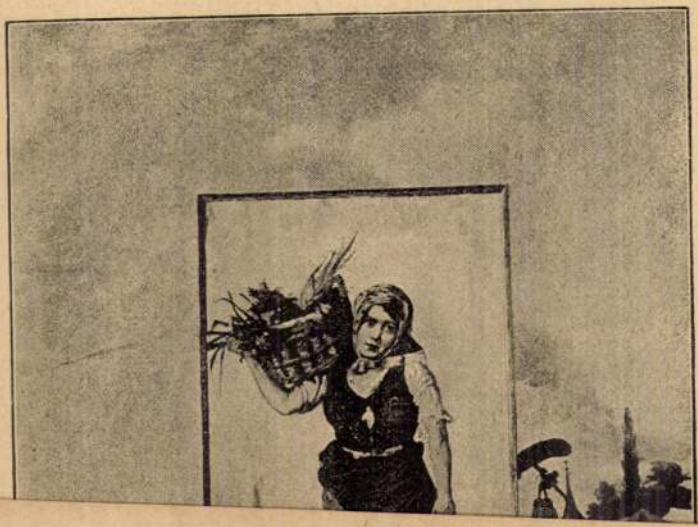

Original

Vajda Zsigmond

295 Vajda Zsigmond : Bachansnő.

KMT 1916/17 Déli Fiall

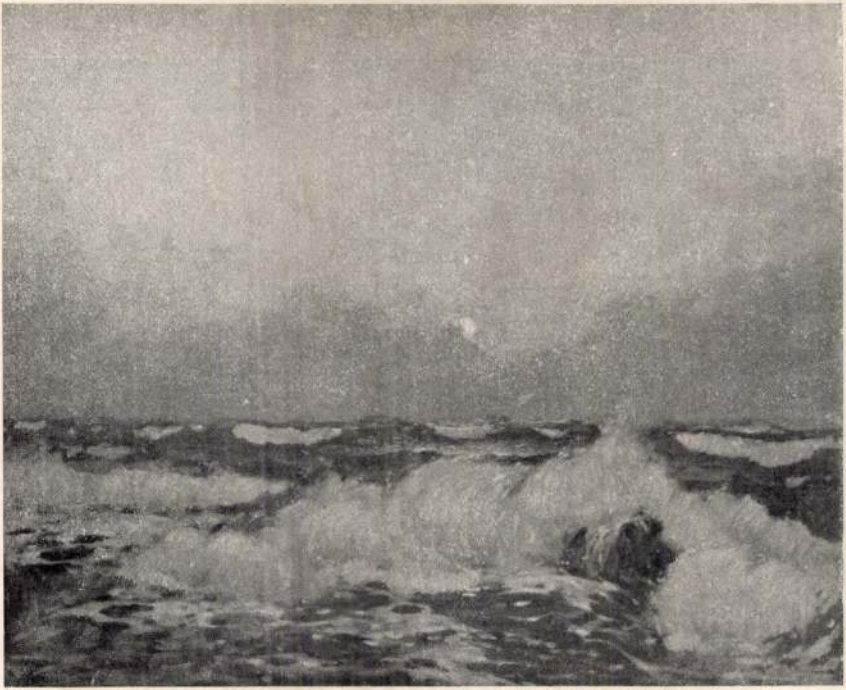

19 Komáromi-Kacz Endre: Holdfény.

Vajda Zsigmond

295 Vajda Zsigmond: Bachansnő.

Zsigmond

adó Leóné arcképe.

43 Knopp Imre: Interieur I. Napoleon idejéből.

93 Hever Arthur: Jó barátok.

Az Országház

Távolodott az ágyúzaj, aztán teljesen megszűnt. Budapesten vége volt a háborúnak.

Takarították a romokat, hogy helyet adjanak az újjáépítésnek. Így történt ez az Országházban is, a háziműhelyek dolgozói: asztalosok, kőművesek, szerelők, lakatosok, kárpitosok, bádogosok, szakiparosok már az első napokban nekiláttak a nagy munkának. A 250 aknatalálat, 300 gyújtóbomba és mintegy húsz nagy belövés súlyos károkat okozott

a gyönyörű műemlék épületben

Egész nemzedékek életében is ritkán adódó nagy munkával építette fel tervezője, Steindl Imre 17 éven át, 1902-re. Háborús sebeket kapott a kőhomlokzat és tetőzet, a hatalmas kupola, a szobrok, az épület márványfalai, a falfestmények, ajtók és ablakok. És mégis: a rendbe hozott képviselőházi ülésteremben már szeptemberben megtartotta első ülését az Ideiglenes Nemzetgyűlés.

E húszéves emlékekről beszélgetünk *Hannig Miklóssal*, az Országház főmérnökével. Úgy ismeri a monumentális épületet, mintha maga is részt vett volna építésében. Az Országház teljes pompájában újjáépült, és most kísérőnk társaságában bebarangolunk 694 helyisége közül néhányat.

A Kossuth Lajos téri főkaput két kőoroszlán őrzi. Innen jutunk a piros bársony szőnyeggel borított lépcsőn a márvány falburkolatú lépcsőcsarnokba. Kétoldalt nyolc hatalmas gránitoszlop sorakozik. Ha a hófehér lépcsősor fokait a földre terítenénk — magyarázza kísérőnk —, húsz kilométer hosszan, Érdig sétálhatnánk rajtuk. Az égőpiros szőnyegek beborítanák az egész Népköztársaság útját. Megragadja figyelmünket a sokszínű márványburkolat, a dús aranyozás — amelyre 40 kiló 22 karátos laparanyat használtak fel —, a monumentális falfestmények, a mennyezet három allegórikus festménye — Lotz Károly művei — az ólom foglalatú színes ablakok, és a színes fémkandeláberek. A lépcsősor középső pihenőjénél megállunk az alkotó Steindl Imre bronz mellszobra előtt — Stróbl Alajos alkotása — és a szoborral szemben elhelyezett bronz emléktáblánál.

A méltóságteljesen felfelé vezető lépcsősoron érkezünk

a hatalmas kupolacsarnokba,

az egész épület középpontjába. A tizenhat szögű, ragyogóan színes térhatású csarnok látványának reprodukálására csak festőművész vállalkozhat. A színes és aranyozott márványok és kőféleségek kaleidoszkópszerűen szikráznak az ablakokon beragyogó napfényben. Körös-körül páholysor a tizenhat, egyenként nyolc méter magas, neogótikus keretű színes üvegablakok alatt. Csarnokában rendezik az állami fogadásokat, itt adják át a Kossuth-díjakat, karácsonykor pedig mintegy nyolcezer úttörő találkozik itt a 17 méter magas karácsonyfánál.

A díszlépcsősorok tengelyében haladunk tovább a nagy étterembe, amelyet vadásztémájú falfestménye miatt Vadászteremnek neveznek. A terem déli oldalát Attila és Buda mátrai bölényvadászata, vele szemben pedig az északi falat a Halászat a Balatonon című, XV. században készült falfestmény díszíti. Tolgyfakeretes mennyezetén az Aratás, a Bőség és a Szüret allegórikus képei, belső oldalán Népköztársaságunk címere, amelynek két oldalán a munkás—paraszt szövetséget jelképező címerek láthatók. A Vadászteremből nyíló gobelin-terem hosszanti falát hatalmas faliszőnyeg díszíti, a Pusztaszeren tartott első nemzetgyűlést ábrázolva, amint Árpád fejedelem vezérei körében küldöttséget fogad. E teremben tanácsko-

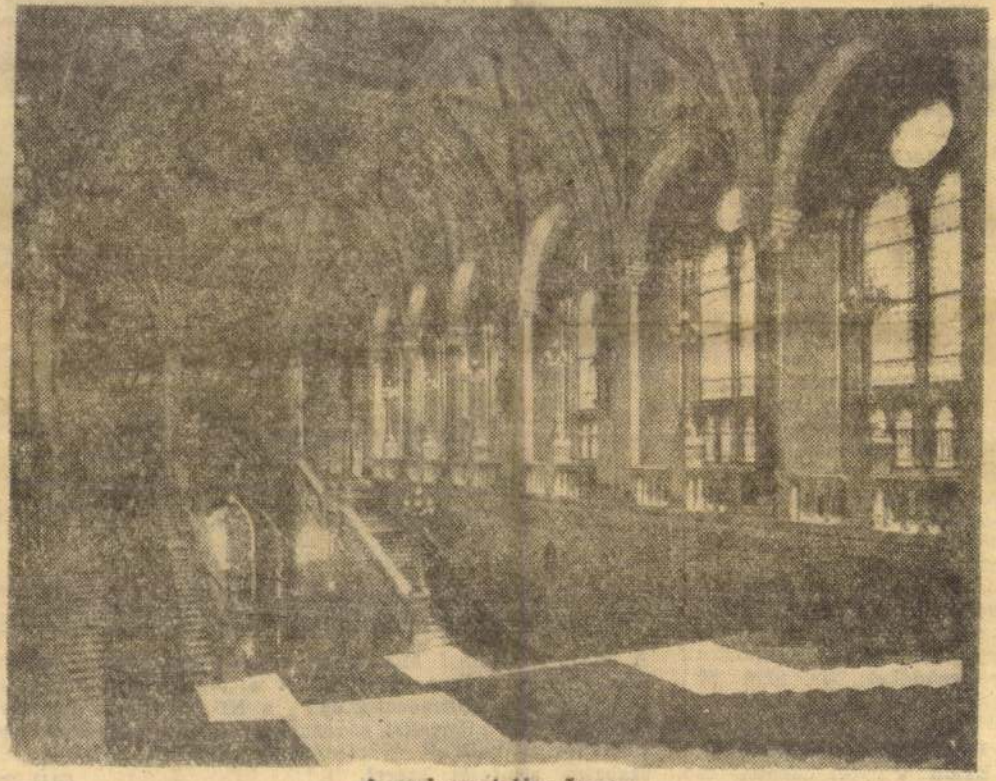

A parlament lépcsősora

Helyesebben jó üzletek lehetnek, ha egy kicsit megerőltetik magukat a szövetkezetek, és olyan árucikkeket ajánlanak, amiket a külföldiek keresnek és szívesen megvesznek. — Ehhez ötlet, jó szimat, kellő tájékozottság szükséges. És ez meg is van.

Hét kisipari termelőszövetkezet foglalkozott tavaly a megyében az exportcikkek készítésével: a hét szövetkezet tizenötmillió forint értékű árut adott át értékesítésre a külkereskedelmi vállalatoknak.

MIT EXPORTÁLNAK a szövetkezetek? Főleg a nyugati országokba juttatják el kötött holmijaikat — kesztyűket, pulóverokat —, gyermekruházati cikkeiket a győri és a soproni háziipari ktsz-ek. Mint érdekességet említjük a soproni Fémtömegcikk-készítő Ktsz bútorvasalást szállított Szíriába...

Szabó László, a Győr-Sopron megyei Kisipari Szövetkezetek Szövetsége termelési osztályvezetője az idei exportszállításokról aggódva mondta el, hogy még nem rögzítettek minden üzletet. Február van már, és igen jó lenne, ha a szövetkezetek már világosan látnák: a külkereskedelmi vállalatok mit fogadtak el tőlük exportgyártásra.

Ami biztos: a kapuvári Szabó Ktsz a Győri Textilipari Vállalattól vásárolt anyagból készít exportra zsebkendőket; az idén 50 százalékkal többet, mint tavaly.

FÜGGŐBEN LEVŐ ÜZLETEK: a győri Lakatos- és

vezetőben részesülnek. A Kisipari Szövetkezetek Győr-Sopron megyei Szövetsége célprémiumokkal ösztönzi a szövetkezeteket, és gondoskodik anyagellátásukról is, hogy vegyék ki részüket a népgazdaságnak oly fontos exportfeladatok teljesítéséből.

— k —

Az előző évekhez képest nemcsak a részvevők nagy száma jelentette az emelkedést, hanem az indulók felkészültsége. Ez a felkészültség mind a versek megválasztásában, mind a művek előadásában megnyilatkozott.

A hetven versenyzőből huszonnyolcan jutottak tovább a megyei döntőbe.

A Magyar Optikai Művekben sok új gyártmányt fejlesztettek ki. A világpiacon keresettek a gyártmányok között a „Spektromom"-360. típusú spektrálfotométer, a G-120. típusú „Ultracentrifuga", a NI-A1. típusú felsőrendű szabatos szintező. Ezeket a gyártmányokat sorozatban készítik és műszaki jellemzőik elérik a hasonló rendeltetésű külföldi gyártmányok jellemzőit. A képen: Türk Zoltán NI-A1. típusú szabatos szintezőt szerel.

(MTI Foto — Herczeg István felv.)

zottságának első titkára, *Pham Van Dong* miniszterelnök, a párt és a VDK kormányának vezetői.

A fogadáson Alekszej Koszigin és Pham Van Dong mondott beszédet.

*

A szovjet kormány bejelentette, hogy az Egyesült Államok fegyveres erőinek a

megteszi ezt, h[illegible] Szovjet nép teljesíte[illegible]ja internacionalista [illegible]ségét a testvéri szocia[illegible]országok iránt".

A nyilatkozat utalva a vasárnap és hétfőn elkövetett amerikai provokációkra hangoztatja:

— Az amerikai légierők gépeinek a VDK lakott területei ellen intézett kalóztámadásai felháborítják a szovjet népet.

A szovjet nép csakúgy, mint minden, az imperialista önkény és agresszió ellen fellépő nép, határozottan elítéli ezeket a támadásokat.

— Az Egyesült Államok hivatalos körei, olyan látszatot akarván kelteni, mintha len-

Hófüggöny – Naps

Újra készenlétben

Tegnap ritka természeti jelenségben volt részük azoknak, akik utaztak, különösen Győr környékén. Veszprém irányába haladva a 82-es számú főközlekedési úton ugyancsak bőven akadt meglepetés.

Az erős napsütésben 50—60 kilométer sebességű szél hordta az éjszaka leesett havat. A huzatos helyeken valóságos hófüggöny képződött, ami megnehezítette a közlekedést, egyúttal nem mindennapi látványul szolgált. Az árnyékos helyeken ugyanakkor olvadt.

Győr-Sopron megyében lapzártáig egy útvonalon: Győr és Bakonybánk között képződött hóakadály, de

ruár 8-20-ig

ruházati cikk

százalékos

ménnyel a kijelölt

etekben.

m lehet kihagyni!

Épületfa eladó. Tényő, Czimer Gyula, VI., 5.

Rekamié-garnitúra, hálószobabútor, kombinált szekrény, szalon eladó. Győr, Kisfaludy u. 25., Korsósné.

Rekamié, bútor — vétel, eladás. Győr, Káposztás köz 6., Duna-partnál.

Sopron, Sz
(Öreg tem
gött.)

LAKÁS

Szövetkez
szoba-összk
lakásomat
ném régi bérű lakásért vagy házfelügyelőségért. Leveleket „751" jeligére a Hirdetőbe, Győr. Kazinczy utca 16.

resek Győr környékén. Leveleket „Bútorozatlan" jeligére a Kiadóba, Győr, Tanácsköztársaság útja 3.

Műszaki becslés

csütörtök, február 11.

MŰSZAKI ANYAG ÉS GÉPKERESKEDELMI VÁLLALAT

SOPRONBAN, FINOMMECHANIKÁNÁL, Mátyás kir. u. 5.

Van

Szerencse-sorsjegye?

Fájdalommal tudatjuk, hogy szeretett édesanyánk nagymamám, testvér és rokon,

özv. Limpár Györgyné

született Galambos Irma

57 éves korában tragikus hirtelenséggel elhunyt. Temetése folyó hó 10-én délután 4 órakor lesz a győrrévfalui temetőben.

A GYÁSZOLÓ CSALÁD

Fájdalommal tudatjuk, hogy szeretett édesanyánk és nagyanyánk,

özv. Szakács Ferencné

78 éves korában tragikus körülmények között elhunyt. Temetése folyó hó 10-én délután fél 2 órakor lesz a győrújvárosi temetőben.

A GYÁSZOLÓ CSALÁD

Fájdalommal tudatjuk, hogy szeretett édesanyánk,

özv. Takács Istvánné

szül. Bremhoffer Erzsébet

városi vámkezelő özvegye 69 éves korában elhunyt. Temetése folyó hó 10-én délután negyed 4 órakor lesz a győrrévfalui temetőben.

A GYÁSZOLÓ CSALÁD

az alábbi szakmákban

őtet:

dő, vízvezetékszerelő, villanyszerelő, központifűtés-szerelő.

unkaügyi előadó ad. GYŐR, GORKIJ U. 34. SZÁM.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307
Vajda Zsigmond
KISALFÖLD
1965 FEB — 9

zásokat, fogadásokat tartanak.

A társalgóterem két oldalán gótikus ívek kötik össze az oszlopokat, amelyeken aranyozott baldachinok alatt 32 foglalkozási ágat ábrázoló pirogránit szobrokat látunk. A dongaboltozat falfestményei itt a pogány korról regélnek. E terem tükörképe a kongresszusi társalgóterem.

Az ország legfontosabb helyiségébe érkezünk,

a képviselőházi ülésterembe.

Itt működik az országgyűlés, itt alkotja — a dolgozó nép megbízásából — törvényeit. Több emeletén páholysorokkal, amelyek javítják az akusztikát is. Patkóalakban helyezkednek el a képviselők ülőpadsorai, névjegyekkel ellátott íróasztalkákkal. A patkó tengelyében emelkedik a magasba az elnöki emelvény, előtte az előadói emelvény. Mögötte falmező a Népköztársaság címerével, ennek két oldalán Vajda Zsigmond történelmi tárgyú festményei: A pozsonyi országgyűlés megnyitása, és Ferenc József koronázása. A terem mennyezetét festett intarziák díszítik, a második emeleti karzat magasságában pedig horganyöntvény szobrok jelképezik a Jótékonyságot, a Hitet, az Erőt, a Kritikát, az Igazságot és a Tudományt. A képviselőházi üléstermet hármas osztású hatalmas ablakok, este pedig öt csillár és a karzatokon körbefutó rózsakoszorú több mint 600 izzólámpája világítja meg. A színes márványdíszítések kiegészítő ékességei a nemes pompájú teremnek.

Légifelvétel az Országházról (MTI foto — Járai Rudolf felv.

Az idő kevés, megtekintjük még a híres Munkácsy-termet, amely az elnöki dolgozószobából nyílik. Itt vonul végig a terem nagy falsíkján Munkácsy Mihály monumentális olajfestménye, a Honfoglalás. E teremben fogadja az Elnöki Tanács elnöke a megbízólevelüket átadó külföldi diplomatákat. Nagy nemzetközi kongresszusok színhelye a kongresszusi üléstermet, amely méreteiben, beosztásában hasonló a képviselőházi üléstermehez, de díszítésében eltér attól. Mindkét termet folyosók veszik körül.

Búcsúzunk a fenséges épülettől, amely kívülről is olyan, mint egy plasztikus történelemkönyv. Homlokzatain nagy történelmi alakok 90 szobra, a főpárkány alatt régi városok kőből faragott címerei. Körülsétálunk még egyszer, felnézünk kőcsipkés neogótikus tornyaira, amelyek a felfelé törekvést jelképezik, mintha alkotójuk a jövőbe látott volna.

Varga Aranka

Vajda Zsigmond
festőművész.

1., A szent. A Nemzeti Szalon 1903-ki rajzkiállításán megvette a Kormány.

Művészet, 1903. 352.

2., Rajta! A szegedi képzőművészeti egyesület 1903. ki állításán megvette Nagy Endre szeged.

3., Kardtáncosnő. u. o. megv. N.N.

Művészet, 1903. 354.

VAJDA ZSIGMOND. POTYA TRIBÜN.

Vajda Zsigmond
Vas. Ujs. 1867. 793. l.

nyire örültünk, valahányszor
ıkkantunk, s mennyit töpren-
kiről feltettük, hogy nevének
és keresve sem találtuk meg,
nagyaráztunk, hogy hátha azt is
ı ott volna a neve, s megin-
jok meghányása, a melyek ér-

neve alatt 1850, 1851 és a kö-
ok apró nyomtatvány jelent meg
alatt. Az «Emléklapok 1848/9-
füzet járt köztünk kézről kézre
uram, ... Csak előre!» csak-
vé lett köztünk, mit akkor le-
hallani, mikor a délutáni ve-
ól, most már «kertünkből», be-

nélkül vergődés eredményteler
mészetöknél fogva hajlandóbba
godni a fölöttünk feltétlenül re
ben, egészen mellőzték a hirl
rovatait, kivált a politikával fo
kább a mindennapi élet aprós
szórakoztatásra szánt czikkek
dalmi közleményeken mulattak
találtak, vagy boszankodtak,
izetlen férczelményekre bukka

Egyik rovatát azonban az
urak sem mulasztották el mi
nézni, azt t. i., mely az arany
mutatta. Ennek ingadozásából
ték felismerhetni az európai po
irányát, ez pedig vagy emelte

Léva, vár

108

lexióra már nincs elég mélysége és ereje, könnyen válik hétköznapivá s a nyelvében sincs annyi lendület, hogy nagyobb felhevülések vagy mélyebbről hozott eszmék sulyát elbírja. Mindenképen rokonszenves kis könyv, nem nagy igényű, szerény, egyszerű s a költészet igazi szeretetéből táplálkozik.

A repülés irodalma. Napjaink legnagyobb aktualitása, a repülőgép, rövid idő alatt óriási irodalomnak adott életet. A külföld nagy nemzeteinek könyvpiaczán már egész könyvtárra megy azoknak a könyveknek és röpiratoknak száma — nem is számítva ide a folyóiratok és ujságok czikkeinek beláthatatlan özönét — a melyek az aviatikával, a röpülés problemájával tudományosan, népszerűen, vagy épen szenzácziósan foglalkoznak. Számra nagyon szerény ehhez képest, de a mi viszonyainkhoz mérten mégis elegendő érdeklődésre vall a könyveknek az a sorozata, a melyek most magyar nyelven jelennek meg a repülésről. Értékre és komolyságra legjelentékenyebb köztük *Zsélyi* Aladár mérnök kis könyve, *A repülőgép-technika alapelvei*, mely fél év alatt most már második kiadását éri meg. A hozzáértő technikus számára van irva, nagy tudással és eredeti felfogással tárgyalja a repülőgéptechnikát minden oldaláról. Nem visszhangja külföldi könyveknek, hanem egészen önálló vizsgálatoknak, megfigyeléseknek és tanulmányoknak eredménye. Népszerű jellegü, a művelt nagyközönség számára van irva *Serényi* Gusztáv és dr. *Visnya* Aladár *A levegő meghódítása* czimű könyve, a mely közérthetően, az ismert adatok és tények elég világos előadásával és ügyes csoportosításával mondja el a főbb tudnivalókat a léghajózásról, a kormányozható léghajóról, a repülőgépek fejlődéséről és mai fejlettségéről s befejezésül a jövőről elmélkedik, arról az átalakulásról, melyet a repülés problemájának megoldása az emberiség életében elő fog idézni. Szövegét egy sereg többé-kevésbbé sikerült kép tarkítja. — Még népszerűbb, azt lehetne mondani, népiesebb jellegű *Tábori* Kornél *A levegő hősei* czimű könyve, a melynek szerzője az ügyes ujságiró tollával irja meg azt, a mi a repülés problemája körül az egészen laikust érdekelheti. S hogy a fantasztikum se maradjon ki, *Godányi* Zoltántól fantasztikus regény jelent meg *Repülőgépen az északi sarkra* czimen, azok számára, a kik kedvelik a természettudományi dolgoknak a fantasztikus mesével való összekeverését.

A «Jó Pajtás». *Sebők* Zsigmond és *Benedek* Elek képes gyermeklapjának ötödik számában *Mikszáth* Kálmán befejezi *Grózika kegyelmet kér* czimű bájos elbeszélését, *Sebők* Zsigmond folytatja Dörmögő Dömötör, a hires maczkó automobil-kalandjait s a budapesti sétákat. *Benedek* Elek folytatja regényét, mesét ir a beteg oroszlánról s verset is ir halottak napjáról. *Bihary* József kerékpár-bajnok czikket ir a kerékpározásról. Tréfás czikk a furcsa pástétomról, szerkesztői üzenetek és rejtvények teszik teljessé a szám tartalmát. A «*Jó Pajtás*»-t a Franklin-Társulat adja ki, előfizetési ára negyedévre 2 korona 50 fillér, egész évre 10 korona.

A «Magyar Könyvtár». *Radó* Antal becses s most már igazán gazdag tartalmú vállalata, legújabb sorozatában *Kozma* Andor hét novelláját közli. Afféle fantasztikus elbeszélés mind a hét, természettudományi tényekből kiindulva a természetfölötti határait érintik, érdekfeszítő, elmés mesével kötik le az olvasó figyelmét. A sorozat másik füzete egy híres angol humoros munka: Jerrold *Douglas* házájában roppant népszerű kukli-prédikácziót adja *Tuba és Tubáné* czimmel, *Benedek* Marczell ügyes átdolgozásában. — *Horatius leveleinek* gondos és hű prózai fordítását adja a harmadik füzetben *Paulovits* Károly, magyarázó jegyzetekkel.

Uj könyvek:

A szinjátszás művészete. Irta dr. *Hevesi* Sándor. Budapest. Stampfel-féle könyvkiadóhivatal (Révai testvérek). Tudományos Zsebkönyvtár 213—215. szám; ára egy korona 80 fillér.

Az előadás művészete. Irta dr. *Hevesi* Sándor. Budapest. Stampfel-féle könyvkiadóhivatal (Révai testvérek). Tudományos Zsebkönyvtár 216—218. szám; ára egy korona 80 fillér.

Egy pár szál virág. Költemények, irta *Varsághy* János, Budapest. Franklin-Társulat; ára 2 korona.

A repülőgép-technika alapelvei. Irta *Zsélyi* Aladár. Második kiadás. Budapest, ifj. Nagel Ottó bizománya.

A levegő hősei. Irta *Tábori* Kornél. Budapest; ára egy korona.

Repülőgépen az északi sarkra. Fantasztikus regény 1956-ból. Irta *Godányi* Zoltán. Az Aktuális Könyvtár kiadása; ára egy korona 50 fillér.

A «Magyar Könyvtár» uj füzetei: Csodadolgok; elbeszélések, irta *Kozma* Andor; ára 30 fillér. 2. *Tuba és Tubáné;* 12 családi jelenet, irta Jerrold *Douglas*, angolból átdolgozta *Benedek* Marczell; ára 30 fillér. 3. *Horatius levelei.* Fordította *Paulovits* Károly; ára 60 fillér.

A budapesti uj lakásbérleti szabályrendelet. Jegyzetekkel és magyarázatokkal. Budapest, Lampel-Wodianer könyvkiadó vállalata; ára 40 fillér.

HALÁLOZÁSOK.

Elhunytak a közelebbi napokban: Szabó Lajos koltó-katalini ref. lelkész, az 1848/49. évi szabadságharczmak vitéz bajnoka 82 éves korában Koltón. — Hlavathy Mihály negyvennyolczas honvéd Nagyszombatban. — Teplitzky Pál földbirtokos, 48-as honvéd Bártfán 82 éves korában. — Kiszely István, Árva vármegye árvaszékének helyettes-elnöke Alsókubinban. — Szellemy Geyza magyar királyi bányatanácsos, a bányászati és kohászati egyesület titkára, városi képviselő, az ágostai evangélikus egyház gondnoka, a Teleki Társaság tagja 59 éves korában Nagybányán. — Déghy Gyula, az orosházi takarékpénztár vezérigazgatója, a magyar takarékpénztárak középponti jelzálogbankjának igazgatósági tagja életének 57-dik évében Budapesten. — Csikszentmártoni dr. Bochkor Oszkár Háromszék vármegye nyug. aljegyzője, tiszteletbeli főjegyző. Háromszék törvényhatóságának tagja 46 éves korában Kolozsváron.

Özv. Rodich báróné, szül. pestyerei Theadory Agáta 69 éves korában Budapesten. — Özv. madi Kovács Jánosné, szül. hidaskürti és gányi Nagy Gizella, 58 éves korában Gyapa községben. — Ozv. felső-drietomai Pettkó Jánosné, szül. Kachelmann Karola 84 éves korában Pozsonyban. — Lénárd Ernőné szül. Schillinszky Jozefa 49 éves korában Budapesten. — Kisvárdai Szokoly Gizi 22 éves korában Pápán. — Friedmann Aronné 90 éves korában Budapesten.

EGYVELEG.

* **Omahában villamosság keretébe tartozó műszerek kiállítását** élvezi a publikum. A kiállításnak egyik legmegkapóbb része az esténként ragyogó 4000 lámpa, melyet egy 10 km. távolságban felállított villamos gép táplál, a nélkül, hogy vele bárminemű drótvezetővel kapcsolatban volna. *U. L.*

Pénztárczákban, öv- és kézitáskákban, bőröndökben és minden egyéb bőrdiszműáruczikkekben állandóan nagy raktár található Papek József bőröndös- és finom-bőrárukészitőnél, Budapest, VII., Rákóczi-ut 15/B. A czégnek saját találmányu törv. védett pénztárczái rövid idő alatt nagy népszerüségre tettek szert.

Diana sósborszesz mint háziszer kapható az egész országban. Köztudomásu, hogy bedörzsölésekre a legalkalmasabb. Nagyon kellemes hüsitő. Az összes fodrászüzletekben fejdörzsölésre és borotválkozás után

SVAICZI SELYEM vámmentesen a házhoz!

Kérjen mintákat ujdonságainkról, feketében, fehérben és szinesben **Eolienne, Cachemire, Shantung, Duchesse, Crêpe de Chine, Côtelé, Messaline, Mousseline** 120 cm. széles, méterenként K 1.20 és feljebb. **Bársony és plüs** ruháknak és bluzoknak stb. ugyszintén **himzett bluzok** és **ruhák** batisztban, szövetben, vászonban és selyemben. Csakis szavatoltan szolid selyemszöveteket árusitunk, közvetlen a magánvevőknek bérmentve és elvámolva.

SCHWEIZER & Co., LUZERN U 24 (Svájcz.)

Selyemszövet kivitel. — Királyi udv. szállító.

Mi a **Kufeke** A legkipróbáltabb s a bel- és külföld legelső tekintélyei, valamint sok ezer orvos által ajánlott táplálószer egészséges és bélbajos gyermekeknek és felnőtteknek. Nagy táplálóértéke van, előmozditja a csont és az izom fejlődését, szabályozza az emésztést és használata olcsó.

SARG-féle 60 KALODONT LEGJOBB Fillér FOG-CRÊME

Isten tudja csak számon tartani mi mindenben. És épen ezért nem szeretem, hogy olyan nagyon szigorúan kutatják. Mert most legalább nyugodtak lehetünk, hogy a mivel a tejünket, borunkat megkeresztelik, becsületes, tiszta, egészséges, kitünően megszűrt vizvezetéki víz. De micsoda vizet fognak majd erre a «hivatásra» használni, ha a vízvezetéki vizet elvonja tőle a szigorúbb és sikeresebb ellenőrzés?

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Az előadás és a szinjátszás. *Hevesi* Sándor, egyedüli irónk, a ki teljesen hivatásszerűleg s tudományos apparátussal foglalkozik a dramaturgiával, most egyszerre két tanulmányai körébe vágó munkát adott ki. Az egyik: *A szinjátszás művészete:* szinművészeti kézikönyv, teljesen eredeti kisérlet arra, hogy a történelmi fejlődés alapján konstruálja meg a szinjátszás elméletét. Gyakorlati czélt tart szeme előtt s elsősorban gyakorlati tapasztalatokra van alapítva. Fölvet és a maga szempontja szerinti megoldásra juttat minden a szinpadi előadás körébe tartozó problémát, fejtegetésében mindenütt a szinművészet történetére támaszkodik. A maga szakmájában úttörő, becses munka, nagy tanulmány és beható képzettség eredménye, igen jó hasznát vehetik szinészek, a szinpaddal elméletileg foglalkozók s az egyszerű érdeklődők egyaránt. A másik könyv: *Az előadás művészete* még szélesebb körű közönséghez szól: a szóbeli előadás mesterségébe igyekszik beavatni az olvasót. Igaza van abban, hogy nálunk igen nagy bűnöket követnek el egyszerre két múzsa: a költészet és az előadás múzsája ellen a szavalók, nyilvános előadásokon és magánkörökben egyaránt modoros, lármás, értelmetlen előadásokkal. Egy verset vagy más költői művet jól előadni nem olyan egyszerű dolog, a milyennek a legtöbben tartják, nem elég hozzá a nagy hang, modoros póz, egy pár sablonszerű taglejtés: az előadott mű mély megértése, hangulatának megérzése és hű visszaadása kell hozzá, igazi elmélyedés és az előadás eszközei fölötti biztos uralkodás. Ezt akarja megalapozni könyvével *Hevesi* Sándor. Kifejti az előadás technikai szabályait, a kiejtést, a szüneteket, a hangsulylyal való bánást, a művészi előadás eszközeit, a mimikát, az akcziót, a hangot, aztán példákon, számos versen és néhány prózai és drámai darabon mutatja be, milyen a helyes, szép előadásuk. A példákon meg vannak jelölve a hangsuly és a szünet, a mivel mintegy lekottázza az illető mű helyes előadását. Mindenki, a ki szereti a költészetet, tanulsággal forgathatja a könyvet, mert a jó előadás egyszersmind jó értelmezése is a versnek, ha megtanultam jól előadni, jobban megértem szépségeit magam is s jobban megértetem másokkal.

Egy pár szál virág. Néhány csinos verséről ismerik e lapok olvasói is *Varsághi* Jánost, ki most tetszetős formájú kis kötet verssel lép a nyilvánosság elé. Egyszerű, de érzékeny lélek, melyben nem dúlnak kinzó forrongások, emésztő szenvedélyek, csak gyöngéd, lágy érzések borzongatják sima felületét. Nem veti bele magát az élet árjába, inkább visszahuzódik belőle a maga épitette ábrándvilágba, hogy elfeledje a sivár, összhangtalan valóság szenvedéseit. Az olyan természeteknek, mint ő, a való élet egyértelmű a prózával s költészetet csak önmagukban, a maguk álmaiban találnak, a melyekbe ha behatol a valóság: szenvedést, diszharmóniát okoz. A dolgok természeténél fogva az ilyen lélekből fakadó költészet kissé egyszinű és csekély hangterjedelmű: alig van csak szomorú hangja s az erő, a lendület csaknem hiányzik belőle. A hatás attól függ, mennyire van az ember ezekhez a lágy érzésekhez hozzáhangolódva; a ki maga is ellágyulásra hajlandó lélek, sok élvezetet talál benne s megérzi igaz, őszinte voltát. A legmelegebb és legrokonszenvesebb ott, a hol a családi élet képeit rajzolja: itt is csak az idilli vonásokat látja meg, de érezzük, hogy megindulása csakugyan lelkéből fakad. A ref-

Vajda Zsigmond: A jó dada.

VAJDA ZSIGMOND: A ZENE

Kultárs. 1927. őszi Eiáll.

Vajda Zsigmond

gyüjtött bele, akar nem, – vagy ma-
a.

jus 3 között nem tudták kiosztani a
k május 3–május 10. között osszák
gyaiktól s begyüjtés után azonnal
lbar.

ványaikat egészen az év végéig min-
hozta be még a boritékot s tüzzenek
boritékokat be kell hozni. A templom-
a behozott boritékokat.

egpróbáljuk megállapitani, hogy egy-
gyüjtöttek.

rmekeket, hogy ki, mimódon gyüjtött
ják be és küldjék be az espéresnek.
feldolgozhatja.

en fáradozásért

atyafiui szeretettel:

l-én

S z a b ó I m r e s.k.

esperes

Fordits!

VAJDA Zsigmond festő

1897. Zala neki adjo el eprestati müterimét

Gábor E

Müvtört.Ért. 1990 1-2 28,29,30,37-38,

37. Krisztus, 1660 körül. Komárom ● Christus, um 1660. Komárom (Komarno)

38. Krisztus mennybemenetele, a 17. század második fele. Komárom ● Christi Himmelfahrt, 2. Hälfte des 17. Jahrhunderts. Komárom (Komarno)

39. Az Úr színeváltozása, a 17. század második fele. Komárom ● Verklärung Christi, 2. Hälfte des 17. Jahrhunderts. Komárom (Komarno)

40. A Szentlélek eljövetele, a 17. század második fele. Komárom ● Ausgiessung des Heiligen Geistes, 2. Hälfte des 17. Jahrhunderts. Komárom (Komarno)

szerint vagy közvetlen ütődés által történik, vagy egy észlelő állomásról kiinduló villanyos vezeték által. A nemzetközi jog szempontjából azonban fontosabb a *horgonyos* és a *szabadon úszó aknák* megkülönböztetése. A horgonyos aknákat horgonynyal és kötéllel dobják a hajóról a tengerbe, a horgony a meder fenekébe kapaszkodik, maga az akna pedig csak annyira sülyed a víz színe alá, hogy a mélyebb járatú nagyobb hajók beléütődve biztosan előidézik robbanását; a hajón így ütött lék a legtöbb esetben oly nagy, hogy a hajó rövid idő alatt menthetetlenül elsülyed. Az úszó aknák kis bójákhoz kötve három méter mélységben úszkálnak a tenger színe alatt. Hogy az áramok és szelek hová viszik, ha egyszer a vízbe kerültek, hogy majd mikor és hol fog megtörténni a végzetes ütődés, mily hajó fog annak áldozatul esni, az előre egyáltalán nem látható; ebben rejlik épen különös veszélyességök, melyet még inkább fokoz az a körülmény, hogy a bójákat nappal csak nagynehezen, éjjel pedig egyáltalán nem lehet észrevenni oly távolságról, hogy akkor egy gyorsjáratú nagyobb hajó még jókor kitérhetne előlük. De — tovább menve — a horgonynyal lekötött aknák is elszabadulhatnak; oly anyagú hajókötél, mely a vihar és hullámcsapás külső behatását teljes megbízhatósággal és tartósan kiállaná, mindeddig nem készült. Az aknák ellen való sikeres védekezésre pedig a leghatalmasabb tengeri óriásnak is alig van a legcsekélyebb kilátása. Uchtomszki orosz altengernagy, Port-Arthur előtt hajóinak gyorstüzelő ágyúit folytonosan a menet irányában a víz felszíne alá lövöldöztette; így akarta az ott gyanított ellenséges aknák felől fenyegető veszélyt megelőzni. Nyilvánvaló, hogy ily védekezés rengeteg lőszert igényel s ezért csak a legnagyobb veszély esetén alkalmazható; de sikere még akkor is nagyon kérdéses, sőt kivételes.

Kiváló fontos szerep jutott a tengeri aknáknak az orosz-japán háborúban. Emlékezzünk az orosz «Petropavlovszk», «Gromoboj», a japán «Jasima», «Hatszuze» és számos kisebb hajó és naszád rettenetes pusztulására. A háború folyama alatt, de még annak befejezése után is egyebütt is *tengeralatti naszádokat* használtak; ez a hír később alaptalannak bizonyúlt. Háborúban mindeddig egy hajóhad sem próbálta még ki e találmányt, bár béke idején több államban rendeztek erre kisérleteket. A különböző mintájú modern tengeralatti naszádok általában 25—40 méter hosszú, 3—7 méter széles, szivaralakú, villanyos erő által hajtott aczélalkotmányok, melyek 5—9 embernyi legénységökkel 10—15 órán át maradhatnak víz alatt; a harcz czéljaira néhány torpedót visznek magukkal, a viz felszinének megfigyelését különféle szerkezetű alkatrészek és készülékek teszik lehetségessé. Bár ezek a járóművek tengerszorosok és kikötőbejáratok védelmére jó szolgálatot tehetnek, a nyilt tengeren vívott harczban egyelőre még nem használhatók, leginkább azért, mivel gyorsaságuk csekély, nehezen kormányozhatók és nem elég mélyjáratúak, úgy, hogy könnyen megeshetnék, hogy a helyett, hogy ők robbantanák fel alulról az ellenséges hajót, ez beléjök ütődve őket zúzná széjjel felülről. E hiányokon segítendők, Franczia- és Németország tovább folytatják a kisérleteket. Ha ezek czélhoz vezetnének, a hajóhadak egy félelmetes harczeszközzel erősbödnének, melynek használatát kizáró vagy korlátozó nemzetközi jogszabály jelenleg nem létezik. Az első hágai konferenczia programmpontjai közt volt ugyan egy erre vonatkozó tilalom, de ez határozattá nem vált.

A legújabbkori hadviselésben a viszonosságnál fogva nélkülözhetetlenné vált a *léghajó*. Az 1899-ben megtartott első hágai konferenczián a szerződő államok megbizottai kimondották, hogy «lövedékeknek és robbanó szereknek léghajóból való hajitása öt év tartamára el van tiltva». Ezt a tilalmat a második konferenczia megújította. Indokát és igazolását azon körülményben találjuk, hogy — bár ágyúinkkal elég eredményesen lövöldözhetjük a megkötött léghajót — eddig mégsem rendelkezünk oly hadiszerrel, melylyel a magas légből, különösen szabad léggömbből fenyegető halálveszély ellen a siker egyenlő valószinűségével védekezhetnénk. Külön e czélra szolgáló denkor hiábavalónak bizonyult. Első sorban irányadó a hadi szükség, végczélja a háborúnak a győzelem. *Wilner Károly.*

RUDYARD KIPLING ÉS A NOBEL-DÍJ.

Franczia lapok azt ujságolják, hogy az idei Nobel-díjat Rudyard Kiplingnek, az angolok poetájának adják ki. Aztán hozzáteszik azt is, hogy nagy a fölháborodás e miatt, mert Kipling úgy versben, mint prózában mindig dicsőitette a háborút.

A mikor külföldön, de különösen Párisban a modern költőkről támad vita az ottani irodalmi körökben, rendesen azon vitáznak leghevesebben, hogy Rudyard Kipling imperialista-e, szoczialista-e, forradalmár-e avagy egyszerűen csak hazafias lantpengető-e? Ez a kérdés olyan mindennapi vita tárgya, különösen a franczia literaturában, mint például az, hogy Zola hatása fölemelő-e avagy deprimáló az olvasóra?

Hogy mennyire nem igaz a francziák vádja Kipling ellen, hogy t. i. költészete a háború dicsőítése, annak czáfolatául csak munkáira kell hivatkoznom. Prózai munkáiba nem lehet az árnyékát se belemagyarázni a háború dicsőítésének. A két *Jungle* könyvét ismerik nálunk is. Abban szó sincs róla. A *Fleet in being*, a *We Willy Winkey and other stories*, a *Captains Courageous*, a *Plain Tales from the Hills*, továbbá még egy sereg indiai és egyéb bozótbeli mese, regény és történet, ha katonákról szól is, inkább a katonaélet szomorú viszontagságait festi, mint magát a háborút, vagy az azzal összefüggő emberi motivumokat. A *Drummers of the Fore and Aft*, czimű hosszabb elbeszélése szól csak magáról a háborúról. Ebbe lehetne még valahogy belemagyarázni imperialisztikus hajlandóságot, mert az angol szárazföldi hadsereg hibáit, gyarlóságait, képzetlenségét és fegyelmezetlenségét ostorozza, de itt sem a militarizmus szeretetével, lelkesítésével, hanem a hazájáért, a népéért aggódó költő szeretetével, tanító modorával.

Ellenben a verseiben, minden egyes apró

Tenger kék vizének hogy ha vér az ára:
Hatalmas nagy Isten, megfizettük azt.

A végső strófa pedig így hangzik:

Már egy ezredéve tápláljuk a tengert.
Keserű egy végzet, s édes büszkeség!
Tápláljuk, mióta először hajóztunk,
És a míg csak kék lesz fölötte az ég.
Ételünk, táplálunk, végtelen szép mélység,
A míg az Uristen egykor kiapaszt!
Tenger kék vizének hogy ha vér az ára:
Hatalmas nagy Isten, megfizettük azt.

Ebből kitűnik Kipling egész költészetének az alaphangja. A tengeruralom végtelen szeretete, egyéb semmi. De van egy másik verse, a mely szorosan a kérdésre vonatkozik. *The Steamer is Lady*, ez a címe és ebből mindenki láthatja, hogy egyenesen agitál a háború ellen. A mai osztályokat szimbólikusan állítja be. Szerepel a versben három hajó: a gőzös, a hadihajó és és a teherhajó. A gőzös az uralkodó osztály, a hadihajó az államhatalom, a teherhajó pedig az alsó néposztályt akarja szimbolizálni. Így kezdődik:

A gőzös büszke dáma, az élet mit neki!
Hadihajó a férje, gondját viselheti.
De haj a kis teherhajót ide-oda lökik, [ködik.
Ép oly szegény mint te, meg én, napestig küz-

Aztán elégikus hangon megy tovább:

Napestig kotorgál szegény, de semmit sem talál,
Fratton Tramtól le egész Porthmouthig meg sem
Mert fődolog az üzlet, s öregszünk lassadán, [áll,
Küzdünk reggeltől estig, no meg az éjszakán.

A gőzös büszke dáma, s ha csata törne ki,
Hadihajó a férje, otthon csücsülteti.
De haj, a kis teherhajót nem védi senki sem,
Ő elvégzi a dolgait és meghal csendesen.

A vége pedig ez:

Egyáltalán nem kéne harczolni, kis babám,
Hadihajó ne járjon a gőzös oldalán,
Mert anyjának hogyha nem volna fia:
Egyáltalán nem kéne neki harczolnia.
De fődolog az üzlet, s öregszünk kis babám,
Küzdünk reggeltől estig, no meg az éjszakán.

Ez után következik a *Lost Legion* (Az elveszett légió) című verse. Ebben azokról az

Vajda Zsigmond: A kertben.

A NEMZETI SZALON ŐSZI KIÁLLÍTÁSÁBÓL.

Vas. Ujs. 1907. 860. 1.

családi érzéseknek új oltárt emelnek, vagyis új tűzhely lángjait gyújtják meg a házukban. E tűzhely melegét, bizalmas voltát, enyhe világát ápolni: ez az asszony gyönyörü feladata. Az asszony szívéből, okosságától, intelligenciájától függ mindig, hogy a ház kedves és vonzó tanyájává lesz-e az egészséges jókedvnek és a szivderítő költészetnek.

Minden háznak más a hangulata, már tudniillik, ha a kellemetlenkedés és az idegesség levegőjét is hajlandók vagyunk bizonyos tekintetben hangulatnak mondani. Nem tapasztalták-e, kisasszonyok, hogy némely födél alatt egyszerre a nyugalom szelid harmoniája költözködik a szívükbe, a családi lámpa világossága jóságos érzéseket költ életre Kegyetekben, s hirtelen megfejtik, hogy itt olyan emberek laknak, akik szeretik és becsülik egymást. Miből fejtik meg? A jó Isten tudja. Nem a butorok elhelyezéséből, nem a férj udvariasságából, az asszony mosolyából, -- hiszen ha vendég van, minden férj udvarias s minden asszony mosolyog, — hanem a láthatatlan, csupán megérezhető szimptomák sokaságából, amelyeket szinte lehetetlen volna analizálni. Fogadást mernének tenni, hogy akik itt laknak, tökéletesen egymáshoz valók s egymáson kivül aligha van egyéb gondolatuk . . . A levegőből érzik-e ki ezt, vagy valami titokzatosan hangulatból, amely mindenütt ott lebeg? . . . Nem tudom . . .

Másutt egy megmagyarázhatatlan sejtelem rögtön elárulja, hogy itt a nyugalom, a boldogság, az együttérzés csak külső látszat s hogy a plüssbutorok között állandó vendég a keserü panasz és a rosszindulatu félreértés . . . A háznak nincs meg a maga hangulata, az asszony elégedetlen, a cselédek alattomosak, a férj csak ebédelni jár haza s az alkonyi órák nem kínálnak bizalmas örömeket; itt csak a látszatnál fogva élnek együtt s nem a szív és a szeretet törvényei szerint . . . Az együttlét órái kénytelen szomoruságban múlnak el, az esthangulat nem lopja a szivekbe az egymáshoz való simulás vágyát, egyik szempár nem mélyed a másikba, egyik kéz nem szorítja meg a másikat . . . Nem az édes, a derült, a mindenért kárpótlást nyújtó otthon ez, hanem rideg penzió, amelyben két közömbös idegen együtt él . . .

A tűzhelyben égnek a hasábok, de lángjuk nem világit a szivekbe, nem kelti föl a boldog érzést: milyen jó itt, egymás mellett, a rossz és érzéketlen világtól távol . . . E szerencsétlenek nem hozták magukkal az oltár mellől az otthon szeretetének tiszta poézisát s az érzéki föllobbanást összetévesztik a szerelemmel, amely baráti kapcsolatnak is erősebb kell, hogy legyen, mint valamennyi, amit ennek előtte kötöttünk . . . Ez a tűzhely nem ébreszti föl bennünk a vágyat, hogy magunk is melléje telepedjünk s nem fáj, ha tőle a rideg éjszakába eltávozunk . . .

A másiktól fájó szívvel veszünk búcsút, mert érezzük, hogy a tiszta, az egyszerü, a csöndes boldogság marad el a bezáruló ajtó mögött . . .

Ne csupán boldogságuk megőrzése lebegjen Önök előtt, amikor kicsiny gazdaságukban az uralkodást megkezdik, hanem az is, hogy családi életük hangulata az unalomba, a kedvetlenségbe, az idegesség posványaiba el ne merüljön. Ne csak férjükben keressék azt a fluidumot, amely az otthon levegőjét frisseséggel, jókedvvel, mindig megújuló vonzóerővel látja el, hanem önmaguk is féltő gonddal vigyázzanak, nehogy a kellemetlenség, az unalom bacillusai családi tűzhelyüknél megteremjenek. A türelmetlen, az álmos, a szürke hangulatban még a szerelem lángjai is kialusznak. Az otthon oltárán ne csak az érzéki vágyak tüzei égjenek, hanem a meghittség, a vidám kedv, a finom tréfa melege is szünetlenül áradjon ki belőle. A boldog házasságnak nem csupán az a kelléke, hogy két ember nagyon szeresse egymást, hanem az is, hogy mindig jókedvünek, frissnek, szinte gyerekesen naivnak érezze magát — négyszemközt a másikkal.

SZOMAHÁZY ISTVÁN

Uj könyvek

Ábrányi Emil költeményei

Zichy Mihály kartónjai és rajzai jutottak eszünkbe, amidőn Ábrányi Emil másfélszáz versét, költői pályafutásának válogatott alkotásait elolvastuk. Mély rokonság van köztük. Mindakettő egész erejével támadja a hatalom birtokosait, a trón kevély urait, az udvaroncok léha seregét, a szolgákat és tányérnyalókat. Mindakettő szilaj örömmel gyújt nékik máglyát. S amint ott égnek: a füst gomolyaiból kilátszanak kisértetekként a nyomorultak és a szenvedők: anyák, éhenhalt magzatukkal karjukon, félkezü katonák, a szabadság bilincsre vert vértanúi. Valóságos Zichy-kép, valóságos Ábrányi vers. Nem mintha egyikük a másiktól venne kölcsön valamely témát: csak éppen egyforma az érzésük, egyformák a vágyaik. A demokrácia idealistái. Büszkén és hévvel bizonyítják a negyvennyolcas eszméket: tanúságul hívják a történelmet, a népjogot, a morálist. Jézusnak villámot adnak kezébe, hogy szétüthessen a zsarnokok és a szolgák közt. Elvezetik a gazdagok palotáiba, hogy ott átkot mondassanak vele, elvezetik a szegények poshadt levegőjü szobáiba, hogy ott vigasztaljon.

A szabadságszeretet ennek a kötetnek alapérzése. És ez az érzés szerzett Ábrányinak országos népszerüséget. Március tizenötödikén az ő verseit szavalják Pozsonytól Brassóig. Nem a költő életrajza szól ebből a kötetből, hanem egy nagy, leigázott nép története. Nem a lélek tépelődései, saját érzéseivel és szenvedélyeivel való viaskodása hangzik ki e strófákból, hanem egy egész népé. Nem a saját bajairól beszél nekünk, hanem merészen lerántja a bibort s rámutat a gonoszságra, amelyet az palástolt. És krisztusi szóval vigasztalja az elnyomottakat.

Ez a kötet legerősebb jellemvonása. A versek, amelyekbe Ábrányi Emil ezeket az érzéseket öntötte, hol a szeretet lágy szavait fűzik össze, hol a pátoszét, hol pedig egyszerü és tömör mondatokban mondanak súlyos dolgokat. Magával ragad egy-egy lapidáris strófája, amely feszül az erőtől és tömör mint a bronz: ilyenek például az „Ágyugolyók az arzenál udvarán", vagy a „Telegráf-oszlop" második része, vagy az „Amerikai magyarokhoz" intézett szózat. Sokszor még szerelmi lirájában is hangra kél ez a tömör erő. Igy a „Nem rád haragszom . . ." című költemény utolsó strófájában, amelyet találó, új és erőteljes képeiért idézünk:

„Vándor vagyok. Zord eszmék vándora.
Gond és harag pusztáit járja lábam.
Lelkemben elvész édes sóhajod,
Mint a madár-hang erdő viharában "

Vannak azután egészen másfajta költeményei, amelyek bár magukon viselik a többinek fő-jellemvonását, mégis elkülönödnek tőlük meglepő közvetlenségükkel. Ezeknek a verseknek szép példája a „Szökött madár" című.

Egy emberöltő költői munkásságát rejti magában ez a formás kis könyv. S ez alatt az emberöltő alatt Ábrányi Emil nem változtatta meg ideális meggyőződését senki kedvéért. Ebben ismét találkozik Zichy Mihálylyal, aki a cári palotában rajzolta s rajzolja a humanizmus nemes forradalmának képeit. Egy emberöltő keserves tapasztalatai sem tudták ezt a két költőt útjokról letéríteni. Biztosan körülvonalozott, félreismerhetetlen egyéniség mindakettő. Lesznek, akik csodálkozva néznek rájuk: mit akar e két férfiu a mai élet üzleti küzdelmei közt, amikor senki sem vet nagy ügyet arra, hogy voltaképpen szabadnak érzi-e magát és az ideális polgári kötelességekért dobog-e a szive. Nagyon sokan lesznek az efajta csodálkozók, de arra talán megtanítja őket ez a költeménykötet, hogy a meggyőződés is érték.

Bársony István: A rabkirály szabadon

Néhány évvel ezelőtt a magyar ujságokat bejárta az a hír, hogy a felvidék egyik városában kiszabadult holmi vándorló menazsériából egy sereg fenevad és bevette magát a közelfekvő erdőségbe. Pár hétig beszéltek a dologról, tán hajtóvadászatokat is terveztek, aztán elaludt az érdeklődés, mivel kitünt, hogy az oroszlán, tigris és párduc, amelyekkel a riporteri fantázia máris benépesítette a magyar erdőket, csupán hírlapi kacsa.

Az akkor keletkező emóció azonban nem veszett kárba: megtermékenyítette egy kiváló írónk fantáziáját és annak köszönhető, hogy Bársony István megírta: „A rabkirály szabadon" cimü fantasztikus állatregényét.

Ez a regény eleitől végig úgy van megkomponálva, hogy az olvasót fogva tartja és betölti a lelkét csodálatos erejü, izzó szinekben megfestett természeti képekkel. Az ember, a kultura lénye csak staffage benne, uralkodó eleme a természetleírás. A domináló elem itt is az erdő és a mező: de nem a miénk, hanem a tropikus gazdagságu afrikai. Mert jóllehet magyar földön játszik a cselekménye, a szereplői: az állatok királya, az oroszlán, Bengália szépe, a tigris, a hatalmas erejü gorilla és a rettenetes koráll-kigyó megadják neki az exotikus jelleget.

A meséjének kiinduló pontja, hogy egy szerecsen rabszolga bosszuból fölgyújtja a cirkuszt, a támadó kavarodásban kiszabadulnak a fenevadak, az oroszlán elfoglalja uralkodói székét és megkezdik a pusztító hadjáratot az emberek, meg az alsóbbrendü állatok ellen. Különösen Bengália szépe, a tigris, amely az új állattársadalomban hercegi rangot visel, terjeszti maga körül a rettegést. Az emberek végül megsokalják a pusztítást és hadat izennek az új állattársadalomnak. Nem bírnának azonban vele egykönnyen, ha a fenevadak egymás között nem kelnének öldöklő harcra, a kisebbek pedig, megunván a nagyok zsarnokságát, cserbe nem hagynák azokat. Szultán, az oroszlán megöli a „Csíkos fojtogatót", a tigrist, agyonsújtja a koráll-kigyót, de ő maga is áldozatul esik a vadászok vezére gyilkos golyójának. A többi fenevad is elpusztul a nagy erdőégésben, amelynek leírásában remekelt Bársony tolla.

A Műcsarnok téli tárlatából

VAJDA ZSIGMOND: NŐI ARCKÉP

Magyar iró még eddig nem karakterizálta ily erős, megkapó szinezéssel az állati lelket, a külföldiek közül is csak Kiplingnek van hasonló jellemző ereje és színgazdag leírása. Mi Bársony részén állunk, neki adjuk az elsőbbséget, mivelhogy ő a mienk...

Wolfner Pál: Meddő küzdelem

Társadalom-politikai regény a javából. Olyannyira az, hogy a sajátképpeni regényes elem majdnem háttérbe szorul és a szerző főfeladatának tekinti, hogy a tendenciát szolgálja.

Ez a tendencia minden ízében hazafias. Nemcsak figyelmeztet egy nagy veszedelemre, amely a magyarságot fenyegeti, de meg is mutatja a módot, az eszközöket, hogyan kell fölvenni a harcot ellene.

Ambrus Endre, aki régi székely családból való, arra szánja életét, hogy a maga apró birtokából, amelyet mint kisded szigetet vesz már körül az oláhságnak a magyarságot ostromló áradása, gátat emeljen az eloláhsító törekvések ellenében. Hatalmas ellenfele akad Brontescu, a Tribuna-bank igazgatójának személyében. Ez a Brontesku Ambrusnak egykor iskolatársa volt és izzó gyűlölettel viseltetik minden ellen, ami magyar. Úgy pusztítja, hogy a talajt: a birtokát kiszedi a lába alól. Kölcsönt ad a megszorultaknak, s abból készíti a hurkot megfojtásukra. Az utolsó nagy magyar birtok, az ősrégi Vesszveressy-családé is elzüllőben van már és Brontesku kinyújtja utána a csápjait, amikor Ambrus Endre megindítja a maga mentési akcióját. Fürészgyárat alapít kis szigetén, abban munkát és kenyeret ad a környék veszendő magyarságának, a Vesszveressyektől veszi a szükséges fát, abban a reményben, hogy azzal elodázza bukásukat, sőt egy fővárosi pénzintézet igazgatóját, Barna Arturt is érdekelni tudja a maga akciója iránt s rábeszéli, hogy támogassa a Vesszveressyeket a Tribunabank fojtogató ölelése ellenében.

Itt aztán belejátszik a romantika a reális cselekménybe. Ambrus Endre és Barna Artur vetélytársak lesznek. Mindakettő Vesszveressy Margitot óhajtja feleségül: Ambrus, mivel forrón szereti, Barna, mivel társadalmi pozicióját óhajtja megerősíteni azzal, hogy beleházasodik az ősrégi családba. A szerző, aki reális szempontból nézi az életet, a gazdag Barnának ítéli oda a küzdelem díját, de azért a romantikus lelkeknek is eleget tesz, mert Ambrus már most nem fogadja el a kölcsönt, amelyet Barna hajlandó neki megadni a Brontesku ellen való harc folytatására. Mint igazi tragikai hős elbukik és kis birtoka fölött is összecsap az oláh áradás, amely már előbb elnyelte a nagy Vesszveressy-birtokot.

Tán a tendenciának és a hős következetes rajzának jobban megfelelt volna, ha Ambrus Endre hagyja Margitot a maga útján menni és elfogadja a kölcsönt s folytatja a küzdelmet, de a romantika is megköveteli a maga jogát egy regényben. Így is erőteljes, érdekes és sok tekintetben hű rajzát kaptuk az erdélyi viszonyoknak, nemkülönben a fővárosi társaság egy részének. Meglepő a tárgyilagosság, amelylyel az ellenséges tábor alakjait bemutatja: azok az oláhok jól tudják, hogy mit akarnak s nem nékik bókol, hanem a magyarságot serkenti tettre, amikor azt mondja neki: „Ime, ilyen az ellenséged! Tanulj tőle és ne nézd le, ahogy eddig tetted!"

Minden irodalmi forma jó és megfelelő a becsületes igazság elmondására. Wolfner Pál a regény formáját választotta: érdekes regényt kaptunk tőle és nagy igazságot.

*

Az említett három könyv Singer és Wolfner kiadásában jelent meg.

L+T

Uj Idők 1903. II.

Vajda Zsigmond

Az új országház. Báró *Bánffy* Dezső miniszterelnök az új országház építő bizottságához leiratot küldött, a melyben az épitést megsürgette, hogy az 1898. év őszén az országgyülést már az új épületben lehessen tartani. Ennek következtében most kettős erővel foly az építkezés. Jelenleg a két ház üléstermein és a nagy kupolacsarnokból a két ülésterembe vezető folyosókon dolgoznak.

Vajda Zsigmond festőművész, a ki a folyosók művészi festését végzi, kijelentette, hogy két év alatt a festményekkel elkészül. Az egyik folyosón a magyar mondavilág három következő tárgyát festik meg: *Attila csodakardja, Nőrablás és Emese álma*; a másik folyosóra: *Szent István átveszi a koronát Asztrik érsektől, Könyves Kálmán eltiltja a boszorkányüldözést, Szent László csodafüve.* A képek, a melyek egyenként 25 méter hosszuak, már munkában vannak.

Vas. Ujs. 1897. 737.1.

Kir vár

317, 321, 322–
323, 324–~~326~~, 331,
369–379,

— **Vajda Zsigmond.** Hosszu és értékes munkássággal töltött élet után váratlanul távozott müvészetünkből Vajda Zsigmond, a festő. Az Otthon-Körben időzött a 72 éves öregur, ujságiró barátai között, mikor hirtelen rosszul lett. Még azon éjjel (május 22-én) meg is halt rövid vivódás után. Elköltözése gyászba boritotta müvészeti életünket, mert ismét megfogyatkozott egy értékes tagjával az a már amugy is megritkult müvésznemzedék, amely egykor Benczur Gyula közvetlen környezetéhez tartozott. Mintha fölöslegessé lett volna az a müvész, kinek képzelete számára a nagy termek nagy falsikjai szolgáltak területül, fölöslegessé olyan korban, amely nem ismeri sem a nagy falfelületeket, sem a dekorativ festés hatalmas problémáit.

Vajda Zsigmond a véletlen akaratánál fogva Bukarestben született 1859 március 9-én, ahol apja mint emigráns élt 1849 óta. Apja 1873-ban hazatért és Budapesten telepedett meg. Vajda Zsigmond itthon végezte tanulmányait, a müvészetieket a Mintarajziskolában 1878 óta négy órán át. Székely Bertalannak és Lotz Károlynak volt ott megbecsült tanitványa. Ezután utra kelt, Münchenbe ment és onnan 1883-ban Benczur Gyula hivására tért haza. Ettől fogva tanitványa, majd barátja lett a mesternek. Itthon eleinte főként arcképeket és genreképeket festett, melyekkel a Mücsarnok kiállitásain szép sikere volt. A nekilendült épitőkedv attólfogva sürün juttatott feladatokat monumentális kedvének kielégitésére. Egyre-másra kapta a megbizást a Pannonia-, majd a Royal-szállónak dekorativ festményekkel diszitésére, ő festette ki a Kairó-kávéházat, majd a Lipótvárosi Kaszinót, a betléri Andrássy-kastélyt. Az ő falfestményei diszitik a terézvárosi templomot s az Országházába ő festette a hun mondakör-

Ujság 1931 máj. 27

ből vett tárgyu freskóját, melyért 1898-ban megkapta az 1000 forintos Lotz-dijat, Ferenc József királytól pedig a vaskoronarendet. Falfestményei vannak még a Várpalotában, a szegedi városházában és a városligeti Széchenyi-fürdőben. Az Otthon-Kör számára, ahol életének fonala oly váratlanul elszakadt, megfestette a Sajtószabadság nagy allegóriás képét.

Két évvel ezelőtt, 70 éves születésnapjának alkalmából lelkesen ünnepelte az agg müvészt a müvésztársadalom. Jól ismert alakja, szinte része volt a pesti utcának, amely épp ugy meggyászolta, mint barátai és tisztelői. Nagy és előkelő résztvevő közönség kisérte Vajda Zsigmondot végső utjára, pünkösd vasárnapján, a kerepesiuti temetőben.

Grammatische Übun

(Wortfolge.)

A dolgozat irásánál nem voltan

Vajda Zsigmond

VII. TEREM.

141 **Kacz Endre.** Chopin. Olajf. Eladó.
142 **Berkes Antal.** Estefelé. Olajf. Eladó.
143 **Kacz Endre.** Arckép. Olajf. Magántulajdon.
144 **Vajda Zsigmond.** Művészi otthon. Olajf. Eladó.
145 **Vajda Zsigmond.** Chioggiai halászbárka. Olajf. Eladó.
146 **Vajda Zsigmond.** Női arckép. Olajf. Magántul.
147 **Vajda Zsigmond.** Primavera. Olajf. Eladó.
148 **Vajda Zsigmond.** A csendes Lagunákon. Olajfestmény. Eladó.
149 **Nagy Vilmos.** Mihalik Dániel arcképe. Olajf. Magántulajdon.
150 **Vajda Zsigmond.** Angelus. Olajf. Eladó.
151 **Vajda Zsigmond.** Immaculata. Olajf Eladó.
152 **Vajda Zsigmond.** Dolce far niente. Olajf. Magánt.
*153 **Nyilasy Sándor.** Vasárnap. Olajf. Eladó.
*154 **Szamovolszky Ödön.** Pogány építőművész. Gipszmellszobor. Magántulajdon.
155 **Füredi Rikhárd.** Chopin. Szobormű. Eladó.
156 **Ligeti Miklós.** Grünwald Béláné urnő Bronz. Magántulajdon.

3*

Műcsarnok 1904/5. téli kiáll.

Vajda Zsigmond

Vas. Ujs. 1899. 81. l.

Az «Otthon» falképei. A budapesti irók és művészek «Otthon» köre most már saját tulajdon otthonnal bir. A csinos épületben, melyhez kert is tartozik, a berendezkedés még nem teljes, de az lesz néhány nap múlva. A nagy termet művészettel diszítik, s két nagy kép is fogja ékesíteni. Az egyik kép «A hir allegóriája» és a másik «A sajtó felszabadítása». Az elsőt *Vaszary* János, ez utóbbit *Vajda* Zsigmond festi. Mind a két művész igen előrehaladt a munkájával, úgy, hogy mindkét képet már a napokban elhelyezik a díszteremben.

csore járt már az idő, midőn Perez lát-
tásából visszatért s Hanna a hegyek m
leszállni látván a napot, elébe ment és
erdő szélén találta.

— A főnök jól van s reggel már bement A...
Perjámossyt meglátogatni, — mondta a házvezető
— Megismerkedtem Kelemennével és leányával
csacsogó kis liba. A papnénak több esze van,
mennyivel öregebb, annyival okosabb; de csodál
hogy Waldau úgy vonzódik ehhez az egysz
családhoz, mely neki tulajdonképen senkije
semmije.

— De ők nevelték.

— Szó sincs róla. Ezt az embert valami tit
szerűség veszi körül, mit ha a két nő felderit
tudna, elbeszélték volna, de rám azt a hatást tett
hogy ők sem tudnak róla semmit s titkát, ha v
a lelkész magával vitte a sirba.

Hanna kissé megdöbbent, e szavakat hallva, m
[illegible] kiklétök alkalmával ugy
ezeket mondta Waldauról. Ő is titokszerűség
beszélt, mi azt körülveszi. De miből, honnét v
ezt a véleményt a báró? Arról nem szólt s Te
most ismételte azt előtte.

— Mi viszi erre a gondolatra? — kérdezte tőle.
Én nagyon is ugyanak látom Waldau jellemét

Pietro Lazzare.

168. **VAJDA ZSIGMOND**
(Bukarest, 1860 – Budapest, 1931)
Anya gyermekével
Olaj, vászon 60x50. Jelezve lent jobbra:
Vajda Zsigmond 30.000,-

169. ---,
Padon ülő nő kutyával
Olaj, vászon 70x100. Jelezve lent balra:
Vajda Zsigmond 18.000,-

85. Müvészeti Képaukció. Bp., 1991. aug.
BÁV

Pénteken, e hó 11.-én nyitotta meg Molnár Viktor államtitkár a „Könyves Kálmán“ művészeti szalonjában Vajda Zsigmond kollektiv-kiállítását igen díszes közönség jelenlétében. Az ízlésesen diszitett termekben 165 műtárgy van kiállítva. Túlnyomóak a zsánerképek, melyek élénken, nagy művészettel vannak megfestve és minden ízlés válogathat belőlük. Arcképei elsőrángúak. Ezek közül különösen kiválik két fiatal leány arcképe. Az egyik a művész saját leánya. Említésre méltó még egy sereg bájos asszony-portré, akiket a művész a legtermészetesebben örökített meg. Tájképei közül a legjelesebb a 10-es sz. Dunapart. Ez nagy zsenialitással van megfestve. Egészben véve nagyon érdekes és érdemes tárlat, tele szalondísznek való alkotásokkal. A gyűjteményben igen olcsó képek is vannak s azt hisszük, hogy a közönség, melynek Vajda különben is kedvence, sietni fog ezeket a kedves, bájos képeket megvásárolni. A „Könyves Kálmán“ művészeti szalonja berendezésével igen nagy szolgálatot tett a művészetnek; helyiségeiben váltakoznak az érdekesebbnél érdekesebb tárlatok. Sem belépődíjat, sem katalógus-, sem ruhatári díjat nem szednek és így természetes, hogy a közönség tömegesen látogatja ezt a művészeti szép helyiséget. Érdekes az, hogy a fiatalság milyen sűrűn keresi fel a „Könyves Kálmán“ tárlatait. Közeli iskolák növendékei egész rendes látogatói a „Könyves Kálmán“-nak. Iskolából jövet könyveiket a ruhatárba teszik és érdeklődéssel nézik végig a tárlatokat. Határozottan állíthatjuk, hogy a „Könyves Kálman“ az ő ingyenes tárlataival nagy kulturmissziót teljesít.

ISMERI MAGYARORSZÁGOT?

Schuller tanár Magyarország összerakható térképe.

Alkalmas karácsonyi ajándék

8—16 éves gyermekek részére.

A legjobb taneszköz hazánk földrajzának felejthetetlen elsajátításához. A nagym. vallás- és közoktatásügyi magy. királyi minisztérium által iskolák használatára engedélyezve.

Kapható NEUZIL FERENC papirneműgyárában, Nagyszebenben és minden nagyobb könyvkereskedésben.

Díszkiadás ára 5.50 K

Iskolakiad. ára 3.— K

Árjegyzék ingyen és bérmentve.

Rizike salátagomba, konzerválva, 5 kg. hordó 6.— korona.

Meleghy Aladár, Kassa.

Modern Iparművészet

NEY SIMON

Galvanoplasztikai műterme

Budapest, VI., Lónyai-u. 25—27.

TELEFON 69—74.

Ha lapunk hirdetései alapján valamit rendel, tessék levelét igy kezdeni: „Olvastam hirdetését A Kor-ban...“

Legújabb térképek általános használatra

A MAGYAR FÖLDRAJZI INTÉZET

kiadásában legújabban a következő irodai és közhasználatra szánt részletes kidolgozású térképek jelentek meg:

KOGUTOWICZ:

Magyarország és Ausztria vasuti és közlekedési térképe

a Külföldi csatlakozó vasutakkal.

Mérték 1:900,000 cm. Alakja 160×108 cm.
7 színben nyomva.

Ára 3 Korona.

Vászonra vonva tokban 9 Korona, falra függesztéshez lécekkel 11 Kor.

Ez a térkép hivatva van az eddig megfelelő magyar kiadású térkép hiányában külföldről özönével importált, otromba közjogi tévedéseket, német helyneveket s egyéb hibákat tartalmazó „Eisenbahnkarte"-kat kiszorítani. Minden tekintetben megfelelő, Magyarország önálló államiságát kitüntető, a legújabb adatokat tartalmazó s jóval nagyobb alak, több színnyomás, célszerű, áttekinthető s általában a legkifogástalanabb a technikai kivitel mellett is a külföldi kiadványoknál nem drágább vasuti és közlekedési térkép.

A Magyar korona országainak közigazgatási térképe

az új helynevekkel.

Tervezte és rajzolta: **KOGUTOWICZ MANÓ.**

Mérték 1:900,000. Nagyság 120×90 cm.
8 színben nyomva.

A) Kiadás, piros megyei határokkal. B) Kiad. a megyék különböző területszínezéssel.

Ára	6 K
Vászonra húzva	9 „
Falra függesztéshez, lécekkel	11 „

Az utóbbi időben mind gyakrabban merült fel az óhaj Magyarország megbízható, részletes térképe után, mert az összes létező térképek elavultak s ennek következtében megbízhatatlanok voltak. Ilyen körülmények közt egy új térkép kiadásával a földrajzi intézet nem várhatott tovább s 2 évi lelkiismeretes munka eredményeképp a térképmű íme elkészült. Könnyen kezelhető alakot kellett választania, hogy a hivatalokban ne foglaljon el túlsok helyet a falon, ezért a térképet 1:900,000 méretben, 120×90 centiméter nagyságban készítette el. — A rajz a legújabb 1:200,000 méretű táborkari térképek szerint és a földmívelésügyi miniszterium vizrajzi térképének tekintetbe vétele mellett **a fontosabb adatok kiemelésével** s a kevésbbé fontos adatok alárendelésével készült. A jelmagyarázat mutatja, hogy a különféle írásnemek miként tüntetik ki a helyiségek kb. lakosságszámát s miként a helységkarikák a község jellegét, a városokat, nagyközségeket stb. A vasuthálózat teljes és piros színben van nyomva.

Budapest székesfőváros egész területének térképe

a szomszédos községekkel, az utcák és terek betűsoros jegyzékével.

Hivatalos adatok alapján kidolgozta: **KOGUTOWICZ MANÓ.**

Nagysága 116×84 cm. Mérték 1:25,000
7 színben nyomva.

Ára 1 Kor. 50 fill.

Vászonra vonva, tokban 5 Korona, falra függesztéshez, lécekkel 8 Kor.

Fővárosunk napról-napra rohamosan fejlődik. Új utcák, új terek nyilnak, a villamos vonalak mindig nagyobb tért hódítanak, úgy hogy egy jobb térkép hiányában még a fővárosi lakosok sem igen tudnak eligazodni a dunaparti metropolisban. E hiányt teljesen pótolja a most megjelent tervrajz, melynek hasznavehetőségét az ily kiadványoknál páratlan rohamos kelendőség bizonyítja. Egyébként előnye még az is, hogy „Nagy Budapest"-ünket teljes egészében tünteti fel, a községhatár éles kidomborításával, tehát a budai részeken is mindenütt nyujt tájékozást s emellett a fővároshoz nőtt környékbeli községeket is részletesen feltünteti.

A fenti térképek kaphatók a könyvkereskedésekben, de megrendelhetők közvetlenül is a kiadó

MAGYAR FÖLDRAJZI INTÉZET-től Budapest, V., Rudolf-rakpart 8. sz.

Vajda Zsigmond 22, 42, 44, 53 - 55, 145 festő
(in: Déry Attila; Budapest eklektikus épületszobrászata
/Művészettörténet-Műemlékvédelem I. /OMF kiad. Bp. 1991.

MDK

Vajda Zsigmond

Gyöngyösy Nándor: A mai magyar művészet.
Bpest.1916. 21.l.

MDK

Vajda Zsigmond

Pro Libertate. Of.

Női arckép. Of.

Szinhullámok között. Of.

Képzőm. Társ. 1905/6. téli kiáll. kat. 42.l.

MDK

Vajda Zsigmond

Angelus, of.

Immaculata, of.

Dolce far niente, of.

Műcsarnok 1904/5. téli kiáll. kat. 35.l.

MDK

Vajda Zsigmond

Női arckép, of.

Primavera, of.

A csendes Lagunákon, of.

Műcsarnok 1904/5. téli kiáll. kat. 35.l.

MDK

Vajda Zsigmond

Művészi otthon, of.

Chioggiai halászbárka, of.

Műcsarnok 1904/5. téli kiáll. kat. 35.l.

MDK

Vajda Zsigmond

Start, of.

Kimerülve, of.

Férfi arckép, of.

Képzőm. Társ. 1905/6. téli kiáll. kat. 42.l.

MDK

Vajda Zsigmond

Sais. Of.

Sikamlós pályán. Olaj-paszt.

Férfiarckép. Olaj-paszt.

Mücsarnok 1903. tav. nemzetk. kiáll. kat. 34.l.

MDK

Vajda Zsigmond

Bál után, o.

Justicia, past.

Leányka kecskével, o.

Bál után II., o.

Főv. Képtár háborus veszteségeinek jegyzéke

Bp. 1952.

N.D.K.

Vajda Zsigmond festő

1848-as országgyülési jelenetet ábrázoló festménye a képviselőházi üléstéremben, repr.

Egry-Komjáty: Az Országház, Bp. 1967. 51.l.

Vajda Zsigmond festő M.D.K.

A képviselőház termében az 1848-as országgyülést és az 1867-es koronázást ábrázoló festménye.

Egry-Komjáthy: Az Országház, Bp. 1967. 48.l.

M.D.K.

Vajda Zsigmond festő

A képviselőház társalgó mennyezetképei:
a hun és magyar mondavilág jelenetei

Egry-Komjáthy: Az Országház, Bp. 1967. 45.1.

MDK

Vajda Zsigmond

Auguszta főhercegasszony arcképe, paszt

József főherceg arcképe, paszt.

Képzőm. Társ. 1911. tav. kiáll. kat. 41.l.

MDK

Vajda Zsigmond

Válás előtt, of.

KMF. 1907/8. téli kiáll. kat. 45.l.

MDK

Vajda Zsigmond

Kovácsmühely, repr.

Képzőm. Társ. 1909. tav. kiáll. kat.

MDK

Vajda Zsigmond

Auguszta főhercegasszony arcképe, repr.

Képzőm. Társ. 1911. tav. kiáll. kat.

Vajda Zsigmond MDK

Hiuság, olf.

Nemzeti Szalon 1909.
II. nyiregyházi kiáll.

MDK

Vajda Zsigmond (1859-1931)

Vitorlás bárka. Olajfm. 55x45. Jelz.

Árverési Közlöny, 1936. 2.sz. 54.lap

MDK

Vajda Zsigmond (1859-1931)

Strandolók. Olajfm. 20x14. Jelzett.
Madonna. Olajfm. 24x14.
Olvasó kisfiú. Olajfm. 64x75. Jelzett.
Gizella királyné, a képviselőházban levő falfestmény egyik alakja. Szinezett rajz. 95x70. Jelzett.
Árverési Csarnok aukció kat. 1934.szept. 60.lap

MDK

Vajda Zsigmond

Bacchansnő. Olajfm. 200x90. J.l.b.

Árverési Közlöny, 1932. 1.sz.rk. 39.lap

MDK

Vajda Zsigmond

Emlékek, of.

"Macula non est in te". Of.

KMTárs. 1902/3. téli kiáll. kat. 31.l.

MDK

Vajda Zsigmond

Férfi arckép, of.

Női arckép, of.

Pázmány Péter, of.

KMTárs. 1902/3. téli kiáll. kat. 32.l.

MDK

Vajda Zsigmond

Kovácsmühely, of.

Mücsarnok 1909. tav. kiáll. kat. 33.l.

MDK

Vajda Zsigmond

Női arckép, of.

Viharban, of.

Képzőm. Társ. 1903/4. téli kiáll. kat. 34.l.

MDK

Vajda Zsigmond

Bál után, of.

Juno, of.

Táncosnő, of.

Képzőm. Társ. 1905/6. téli kiáll. kat. 42.l.

MDK

Vajda Zsigmond

Vásári vázlat

Képkiállitási kalauz. Kolozsvár, 1883. 4 l.

MDK

Vajda Zsigmond, sz. 1899. Bukarest

A hir, falfestm.

" II. "

Arcképtanulmány, of.

Sociotaire-ek 1. kiáll. N.Szal. 1921. marc.

MDK

Vajda Zsigmond, sz. 1859. Bukarest

Time is money, of.

Napisten, falfestm.részlet

Hunor és Magyar " "

Societaire-ek 1. kiáll. N.Szal. 1921. márc.

Vajda Zsigmond MDK

Háremhölgy, olf.

Nemzeti Szalon 1909.
II. nyiregyházi kiáll.

MDK

Vajda Zsigmond, sz. 1859. Bukarest

Justicia, of.

Oszló felhők, falfestm.

Societaire-ek 1. kiáll. N.Szal. 1921. márc.

MDK

Vajda Zsigmond, sz. 1859. Bukarest

Interieur, of.

Medusa, of.

Societaire-ek 1. kiáll. N.Szal. 1921. márc.

MDK

Vajda Zsigmond, sz. 1859. Bukarest

Mennyezetfestmény

Arcképcsoport, of.

Hadak utja, of.

Sociotaire-ek 1. kiáll. K.Szal. 1921. márc.

MDK

Vajda Zsigmond, sz. 1859. Bukarest

Munka után, of.

Hero, of.

Societaire-ek 1. kiáll. N.Szal. 1921. márc.

MDK

Vajda Zsigmond

az országház plafonjait festette

Mütermekből. Mücsarnok, 1898, okt.2o. 96 l.

Vajda Zsigmond

MDK.

Az Orsz. Magy. Képzőművészeti Társulat 1899 évi rendes közgyülésen vett részt.

Millenarnok 1899. 215. l.

MDK.

Vajda Zsigmond:"Kedves levél" c. festmény.
Műcsarnok tavaszi kiállitás.

Uj Idők 1897. III. 23. 506. l.

MDK

Vajda Zsigmond

N.Szal. igazgatósági tag

N.Szal. 53. csop.kiáll. 1927. jan.

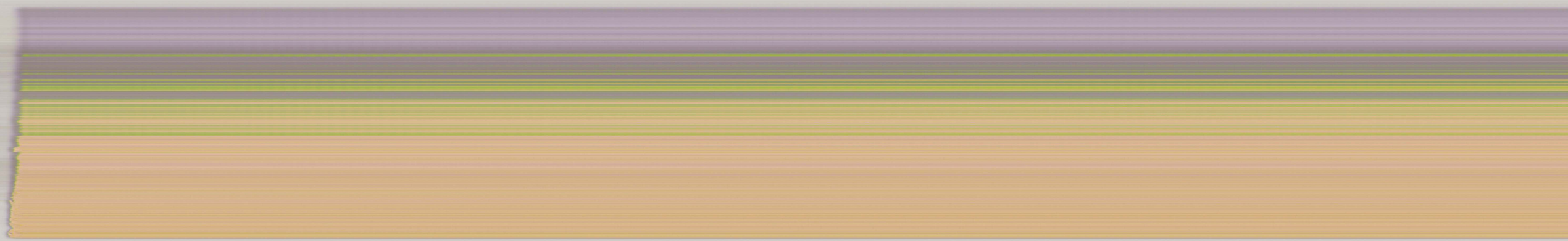

MDK

Vajda Zsigmond

Vásári szerencsétlenség, of.

Képkiállitási kalauz. Kolozsvár, 1883. 15. l.

Vajda Zsigmond
feslő -

Müterme a Lendvay utcai
mütermházba volt.

Remenyi József: Emlékem Fekes mütermérül
Müvészet, 1970. január - 15 lap

ישראל

MDK

Vajda Zsigmond

festő a Lotz dij nyertese

Műcsarnok 1899. 468-69.o.

Vajda Zsigmond MDK

képét megvették

A Műcsarnok kiállitásából.
Vasárnapi Ujság 19o2. 77o.o.

MDK

Vajda Zsigmond

Áldozás, of.

Kigyótáncosnő, of.

Societaire-ek 1. kiáll. N.Szal. 1921. márc.

ADK

Vajda Zsigmond

N. Szal.

a ~~"Szövetség"~~ igazgatósági tagja

Szövetség l. kiáll. N.Szal. 1921. márc.

MDK

Vajda Zsigmond

a N.Szal. törzstagja

Szövetség l. kiáll. N.Szal. 1921. márc.

MDK

Vajda Zsigmond

A téli kiáll. a Műcsarnokban. Magyar Szalon 1893. jan. 243-244.l.

MDK

Vajda Zsigmond

Nádas táj

Szent István

Macula non est in Te

Magyar Müvészet 1931. 249.l.

.DK

Vajda Zsigmond MDK

Bál után, olf.

Műcsarnok 1924. febr.-márc.

MDK

Vajda Zsigmond

N.Szal. 53. csop. kiáll. 1927. jan.

MDK

Vajda Zsigmond

Bál után

Mücs. őszi kiáll. Vas. Ujs. 1886. 44.sz. 713.1

MDK

Vajda Zsigmond

N.Szal. csop.kiáll. 1920. márc. 2.l.

MDK

Vajda Zsigmond

Játszó gyermek, of.

Árv. Közl. 1929. jun. 4.rk.sz. 32 l.

MDK

Vajda Zsigmond

N.Szal. societaire-tag

KÉVE 14.kiáll. N.Szal. 1923. márc.

4. l.

MDK

Vajda Zsigmond

N.Szal. igazgatósági tag

KÉVE 14. kiáll. N.Szal. 1923. márc.

4. l.

Vajda Zsigmond, [ ] MDK

Zádor István eleinte Vajda Zsigmond festő-s rajziskolájában tanult.

Lengyel István: Látogatás a nyolcvanéves Zádor Istvánnál 8.1

NÉPSZABADSÁG, bp. 1962. jan. 14.

Vajda Zsigmond

Kéve 16. kiáll. 1925. nov. N.Szal.

MDK

Vajda Zsigmond

Kéve 16. kiáll. 1925. nov. N.Szal.
1. o.

MDK

Vajda Zsigmond

a Cennini Társ. tagja

Cennini Társ. 3. kiáll. N.Szal. 1926. febr.
l.o.

MDK

Vajda Zsigmond

a Cennini Társ. tagja

Cennini Társ. 3. kiáll. N.Szal. 1926. 1.o.
febr.

Vajda Zsigmond

testő

1.

Schoenterézvárosi

9, (többnőr) 10. l.

812

s kissé jobbra nézve. Mind két kezét előrevett
nyugtatja. Teje elől kopaszodik; előre fésült
hord. Nyakkendője rojtos, atillája s prémes

, méretei 36.5 : 28.5 cm.
klyemuzeumból. 107/95.

107/95.

Vajda Zsigmond
rul. 1859 Bukarest
+ 1931 Bp.

irod
2

Szikel Vespr
331. l.

† Bajan

L fr

L

1709 Telcs Ede:

(St.) 1872. majus 12-én

Enyelgés.

A dombormű ~~egy egészség~~
A balra fordulva és mell
~~egy nőt~~ ~~tart~~ átkarolva, a ku~~ne~~ lát
lap ~~van~~ ot visel kakastollal, b
leány pedig ~~a~~ L ~~[illegible]~~ sim.
~~[illegible]~~, ~~[illegible]~~ és baljával (n
fő körő ~~takarja~~ tehér s ~~[illegible]~~ szem
a „NINCS ÉDESEBB MINT
enyelgés ~~[illegible]~~ folytatásakor. Az eg
másik szerint pedig a
a földre tepertes sörösk
fekvőnek segitségére sie

L ~~[illegible]~~ egészen a legényhez

Márványdombor

Vétetett az 1899. év
az ~~[illegible]~~ 1200 frt. vé
az elkámolást tudomásul
A herzemégi napló /

Vajda Zigmond

Erdő

Leipzig 1901

60. l.

r.:

s arcdorosa 1848/9-ben

és balra néz. Oldalt elválasz-
döke, bajusza és gyér szakálla fe-
a. Ingének gallérja álló, körül
ndője fekete, inggobja pajzs ala-
gélyezett mellénye kivágott bár-
kabátja fekete és carneol diszgombjai
felső látszik.

méretei 63:50 cm.
Kovács Mihály. — Dr. Rónay Sán-
jándéka 1901: II. 27. (76/901).

Vajda Zsigmond

30

l. Biró Bonch

218. l.

is fel kell készülnünk. Érzem a súlyos felelősséget, ismerem a megoldásra váró komoly feladatokat, de: erőt merítek tanártársaim egyhangú bizalmából, amellyel a dékáni székbe emeltek, hogy támogatásukat meg nem vonják tőlem; építek a prodékán úr eredményekben dús és tapasztalatokban gazdag segítségére, aki már eddig is nem egyszer adta igaz megértésének és készséges jóakaratának tanujelét; számíthatok a Rektor Úr Ómagnificenciájának, egyszersmind a magyar mérnökség fejének nagyértékű jóindulatára, ki már a multban is annyiszor emelte föl súlyos szavát Karunk égető problémáinak igazságos megoldása érdekében. Tudom végül, hogy érdemes elődeim felvilágosító munkája folytán főhatóságaink is ösmerik bajainkat, s bízva bízom abban, hogy Karunk korszerű kiépítésére, s a komolyan megindult beruházó munkák továbbfolytatására módot nyujtanak. Adja a Mindenható, hogy úgy legyen.

A prodékán úr őméltósága beszámolójában kellő részletességgel ismertette az elmult tanév eseményeit, s különösen kiemelte, hogy a matematikai és ábrázoló geometriai tanszékek elhelyezésére szolgáló épület elkészült. A beszámoló azonban szerényen elhallgatta, hogy ez nagy részben éppen a prodékán

Vajda Zsigmund

113 **Vajda Zsigmond.** Férfi arckép. Olajfestmény. Magántulajdon.
114 **Vajda Zsigmond.** Női arckép. Olajf. Magántulaj.
115 **Vajda Zsigmond.** Pázmány Péter. Olajf. Eladó.

IV. TEREM.

116 **Róna József.** Koszorút fonó leány. Bronz szobor márványtalapzaton. Eladó.
117 **Domokos Ferenc.** Margit. Szoborm ű (márvány). Magántulajdon.
118 **Maróthy Kálmán.** Mellszobor. Eladó.
*119 **Kalmár Elza.** Anya és gyermeke. Márvány relief. Eladó.
120 **Kis József.** Férfi képmás. Dombormű. Magántulajd.
121 **Szirmai Tony.** Plakettek és Érmek. Eladók.
*122 **Damkó József.** Özv. Specht Károlyné siremléke. Szoborm ű. Magántulajdon.
123 **Ligeti Miklós.** Portrait tanulmány. Dr. Emmer Kornél. A művész tulajdona.
124 **Beck Ö. Fülöp.** Érmek és plaquettek. Egyenkint eladók.
125 **Szamovolszky Ödön.** Férfi képmás. Szoborm ű. Magántulajdon.
126 **Farkass Miklós.** Gyermek képmás. Szoborm ű. Magántulajdon.
127 **Szamovolszky Ödön.** Tanulmányfej. Szoborm ű. Eladó.
128 **Fakits Ernő.** Tanulmányfej. Magyar márványból faragva. Eladó.

KM Tan. 1902/3.

89 **Telcs Ede.** Öreg asszony. Eredeti terrakotta-szobor. Eladó.

*90 **Ligeti Miklós.** Szerelem. Márványszobor. Eladó.

91 **Telcs Ede.** Földmíves. Eredeti terrakotta. Eladó.

92 **Telcs Ede.** Hubay Andor és Tibor. Márványszobor. Magántulajdon.

93 **Telcs Ede.** Arckép. Márvány-mellszobor. Cebrián Mária grófnő tulajdona.

94 **Telcs Ede.** Özv. báró Bornemissza Ignácné arcképe. Szinezett gipsz-szobor. Magántulajdon

95 **Telcs Ede.** Tanulmányfő. Gipsz-szobor. Magánt.

96 **Telcs Ede.** Arckép. Bronz-szobrocska. Magánt.

97 **Skuteczky Döme.** Odysseus és a Szirének. Olajf. Aufrecht és Goldschmied tulajdona.

98 **Skuteczky Döme.** Modern Páris. Olajfestmény. Aufrecht és Goldschmied tulajdona.

*99 **Éder Gyula.** Bellerophon. Olajfestmény. Eladó.

100 **Glatter A.** Férfi arckép. Olajfestmény. Magánt.

101 **Vastagh György id.** Esti Ujság. Olajfestm. Eladó.

*102 **Mendlik Oszkár.** Egy nyári nap az Adrián. Olajfestmény. Eladó.

103 **Kacz Endre.** Arckép. Olajfestmény. Magántulajd.

104 **Mendlik Oszkár.** Scirocco. Olajfestmény. Eladó.

105 **Ferenczy József.** Judás. Olajfestmény. Eladó.

106 **Udvary Géza.** Arckép. Olajfestmény. Magánt.

107 **Nagy Zsigmond.** Mezítelen. Olajfestmény. Eladó.

108 **Nagy Zsigmond.** Az utolsó darab kenyér. Olajfestmény. Eladó.

109 **Nagy Zsigmond.** Somogyi kanász. Olajf. Eladó.

110 **Paczka Ferenc.** Jászai Mari arcképe. Olajfestmény. Eladó.

*111 **Vajda Zsigmond.** Emlékek. Olajfestmény. Eladó.

112 **Vajda Zsigmond.** „Macula non est in te“. Olajfestmény. Eladó.

Vajda Zsigmond

önarckeje, ceruza-
rajz

Petr. E M mag. művész
arcképek
7. l.

Vajda Zsigmond

l.

Ybl Lotz

63. l.

Budapest X. 84.

Vajda Zsigmond

223 **Hollós (Holczer) Károly.** Önarckép (vázlat). Olajfestmény. Eladó.
224 **Kúnfy Lajos.** Piroskalapos hölgy. Olajf. Eladó.
225 **Kúnfy Lajos.** A model. Olajfestmény. Eladó.
226 **Kúnfy Lajos.** A zongoránál. Olajf. Eladó.
227 **Kúnfy Lajos.** Anya gyermekével. Olajf. Eladó.
228 **Kúnfy Lajos.** Teknős cigányok. Olajf. Eladó.
*229 **Kúnfy Lajos.** A somogytúri tiszteletes úr: Szászy József. Olajfestmény. Eladó.
230 **Kúnfy Lajos.** Feketekalapos hölgy. Olajf. Eladó.
231 **Kúnfy Lajos.** Olvasó nő. Olajf. Eladó.
232 **Kúnfy Lajos.** Arcképtanulmány. Olajf. Eladó.
*233 **Márk Lajos.** Incselkedés. Olajf. Eladó.
234 **Márk Lajos.** Kettős arckép. Olajf. Magántulajdon.
235 **Márk Lajos.** Női képmás. Olajf. Magántulajdon.
236 **Márk Lajos.** Ékszerek. Olajf. Eladó.
237 **Márk Lajos.** Árnyékban. Olajf. Eladó.
238 **Márk Lajos.** Profil. Olajf. Eladó.
239 **Vajda Zsigmond.** Pro Libertate. Olajf. Eladó.
240 **Vajda Zsigmond.** Női arckép. Olajf. Mgt.
241 **Vajda Zsigmond.** Szinhullámok között. Olajfestm. Eladó.
242 **Vajda Zsigmond.** Bál után. Olajf. Eladó.
243 **Vajda Zsigmond.** Juno. Olajfestmény. Eladó.
244 **Vajda Zsigmond.** Táncosnő. Olajf. Eladó.
245 **Vajda Zsigmond.** Start. Olajf. Eladó.
*246 **Vajda Zsigmond.** Kimerülve. Olajf. Eladó.
247 **Vajda Zsigmond.** Férfi-arckép. Olajf. Magánt.
248 **Réti István.** Férfi-arckép. Olajf. Magánt.
249 **Szenes Fülöp.** Női arckép. Olajf. Magánt.
250 **Szenes Fülöp.** Női arckép. Olajf. Magánt.

Képzőm. Tars. 1905/6
Téli Kiáll. Cat.

201 **Sós Géza.** Alföldi magyar bika. Gypsz-szobor. Eladó.

202 **Liipola György.** Asszony beteg gyermekkel. Gypsz-szobor. Eladó.

203 **Farkas Miklós.** Mi Atyánk. Szoborműv. Eladó.

204 **Liipola György.** Kenyeret vágó kalotaszegi paraszt. Gyps-szobor. Eladó.

205 **Lányi Ignác.** A mester. Képmás. Gypsz. Eladó.

206 **Kis József.** Képmás. Gypsz-szobor. Magántul.

207 **Ujházy Berty.** Filozofus. Szoborműv (gypsz.) Eladó.

208 **Barcza Lajos.** Uti fáradalmak. Gyps-szobor. Eladó.

209 **Horváth Géza.** Szökőkút. Bronzban vagy márványban. Szoborműv. Gyps. Eladó.

210 **Barcza Lajos.** Hócsata. Gipsz-szobor. Eladó.

*211 **Gárdos Aladár.** Hajléktalanok. Gipsz-szobor. Eladó.

212 **Horváth Géza.** Gyermekfej. Tanulmány. Szoborműv. Terakotta. Eladó.

213 **Mester Jenő.** L. J. úr arcképe. Bronz-plaquet. Magántulajdon.

214 **Gaál István.** Tanulmány. Szobor (relief). Magánt.

215 **Beck Ö. Fülöp.** Cserháti Jenő arcképe. Plakett. Eladó.

216 **Beck Ö. Fülöp.** Tanulmányfej és az Evezős Szövetség plakettje. Eladó.

217 **Beck Ö. Fűlöp.** A Photo-club plakettje. Eladó.

218 **Andrejka József.** El kell menni. Gypsz-csoport. Eladó.

IX. TEREM.

219 **Kondor Dezső.** Tanulmány. Olajf. Magánt.

220 **Hollós (Holczer) Károly.** Önarckép. Olf. Eladó.

221 **Kasalowsky-Sehrig L.** Női arckép. Pasztell. Eladó.

222 **Kúnfy Lajos.** Nympha. Olajfestmény. Eladó.

Vajda Zsigmond

l.

Dornyay Benjamin

23. l.

ktatásügyi minisztertől.

BUDAPEST
935 JAN -7 15
N 5 N

...rsz. Dirottságának.

Bpest.

...T. Arena u. 41

Vajda Zsigmond

Ernst Múzeum aukciói

XIII – XIV (1920) 543. sz.

Vajda Zigmond

kiáll. érem

Közlezrkiáll.
1268.ℓ.

OLVASD EL ÉS ADD TOVÁBB!

Loholsz, futsz új javak után...

Loholsz, futsz új javak után, kifúj a szél, megázol,
És a meglévő holmidra vajjon, miért nem vigyázol?
Még törekvő emberek is sokszor sárba ragadnak,
Hogy ha ezer dolgod is van, szakíts időt magadnak!
Biztosításod van már rég (jobbat nem is tehetnél),
De manapság **e kis pénzért** mondd, hogy mit is vehetnél?
Ezt az ügyet nem is lehet más oldalról szemelni,
Az értéket nagy sietve jó lesz ma felemelni!!

"Pátria" r.-t. Budapest — 435418

Vajda Zsigmond

Gróf Bánffy György
arck. Vászon, olajf.
Jelzése nincs. Másolat.
Fenti műve 1884-ből.

Bánffy-palota
Bpest.

Biró Bonch.
205. l.

Vajda Zsigmond

falképei az
Országázában
ismertetve

Zaimb 1935

különböző la-
pokon-

Zaimborszky 1937-
ben megjelent
Könyvében is
felsorolva-

Diretta da TIBERIO GEREVICH e LUIGI ZAMBRA
Direzione e amministrazione:
BUDAPEST, IV., EGYETEM-UTCA 4
Telefono: 185-618

Vajda Zsigmond

"Szilágyi Erzsébet"-et ábrázoló festményét kiemeli Dr. Nyáry Sándor: "Utógondolatok" c. kritikájában, melyet a Mücsarnokban rendezett téli kiállitásról ir.

Képes Családi Lapok, Bp. 1891. feb r. 1.
XIII. évf. 5. sz. 68-7o. lap

Vajda Zsigmond

festette a csepeli kulturház falképeit és a kulturház létrehozásában közreműködő 22 arcképet. 1926-ban.

Perényi Gepel

115. l.

Vajda Zsigmond

l.

Perálltörtképes

615.l

30 nap. **November** 47 hét

Vasárnap **16** Ödön pk.	
Hétfő **17** Gergely	
Kedd **18** Jenő	
Szerda **19** Erzsébet	
Csütörtök **20** V. Félix	
Péntek **21** Sz. M.b.	
Szombat **22** Cecilia	

Vajda Zsigmond

l.

Végvári Szolnok

57. l.

és hálát adok Istennek, hogy ide vezérelt. Tanáraimtól, diáktársaimtól egyaránt csak jót kaptam. Kellemetlen perceim néha voltak, de a perc nem hosszú idő, és hamar feledtem az ilyesmit. Remélem, hogy osztályunk korábbi fejlődése az iskola büszkesége lesz. — Kedves percek, örök emlékként fogtok élni bennem.

Vajda Zsigmond, festő

L: Kern Ármin

Ökrös Lánhó. Készülődés 26.

Új Tükör B p. 1986. jan. 19. XXIII/3.

Vajda Zsigmond.

A Nemzeti Szalonban levő lengyel kiállítás díjkiosztó bizottságának tagja X volt.

Nemzeti Ujság, 1928. jún. 2.

Vajda Zsigmond

l. Képm. Mur. Ev. k.

IX. 278. l.

A MŰEMLÉKEK ORSZÁGOS BIZOTTSÁGÁTÓL
BUDAPEST, VI., ARÉNA ÚT 41. SZÁM.

1932. szám.

Beszámoló

óságos

Dr. Lechner Jenő Úrnak

m. kir. kormányfőtanácsos, műépitész-tanár

Budapest.

I. Mészöly-utca 4.

Uj Idők. 1897.

III é. 23 sz. 497 l.

Vajda Zigmond: Kedves levél

MDK

Vajda Zsigmond

Pázmán Péter, of.

Királyi vásárlások a Mucs. tárletain. SzmKT 50 - 136.l.

Vajda Zsigmond

vrod

Magyar Géniusz

1901. 253. l.

(V. Zs. karikatúrája
Mark Lajostól.)

Berg. curs.

n.

Pálffy János hagyom.
Budapest 10.
Kis szalon

1812 október 12-én. München

VII : 158

szeli, Vízében)

es patak kilencz tehén áll, a
ásztor figyel. Közülök egy a part
házhoz vezető és lombos fák közt
követhesse, egy pedig iszik. Kis-
körülvett épület bontakoz ki kivilá-
éménynyel. Az égbolt felhőzött.
: Ed. Schleich
keretben,
22.3 cm. -- Száma a törzsleltárban
zalon 1. — Becsertéke 6000 K.

136

22

356

6000

MDK

Vajda Zsigmond

Tanulmány-rajz az uj országháza falfestményéhez, repr.

A kereszténység terjedése Magyarországon, repr. /Részlet a főrendiház társalgójából/.

Dömötör István: Az uj magyar országháza falfestményei. Művészet 1902. 160,161.l.

MDK

Vajda Zsigmond

Tanulmány-rajz az uj országháza falfestményéhez, repr.

Allegoriák, repr.

Árpád vezér, repr.

Dömötör István: Az uj magyar országháza falfestményei. Müvészet 1902. 157,158,159.l.

MDK

Vajda Zsigmond

Mátyás király, repr.

Nagy Lajos, repr.

Tanulmány-rajz az uj országháza falfestményéhez, repr.

Dömötör István: Az uj magyar országháza falfestményei. Müvészet 1902. 154,155,156.l.

Vajda Zsigmond

MDK

Klió, pasztell

Mücsarnok 1917 tavaszi tárlat

Vajda Zsigmond

gyűjt. kiáll. a

könyvesKalmán

ban

1906?

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Rothermere-utca 12. III. 2.

Vajda Zigmond

l.

Ernst Muzeum aukcioi

XXXII.

442. 4

Budapest – Sorokszár ut. nieskr.

X. 217

l o s l e l e t

zetendő illetékek észrevett csonkitása

a és kelte:

ott:

okirattal?

Vajda Zsigmond

vród

Lechképer

Vajda Zigmond

életrajzát l.

Műcsamok

1899. 4. l.

ARNOK

· MAGYAR · KÉPZŐ-
TÁRSULAT · LAPJA

VAJDA ZSIGMOND /1859-1931/

Tavasz. Olajf. 157x7o.

Árverési Közlöny 194o.okt.4.fend.sz. 37.oldal
95.aukcio

MDK

A párisi kiállitás juryje.

Vajda Zsigmond

Mücsarnok, 1899. 29.sz. 451.o.

Péczely Béla

V a j d a Z s i g m o n d :

Tanulmányrajz/Harcos/az uj országháza festményeihez

Egész oldalas kép.

M Ű V É S Z E T .
I.évf. 1902.
3.sz. 163.old.

Péczely Béla

V a j d a Z s i g m o n d :

Allegóriák. Falfestmények az uj országházban

M Ű V É S Z E T .
I. évf. 1902.
3. sz. 158. old.

Péczely Béla

V a j d a Z s i g m o n d :

Á r p á d v e z é r .Falfestmény
az uj országházban

/A főrendiház társalgójában/

M Ü V É S Z E T .
I.évf. 1902.
3.sz. 159.old.

903.

zágos bizottsága.

A beadvány { száma: 190
kelte: III/18 190 3
beérkezése: III/19 190 3.

Péczely Béla

V a j d a Z s i g m o n d /?/

Két allegorikus alak. Falfestmény az uj országházból.

M Ű V É S Z E T .

I.évf. 1902.

3.sz. 153.old.

Péczely Béla

V a j d a Z s i g m o n d :

Mátyás kiraly.Falfestmény az
uj országházból.
/A főrendiház társalgójában/

M Ü V É S Z E T .
I.évf. 1902.
3.sz. 154.old.

903.

zágos bizottsága.

A beadvány { száma: 85764 1902
kelte: 11/8 1903
beérkezése: 11/11 1903

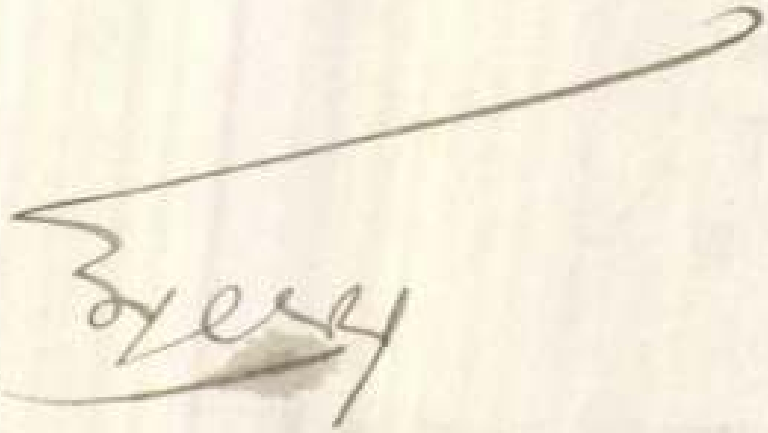

Péczely Béla

V a j d a Z s i g m o n d :

Nagy Lajos. Falfestmény az uj országházból.
/A főrendiház társalgójában/

M Ű V É S Z E T .
1902. I. évf.
3. sz. 155 old.

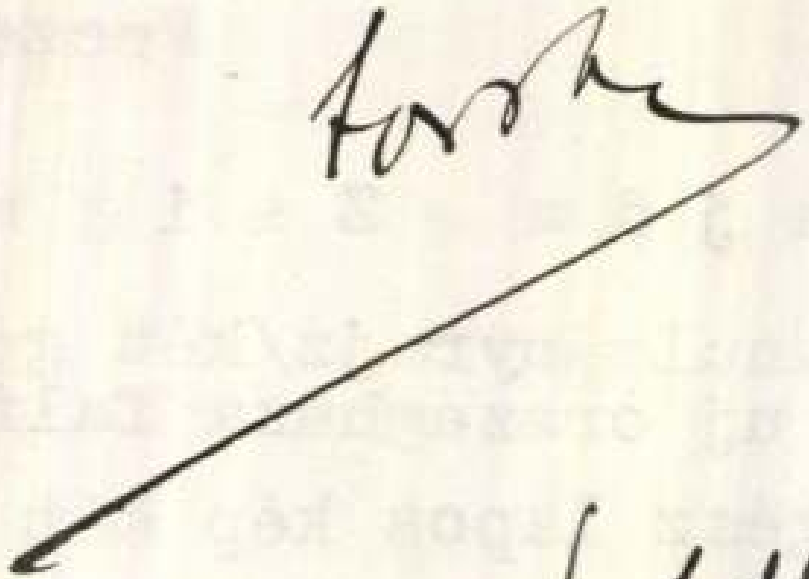

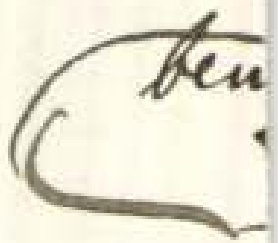

forsten

ben

f. 1 db.

Péczely Béla

V a j d a Z s i g m o n d :

Tanulmányrajz/két géniusz/az
uj országháza falfestményeihez

Egész lapos kép két szinbem.

M Ű V É S Z E T .
I.évf. 1902.
3.sz. 156.old.

Péczely Béla

V a j d a Z s i g m o nd :

A kereszténység terjedése Magyarországon. Részlet a főrendiház társalgójának falfestményéből.

Egész oldalas kép.

M Ű V É S Z E T .
I.évf. 1902.
3.sz. 161.old.

Péczely Béla

V a j d a Z s i g m o n d :

Tanulmányrajz/magyar vitéz/
az uj országháza falfestményeihez

Egész lapos kép két szinben

M Ű V É S Z E T .
I.évf. 1902.
3.sz. 157.old.

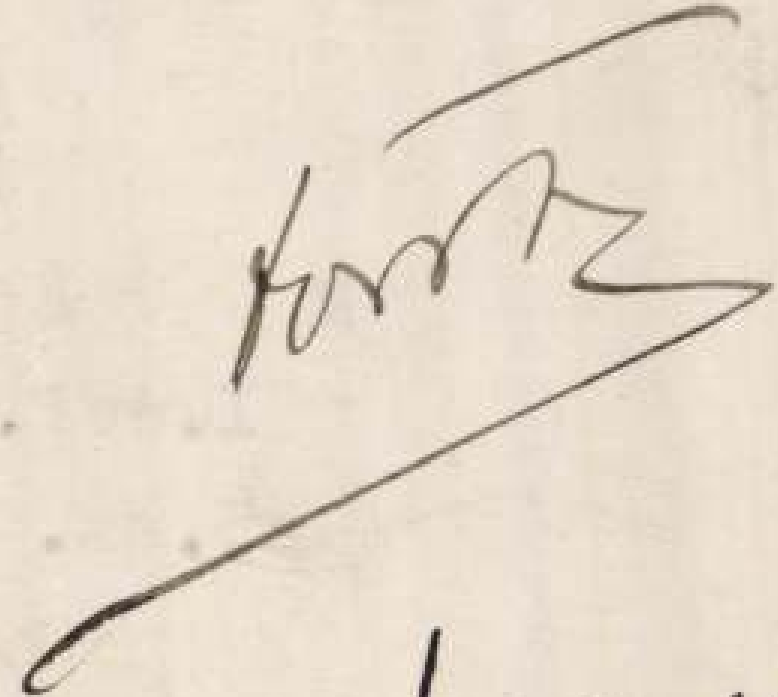

forts

/. 3 db.

Péczely Béla

V a j d a Z s i g m o n d :

Tanulmányrajz/Ülő női alak/az uj országháza falfestményeihez

Egész oldalas kép két szinben

M Ü V É S Z E T .
I.évf. 1902.
3.sz. 160.old.

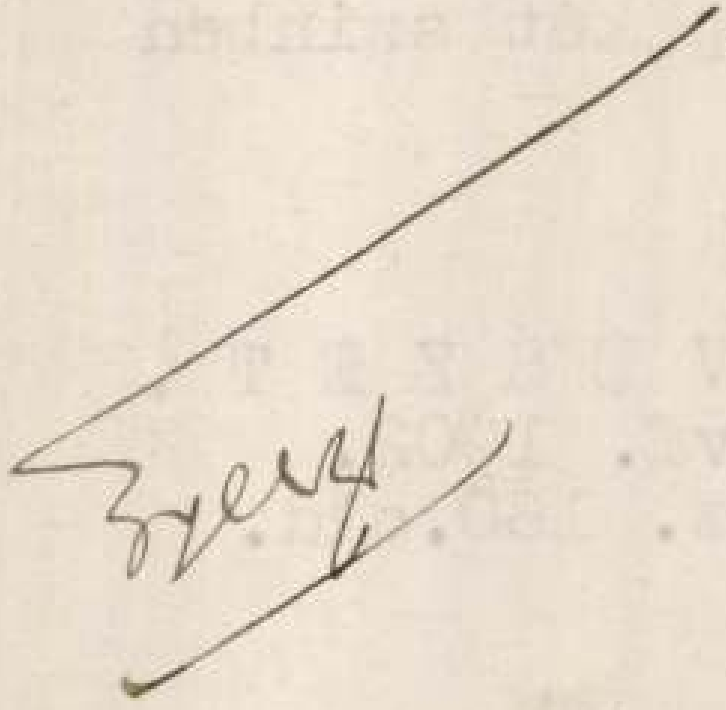

M Ű V É S Z E T
VII.évf.1908.
165.l.

Péczely
Béla

V a j d a Z s i g m o n d :

Tanulmány egy freskórészlethez

Szénrajz

M Ű V É S Z E T
VIII.évf.1909.
396.l.

Péczely

V a j d a Z s i g m o n d :

Tea mellett.

Szénrajz

M Ű V É S Z E T
VII.évf.1908.
371.l.

Péczely
Béla

V a j d a Z s i g m o n d

vázlatkönyvéből/Fekvő bohóc/

Ceruzarajz

Vajda Zsigmond

† 1931. máj. 22.
72 évés korában

6720

ümölcs-füzérekkel körülvett, babérral és szalag-
edaillonban fölül „Graff Frantz Nadasti" és
etin" egymástól elfordulva s alól „Graff Johan
nbach" és „Graff Frantz Christoph Frangepan"
zolva. Nádasdy és Tättenbach fejen prémes kucs-
s vállra vetett menten kivül.

méretei a vonalkeretnek 14·7 : 17·8 cm.

6720.

Vajda Zsigmond

Festmenye a Képviselőház társalgójának menyezetén.

Berzeviczy Albert:

Árpád alakja a művészetben

Csánki Dezső,

Árpád és az Árpádok Bp. 1907

209, 210-l

Vajda Zsigmond

Freskói vonnak: Lipótváros: Kaszinó,
Nagymező utcai telefonpalota
Royal Szálló hangversenytérme
(emlitve)

Ujság 1937 IV. 18

Budapest, X. 192, 193

< Vajda Zsigmond >

l.

< > Univeinek
gyüpt. kiállitása
Bp. 1917
Könyves Kalmán
rt. kiadása

Könyvtáramban

Vajda Zsigmond

Roskovics Ignác
Szent László ábrázoló
festmenyéről fenti
készített kartont, melyet
Roth Miksa rakott
mozaikba. Ez a mo-
zaik a bpest-kőbá-
nyai rk. pléb. temp-
lom főoltárát díszíti

Horvtemplép

44. l

Trafik és ujság
KOVÁSZNA

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Rothermere-utca 12. III. 2.

Vajda Zsigmond MDK

A müvész felesége

Mücsarnok 1934. dec. 1935. jan.
Jubileumi Kiállitás

Vajda Zsigmond MDK

Férfi arckép, olf.

Műcsarnok 1902. tavaszi nemzetközi kiállitás

MDK

Vajda Zsigmond

Kovács J: A N.Szal. téli tárlata. A Cél, 3.sz.
191o. 2o1 1.

Vajda Zsigmond (1859-1931)

Bál után.
Oljf.Sign.

Justicia.
Pastel.Sign.

Leányka kecskével.
Oljf.Sign.

Bál után II.
Oljf. Sign.

A Fővárosi Képtár háborus veszteségeinek jegyzéke
Budapest 1952.

MDK

Vajda Zsigmond, sz. 1859. Bukarest

Attila, falfestm.részlet

Atyaisten, of.

Buda, falfestm.részlet

Societaire-ek 1. kiáll. N.Szal. 1921. márc.

MDK

Vajda Zsigmond, sz. 1859. Bukarest

Emese álma, falfestm.részlet

Csaba királyfi, " "

Kaméliás hölgy, of.

Societaire-ek 1. kiáll. N.Szal. 1921. márc.

MDK

Vajda Zsigmond, sz. 1859. Bukarest

Villamosság, of.

Női arckép, of.

Gyógyforrás, falfestm.

Societaire-ek 1. kiáll. N.Szal. 1921. márc.

MDK

Vajda Zsigmond

"Gyermek-genre" képe a Nemzeti Szalon tav. kiáll.-án.

Cikk: A Nemzeti Szalon tav.kiáll.-a.

Vasarnapi Ujság 1905. 52.évf. 14.sz. 215.o

Vajda Zsigmond MDK

Bachansnő. repr.

Műcsarnok 1916/17.téli kiáll.

VAJDA ZSIGMOND /szül.1859/

Allegoria. Vászon 49x31.8

Ernst Muzeum aukciói XXXIV. 42.oldal

VAJDA ZSIGMOND

96. Meglepetés. Olajf.

1885.orsz.kiáll.kat. 46.oldal.

MDK

Vajda Zsigmond

a N.Szal. törzstagja

N. Szal. tov.tárlat, 1922. máj.

MDK

Vajda Zsigmond

N.Szal. igazgatósági tag

N.Szal. tav.tárl. 1922. máj.

MDK

Vajda Zsigmond (1859-1931)

Mennyezetfestményvázlat. Tempera 66x110.
Jelzett.
Vázlat a Széchenyi-fürdő kupolafreskójához. Tempera.

Árverési Csarnok aukció kat. 1934.szept. 60.lap

MDK

Vajda Zsigmond

"Hunor és Mogor üldözőbe veszik a szarvast",
"Emese álma",
"Attila serege" c.festm. a képviselőház tarsalgójának mennyezetén.

Csányi Károly: Az új Országház.

Vasárnapi Ujság, 1902. 49.évf.40.sz. 650.l.

Vajda Zsigmond
A tolakodó, olaj

Szegedi Képzőmüv. Egyesület kiáll. 19o7. márc. 11.1.

Vajda Zsigmond
Kaméliás hölgy, olaj

Szegedi Képzőműv. Egyesület kiáll. 1907. márc. 12 l.

Vajda Zsigmond
A tolakodó, olaj

Szegedi Képzőművészeti Egyesület kiáll. 1907. márc. 15 i.

Vajda Zsigmond
A kis szorgalmas, olaj

Szegedi Képzőművészeti Egyesület kiállitása. 19o4.
márc. 33 l.

ére épitett romlott szentegyház
czik kéri Hermann Engelbertet, hogy
n és kolostor alaprajzának elkészité-
l Pásztóra, majd meg őt magát kéri,
724 körül... Az épitőmester terve
a szentély régi falára boltozatot
gon kivül nem is kerül 4o frt-nál
zni két oltárt. Az épitőben meg lehet
emplomot épitett. Ha a megbizást
után a munkát megkezdi. Gonczik
4/ van Pásztón két kehely, egy cibó-
a s két uj casula is, továbbá egy
tó, két ón gyertyatartó, korsók, kéz-
ly szól is és egy toronyba való óra.
a boltozásig készen voltak a szentély-
Az épitkezés nehezen ment, mert csak
öttek szerződést és pénz is kevés

Vajda Zsigmond
Dunai táj, olajpaszt.

Szegedi Képzőművészeti Egyesület kiállitása. 19o4.
márc. 33 l.

k hozzá semmit, igy lesz benne egy
oba s a felső rész kivételével ma-
es 4oo frt-t kér, az ács loo frt-t,
sört. A tervrajzot várják, tégla
i épület boltozata a torony mellett
n 4 kömüves lát neki az épitkezés-
további 126 frt-t kell fizetni. Vé-
az emeleten 5 szoba, 3 kályhalyuk,
gy kamra, lent a konyha, a cseléd-
orony alatt éléskamra készül. Szep-
ak már elég magasan állanak. Októ-
emelet magasságáig elkészültek,
a kész, az ácsok már a tetőn dolgoz-
rendház tervéből kimaradt, de dec.
a konyha és a torony alól hordják
a munka később megszakad, s csak
mét. Juniusban Gonczik pénzt vár,

Vajda Zsigmond
Virágleány, rajz

Szegedi Képzőművészeti Egyesület kiállitása, 1904.
márc. 33 l.

melyre a faalkotmányt emel-
m emlékeznek, hogy az épület
ykor hovatartoztak. Az épü-
omától mintegy harminc lé-
nét mintegy 20 lépésnyire.
z mindig plébánia volt s
Pásztón a tanutétel idejében
másikat lásd alább./ A bir-
ismét folyik, majd 1745-től
-ben ugyanis a házra ismét
a kezét. Az egész körülmény
zempontból annyiban érdekes,
épület további sorsára is
os 1709 előtt kitataroztat-
CZiganek jószágkormányzó
tor falaira épült. Ezt a
üspök felszólitására Baka-
10-én vitássá teszi mond-
lében kőből épült ház, amely-
ló, nem a monostor romjain
a cisztercieк templomától
e fekszik. Hogyan képezhetne
storral egy egységet. Mond-
romjainak övezetében volt
s stb. A plébános a házat
ta bővíteni, de csak 1762-

Vajda Zsigmond
Téli táj, olaj.

Szegedi Képzőművészeti Egyesület kiállítása. 1904.
műre. 32 l.

gzetsséggel, vagy azonos vo-
eznek, többszöri áthelyezés-

mélységében az épület köze-
egyhelységes présház helyez-
kban lakások találhatók. A A
födémek.

négyszög alaprajzu épület az
zben elpusztult az ostrom a-
ok közepéig még állanak. Egy-
sszanti homlokzatain 5-5
idebb oldalakon tengely-nél
tetőszékével tömegében jól

lma, egykor Káposztás-malom,
vezető dülőuton két kőkere-
ár mögötti halom alá nyuló
város számos pontján, így pl.
a 9o-es számig terjedő
jobbára középkori, emeletes

Vajda Zsigmond
Kereszttüzben, olaj

Szegedi Képzőművészeti Egyesült kiállitása. 19o4.
márc. 28 l.

Pásztó / Bojár/ 34

Belseje: Emeleti rész
-------- kor 3 volt, d
részre van osztva, ger
nak. Keletre a vizház
Földszintjét a vizház
let alatt elterülő gé
terem gerendás födémé
ják alá. Innét nyilik
kétszakaszos, csehsüve
és a füstölőkamra. A
az emeletre.

Szabadság utja 38.

Jellege: Koraeklekt

Külseje: Földszintes
-------- kapu + 4 ab
volutás konzolokt
szemöldökpárkány. Te
falmezőcsikban rozet

Szabadság utja 42.

Jellege: Koraeklektik

Külseje: Földszintes

Vajda Zsigmond
Női arczkép, olaj

Szegedi Képzőművészeti Egyesült kiállitása. 19o4.
márc. 28 l.

nyek kötnek össze.

Szent Imre tér 3-4.

Jellege: Koraeklektik

Külsejé+ Földszintes
--------- Zárt soru b
tól tartott szemöldök

Szent Imre-térből nyi

Jellege: Barokk.

Külseje: Monostor, uj
--------- vècses pata
pátság alatti alacso
tozó udvar végében sz
es tüzvész idején a m
tos gerendája szerenc
szen 1947. aug. 17.-ig,
esett áldozatul. Ekko
te megsemmisült, falai
sebb átalakitás nyoma
épület hosszanti rész
+ablak+ablak+kókerete
homlokzatot. Az egykor
tő alatt van, de az eg

Vajda Zsigmond,
Ima, olaj

Szegedi Képzőművészeti Egyesület kiállítása. 1904.
márc. 28 l.

látja a patakon tul két
don, hogy a patak partjá
kos szögben megtörik.

Templom-tér 2. Plébáni

Jellege: Barokk. XVII. s
---- lapokon épült

Külseje: Földszintes. F
---- kiugró középr
2 ablak, középrészen p
lak, oldalszárnyon ujra
homlokzaton 2 ablak, és
épitett rész majd 4 ab
lán 2 ablak. Az ablako
kővel, rajtuk bujtatott

Belseje: Kétmenetes, k
---- nyiló helysé
zatos,

Története. A plébánia
---- jegyzékber
ből papjai neve is ism
Domonkos és Lajos. Ez
5o garas pápai adót fi
Lajos pap nevében 7o g

1. mk

Vajda Zsigmond
Szt. István, olaj

Szegedi Képzőművészeti Egyesület kiállitása. 1904.
május. 29 l.

cm., átmérője: I5 cm. Paténa

rt, aranyozott vörösréz,
alpazaton, bütykös tárcsáju
uppája ujabb. Talpán ujabb
I9o6. I93I. Magyar XX,
Magassága: 22 cm., Talpát-
: I3.8 cm.

züst, sima, hátul körvéset:

ZTO I7I8
eleje. Átmérő: I4 cm./Repedt./

züst, sima, hátul körvéset:

PASZTO ANO I7I8.
eleje. Átmérő: I4 cm.

ésett, hatkaréjjos gyöngyso-

onadékos medailleonokban
kinszenvedésének jelvénye-
szárán rozettás tárcsa fö-
tt chartuscheból képzett vá-
kosarán trébelt lomb- és
érült./ Talpán alul vésett

MDK

Vajda Zsigmond

N.Szal. XLIX. csop.kiáll. 1926. jun. 1 1.

MDK

Vajda Zsigmond

KUT II. Kiáll. N. Szál. 1925. márc. 2 1.

Vajda Zsigmond

Műcs. Őszi kiáll. Vas. Ujs. 1894, 46.sz. 7ol l.

t-kápolna, toronytalan oromzatos hom-
zette Haffner János 1746-ban, renoválták

M. D. K.

VAJDA Zsigmond festő

Meglepetés.

Book. Tárgymut. Bp. 1885. 46. l.

M. D. K.

VAJDA Zsigmond Pestő

Hun monda (országházi falkép)

Aradi Pört Pest. 293. l. 330. l.

M. D. K.

VAJDA Zsigmond festő

Szilágyi Erzsébet

Aradi Törlfest. 294. P.

M. D. K.

VAJDA Zsigmond festő

Szilágyi Erzsébet

Aradi Történet. 301. l.

M. D-K.

VAJDA Zsigmond festő

Baia Mare 1886

Farkas Kunkószt. 463,

M. D. K.

VASDA Zsigmond festő

Szilágyi Erzsébet 1890

Farkas Ikonkönyv. 464.

Vajda Zsigmond
festő

M.D.K.

Bál után haratérő, elegáns, cilinderes társaságot fest.

Bodnár Éva: Tornyai János
M.M.M. Évkönyve 1952, 202 l.

Vajda Zsigmond
"Ready", olaj

Szegedi Képzőműv. Egyesület kiáll. 19o7. máre. 11 l.

Festészet.

„Hán monda" c. menynyezet-kép.

(Vajda Zsigmond-tól).

Kr. V. 909/1898.

1898. dec. 27.

Vajda Zsigmond MDK

Női arckép, olf.

Mücsarnok 1883. őszi kiáll. I.

Vajda Zsigmond MDK

Férfiarckép, olf.

Műcsarnok 1883. Őszi kiáll. I.

Vajda Zsigmond MDK

Lábát mosdó leány, olf.

Mücsarnok 1882. őszi kiáll.

Vajda Zsigmond

MDK

Meglepetés, olf.

Műcsarnok 1885. Bpi. orsz. élt. kiáll.

Vajda Zsigmond MDK

Szerelmi jelenet, olf.

Műcsarnok 1884. őszi kiáll.

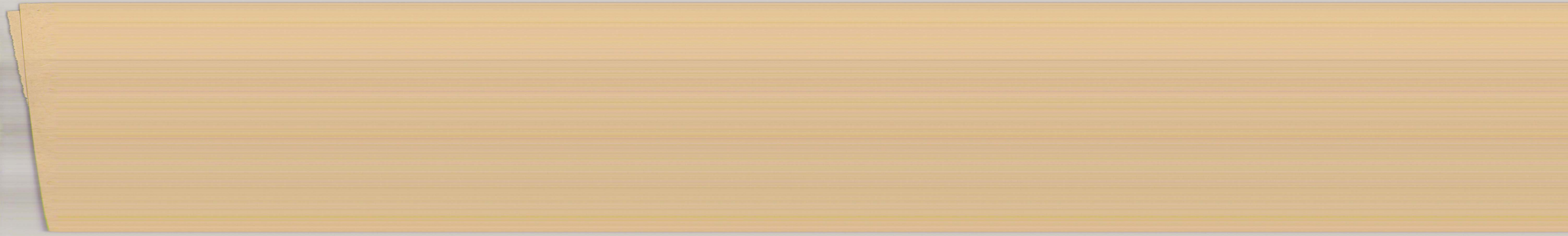

Vajda Zsigmond MDK

Férfiarckép, olf.

Mücsarnok 1884. őszi kiáll.

Vajda Zsigmond MDK

Anyai öröm, olf.

Mücsarnok 1882. őszi kiáll.második sorozat

Vajda Zsigmond MDK

Lábát mosdó leány, olf.

Műcs rnok 1882. őszi kiáll.
második sorozat

Vajda Zsigmond MDK

Gyermek arckép, olf.

Mücsarnok 1884. őszi kiáll.

M.D.K.

Vajda Zsigmond

Weisz Zsigmond néven szerepelt korábban, mint az Irodalom és Müvészet c. rovat közli: "A képzőmüvészvilág névsorában sok uj magyar név fordul elő az ujabb időben. Münchenből hazatért több fiatal müvész magyaritá meg nevét."

Képes Családi Lapok. Bp. 1882. dec. 31. 14. sz. 224. lap

MDK

Vajda Zsigmond

1898.-ban Vajda Zsigmond Hun monda c. falfestményéért kapta a Lotz-dijat.

SzmKT 50-131.1.

Vajda Zsigmond

MDK

Semele, olf.

Műcsarnok 1922 jubileumi kiállitás

Vajda Zsigmond MDK

Semiramis, olf.

Műcsarnok 1908/9. téli nemzetk. kiáll.

Vajda Zsigmond MDK

Meduza, olf.

Mücsarnok 1909. tavaszi kiáll.

Vajda "sigmond
Malom, olaj

Szegedi Képzőművészeti Egyesület kiállitása.
19o4. márc. 35 l.

Vajda Zsigmond

Nádas táj, olajpeszt.

Szegedi Képzőművészeti Egyesület kiállitása.
1904. márc. 36 l.

Vajda Zsigmond

Kompozició, olaj

Alkotás Művészház XVI.kiállitása. 1943. aug.

5 **1.**

Szegedi Képzőművészeti Egyesület kiállitása.
1904. márc. 1.

Vajda Zsigmond, 1859-1931

Álló nő, olaj

Mü- és Régiségkereskedelmi Váll. IX.Müvészeti aukció. Bp. 1948. 21 l.

MDK

Vajda Zsigmond

A M.KE egyetemes ülése. Műcsarnok 19ol. 293 l.

MDK

Vajda Zsigmond

Kedélyes birák

Kedves iró

Magy.müvészet - lev.lapokon. Mücsarnok, 1899. 31. sz. 472 l.

Vajda Zsigmond
festő

M.D.K.

Falusi táj

Árverés 1958. Budapest.

201.

MDK

Vajda Zsigmond

Gerő-Londesz. Mod.m. fest.

66 l.

MDK

Vajda Zsigmond, 1859-1931.

Tavasz, olaj
Angyalok, "

Árverési Közl. 1940. dec. 7.rk.sz. 96.auk.
34 l.

M. D. K.

VAJDA Zsigmond festő

Esp. Országház, felsőházi társalgó – Terem mennyezetképének: Szent István fogadja a Római koronát koronát koronát

Dr. D. K.

VAJDA Zsigmond festő

Esp. Országház, alsóházi nagy, ülés-
terem falképek: 1848-as országgyűlés;
1867-i koronázás (33. 34. kép)

Egry Margit - Wellisch Judit: Az Országház
50., 51., l

M. DK

VAJDA Zsigmond Vertő

, memnyeul-
gy. Országház, alsóházi szárny ~~fal~~-
képek: A csodaszarvas; Attila kard-
ja; Buda halála; (28 kép) Ernese ál-
ma

Egry Margit - Ukleisch Judit: Az Országház
44., 45., l.

Vajda Zsigmond

LXII. csoportkiáll. 1928. szept. 1 l.

V. Emil

MDK

Vajda Zsigmond

Rabszolganő c. művének repr.

Képzőm.Társ. 1913.tav.kiáll. kat.

Valda Zeligmond

Nabszolgaság c. művének tepr.

MDK

Vajda Zsigmond

1927.márc.13-tól 20-ig rend. pécsi kiállításon szerepelt műve.

Felvinczi Takács Zoltán: Kiáll.Pécsett

Magy.Művészet, 1927. 165-166.lap

Vajda Zaigmond

Vajda Zigmond

részt vett a Parlament belső tereinek festészeti diszi
tésében.

Az Országháza. - Budapest, 1971. 1.sz. 23-25. l.

Vajda Zsigmond MDK

"Apage satanas!", olf.

Műcsarnok 1893/94. téli kiáll.

Vajda Zsigmond MDK

Női arckép, olf.

Műcsarnok 1892/93. téli kiáll.

Vajda Zsigmond
Vége a komédiának, olaj

Szegedi Képzőművészeti Egyesület kiállitása.
1904. márc. 34 l.

Vajda Zsigmond, 1859-1931

Vitorlásbárka, olaj

Árverési Közlöny, 1936. márc. 2. rendk.sz.

54 l.

Vajda Zsigmond
Harczban, rajz

Szegedi Képzőművészeti Egyesület kiállitása. 1904.
márc. 29 l.

------- kapu + c abl
tás-konzolos szemöldö
és könyöklőpárkánnyal
rozetta. Régi kétszár

Szabadság utja 45. d

Jellege:Klasszicizáló

Külseje: Földszintes,
--- Cégtáblákkal
elrontott homlokzat.
kosárives bejárati ka
suak,félkörives mélyi
gyenes párkány köt ös
oroszlánfejes kopogta

Szabadság utja 48. d

Jellege:Koraeklektiku

Külseje: Földszintes
--- ablak tengel
alakitva./ A két szél
konzolos szemöldökpár

Szabadság utja 52.

Jellege: Koraeklektik

Vajda Zsigmond
Báli hölgy, rajz

Szegedi Képzőművészeti Egyesület kiállitása. 1904.
márc. 29 l.

vakolatból. Udvari h
nác.
Belseje: Egymenetes
------- démüek. Kert
loppal.

Szabadság utja 9o. J
---------- t

Jellege: Klasszicizá

Külseje: Egyemeletes,
-------- ut találkoz
ret zár le. Főhomlok
zalittal. 2+I+kapu+I+
zépablak feletti cim
rázol, jelenleg a tüz
négyszögü ablakok, fé
zőkben. Az ablakok fe
bemélyitett félköriv
kiképzett bejárati a
Emeletek között sima
négyszögü ablakok /4/
zővel és tükörrel. Udv
gü ablakok, földszinte
Cserépfedésü kontytet

Belseje: Kapualja fo
------- tagolt, ~~amik~~

Vajda Zsigmond
Balaton, olaj

Szegedi Képzőművészeti Egyesület kiállítása. 1904.
márc. 31 l.

Vajda Zsigmond
Nyilazó, rajz

Szegedi Képzőművészeti Egyesület kiállitása. 1904.
márc. 31 l.

üvegboltozat.
üli mellvédje a falaknál előrehajlik,
, ~~így~~ kettős hullámvonalat képez.
ordázott kuppája kehelyforma, ~~kő~~, át-
A klasszicizáló fejezetes padok az
rül.
: "Öntötte Eberhard Henrik Pesten 1827.",
, ~~magyarnyelvü szöveggel.~~
- A váci egyházmegye történeti névtára.

Vajda Zsigmond
Isten oltalma alatt, olaj

Szegedi Képzőművészeti Egyesület.kiállitása. 19o4.
márc. 29 l.

ániaház/

ia már az I332-37.évi pápai

epel s ebből az időből ppap-
s. I332-ben pajai Domonkos
plébános I333-ban 5o garas
4-ben Domonkos a maga és
garast fizet, más adatok sze-
ast. A továbbiakban adataink
ia épületének keletkezése és
ra vonatkozólag az I765-ben
ihallgatás vallomásai alap-
nyerjük. A negyedik, feltett
régi kőfalat, melyre néhai
előtt husz esztendővel épi-
tani plébános uram lakik,
ották?ki épülete volt régi ü-
a kálvinista prédikátor la-
tudjuk, hogy az épület helyén
állottak, amelyek Czákó egyko-
átor, majd később Kristóf neü
elyen állot házának maradvá-
ság is előbb a prédikátor há-

MDK

Vajda Zsigmond

Művével szerepelt a Műcsarnok 25 éves jub. kiállitásán.

Cikk: A Műcsarnok jub. kiáll.

Vas.Ujs. 1886. 46.sz. 742.l.

Vajda Zsigmond MDK

Női arckép, olf.

Műcsarnok 1893/94. téli kiáll.

MDK

Vajda Zsigmond

Teherszállitó, repr.

Képzőm. Társ. 1908. tav. kiáll. kat.

MDK

Vajda Zsigmond

Férfi arckép, olajfm. Mgt.
Férfi arckép, " "

Műcsarnok, 1900/1. téli kiáll. 41.lap

MDK

Vajda Zsigmond

Reggel felé, c. művének repr.

Műcsarnok, 1905. tav. nemzetk. kiáll.

MDK

Vajda Zsigmond

Gyermekarckép, c. művének repr.

Műcsarnok 19o2. tav. nemzetk. kiáll.

MDK

Vajda Zsigmond

Férfi arckép, olajfm. Mgt
Férfi arckép, " "

KMTárs. 1900/1. téli k. 41.lap

Vajda Zsigmond MDK

Gr. Andrássy Manó arcképe, olf.

Mücsarnok 1891-92, téli kiáll.

Vajda Zsigmond MDK

Juno, olf.

Táncosnő, olf.

Start, olf.

Kimerülve, olf.

Műcsarnok 1905/6. téli kiáll.

Vajda Zsigmond MDK

Delila, olf.

Mücsarnok 1913. tavaszi kiállitás

Vajda Zsigmond MDK

Arckép, olf.

Műcsarnok 1896. ezredéves kiáll.

Vajda Zsigmond MDK

A bünös alma, olf.

Kedves levél, olf.

Műcsarnok 1897. tavaszi nemzetk. kiáll.

Vajda Zsigmond MDK

Tavaszk olf.

Mücsarnok 1894/95. téli kiáll.

Vajda Zsigmond MDK

Férfiarckép, olf.

Megcsalt, olf.

Arcképcsoport, olf.

Mücsarnok 1897. tavaszi nemzetk. kiáll.

Vajda Zsigmond MDK

Női arckép, olf.

Műcsarnok 1894/95. téli kiáll.

Vajda Zsigmond MDK

Kettős arckép, olf.

Mücsarnok 1894/95. téli kiáll.

Vajda Zsigmond MDK

Női arckép, olf.

Műcsarnok 1896. őszi kiáll. II. sorozat

Vajda Zsigmond

MDK

Fürdőben, olf.

Mücsarnok 1886. őszi kiáll. II. sorozat

Vajda Zsigmond

[redacted]

A vásáron, olf.

Műcsarnok 1886. őszi kiáll. II. sorozat

Vajda Zsigmond MDK

Báli hadgyarkorlat, olf.

Műcsarnok 1886. őszi kiáll. II. sorozat

Vajda Zsigmond MDK

Bál után, olf.

Műcsarnok 1886. őszi kiáll.
II. sorozat.

Vajda Zsigmond

MDK

B.B. báróné arcképe, repr.

Műcsarnok 1886. őszi kiáll.
II. sorozat

Vajda Zsigmond

MDK

A vásáron, repr.

Műcsarnok 1886. őszi kiáll.
II. sorozat

Vajda Zsigmond MDK

Női arckép, olf.

Mücsarnok 1887. őszi kiáll.
I. sorozat

Vajda Zsigmond

MDK

Veszélyes szikra, olf.

Műcsarnok 1887. őszi kiáll.
I. sorozat

Vajda Zsigmond

MDK

Csöbörből vederbe, olf.

Műcsarnok 1887. őszi kiáll.
II. sorozat.

MDK

Vajda Zsigmond

"Bál után" c. művével pályázott a Munkácsy-dijra a Műcsarnok 25 éves jub.kiáll.-án.

Cikk A Műcsarnok jub.kiáll.

Vas.Ujs. 1886. 46.sz. 743.l.

Vajda Zsigmond

MDK

Bál után, olf.

Műcsarnok 1924 február-március

Vajda Zsigmond MDK

R.b. báróné arcképe. repr.

Mücsarnok 1886. őszi kiáll. I. sorozat.

Vajda Zsigmond MDK

Fürdőben, olf.

Mücsarnok 1886. őszi kiáll. I. sorozat

Vajda Zsigmond MDK

Báró Radvánszky Béláné arcképe. olf.

Műcsarnok 1886. őszi kiáll. I. sorozat

Vajda Zsigmond MDK

Potya tribün, repr.

Műcsarnok 1887. őszi kiáll.
II. sorozat

Vajda Zsigmond MDK

Részlet a menyországból, olf.

Műcsarnok 1888. őszi kiáll.

II. sorozat

Vajda Zsigmond MDK

Ennek nem kell cim, olf.

Műcsarnok 1889/90 téli kiáll.

Vajda Zsigmond MDK

Bachansnő, olf.

Műcsarnok 1922 jubileumi kiállitás

MNK

Vajda Zsigmond

Bakter. Olajfm. 42x28. J.l.j.

Árverési Csarnok aukció kat. 1931.dec. 4.sz. 50.lap

MDK

Vajda Zsigmond

Reggel felé. Olajfm.

Műcsarnok, 1908. tav. kiáll. 31. l.

MDK

Vajda Zsigmond

Lyka : Téli tárl. 1900/-1. 42. 1. kép

Vajda Zsigmond

MDK

Gyermekcsoport, olf.

Műcsarnok 1892/93. téli kiáll.

Vajda Zsigmond MDK

Női arckép, olf.

Műcsarnok 1892/93. téli kiáll.

Vajda Zsigmond MDK

Női arckép, repr.

Mücsarnok 1892/93. téli kiáll.

Vajda Zsigmond MDK

Vészjel, olf.

Mücsarnok 1893/94. téli kiáll.

Vajda Zsigmond MDK

W.A. arcképe, olf.

Műcsarnok 1891/92. téli kiáll.

Vajda Zsigmond MDK

Lili, olf.

Mücsarnok 1891/92. téli kiáll.

Vajda Zsigmond

MDK

Anyai öröm, olf.

Műcsarnok 1882. őszi kiáll.

mdk.

Vajda Zsigmond

Festmécsye az Ország-Világ Karácsonyi számában. (reprodukció a fili tárlatból)

1. Karácsonyi és ujévi könyvpiac
a Pesti H. Karácsonyi mellékletben 3. l
" Hirlap 1892. 33. sz dec. 25.

MDK

Vajda Zsigmond

Vár, Kastély, Kuria. Szinházi Élet 1925.
31. sz. 48.l.

Vajda Zsigmond M.N.K.

Az Országház épültében a volt felsőházi társalgóban elhelyezett mennyezetkép / Nagy Lajos a kassai székesegyház épitéséről tárgyal turdósaival/ az egy tudóában Steindl Imrét ábrázolja.

Ruffy Péter: Az Országház
Magyar Nemzet 1963. február 24. 3.l.

Vajda Zsigmond MDK

Arckép, olf.

Műcsarnok 1888. őszi kiáll.

II. sorozat

Vajda Zsigmond

MDK

Potya tribün, olf.

Mücsarnok 1887. őszi kiáll.
II. sorozat

Vajda Zsigmond

Veszélyes szikra, olf.

Műcsarnok 1887. Őszi kiáll.
II. sorozat

Vajda Zsigmond MNK

Megáztunk, olf.

Műcsarnok 1887. őszi kiáll.
II. sorozat

Vajda Zsigmond MDK

Női arckép, olf.

Műcsarnok 1887. őszi kiáll.
II. sorozat

MDK

Vajda Zsigmond

Női arckép, repr.

KMtárs. 1901/2. téli kiáll. kat.

MDK

Vajda Zsigmond

Dunapart, repr.

KMTárs. 1907. tav. kiáll. kat.

MDK

Vajda Zsigmond

Kereszttüzben, repr.

Műcsarnok 1903. tav. nemzetk. kiáll. kat.

MDK

Vajda Zsigmond

Álarcos nő, repr.

Képzőm. Társ. 1910. tav. kiáll. kat.

Vajda Zsigmond MDK

Arcképcsoport, olf.

Mücsarnok 1895/96. téli kiáll.

Vajda Zsigmond MDK

Női arckép, ol.f

Műcsarnok 1885. őszi kiáll.

Vajda Zsigmond MDK

Női arckép, olf.

Műcsarnok 1885. őszi kiáll.

Vajda Zsigmond MDK

A kis libapásztor, olf.

Műcsarnok 1885. őszi kiáll.

Vajda Zsigmond MDK

Női arckép. olf.

Mücsarnok 1886. őszi kiáll. I. sorozat

Vajda Zsigmond MDK

Tanulmányfej. olf.

Műcsarnok 1886. őszi kiáll. I. sorozat.

Vajda Zsigmond MDK

Férfiarckép, olf.

Mücsarnok 1884. őszi kiáll.

MDK

Vajda Zsigmond, festöm.

Férfi arckép. Olf.

Margit. "

MMT. 19el.tav.nemzetk.kiáll. Kat. 3e.l.

MDK

Vajda Zsigmond, festöm.

584. Dr. Kétly tanár arcképe.

Műcs.- A bp.-i Orvosszövetség Mű-kiállitása. 1902.
Kat. 54.l.

MDK

Vajda Zsigmond festőművész

Az új országháza diszitésén Vajda Zsigmond festőművész is régóta dolgozik, aki freskóképeivel még az őszre teljesen elkészül.

Vas.Ujs.1900. 469.1.

MDK

Vajda Zsigmond, festöm.

befejezte nagy freskóját" Emese álma" , "Attila kardja " és a "Fehér szarvas -legenda" cimmel. Az alsó lobbyban ny ert helyet. A felsöben megkezdi V.Zs. frestóit.

Müvészeti Hirek. - Az uj országház diszebédlöje. Mücsarnok. 1899. 27.sz. 425.1.

MDK

Vajda Zsigmond festőművész

A Steindl-Céh utolsó munkaévében Vajda Zsigmond festőművész volt a tarsasag alelnöke.

Cikk: Steindl -Céh

Magyar Épitőművészet, 1907.9.sz. 22.1

MDK

Vajda Zsigmond, festöm.

müve által kitünöen van képviselve a tavaszi tárlaton.

K-n Ö-n: Tavaszi tárlat a Mücsarnokban.
Vas.Ujs.1909. 56.évf. 15.sz. ápr.11. 286.l.

MDK

Vajda Zsigmond, festőm.

176.	Vizpára.	Olf.
177.	Női arckép.	Olf.
178.	Férfi arckép.	Olf.
179.	Margit.	Olf.

KMT 19o1. tav. nemzetk. kiáll. 3o.l.

MDK

Vajda Zsigmond, festöm.

1898. 1000 ft-os Lotz-dij: Hun monda.
/Uj országház./

OMKT.-Vándorkiállitások.1910.szept.8-dec.27. Eger, Miskolc, Kassa, Eperjes, S.a.ujhely, Debrecen, Gyöngy
Kat.71.l.

MDK

Vajda Zsigmond, festöm.

Csónakázás a tengeren.	Olf.
Macula non est inte.	Olf.

OMKT.-Vándorkiállitások-1910. szept.8.-dec.27. Eger, Miskolc, Kassa, Nyerjes, S.a.ujhely, Debrecen, Gyöngyös.
Kat. 83.1.

MDK

Vajda Zsigmond, festőm.

81. Radó Leóné arcképe. Repr.

KMTárs. 1917. tav.kiáll. Kat. -

Vajda Zsigmond, festöm.

331.	Utca télen.	Olf.
332.	Pihenö hajtók.	Olf.
340.	A szegény asszony könyve.	Olf.
334.	Válás elött.	Olf.

Képzöm.Társ. 1907/8 téli kiáll. Kat. 45.l.

MDK

Vajda Zsigmond, festőm.

993. Álom. Olf. J.l.j.

Árverési Közlöny. 1929. ápr. 3.rk.sz. 37.l.

Vajda Zsigmond festő.

Népszava XXXVIII.évf.1910. márc. 16. 63 sz. 5 lap.

Bibliai kiállitás.

V a j d a Zsigmond festő

M Ű V É S Z E T
II. évf. 1903.
73.
"Művésar"

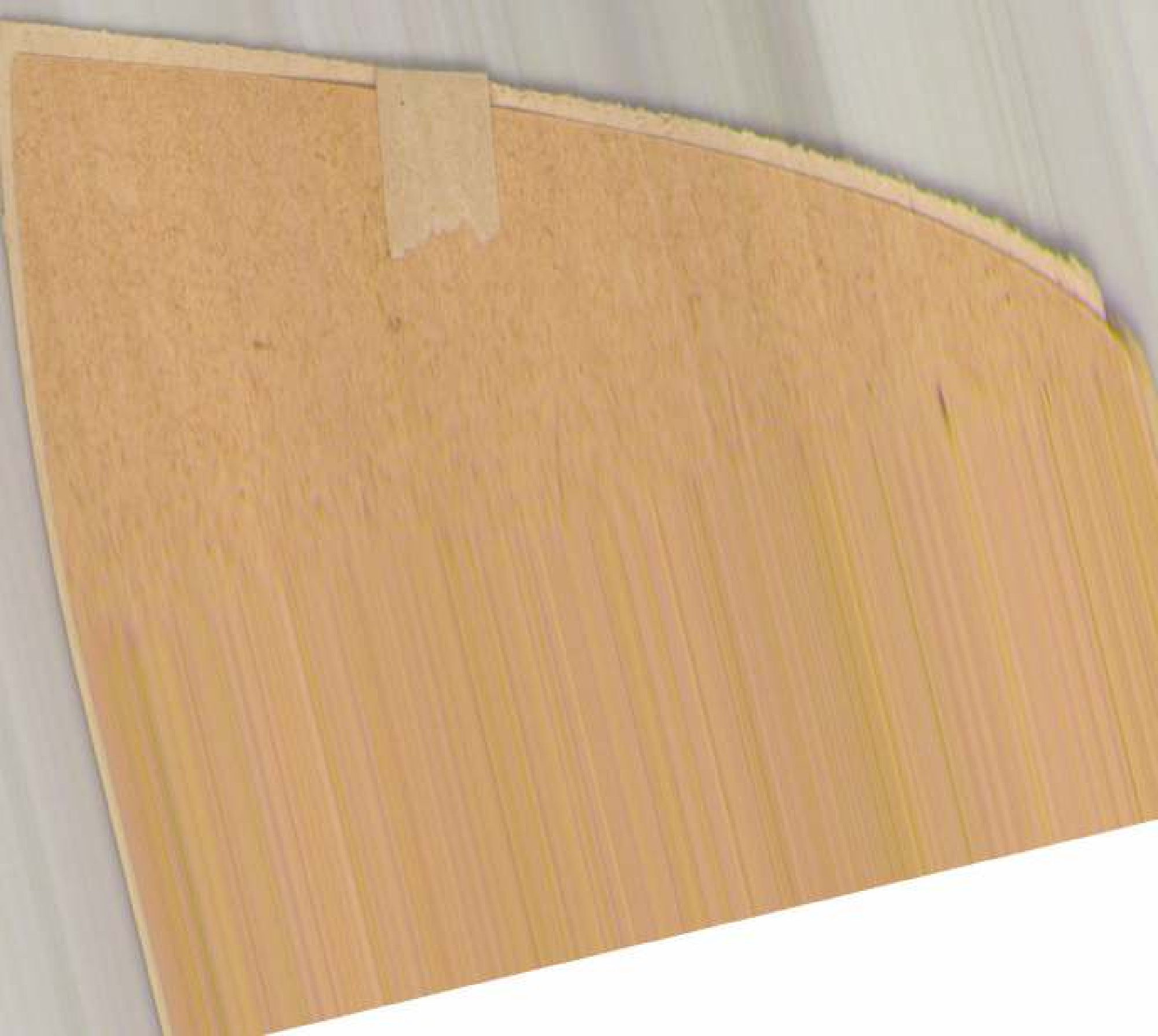

Vajda Zsigmond

Meghalt 1931 május
22-én Budapesten
72 éves korában.

Ujság 1931 máj. 27.
(Vajda Zsigmond.)

U. 3122.

Kunhegyes, 1933 augusztus 22.

8765

1933 AUG. 23.

Tekintetes Szerkesztőség!

Kérem, méltóztassék alábbi címemre közölni, hogy a Műemlékek Országos Bizottsága által nyilvántartott műemlékek jegyzéke hol található meg, s van-e olyan könyv, mely e műemlékeket taxative felsorolja, s ha igen, mi e könyv címe?

A bélyeggel ellátott, megcímzett levélborítékot mellékelem.

Kiváló tisztelettel:

Dr Kolosy Lajos

Kunhegyes

Kossuth utca 585. szám.

MDK

Vajda Zsigmond festő

Képzőművészet, 1927. 4.sz. 7. l.

MDK

Vajda Zsigmond, festön.

916. Bacchánsnö. Olf. 2oox9o. J.l.b.

Arv. Csarn. 1932. I.rk.sz. 61.sz. márc. 39.1.

Vajda Zsigmnd festő

festők

L-r: Képek és szobrok az uj kir.plotában.
Epitő Ipar 7.sz.1905.febr.19. 62 l.

M.D.K.

Vajda Zsigmond festő

készítette a Szécsényi fürdő
üvegmozaikjainak cartonjait,
amelyeket Roth Miksa ki-
vitelezett.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1913. XXXIV. évf.
Jun. 17. sz. 6. old.

Vajda Zsigmond, festő

M.D.K.

terverte a Szécsényi-fürdő fő-kupolacsarnok belső mozaik-díszítését, melynek kivitelét Róth Miksa végezte

Petrik Albert:

Építőipar - Építőművészet. Bp.1915. 39.évf. 4. sz.

20.dd. 5. á

Vajda Zsigmond, festőm. MDK

A megvásárolt műtárgyak közül való:

"Hazafelé" -/Brüll Dániel/

A s 1915. és 1916.évi tagsági sorsjáték.
Művészet.1916. 4e.l.

MDK

Vajda Zsigmond, festöm.
1859-1931

Tavasz. Olf. Jelz.

Árv. Közl..1940.1.rk.sz. 37.l.

MDK

Vajda Zsigmond, festöm.

Bacchánsnö. Olf. J.l.b. /Sérült/.

Jászai Mari mint Szilágyi Erzsébet. Olf. J.f.j.

Árv. Közl. 1931. 3.rk.sz. 70.l.

Vajda Zsigmond

Meghalt 1931 máj
21–22. ére virradó
éjjel

Pesti Napló

1931. máj. 23.
(Vajda Zsigmond festő-
művész a Fenek-klub-
ban meghalt.)
más lapok szerint az
Otthonban lett rosszul

N. 3126

Vajda Zsigmond festőművész
halálából

8 Óra Ujság 1931. V. 27. 8.

Hír

Vajda Zsigmond, festőm. MDK

381. Az éj. Olf.

385. A zene. "

MKTárs. 1927. őszi kiáll. Kat. 17.1.

Vajda Zsigmond festő

Pesti Hirlap, 1882. nov. 23. 11.
A mücsarnokból

MDK

Vajda Zsigmond, festöm.

Békéltetés.

Képzőm.Társ.tav.kiáll. 1929. Kat.26.1.

MDK

Vajda Zsigmond, festöm.

Hun _monda. 1898. /Uj Országház./
1ooo ft_os Lotz-dij.

Mücs. _ OMKT. 19oo. Tavaszi kiállitás. Kat. 18.1

M.D.K.

Vajda Zsigmond, festő

nég nag szimbolikus festménye fogja diszíteni a főváros által a Kerepesi-uti temetőben emelendő uj. árkádos sírboltok kupoláját.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1907. XXVIII.évf.

szept. 11. sz. 12. old.

MDK

Vajda Zsigmond, festöm.

A népdal. A budai kir.palota falfestménye.
Repr.

Ger. Lon Mod fest.

MDK

Vajda Zsigmond, festöm.

Vizpára. Olf.

Nöi arckép. " Mgt.

KMT. 19o1.tav.nemzetk.kiáll. Kat. 3o.l.

Vajda Zsigmond festőművész.

Népszava XXXV.évf.1907 szept.29.
232 sz. 7 lap.

Akt kiállitás.

Vajda Zsigmond festő (1859–1931)

Pesti Hirlap. 1885. vi. e: dec. 22. 1–2.

Both Mungheit: a Karácsonyi Kiállítás

Vajda Zsigmond festő (1859–1931)

Pesti Hirlap. 1885. VII. e. nov. 9. 90.

Both Manghéit: A Minesamokból

MDK

Vajda Zsigmond, festőm.
19.század

543. Női akt. J.l.b.: Vajda. Fa.
21 x 31

Ernst Muzeum aukciói. XIII-XIV. 45.l.

MDK

Vajda Zsigmond, festöm.
sz.1859.

566. Olvasó leány. J.l.j.: Va jda. vászon.
57 x 47
567. Leány fichüvel. J.l.b.: Weisz. "
68 x 49.5

Ernst Muzeum aukciói. [illegible] 45.l.
XXI.

MDK

59

Vajda Zsigmond festőm. /1883-1931/

Hirek. Képzőművészet 1931. 41.sz.
148. l.

MDK

Vajda Zsigmond, festöm.
sz.1859.

764. Amorettek. J.l.b.: vajda 1888./Gr.Sz.P.
78x112. vászon. gyüjteményéből.
765. Inspiráció. vaszon.
42x25.
766.. Festőtanulmányfej. 188c. J.l.b.:Weisz.

Ernst Múzeum emlékiái. XXVIII. 59.l.

Vajda Zsigmond festőművész

Pásztorleány

Budapest székesfőváros képtárának katalógusa.1934

Vajda Zsigmond festőművész

A művész felesége

Jubileumi kiállitás tárgymutatója. Műcsarnok 1934.

MDK

Vajda Zsigmond, festőm.

A kis libapásztor. olr.
Aratás. "

KMF.1910/11. téli kiáll. 3C.1. Kat.

MDK

Vajda Zsigmond, festöm.
sz.1859

Az ifju pár. J.alul balra : Vajda Zs.
5o x 35 Vászon.

Magy. Nemz. Reneszánsz Társ. I.aukciója. Bp.1921.

Kat. 32.1.

Vajda Zsigmond, festőm.

128. Imádkozó gyermek. Mgt. Olf.

129. Női arckép. " "

Képzőm.Társ. 1903-4. téli kiáll. Kat. 35.l.

MDK

Vajda Zsigmond, festőm.

426. Cinke Panna.

MTárs. 1927. Őszi Kiáll. Kat. 18.1.

Vajda Zsigmond festőm. MDK

a szalon és polgári élet köréből vette motivumait.

A téli kiállítás. - Szépm.Muzeum. 1917-18.
Művészet.1917. 5c.1.

MDK

Vajda Zsigmond, festőm.
1859-1931

Halászó Ámor.		Olf. Jelz.
Uzsonnázó család.		" "
Bál után.		" "
Tanulmány.	38.1.	Ceruzarajz. Jelz.

Árv. Közl. 1937.4.rk.sz. 37.1.és 38.1.

MDK

Vajda Zsigmond. festőm.

festette az egyik nagy szalon mennyezetére a drámai/ egyházi, lyrai és népies zenét jelképező freskóit.

Cs. Képek és szobrok a királyi palotában.
Magy.Ip.műv.1965 187.l.

MDK

Vajda Zsigmond, festöm.

A bünös alma. Vevöje: Tóth László.

Mücsarnök.1898. 53.l.

MNK

Vajda Zsigmond, festöm.

129. Női arckép. Repr.

(Képzöm.Társulat. 1903/4 téli kiáll. - Kat.

MDK

Vajda Zsigmond, festöm.

Meduza. Olf.

KMT 1909. Tac.kiáll. Kat. 39.1.

MDK

Vajda Zsigmon, festöm.

mütermében felgozott az országházmennyezet képein
Löschinger Hugó festöm. /A millenium táján/.

Mücs-OMKT:Négyes hagyat.kiáll. 1913.okt. Kat.
Coulin A., Löschinger H., Papp Bert., Smigelschi Okt.

MDK

Vajda Zsigmond, festőm.

Tarkovich József államtitkár arcképe. /Olf./?
Női arckép.

KMTárs. 1899-1900. téli kiállítása. Kat. 26.1.

Vajda Zigmond

MAGYAR MŰVÉSZET

1924, 8, 166
1930. 229
1931. 249
1929. 359

Doszkár János és Ferenc

Háztatarozási, építési és átalakitási
vállalata

Budapest.

Iroda:
IV. Veres Pálné-u. 40.
Telefon 117-04

Telep:
IX. Márton-u. 3/B.
Telefon József 853.

Vajda Zsigmond

MAGYAR MUVESZET

(1931. 249.

Lyka Károly <>

Nekrolog

DOSKAR FERENC KÖNYVTÁRA

HELYSZÁM:

SZAK:

SZERZŐ NEVE:

FORDITÓ NEVE:

KÖNYV CIME:

KÖTÉS NEME:

ALAK:

KIADÓ:

ÉV:

LÁSZLÓ PÉLE PAPIRTEK
TÖRVÉNYVÉDVE

Vajda Zsigmond

önarcképe

a Tört. Képcsarnokban

Pásolt

Vajda Zsigmond

Rabszolgané.

elbeszélés.

Tm. Bp. 1932.

Ismeretlen művész.
A XIX. századból

803. Kossuth Lajos.

Mellig, kissé jobbra ~~néz~~ fordultan é kerek
és körszakállt hord. Nyakkendőjét, c
~~lejű~~ kabátja ~~hegembelte~~ egyelejű

Gypszszobor, magassága 58
Az 1848/9-iki szabadságha
Átvétetett az 1896: IV. 8

904: v. 5.

Vajda Zsigmond festő (1859-1931)

Pesti Hirlap. 1886. nov. 24. 4-5.

Prein József: A jubiláris mutárlat

MDK

Vajda Zsigmond, festőm.
sz.1859.

56?

MDK

Vajda Zsigmond, festőm.

volt a Steindl-Cég művészeti társulat egyik elelnöke.

Krónika:
A Steindl-Cég.
Magyar Epitömüvészet. 1907.9.sz. 22.1.

Vajda Zsigmond

Gerő Ödön, London Elek

Modern magyar festőmű-
nészek. Budapest, é.n.
66.l, 67.l, 114.l

Népdal, a budai kir.
palota falfestménye
repr. 35.l.

Doszkár János és Ferenc

Háztatarozási, építési és átalakitási

vállalata

Budapest.

Iroda:
IV. Veres Pálné-u. 40.
Telefon 117-04

Telep:
IX. Márton-u. 3/B.
Telefon József 8-53.

MDK

Vajda Zsigmond, festöm.
1859-1931

Viterlás, bárka. Olf. Jelz.

Árv. Közl. 1936.márc. 76.sz.2.rk.sz. 54.l.

MDK

Vajda Zsigmond, festöm.

128. Aratás. Olf.

Képzöm. Társ. 1910-11. téli kiáll. 38.l.

MDK

Vajda Zsigmond, festöm.

A népdal.

A budai kir. várpalota falfestménye. Repr. 35.1

GerLon/Genton/Wolfest. 35.1.

MDK

Vajda Zsigmond, festőm.

Női arckép.		Olf.
A jó barát.	26.old.	Pasztellfestm.

Képzöm.Társ. 1901-2. téli kiáll. Kat. 25.l. és 26.l.

Vajda Zsigmond

1881/82

Ferk. pzomfoiskèvk

144. l.

Vajda Zs

festette az Országház volt felsőház társalgójának mennyezetét.

Tóth Endréné: Budapest Enciklopédia, Budapest, 1970.

2321

Vajda Zsigmond

MDK

Szilágyi Erzsébet, repr.

Műcsarnok 1896. ezredéves kiáll.

Vajda Zsigmond MDK

Szilágyi Erzsébet, olf.

Mücsarnok 1896. ezredéves kiáll.

Vajda Zsigmond

MDK

Arcképcsoport, olf.

Műcsarnok 1895. tavaszi kiáll.

Vajda Zsigmond MDK

Tarkovich József arcképe,

Női arckép, olf.

Mücsarnok 1899/1900. téli kiáll.

Vajda Zsigmond MDK

Férfiarckép, olf.

Mücsarnok 1900/1901, téli kiáll.

Vajda Zsigmond

MDK

Férfiarckép, olf.

Mücsarnok 1900/1901. téli kiáll.

Vajda Zsigmond

MDK

A tolakodó, olf.

Műcsarnok 1883. őszi kiáll. II.

Vajda Zsigmond MDK

Hazafelé, olf.

Mücsarnok 1883. őszi kiáll. II.

Vajda Zsigmond

MDK

Szilágyi Erzsébet, olf.

Műcsarnok 189o. téli kiáll.

Vajda Zsigmond MDK

Női arckép, olf.

Műcsarnok 1890. téli kiáll.

Vajda Zsigmond

Férfiarckép, olf.

Műcsarnok 189o. téli kiáll.

MDK

Vajda Zsigmond

Válás előtt, repr.

Képzőm. Társ. 19o7/8. téli kiáll. kat.

MDK

Vajda Zsigmond

Kimerülve, repr.

MDK

Vajda Zsigmond

Margit, repr.

KMT. 1901. tav. nemzetk. kiáll. kat.

MDK

Vajda Zsigmond

Rabszolganő, repr.

KMT. 1913. tav. kiáll. kat.

MDK

Vajda Zsigmond

Bachansnő, repr.

KMT. 1916/17. téli kiáll. kat.

MDK

Vajda Zsigmond

Női arckép, repr.

KMT. 1903/4. téli kiáll. kat.

MDK

Vejda Zeligmond

Mgl. arckép, repr.

KME. 1905/4. telj. kiáll. kat.

MDK

Vajda Zsigmond

Utca télen, of.

Pihenő hajtók, of.

KMT. 1907/8. téli kiáll. kat. 45.l.

MDK

Vajda Zsigmond

A szegény asszony könyve, of.

KMT. 1907/8. téli kiáll. kat. 45.l.

Vajda Zsigmond

művének

Gyűjtemenyes Kiállítása.

Budapest

1907.

Könyves Kálmán rt.

kiadása.

Lásd Könyvtáramban.

A művész életrajzával egyidejűleg dolgozandó fel.

Jelentem, hogy .....

távolmaradását.

Tudomásul vette:

.....

az osztályfőnök aláírása.

Engedé

.....

a műhelyfőnök va
aláír

8. sorsz. Műhelyi minta.

Vajda Zsigmond

1921 koll. kiáll. Nemzeti Szalonban.

Az országháza falfestményeiét a vaskorona renddel tüntették ki, azonkívül a dekorativ művészeti Lotz-díjat kapta és Londonban aranyérmet.

Irod

Nemzeti Szalon. A societaire-ek első kiáll. katalogusa.
1921. máre.

Magyar Árpád, rg.-tanító

V. 305.

Vajda Zsigmond

Bál után, olaj

Budapest székesfőv. tulaj.

magas 129.

1002. Vajda Zsigmond.

Sz. Bucarestben 1859 márczius havában.

Önarczkép.

Mellig és kissé jobbrafordultan van ábrázolva. Bal kezében papirost tart, a melyre rajzol. Rövid haja, szemöldöke, bajusza és barkója szőke, álla leberetvált. Öltözete: álló gallérú ing, csokorra kötött nyakkendő és világos drapszínű festőkabát. Jelzése fölül jobbra: »*Tiszteletem jeléül Vajda Zsigmond*«.

Lemezpapir, méretei 63 : 51·8 cm. — Lelt. sz. 1002. — Vétetett az 1906 január 5-iki felterjesztés (174–906) és az 1906 február 20-iki 11168 (297–906), illetőleg az 1906 márczius 6-iki 18218 (381–906) sz. leirat alapján Jasznigi Sándortól 200 K-án. — Kifizettetett 1906 február 26-án és 1906 márczius 17-én. — Elszámoltatott 1906 június 5-én (787 és 788 ex 906). — Az elszámolást jóváhagyta az 1910 május 11-iki 9458–909 szvsz. határozat (942–910).

1593. ~~Vajda Zsigmond~~

Sz. Bucaresben 1859 márczius havában.

Szilágyi Erzsébet.

Vár erkélyén áll ~~Szilágyi Erzsébet~~, kezében diszkardot tart és nézi a gyermek Mátyást, ki ~~tértéd~~ térdére ereszkedett és kezét felemelve ~~kezekkel~~ kéri anyjától a kardot. Az erkélyről, melynek korlátján, a hová himzett kendő, Szilágyi Erzsébet bal keze nyugszik, a szabadba tekintünk, hová várbeli magyar sereg vonul ki lelkesedve. Szilágyi Erzsébet fejdiszéről fátyol omlik vállaira, nyakéke aranyláncz, gyűrűje ékköves, ruhájának bő ujja, a kézcsukló felett, szűk és ~~hosszú~~ mentéje prémes hosszú. Mátyás szőke haját aranyabroncs szorítja, kabátja barnavörös, nadrágja szük, topánjának szára rövid. Tollas kalpagja a földön fekszik. Jelzése alól jobbra ~~a mester jelzése ez~~: „Vajda Zsigmond".

Vetettek és

Vászonra, méretei 250 : 153 cm.
Vétetett 1897: I. 7-én a 69859/96 sz. rendelet alapján (12/97)
1500 frton.
Az 1899: V. 29-diki 37021 sz. leirat (275/99) alapján 1899: VI. 11-én (323/99) kiadatott a Bihar-megyei és Nagyváradi történeti egyesületnek (405/99)
Az átadást tudomásul vette 1899: IX. 26-án a 44017 sz. leirat. (560/99)

A Képzőművészeti Társulattól átvétetett 1897: II. 5-én, mit a vall. és közokt. minister 1897: VI. 24-én 26876 sz.a. vett tudomásul.

Vrd. Muz.

1400. Vajda Zsigmond.

Sz. Bukarestben 1859 márczius havában.

A Rákóczi-terem.

A Radványban lévő kastélynak deszkamenyezetű, tágas helyisége a mestergerendán csillárral, a négyszögben kifeszített köteleken számos nemzeti színű lobogóval és a fal mentén öt díszes szekrénynyel. Előterében a kincses ládánál, a melynek közelében faragott támlájú székhez támasztott csatabárd, földön fekvő kürt, pisztoly és egyéb hadi szerszám látható, egy balrafordultan ábrázolt, kissé előrehajolt és hosszú köntöst viselő úr foglalatoskodik; hátterében pedig, balról a kétfelé vezető korlátos lépcsőn innen, székekkel és divánnal körülvett asztal és jobbról menyezetes ágy tűnik szemünkbe. Világítását hatfiókos ablakokon át nyeri. Jelzése balról czeruzával: *Vajda Zsigmond* és e fölött három sorban: »*Radvány, Rákóczi-terem*, 28–8 : 1887, *Vajda Zsigm.*«.

Fa, méretei 29·5 : 49·7 cm. — Lelt. sz. 1400. — Vétetett a mester gyüjteményes kiállitásán 1907 február 5-én 150 K-án (189–907). — Kifizettetett 1907 február 28-án. — Elszámoltatott 1907 márczius 18-án (429–907). — Az elszámolásra nézve lásd az 1912 április 15-iki 16263 (893–912) szvsz. leiratot (893–912).

Vajda Zsigmond (irodalom)

Budapesti Napló. 1903 máj. 23. (V. Zs. festményei a királyi palotában.) —

Vajda Zsigmond

A Képzőművészeti Társulat tárlatain a következő műveivel vett részt:

1882. őszi kiáll. I–II. sor.: Anyai öröm, olajf., 100 frt. — Lábát mosó leány, olajf., 120 frt.

1883. őszi kiáll. I. sor.: Női arczkép, olajf. — Férfi arczkép, olajf.

1883. őszi kiáll. II. sor.: A tolakodó, olajf., 60 frt. — Vihar a vásáron, olajf., 500 frt. — Hazafelé, olajf., 150 frt.

1884. őszi kiáll.: Gyermekarczkép, olajf. — Férfi arczkép, olajf. — Női arczkép, olajf. — Férfi arczkép, olajf. — Szerelmi jelenet, olajf., 200 frt. — Férfi arczkép, olajf.

1885. orsz. ált. kiáll.: Meglepetés, olajf., 800 frt.

1885. őszi kiáll.: Női arczkép, olajf., dr. Lumnitzer Sándor tulajd. — A kis libapásztor, olajf., 150 frt. — Női arczkép, olajf., gróf Andrássy Manó tulajd.

1886. őszi kiáll.: Fürdőben, olajf., 150 frt. — Női arczkép, olajf. — Báró Radvánszky Béláné arczképe, olajf. — Tanulmány fej, olajf., 100 frt. — Báli hadgyakorlat, olajf., 300 frt. — A vásáron, olajf., 300 frt. — Bál után, olajf., 1100 frt.

1888. őszi kiáll. II. sor.: Arczkép, olajf. — Részlet a mennyországból, olajf., 200 frt.

1889–90. téli kiáll.: Ennek nem kell czim, olajf., 200 frt.

1890–91. téli kiáll.: Női arczkép, olajf., Dániel Ernőné szül. Csery Szerena tulajd. — Férfi arczkép, olajf., gróf Khuen Héderváry Károly horvát bán tulajd. — Szilágyi Erzsébet, olajf., 2500 frt.

1887. őszi kiáll.: Csöbörből vederbe, olajf., 450 frt. — Veszélyes szikra, olajf., 500 frt. — Női arczkép, olajf. — Potya tribün, olajf., 200 frt. — „Megáztunk!", olajf., 700 frt.

Vajda Zsigmond

1891–92. téli kiáll.: Andrássy Manó gróf arcképe, olajf. — W. A. arcrépe, olajf. — Lili, olajf.

1892–93. téli kiáll.: Gyermekcsoport, olajf. — Női arcrépe, olajf. — Női arcrépe, olajf.

VAJDA *Zsigmond*, festő, * Bukarest 1859, † 1931 május 22. Budapesten végezte tanulmányait és életképeken kívül (pl. Bál után) történeti képeket festett (pl. Szilágyi Erzsébet), főkép azonban falfestményei révén vált ismertté. Freskókat festett Budapesten a terézvárosi templom, a Lipótvárosi Kaszinó, a telefónpalota számára. Főművei az Országház freskói, mintegy 500 négyzetméternyi területen. Stílusa Lotzéval hozható kapcsolatba. 1907-ben a Könyves Kálmán rt. szalónjában, 1921. a Nemzeti Szalónban volt gyujt. kiállítása. Több művét a Szépművészeti Múzeum szerezte meg. Bál után és Rabszolganő c. olajfestménye a székesfőváros, Alkonyati látkép a budai kir. vár terraszáról c. képe a debreceni Déri-Múzeum, Önarcképe a M. Történeti Képcsarnok tulajdona.

E-L II. 563 l

Vajda Zsigmond képei

Néhány év óta a Műcsarnok kiállításaiból hiányzanak Vajda Zsigmond festményei, holott odáig sűrűn szerepeltek ott a legkülönbözőbb tárgyu művei. E néhány éven át Vajda Zsigmond szorgalmasan készült ama külön-kiállításra, amely most a Könyves Kálmán szalónjában látható. Alig van oly tárgykör, amelyeket itt be ne mutatna, az arcképek egész sora mellé kerül bensőségek, tájak, nagy parkok, szalónok bemutatása, az életkép igen sokféle faja, kivált oly jelenetek, amelyek az előkelő világ fényűző életét mutatják a karos csillárok ragyogó világában, csipkés toalettben, merész decolletageban, a színházban, báli teremben, mindenütt, ahogy selymek suhognak, cilinderek fénylenek, boutonok ragyognak. Azt hinné az ember, hogy Vajda Zsigmond a mi szalónjaink festője s hogy legnagyobb kedve abban telik, ha e sajátos zománcu életet adja elénk. Pedig főművei, a parlament falfestményei arról győznek meg, hogy épp oly kedvvel veti magát a hatalmas ívek, kupolák, falmezők ékesítésére, s szinte megdöbbentő azoknak a négyzetméreteknek száma, amelyeket az országházában ecsetjével végigjárt, hogy odateremtse a legendás magyar ősidők, daliás történetek epikai jeleneteit. Amíg az országháza falai állani fognak, — s ez bizonyára sok évet jelent, — Vajdának meglesz ott a maga állandó különkiállítása, afféle speciá-

lis múzeuma, amilyen igen kevés festőnknek jutott ki.

A Könyves Kálmán újonnan rendezett szalónjában Vajda amatőrjei kisebb keretben megtalálják ugyanazt a kézírást, ugyanazt a törekvést, ami az országházabeli falfestményeken látható. Hogy e kiállításokkal azok is megismerkedhessenek, akik művészünknek e nagyméretü munkáit nem ismerik: e számunkban néhány képét közöljük, amelyek a Könyves Kálmán szalónjában megnyílt különkiállításon láthatók s amelyek minden leírásnál jobban szemléltetik festészetének jellemvonásait.

Uj Idők
1907. XIII. 17. sz.

Benyitottak. A vinczellérné hazavinni. Ne szóljon a mamának, mert

Vajda Zsigmond: A barátnők.

RSULAT TÉLI KIÁLLÍTÁSÁBÓL.

Vas. Ujs. 1909. 979. l.

Vajda Zsigmond

Gyúlat gyújtottak, a szél elnyúlta a fellobbanó lángot.

— Így nem lesz tűz, — mondta Miska. — Papir vagy szalma kéne.

— Húzgáljunk nádat, — vetette fel Gyurka.

— De meglátja a mamád, tudod, hogy őrzi a nádat.

— Nem baj, hiszen nem sokat szedünk ki.

Neki álltak s fel-felugrálva húzgálták a ropogós nádszálakat. A galyak alá rakták s egy gyufa lángja szerencsésen belekapott egy csomó száraz bugába. A szél, mely ellenségük volt, segített fújni a tüzet s mindjárt jó meleg lett a pajta körül. Leültek a tűz mellé, a mely forrón simogatta sápadt képüket, játékos kedvében hol a diófa ágai felé kapdosott lángkarjaival, hol pedig nekiugrott a két fiúnak. Olykor a nedves fa kesernyés füstjével köhögtette és könnyeztette meg őket, mintha haragudott volna rájuk. Sütötték az almákat,ették, aztán megcsömörlöttek s eszükbe jutott valami.

— Most már menjünk haza, — szólt ijedten Miska s erre a szóra kellemetlen érzések fogták el a két fiút. Egyszeriben havat hánytak a parazsakra, eltaposták az égő galyakat s megindultak a hegyek alján hazafelé. Már nem mertek feimenni a tetőkre, lent, a kocsiutakon, mezőkön, országuton keresztül, a merről a gőzös vörös szemei integettek, kocsik és szekerek után baktatva érkeztek a város alá, rettegve és félve, hogy mit mondanak otthon. A szél beléjük kapaszkodott, mintha nehezen engedné el őket karmaiból, a hegyek utánuk szóltak mély morgásokkal, mint haragos fehér kutyák s a felhők sürü ködöt eresztettek eléjük. De már látták az utolsó házak lámpafényét, a vasuti fényszórókat, ismerős hangok hallatszanak az utczákon, jól ismert házak mellett osontak el, a mikor egy bolt ajtajából valaki eléjük ugrott. A Pápa fiú.

— Várlak ám benneteket, — kiáltott rájuk, — én láttam, hogy felmentetek a hegyre, nem mertem utánatok menni, hanem sírtam mérgemben.

— Ne kiabálj, — morogta Miska, — még meghallják és akkor jaj lesz nekünk. Különben nem is igaz.

lener negytetők, a sötét
fáradság, mely lábaikat húzg
työk s az éjszaki szél zúgása
melyet a halál küldött, az
vörös tűz, minden, minden
veszedelem után mégis kint
visszajöttek. A diadal érz
sziveiket, szerették volna ha
elmondani, hogy ők megtett
egy gyerek se mert volna n
se, a minek hallatára irigys
töltötte volna el az összes g
nok fiát úgy, mint a favágó
és nem szabad elmondani,

A NŐEGYLETEK ORSZÁGOS

Vajda Zsigmond

Vas. Ujs. 1899. 32. l.

A Lotz-jutalom. Az országos képzőművészeti társulat birálóbizottsága az ezer forintos Lotz-jutalmat *Vajda* Zsigmond festőművésznek itélte oda «Hun monda» czimű történelmi falfestményeért, melyet a művész az új országháznak összekötő folyosójára festett. A jutalmat a választmány egyik ünnepi ülésén nyujtják át a kitüntetett festőnek.

I teleri

anyjuk

Vajda Zsigmond

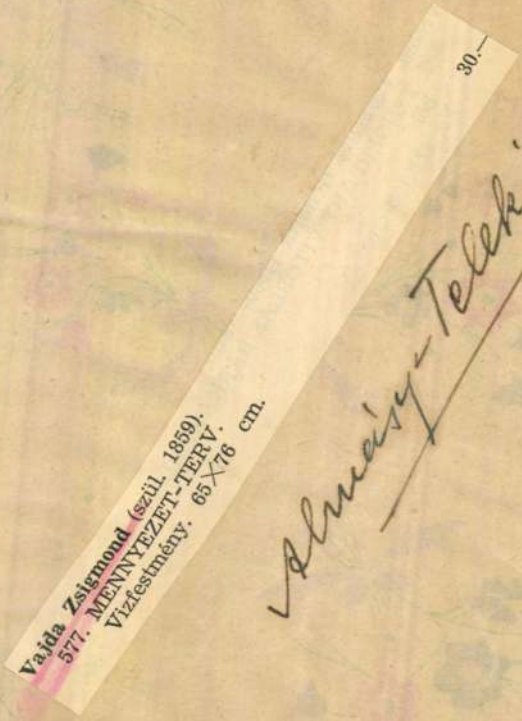

STÜHMER
STÜHMER
STÜHMER
STÜHMER
STÜHMER
STÜHME

VAJDA ZSIGMOND (sz. 1865).

81. Mátyás fogadja a küldöttséget, mely királlyá való választásáról értesiti. Ernst Lajos ur tulajdona.

Ernst Mur. kiáll. 47 sz

Magyar remekművek

1921, máj

mint a zsinagóga) elvileg tisztán az egyházközség gyülekezőhelye. A zsinagógától mégis az különbözteti meg, hogy míg ez szintén belsőségnek készül, addig a mecset ostípusa nem egyéb, mint a tisztán csak az esőtlen évszakban lehetséges nyílt házudvar; eredetében a próféta medinai házának udvara, aki itt élt a családjával. Ez a típus érvényesült aztán az iszlám egész területén. Lényeges részei ennek a mecsetnek: a körülfutó eresztetővel fedett udvar *(liván)*, továbbá a maga Mohamed által, némi ingadozás után választott mekkai irány (*kibla* = imairány, keletkezés), amelyet az arra felé eső falban levő fülke *(mihráb)* jelöl meg. Ezt a fülkét néha — főként adaptált, eredetileg nem mecsetnek készült épületeknél — egy a kibla fala elé állított fafülke helyettesíti. Lényeges része továbbá minden mecsetnek a *mimbár*, lépcsőn megközelíthető, fából épült szószék, aminőt már maga a próféta és aztán az utódai is, imájukhoz használtak. Míg a mihráb és a mimbár mindig együtt és mindig a kibla fala mellett szerepelnek, addig a mecset további fontos szereléke, a próféta által előírt rituális mosakodásokhoz megkívánt kút *(hanefije)* a mecset udvarán (néha a mecseten kívül is) áll. A mecset e három leglényegesebb szereléke közül mégis az imairányt jelző fülke az, amelyet a muzulmán a maga vallásos életére nézve legfontosabbnak tart. Ezért nomadizáló moszlimok, vagy olyanok, akik úton vannak, imarítusuk elvégzésére olyan szőnyeget hordanak magukkal, amelyen a mihrábfülke ábrázolást nyert *(imaszőnyeg)* s ezt terítik a földre, a kibla irányában, valahányszor imához készülnek. Bár nem lényeges, de mindenütt előforduló tárgyai a mecsetberendezésnek még a *mecsetlámpa* és a *korándállvány (kuzi)*. A keresztény templomi berendezés és

Vajda Zsigmond

festette a szegedi
városháza közgyü-
lési termének fal-
képét az 1880-as
években.

Kul Szeged
485. l.

gának elrendezéséhez is hozzáfogott. Mint kereskedelmi iskolai idegennyelvi tanár a Lycée Louis le Grandban megismerkedett a franciaországi modern nyelvoktatás legújabb eredményeivel. Különösen sokat köszönhet e téren Selam-Voize tanárnak, akinek óráin elméleti és gyakorlati szempontból egyformán sokat tanult. Pedagógiai tanulmányait értékes tapasztalatokkal gyarapította a Musée Pédagogiqueban, ahol Lebrun helyettes igazgató útbaigazításai szerint dolgozott, valamint a „loisirs dirigés" kiállításán, melyet Chamoux, a Lycée Carnot proviseurje kalauzolása mellett tanulmányozott át.

Martinkó András (1912, Szuhogy, Borsod m., róm. kat.), magyar-francia szakos okleveles középiskolai tanár, Budapestről (Eckhardt Sándor professzor), a Báró Eötvös Collégium tagja. „A XX. század színháza" című tanulmányához gyüjtött anyagot. Vizsgálta, hogy miként érvényesül a XX. század kollektivizáló, tömegekre támaszkodó szelleme az új színházi törekvésekben. Munkáját főleg a Bibliothèque Nationale és a Bibliothèque de l'Arsenal könyvanyaga segítségével széles területre terjeszthette ki. Gyakran járt színházba, hogy a Nouveau Théâtre darabjait tanulmányozhassa. Itt főleg G. Baty, L. Jouvet, G. Pitoeff, Ch. Dullin, J. Ronché, G. Cohen, H. Ghéon színpadi bemutatói illetve munkái nyujtottak hasznos anyagot dolgozatához. Résztvett a színházi kérdésekkel kapcsolatos irodalmi előadásokon és

Falkép - Történeti festmény

V a j d a Zsigmond történeti falképei az országháza képviselőházi üléstermében

- Illusztrációk -

M Ű V É S Z E T
I.évf. 1902.
153-162.
"Az uj országháza falfestményei"

Falkép - Történeti festmény

Vajda Zsigmond vázlatai az Országháza falképeihez

- 4 illusztráció -

M Ű V É S Z E T
I.évf. 1902.
153-162.
"Az uj országháza falfestményei"

Falkép - Történeti festmény

V a j d a Zsigmond:
Az 1848-as országgyülés
megnyitása/Az országháza
képviselőházi ülésteremében/

M Ű V É S Z E T
I.évf. 1902.
153-162.
"Az uj országháza falfestményei"

Falkép - Történeti festmény

V a j d a Zsigmond:
Az 1867.évi koronázás
/ Az országháza képviselőházi
üléstermében/

M Ű V É S Z E T
I.évf. 1902.
153-162.
"Az uj országháza falfestményei"

Falkép - Történeti festmény

V a j d a Zsigmond:
Könyves Kálmán
/Az országház főrendiházi
társalgojában/

M Ű V É S Z E T
I.évf. 1902.
153-162.
"Az uj országháza falfestményei"

Falkép - Történeti festmény

V a j d a Zsigmond:
Mátyás király
/Az országháza főrendiházi
társalgójában/

M Ű V É S Z E T
I.évf. 1902.
153-162.
"Az uj országháza falfestményei"

Falkép - Történeti festmény

V a j d a Zsigmond:
Nagy Lajos
/Az országháza főrendiházi
társalgójában/

M Ű V É S Z E T
I.évf. 1902.
153-162.
"Az uj országháza falfestményei"

Falkép - Történeti festmény

Vajda Zsigmond falképei az országháza főrendiházi társalgojában/Magyar királyok/
- illusztrációk -

M Ű V É S Z E T
I.évf. 1902.
153-162.
"Az uj országháza falfestményei"

Falkép - Történeti festmény

Vajda Zsigmond :
A magyar mondakör
/ Az országháza képviselőházi
társalgójának mennyezetén/

M Ű V É S Z E T
I.évf. 1902.
153-162.
"Az uj országháza falfestményei"

Falkép - Történeti festmény

V a j d a Zsigmond:
László
/Az országháza főrendiházi
társalgójában/

M Ű V É S Z E T
I.évf. 1902.
153-162.
"Az uj országháza falfestményei"

Falkép - Történeti festmény

V a j d a Zsigmond:
Szt.István
/Az országháza főrendiházi
társalgója/

M Ű V É S Z E T
I.évf. 1902.
153-162.
"Az uj országház falfestményei"

Táblakép. Hegedűs Sándor arcképe,
Vajda

Pesti Hirlap. 1883. okt. 10

Prém József: Az ősz. mutatvány

Vajda Zsigmond festő

Művészet, 1940

V. évf. 35. sz. 83. o.

Kende Béla: Egy, polgári képgyűjtemény.

Vajda Zsigmond gyűjt. Kiállítása a Könyves Kálmán szalonban.
1907. I. 11.

Művészet.
VI. évf., 1907.
131.

Falkép - Történeti festmény

Vajda Zsigmond falképei az országház főrendiházi társalgójában

M Ű V É S Z E T
I.évf. 1902.
153-162.
"Az uj országháza falfestményei"

Vajda Zsigmond festő

Pesti Hirlap. 1883. okt. 10

Prém József: Az őszi mű kiállítás

Falkép
Az ősmagyar mondakör jelenetei
Vajda Zsigmond / Bp. Parlament/

Századok 1899. 464 o.
Lovas Imre: Az uj parlament "Moriamur"
freskójáról.

Festészet. XIX sz. Táblakép. Mõi archép. (Vajda)

Pesti Hirlap. 1886. nov. 24. 4-5.

Prein József: A jubiláris mûtárlat

Festészet (1900 – 1919) – Önálló Táblakép.

Vajda: „Álarcos nő".

(Zsigmond?)

Revue de Hongrie

1910. III. ann. V. I. 777–782. l.

Nagy Tavassi Tárlat (Műcsarnok).

Vajda Zsigmond festő

Pesti Hirlap. 1883. dec. 21. 10

Műveszeti öszt öndijak

Vajda Zsigmond

1888. Budapest
1. Archep. Olaff.
2. Részlet a mennyországból.
Olaff. 200 fl.

Őszi Kiállitás II. 1888.

1889. Budapest.

(187) Ennek nem kell cím.
Olajf. 200 fl.

Téli Kiállitás 1889/90.

1890. Budapest.

(10) Női archep. Olaff. Daniel Ernőné ~~archep~~ sz. Csérny Szerenc tulajd.
(187) Férfi archep. Olajf. Gróf Khuen Héderváry Károly horvát bán tulajd.
(356) Szilágyi Erzsébet. Olaff. 2500 fl.

Téli Kiállitás 1890.

1891. Budapest.

(215) Gr. Andrássy Manó archepe. Olaff.
(264) W. A. archepe. Olaff. magántul.
(290) Lili. Olajf. Magánt.

Téli Kiállitás 1891/92

1892. u. ott.

(45) Gyermekes oport. Olaff. magántul.
(62) Női archep Olaff. dtto
(349) " " " "

Téli Kiállitás 1892/93

Igell Bartus

ötvös.

XVII. sz.

K

VAJDA ZSIGMOND. A régibb festőgárda egyik köztiszteletben álló tagja, *Vajda* Zsigmond május 22-én elhúnyt. A sors hosszú élettel ajándékozta meg s ő ezt az életet fáradhatatlan munkássággal töltötte el. Alig van tárgykör, amelyet ne művelt volna; festett képmást és tájképet (pl. Nádas táj), festett sok egyháztörténeti képet (pl. Szent István, Macula non est in Te, Pázmány Péter), mitológiai vonatkozásúakat (Sais), gyermekképeket, sok életképet (Bál után, Kedves levél, Kereszttűzben, Sikamlós pályán stb.), keleti dolgokat (Rabszolgavásár) s bár többszáz ilynemű munkája ismeretes, tudása és erélye javát mégis egy más téren érvényesítette: terjedelmes falfestményeken, amelyeket ő maga is legkedvesebb munkáinak tartott. Efajta művekkel díszítette Budapesten a Pannónia- és Royalszállót, a Kairó kávéházat, a Lipótvárosi Kaszinót, a Széchenyi-fürdőt, Schubert építész József-körúti házát, Betléren a gr. Andrássy-kastélyt. Az Otthon Kör számára megfestette a sajtó felszabadítását. Középületeink közül a szegedi és nagybecskereki városházát díszítette falfestményekkel, a Mária Terézia-téri Telefonközpontba 4 dekoratív képet festett a hírszolgálat fejlődéséről, a budai királyi várban négy falfestménye van: a lírai, drámai, egyházi és népies zene allegóriái. Főmunkája ezen a téren az Országház terjedelmes, mintegy 500 négyszögméternyi falfestménysorozata, amelynek tárgya a hún-magyar mondakörből való: Attila kardja, A csodaszarvas, Emese álma, Hadak útja. Még hajlott korában sem szűnt meg munkálkodni és hosszú pályáján szorgalmas kiállítója volt a Műcsarnoknak és a Nemzeti Szalónnak. Egy ideig magán festőiskolát is tartott fönn.

A művésztársadalom nagyon becsülte benne a mindig jóindulatú, mindig megértő, mindenkit segítő kollégát. Szelíd, emberbecsülő lénye, meleg szívélyessége számtalan barátot szerzett neki társadalmunkban.

Vajda Zsigmond Bukarestben született 1859-ben, ahova atyja a szabadságharc bukása után kivándorolt. A család 1873-ban visszaköltözött Magyarországba, ahol a művész 1876—1883-ig a Képzőművészeti Főiskolában *Székely*nek *és Lotz*nak volt tanítványa. Utóbb *Lotz*nak nem egy falfestménye kivitelénél segédkezett is. Tanulmányai fejlesztésére hat telet Olaszországban töltött, egy évet Párizsban, járt azonkívül Németország fontosabb művészeti központjaiban is. Életének legnagyobb sikere az volt, amidőn régi mestere, *Lotz* Károly, 1898-ban az ő országházi falfestményeire neki adományozta az 1000 frt-os Lotz-díjat.

Hajlott korában is örömest járt pályatársai körébe, a Fészek-Klubba, ahol szeretettel és becsüléssel vették körül. Május 22-én is ott töltötte művésztársai körében az estét, hirtelen rosszul lett s hazaszállítása után még azon éjszaka meghalt. Pályatársainak, barátainak nagy sora kísérte utolsó útjára május 24-én a Kerepesi-úti temetőben.

Magyar Művészek 1922. 249. l.

több-kevesebb egyéni eltéréssel: *Gallé Tibor, Gy. Sándor József, Boldizsár István, V. Bayer Ágost, Csóka István, Lénárd Róbert.* Egyiken-másikon Brangwyn látomásainak hatása is előnyösen érződik. Barokk-romantikus grafikusaink egy másik csoportja talán túlzott mértékben dúskálódik a formai mozgalmasság, a fények és árnyak ellentétének, a motívumhalmozásnak eszközeiben. Az alkotó gyönyörűségtől extázisba emelkedni: ehhez elsősorban titáni erőkészlet kell és fölényes rajzi meg grafikustechnikai tudás. Vajjon *Istokovits Kálmán, Simkovits Jenő, Varga Nándor, Weil Erzsébet* kellő mértékben rendelkeznek-e ily olimpusi kvalitások fölött? Valamikor *Aba Novák* is az ő utaikon járt (láttuk most is néhány régi karcát). De *Patkó Károly* új olasz karcai azt mutatják, hogy egészséges, járható kivezetőút lelhető ebből a — némi szigorral — „ál-expresszionista ál-romantikának" nevezhető stílusból. Istokovits ellenpólusát *Zádor István* képviseli. Az ő pusztai rézkarcai tiszta szeretetteljes tárgyilagosságukkal, szűkszavúságukkal — minden rögzítettségük mellett — közelednek a rembrandti maîtrise-hez. Szépek *Ferency Valér* francián impresszionisztikus, kifejezésben előkelően takaros, eszközben bölcsen takarékos lapjai.

A modern fronton ott áll először is *Szőnyi István,* aki kifejezésbeli biztonságát főleg néhány szálas, groteszk kifejezésű lapjában találja meg. *Szobotka Imre* lapjai közül a „Hajón" és a „Piac" címűek a legkitűnőbbek. Érdekes lenne, ha Szobotka egyszer a rézkarc helyett a rézmetszettel kísérleteznék. Lapjai ekként talán elvesztenék finom lustrejüket, de nyerhetnének helyébe düreri élt, ami Szobotka formai törekvéseinek jobban megfelel. *Vadász Endre* erénye, hogy olyan egyéni kifejezést talált, mely először is minden nálunk ismert sablontól mentes, másodszor is gyökeresen rézkarcszerű, harmadszor is szerencsésen egyesíti a biztoskezű primitívséget a hangulat csendes humorával.

kénytelen volt állást is vállalni a MÁV-nál. *Gunscher* (szül. Vrapoljében, Verőce m., 1884 június 20-án) csak ritkán állított ki.

MŰVÉSZETI ÉLE

A MAGYAR RÉZKARCOLÓMŰVÉSZEK EGYESÜLETÉNEK KIÁLLÍTÁSA. A Magyar Rézkarcolók Egyesülete tiszteletreméltó szerénységgel és csendben annyi pozitív eredményt könyvelhet el tagjai és a magyar művészet külföldi érvényesülése ja-

Vajda Zsigmond (Bukarest, 1860. máj. 11. -- Bp., 1931. máj. 22.): festő. 1878-tól A bp.-i Mintarajzisk.-n Székely Bertalan és Lotz Károly tanitványa volt, majd Münchenben végzett tanulmányok után életképekkel (Bál után, Rabszolganő, stb.) és történeti tárgyu festményekkel (Szilágyi Erzsébet, stb.) jelentkezett. Nevét azonban főleg falfestményei tették ismertté, igy főmüve, az Országház számára készitett freskósorozata. Több fővárosi és vidéki középületet, magánházakat diszitett (Bp. Széchenyi fürdő, Szegedi Városháza, stb.). 1907-ben a Könyves Kálmán, 1921-ben a Nemzeti Szalonban rendezett gyüjteményes kiállitást. Több dijat nyert (1898: Lotz dij). -- Irod. Lyka Károly: V.Zs. (Magyar Müvészet, 1931).

Vajda Zsigmond

HAZUG PLAKÁT. ♥ Örülünk mindig, amikor a hirdető oszlopon nem csupán nyomdai termékeket látunk, hanem művészi rajzok hívják fel a nagyközönség figyelmét a plakát tartalmára. Az utóbbi évek nagy haladást mutatnak ezen a téren s egy pár derék magyar művésznek már állandó kenyeret is ad a plakátrajzolás. A plakát rajzának természetesen szerves összefüggésben kell lenni annak tartalmával, vagy a művészi dekoráció egyáltalában ne vindikáljon magának tartalmat. Különben kétszeresen hazuggá válik, mint a rendőrségi tisztviselők sorsjátékának plakátja, melynek Vajda Zsigmond az alkotó mestere. Nem tudjuk, hogy kié volt ez az eszme: Vajdáé, vagy a megrendelőké: ez utóbbi esetben azonban duplán bosszantja a plakát a joérzésű közönséget. Hogy miért, nem is kell bővebben magyaráznunk, ha elmondjuk, hogy mit ábrázol. Egy aggastyán fekszik az utcán, egy közrendőr támogatja és egy rendőrtiszt jegyző.

sk.

Művészi Ipar
1906. 110. l.

Vajda Zsigmond

Rabszolganő

1932 főv új szerzem.kiáll Mücsarnok

Vajda Zsigmond

1859-1931

l.

Sörveretc. 319. l.

BUDAPEST SZ

KÖZIGAZGATÁSI

AZ 1876 : VI. T.-CZ.

A NAGYMÉLTÓSÁGÚ MAGYAR

IN

JELE

Vajda Zsigmond festő

Magyar Életrajzi Lexikon

Vajda Zsigmond

Képzőművészet 1931. 148. l.

HIREK

VAJDA ZSIGMOND FESTŐMŰVÉSZ MEGHALT. Vajda Zsigmond 1859-ben született, képzőművészeti tanulmányait a budapesti főiskolán és Münchenben végezte, ahonnan 1883-ban Benczur Gyula hívta meg a mesteriskolára tanítványul. Szorgalma és tudása hamarosan előkelő helyet biztosított számára történelmi képeivel és genrejeivel. Képei hatásos színjátékok voltak, amelyek azonban sohasem hanyagolták el a mai kort. Lényegében naturalista volt, aki azonban nem tudta és nem is akarta elnyomni idealizáló fantáziáját. Legmaradandóbb munkája az országház freskóinak egy része, amellyel annakidején az ezerforintos Lotz Károly-díjat nyerte el. A király a vaskoronarenddel tüntette ki. A Szépművészeti Múzeum is őrzi néhány szép munkáját. A magyar piktúra szeniorjai közé tartozott már Vajda Zsigmond, aki valamikor nagyon ismert és divatos volt, tárlatokon és kiállításokon; keresett művész, akinek genrejei szívesen találtak érdeklődésre a mult század végének és a mostani elejének gyüjtői között. Külön területe volt a nagyobb falfestmények és más hasonló célú és rendeltetésű dekoratív kompozíciók.

gyüjteményből *Carriérenek* egy tipikus, nagyon szép kétfigurás kompoziciója szerez esztétikai élvezetet. Itt látjuk még a belga *Minne* két tanulmányát, Victor *Rousseaunak* egy kis kompozicióját és *Despieau* női képmását, mely rendkívüli finomságával nívósan képviseli a kiváló francia mestert.
Az egész gyüjtemény harmónikus és felemelő. Mi örültünk volna legjobban, ha semmi disszonancia nem zavarta volna.

A SZINYEI TÁRSASÁG NYÁRI KIÁLLÍTÁSA. Fokozódó idegenforgalmunk, úgy látszik, optimizmussal tölti el művészeinket is. Ennek az optimizmusnak tulajdonítható a Szinyei Társaságnak az a kísérlete, melyet most az Ernszt-múzeumban valósít meg egy nagyon jól összeválogatott, színvonalas tárlattal. A kiállítás egész nyáron nyitva lesz, hinni kívánjuk, hogy az idegenek látogatni is fogják, sőt vásárolni is fognak ott. A tárlat anyaga olyan, hogy az idegent valóban leköthetí és vásárlásra csábíthatja. Számunkra a tárlat anyagának nagyobb része nem mond újat, ismerjük a különböző kiállításokról, az idegent viszont meg fogja lepni, hogy a nyár ellenére is ilyen válogatottan jó anyagból összeállított kiállításban gyönyörködhetik. A kiállítók kö-

Vajda (Weisz) Zsigmond

Szül. Bukarest 1860 márc

11.

1880/81. I. vendéglat.

1880/81 II. " "

1881/82 I. " "

1881/82 II. " "

Harangjáték VIII-242.

VAJDA ZSIGMOND

Született 1859-ben, Bukarestben. Művészi tanulmányait a Képzőművészeti Főiskolán végezte, azután külföldre ment, hosszabb tanulmányutra. Először a műcsarnokban állitott ki s azóta rendes kiállitója a hazai s külföldi tárlatoknak. Különösen mint freskófestő ért el sikereket és számos középületnek és magánpalotának készitette el a falfestményeit. Az országháza falfestményeiért a vaskorona-renddel tüntették ki elnyerte azonkivül a dekorativ művészeti Lotz-dijat, Londonban pedig aranyérmet kapott. A Nemzeti Szalon alapitó tagja és societaire-je.

242. Attila. (Részlet az Országház falfestményeiből.) 10.000 K.
243. Atyaisten. (Olajf.) 10.000 K.
244. Buda. (Részlet az Országház falfestményeiből.) 10.000 K.
245. Emese álma. (Részlet az Országház falfestményeiből.) 10.000 K.
246. Csaba királyfi. (Részlet az Országház falfestményeiből.) 10.000 K.
247. Kaméliás hölgy. (Olajf.) 50.000 K.
248. Time is money. (Olajf.) 15.000 K.
249. Napisten. (Részlet a Széchenyi fürdő kupolájából.) 10.000 K.
250. Hunor és Magyar. (Részlet az Országház falfestményeiből.) 10.000 K.
251. A hir I. (A József telefonközpont falfestménye.) 50.000 K.
252. A hir II. (A József telefonközpont falfestménye.) 50.000 K.

Nemzeti Szalon

253. Arcképtanulmány. (Olajf.) Magántulajdon.
254. Villamosság. (Olajf.) 8000 K.
255. Női arckép. (Olajf.) Magántulajdon.)
256. Gyógyforrás. (Részlet a Széchenyi fürdő kupolájából.) 10.000 K.
257. Mennyezetfestmény. (Tomola műépitész ur villájából.) 15.000 K.
258. Arcképcsoport. (Olajf.) Magántulajdon.
259. Hadak utja. (Olajf.) Magántulajdon.
260. Munka után. (Olajf.) Magántulajdon.
261. Hero. (Olajf.) Magántulajdon.
262. Justicia. (Olajf.) Magántulajdon.
263. Oszló felhők. (Falfestmény-terv Krausz Simon ur villájából.) 10.000 K.
264. Interieur. (Olajf.) Magántulajdon.
265. Medusa. (Olajf.) 15.000 K.
266. Áldozás. (Olajf.) 20.000 K.
267. Kigyótáncosnő. (Olajf.) 10.000 K.

Vajda Zsigmond

1882. Budapest.

(44) Anyai öröm. Olaff 100 f

(55) Lábát ~~mosó leány~~ 120 f

Őszi kiállítás 1882. I sor. cs II sor

1883. u. ott.

(39) Nőiarckép. Olaff magantul.

(49) Férfi " " "

Őszi kiállítás 1883. I sor

(159) A tolakodó. Olaff. 60 f.

(171) Vihar a vásárón. Olaff 500 f st.

(184) Harafelé. Olaff 150 f

Őszi kiállítás 1883. II sor.

Vajda Zsigmond

Árverési Csarnok ~~kat~~ aukció

31. sz. 1926. febr.
32. sz. 1926. ápr.
33. sz. 1926. jun.
34. sz. 1926. okt.
37. sz. 1927 márc
38 sz. 1927 máj
39. sz. 1927. okt
40 sz. 1927. dec.

~~Aranygyűrű, Romancros VI 151~~

Vajda Zsigmond

Mucsamok

1915. tav. kiáll. 119, 133
1915-16. téli kiáll. 40, 139, 145
1916 tav. kiáll. 104.
1916-17. téli kiáll. 248, 295, 321
1917. tav. kiáll. 81, 318
1917-18. téli kiáll. 79
1918. tav. kiáll. 411, 415
1922 jub. kiáll. 237, 422
1927. ősz. kiáll. 381, 385, 426

~~Agyaggyöngy, öskori VIII. 94, 99,~~

Vajda Zsigmond Bpest.

Mulsarnok

1893/94. téli kiáll.

1894. tavaszi kiáll.

1894/95. téli kiáll.

1895/96. téli kiáll.

1896. mill. kiáll

séről

1897. tav. kiáll.

1899-1900. téli kiáll.

z

1900-1901. téli kiáll

1901. tav. kiáll.

1901-2. téli kiáll. 11, 25, 180

1902. tav. kiáll. 100, 104, 208, 246, 252, 555

1902. Bpesti Orvosszövetség mükiáll. 584.

1902-3. téli kiáll. 111-115, 168.

1903. tav. kiáll. 232-238

1903-4. téli kiáll. 126-129

1904-5. téli kiáll. 144-148, 150-152.

Agyagégető Kemencze, római

V. 244, VI. 112.

Vajda Zsigmond II

Műcsarnok

1905. tav. kiáll. 296–298.

1905–6. téli kiáll. 239–247

1906. tav. kiáll. 317, 318, 354
503, 506.

Lederik van
1783. Fr. Moucheron.
Sz. Amsterdamban 1633-ban. El
Tájkép.

A széles folyótól átszelt r
vében, a lombos bükkfák közelében
trombitával hivja össze a társas
zető úton közelednek. Elől egy h
pal és három kutyával; mögötte, a
a fordulónál ketten jönnek és le
töjén két ház és ugyanennyi torn
nensőnek kéménye füstölög és fe
vadászmester puha kalapot, szele
és csizmát magas szárral hord. I
karfás hid vezet, a melyen két t
tul, a völgyben, a fák között, épü
égbolt derült. A sziklák felett
rom madár röpköd. Az alakokat A.

Vászon, méretei 103:86 cm.
Vétetett az 1900: VI. 8-di
telből (301/900) Goudsticker Jal
Elszámoltatott ⊥ 1900: XII.

904: IV. 26.

⊥ 1900: IX. 3-án (457/900). Az elsza

38728-900

Vajda Zsigmond

Mučeárník.

1907. tav. kiák. 373–375

1907–8. těli kiák. 331, 332, 334
340

1908. tav. kiák. 61. 196, 307

1908–9. těli kiák. 501, 507, 516

1909. graf. nemzeti. kiák.
142

1909. tav. kiák. 142, 287

1909–10. těli kiák. 403–407

1910. tav. kiák. 336, 337, 339,
340

1910–11. těli kiák. 111, 128, 189

1911. tav. kiák. 357, 358

1913. tav. kiák. 234, 236

1913–14. těli kiák. 392, 395, 397

ség.
i a magáról leszedett értékes
görög triposzra, mint a haza

t magyarosan tüzte kontyba,
tt, lábait sarú védi.

ga 300 cm. — Lelt. sz. 1826. —
lománya 1899 márczius 19-én
9 április 27-iki 22742 sz. uta-
0 június 2-iki jegyzék szerint
gadta az 1900 augusztus 2-iki
ntési költsége az 1901 október
edélyeztetett (564–901). — Ki-
564–901), 1902 október 3-án
(318–904). — Elszámoltatott
1902 október 3-án (681–902)
— Az elszámolást jóváhagyta
902), az 1902 október 27-iki
november 15-iki 18026 szvsz.

szobrának mellékalakja.

58

Vajda Zsigmond

234 Vajda Zsigmond: Rabszolganő.

KMT 1913. tav. fiatt

28 Lombosi László Fülöp E.: Báró Harkányi Frigyes arcképe.

Vajda Zsigmond

irod ezetleg fel is hasz-
nál hatá eleg bo
electrajzzal.

Mücsarnok, 1899. 4. l. (A
Lotz-dij nyertese).

Jelentem, hogy .....

távolmaradását.

Tudomásul vette:

.....

az osztályfőnök aláírása.

Engedé

.....

a műhelyfőnök
alá

8. sorsz. Műhelyi minta.

M. D. K.

Vajda Zsigmond
festő.

A városháza és színház mennyezet freskóit festette.

Bálint Sándor: Szeged városa, Bp. 1959. 121 l.

Vajda Zsigmond MDK

Repr.:

Szeged város Tanácsházának dísztere.

Dr. Kismarty-Lechner Jenő: Lechner Ödön. Bp. 1961.
31. lap. 17. kép.

Vajda Zsigmond MDK

Szeged Város székházának tanácstermében a mennyezet stukkokeretbe foglalt freskóját festette 1889-1890-ben.

Dr. Kismarty-Lechner Jenő: Lechner Ödön. Bp. 1961.
16.lap.

Vajda Zsigmond

Szeged képzőművészete a múlt sz. végén.
Kelen Zoltán

Tiszatáj
1958. jún.

MDK

Vajda Zsigmond (festő)

Többször megfordult Szegeden.
A helyi családoknak készített arcképein kívül nevéhez fűződik a tanácsháza közgyűléstermének menny-nyeret-freskója.
Szelesi Zoltán: Szeged képzőművészete a múlt század végén.
Tiszatáj, Szeged, 1958. június. 3. l.

MDK

Vajda Zsigmond [festő]

Tisza leányának kívánságára
1893-ban lemásolta Beniczur Gyula
Tisza Kálmánról festett arcképét.

Szelesi Zoltán: Szeged képzőművészete
a múlt század végén.
Tiszatáj, Szeged, 1958. június. 3. l.

VAJDA ZSIGMOND, festő

Heller Ödön festő Vajda tanitványa volt mielőtt kiment Münchenbe és Párizsba. 180. old

SZELESI ZOLTÁN: Szegedi képzőművészek a munkásmozgalomban 173.old

A MÓRA FERENC Múzeum Évkönyve. 1. 1966-1967. Szeged. 1968

Vajda Zsigmond festő- MDK.

1893-ban lemásolt Benczúr képeit Tisza Lajos és Kálmánról Tisza leányának kívánságára. 195. old. Pak portrét és a tanács liár közgyűlési termének mennyezetét festi.

Szelesi Zoltán: Adatok Szeged XIX.századi képzőművészetéhez. 180.o.

A Móra Ferenc Múzeum Évkönyve. Szeged.1957. Szegedi Nyomda Váll.1957

Vajda Zsigmond

festő

l. életi –

Karczagmagyállam

933, 934. h.

sekrestyéjében az angyalokkal és vi-
ny előtti padon egy kanonok ül és mu-
papnak a szertartás könyvet. Kissé
jobbjával a térdére fektetett köny-
vetette. Hosszú haja, bajusza és kör-
iros mucetum, csipkés chorale és fe-
issé oldalt hajlik, kezeiben füstö-
kötött szalagja rozsaszinü, fekete
tos. Balra a szekrényen börkötésü
yertyatartó köti le figyelmünket.
enze.

iki 46916. sz. leirat alapján 250 Kán
VIII. 3-án és az elszámolást tudomásul
6 szösz. leirat (848/902).

Vid. Muz.

Vajda Zsigmond

Nyújt. kiáll. a Könyves Kálmánnál, megnyílt 1907. jan. 11.

Művészet 1907. 131. l.

Vajda Zsigmond

Vajda-kiállítás. Napilapok (jan. 11.

– 1907

(Művészet 1907. 71. l.)

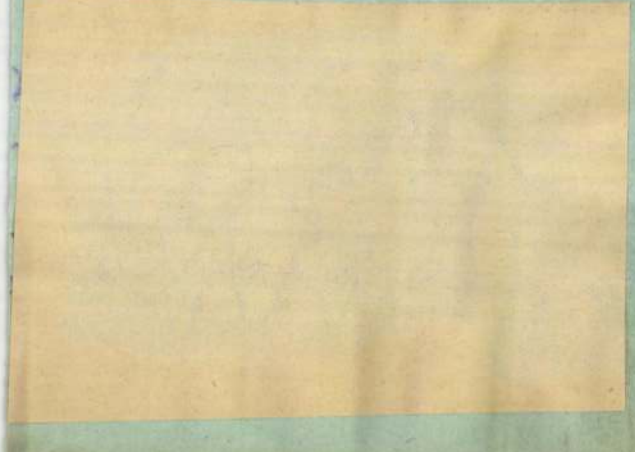

Kalapács köböl, csiszolt

IX. 171.

Vajda Zsigmond

Petrovics Elek: Magyar művészek rajzai a Szépművészeti Múzeumban. Művészet 1907. 179 l.

Vajda Zsigmond

festő

Lajd

Medvey 37. l.

Vajda Zsigmond

festő

Ujvidék.

935. l.

Vajda Zsigmond
festő

Budapesti Lapok 1895. jun. 15., 1888. okt.
(Millennium. Millenniumi kép.)

Kalm

Vajda Zsigmond
festő

Fővárosi Lapok 1876. ápr. 23., V. old.
(Munkácsy Mihály Budapesten.)

Kalmár.

Vajda Zsigmond

wód

Szana Szarév

262. l.

Vajda Zsigmond

Úrod

Vas. Kjs. 1897. 202. l.

(Művészünnepély a Műcsarnokban, képpel.)

Vajda Zsigmond MDK

Az 19o1 tavaszán rendezett szegedi kiállitáson megvásárolták "Rajta" c. müvét.

A szegedi kiállitás.
Mücsarnok.19o1.14.2o5.1.

Vajda Zsigmond festőművész
Arcképcsoport.Olajf.
A Szegedi Képzőművészeti Egyesület kiállitása.
1900 szeptember 16.

MADONNA JÉZUSSAL
Magyar neogótikus utánzat (Stornó?) XIX. század.
Négykarélyos keretben.
Átm. 74 cm.

MÁRIA KORONÁZÁSA, alul címer
Magyar neogótikus utánzat, XIX. század.
48×39 cm.

Vajda Zsigmons
Gyermekarczkép, olajpaszt.
" " "

Szegedi Képzőművészeti Egyesület kiállitása. 1904.
márc. 27 l.

hód elöljáró az alapfala-
kásba hánynatta. I8o2-ben
ápolnaként " emlitik, ekkor
k benne /Békefi, II. 52I./
ó. Darabjait a szentély
rálásakor a rendtagok ta-
l. megj./

ig: A pásztói apátság törté-
o2.

rendház.

ecses/ patak jobbpartján, köz-
átsági templom mellett, attól
választva.

ák II9o-ben. Az épitéstörté-
ámbavehető legrégibb ada -
Az ekkor kiküldött visitá-
ünik, hogy ekkor csupán az
s él benne, jövedelme I4o frt,
hogy a rendtagok számát 4-
. Mindez mutatja, hogy meny-
pilisi apátságnál, amelynek
or 7oo frt, lakóinak száma
endő, tehát nyilván ennyi xx

Vajda Zsigmond
Ősz, olaj

Szegedi Képzőműv. Egyesület kiáll. 1907. márc.
9 l.

MDK

Vajda Zsigmond
Rajta!, paszt.

Szegedi Képzőműv. ~~kiáll~~ Egy. Tavaszi kiáll.
19o1. 9 1.

Vajda Zsigmond

Városháza
közgyül. terem
mennyezet képe

Horv Thiir Szeged
21. P.

Vajda Zsigmond

a szinház falkeje

Horv Thior Szeged

2001

SP... ZSEF
PUSPC ...Y

Vajda Zsigmond
festő

Fővárosi Lapok 1900. dec. 9., 6. old.
(Vajda Emő: Téli tájlat.)

Kalmár

Vajda Zsigmond

lásd

Zámborszky J.

A magyar Országház. Bp. 1937
100. l. (Keppel)
102. l. 103. l.

(2635-től 3117-ig.)

KIRÁLYI MAGYAR EGYETEMI NYOMDA

MAGYAR TÖRTÉNET

A magyarság évezredes sorsútjának — a honfoglalástól Trianonig — legigazibb és legtárgyilagosabb képe. — Ennek a műnek ott a helye minden hazája sorsát szívén viselő magyar ember könyvtárában. **Szerzői: Hóman Bálint és Szekfű Gyula** a budapesti egyetem tudós professzorai, a történettudományok legavatottabb szaktekintélyei, az írásművészet mesterei.

Eddig megjelent az I., IV. és V. kötet.

A 7 kötetes mű ára merített papiroson maroquin-félbőr kötésben nagyszámú kép- és térképmelléklettel kötetenkint 20.-- pengő. Megszerezhető havi 5 pengős részletfizetésre is. Tájékoztatót készséggel küldünk.

Budapest, IV., Kossuth Lajos-u. 18. Levélcím: Budapest 4., 242. sz. postafiók.

MDK

Vajda Zsigmond

A viz, of.

Semiramis, of.

Képzőm. Társ. 1908/9. téli kiáll. kat. 57.l.

Vajda Zsigmond

Hamauer István
püspök arcképe, olaj.

Szent István felajánlja
a magyar koronát
Máriának, olaj.

Nemzeti Szalon
Árpádh szentek kiáll. 1930 aug

Vajda Zsigmond

Tükörkép, olaj.
Veress templomában,
pastell
Szól a harang, „

Nemzeti Szalon

1915. szept.
őszi kiáll.

4. sz. minta a 24. §-hoz. — **Szoba- (v. fali) leltár.**

Lel

Folyószám	A szakleltár folyószáma	A bútor vagy szerelvény megnevezése	Darab	

Vajda Zsigmond

a Lipótvárosi Kasz inó
disztermének falké-
pei fentitól.

Thirring Bpest
67 l.

Vajda Zsigmond

Csonakárás, of.
Gitáros nő

Reged 1917

...ERIUM • A MA...

Jaroni

zteri s.hiv.igazgató.

Fényes Adolf, *Csok* István, *Folyá* Tibor, *Halvány* Ferenc, *Aba Novák* Vilmos, *Vaszary* János, *Egry* József, *Szőnyi* István egy sereg szép képet állítottak ki, *Beck* Ö. Fülöp, *Lux* Elek, *Szentgyörgyi* István, *Kisfaludy Stróbl* Zsigmond a nívós magyar plasztika finom darabjait bocsátották a kiállítás rendezői rendelkezésére.

A kísérlet érdekes, az anyag jó, az eredmény, reméljük, nem marad el.

G. BORBÉLY GIZELLA: DÜRER-PLAKETT

A Műcsarnok Tavaszi Tárlatáról

Képzőművészet

1931. 41. sz.

Vajda Zsigmond

gyüjteményből *Carriérenek* egy tipikus, nagyon szép kétfigurás kompoziciója szerez esztétikai élvezetet. Itt látjuk még a belga *Minne* két tanulmányát, Victor *Rousseaunak* egy kis kompozicióját és *Despieau* női képmását, mely rendkívüli finomságával nívósan képviseli a kiváló francia mestert.
Az egész gyüjtemény harmónikus és felemelő. Mi örültünk volna legjobban, ha semmi disszonancia nem zavarta volna.

A SZINYEI TÁRSASÁG NYÁRI KIÁLLÍTÁSA. Fokozódó idegenforgalmunk, úgy látszik, optimizmussal tölti el művészeinket is. Ennek az optimizmusnak tulajdonítható a Szinyei Társaságnak az a kísérlete, melyet most az Ernszt-múzeumban valósít meg egy nagyon jól összeválogatott, színvonalas tárlattal. A kiállítás egész nyáron nyitva lesz, hinni kívánjuk, hogy az idegenek látogatni is fogják, sőt vásárolni is fognak ott. A tárlat anyaga olyan, hogy az idegent valóban leköthetí és vásárlásra csábíthatja. Számunkra a tárlat anyagának nagyobb része nem mond újat, ismerjük a különböző kiállításokról, az idegent viszont meg fogja lepni, hogy a nyár ellenére is ilyen válogatottan jó anyagból összeállított kiállításban gyönyörködhetik. A kiállítók között ott találjuk a Szinyei Társaság majd minden nevesebb tagját: *Szőnyi* István, *Zádor* István, *Aba Novák* Vilmos grafikával szerepelnek, *Perlmutter* Izsák, *Mattyasovszky Zsolnay* László, *Vidovszky* Béla, *Herman* Lipót, *Iványi-Grünvald* Béla, *Glatz* Oszkár, *Magyar-Mannheimer* Gusztáv, *Zádor* István,

Vajda Zsigmond

338 **Boemm Ritta.** Műteremsarok. Olajf. Eladó.
339 **Túry Gyula.** Szt. Márk-dom Veneziaban. Olajf. Eladó.
340 **Basch Gyula.** Arckép. Olajf. Magánt.
341 **Pap Emil.** Tükör előtt. Olajf. Eladó.
342 **Spányik Kornél.** Kártyavetés. Olajf. Eladó.
343 **Szász István.** Készülődés. Olajf. Eladó.
344 **Kunwald Cézár.** Csendélet. (Virág.) Olajf. Eladó.
345 **Nádler Róbert.** Mohos tetők. Olajf. Eladó.
346 **Katona Nándor.** Emlékezés a Dnjeperre. Olajf. Eladó.
347 **Nádler Róbert.** Esős nap a Dráva mentén. Olajf. Eladó.
348 **Jendrássik Jenő.** K. fiúk arcképe. Olajf. Magánt.
*349 **Nádler Róbert.** Falusi tócsa. Olajf. Eladó.
350 **Mányai József.** Nehéz felelet. Olajf. Eladó.
351 **Kunwald Cézár.** Csendélet. (Virág.) Olajf. Eladó.
*352 **Stetka Gyula.** Kurucvilágból. Olajf. Magánt.
353 **Nádler Róbert.** Drávasztárai asszonyok a varrásnál. Olajf. Eladó.
354 **Nádler Róbert.** Virágok. Olajf. Eladó.
355 **Szlányi Lajos.** Csendélet. Olajf. Eladó.
356 **Gergely Imre.** Részlet Veneziából. (Rio Ogni Santi.) Olajf. Eladó.
*357 **Vajda Zsigmond.** Auguszta főhercegasszony ő csász. és kir. Fensége arcképe. Pastell. Magánt.
358 **Vajda Zsigmond.** József főherceg ő csász. és kir. Fenség arcképe. Pastell. Magánt.
359 **Gergely Imre.** Részlet Veneziából. (Rio del Piombo.) Olajf. Eladó.

Képzőm. Társ 1911. tav.
Kiáll. Cat.

XII. TEREM.

360 **Bruck Hermina.** Kertkerítés. Olajf. Eladó.
361 **Pogány Margit.** Öreg ember. Olajf. Eladó.
*362 **Nyilasy Sándor.** Női akt. Olajf. Eladó.
363 **Dombi Lajos.** Ablaknál. Pastell. Eladó.
364 **Heyer Arthur.** Quod licet Jovi, non licet bovi. Olajf. Eladó.
365 **Kézdi-Kovács László.** Erdő széle. Olajf. Eladó.
366 **Heyer Arthur.** A napos helyen. Olajf. Eladó.
367 **Aggházy Gyula.** Erdő széle Olajf. Eladó.
368 **Aggházy Gyula.** Kis svábhegyi út. Olajf. Eladó.
369 **Aggházy Gyula.** Esthangulat. Olajf. Eladó.
370 **Gerster Károly.** Árva leány. Olajf.
371 **Mányai Jónás.** Öltözködés közben. Olajf. Eladó.
372 **Gyügyei Nagy Zsiga.** Mikor nincs otthon senki. Olajf. Eladó.
373 **Gyügyei Nagy Zsiga.** Bűnbánó Magdolna. Olajf. Eladó.
374 **Komáromi Kacz Endre.** Dr. Nagy Dezsőné arcképe. Olajf. Magánt.
375 **Gyügyei Nagy Zsiga.** Vadorzó. Olajf. Eladó.
376 **Gyügyei Nagy Zsiga.** Második ifjúság. Olajf. Eladó.
377 **Gyügyei Nagy Zsiga.** Napsugarak. Olajf. Eladó.
378 **Baditz Ottó.** Legelőn. Olajf. Eladó.
379 **Baditz Ottó.** A forrás. Olajf. Eladó.
380 **Baditz Ottó.** Tavaszi nap. Olajf. Eladó.
381 **Papp Bertalan.** Vallomás. Olajf. Eladó.
382 **Vörös Ernő.** A falu leánya. Olajf. Eladó.
*383 **Pap Emil.** Téli estéken. Olajf. Eladó.
384 **Vörös Ernő.** Vasárnap délután. Olajf. Eladó.
385 **Földes Imre.** Nyári nap. Olajf. Eladó.
386 **Löschinger Hugó.** Kecske kis gidával. Olajf. Eladó.

Vajda Zsigmond

324 **Reinhard Károly.** Fiatal ember. Olajf. Eladó.
325 **Baditz Ottó.** Női fej. Olajf. Eladó.
*326 **K. Spányi Béla.** Fogyó hold. Olajf. Eladó.
327 **Knopp Imre.** Női arckép. Olajf. Magánt.
328 **Boemm Ritta.** Liliomok. Olajf. Eladó.
329 **Krutsay Ferenc.** Arckép. Olajf. Magánt.
330 **Nyilasy Sándor.** Akácfa alatt. Olajf. Eladó.
331 **Vajda Zsigmond.** Utca télen. Olajf. Eladó.
332 **Vajda Zsigmond.** Pihenő hajtók. Olajf. Eladó.
333 **Thein Miksa.** Siesta. Olajf. Eladó.
*334 **Vajda Zsigmond.** Válás előtt. Olajf. Eladó.
335 **Baditz Ottó.** Nagy mosás. Olajf. Eladó.
336 **Spányik Kornél.** Segít a XX-as! Olajf. Eladó.
337 **Barta Ernő.** A táncosnő. Pastell. Eladó.
338 **Konek Ida.** Cseresznyebefőzés. Pastell. Magánt.
339 **Túry Gyula.** Magyarországi Szt. Erzsébet, a székesfehérvári szemináriumi templom oltárképének színvázlata. Olajf. Eladó.
340 **Vajda Zsigmond.** A szegény asszony könyve. Olajf. Eladó.
341 **Tornyai János.** Puszta. Olajf.
*342 **Peske Géza.** Még te is? Olajf. Eladó.
343 **Knopp Imre.** B. A.-né ő méltósága arcképe. Olajf. Magánt.
344 **Mérő István.** A favágó ebédje. Olajf. Eladó.
445 **Soós Elemérné.** Női arckép. Olajf. Magánt.

KMT 1907/8. füzetkönyv

XII. TEREM.

346 **Nagy Lázár.** Nádas. Olajf. Eladó.

347 **Némethyné Udvardy Flóra.** Kovácsmühely munka után. Olajf. Eladó.

348 **Nagy Lázár.** Mályvavirágok. Olajf. Eladó.

349 **Boemm Ritta.** Petuniák. Olajf. Eladó.

*350 **Neogrády Antal.** Érik a paradicsom. Olajf. Eladó.

*351 **Nádler Róbert.** Sétaközben. Olajf. Eladó.

352 **Baranski E. László.** Mezőségi Táj. Olajf. Eladó.

353 **Konek Ida.** Őszibarackok. Olajf. Eladó.

354 **Neogrády Antal.** Mezőn. Olajf. Eladó.

355 **Basch Árpád.** Dr. S. V.-né arcképe. (rajz). Magántulajdon.

356 **Boemm Ritta.** Udvarrészlet Ercsiben. Olajf. Eladó.

357 **Löschinger Hugó.** Tehéntanulmány. Olajf. Eladó.

358 **Löschinger Hugó.** Futó lovak. (Balaton vidéke.) Olajf. Eladó.

359 **Löschinger Hugó.** Lótanulmány. Olajf. Eladó.

360 **Löschinger Hugó.** Részlet Dachau vidékéről. Olajf. Eladó.

361 **Borúth Andor.** Férfiarckép. (Tölgyessy Arthur festőművész arcképe.) Olajf. Magántulajdon.

362 **Mányai József.** Oláh konyha. Olajf. Eladó.

363 **Löschinger Hugó.** Mosakodó oroszlán. Olajf. Eladó.

364 **Mérő István.** Öreg köszörűs. Olajf. Eladó.

365 **Löschinger Hugó.** Lótanulmány. Olajf. Eladó.

366 **Boemm Ritta.** Rózsák. Olajf. Eladó.

367 **Vikár János.** Önarckép. Olajf. Eladó.

368 **Boemm Ritta.** Kis ablakom be van nőve virággal. Olajf. Eladó.

*369 **Löschinger Hugó.** Lótanulmány. Olajf. Eladó.

Vajda Zsigmond

MDK

Női arckép, olf.

Férfiarckép, olf.

Margit, olf.

Műcsarnok 1901. tavaszi nemzetközi kiáll.

Vajda (Weinberger) Zsigmond

1881. Karácsonyi Kiállítás

Csöndélet.

VAJDA Livia festő

Chaulot, Paul: Vajda Livia. =
Irodalmi Ujság, 1963. junius 1. 7.

n 178o)
s. Koszits, Hilda, Malerin (1894-
33o ? - 1889)
err. Maler mit ung. Beziehungen (1718

.ed (?-1647)
er (Tätig zw. 1762-18o7)
er Maler und Steinzeichner mit ung.

Um 1839)
nuel), Kupferstecher (Um 1765-1822)

1938)
n 1756)
399)

rkowitz), Josef, Kupferstecher (1.

ler (1. Hälfte des 19. Jh.)
n 1835-?)
1881)
staurator (1. Hälfte des 19. Jh.)
(184o-1923)
rchitekt (14. Jh.)

s Lapicida), Steinmetz (2. Hälfte des

1964)
5-1982)
ács, Malerin, Graphikerin (1891-1962)

MDK

Vajda Lívia

Őszi táj, tempera
Erdőrészlet, tempera
Vásár, tempera

MIEFHOE kiáll. 1943.

MDK

Vajda Livia, festöm.-graf.

Közönség.
Esti piac.

Tus.
Akvarell.

Budai Izr. Nőegyl. -CMIKK képzőm.csop. Téli kiáll.
1944. febr.21.-márc.19. Kat.

MDK

Vajda Livia: Közönség, tus
Esti piac, aqu.

OMIKE Téli kiáll.A Budai Izr.Nőegylet helyiségeiben 1944. febr. 21 - márc. 19.

Vajda Zsigmond 42

220 **Christ, Fritz.** Colchicum. Bronzszobormű. Eladó.
*221 **Hahn, Hermann Prof.** Éva. Bronzszobormű. Eladó.
222 **Hahn, Hermann Prof.** Joest. Bronz-plakett. Eladó.
223 **Taschner, Ignatius.** Parzival. Bronzszobormű. Eladó.
224 **Hahn, Hermann Prof.** Ádám. Bronzszobormű. Eladó.
225 **Hahn, Hermann Prof.** Bismarck-Moltke plakett. Eladó.
226 **Strobl Alajos.** Mellszobor. Terracotta imitácio. Magántulajdon.

V.

MAGYAR TEREM.

227 **Spányik Cornél.** Önarckép. Olajf. Magántulajd.
228 **Huszár (Herz) Vilmos.** Önarckép. Olajf. Eladó.
*229 **Spányik Cornél.** Arckép. József Főherczeg, porosz dzsidás-ezredének az egyenruhájában. Olajfestm. Magántulajdon.
230 **Spányik Cornél.** B. B. főparancsnok arcképe. Olajfestm. Magántulajdon.
231 **Huszár (Herz) Vilmos.** Veszter Imre országgyűl. képviselő. Olajfestmény. Magántulajdon.
232 **Vajda Zsigmond.** Szt. István. Olajpasztell. Eladó.
233 **Vajda Zsigmond.** Férfiarckép. Olajfestm. Magántulajdon.
234 **Vajda Zsigmond.** Saïs. Olajfestm. Eladó.
235 **Vajda Zsigmond.** Sikamlós pályán. Olaj-pasztell. Eladó.
236 **Vajda Zsigmond.** Férfiarckép. Olajpasztell. Magántulajd.

Műcsarnok 1903. tav. nemzetk. kiáll.

261 **Tull Ödön.** Hazatérő juhnyáj. Olajfestmény. Eladó.
262 **Tull Ödön.** Liliomok közt. Olajfestmény. Eladó.
263 **Pór Bertalan.** Ullrich százados arcképe. Olajfestmény. Magántulajdon.
264 **Olgyay Ferenc.** A mácsai erdőben. Olajf. Eladó.

VI.

MAGYAR TEREM.

265 **Erdőssy Béla.** Halászbárkák. Vízfestmény. Eladó.
266 **Kacz Endre.** Nagymama. Olajfestmény. Eladó.
267 **Deák Ebner Lajos.** Kátyús út. Tempera. Eladó.
268 **Reinhard Károly.** Panna. Olajfestmény. Eladó.
269 **Bruck Hermina.** Csendélet. Olajfestmény. Eladó.
270 **Telepy Károly.** Fiume közeléből. (Sasok.) Olajfestmény. Eladó.
271 **Thein Miksa.** Emlékszel-e? Olajfestmény. Eladó.
272 **Telepy Károly.** Klotild-út a Zöld-tóhoz. Olajfestmény. Eladó.
273 **Telepy Károly.** Erdei vágás. Olajfestmény. Eladó. Eladó.
274 **Baditz Ottó.** Marokszedő. Olajfestmény. Eladó.
275 **Telepy Károly.** Halászat a Balatonon alkonyatkor. Olajfestmény. Eladó.
276 **Telepy Károly.** Balaton mellől. Olajfestm. Eladó.
277 **Sándor Béla.** Virrasztás. Olajfestmény. Eladó.
278 **Vastagh Géza.** Baromfiesoport. Olajfestmény. Eladó.
279 **Thein Miksa.** Dr. Herczel egyet. tanár arcképe. Olajfestmény. Magántulajdon.
280 **Keményffi Jenő.** Arckép. Olajfestm. Magántulajdon.
281 **Bruck Miksa.** Auvergnei házak. Olajfestm. Eladó.
282 **Nádler Róbert.** Veneziai vízér. Olajfestm. Eladó.

Vajda Zsigmond

R. B. báróné arc-
kepe, fentitöl, repr.
Vas. Ujs. 1886.
693. l.

Vajda Zsigmond

l.

Ernst-Muzeumaukcioja I

97-l.

EUCHARISZTIKUS DISZHANGVERSENY

A SZENT ISTVÁN BAZILIKÁBAN

VENI CREATOR SPIRITUS — ADOREMUS IN AETERNUM

MOZART

LITANIAE DE VENERABILI ALTARIS SACRAMENTO. NO. 243

BUDAPESTEN ELŐSZÖR

BEETHOVEN

MISSA SOLEMNIS (SANCTUS, BENEDICTUS. AGNUS DEI)

LISZT

O SALUTARIS HOSTIA. OFFERTORIUM A KORONÁZÁSI MISÉBŐL

GREGORIÁN KORÁLISOK

RENDEZIK: „A GYERMEKÉRT" A BUDAPESTI IX. EGYHÁZKÖZSÉGEK

KÖZREMŰKÖDNEK:

A BUDAPESTI PALESTRINA KÓRUS, AZ EMERICANA LISZT FERENCZ ZENEKARA VASZY VIKTOR VEZÉNYLETÉVEL ÉS AZ ESZTERGOMI PAPNÖVENDÉKEK GREGORIÁN KÓRUSA BÉRES ISTVÁN THEOLOGIAI TANÁR VEZETÉSÉVEL A SZÓLÓ RÉSZEKET MÜVÉSZEINK LEGKIVÁLÓBBJAI ÁHITATOS KÉSZSÉGGEL VÁLLALTÁK.

JEGYEK 60 FILLÉRTŐL 3 PENGŐIG: AZ EUCHARISZTIKUS KONGRESSZUS NŐI BIZOTTSÁGÁNÁL FERENCIEK TERE 7; RÓZSAVÖLGYI ÉS TÁRSÁNÁL SZERVITA-TÉR 5; A SZENT ISTVÁN TÁRSULAT KÖNYVKERESKEDÉSÉBEN KECSKEMÉTI-UTCA 2; AZ ÉRSEKI HELYTARTÓ HIVATALBAN I., LANT UTCA 2; AZ EMERICANA JEGYIRODÁJÁBAN IV., BÁSTYA UTCA 11 ÉS A BAZILIKA SEKRESTYÉJÉBEN

MÁJUS 23-ÁN HÉTFŐN D.U. ½6 ÓRAKOR

Vajda Zsigmond

Képviselőházi ülés terem

1) Ferenc József Koronáztatása, 1901
falkép az elnöki emelvény mögötti falon
apró lepattogzások
az elégge meg nem ért
mész használata
következtében. A
bomlási folyamat
régen megállott,
s oly csekély mértékű hogy laikus
észre sem veszi

Őrkény, r. h.

104

Vajda Zsigmond

Országház

E, osztály. Förendiház.

Varosi lépcsőház

menyezém

Egyházjog.

~~Pápai bulla ki-~~

~~nirdetése~~

falkép fentiből

E osztály.

Dunai lépcsőház

Harasztetet

~~A magyar Zászló~~

kissé piszkos

Megvizsgáltam

1940. aug. 6.

Wemesnádudvar, r. k.

100

Vajda Zsigmond

Képviselőházi ülésterem

Az 1848-as Ornág-
gyűlés 1901
falkép az elnöki
emelvény mögött.

Ugyanolyan állapot-
ban mint a párja

✓

Orgovány, ref.

104,278,

Vajda Zsigmond

Förendi házi társalgó

A Menyezet (dongaboltozat) hármas nagy képe, alatta fülkékben kiváljok képei az ablakoktól vagott ivcikkelyekben allegorikus alakok.

Különösen a közepős menyezet képen sok elpasztelédés, nehány allegorikus képen, jukkelyes lehullások is elég sürün lathatók

A képek kissé korrosak.

A rosz anyag használata következtében, különösen a fehér színekben

megvizsgáltam 1940. aug. 6.

erős leszenkülések

Wagyltétény, Kutyavár

100

Vajda Zigmond

megvizsgáltam 1940, aug. 6.

Képviselőházi Tárcal-
göterem falképei.

Hármas-kép a
Nemzetben. (a magyar történetből vett jelenetekkel) A pendentifekben fülkeszerű keretben fejedelmes és királyok arcképei.

Kisse fűstös,
pikkelyes leválá-
sok vannak, ami
a ki nem ért mérgy
használatára vall.
~~A pikkelyes leválás~~
~~csehéj mértékű.~~
~~Kép restaurálandó,~~
~~de nem sürgős.~~

A hármas kép alatti nagyobb fülkéjben királyok képei, az ivcikkelyekben térfi és nőt ~~[illegible]~~ jelkeszés ezek rendben ugyanúgy piszkosak

és tobb kisfülök erősen pasztellesedik.

Az ablakok ivcikkelyeiben allegorikus alakok.

Arda, ref.

200 103-104, 278,

Vajda Teréz

1908/9

Ferkèpzomfoiskèvk

144. l.

Vajda Tivadarné

1913. zsúrmentes kiáll-
Műveszház

2 olajf. csendélet à 300.-

~~Vesza Év. jel. 905. sól.~~
~~113.~~
~~905.~~ f.)

Szemere Bertalan kéziratá

VI. 148.

Vajda Zoltán

okl. mérnök az "Alapozás kézikönyve" c. munka egyik lektora volt.

dr. Gabos György könyvismertetése, Magy. Ép. ip. 1971. 11-12. sz. 726-728. l.

Vajda Zsigmond

Irod
2

Vas. Ujs. 1897. 494. l.
(Az uj országház
falfestményei)

La S. V. è invitata a partecipare

all'ASSEMBLEA GENERALE

della

SOCIETÀ ITALO-UNGHERESE

MATTIA CORVINO

che avrà luogo il 24 giugno p. v. alle ore 18
nella sala d'onore del Museo di Arte Decorativa
(IX., Üllői-út 33—35)

Il presidente
Tiberio Gerevich

Vajda Zsigmond

Vas. Ujs. 1897. 337 l.
(A Munsarnokból.)

Kedves levél c. képe
repr.
u.o. 341. l.

Nagyméltóságu
Méltóságos
Nagyságos

Dr. Szentiványi Gyula úrnak
~~úrnőnek~~

Bpest
VI. Lágymányosi u. 16.

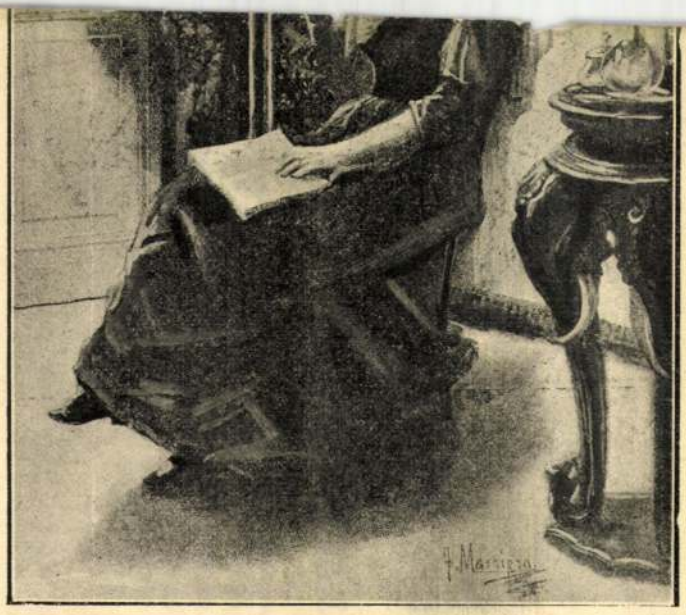

Elmerengve . . . .

Vajda Zsigmond

Erdő
z
Magyarhalom
1899. XXX. k.
706 h. (A. nőc
népség.)

M.D.K.

Vajda Zsigmond

"Tavaszi tárlat" cimmel ir Lázár Béla és beszámolójában kiemeli a müvész freskóit, s mint emliti, a kiállitások várják a müvész alkotásait.

Magyar Salon, Bp. 1899. május hó
321-352. lap

Vajda Zsigmond

„Dolnoki Béni" olajfestmény szerzője.

Magyar szinész portrék, 2. Cenner

Mihály: Festmények, szobrok, dombor-
művek a XIX század. Budapest, 1966.
katalógus, 28 l.

M.D.K.

Vajda Zsigmond

Arckép-csoportjáról nagy elismeréssel ir N. Istvánffy Gyula festőművész "A Képzőművészeti Társulat kiállitása" c. kritikájában.

Magyar Salon, Bp. 1895. május hó ,23. kötet 230-254. lap

Vajda Zsigmond

„Szigeti József," háromnegyed, alakos civil képe; –

Magyar kinészportrék : 2. : Cenner Mihály: Festmények, kobrok, domboimüvek a XIX század. Budapest, 1966. Katalógus: 39 f.

MDK

Vajda Zsigmond

Itatás, of.

Képzőm. Társ. 1910/11. téli kiáll. kat. 41.l.

MDK

Vajda Zsigmond

Teherszállitó, repr.

Mücsarnok 1908. tav. kiáll. kat.

MDK

Vajda Zsigmond Jertő

„Sturdelem a pálmázást" c képe KT. karácsonyi

Tárlatán, 1885.

MDK-A-I-1/1551.

MDK

Vajda Zsigmond fartó

„Br Radvánszky Bélání archépe"
„Női archép" c képei KT-ről. 1886.

MDK-A-I-1/1676.

MDK

Vajda Zsigmond fentő
„Angyi öröm" c képét elkészi a KT-tól. 1988.

MDK-A-I-1/1089.

MDK

Vajda Zsigmond festő

«Szerelmi jelenet» c. képét eladta (K.T.-nek?)

1884.

MDK-A-I-1/1346.

MDK

Vajda Zsigmond

Szentendrei festők 1. kiáll. 1930. márc.
N.Szsl. 2 l.

MDK

Vajda Zsigmond festő

„Isten oltalma alatt" c. képe KT-nél

1889.

MDK-A-1 - 1/2546.

MDK

Vajda Zsigmond festő

„Isten oltalma alatt" c képe KT-mól 1889.

MDK-A-1-1/2619.

MDK

Vajda Zigmond fertő
(Arco)
„Ennek nem kell cím" c képét vételre kínálja
1889.

MDK-A-I - 1/2656.

MDK

Vajda Zsigmond festő

„Kőrös ebéd" c képét Goron Júlia vette meg. 1890.

MDK A-I 1/2730.

MDK

Vajda Zsigmond festő

"Ennek nem kell" c képét gr Széchy

vette meg. 1890.

MDK-A-I - 1/2692.

MDK

Vajda Zsigmond festő

„Ennek nem kell cím" c. képét megvették. 1890.

MDK-A I-1/2724.

MDK

Vajda Zsigmond

A: M.művészet a párisi kiáll.-on. Mücsarnok, 1900, jun. 17. 315 l.

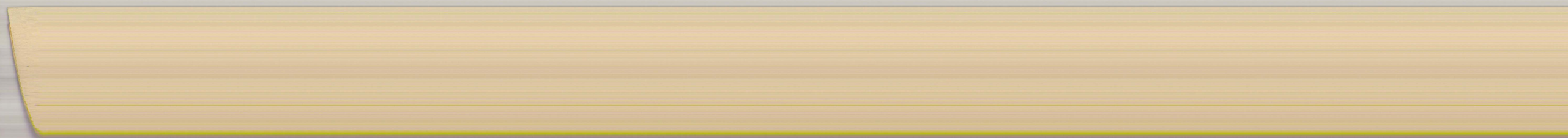

Szám: 4158 /1909

Határidő: –

A válaszirat alapjául szolgáló jelentés, megkeresés, rendelet stb. száma: –

Tárgy: A zólyomi járási főszolgab-
ró lakása bérének felemelése ü-
gyében.

A Műemlékek Országos

A f. évi június hó 28án fenti sz-
gabíró lakása bérlete ügy-
napig sem érkezvén Szimtő

Vajda Sándor

szürszabó

l. Kaposzvár

Grőffy

4. l

MDK

Idősb. Vajda Sándor kőfaragó

Képzőmüv.kiáll. Pápai Néplap, 1948.IX.12.2.1.

MDK

ifj. Vajda Sándor kőfaragó

Képzőmův. kiáll. Pópai Béplep, 1948. IX.12. 2.l.

Vajda Sándor

R. Bajkay Éva: Bécs 1919-1933

Amőészet, 1982. december

VAJDA Sándor

A Tett és a Ma körének Bartók iránti tisztele
a magyar avantgarde mozgalom 1920 után szinr
érdekes dokumentuma az erdélyi származásu ak
Antal Sándor, Vajda Miklós, és Vajda Sándor 1
zett bemutatkozó estjének müsörlapja...

CSAPLÁR Ferenc: Pótlások egy Bartók tanulmán

te és nagyrabecsülése átöröklődött
e lépő ujabb nemzedékére. Ennek
tivisták, Erg Ágoston , Heves Ferenc,
925 augusztus 4-én Szatmárban rende-

yhoz. = Tiszatáj, 1983/1. 55.p.

Vajda Sándor [ ]

l. Jakovits József

12

Vadas József: Nemigrónosok

Élet és Irodalom Bp. 1983. febr. 4. XXVII/5

Vajda Zsigmond MDK

1859-1931

Falfestményei az eklekticizmusból már a szecesszióba vezettek.

Mogány Ö.Gábor:Magyar festészet a XX.században. Bp.1959.39.l.

MDK

Vajda Zsigmond, festő

128. Kaméliás tölgy. Of.
225. A tolarodó. "

A Szegedi Képző mův. Egy. mükiáll. - Szeged, 1907. III.
Katal. 12, 15. l.

MDK

Fajda Zsigmond, festő.

13. Ősz. Of.
74. „Reddy" "
98. A Solakodó. "

A Szegedi Képzőmű. Egy. mű kiall. - Szeged. 1907-19
Kat. 9/113 l.

./.

M.D.K.

Vajda Zsigmond, festő

" Kuruc nóta" c. freskója a budai királyi palotában, a kuruckor eseményeire utal. 259.o. 1. jegyz.

Mára Éva: Vázlatok a kuruckorból. Martyn Ferenc festmény sorozata 259.o.

A Janus Pannonius Múz. Évkönyve. 1966. Pécs. 1967
Somogymegyei Nyomdaipari Váll. Kaposvár

1.-es sz. cédula

M.D.K.

Vajda Zsigmond

"Vajda Zsigmond" cimmel beszámoló a müvész munkáiról.
Az Országház kupolatermének ötszáznégyszögméterére hirdettek freskó-festés pályázatot, melyet a müvész nyert el és készitett.
Tizenhét év óta vesz részt a Képzőművészeti Társulat által rendezett kiállitásokon.
1859-ben született Bukarestben. Tizenegyéves korában tért haza és Lotz Károly tanitványa lett.

Magyar Salon, Bp. 1897.
28. kötet. 505-544. lap

2.-es sz. cédula

M.D.K.

Vajda Zsigmond

A művész több évet töltött Olasz és Franciaországban, majd Münchenben.
A Pannonia szállóban, a Royal szállóban, a Lipótvárosi Kaszinóban, a szegedi városházán, a nagybecskereki városházán és Schubert építész József köruti palotájában vannak freskófestményei.
Arcképfestéssel is foglalkozott. Igen sok főuri család tagjainak arcképét készitette.

Magyar Salon, Bp. 1897.
28. kötet. 505-544. lap

M.D.K.

3.-as sz. cédula

Vajda Zsigmond

Az Országház kupolaterméhez készitett freskoiból két vázlatot bemutat a lap: "Müvészet és tudomány" cimmel.
"Zene és ének", "Tanulmányfej", "Jó falat"
"Vajda Zsigmond" c. festmények repr.-óit hozza a lap a müvészről szóló cikk keretében.
"Kelet". falfestmény repr. az 577. lapon
"Ablakfestmény" a keszthelyi templom számára repr. 593. lapon és "Tilos" c. festmény repr. a 641. lapon
Magyar Salon, Bp. 1897. 28. kötet. 505-544. la

MDK

Vajda Zsigmond

Isten óltalma alatt, of.

Képzőmüv. Társ. kiáll. Arad, 1889.

11 1.

MDK.

Vajda Zsigmond fertő

„A két víg madár"
„Homtalan" c képeit KT-tárlatom
megvenik. 1887.

MDK-A-1-1/2077.

MDK.

Vajda Zsigmond festő

„A Kvintlindli" c. képét Eichy Antal vette meg.

1889.

MDK ~~A~~ ~~1~~ -1/2112.

MDK

Vajda Zsigmond

Magyar kiállitó müvészek névsora. Mücsarnok, 1899. 22.sz. 346-348 l.

MDK

Vajda Zsigmond, festö

Tollagi Adolf arcképe, of.

Képzőmüv.Társ. 1901-2.Téli Kiáll. Kat. 34.1.

MDK

Vajda Zsigmond, festö.
1859-1931

Horgászó Ámor. Jelezve. Vászon.

gr. Almásy-Teleki Éva műv.int. /v. Ernst-Múz./
II. Művészeti aukció. 1942. máj. 1c.-től kiáll. 18.-án
Kat. 4o.l. aukció.

MDK

Vajda Zsigmond

Aradi N: A m. tört.festészet az 1880-as évektől az 1919-es Tanácsköz. Művtört.Dok.Közp.Évk. 1954.55. Bp.1957. 293, 3ol 1.

MDK.

Vajda Zvigmond festi

„Kis libapántos" – hejrét KT-rovnoláromé 1887.

gr Zichy Jenő uzeri.

MDK A 1 -1/2139.

MDK

Vajda Zsigmond fertő

„Rémlet a mennyornáglál" a képét gróf Esterházy

Móric vette meg KT-tárlaton. 1888

MDK A-1-1/2412

MDK,

Vajda Zsigmond fertő

„Hagáitunk"
„Vendégeskikre"
„Vőiarchép" a képei KT-tárlatra

1887.

MDK-A-1-1/2038.

MDK

Vajda Zsigmond fertő

„Ueberböl vederbe" c hépét KT-tárlatán

Rosenberg Gyula vette meg. 1957.

MDK-A-1-1/1949.

MDK

Vajda Zsigmond futó

„Nove bajban"
„Dáli hadgyakorlat" c. képei VT.-hiál-
litáron. 1887.

MDK-A-I-1/1901.

MDK

Vajda Zsigmond fertő

„Női arckép"
„Fürdőben" c képei KT őni tárlatán, 1886.

MDK-A-L-1/1739

MDK

Vajda Zsigmond, futó

„Bál után"

„Bálí hadgyakorlat"

„Lumnitzer J. úrhölgy arcképe" c képei

KT öni tárlatán, 1886.

MDK-A-L-1/1741.

MDK

Vajda Zsigmond festő

„Vásáron" c képét dr Fodor József veszi meg.
1886.

MDK-A-I-1/1751.

MDK

Vajda Zsigmond fertő

„Vásárom" c képét KT-tárlatom eladja.

1886.

MDK-A-I-1/1755.

MDK

Vajda Zsigmond festő

„Tanulmányfej"

„Herzfelé"

„Nagymosás" a képei KT-tárlaton 1886.

MDK-A-I-1/1811.

MDK

Vajda Zsimond MDK

Résztvett a nov 25-én tartott ülésen.

Az Orsz.Magyar Képz.Társulat választmányi ülése.
Mücsarnok.19o1.3o.sz.367.1.

Vajda Zsigmond MDK

Résztvett az okt.27-én tartott ülésen.

Az Orsz.Magyar Képz.Társulat választmányi ülése.
Műcsarnok.1901.26.sz.333.l.

MDK

Vajda Zsigmond, 1859-1931.

Baromfiárus nő

A Lánchid

Ernst Muz. aukc. 53.sz. 1936. máj. 35 l.

MDK

Vajda Zsigmond, 1859-1931.

Interieur, of.

Strandolók, "

Női képmás, "

Árv. Közl. 1935. 2.rk.sz. 34.sz. 33 1.

MDK

Vajda Zsigmond, festő.

Hún monda. 1898. 1000 ft.-os Lotz díj.
(Uj országház.)

OMKT-Vánd. kiáll. 1910 szept. 8-dec. 27-ig.
Kitünt. műv. lajstr.- Hornyánszky V.
kny. 71. l.

MDK

Vajda Zsigmond, sz. 1859.

Mennyezet-terv, vf.

Almásy-Tel. 2.auk. 1939. nov. 43 l.

KDK

Vajda Zsigmond, 1859-1931.

Uzsonnázó család, of.

Árv. Közl. 1937. 7.rk.sz. 84.sz. 31 l.

Vajda Sándor

íparmúvész-szurszabó

Kaposvár

Györffy István dr

Magyar népi hímzések I. A cifraszűr.

Bp. 1930. 4. l

llusu szallagfonat teljes kifejlődését
ából, a korabeli emlékekkel való össze-
ik az apátság alapitási, illetve I. Béla

ra mutat, hogy a XI. század elejéről a
; a motivum kifejlődését és elterjedését.
kiindulópontját az esztergomi, végpont-

a vitathatatlan, hogy a honfoglaláskori
osabb rokonságot. Az a palmetta disz,
ékeinken, megtalálható ugyszólván telje-
/tarcali, eperjeskei, főképen a galgóci
os formában a Beregszászon talált ezüst

Fegyver, aranynyal tausált keleti

VIII. 60

Vajda Renée

rod

Bandé 1916

166 f.

MDK

Vajda Zsigmond, 1859-1931.

Női tanulmány, paszt.

Ülő kisleány, of.

Halászbárkák, of.

Karlsbadi részlet, of.

Árv. Közl. 1935. 2.rk.sz. 74.sz. 33 l.

Vajda Sándor

pápai szobrász
készítette a kormány-
zó mellszobrát a pápai
leventeokthon részére.
melyet 1944. ápr. végén lepler-
tek le.

Magyarország
(Esti lap). 1944.
máj. 1. (A Kormányzó
arcképének és mell-
szobrának leleplezése
a pápai leventeokthon-
ban.)

Vajda Sándor

Kaposvár Hussabó

teljes életrajz

laud

Györffyszür

203. l.

204. l.

MDK

Vajda Zsigmond

N.Szal. vezetőségi tagja.

Tavaszi Szalon katalógusa, 1929. máj. 3 l.

Eger (Heves)

Széchenyi-utca 11. Csák István
XVIII.sz.

(Szmrecsányi Miklós: Egri műve
1951, 76.l)

MDK

Vajda Zsigmond, 1859-1931.

Baromfipaic, of.

Árverési Közl. 1938. 3.rk.sz. 23 l.

MDK

Vajda Zsigmond, 1859-1931

Tanulmány, cer.

Árverési Közl. 1938, 3.rk.sz.

15 l.

MDK

Vajda Zsigmond, festő.

358. József főherceg arcképe, pastell

357. Auguszta főhg. asszony " "

KMT. - 1911 tav. kiáll. - Kat. 41. l.

Vajda Zsigmond, festő. MDK
1859-1931.

A Lánchid. Fa.
Jelezve.

Leány Chrysanthemokkal.. Vászon.
Jelezve.

Ernst Muz. aukc. 54. sz. - Itiáll. 1936 nov. 22-29.
Jegyz. 24. l.

MDK

Vajda Zsigmond, 1859-1931.

Bál után, of.

Uzsonnázó család, of.

Árverési Közl. 1937. 2.rk.sz. 81.sz. 4o 1.

MDK

Vajda Zsigmond, 1859-1931.

Halászó Ámor, of.

Tanulmány, cer.

Árverési Közl. 1937. 2.rk.sz. 81.sz. 4c l.

MDK

Vajda Zsigmond, festő.

Csónakázás a tengeren. Of. -

Macula non est inte. "

OMKT - Vándorkiáll. 1910 szept. 8 - dec. 27-ig

Tm. - Hornyánszky V. kny. 83. l.

MDK

Vajda Zsigmond, 1859-1931.

Leány chrysanthemokkal, festm.

Ernst Muz. 55. aukc. 1937. ápr.
37 l.

MDK

Vajda Zsigmond, 1859-1931.

Baromfipiac, of.

Tanulmány, cer.

A nagybányai templom oltárképe, of.

Árverési Közl. 1938. 4.rk.sz. 85.sz.
35 l.

NDK

Vajda Zsigmond, 1859-1931.

Baromfipiac, of.

Árverési Közl. 1938. 6.rk.sz. 34 l.

MDK

Fajda Zsigmond, festő.

Kompozíció, of.

Alk. - Művészház, - XVI. Kiáll. - 1943 aug. - Magyar Nemzeti Jegyz.

MDK

Vajda Zsigmond, festö ?

a Nemz.Szal.ig.tagja.

a Nemz. Szal. societ.tagja.

A Magy. Akv.- és Pasztállfestök Egy. X.kiáll. 1923.Nov.
Nemz.Szal. Kat.

Vajda Zsigmond

MDK

A Nemzeti Szalon államositása esetén megalakulandé intéző szerv művésztagjának javasolják. 1919 jun 27.

~~126.61~~ 128.o.

M.T. Képz. Él. Bp. 1960.

MDK

Vajda Zsigmond

N. Szal. őszi tárlat, 1921. szept.

2 l.

MDK

Dunántuli tav. tárlat. Képzőművészet, 1932. 51.sz.
136 l.

MDK

Vajda Zsigmond, sz. 1865.

Mátyás fogadja a küldöttséget, mely királlyá való választásáról értesiti

Magy.remekmüvek. Ernst-Mus. 47.kiáll. 1921.máj.
17 l.

MDK.

Vajda Zsigmond festő

"Bakter" /olaj/

Árverési Kiállítás 1939. december.

50.l.

MDK

Vajda Zsigmondm 1859-1931

Tavasz, of.

Árv. Csarnok, 1940. jun. 94.sz.

41 l.

MDK

Vajda Zsigmond, 1859-1931.

Szent István, szén

Nagy Lajos király, szén

Lehel vezér, szén

Ernst Múz. auke. Árv.Közl. 1.rk.sz. 1939.jan.

47-48 l.

MDK

Vajda Zsigmond, 1859-1931.

Mátyásnak hirülhozzák királlyá választását, of.

I.Ferenc József koronázása, pf.

Mátyás király, szén

Árpád vezér, szén

Ernst Muz. aukc. Árv.Közl. 1.rk.sz. 1939.jan.
47-48 l.

MDK

Vajda Zsigmond, 1859-1931.

Önarckép, cer.

Nagy Lajos fogadja a koronát hozó lengyel követséget, of.

Mátyás a nép között, temp.

Ernst Muz. aukc. Árv.Közl. 1.rk.sz. 1939.jan.

47-48 l.

Vajda Zsigmond.

OMKT.1895.tav.

Vajda Zsigmond festő.

Arckép-csoport. Olajf.

OMKT. 1895. tav.

MDK

Vajda Zsigmond

Tavasz, of.

N.Szal. 1913. tav. kiáll.

26. 1.

MDK

Vajda Zsigmond, festö
1859-1931.

Bál után. Jelzett. Olf.

Árverési Közlöny. Festm., rajzok. 1936 okt.4. rk.sz.
45.1.

M.D.K.

Vajda Zsigmond /1859-1931/

817. Bál után. Olajf. 103.5x82.5 vászon.
818. Justicia. Pastel. 50x67 papir.
819. Leányka kecskével. Olajf. 14x18 fa.
820. Bál után II. Olajf. 75x100 vászon.

Háborus mütárgyveszteség-jegyzékek. IV. füzet.
MUMOK. Bp. 1952. 58. 1.

Vajda Zsigmond

Ebédre készülés, olaj

A Nemzeti Szalon első máramarossziget kiállítása.
XXXIII. vidéki kiáll. 1908. 10 1.

Ludányhalászi /Aggházy/ 3

oldalt befelé 1 ablak, az U
oromzatos bejárati csarnok,
két ablaknyilással, majd 4
hasonlóan. A bejárati ajtó
tük az emeleti két középső
tafejezetes falsávtól elvá
kok félkörivesek, emeletie
szemöldökpárkánnyal és mély
párkány között. Belül kétm
helyiségek.

Irodalom: Mocsáry I. 221 l.
Magyar-országi Minerva, II
irata. Századok, IV-187o, 2
Pest, 1875, 6o l. - Borovsz

Vajda Zsigmond

A kedvenc nótája, olaj

A Nemzeti Szalon első máramarosszigeti kiállitása.
XXXIII. vidéki kiáll. 1908. 7 l.

három-három íves árkáddal
fal, mely elzárja a felső
belsejéből. A középső árka
dók. A XIX. század elején
felé kihajló famellvéddel.
kétboltszakaszos, XVIII. s
Berendezés: Főoltár: rokok
tabernákulum áll, a két te
dozó puttokon kivül balra
Szt.Ambrus és Szt.Ilona á
vön Agnus Dei. A falon fel
retben, háttérben festett
megtalásának jelenete, XV
ságu de egymáshoz tartozó
Nep.Szt.János-oltár, a szé
egy oszlop mellett Szt.Pét
középen párkány, felette i
tárt függönnyel. Ez a temp
Az oltár legfelső lezárás
nes ábrázolásával, kétolda

Vajda Zsigmond

Őszi reggel, olaj

. Nemzeti Szalon első [illegible] kiállításán.
XXXII. vidéki kiáll. 1908. 11 1.

eredetileg Nándor volt, csak 1906-ban
t. Elsőizben az 1332-1337 évi pápai
-ban Nádasdy Ferenc birtoka. 1633-
nyvekben Landor néven szerepel, 5 adó-
Balassa Imre részbirtoka. 1715 és 1720-
irtak össze. 1740-ben a Jeszenszky- és
itteni birtokosok. 1770-ben részben
z tartozott, részben Esterházy Miklósé,
ay-család birtoka.
ásánál egyutcás település, egy párhuza-

ly/
e 1743-ból, História Domus 1830. Cano-
A török dulás előtt kis templom volt,
szentelve. Külön épitett kő harangláb-
ógötte temető. 1706-ban ~~újjászervezve~~ A török után falúk után
rgely volt, de ismeretes valamennyi
jelenlegi templom a régi helyén é-

Vajda Zsigmond

Bulldogg család, olaj

A Nemzeti Szalon első máramarosszigeti kiállitása.
XXXIII. vidéki kiáll. 1908. 7 1.

széles, alacsony formájával,
kisnemesi vidéki épitkezésre
a magyar reneszánszban elős
még sok helyen, ha nem is tu
évvel később, mikor a magya
di épitészekkel ujabb stilu

Irodalom: Mocsáry I. 175 l.

Vajda Zsigmond

Hattyuk, olaj

A Nemzeti Szalon első márványarosszigeti kiállitása.
XXXIII. vidéki kiáll. 1908. 7 l.

kulum mellett két kis angyal
~~hajolva, hanem előre.~~ A főol
~~utánzóan~~ szürkére ~~vannak fes~~ márvánnyal
párkány háttere sötétvörös.
rintuszi pillérfejezetek fin

Az egyetlen régi mell
oltár stílusában épült. Szín
szerűbb. Az erős, vizszintes
tartja. Vizszintes lezárással
dik. Az oltárkép Nep.Szt.Ján
sos mű a XVIII. század végér
kel, oszlopokkal, fent lendü
kony barokk puttóval. A két
tozik, párosan különböző for
ban. Jóarányu, klasszicizáló stá
szitó lombdisszel és foglala

~~Eredeti~~ keresztelőkut
latt, fehér, kevés arannyal.
melyet négy arany kigyó teke

Vajda Zsigmond

Tó a kastély előtt, olaj

A Nemzeti Szalon első máramarosmigeti kiállítása.
XXXIII. vidéki kiállítás. 1908. 9 l.

Vigasztalást, a' bünös b
Mátrá Verebélyi Sz: Hely
lött történeteknek leraj
Rézmetszet. 14.6 x 8.2 c
vizzé nevelkedett kis ku
eredtéről, ottan lött t
Pest, 1797. - Zeller met
a megegyező részletek, i
szerzetes. Uj az előtérb
gyar Művelődéstörténet.

3. A mátraverebélyi templom
Kimnach László rajza uté
lyen.- Megjelent: Az osz
ben. Magyarország, 5. kö
Jellege: Barokk.
Külseje: A mai barokkori
épittette 1763-ban. Ugya
dát is épitettek, mely m

Vajda Zsigmond

Nyomon, olaj

A Nemzeti Szalon első máramarosszigeti kiállitása.
XXXIII. vidéki kiáll. 1908. 8 l.

ctanak, de Berényi püspök által csak
2./ Szt.Anna, 3./ Szüz Mária, ölében
ekrestye felett nagyméretü oratóriuma

ra állt az 1750 körül épült kálvária,
, Máriával és János evangelistával.
l levezet, középen egy hasig érő mell-
k áll. Alatta nyugat felé egy pince,
ebb, az Ur koporsója talált benne he-
isemondásra is. Az épitmény az évek
és részben rombadőlt. Maga a forrás
edetileg zarándokoltak, majdnem telje-

.ca Visitatio két monstranciát, két
és tizenegy casulát sorol fel.
dőben kis kolostor is épült a kegy-
ek számára.
tivezető országut mellett völgyben fek-
sonyabb erdős dombjai alatt. A templom
néz. Előtte gyepes térségen lombos fák

MDK

Vajda Zsigmond, festö
1859-1931

Autós társaság. Jel. Olf. Vászon.

v. Ernst Muzeum VI.művészeti ~~kiáll~~ aukció. Kiáll.
Kat. 29.1. 1947 okt.12-19.

Vajda Zsigmond

8 kép, köztük Immaculata

[illegible] 7 l.

M. D. K.

VAJDA Zsigmond festő

Bp. várhalota első fejedelmi lakosztály mennyezetkitének festésére megbízás

Ybl Budo 276.

Vajda Zsigmond festőművész
A zene
Szépm.Muzeum I.Grafikai kiállitása
19o7 február

[illegible] négy rez sarokveret s két rezesalt, a köldökveret hiányzik. Az alsó táblán köldökveret s négy kisebb sarokveret. A csattokba az 1478. évszám van belevésve, az alsótáblán ugyancsak az 1478. évszám van bepréselve, míg a felső táblán 1488 (!).

Nürnbergben, 1477-ben nyomták Anton Koburger nyomdájában. A finomabb kidolgozású iniciálé és Mátyás király címere a budai renaissance miniaturafestészet stílusától eltérő gótikus modorban készült, valószínűleg Nürnbergben.

Az előzéklapon olvasható egykorú, vörös tintával írt feljegyzés szerint Mátyás király a veszprémmegyei lövöldi karthauzi kolostornak ajándékozta, több könyv, s pénz kíséretében, abból az alkalomból, hogy 1480 január 25-én Beatrix királynéval, Aragoniai János bíbornokkal és kíséretével meglátogatta a zárdát. „Iste liber est domus vallis sancti Michaelis Archangeli in Leweld ordinis Cartusiensis. Emptus eidem domui per Inclitum Regem Mathiam Anno domini 1480 quo anno cum Domina Regina Beatrice contorali sua visitauit et pernoctauit in predicto claustro in festo Conversionis sancti Pauli Concomitante Reverendissimo et illustrissimo domino Johanne filii incliti Regis Sicilie sive Neapolis Cardinali et conservatore ordinis Cartusiensis Legato a Latere misso. Qui eciam dispensavit auctoritate summi pontificis super ingressu inclite regine et suarum pedissequarum ad monasterium ibidemque pernoctavit in cella procuratoris. Et super Esu carnium in cena in dicto monasterio contra ordinis rigorem. Quibus a monasterio recedentibus tercio die ipsum dominum regem subsecuta fuit tam gravis infirmitas vt de eius vita desperaretur sed tandem per orationes fidelium dominus misertus est eius Et donavit ad edificia duarum cellarum primo CCCC florenos secundo iterum CC et CX. Post emit plures libros et donavit plura ad edificia piscine in alia Leweld et ad

Vajda Zsigmond festőmüvész
~~Osztrák-~~Magyar ~~monarchia~~ müvésze~~tnek ki-~~
~~állitása~~ Oroszországban
Mücsarnok, 1899, 4o5 lap

sadó értéke bennfoglaltatik.

Kiváló tisztelettel

DOBOS BÉLA
okl. gépészmérnök
villamossági és műszaki vállalata
Budapest, IV., Váci-u. 56-58.
Telefon: 84-3-98.

Vajda Zsigmond

Lóverseny, olaj

A Nemzeti Szalon első műtárgyvásárlási kiállítása.
XXXIII. vidéki kiáll. 1908. lo 1.

Cserhát legalsó dombvidéke
lé huzódik, az ~~Almássy~~-kas
felé. A főutca a domboldal
felé törik meg. Legujabb h
parasztházak nincsenek.

R.kat.plébániatemplom./Mári
Története: A községben tem
lom történetéről a Verebi-s
nica Visitatiok tájékoztatn
án, melynek a község a legu
György fia Péter siremléke,
hunytat nevezi meg, mint épi
a mai templomnak eddig az i
lett készülnie. Az épitmény
tudni, csak annyit, hogy 15
XVII. században, pontosabba
évi tanukihallgatás alkalmá
apátsághoz tartozónak vallj

Vajda Zsigmond

Alkonyati látkép a budai kir. vár terrasszáról Pest felé tekintve

a Debreceni Déri Múzeumban.

Déri 208. l.

MDK

Vajda Zsigmond

Találkozás, olajfm.
A barátnők, "
Parforce-vadász, olajfm.
A tenger öre, "
Hazafelé, "

Képzőm.Társ.1909/10. téli kiáll.kat.51.l.

MDK

Vajda Zsigmond, festömüvész

az állandó országház épitése körül szerzett érdemeiért

a harmadosztályu vaskorona-rendet kapta.

A hétről. Kitüntetések.-Lechner Ödön ünneplése. Vállalkozók Közlönye és a Magy. Épitök Lapja. Bp. 1906 jan. 24. 1. old.

MDK

Vajda Zsigmond, festö

A tenger öre. Olf.

MK.Dec.Diz. Müv.Kiáll. 1934 nov.-dec. Kat. 4.l.
Szépm.Múzeum.

Vajda Zsigmond MDK

Azok között a müvészek között emlitve, akiktől a Hazai Müvásárlók Alkalmi Egyesülete áprilisban müveket vásárolt.

Hazai Müvásárlók Alkalmi Egyesülete.
Mücsarnok.19ol.14.sz.2ol.sz. C.

Vajda Zsigmond

A tenger őre, olaj

Magyar Képzőművészek Segitő Bizottsága. Művészeti kiállitás, 1914. 4 1.

háromlábu, puttofejekkel
tett fehér, fából készit

Keresztelőkut fa,
keresztelését ábrázoló s
ornamentikával, XVIII. s

A templom bejárat
dalt, vörösmárvány tábl
PÁSZI János / Nagy o
sága által épült / a nag
halt 1785 évben aug. 62 é

Irodalom: Mocsáry I. 3lo
vármegyében. Vasárnapi Uj
/képe 93 l./ - Pászi Ker.
romlásának és az uj felép
Hely nélkül, 1912.

Szentháromság-oszlop.
Jellege: Klasszicista.
Leirása: A templommal szem

Vajda Zsigmond

A kis kiváncsi, olaj

A Nemzeti Szalon első máramarossziget kiállitása.
XXXIII. vidéki kiáll. 1908. 7 l.

ıtives ablak, nyeregtetején cseréhéja-

ém, két fél- és két szabad oszlopon
iel.
.- Borovszky 72 l. - Bienik János:
egyház története 1517-1917. Balassa-
s-Gyimesy Károly: Evangélikus templomok.

század derekán, előbb a Nyáryak kastá-
, végül a Schrecker-családé volt.
ialán emelkedett helyen áll ~~a jelenlegi~~
ces, zömök hossznégyszögalaprajzu tég-
felé a század elején L alaku, szintén
ásu szárnyat épitettek. Homlokzatán
érő sima lábazat, középen enyhén előre-
ródással. Földszintjén középen szegment-
, balról egy /az második befalazva/
ablak, finom kosaras, füzéres, rozettás

MIK

Vajda Zsigmond

Aranykor, paszt.
Kard-táncosnő, paszt.

Szegedi Képzőműv. kiáll. Egy. Tavaszi kiáll. 19o1. 1.

MDK

Vajda Zsigmond,

a kőbányai polgári serfőző fővárosi palotájának művészi homlokdíszére hirdetett pályázaton a bizottság fenti pályaművét. 200 koronáért való megvételre ajánlotta.

Kitüntetések. - Művészet. 1905. 4.sz. 271.l.

Vajda Zsigmond

Árverési Csarnok aukciói

1933. okt. 3 sz.

878. Leányka Kecskével

c. képe. repr.

Vajda Zsigmond

Kártyapartia zárdában
c. képe repr.

Művészet (Szabó-féle)
1900. 903-4. l.

A vadászat, c. képe
u. o. 913-14. l.

MDK

Vajda Zsigmond festőművész.

Árv. közl. 1941. márc. 2.rksz. 97. auk.

12 l.

MDK

Vajda Zsigmond

Magyar művészek Oroszországban. Műcsarnok, 1899. 26.sz. 4o5 l.

Vajda Zsigmond

Karvi katuraja

Mark Sajostol

Uj Idok 1899.

V. 14. sz.

Lásd

Mark Sz.

Csomagjaban

Vajda Zsigmond

Művészet 1902 153, 159
154–161, 163
– 1905. 271
– 1907. 71, 131. 179
– 1908. 165. 371
– 1909. 296
– 1911. 121, 122, 130, 136, 149
– 1912 334

Magyar Művészet
1927. 8, 166

csú

. —

73

2201(309). —

), 2497

85), 4377

6i), 1935

6i), 1599

6(166). —

). —

) Nagy-

Szegény

42). —

Uj kev-

mepen

zszatok

(237).

olvasmány 583 (66i), 1733 (188). — Érdekes

Vajda Zsigmond

Szül. 1858.

621. A Kalydoni vadászat
vászon, 152X87, jelezve:
Vajda 1869.

622. Allegoria, vászon
49X31·8,

Ernst Múzeum aukciói.
38. sz. Bpest, 1928.

A MŰEMLÉKEK ORSZÁ

BUDAPEST, VI., ÁL

4/1928.

.....szám.

Felvidéki Egyesületek Szö

Elnökségé

MDK

Vajda Zsigmond, festö.
/1859-1931/.

A Lánchid. Jelezve. Fa.

Az odaliszk. " Of.

Ernst Muzeum aukciói. 52.sz. II. rész.
1935. nov. -Képek. Kat.23.l.

Vajda Pál

Kapai könyvtár

l.

Magyar Könyvszemle

1909. 382, 383 l.

DR. SZABÓ GUSZTÁV NY. R. TANÁR

SERLEGBESZÉDE

Vajda Tál

építész

Gólh Sándor villa-

jainak átalakítása.

Színházi Élet

1935. 27. sz.

(Képpel.)

Vajda Pál

Lód
=
Színházi Élet
1938. 2. sz.
(Az építész álmai.)

52 *La fattucchiera di Trastevere.*
53 *Arabo seduto.*
54 *Mendicante arabo.*
55 *Famiglia marocchina.*
56 *Serenata.*
57 *L'amatore delle piante.*
58 *Schizzo.*
59 *Nudo.*
60 *Una via di Siviglia.*
61 *Mulattiere.*
62 *L'anacoreta.*
63 *Un cantuccio di Tangeri.*
64 *Due cardinali.*
65 *Marocchino seduto.*
66 *Cavallo al Marocco.*
67 *Chiesa di San Giuseppe a Madrid.*
68 *Maniscalco marocchino.*
69 *Meditazione.*
70 *Un diplomatico.*
71 *Il pittore Zamacoïs.*
72 *Spiaggia.*
73 "*Aissana*".
74 *Il maestro di cerimonie.*
75 *Velasquez* (tre rami).
76 *L'anacoreta* (acquaforte di prova).

Vajda Pál

SESTRIERE OLASZORSZÁG ÚJ SI-PARADICSOMA

Néhány éve még a Torino melletti Sestriere jelentéktelen és primitív kirándulóhely volt s ma úgy emlegetik az egész világon, mint Olaszország si-paradicsomát. Novemberiől áprilisi elejéig vidám nemzetközi társaság lepi el Sestrieret, mert fekvése és szerencsés hóviszonyai folytán a sielők majdnem féléven át üzhetik ezt a kedves, egészséges és népszerű sportot.

Az ipari Olaszország egyik legelőkelőbb irányitójának, Agnelli senatornak jutott eszébe az a gondolat, hogy Sestrieret kiemelje a névtelenség homályából. Öt évvel ezelőtt óriási sporiszállót épittetett a Dolomitoknak erre a legdélibb nyúlványára. Akkoriban mindenütt rosszak voltak a hóviszonyok és a sportemberek szinte tódultak Sestrierebe, ahol ősztől tavaszig mindig ideális hó van. A nagy hotelt tréfásan ember-garázsnak nevezték el, ahol mindenki megkapta a maga modernül berendezett, rádióval ellátott, tiszta és elegáns fülkéjét. A második évben a vezetőség kénytelen volt megépiteni új, tizennégyemeletes felhőkarcoló-hoteljét. Ez már annyira modern, hogy még lépcsőháza sincs, csak liftjei és egy csigalépcsője. Tekintve, hogy ez sem tudta befogadni már az ideözönlő olasz és nemzetközi társaságokat, rövidesen egy kilencemeletes luxusszálló is épült a pinia-erdő szegélyénél.

Sestriere azóta folyton fejlődik, hogy a növekvő forgalmat el tudja látni. Torinótól több nagyszerű autóút vezet föl, de könnyen el lehet érni vonattal is. Közben valóságos kis üzletváros nőtt ki a sziklákból a hotelek körül, vannak moziai és más szórakozási lehetőségei. Maga a telep 2000 méter magasságban fekszik, de a sielők drótkötélpálya segitségével percek alatt 2700 méter magasságig juthatnak, ahol sifutók számára ezer nagyszerű túralehetőség kinálkozik. Az idei szezon nagyszerűen indul. Sestriere siparadicsoma rekordforgalomnak néz elébe.

B.

A »Principe di Piemonte« luxushotel éjjeli világításban

Budapestről valaha azt mondták, hogy *»a kávéházak városa«*. Ma ez a megállapitás csak annyiban áll, hogy a kávéházi kultúra sehol sem gyökerezik olyan mélyen, mint nálunk. És igy természetes az is, hogy Pest dicsekedhet a világ legszebb és legdrágábban berendezett kávéházával, a *New-York*-kal, amely ma éppen olyan idegenforgalmi attrakció, mint néhány más világhirű pesti épitészeti műremek. A gyönyörű épitmény, amelynek mennyezetét *Lotz*- és *Magyar Mannheimer*-freskók ékesitik, mai pénzre átszámitva kerek *egymillió pengőbe került*. Természetes, hogy azóta is százezreket fektettek korszerű átalakitási munkálatokba. Hogy mást ne mondjunk, ott van az üvegfallal igen szellemesen elhatárolt csodás művészterem, amely exkluzív mivoltában is szerves része a hatalmas kávéházüzemnek. Itt az Amerikából nemrég hazatért *Berkes* Béla szórakoztatja cigányzenével a közönséget, míg a kitűnő jazz- és szalonzenekar a gyönyörűen kiképzett karzat kiugrásában játszik a kávéház és az úgynevezett »mélyvíz« publikumának. Ezt a részt csupán a legújabb rezsim varázsolta meleggé és barátságossá a kényelmes bordó plüssfotelekkel és a bordó plüssfalakkal.

Általán roppant érdekes a *New-York*-kávéház közönségének sehol másutt nem tapasztalt összetétele is. A művészteremben Budapest legmondainebb világa vacsorázik: arisztokraták, neves politikusok, a gazdasági és ipari élet előkelőségei; a mélyvízben és a kávéházi részben az irodalom és művészet nevezetességei, a filmszakma vezetői, sportvezérek, ügyvédi és orvosi társaságok, pesti patricius kereskedőcsaládok. És természetesen sok külföldi, akiket már otthon figyelmeztettek Pesten megfordult ismerőseik és barátaik, hogy el ne mulasszák megnézni a világ legszebb kávéházát, amelynek konyhája is méltó a helyiség szépségéhez. Ami már csak azért sem csoda, mert az üzemet *Patat* Lajos, a Nemzeti Kaszinó volt konyhafőnöke vezeti, mint igazgató.

A műremekek kávéháza

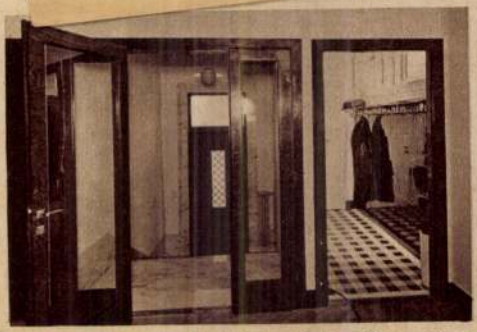

A fogasokat és függönytartókat Diósy János cég (VII., Rákóczi-út 24.) szállította

A kárpitos munkákat Kerekes János (IV., Duna-utca 4.) szakértelemmel készítette

Az összes villanyszerelési és csengő berendezést készítette SÁRDI JÁNOS villanyfelszerelési vállalata (VI., Róbert Károly-körút 68. Telefon: 29—21—51.)

*

A szobafestő és mázolási munkálatokat végezte KÁTAI JÓZSEF diszitő-, szobafestő- és mázolómester. (IV., Magyar-utca 42.)

*

A linoleum burkolatokat CSÁSZÁR IMRE cég (IX., Lónyay-utca 36.) készítette

A villa központi fütési és vizvezetéki munkáit Knúth K. cég Budapest, VII., Garay-utca 10. végezte

(Seidner felvételei)

jobb egy üveg eredeti Törley vagy François.

*

A női divat rendkívül fontos közgazdasági tényező. Sok minden forog e körül. Még a lakberendezők fantáziáját is erősen befolyásolja. Legújabban a nappali és hálószobák függönyei és bútorkárpitozásai olyan fényes egyszínű szatenanyagból készülnek, mint a bálozó hölgyek ruhái. Láttunk ilyen szürke, mogyorószínű és sötétkék szaténnel bevont szobákat, gyönyörű szépek és egész újszerű hatásúak. Lélekzetvisszafojtva léptünk egy elefántcsontszínű szaten nappali szobába; a fehér szaten függönyök úgy omlanak alá hosszan a földre, mint egy szép, liliomkarcsú menyasszony hosszú uszálya.

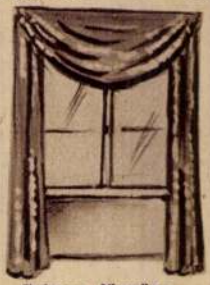

Selyem függöny

*

Egy intim szalont láttunk, melyben a belső ablaküvegek színes tejüvegből készültek, és ezeken át érdekesen hatott a két ablaktábla között elhelyezett lámpák fénye.

Szinházi Élet 1938. 2. n.

ij,esetleges lakbér,stb.

ak:az összes beprizmálással és
ssal kapcsolatos költségek.

ülönböző,egy főtétel alá tartozó

etezendők,hanem minden főtétel

andó. Ha tehát pld.a következő

adások merülnek fel:telefon P 3.20,

kkor ezek a költségek a tulajdon-

feltüntetendők,a hátlapon az

övetkező irandó:

öltségek P 10.78.

értetődőleg egyezik az elszámo-

Vajda Pál

épitem

Szinhári Elet

1936. 40 m.

kepekkel

Varjak

Irta:
Sásdi Sándor

(Uj Vajda Pál rajzaival)

A professzor nem faggatta tovább az asszonyt. Szárazon hadarta bele a telefonba, mit kér. Aztán lecsapta a kagylót. Még hallotta ekkor csengeni benne a felesége hangját, de ugy szólt az, mintha nagyon távolról, bágyadt messziségből futna hozzá a hang. Mint valami tücsökcirpelés a messzi rétek felől.

Mennie kellett: várta a két beteg ember; életük függött most a kezében, vékony, szakadozó szálakon.

Ki lehet az a férfi?

Izgatottságát nem birta palástolni, keze is remegett kissé, ahogy a késhez nyult később a mütőasztalon. Rutinos készsége mégsem hagyta cserben: a veszélyes vágást biztos mozdulattal hasitotta.

Ki lehet az a férfi? És?...

Az ő felesége.

Nem lehet!

Sietni, sietni, sietni kérem!

Idegesen nyult a csipeszek s a tamponok után. Összeharapta a száját, nem szabad elrontani, nem szabad!

Még ha a felesége is... De itt két emberélet...

Hát az ő élete? Az kutya?

Közben, a sebészálarc mögött halkan, pattogva adta ki a parancsokat:

— Pensz... pensz... tampon... müzö...

Különös hangja volt annak a férfinak, ismerős, határozott. Ha ezzel a késsel... Csak egy kicsit... A karidegeit, amelyekkel ölelni tud, szoritani. Amelyekkel akarja az asszonyt...

A beteg megmozdult.

— Altatni, tovább...

Édeskés étergőz szállongott a fehér terembe.

Ha a telefonkagylóba étert lehetne tölteni, mialatt odaát a másik belebeszél... Vagy kloroformot.

— Tampont...

Ki fekszik fájdalmasabb kinpadon, ő maga-e, avagy a beteg?

Sietni!

Lázasan szalad a munka. Egy öltés..., kettő... nyolc... kész!

Ledobni a köpönyeget és a kesztyüt. Huzza, kérem, nem tud sietni?

— Igenis, professzor ur!

Riadtan nézett utána az asszisztencia.

— Majd holnap bejövök s megnézem.

Kiszaladt.

— Elhozták a ruhámat otthonról?

— Igenis, professzor ur.

— A soffőr jöjjön. Most nem rendelek, fontos dolgom van.

Dobálta magáról a ruháit. Rekedten szólt a soffőrnek:

— Haza!

S a roppant feszültség e szónál felengedett. Haza? Hisz mire hazaér... Vagy az is lehet, hogy nem talál ott senkit. Tudják azt előre, jól...

Rohan az emeletre. Két aprót csenget, topog a lábtörlőn.

A szobalány mosolyogva nyit ajtót. A konyha felől pörköltkávé illatát hessegeti a szobai keresztszél, a macska unottan nyujtózik. A szakácsné egykedvün dudorász valami utcai dalt.

— Ki van itt? — riad rá a lányra.

Aztán feleletet sem vár, rohan beljebb. Még egy ajtó, még egy... Hol vannak ezek?

Végre!

A férfi ott van. Mellette a felesége.

Most kinyitja a torkát, hogy nagyot kiáltson. Már nyelvén van a hang, de megtorpan.

Az a férfi most emeli föl a telefonszerkezetről a fejét és kelletlenül mondja:

— Ezt ma nem lehet megjavitani, nagyságá! Majd holnap elhivom a másik szerelőt!

Az uj forgalmista odasietett hozzá.

— Nem várták a méltóságos urat.

A vonat már nem is látszott. A kijáratnál Wolf, a segédjegyző támogatta feleségét. Biztosan megint a kórházból hozza. Az ikrek születése óta betegeskedik az asszony.

Az uj forgalmista odaszólt:

— Kisztihand, kis nagyságos. Remélem, jó egészségben tetszett hazajönni?

A segédjegyző erőltetett vidámsággal mondja:

— Hála Isten, meggyógyult az Iduska...

Bencze bosszankodik, hogy nem küldtek kocsit elébe. Csoronkának, a pályaőrnek, aki arccal áll elébe.

— Méltóságos ur, hajnalban megborjazott a Viola tehenem.

— Amelyiket az én gazdaságomban vett?

— Az, méltóságos ur. Bikaborja született a Violának. Akkora, hogy harmadmagammal alig győztem világrahuzni. Már megáll a négy lábán. Ugy szopik, hogy alig győzi nyelni...

Bencze idegesen vág közbe.

— Fusson le kérem a Binder-kocsmába, nem áll-e ott a hintóm.

Csoronka már szedné a lábait, de eszébe jut.

— Éppen akkor hoztam egy liter rizlinget, amikor bejárt a gyors. Üres a kocsiut a Binder előtt. Az ivóban is egymagában danol a vékesdi részeges kupec...

Négyre járt, de a decemberi setétedés szürkesége odahullt már a hóval belepett tájra. A Binder-kocsmából a vékesdi kupec nótázása hallatszott, az országuton szánkó csilingelt.

— Fehér karácsonyunk lesz — mondta Csoronka és mosolygó arcán még szélesebbre terpeszkedett a derü, amikor az őrház ajtaján fehérben, az édesanyja koszorujával, fátylával a fején, kilépett a legnagyobb leánya.

— Betlehemet jár a Matild. Viszi a bölcsőt, amelyikben a Kisjézus fekszik. Tavaly is ő vitte. Nem dicsekvésből mondom, de senki se énekeli szebben a Csordapásztorokat...

Ugylátszik, a bikaborju tiszteletére berugott Csoronika. Bencze unja a szóáradatot, előveszi az erszényét és pénzt nyujt feléje.

— Vigye be a böröndjeimet a váróteremben, aztán hivja föl Hidasházát. Ne a kastélyt, hanem az intézőlakot kapcsoltassa és mondja meg Wirthnek, hogy azonnal küldjön szánkót...

A váróteremben pirosan izzott a vaskályha. A petróleumlámpa cilindere kormosan ölelte körül a széles lángot.

— Persze, a birkaborju! Csoronika elfeledett lámpát pucolni ma...

A padon kalapos nő ült. Térdére teritett ujságpapirosról evett valamit. Bencze önkéntelenül is figyelte. Mohón evett a nő, de kiszámitott, szinte ünnepélyes mozdulattal vitte szájához a falatot. Amikor tekintetük találkozott, a nő közömbös, szinte fásult hangon mondta:

— Talán megkinálhatnám uraságodat. Házikolbász. Szegiben kaptam a birónétól.

— Köszönöm, engem vacsorával várnak otthon.

A váróterem előtti kopasz gesztenyefára varjak szálltak. Fujt a szél és a tegnapi kásás hó zörrenve ütődött az ablaknak. A fehérarcu nő ujságpapirba csomagolta a maradék kolbászt, amelyet Szegiben kapott a birónétól. Pontosan leutánozta Bencze előbbi hanghordozását:

— „Vacsorával várnak otthon...“ De régen mondtam én ezt! Néha eszembe jut a lilacsikos abroszunk, az asztalközépre tett tál, látom anyám kezét, ahogyan osztja az ételt, apának, Gézának, Micunak, nekem...

Elhallgatott. Odakapott fekete hajához, aztán csunyán, rekedtesen fölnevetett:

— Kináljon meg egy cigarettával...

— Gyengét, vagy erőset parancsol?

— Erőset, ha szabad kérnem.

Mohón szivta mellére a füstöt. Hallgatott. Nézte a kopasz faágon feketedő varjakat.

Bencze találgatta: ki lehet? Ovónő, valamelyik szomszédközségből? Szubrett a Vékesden játszó szintársaulatnál, vagy pesti grafológusnő, aki karácsony másnapján a kaszinó nagytermében ötven fillérért ad majd jellemrajzot?

Végigszivta a cigarettát, akkor mondta csak:

— Megörültem, amikor belépett uraságod. Kénytelen vagyok ezt a szakszerü, undok kifejezést használni: üzletet szimatoltam...

— Kérem, örömmel állok rendelkezésére. Grafológia?

Megint a csunya, rekedtes nevetés.

— Nem grafológia. Talán az majd egy későbbi stáció lesz.

Önmagát karikirozva kezdte:

— Elszegényedett uriasszony vagyok. Férjem a világháboru áldozata, négy gyermekem eltartásáról kell gondoskodnom. Szabad ajánlanom selyemre festett csendéleteket, amelyek bekeretezve, avagy párnának montirozva, minden lakásnak diszéül válnak...

Felnyitotta kopott böröndjét.

Bencze papirpénzt nyujtott feléje.

— Önre bizom asszonyom, hogy mit ad ezért.

Közel álltak egymáshoz. A nő olcsó parfőmje összekeveredett a petróleumlámpa szagával. A szeme kék volt. A szája mellett és az álla felé ráncok futottak.

Bencze ezt gondolta:

— Talán ötvenéves. Az is lehet, hogy csak harminc...

— Mielőtt elfogadnám a pénzt, leleplezem önmagamat. Sohasem volt férjem, gyerekem se. Fehér lányszobában laktam a nővéremmel, Micuval... Tizenhárom éves koromban szerelmes voltam Henrik natybátyámba, mert gyönyörü fekete szakálla volt... Tőle tanultam a Toselli-szerenádot... Egyszer négykezest játszottam Micuval egy jótékonycélu előadáson. Szekfücsokrot kaptunk a főhercegtől. Micu valószinüleg őrzi most is. Husz éve nem láttam Micut. Bizonyosan elszakadt már a lila-csikos damaszt abroszunk. És ha meg is van még? Anya a milánói temetőben fekszik. Engem nem várnak vacsorával otthon... Egyszer Oktávval, nem, a gráci mérnökkel utazgattam akkor, elmentem a milánói temetőbe. A legszebb a világon.

Esett az eső, futkostam a sirok között, a márvány anyák, szárnyas angyalok, martirsovány férfiak arcán lecsorgott az eső, mintha valamennyi könnyet hullatna... Rohantam ide-oda, de nem találtam anya sirját. Pedig virágot is vittem magammal. Oktáv, azaz Hans, a mérnök, sürgetett, mert éhes volt. Letettem a csokrot egy sirra, amelyre ez volt irva: „Mutasd meg nékem az utat, amelyen járjak, mert hozzád emeltem az én lelkemet...“ Mondja, miért van az, hogy örökre emlékezni fogok erre a bibliai idézetre és a milánói temető szobraira, amelyeknek arcán, orrhegyén, állán csepeg le felé az esőkönny végtelen áradata? A lila csikos damasztunkra is emlékszem, a konyhánk margarétás girlandjára, a krém szövet csipkés áldozási ruhámra, a [illegible]a bátyám halfarku zsebkésére...

Kinyilt az ajtó.

A parádéskocsis levett kalappal lépett be.

— Elkéstünk, méltóságos uram, mert a danicsi kanyarban a hófuvás belepte az utat. Vissza kellett mennem a kastélyba lapátokért és a béresekkel hánytuk el a havat...

Bencze prémbéléses kabátját gombolta.

— Szivesen hivom meg magunkhoz. Töltse velünk, asszonyom, a szent estét Hidasházán. Örülni fog a feleségem. A kisfiamnak villanyvonatot hoz a Jézuska, a leányomnak matyóbabát... Meglátja, mit csinál az a két gyerek. Fél óra alatt otthon vagyunk...

A parádéskocsis betette maga után az ajtót. A nő a kofferban turkált. Hangja megváltozott. Mélyebb, rezdülőbb lett és ahogy kezében a selyemre festett nárciszokkal, felvetette fejét, szája és álla körül a ráncok se látszottak.

— Jó volna elfogadni a meghivását, jó volna leülni a feleségével a kályha mellá, elmondani neki a mi régi datolyatortánk receptjét, cserében lehorgolnám a hálószobafüggönyük csipkemintáját... A gyerekek...

Hangját megint az előbbi nyerseség fakitotta.

— Olcsó trükk volna, ha most sirnék. Nem is teszem. Inkább még egy cigarettát kérek. Erőset, ha szabad. És adok egy tanácsot: máskor ne hivjon meg gyanus külsejü hölgyeket szentesti vacsorára. Elmondtam már magának a milánói sirfeliratot?... Remek a cigarettája... Tiz perc mulva indul a vonatom... Mondja meg a feleségének... Nem, ne mondjon semmit. Tudja, hogy a hajamat festem? Ötvenéves leszek, a könyvkötészetet fegyházban tanultam... Ne higyje el... néha kényszerit valami a hazudozásra... Képzelje, tudok egy gyerekkori kis imát. Igy kezdődik: „Lecsukódik a két szemem, Jóistenem te légy velem...“

— Megbocsát, asszonyom, nekem mennem kell...

— Igen, vacsorával várják otthon. Siessen.

Bencze felült a szánra.

A Binder-kocsma ajtaját akkor nyitották be a betlehemes-leányok. Kihallatszott az éneklésük:

„Csordapásztorok, mikor Betlehembe
Csordát őrizének éjjel a mezőbe...“

Csoronika Matild ott állt legelől, kezében a feldiszitett bölcsővel, amelyben a Jézuska aludt.

A szánkó siklott az országuton, a fénylőszőrü lovak nyakában muzsikált a csengő.

A varjak ott ültek még a váróteremelőtti kopasz gesztenyefán.

Ekkor hasonló jelenet zajlott az Ujság részére.

(Gyenes Gitta rajzaival)

A vézna, töpörödött asszony félénken nyitott be a pincemühelybe. Fojtó, savanyu szagok vágódtak az arcába, amelyektől elszédült az első pillanatban. A kilincsbe kapaszkodott, hogy el ne vágódjék a mühely padlózatán. Mikor magához tért, nyávogós hangon fordult az asztalnál görnyedő férfihoz:

— Werkner János urat keresem.

— Az vagyok.

— A foltozó?

— Igen, a müszövő.

Az asszony odamerészkedett az asztalhoz és bontogatni kezdte a karján tartott csomagot.

— Egy férfinadrágot hoztam. A moly kirágta a térdét és az uramnak holnap kell a nadrág, mert holnap lesz az ipartestület zászlószentelő ünnepe és ő viszi a zászlót az ipartestületből a városházára.

Werkner János rá se nézett az asszonyra.

— Tessék itthagyni a nadrágot, majd megcsináljuk, de azt nem igérem, hogy holnapra kész lesz, mert sok a dolgom.

Az asszony ijedten nézett a szürkehaju, gyér szakállu emberkére és rimánkodásra fogta a dolgot.

— Nagyon szépen kérem, javitsa ki még ma. Ha holnap nem lenne az a zászlószentelés, egy hétig is elvárnék. De az uram viszi a zászlót elől megy a sorban és csak ez az egy fekete nadrágja van... Hiszen olvashatta az ujságokban is, hogy ő viszi a zászlót.

Werkner Jánost ez se hozta ki a sodrából. Nyugodtan folytatta munkáját.

— Éjszaka kellene dolgozni rajta, de ezért külön fizetség jár.

— Szivesen megfizetem... De még jobb szeretném, ha mindjárt munkába venné. Ugy fizetném meg, mintha éjszaka dolgozott volna rajta.

Werkner János félretette a munkát és kezébe vette a fekete nadrágot. Mialatt jobbrabalra forgatta, az asszony beszéddel tartotta öt:

— Nem akarom, hogy az uram észrevegye a bajt, mert szörnyü veszekedést csapna. Azért is hoztam ide, mert a szomszédnőtől megtudtam, hogy senki ugy meg nem csinálja, mint maga. Egy félóráig villamosoztam, mig ideértem és ha már ekkora utat megtettem, ne hagyjon dolgavégezetlenül elmennt.

Werkner János megérezte, hogy ő most élet és halál ura. Vészes komolysággal nézegette a nadrág térdét, lupa alá tette a borsónyi lukat és kegyelmező hangon morogta:

— Hát jó, munkába veszem mindjárt, de annyit mondhatok, hogy nem kell félnie az urától, ha magára támadna a nadrág miatt.

Az asszony csodálkozva meresztette szemeit a szabóra:

— Nem kell félnem az uramtól?

— Nem ám! Mert ezt a lukat nem a moly rágta ki.

— Hanem?

— Hát kérem alázattal, az ura dohányzás közben nem vette észre, hogy a pipából parázs hullott a nadrág térdére. Bizony, draga asszonykám, nem a moly, de a parázs csinálta a bajt.

Az asszony kissé indignálódva felelte:

— Az én uram nem csinál ilyet.

— Engedje meg, de én jobban tudom, mi a molyette ruha és mi a pörkölés.

— Lehetetlen! Az én uram nem csinál ilyet.

Werkner János gunyosan mosolygott.

— Nekem igy is jó... Ha magának jól esik, hogy az ura összeszidja, ám legyen ugy, hogy moly rágta ki.

Az asszony most még töpörödöttebbnek és nyomoruságosabbnak látszott. Sötéten és szomoruan nézett maga elé, mintha sulyos csapásnak az előszelét érezte volna. Harmadszor is kitört belőle a tiltakozás, de most oly megnyugtató hangon védte az urát a gyanusitás ellen, mintha ezzel már el is háritotta volna a fenyegető veszedelmet:

— Nem, az én uram nem csinál ilyet, sóhajtotta halkan és megtörölte homlokát, amely veritékezett a pincemühely fullasztó melegétől.

Werkner János már a nadrágon dolgozott. Fejét kissé magasba emelte és mosolygó csodálkozással kérdezte:

— Hát minden áron ki akar kapni az urától?

— Ha az uram meglátja a tömést, mindenképpen kikapok. De mégis jobb, ha ugy kapok ki, mintha én lennék a hibás.

— Nagyon szép, hogy ennyire szereti az urát... Vagy csak fél tőle?

Az asszony az asztalon heverő szerszámokkal kezdett babrálni, hogy kitérjen a válasz elől s mégse lássék, hogy nem akar felelni. Érezte, hogy nem illik a szivét feltárni valaki előtt, akivel most beszél először.

Werkner János biztatta az asszonyt:

— Nekem megmondhatja, én tudom, mi az, ha valaki vállalja más helyett a bajcsinálást. Én is félek a feleségemtől, de ugy teszek, mintha szerelemből és félelemből tenném azt, amit teszek.

Az asszony megértően nézett a szabóra, kinek ajkán nevetésbe ment át a mosoly.

— Tudja, ugy kiszolgálom öt, mintha a cselédje lennék. Ha látom, hogy vizet akar inni, már szaladok a konyhába és hozom a vizet, mert inkább én törjem el a poharat, mint ő.

Belekacagott a nadrágba és folytatta:

— Ha tiszta abroszt tesz az asztalra, én öntöm le először levessel, mert napokig veszekszik velem mindenféle okból, ha ő piszkolja be előbb. Mindent elnéz, csak a saját hibáit nem bocsátja meg nekem.

Az asszony még mindig az asztalon babrált. Nem hagyta jóvá, amit Werkner János mondott, de nem is ellenkezett vele.

— Mondja meg őszintén, ugy-e maguknál is igy van, csakhogy maguknál nem a férj, hanem az asszony a cseléd.

— Én őszintén szeretem az uramat... Maga is szeretné, ha ismerné. Minden asszony bomlik utána az egész környéken. Jó ember ő és olyan délceg, mint a fenyő... Ő viszi a zászlót.

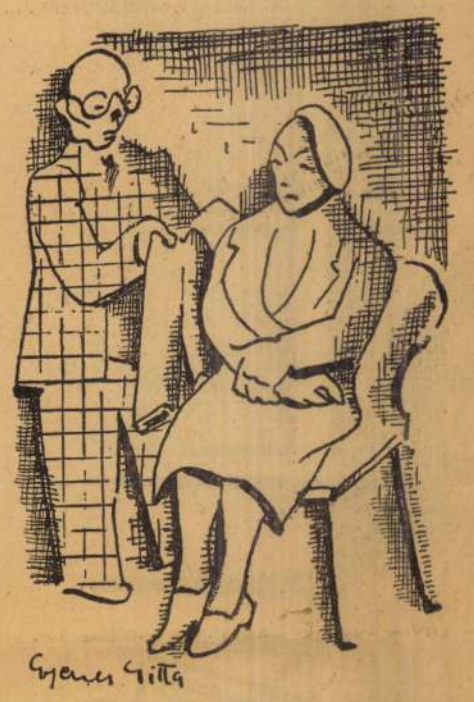

— De mégis fél tőle.

— Félek, miért ne féljek... A férjem. És mi lennék én, ha nem ő lenne a férjem?

Werkner János sajnálkozóan nézett az asszonyra. Csak most látta, hogy az asszony milyen szürke, vézna és gusztustalan. És megértette, hogy ez az asszony fél az urától, fél elveszíteni őt és inkább eltür mindent, mert a sok megaláztatásért megvan az az elégtétele, hogy ez a szép délceg ember az ő ura... Ő viszi a menet élén a zászlót.

A pincemühely ajtaja nagy robbajjal kinyilt és a küszöbön megjelent a délceg ember. Az asszony megrezzent és sietve sugta a szabónak:

— Ne mondja neki, hogy pörkölés.

A férj egy szót se hallott ebből, mert a szavak beleveszlek a bevágódó ajtó zörgésébe. Se szó, se köszönés, csak egy haragos hang üvölt bele a pince párás homályába.

— Ha máskor elmégy hazulról, hagyd a házmesternél, vagy a szomszédnál a kulcsot... Még jó, hogy eszembe jutott megkérdezni a Herznétől, hogy hova mentél.

Az asszony alázatosan felelte:

— Ne haragudj, fiam, a moly beleette magát a ruhádba és idesiettem, hogy idejében kijavitsák.

— Ez is csak nálunk történhetik... Az ember nagy keservesen szerez egy ruhára valót és azt is átengedik prédául a molynak.

— Szivem, én nem tehetek róla... Be volt naftalinozva és ugy feküdt a szekrényben.

— Néha meg is kellett volna nézni. De ez már nagy munka neked, mert máson jár az eszed... Fogadást ajánlok, hogy nem gondoskodtál vacsoráról. Pedig mindjárt hét óra és bezárják az üzleteket.

Az asszony felszedelőzködött.

— Majd veszek valami hideget. Várj meg, mindjárt visszajövök.

Amikor az ajtó becsukódott az asszony mögött, Werkner János letette a varrást és szemrehányóan rászólt a férfira:

— Mit veszekszik annyit? Nem is az asszony a hibás... Ő nem tudja, de magának megmondom, hogy nem a moly rágta ki a nadrágot, hanem maga égette ki a pipájával.

A férfi dacosan kiegyenesedett

— Én?

— Maga... Még most is érzik a pörkölés szaga...

A földre hajolt és a sok posztóhulladék közül előkereste azt a darabka szövetet, amelyet a nadrág térdéből kivágott.

— Szagolja!

A férfi elfordult és lekicsinylően legyintett a kezével.

— Szamárság! Inkább sietne és ne beszélne annyit.

Mire az asszony visszajött, Werkner János végzett a nadrággal. Becsomagolta és átadta a férjnek.

— Öt pengő jár érte.

Az asszony a retiküljébe nyult, kifizette az öt pengőt s hol a férjét, hol meg a szabót figyelte, hogy nem történt-e valami, mialatt ő bevásárolt. A férj már az ajtónál állt és türelmetlenül izgett-mozgott.

— Mehetünk?

Az asszony odasietett a férjhez és az ajtóból hátraszólt:

— Jó éjt, Werkner ur...

Szótlanul mentek egymás mellett a villamosmegállóig. Elsőnek a férj szállt fel és bement a kocsiba. Az asszony megállt a perronon és hangosan szólt a kalauznak:

— Kérek két átszállót.

— Kettőt?

Most még hangosabban mondta:

— Igen, kettőt. Egyet nekem és egyet az uramnak.

Kifizette a jegyek árát és bekiáltott a kocsiba:

— Márton!

Az utasok felfigyeltek és a hátranéző férj felé fordultak. Az asszony tüntető gyengédséggel intett az urának:

— Szivem, már megváltottam neked is a jegyet.

Aztán betipegett a kocsiba és letelepedett az ura mellé. Diadalmas volt az arca és boldogan élvezte, hogy az utasok a férje délcegségét bámulják. Közelebb huzódott hozzá és minden mozdulatra kérkedve harsogta: Ez az én férjem... Ő viszi holnap a menet élén a zászlót.

(nemes Török János rajzaival)

A rendőr feltartja a kezét és a fehérkesztyüs jel: intés az egész kocsisornak. A roppant forgalom most hirtelen megtorpad s csak a motorok pufognak halkan. Kétlovas társzekér próbál orvul tovamászni az uton.

Az ellenkező irányban, a keresztuton hosszu, párhuzamos sorokká nyulik a forgalom rendje. A várakozó négykerekü masinák, lovak, rohanó emberek között egyvalaki áll csak végtelen nyugalommal: a rendőr.

Aztán derékszögben megfordul s a másik kocsisort engedi el maga előtt.

De az előbbiből, mint tulfutott tej a lábosban, kitör egy kocsi és szelesen, visszatarthatatlanu! rohan egy keresztbeszáguldó autó elé.

Egy pillanat. A másikban már a négyszögek szabályos rendje felbomlik, hatványozódik az ijedt sürgés-forgás, kavarog, zavarodik a fehér kesztyü eddig megtartott rendje.

A kocsis, a hirtelenkedő ló gazdája vérző fejjel terül el a kis sportautó sárhányója előtt. A ló egykedvüen topog-kapkod a lábával s próbálja egyensulyozni magát a felborult kocsi rudja melett. A kiskocsi vezetője, szürke pulloweres, bajusztalan fiatalember, rémülten és tanácstalanul forgatja a kormánykereket.

A rendőr széttárja a karját s leinti a zajt, mint a kermester az összeszaladt vonók játékát. Mind a négy oldalon megszünik a nyüzsgés, türelmetlen, lármás tömeg furakodik a szinhelyhez.

Nagy fekete, csukott autóból magas férfi tör utat. Kelletlenül válik ketté a tömeg.

— Orvos vagyok — mondja a rendőrnek s lehajol a sebesülthöz. Megtapogatja. Barna kesztyüjén megcsillag valami nedvesség. Vér.

— Azonnal segiteni kell rajta! Percek alatt vége lehet. Vinném a lakásomra, de az messze van. Hol a legközelebbi őrszoba?

— A következő utca sarkán.

— Gyerünk!

Gyorsan fel az autóra a sebesültet. A kocsit félreállitják, mellette a ló még most is komoran tünödik. A forgalom megszoritott csomóit egykettőre feloldja a fehérkesztyüs kéz. Később errehalad az öntözőkocsi is és elmossa a kanálisba egy ember elpergetett vérét.

Az orvosprofesszor leugrik a gépről.

— Hamar, hamar!

Még lélegzik. A mentőőrszoba hiányos asszisztenciáját és felszerelését csakhamar pótolja egy sopánkodó bábaasszony és a szomszédos drogéria.

Valamennyire segiteni lehet. Pillanatnyilag. A sebesült kócos feje, mint egy rossz káposztásdézsa: szivárog. Karját nehezíti a rábugyolált vattacsomó és a sin.

— Telefont gyorsan!

— Itt, a másikban... a másik szobában.

— Halló! Halló! Klinika? Igen, te vagy kérlek? Készitsetek egy ágyat a férfikórteremben. Sulyos sebesültet viszek.

— ...

— Tessék? Azonnal jönnöm kell? Mi baj?

— ...

— Az az öregasszony? Hisz tegnap lázmentes volt. Nem tudja közületek elvégezni senki? Hogy magamnak kell, mert nem vállaljátok el a felelősséget? Azonnal megyek. Igen, igen, pár perc. Készitsetek elő mindent. Éterrel altatunk. Igen, csak telefonálok haza, hiszen csupa vér vagyok, legalább tiszta mellényt és inget kéretek a klinikára.

— ...

— Igen, szervusz!

A sebesült kocsis felnyitja a szemét. Tompa fájdalom nyomja a testét. Nem lát. Hörög és mozgolódik öntudat nélkül. A professzor megtapintja az ütőeret.

Ujabb telefon.

— Halló, a lakásom?

— ...

— Igen, én, de ki az ott?

Egy férfihang a telefonban.

— A feleségem hol van?

— Ujból az idegen férfihang.

A doktor arcán piros rózsák ülnek ki hirtelen. Az lehetetlen! Előbb hagyta el a lakását, nem volt ott senki. A felesége azt mondta, hogy az édesanyjához megy. S mégis otthon van, nem ment el...

Egy férfi van nála.

Ki lehet ez a férfi? Ismerős a hangja, valahol már találkozott vele. Hirtelen, mint sötétben a villanylámpa, gyulladt ki emlékezetében egy monoklis férfi arca, frakkos, fehérszegfüs táncos, akit már akkor is azonnal ellenszenvesnek talált. Némi gunnyal frakkos hiénának becézgette. Ez a férfi a multkor egész este a felesége mellett teljesitett lovagi szolgálatot.

Ugyanaz a hang!

Mégegyszer belekiáltott a tölcsérbe:

— Hello, darling!

Igy, angolosan szokták szólitani egymást.

Feszülten várta a férfihangot. Egy pillanat. Azt hitte, vizionál s a feleségét ott látja ölelkezve a frakkos hiénával a szócső előtt. Fejéhez kapott, lüktettek benne az erek.

Most halk, szinte zavart hangon megszólalt mégis a felesége.

— Ki van ott még melletted? — kiáltotta ingerülten a doktor, fülához szoritva a kagylót, hátha kettős hangot hallana suttogni.

— Ki volt az a férfi?

— ...

Az asszony szintén kérdezett, de a férj nem felelt. Ujra kérdezte ki volt, az asszony hangja elhalóan kaparászott a telefonban, aztán nem kapott többé választ. A masina már csak zörgött s kattogott.

Budapest villaváros

Egyelőre még utópiának hat, de ha valaha megépül, ez lesz a világ legszebb villavárosa.

Eszembe jut New York volt főpolgármesterének, Jimmy Walkernek elragadtatása, amikor pesti kirándulásán szembe találta magát a budai hegyekkel.

— Ide kell költöznie az egész városnak! — kiáltotta lelkesen.

— No és mi lesz lent a völgyben? — kérdezték tőle pesti barátai.

— Fürdő! — felelte röviden.

Ma már sokan rájöttek, hogy Jimmy Walkernek igaza volt és a budai hegykoszorú egyre több villatípusú családi házat hord a hátán. Aki mostanában sétára indul a budai hegyek közt, akár a Pasarét felé veszi útját, akár a Hűvösvölgy, Zugliget, Svábhegy, Guggerhegy, Hármashatárhegy vidékére, teleszívja a lelkét gyönyörűséggel, de némi irigységgel is. Ilyenkor ugyanis fokozott erővel rohanja meg az embert a saját otthon, a saját ház vágya, pláne amikor látja, hogy még a legszerényebb kis családi ház is mesekastélynak hat ebben a tündéri környezetben.

A block-ház fürdőszobája

Itt tulajdonképpen azt szeretném megírni, hogy tehetséges és képzett építészgárdánknak specializálnia kellene magát egy különleges pesti villaépítési módra. Ahogy kialakult a svájci »châlet«, a tiroli »Sennerhütte«, az angol »cottage«, miért ne alakulhatna ki nálunk is egy specifikus villatípus, amit tanulmányozni jönnének a külföldi

A block-ház lakószobái

(Seidner fotók)

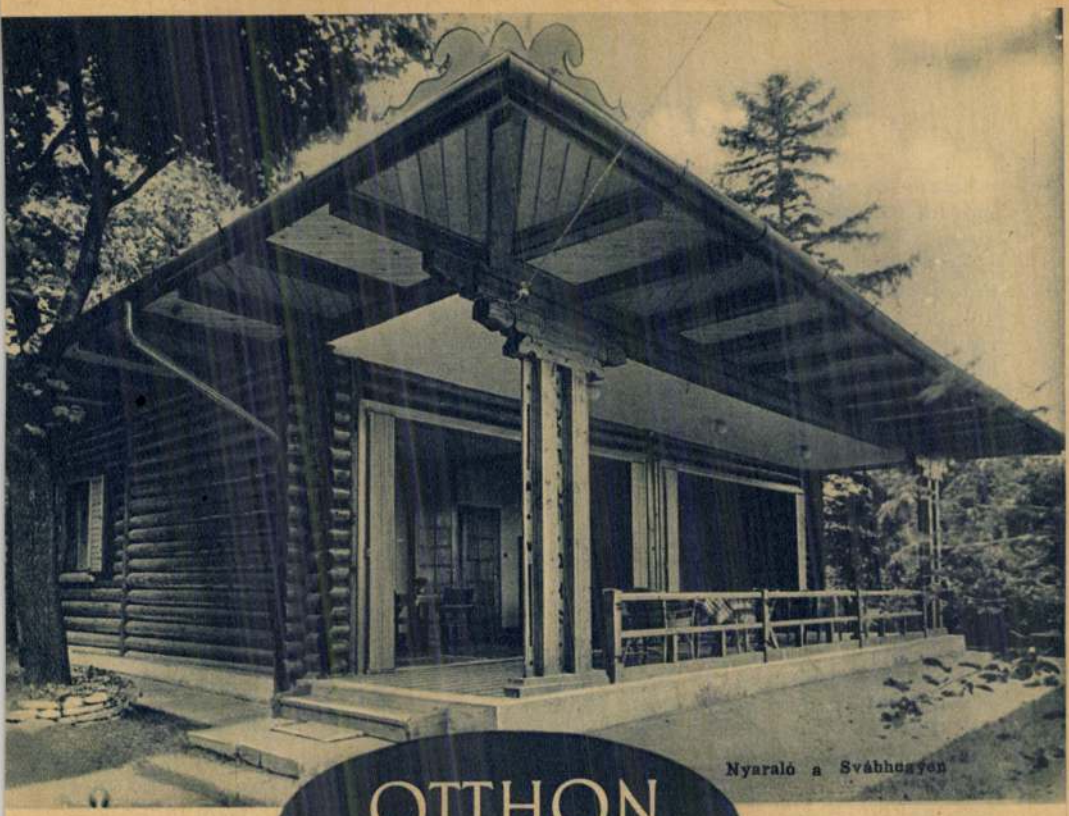

Nyaraló a Svábhegyen

OTTHON

SZERKESZTI: PERCZEL JULISKA

Tervezte: Vajda Pál

A fenti nyaraló tornáca

(Seidner fotók)

Színházi Elet. 1936. 31. szám

a legízlésesebb kiképzésben.

A harmadik számú villát a Pasaréti úton fényképeztük le. Ez egy ötszobás, rendkívül kényelmes lakóház, tervezésben és kivitelben úgy a homlokzat, mint a szobák tekintetében a legrokonszenvesebbek közül való. A ház fődísze egy gyönyörű kilátást nyujtó, félköralakú, félig fedett, félig nyitott terasz, amelyet fehér petúniák díszítenek. A nappali szoba ovális formája pompás térhatású. Az egész ház tervezése ötletesen átgondolt, részleteiben rendkívül ízléses és a hall szürke jadezöld és fehér kövezete, a lépcsőfeljárat egyszerű, fényezett, sötét tölgyfakorlátja frappánsan artisztikus hatást váltanak ki. A lapos tető tökéletes napozónak van kiképezve, ügyesen, fülkébe elhelyezett zuhannyal.

Mindhárom villát, bár típusban teljesen különbözők, egy közös vonás jellemzi. Bár tervezésben modernek, nemesen egyszerűek és kiváló ízlésűek, mégis, ahol a modern felületek egyhangúságát élénkíteni kell, ott az építész klasszikus motívumokkal frissített.

Ennek az elgondolásnak legjellegzetesebb típusával, ahol a barokk összekerül a modernnel, a Rózsadomb tetején találkoztam. Ez kétségkívül Budapest legszebben fekvő háza és kertje.

Perczel Julska.

Lépcsőház

Interieur részlet a Harangvirág-utcai villából

(Seidner fotók)

A Mihály-utcai villa belépője

A villa személyzeti szobája

készült ötletes, kedves kerti garnitúrát is láthatunk a gyepen.

A Gellérthegyen találkozunk a második számú villával a Mihály-utcában. A telekhez alkalmazkodó villa a kerttel egy harmonikus egységet képez. A villa belsejében viszont a stílusos bútorok kitünő interieurt adnak a modern elgondolású épülethez. A mellékhelyiségek magukba foglalják a technika minden előnyét

A fürdőszoba

A konyha

(Seidner fotók)

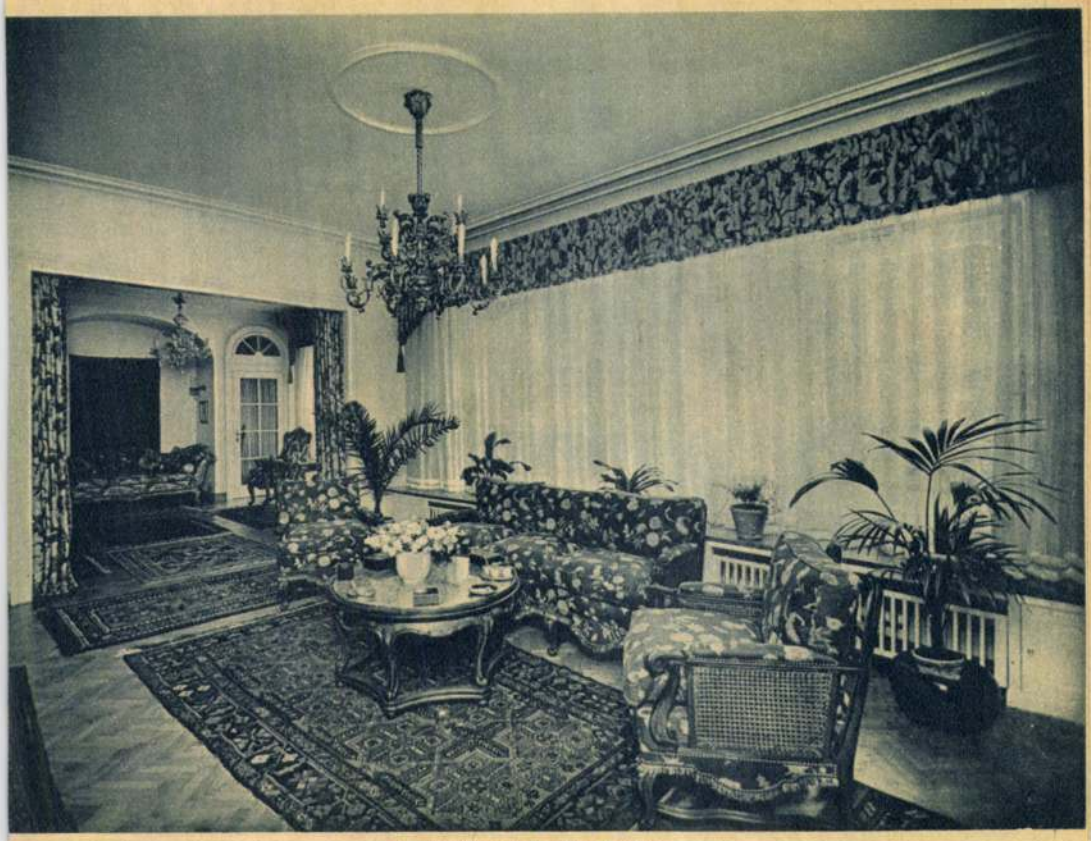

A Mihály-utcai villa hallja

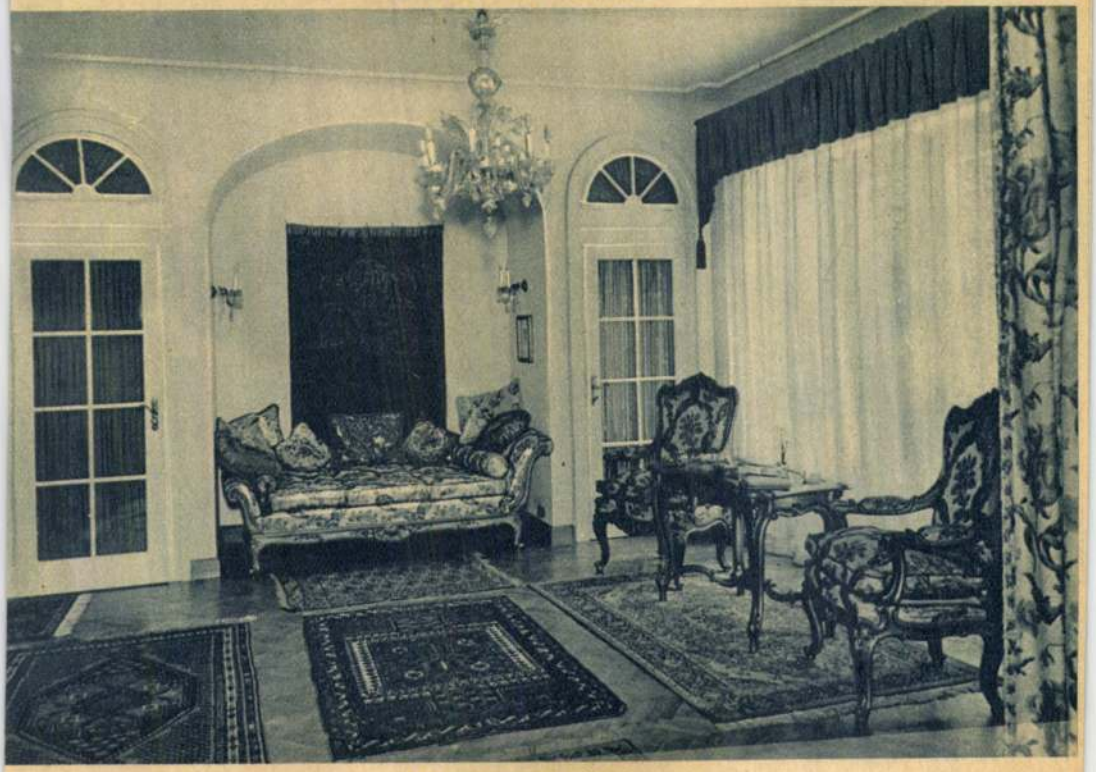

A villa női szalonja

(Seidner fotók)

Villa a Harangvirág-utcában

Tervezte: Vajda Pál

A villa ovál kiképzésű fogadó szobája

(Seidner fotók)

Vajda Pál

Vajda Pál tervező, építészeti műterme, II. Vám-u. 3. 354-189

Bptávb 1940 szept.

MEGHIVÓ

a MAGYAR-OLASZ TÁRSASÁG

f. évi április 27-én,
szombaton délután 6 órakor
az Iparművészeti Múzeum (IX., Üllői-út 33—37.) dísztermében
és
f. évi április 29-én,
hétfőn délután 6 órakor
a TESz (V., Falk Miksa-utca 1.) dísztermében tartandó

NYILVÁNOS ÜLÉSEIRE,

amelyeken

P. FACCHINETTI VITTORINO
a milánói Szent Szív egyetem tanára

tart előadást

szombaton:

„DUE FULGIDE GLORIE DELLA SANTITÀ ITALIANA"
címmel (vetített képekkel),

hétfőn: **„LA RADIO IN VOLO"** címmel.

AZ ELNÖKSÉG

Vendégeket a Társaság szívesen lát.

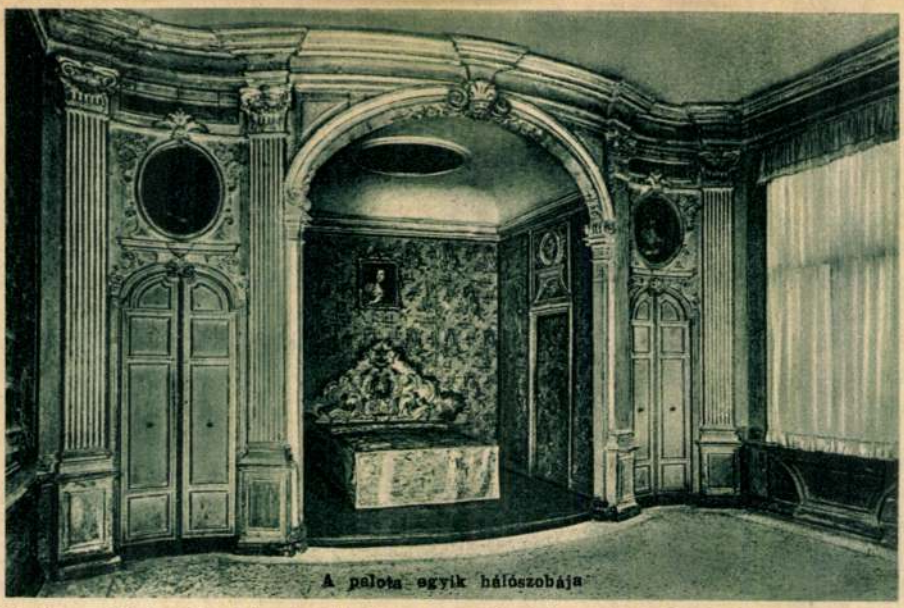

A palota egyik hálószobája

új típus látja el új színekkel, az egyik a német, a másik a spanyol »emigráns«. Az ember sajnálná is őket, ha nem a Lidón búsulnának honuk állapotán. Láttam néhány feltűnően szép svájci lányt is. A »Freude durch Kraft« új típusának képviselői ők. A *Biennale d'Arte* gazdag nemzetközi képkiállítását már azért is megnézi mindenki, mert ott bélyegzik le az ennek kapcsán nyujtott nagy vasúti kedvezményt. Az olasz részben *Ruspoli* hercegné szoborportréja (A. Berti műve), a magyar részben *Hubay* plain-airben festett pirossapkás férfiportréja hatott rám élményszerűen. A magyar pavillon igen jó helyen van és sokan látogatják. Általában népszerűségünk óriási és ha a bűvös szó: »Ungheria« elhangzik, csoda, ha ováció nem támad nyomában.

Ugyancsak a Biennale d'Arte rendezte a velencei szabadtéri *Goldoni*-estéket is. Igazán tökéletes produkció volt az. A színpad felett a kor parfümje lebeg és *Novelli*, a régi nagy Novelli. Persze, sehol a világon nem találni még egy ilyen kitünő lelkes publikumot. Feltünő, hogy mennyi apró gyereket visznek magukkal esténként. Hadd mulasson és tapasztaljon a »bimbó« is. És vigyázzon magára, mert az élénk eszmecsere közben a szellemileg elfoglalt mama csak akkor figyel föl, amikor egy vagy hét láb magas angol éppen a gyerek fejére készül taposni a nagy tolongásban. *»Attenzione al bambino«*, — mondja elég egykedvűen az anya és Duse-féle gyönyörű kézmozdulattal védőn emeli karját a gyerek feje fölé.

A Márkus-tér minden kockájára jut pesti ismerős. *Tascher* grófné, báró *Herzog* Andrásné, Mme de *Grigorcea* szép nagy kisleányával, *Scitovszky* Tiborné a fiával, a májusi pesti idegenlégióból pedig lord *Duncan* és *Ostrowska* grófné. A Lidón *Egry* Aurélné capanájából odalátni *Eggerth* Márta és *Kiepura* sátraira. Kell-e ennél érdekesebb kilátás.

A Florian felett az ég canaletto-kék. A zene a »Let's fall in love«-t cincogja édesen. »Essünk szerelembe«... A dal nem új — a gondolat sem. Mégis az egész Márkus-tér felvillanyozva, vele zümmögi a melódiát. Szemmel láthatóan sokan karolják fel a dal-sugallta gondolatot is. Igazuk van, hisz ennél jobb programot senki sem javasolhatna nyári alkonyatban a Márkus-téren.

PERCZEL JULISKA

Ruspoli hercegnő mellszobra Antonio Bertitől a Biennale d'Arte kiállításán

Szinházi Élet. 1936. 36. sz

Vajda Pál gyűrén

TETŐTERASZ MINT NYARALÓ

Ebben a számunkban folytatjuk rózsadombi és pasaréti gyönyörű utunkat. Megállunk a Pasaréti-út felett elterülő déli hegyoldal remek panorámájában egy villa előtt, mely teljesen egyenesvonalú, de azért mégse skatulyaszerű, mert fölül széles párkánnyal fejeződik be. Az épület teljesen egy kaliforniai villa benyomását kelti, ami tudvalevőleg a legkedvesebb és legintímebb típus. Sajnos, a fénykép nem hozza ki a ház meleg színpompáját, mely a sima vonalakkal nagyszerűen harmonizál. A villa lapos tömege megfelel a hegyoldal-karakternek. Magasföldszinti nagy terasza igen ötletesen oszlop nélkül épült és vasbetongerenda architektúrát mutat.

A lakásban a belépőből a fogadóba vezető ajtónál frappáns látvány tárul szem elé. A fogadószoba folytatása ugyanis a négy ablakrekeszes télikert, mely kinyitva faosztásnélküli négy és félméteres *nagy nyílást ad*, miáltal a gyönyörű panorámát teljesen behozzák a lakásba. Erről a helyről az ablakok megfelelő elrendezése által három irányban lehet élvezni a kilátást. Hogy ez milyen üdítő és idegmegnyugtató, azt csak az tudja a mai harcos világban, aki így lakik. Fiatalító és életmeghosszabbító egy ilyen villa.

A virág s növénykultúrát kedvelőknek külön élmény a télikert növényzetével, virágzó kaktuszaival, pe-

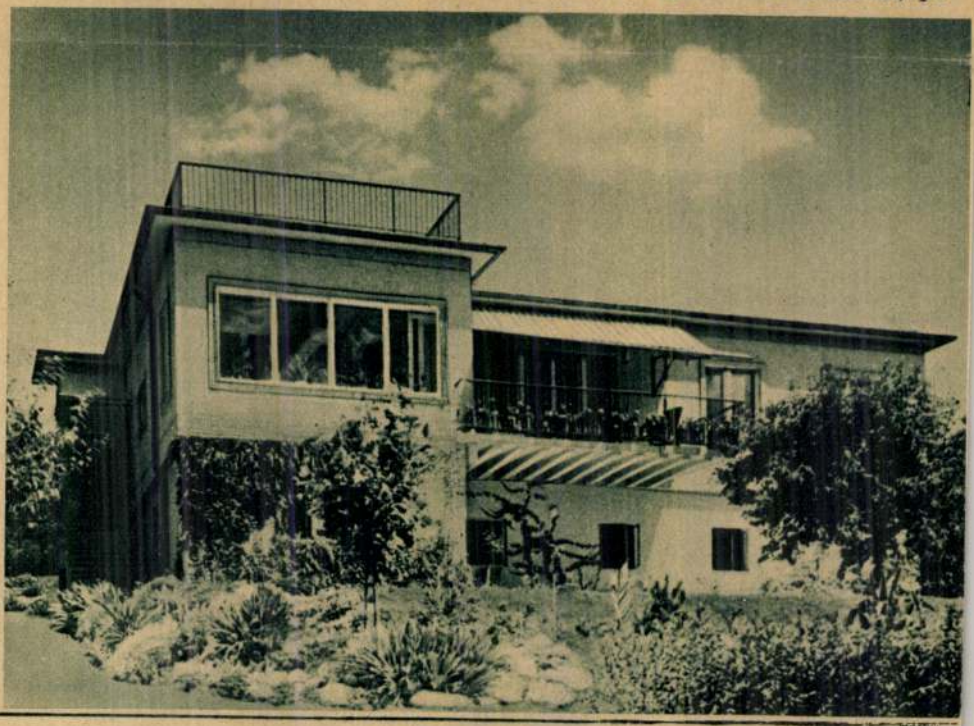

Villa a Darányi-utcában.
(Tervezte: Vajda Pál)

A fészekrakás akadémiája

»Szüret után lesz az esküvőm...« — énekelték valaha a szerelmes fiatalok. Ma a fiatalság nemcsak szerelmes, de praktikus is. Az esküvő idejét nem szüret utánra tűzik ki, hanem azt mondják, hogy előbb megnézzük az *Őszi Lakberendezési Vásárt*, amelynek ugyan hivatalosan sokkal hosszabb neve van. Úgy hívják, hogy *Őszi Lakberendezési és Háztartási Vásár — Rádiókiállítás.* Természetes is, hogy a mai jegyesek előbb meg akarják nézni a Lakberendezési Vásárt, hiszen fészekalapításról van szó és ebben a tekintetben csak a madarak konzervatívok. Az emberi fészek egyre tökéletesebb lesz, szépsége, kényelme, luxusa szorosan hozzátartozik a boldogsághoz és az egészséges élethez. És a fészekrakás legfőbb akadémiája évek óta közismerten a mindig nagy látogatottságnak örvendő Őszi Lakberendezési Vásár.

Persze, nemcsak az új jegyespárokból rekrutálódik a Vásár közönsége. Ott van a városligeti Iparcsarnokban és a hozzátartozó hatalmas kiállítási területen minden valamire való háziasszony és minden otthonát szerető férj, mert a jó pap is holtig tanul, itt viszont évről-évre annyi új tanulnivaló akad, hogy az ember a szeptember 3-tól 13-ig tartó kiállítás alatt el sem készülhet az egész tananyaggal.

Az idén *több mint hatszáz kiállító vonul fel az* Őszi Lakberendezési Vásáron. A pestiek, akik úgy készülnek erre a kiállításra, mint a szeptemberi szezónnyitás legnagyobb eseményére, elővételben vásárolják meg belépőjegyeiket a *Kultúrjegyirodában* (Telefon: 1-899-99), mert ott szeptember 3-ig az 1 pengős jegyért csak 60 fillért kell fizetniök.

Vidékről felrándulóknak azt ajánljuk, váltsák meg sürgősen az Őszi Vásár utazási igazolványát, mely belépőjegyül is szolgál, Budapesttől számított 110 km-es körzetben 1.50 pengőbe, azon túlról jövők részére pedig 2.20 pengőbe kerül és amely tértijegy váltásával egybekötött *33 százalékos kedvezményt biztosít* a teljes utazásra. Az utazási igazolvány az IBUSz összes fiókjainál, az iparkamaráknál, ipartestületeknél, kereskedelmi egyesületeknél, magánkereskedőknél, szövetkezeteknél, számos községben pedig a jegyzői hivatalnál kapható. Ugyanezen helyeken felvilágosítás kapható a vásárral és utazással kapcsolatos kérdésekre.

Külföldi látogatók részére az Őszi Vásár utazási igazolványa *vízummentes határátlépést és 50 százalékos vasúti kedvezményt nyujt* a magyar vasutakon. Igen nagy előny, hogy külföldiek ezt a kedvezményt a Magyarországon való *átutazásra is* használhatják, amint ez az igazolvány hátlapjáról részletesen megtudható. Az igazolvány árusításával az összes menetjegyirodák foglalkoznak, a külföldiek közül az Österr. Verkehrsbüro, Cedok, Europa, Putnik, Wagons Lits-Cook, számos pénzintézet és olyan más irodák, amelyek más alkalmakkor is foglalkozni szoktak kedvezményes utazásra jogosító igazolványok terjesztésével. *Az utazási és vízumkedvezmények már augusztus 28-tól érvényesek és szeptember 20-ig maradnak érvényben.*

Őszi Lakberendezési és Háztartási Vásár Rádiókiállítás

SZEPTEMBER 3—13. — 50% utazási kedvezmény külföldi látogatók számára.
Felutazásra VIII. 28—IX. 13. ● Visszautazásra IX. 3—20.

Átutazásra is érvényes

Fogadó, ebédlő, télikert

pitamintájú padlóburkolatával, hideg-melegvizes keverő permetezőjével, mely közvetlenül a vízvezetékre van szerelve.

A lakás beosztását igen szellemesen oldotta meg a tervező. A bennelakók mindegyike szeparálva élheti magánéletét is, ha kedve tartja. Mindenütt a legnyugatibb kultúra és a legkeletibb kényelem található, ötletes és raffinált beépítésekkel. A lakásban a régi berendezés maradt meg, amit azonban a modern villa jól tálal.

Last but not least — a tetőterasz nagy méreteivel és zuhanyfülkéjével remek nyaralást nyujt, anélkül, hogy feltöltözködve ki kellene lépni a villa kapuján.

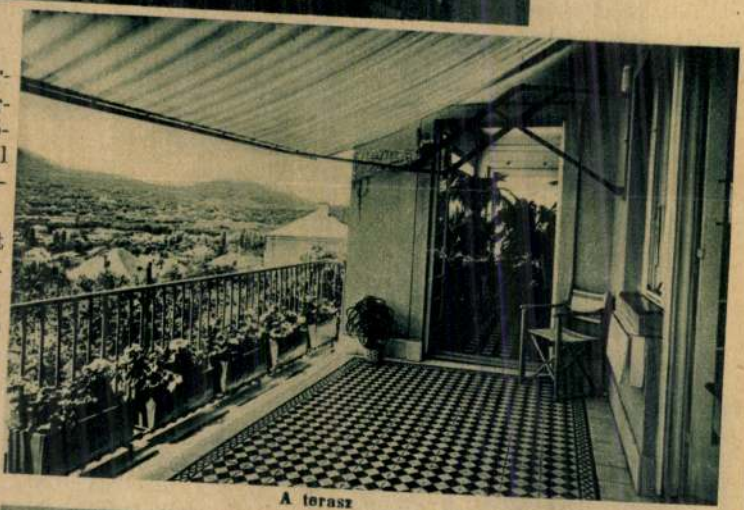

A terasz

Tetőteraszrészlet, kézizuhanyval
(Tervezte: Vajda Pál)

MAGYAR HIRDETŐ SAJTÓFIGYELŐ

Vajda
Stefan
1921

Die Provinz profitiert

Süddeutsche Zeitung 6.1.16.

Zur Lage der bildenden Kunst in Ungarn

Im Budapester Ernst-Museum, in der ältesten Kunsthalle der ungarischen Hauptstadt wurde unlängst unter dem Motto „Studio 67" eine großangelegte Gesamtausstellung junger ungarischer Maler, Bildhauer und Graphiker eröffnet. Die mehr als dreihundert Exponate, von Funktionären der obersten Kunstbehörde Képzömüvészeti Alap (Fonds für die bildende Künste) sorgfältig ausgewählt, wirken wie brave Diplomarbeiten einer mehr oder minder gehorsamen Schulgemeinschaft. „Müvészet" (Die Kunst), die offizielle Zeitschrift der bildenden Künste in Ungarn, berichtet nicht ohne Stolz, daß die jüngste Generation der ungarischen Maler, Bildhauer und Graphiker jedes Experiment ablehnt und sich von den „gefährlichen Infektionsherden" Paris und Venedig nicht anstecken läßt. Bemerkungen im Gästebuch der Ausstellung wie „Schlummert weiter!" oder „Revue der Epigonen" trübt kaum ihre Freude über die Gesundheit des Nachwuchses ...

Obwohl die bildende Kunst im heutigen Ungarn einen schweren Stand hat, vermittelt die Ausstellung im Ernst-Museum nur die halbe Wahrheit. Während Literatur und Musik, in Budapest konzentriert, immer mehr Spielraum erhalten und als repräsentative Exportartikel des Landes auch in der Außenhandelsbilanz der Nationalbank erscheinen, werden die Maler, Bildhauer und Graphiker stiefmütterlich behandelt. Wahrscheinlich deshalb, wie man in Budapest hört, weil es unter den ZK-Mitgliedern, die sonst gerne Bücher lesen oder Konzerte besuchen, keinen einzigen Politiker gibt, der sich auch für die bildenden Künste interessiert. Die Verwaltung dieses, mit viel Mißtrauen betrachteten „Sektors" des kulturellen Lebens, obliegt nach wie vor einer Frau, die zweifellos der dienstälteste Kulturfunktionär Ungarns ist. Nora Aradi wurde im Jahre 1949 über Nacht von der Spionage-Abwehr abkommandiert und zur Chefin des Fonds für bildende Künste ernannt. Sie machte alle Phasen der politischen und kulturellen Entwicklung der letzten achtzehn Jahre bereitwillig mit, konnte sich aber anscheinend von den Erinnerungen des stalinistischen Zeitalters noch nicht ganz lösen. Auch heute entscheidet ihr streng konservatives Urteil darüber, ob ein Kunstwerk zu prämiieren oder abzulehnen ist.

Von dieser, auf den ersten Blick beinahe hoffnungslosen Situation profitiert jedoch, wie nie zuvor, die ungarische Provinz. Maler, die in Budapest, dem einzigen Mittelpunkt des lebhaften ungarischen Kulturbetriebes nicht erlaubt sind oder nicht gefördert werden, dürfen in kleinen Städten, in den Volksbildungshäusern der Bergarbeiter oder der landwirtschaftlichen Produktionsgenossenschaften ausstellen. Und viele ungarische Maler ziehen es vor, wie auch schon zwischen den beiden Weltkriegen, das „boshafte Budapest" zu meiden und weit weg von der Hauptstadt, in fast biblischer Abgeschiedenheit zu leben. Die ehrgeizigen und gutmütigen Kulturfunktionäre der entlegenen Komitate freuen sich über ihren „eigenen Künstler" und wollen sich darum in die Wahl der Motive oder der Stilrichtung nicht einmischen. Sie sind mit Arbeit ohnehin überlastet, lesen die Zeitschrift „Müvészet" nicht und in den meisten Fällen sind sie nur soweit unterrichtet, daß Stalin-Porträts oder in Stein gemeißelte Arbeiter nicht mehr zu den Spitzenprodukten der bildenden Kunst gehören.

Doch nach einer, in Budapest großes Aufsehen erregenden Kollektivausstellung moderner französischer Maler im Jahre 1966, die, laut „Müvészet", in den ungarischen Ateliers „arge Verwirrung" gestiftet hat, sorgt man wieder für eine fast lückenlose Abschirmung gegen die „schädlichen Einflüsse" aus Paris, Rom und München. Maler und Bildhauer aus dem westlichen Ausland sind in Ungarn nicht gerne gesehen; das Institut für kulturelle Beziehungen lädt lieber Japaner und Afrikaner ein, die zwar den Anschein eines internationalen Künstlerverkehrs erwecken, deren moderne Arbeiten man jedoch einfach als „exotisch" und daher als harmlos abtun kann. Sogar vom benachbarten Österreich ließ man bisher weder Bilder noch Plastiken in Ungarn zeigen, obwohl die vom Staat geförderten ungarischen Maler und Bildhauer, wenn auch ohne jegliche Resonanz in Wien laufend ausstellen.

Die Lage der bildenden Kunst in Ungarn ist trotz all dieser negativen Erscheinungen nicht aussichtslos. Intellektuelle in Budapest sind davon überzeugt, daß die immer größere Freiheit der Literatur und Musik eines Tages auch die bildende Kunst gesetzmäßig mitreißen und durch neue Initiativen beleben wird.

Stephan Vajda

M.kir.vallás- és közo

340 - 11
39 - 1930. szám.

melléklet száma:

A Müemlékek Országos Bizottságának,

B u d a p e s t.

Folyó évi julius hó 11-én
294 szám alatt kelt felterjesztésére tudomás és további eljárás céljából másolatban megküldöm.

Vajda Virgil
nobrász

1905
Éinisk 1930
89. l.

. . . . . .történt hivatalos
ült utiköltségeiről és napidijairól
em által érvényesitett utiszámlája
azaz Harmincöt
. . . . . .P
. számu kiadási csekkszámla terhére
930. évi .szeptember.hó . . . 6. . - n.
Dr. Tihamér Lajos s.k. miniszteri

VAJDA Viktor

437. dec. 12. 1873. Vajda Viktortól „Az utolsó érdem". Szerz. (Mi ez?)

100.

M. Ért. 1991. 1–2.

ARGUS de la PRESSE
Tél. PRO. 16-14
37, Rue Bergère, PARIS (9e)

N° de débit _____

L'AURORE
100, Rue de Richelieu - IIe
Vajda Livia
102 26 OCT. BRE 1.65

A TRAVERS LES GALERIES

● IRACEMA

IRACEMA se distingue des autres peintres naïfs par la fraîcheur qui se dégage de ses œuvres. Une flore riche, envahissante inonde ces compositions minutieusement ouvragées à la manière des tapisseries anciennes. L'homme ne s'y manifeste jamais. Seuls quelques oiseaux, quelques poissons animent cet univers qui pourrait être celui du 5e jour de la Genèse. Les coloris sont tendres, la luminosité douce. L'ensemble est imprégné d'une simplicité biblique.

Galerie Herbinet, 8, rue Bonaparte. Jusqu'au 13 novembre.

● MESSAGER

AVEC son exposition de paysages d'Israël, Messager fait preuve d'un réalisme sensible qu'il exploite avec maîtrise. Il a le goût des scènes de rue, dont il exprime toute la vérité. Ses toiles sont écrasées d'une lumière violente, bien sentie.

Les êtres et les choses baignent dans une atmosphère alourdie par la chaleur du désert que la couleur où dominent les jaunes rend encore plus écrasante.

Galerie 55, 55, rue des Saints-Pères. Jusqu'au 3 novembre.

● J. VARENNE

LES peintures sur soie de Juliette Varenne sont une image des joyaux de l'Orient. Sa technique est habile. Elle exprime tout le faste et la magnificence des temples bouddhistes, notamment dans « L'Adoration ». Ses paysages de moisson éclatent de richesse et mettent en valeur une nature généreuse et grandiose. Juliette Varenne joue avec bonheur d'une matière luxuriante qui éblouit.

Galerie Ror Volmar, 75, faubourg Saint-Honoré. Jusqu'au 3 novembre.

● VEVEY-TARDIEU

PEINTRE provençal, Vevey-Tardieu expose pour la première fois à Paris. Elle évolue avec lyrisme dans des évocations pourtant déjà trop vues des paysages de Provence. Son art est assuré. Elle peint avec la puissance d'un artiste dont la qualité doit s'imposer.

Galerie Cambacérès, 15, rue de la Boétie. Jusqu'au 30 octobre.

● LIVIA VAJDA

L'ORIGINE hongroise mais vivant à Paris depuis de nombreuses années, Livia Vajda nous propose des marines qui ont les teintes humides et fraîches des côtes bretonnes, des groupes dont les personnages sont soigneusement observés et décrits dans leurs attitudes, et quelques portraits touchants tel celui de la « Jeune maman ». Les couleurs sont parfois violentes, accrochent l'œil, mais sans jamais choquer.

La Palette bleue, 30, rue de Seine. Jusqu'au 31 octobre.

J. H.

e seg
nblie

Vajda Zsigmond

gyüjteményből *Carriérenek* egy tipikus, nagyon szép kétfigurás kompoziciója szerez esztétikai élvezetet. Itt látjuk még a belga *Minne* két tanulmányát, Victor *Rousseaunak* egy kis kompozicióját és *Despieau* női képmását, mely rendkívüli finomságával nívósan képviseli a kiváló francia mestert.
Az egész gyüjtemény harmónikus és felemelő. Mi örültünk volna legjobban, ha semmi disszonancia nem zavarta volna.

A SZINYEI TÁRSASÁG NYÁRI KIÁLLÍTÁSA. Fokozódó idegenforgalmunk, úgy látszik, optimizmussal tölti el művészeinket is. Ennek az optimizmusnak tulajdonítható a Szinyei Társaságnak az a kísérlete, melyet most az Ernszt-múzeumban valósít meg egy nagyon jól összeválogatott, színvonalas tárlattal. A kiállítás egész nyáron nyitva lesz, hinni kívánjuk, hogy az idegenek látogatni is fogják, sőt vásárolni is fognak ott. A tárlat anyaga olyan, hogy az idegent valóban leköthetí és vásárlásra csábíthatja. Számunkra a tárlat anyagának nagyobb része nem mond újat, ismerjük a különböző kiállításokról, az idegent viszont meg fogja lepni, hogy a nyár ellenére is ilyen válogatottan jó anyagból összeállított kiállításban gyönyörködhetik. A kiállítók között ott találjuk a Szinyei Társaság majd minden nevesebb tagját: *Szőnyi* István, *Zádor* István, *Aba Novák* Vilmos grafikával szerepelnek, *Perlmutter* Izsák, *Mattyasovszky Zsolnay* László, *Vidovszky* Béla, *Herman* Lipót, *Iványi-Grünvald* Béla, *Glatz* Oszkár, *Magyar-Mannheimer* Gusztáv, *Zádor* István, *Fényes* Adolf, *Csók* István, *Pólya* Tibor, *Hatvany* Ferenc, *Aba Novák* Vilmos, *Vaszary* János, *Egry* József, *Szőnyi* István egy sereg szép képet állítottak ki, *Beck* Ö. Fülöp, *Lux* Elek, *Szentgyörgyi* István, *Kisfaludy Stróbl* Zsigmond a nívós magyar plasztika finom darabjait bocsátották a kiállítás rendezői rendelkezésére.
A kísérlet érdekes, az anyag jó, az eredmény, reméljük, nem marad el.

G. BORBÉLY GIZELLA: DÜRER-PLAKETT
A Műcsarnok Tavaszi Tárlatáról

Képzőművészet
1931. 41. sz.

HIREK

VAJDA ZSIGMOND FESTŐMŰVÉSZ MEGHALT. Vajda Zsigmond 1859-ben született, képzőművészeti tanulmányait a budapesti főiskolán és Münchenben végezte, ahonnan 1883-ban Benczur Gyula hívta meg a mesteriskolára tanítványul. Szorgalma és tudása hamarosan előkelő helyet biztosított számára történelmi képeivel és genrejeivel. Képei hatásos színjátékok voltak, amelyek azonban sohasem hanyagolták el a mai kort. Lényegében naturalista volt, aki azonban nem tudta és nem is akarta elnyomni idealizáló fantáziáját. Legmaradandóbb munkája az országház freskóinak egy része, amellyel annakidején az ezerforintos Lotz Károly-díjat nyerte el. A király a vaskoronarenddel tüntette ki. A Szépművészeti Múzeum is őrzi néhány szép munkáját. A magyar piktúra szeniorjai közé tartozott már Vajda Zsigmond, aki valamikor nagyon ismert és divatos volt, tárlatokon és kiállításokon; keresett művész, akinek genrejei szívesen találtak érdeklődésre a mult század végének és a mostani elejének gyüjtői között. Külön területe volt a nagyobb falfestmények és más hasonló célú és rendeltetésű dekoratív kompozíciók.

† GLÜCK FRIGYES. Egy nagy látókörű, finom ízlésű műértővel ismét kevesebbek lettünk. A magyar műgyüjtők, fájdalom, kiskörű világa egy fényes láncszemmel ismét szűkebb lett, **Glück** Frigyessel elköltözött a legpallérozottabb ízlésű, a legáldozatkészebb gyüjtők egyike. Gyüjteményében különösen előkelő szerepet visz a vallásos témájú klasszikus művészet, aminthogy a modern művészettől konzekvensen idegenkedett gyüjteményeinek összeállításában.

BALLÓ EDE KAPTA AZ ÁLLAMI NAGY ARANYÉRMET. A nagy aranyérem bizottság egyhangú ajánlatára a kultuszminiszter Balló Edét, az európai nevű festőművészt tüntette ki a legnagyobb művészi dekorációval, az állami nagy aranyéremmel. A hír általános meglepetést keltett, nem mintha az aranyérem ezúttal nem a legmegfelelőbb művésznek jutott volna, hiszen Balló mestert, a portraitistát, az olajfestés technikájának kiváló szakemberét, a paedagógust, a nagyszívű mecénást mindenütt mély tisztelettel övezik, a meglepetést inkább az keltette, hogy most tudtuk meg: Balló Ede eddig még nem tartozott a nagy aranyérmesek közé. Ki hitte volna? Hála a sorsnak, hogy ami késik, nem múlik. Megnyugodva vesszük tudomásul, hogy Balló Ede ezen a ponton is, mint életének minden vonatkozásában, a helyzet magaslatán állott. Nem hozta zavarba az aranyérmek sorsát intéző legfelsőbb gondviselést. Mégis el fog bennünket a nyugtalanság, amint tovább gondolkodunk: hátha nem minden érdemdús művészünk ilyen mintaszerűen tapintatos, mint a 72 éves — és még hetvenkét évesen is fiatal — Balló Ede. Akadhatnak rosszmájú művészek is, akik képesek meghalni, mielőtt az aranyérmes gondviselés feltünnék látóhatárukon. Kellemetlen, nagyon kellemetlen lenne. Már t. i. nem a művésznek, hanem a bizottságnak.

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Le Soir
1969. XI. 13.

1021

VAJDA LÍVIA

Les expositions d'art

ANNELI NUKARINEN

Voici, à la galerie de l'Abbaye (5, rue de l'Abbaye), une exposition qui invite au dépaysement et à la méditation. Anneli Nukarinen est finlandaise : jeune, grande, blonde, avec des yeux de porcelaine, elle fait penser à un épi de blé dans le vent mélancolique de sa Carélie natale.

Elle dit que le symbolisme est à la base de son art, non pas la stylisation, mais les symboles des sentiments qui servent de thèmes à ses compositions. Le dessin est, pour elle, le graphisme de la vie passionnée : il s'élance, il prend possession de l'univers, il l'enferme dans le cercle de l'orage secret. Les couleurs ont la même fonction : elles ont des stridences étranges, mais aussi les nuances de la perle fine ou du matin clair, à moins qu'elles ne chargent d'une intense émotivité un soleil de sang.

La nature est, pour Anneli Nukarinen, le miroir des songes; les saisons sont celles de la destinée, les formes naturelles s'interpénètrent. Un peu de soleil sur la neige libère déjà de la longue nuit, et lorsque la première fleur se déploie, après l'hiver, c'est chaque fois le premier matin du monde.

Il y a aussi beaucoup de tristesse dans les œuvres d'Anneli Nukarinen; ses titres l'expriment : *Un amour en prison, Attirance et désespoir, Seule avec l'écho de tes pas* et cette pensée qui définit, nous semble-t-il, remarquablement la démarche poétique de l'artiste : « Comme la pluie sur le pays, s'enfle le secret. »

On surprend, il est vrai, dans la suite de ses œuvres, l'influence de la poésie chinoise et de la technique chère aux vieux maîtres de l'Asie. Mais cette disposition de l'esprit et la virtuosité de la main sont mises au service d'une inspiration personnelle, essentiellement partagée entre la pudeur et l'ardeur, entre les souvenirs d'un *Automne de Laponie* et *Le Port de l'espoir*. L'authenticité du message nous paraît être la marque indélébile de cette œuvre.

n'est acquis, mais fouetté par *L'Illusion du rêve*. Ces trois titres caractérisent l'ampleur d'une interrogation souvent douloureuse, dominée par l'érotisme et par la mort.

« La vie est dans la mort », dit Rube, elle ne serait qu'une *Offrande au néant*. Cette philosophie du désespoir est tempérée par la fascination des sources de la vie; en fin de compte, l'artiste nous rassure : *La Vie est plus que la mort au-delà de la mort*. C'est là une magnifique définition de l'œuvre d'art.

Une œuvre d'Anneli Nukarinen : de grands rythmes dans l'espace...

Ce parfait ensemble, au métier souvent éblouissant, révèle, dans tous les cas, un artiste d'avenir.

M. Pourbaix

Le Cheval de Verre (5, Ravenstein) accueille une céramiste d'origine chinoise qui témoigne avec grâce pour ses ancêtres. Voici *Le Guerrier* en masque théâtral, *L'Aurore* au fond d'une assiette. *Le Reflet lunaire* saisi dans le galbe d'une coupe et les *Vert et rouge* dans une glace.

L'objet est, ici, né d'une certaine dévotion pour la matière; l'artiste lui confère comme le rayonnement d'une magie qui tient, bien entendu, au mystère d'une âme dont les « racines » plongent dans le limon originel. Nous songeons à l'alexandrin fameux de Stéphane Mallarmé: « Imitons le Chinois au cœur limpide et fin. »

Paul CASO.

Livia Vajda

La galerie Racines (34, rue Ravenstein) présente une quarantaine d'œuvres de l'artiste hongroise Livia Vajda. Sur un canevas expressionniste, de belles couleurs font revivre des états d'âme intimistes et des scènes de la vie villageoise : la danse entraîne des groupes chatoyants.

On devine que bien des souvenirs émouvants renaissent ainsi aux cimaises : *Sur le bateau, Le Marché aux fleurs, Les Brodeuses*... Tendres images, élevées à la dignité de l'espace plastique par le talent de Livia Vajda !

Ulrich Rube

La galerie d'Egmont (11, square du Petit-Sablon) a réuni des peintures et des gravures du jeune artiste allemand Ulrich Rube. On est d'emblée conquis par l'autorité de la vision romantique de ce représentant d'une génération qui se souvient de Dürer. Son imagination est

l'ceau des cheveux longs) tiren

AMBASSADOR : **Zebra, Station** Jeudi : Lee Ma
APOLLO : merc **perbahn,** + 2e Jeudi : **Contes**
ARENBERG (tél. 12.97.21) : If. Palme d'or au Festival de Cannes 69. Vo. Ena. Séances : 2, 4.20, 6.40, 9 heures.
ASTOR : Mercredi : **Les casse-cou du Rallye de Monte-Carlo.** Enf. admis - Jeudi : **La sirène du Mississippi.**
AVENTURE : **Adalen 31.** Grand Prix spécial du jury Cannes 1969. E.N.A. Séances : 2.15, 4.30, 6.45, 9 heures.
CAMEO : Merc. : **Un amour de coccinelle.** E.A. W. Disney. S. 12, 1.40, 4.10, 6.35, 9.05. Dgf. 9.40. - Jeudi : **La Horde sauvage.** - Enf. non admis.
CINEAC Ctre : **Erotissimo.** Un des films les plus drôles de l'année. - A. Girardot, Fr. Blanche, J. Yanne.
CINEAC Nord : **Justine,** Anouk Aimée, Anna Karina, Dirk Bogarde, Philippe Noiret. - Permanent, 12 h.
COLISEE A : **Les Damnés,** de Luchino Visconti, avec D. Bogarde, R. Verley. Vo. Ena. Gr. f. : 11.30, 2, 4.30, 7, 9.30 h.
COLISEE B : **Hibernatus,** av. Louis de Funès. Couleurs. Enfants admis. — Grand film : 12, 2, 4, 6, 8, 10 heures.
COLISEE CLUB : **Porcherie,** de Pier Paolo Pasolini. Coul. Enf. non admis. Grand film : 12, 2, 4, 6, 8, 10 heures.

colisée
2e MOIS
179441 personnes n'ont pas encore vu LES DAMNÉS, serez-vous le dernier ?
Un film de LUCHINO VISCONTI
LES DAMNES
(GÖTTERDÄMMERUNG)
avec
DIRK BOGARDE
INGRID THULIN
HELMUT BERGER
CHARLOTTE RAMPLING
TECHNICOLOR
Un film WARNER BROS.-SEVEN ARTS
Version 100% intégrale !

FILMAC : **Sugar Colt.** P.F. Sc. Enf. ad. **GALERIES** : **Oh ! que la guerre est jo-** lie, Dirk Bogarde, J-P Cassel. - Jeudi : **La bataille d'Angleterre.** EA.
MARIVAUX : **Un amour de coccinelle.** de W. Disney. S.: 1.20, 3, 5.10, 7.15, 9.20 Parl. franç. f. 1.20, 3.25, 5.30, 7.35, 940.
MARIVAUX : **La Sirène du Mississipi.** J.P. Belmondo. S. 1.50,. 4. 6.25, 9 h ena. C. Deneuve. Film 1.50, 4.20, 6.50, 9 h 20
METROPOLE : **Hibernatus,** avec Louis de Funès. Coul. EA. S. : sem. 2.15, 4.25, 6.35, 8.45. D. gd f. 9.30 heures.
PATHE Bourse, 85, bd Anspach, 17.48.15 « La Belle et le Clochard ». Disney. Samedi, dimanche, mercredi, parl. fr. 2, 4.15, 6.30. Parl. angl. 8.45.
PICCADILLY (rés. 18.19.06) : **Midnight cow-boy.** - N. B. : **Ce n'est pas un western,** avec Dustin Hoffman, Jon Voight. Vo. Ena. S.: 12.05-2-4.20-6.40-9.
PLAZA (tél. 17.60.21) : **L'armée des ombres,** Lino Ventura, P. Meurisse. Coul. Ena. A la demande génér. S. : 1.15, 3.45, 6.20, 8.55. F. 1.30, 4, 6.35, 9.22.
RAF : **Jardin des Tortures.** - P.f. E.n.a.
RIALTO : **L'homme vallée maudite.** Ea.
ROYAL Nd : **Mission Top Secret.** E.n.a.
SCALA : **Un Amour de Coccinelle,** de Walt Disney, av. Dean Jones. Vo. Ea. S. : 12, 14, 16.20, 18.40, 21. Dgf. : 21.35
VARIETES Cinérama : **Krakatoa, à l'est de Java.** Vers. orig. Enf. adm. S. 15 h. et 20 h 30. Film 15 h 15 et 20 h 45. Location de 11 à 19 h. Rens. 18.10.33.
VICTORY : Mercredi : **100 dollars pour un sheriff.** - V. O. - Enf. non admis. Jeudi : **Cramponne-toi, Jerry.** - E.A.

HAUT DE LA VILLE

AIGLON : **Slogan,** de Pierre Grimblat, Serge Gainsbourg, Jane Birkin. - Réservez vos places par tél. - E.N.A.
AVENUE (rés. 13.65.13) : Mercr. : **La horde sauvage,** av. Will. Holden. V.o. Ena. Jeudi: **Le pont de Remagen** Ena
AVENUE II (rés. 13.65.13) : Merc.: Serge Gainsbourg et Jane Birkin ds **Slogan** Ena. Jeudi : **La horde sauvage.** Ena

CINEAC Centre
PATHE XL Porte de Namur

EROTISSIMO
Annie Girardot
Jean Yanne - Francis Blanche.

dernière minute...
unique en Belgique !

RESERVEZ-LE POUR VOUS
EN TELEPHONANT AU 37.12.07

30209

récentes rafles de la police

gs et habillement é ne sont pas d'un suspect »...

anversois dans une lettre
nistre de la Justice

SZEGÉNY MAGYAR NÉP

Az Erzsébet cimü daljátékból

Minden jog fenntartva!

(SZILÁGYI LÁSZLÓ)

HUSZKA JENŐ

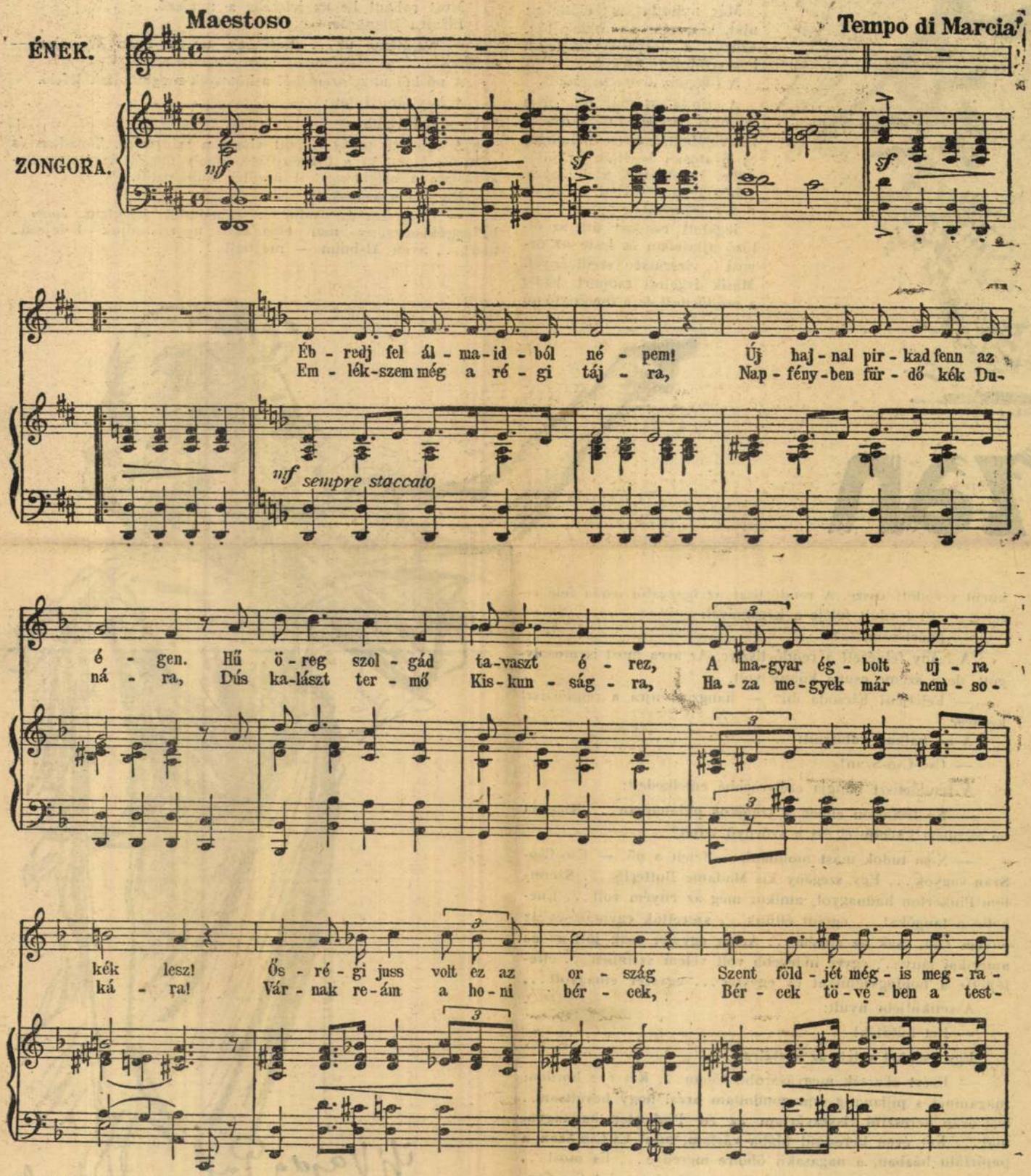

Copyright MCMXXXIX by Francis Bard and Son, Budapest.
Copyright MCMXXXIX by Nova szinpadi kiadó k. f. t. B. F. F. 3484

Szan

ügyeletes rendőrtiszt keresztül furakodott az estélyiruhás tömegen. Megfogta a leány karját:

— Kövessen...

Már nyitotta is előtte az utat, kivezette az oldalajtón, azután a folyosó vasajtaján keresztül vitte tovább.

A függöny összecsapódott.

A szinpadon már ott volt a szinházi orvos, intézkedésére felnyalábolták Sven Alsholmot és óvatosan bevitték az öltözőbe. Lefektették a diványra, fehér tengerésztiszti kabátján a vér piroslott.

Izgatott csoport állt az öltöző ajtajában és leste az orvosi vizsgálat eredményét. Másik izgatott csoport pedig a rendőrtiszt és a merénylő nő körül verődött össze. A rendőrtiszt az igazgatói iroda felé vezette, — itt fordult feléje a kérdésével:

— Miért csinálta?

A leány felnézett a rendőrtisztre. Az arca most is mosolygott, de a szeme csupa könny volt.

— Feleljen! Kicsoda ön? — hangzott ujra a rendőrtiszt kérdése.

A nő halkan válaszolt:

— Cso-Cso-Szan!

A rendőrtiszt hangja erélyesebbé emelkedett:

— Ne tréfáljon ebben a tragikus pillanatban... Kicsoda ön és miért követte el ezt a szörnyű tettet?

— Nem tudok mást mondani, — felelt a nő, — Cso-Cso-Szan vagyok... Egy szegény kis Madame Butterfly... Szerettem Pinkerton hadnagyot, amikor még az enyém volt... Énekelte a tangókat... együtt éltünk... szerettük egymást és az enyém volt, csak az enyém... Aztán egyszer csak jött az az amerikai lány... egyre hidegebb volt velem szemben... elfelejtette a boldogságunkat és egyszer... egyszer elhagyott...

A retiküljébe nyult:

— Ezt küldték!

Egy csekket vetett az asztalra!

— Ezért akarták megvásárolni tőlem... Két éve hordom magamnál s pillanatig sem gondoltam arra, hogy beváltsam... Két órán keresztül visszavártam az én Pinkerton hadnagyomat... Két éven keresztül hiába vártam, mint Cs-Cso-Szan a papirfalu házban, a nagasakii öbölre meredve... És most... most... kapitány ur, semmi egyéb nem történt, mint Cso-Cso-Szan fellázadt... Az egész világ tele van Cso-Cso-Szanokkal, akiket elhagynak a Pinkerton hadnagyok... A sok Cso-Cso-Szan közül az egyik fellázadt... Csak ennyi történt, kapitány ur, csak ennyi...

A rendőrtiszt szava hidegen csengett:

— Letartóztatom!

Most rohant be az irodába a rendező. Elfulva jelentette:

— Kapitány ur... Kapitány ur... Sven Alsholm — meghalt!...

A nő két nagy szeméből a könnyek megindultak lefelé.

A kapitány intett:

— Induljunk!

A rendező pedig rohant vissza a szinpadra. Sápadtan és remegve lépett ki a függöny elé, amely mögött izgatott várakozásban a megbolygatott nézőtér hullámzott.

Kereste a szavakat:

— Hölgyeim és uraim... sajnálattal jelentem, hogy a Pillangókisasszony mai előadását nem tudjuk befejezni, mert... Sven Alsholm — meghalt...

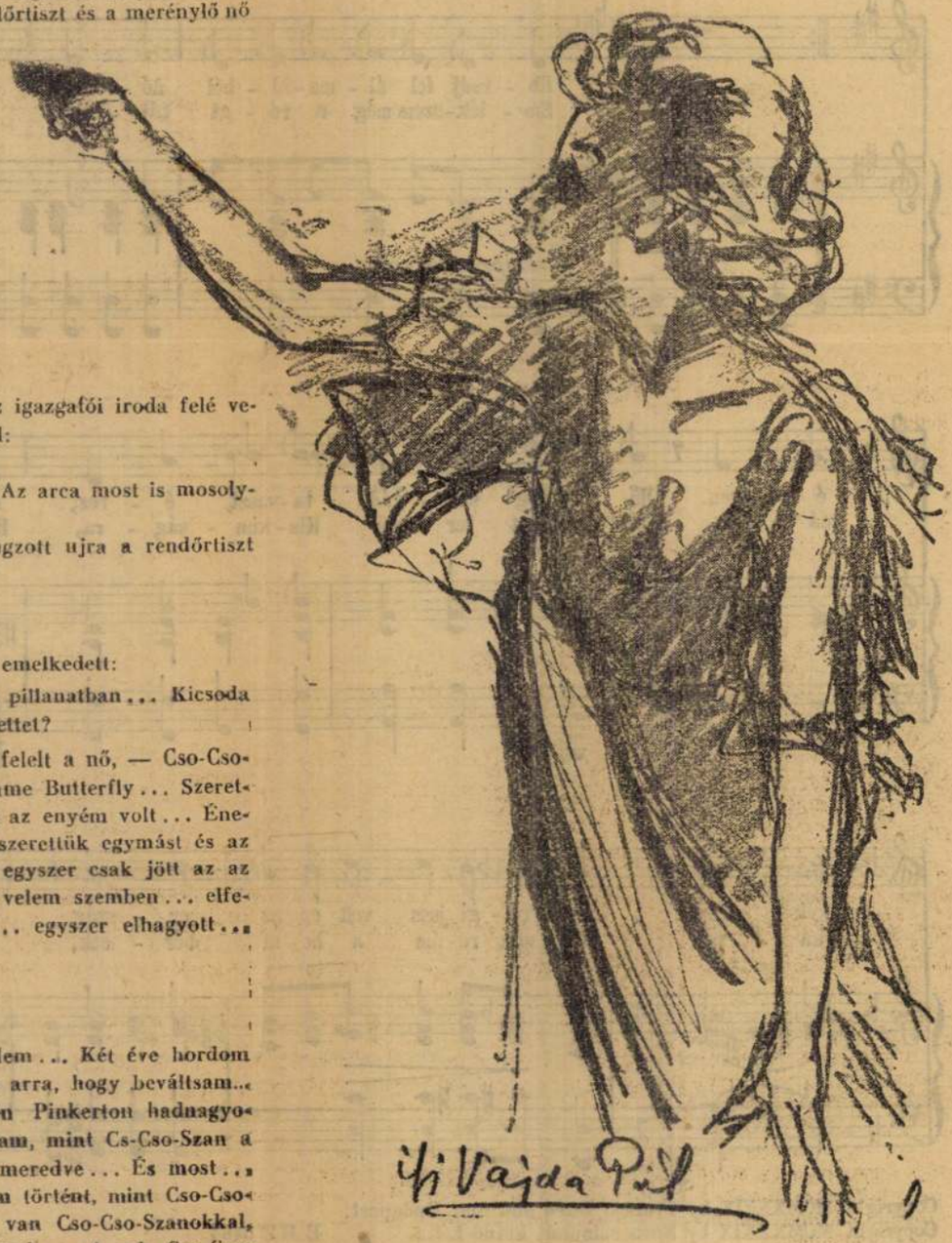

VAJDA Miklós

A Tett és a Ma körének Bartók iránti tiszelete és nagyrabecsülése átöröklődött a magyar avantgarde mozgalom 1920 után szinre lépő ujabb nemzedékére. Ennek érdekes dokumentuma az erdélyi származásu aktivisták, Berg Ágoston , Reves Ferenc, Antal Sándor, Vajda Miklós, és Vajda Sándor 1925 augusztus 4-én Szatmárban rendezett bemutatkozó estjének műsorlapja...

. . .

CSAPLÁR Ferenc: Pótlások egy Bartók tanulmányhoz. = Tiszatáj, 1983/1. 55.p.

Vajda Mihály

ötvös

Nógrád vármegyében Losonczon élt egy aranyműves, a ki Győrött tanulta mesterségét, melyhez nem ért; haszontalan ember, a kire csak végső szükségben bíznak néhanapján munkát.

Érdekes, hogy öt hónappal később kelt jelentésében már két ötvöst vall be a vármegye. Mindenikről megjegyzi, hogy «ne nomine quidem magistrorum aurifabrorum digni» (nem méltók az aranyműves-mester névre). Az egyik *Losonczon* lakik s valószinűleg azonos az első jelentésben említettel, jóllehet akkor azt írta, hogy Győrött tanult, most pedig azt, hogy Komáromban *Deák* István mestertől. *Vajda* Mihálynak hívják és komáromi születés. ~~Még hitvá-nyabb mesterember nála *Podmaniczky* Gábor, a ki *Fülcken* lakik, ott is tanulta az apjától a mesterséget.~~

Dr. Illéssy János: Magyarországi ötvösök 1732-ben. Arch. Ért. 1904 évf. 388. l.

SZOMBATHELY MEGYEI JOGÚ VÁROS,
A SZOMBATHELYI TAVASZI FESZTIVÁL
SZERVEZŐ BIZOTTSÁGA,
VALAMINT A
VAS MEGYEI MŰVELŐDÉSI KÖZPONT

TISZTELETTEL MEGHÍVJA ÖNT A

KOR-TÁRS-KERESŐ 3.

KIÁLLÍTÁS MEGNYITÓJÁRA

2002. MÁRCIUS 21-ÉN, 17 ÓRÁRA
AZ INTÉZMÉNY
MÉDIUM GALÉRIÁJÁBA
- SZOMBATHELY, ADY TÉR 5. -

A KIÁLLÍTÁST MEGNYITJA:
DR. POGÁNY GÁBOR
MŰVÉSZETTÖRTÉNÉSZ

ZENEI KÖZREMŰKÖDŐ:
STENK YOU
EGYÜTTES

A KIÁLLÍTÁS MEGTEKINTHETŐ:
2002. ÁPRILIS 18-IG
HÉTFŐTŐL - PÉNTEKIG

BARÚCZ ANDRÁS
BARNÓCZKI ULRIKE
BARTÁK CSABA
BORBÉLY VIKTOR
HEGEDŰS BABETT
HEINTZ GÁBOR
JUHÁSZ MÁRTON
KERTÉSZ VERA
KOLLER LÁSZLÓ
LAKATOS BOTOND
MÉSZÁROS SZABOLCS
MIKLÓDY CSILLA
NÉMETHY BALÁZS
RITTGASSER ISTVÁN
SIPOS MÁTYÁS
SOÓS NÓRA
SZÁNTÓ ISTVÁN
SZEKÉR ERNŐ
SZENTELEKI GÁBOR
SZÜCSY RÓBERT
TÖMŐ ILONA ÁGNES
VAJDA MÁRK

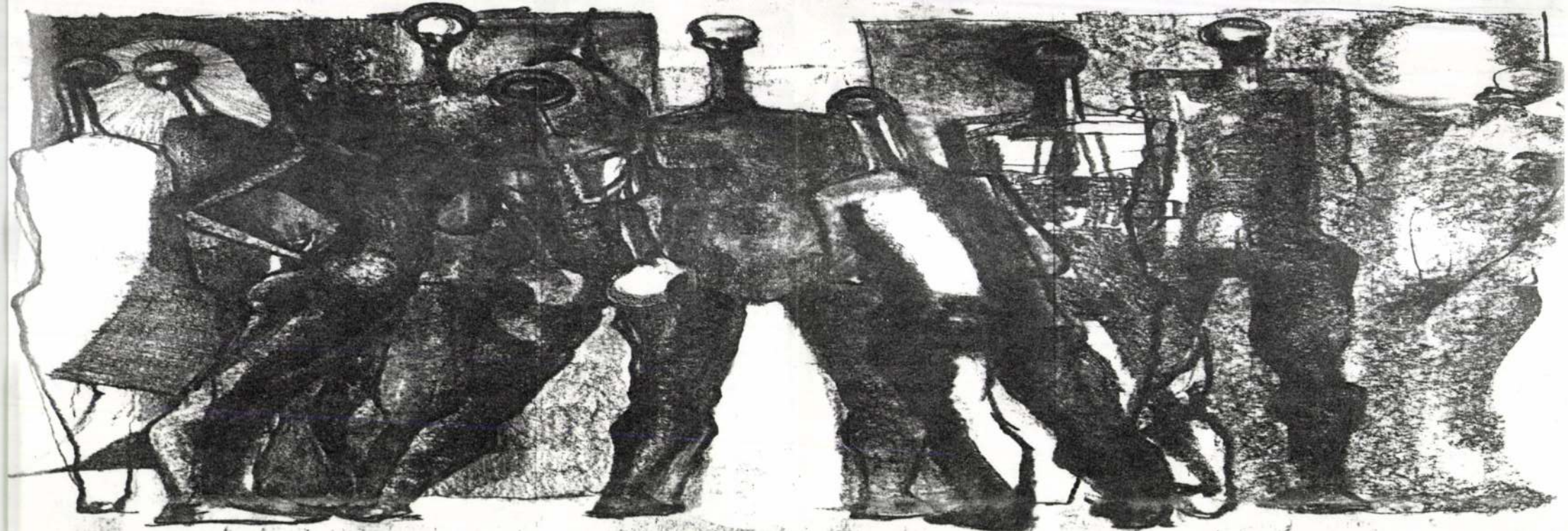

VAJDA MÁRK

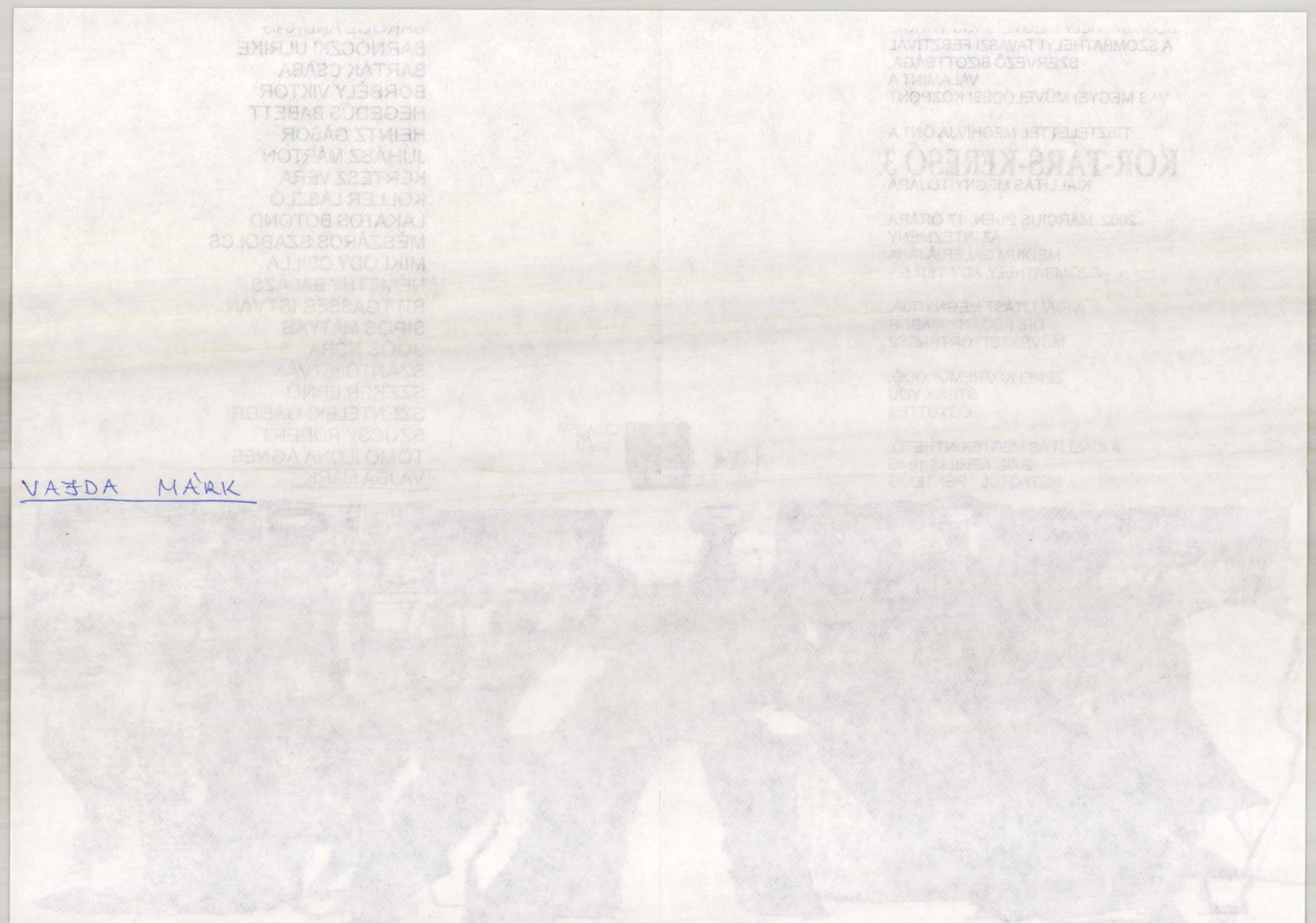

Peep-show a Budavári Palotában

Igazi bolondos ötlet: falakat húzni a kiállított tárgyak köré és elbarikádozni a látogatók elől, úgy, hogy csak réseken át, néha ágaskodva, néha kukucskálva lehessen látni azt, ami mögöttük van. A látogató kényelmetlenül keresi a helyet (megtámaszkodni nem mer a falban, ki hallott már nálunk olyat, hogy a kiállítóteremben valamit meg lehessen érinteni?), botladozik egy kicsit, mert a fal lefelé szélesebb, végül a teremőr megszánja és odaszól: „nyugodtan megtámaszkodhat a paravánban, kibírja!" A cikcakkos résen át bepillantva végül is mit látni? Egy poharat. Vagy egy táskát. Egy darabját a gyapjúszőnyegnek. Ha csak néhányan vannak a teremben, még hagyján. Ha többen: egymást taszigálva próbálnak körbejárni a teremben, a Budavári Palotában, ahol a *Fiatal Iparművészek Stúdiójának* tagjai ilyen módon próbálták látványosabbá tenni idei kiállításukat. Az ötlet eredeti, eleinte jót lehet derülni rajta, később valahogy kényelmetlenné válik, végül idegesítő lesz, és az embernek nincs kedve még egyszer végigbotladozni, hogy másodszor is megnézze a tárgyakat. De hiszen a peep-show-t is egyszeri alkalomra szánják, vonja meg a vállát és tovább baktat. Nem az ötlettel van baj, hanem a kivitelezéssel, valahogy másként kellett volna fölépíteni azt a falat, úgy, hogy kevesebb kényelmetlenséggel járjon, s a látogató kedvét ne elvegye a látvány megszerzésétől, hanem fölcsigázza. Ahogy az igazi peep-show esetében is van.

A stúdió 1982-ben alakult és egy éve kulturális egyesületként működik. Hat szakmából tömörítette magába a fiatalokat, többségük harmincöt év alatti iparművész. Ilyen nagyszabású kiállítással kétévenként szoktak jelentkezni, legutóbbi tárlatukat Pécsett, a *Művészetek Házában* láthattuk. „A mindent elárasztó tömegkultúrával szemben próbáljuk megmutatni, kik vagyunk – s hogy egyáltalán vagyunk…", írják magukról. A régi, sokszor visszatérő probléma: „felvállalva az összehasonlításokat kérdezzük: kellünk-e?". A főiskoláról kikerülve ma az ipar még annyira sem alkalmazza őket, mint eddig. Többségük butikoknak kínálja föl tehetségét. Végül elhatározták, hogy a közeljövőben üzletet nyitnak. (A Budavári Palotában is megpróbálkoztak már az árusítással.) Ha áraikat megfelelően tudják kialakítani, azt hiszem, üzleti vállalkozásuknak sikere lesz, hiszen a szakmát kitűnően megtanulták. Azzal a jóleső érzéssel gyak ellen. A bolondos paraván mögött komoly felkészültségű fiatalok munkái húzódnak meg.

A LEGEGYSZERŰBB azoknak a munkáit megítélni, akik pontosan határozták meg maguknak a kívánt feladatot: ha váza, legyen üresen éppoly dekoratív, mint amikor virágot tartalmaz, ha kelme, legyen magas színvonalú, egyéni textil, olyan, amelyet nem téveszthetünk össze a gépekről lekerülő végekkel. Talán első látásra is szembetűnik, hogy itt minden tárgy elsősorban dekoratív célokat szolgál. Nem azért, mert ezek a fiatalok nem tudnák éppen olyan jól megtervezni mindennapjaink használati eszközeit, mint ezeket a luxusnak szánt termékeket, de hogyan kérhetnénk tőlük számon azt, amire nem kapnak megbízást? Ha nem kellenek, mint a nagy szériában készülő gyártmányok tervezői, kénytelenek olyat tervezni, amit az ipar nem gyárt: egyéni holmikat. Ebben a szerepcserében persze azok érzik igazán jól magukat, akiknek a műfaja is könnyen alkalmazkodik ehhez a dekoratív jelleghez: aki egyéni falikép-et tervez, mint *Vajda* Mária, vagy vázákat, mint *Szmetana* Ágnes. Szmetana Ágnes szecessziós vázái a mesterségbeli felkészültségen kívül különös formáikkal, egyéni megfogalmazásukkal is felhívják magukra a látogatók figyelmét. De felsorolhatnánk itt szinte valamennyi textilest is név szerint, mert akár az alapanyagtervezőket, akár a falikép-applikációkat vagy szőnyegeseket nézzük, egyaránt színvonalas az, amit bemutatnak. *Bán* Csaba estélyi kabátkái és Stamp Erzsébet méterben szőtt anyagai például. Talán általánosságban is elmondhatjuk, hogy a kiállítás legszínvonalasabb munkái éppen a textilek voltak.

MÁS HELYZETBEN VAN AZ, aki kerámiával vagy fémmel dolgozik: ezekben a szakmákban nehezebb megtalálni azt a tárgyat, amely még kisüzemi vagy műhelyszinten előállítható, és funkciója is van. (Különben ki venné meg és minek?) A kerámia dísztárgyaktól – joggal – ment el a modern szemléletű fiatalok kedve azok után, amit ezen a területen az elmúlt évtizedekben az iparművészeti boltok kínáltak, s nem találja a helyét az ötvös sem, hacsak nem akar díszdobozokat vagy fülönfüggőket gyártani. De ezt a fajta hiányosságot megint csak nehéz volna csupán a fiatalok nyakába varrni.

(fekete)

VAJDA Mária

Vajda Mária

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068. 337-748. 340-726

1082 JAN

Tevami hus mária

FORRÁS

1071

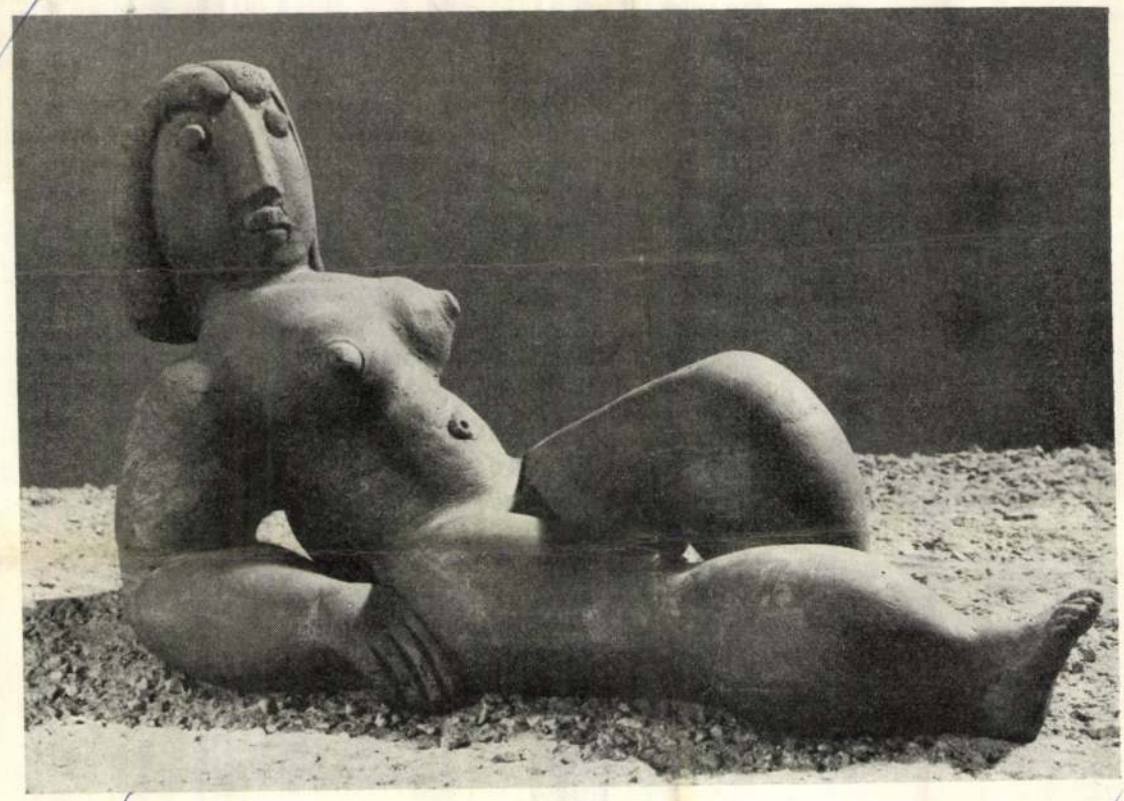

VAJDA MÁRIA

bavásárlási jegyzőkönyvet, a próbavásárlás megtö
forint 40 fillér többletszámolás. És hát miután m
ejnye, ejnye, hát hogy jött ez össze, ideges lett, kik
nyelte. Úgy, hogy attól kezdve nem volt bizonyíté
többet számolt. Így aztán a hatósági ellenőrző naplóba csak annyi került be, hogy számításaink szerint ennyi volt a többszámolás, bizonyítékunk erre nincs, mert a boltvezető lenyelte.

— Nem csak a többletbevételt, hanem a bizonyítékot is. Giltner László, az Országos Kereskedelmi Főfelügyelőség vezetője azt nyilatkozta a Népszabadságban, hogy vizsgálataikat idén az árak feltüntetésére is kiterjesztik. Idáig eszembe sem jutott ebben kételkedni, hiszen ami írva vagyon, az előttem szent. De most fészket rakott bennem a gyanú: Biztos az, hogy az az ár, ami a zöldfélékre ki van írva, az a hivatalos ár?

— Egyáltalán nem biztos, hogy az a hivatalos ár. Hiszen a vevő nem tudja, hogy mi a napi hivatalos ár. Neki az a hivatalos, ami ki van írva, és nem tudja, hogy tulajdonképpen ő akkor már drágábban kapta, és a bolt nem is ennyivel van terhelve.

— És nem kockázatos kiírni egy tegnapi, magasabb árat?

— Kockázatosnak kockázatos. Csak éppenséggel nagyon kicsi a lebukás veszélye.

— Tehát előfordul, hogy kinn a táblán több van mint a hivatalos?

— Nagyon gyakran előfordul. Forgalmas helyen, kórházaknál, buszmegállóknál. Ahol az ember rohan, nem figyel az árra. Esetleg még az sem tűnik fel, hogy aznap már volt üzletben, és ott nem azon az áron kapta.

— És én mint vevő, meg se kérhetem a boltvezetőt, hogy mutassa nekem a hivatalos papírt arról, hogy mennyi az ára?

— Reszortnál esetleg könnyen mondhatja, hogy nincs is hivatalos papírja. Ez az egyik fele. A másik fele, a vevő honnan tudja, hogy van olyan, hogy hivatalos árváltozás? Tehát neki eleve az a hivatalos ár, ami oda ki van írva.

— Eszi nem eszi, nem kap olcsóbban. Hogy lehetne ezeket a magánáremeléseket kiküszöbölni?

[illegible] a boltokban lenne egy tábla, azonos helyen,

Vajda Mária

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HIRDETŐ

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 138-068. 337-748. 340-726

1982 JAN

Tevacsi Mihalyné

FORRÁS

1021

előbb vagy utóbb megérezzük mindannyian
visszatérő kérdések fontosságát, ebben a nap
ütemű modern világban. Az *ember tragédiája*
tatlanságának — ez a legfőbb magyarázata. H
kultúrák elválasztó falait áttörve, előítéletel
lenére új bibliává lett, világi bibliává, ahol eg
egyszeri (konkrét történelmi) és ismétlődő,
miféle leltári teljességben, hanem lírai-drá
egy ember jelenlétét érezzük: a Madáchét.
1860. március 26. között írt, 1861-es jelz
KÖNYV, amelyhez immár számolatlanul té
mot vetni önmagunkkal, illúzióinkkal, lehetőségeinkkel.

Hogy valamelyest rendet teremtsünk Madách-ismeretünkben, meg kell különböztetnünk a Tragédia irodalomtörténeti és kortársi olvasatát. Az előbbi, az objektív közelítés maga is számos szubjektum ismeretét igényli — a XIX. század közepi, az 1848—49-es forradalom utáni korviszonyok tanulmányozása mellett. Elsősorban persze a Madách Imréét, „a 48 előtti haladás-igény"-t megszólaltató reformnemesét (Sőtér István), aki azonban a forradalommal is közösséget vállalt, és eszményeit sosem tagadta meg. Ahogy egyik újabb értelmezője, Németh G. Béla kimutatta: „Madách két politikai korszak határán állt, két gondolkodásmód váltópontján, két társadalmi berendezkedés cezúráján. A romantikus, liberális történetfilozófiák szabadság-eszméje szembesült gondolkodásában a pozitivizmus természettudományos, gépies determinációtanával." Ez a meghatározásértékű jellemzés is sejteti, hogy Az *ember tragédiájának* lehetséges egy művelődés-, filozófia-, sőt természettudomány-történeti olvasata is. Ám mindezekkel szemben Az *ember tragédiáját* értelmező amerikai professzor, Thomas R. Mark jogosan kér számon egy másfajta távlatot. „Ha az ember a Madách-kritikára bizonyos távolságból tekint — írja Mark —, láthatja, hogy lényegében ennek egésze olyan kérdést igyekszik megválaszolni, amelyet legjobb tudomásom szerint más irodalmi művek tárgyalása során még csak fel sem tesznek — vagy legalábbis nem ebben a formában. A kérdés oly különös, annyira új, hogy feketén fehérre leírva egyenesen megdöbbentő. A kritikusok arra a kérdésre keresnek választ: *igaz*-e ez? Merem állítani, hogy az írói képzeletnek nincs még egy olyan jelentős alkotása, amely a kérdést ebben a formában vetné fel, vagy ilyenfajta csapdát állítana a kritikus számára. Ám egy

TÁRLAT

Vajda László vasmunkái

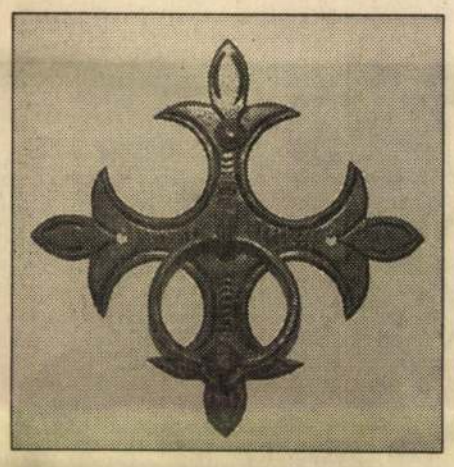

Szóra bírni az anyagot, felmutatni a magukat nehezen megadó matériákban rejlő szépségeket: ez minden alkotó kimondott-kimondatlan vágya — legyen akár szobrász, festő, üvegműves, keramikus, fafaragó, vagy éppen Hephaisztosz, az istenek kovácsa késői leszármazottja. A tiszaeszlári illetőségű mester, Vajda László a szakmai tudás fényes bizonyítékát adja vasmunkáinak nemrég közszemlére tett kollekciójával. A nagykállói városi művelődési központ kamaratermében a népi iparművész első önálló kiállításával jelentkezett. A Király Zsiga-díjas kovács száznál több produktumát — a kapatisztítótól, a díszes kandallóajtón át a csillárokig, zsanérokig, egyéb használati tárgyakig — ajánlja a látogatók figyelmébe a kuriózumnak számító bemutatón. A nehéz pörölyök, üllők és fújtatók hozzáértő kezelőjében a Kovácsműves Céh alapítóját tisztelhetjük, aki a nemzetközi kovács találkozókon két ízben szerzett ezüstérmet. Nem mellékes tudni róla azt sem: ha éppen nem a vassal birkózik, megpróbálja a harangöntést. Nem titok: sikerül neki az is.

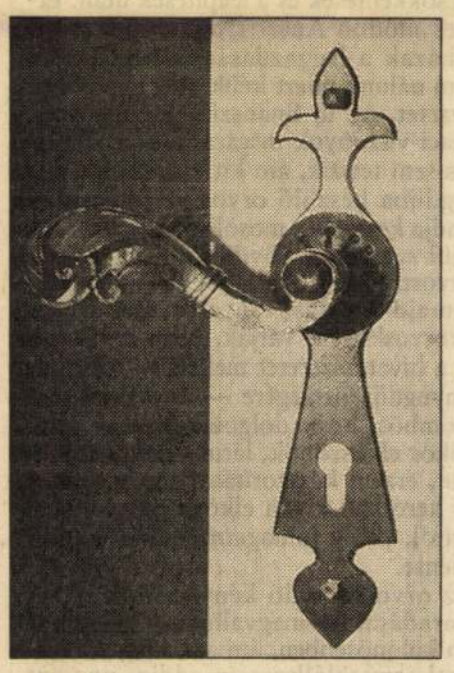

Elek Emil felvételei

Küzdelem a gyermekért

Sokszor éreztem úgy: nem bírom tovább — vallja az édesanya

Györke László

Hajnalka szépen, tisztán beszél, csupán az s hangot — sok tévé-, rádióriporterhez és édesanyjához hasonlóan — ejti az átlagosnál susogósabban. A kislány erős szemüveget visel. Közelebb jön hozzám, kinyújtja kezét, megérinti arcomat. Mint laikus, hirtelen nem tudom eldönteni, hogy ez a feltétlen bizalom jele-e, vagy egyszerűen nemcsak gyengén látó szemével, valamint fülével akarja érzékelni az idegent, hanem ujjaival is. (Búcsúzáskor megoldódik a talány, mert miután ugyanezt megteszi még egyszer, utána puszit is ad.)

File Hajnalka Noémi az idén tölti be tizedik életévét. Igazolványában ez áll: „vak". Ilyen egyszerűen és ridegen.

— Hajnalka autista — mondja édesanyja.

Jó ismerősként fogad nyíregyházi lakásukban. Mint akit felkészítettek erre a találkozásra. Bár, mint később megtudom, a felnőttekkel általában barátságosabb, mint a vele egykorúakkal.

> **Nem tudom eldönteni, ez a feltétlen bizalom jele-e, vagy ujjaival is érzékelni akarja az idegent.**

A riporter egy életszakasz végét, ha úgy tetszik eredményét látja csupán. Azt, hogy tulajdonképpen egy melegszívű, barátságos, őszinte és érdeklődő gyermekkel találkozik, aki rögtön elárulja: imádja a „szerkentyűket". A legfőbb gondja — többször megkérdezi —, hogyan lehetne egy fénymásolót kikölcsönözni. Azt nem mondja, mit akar fénymásolni. Lehet, hogy ez esetben is inkább maga a szerkentyű érdekli? Azt viszont elárulja, hogy jobb szeretne fiú lenni, mert azok igazán „szerkentyűsek".

Hajnalka ma igazi családban él: három éve már van apukája is. Egy papírt tesz elém, s hozzáteszi:

— Ez szeretnék lenni!

A lapon hatalmas betűkkel egy név áll: *Neuzer Hajnalka*. Ezt nekem adja. Persze csak akkor, ha kap tőlem valami szerkentyűfélét. Mi tagadás, erre nem készültem, odaadom hát munkaeszközömet, cégjelzéses tollamat. Végtére, az is egy szerkentyű.

* * *

A hosszú és rögös útról az édesanya, *Neuzerné Papp Erika* beszél. Hol lelkesen, hol elcsukló hangon.

> **Mikor Hajnalka már megszületett, többször próbáltam neki megmutatni gyermekét.**

— Azzal kezdődött, hogy vér szerinti édesapja egy percig sem vállalt közösséget velünk. El sem vett feleségül, csak ígérgette. Mikor egy alkalommal kinyögte, hogy nem is annyira én és a születendő gyermek érdekli, hanem a lakás, azonnal kiraktam. Én meg idegösszeomlással kerültem kórházba. Később, mikor Hajnalka már megszületett, többször próbáltam neki megmutatni gyermekét, hátha megszólal benne az apa. De valósággal menekült előlünk. Aztán egyszer megtudtam: megnősült.

— Mikor kislányom megszületett, rögtön tudtam, hogy baj van, mert az egyik szeme be volt dagadva. Egyszerűen nem akart szopni sem, csak a cumisüveg kellett neki. Később sem fejlődött semmit a mozgása, egyedül a hangokra reagált. Annyira el voltam keseredve, hogy először arra gondoltam, a gyereket otthagyom a kórházban, én meg öngyilkos leszek.

— Három hónapos korában szürkehályogra megműtötték az egyik a szemét. A másik, sajnos, menthetetlen volt. Szemüveget nem viselhetett, a kontaktlencsével meg rengeteget vesződtünk. Gondolhatja, hiszen jómagam is alig látok. Édesanyám, aki maga is beteges, segítségével próbáltuk meg a lehetetlent: az autista gyerekhez — aki ráadásul igen gyengénlátó és rendkívül félénk volt — megtalálni a kulcsot, kizökkenteni rendíthetetlennek tűnő közönyéből.

* * *

— Az egyértelmű, hogy ez a küzdelem kevésbé lett volna eredményes szakmai segítség nélkül. Soha nem felejtem el azt, amit *Tarnai Ottónétól,* Zsóka nénitől kaptam, kaptunk. Az ő véleménye igen sokat nyomott a latba, hiszen azt mondta: a gyerek nem értelmi fogyatékos. Ez erőt adott ahhoz, hogy tovább folytassam, amire feltettem az életemet. Kemény harc volt ez a gyermekért, az értelmes életért. Számomra, akinek amúgy sincsenek kötélből az idegei, különösen kemény erőpróbát jelentett ez, hiszen előbb magamat kellett legyőznöm.

— Az önkormányzatot, a szociális irodát sem hagyhatom ki, akik megteremtették a lehetőségét ennek az akkor még kilátástalannak tűnő harcnak.

— Tessék elgondolni, teljesen érzéketlen volt a gyerek; se ülni, se mozogni nem tudott, holott szervi bajt nem állapítottak meg nála az orvosok. Egyéves korában számomra egyértelművé vált, hogy autista. Sehogyan sem tudtam belenyugodni abba, hogy az én gyermekem ilyen magába forduló, zárkózott és tehetetlen maradjon. Ha visszagondolok azokra, a sokszor drasztikus eszközökre, amelyekkel valósággal rákényszerítettem kislányomat a mozgásra,

> **A gyerek se ülni, se mozogni nem tudott, holott szervi bajt nem állapítottak meg nála az orvosok.**

magam is beleborzongok. Volt, hogy a biliről egyszerűen nem volt hajlandó leszállni. Keményen a hóna alá kellett nyúlni, s addig nem hagytam neki békét, míg fel nem áll, meg nem tanult járni. És ezt, az ég tudja hányszor, meg kellett ismételni. Arra is meg kellett tanítani, hogy játszszon. Míg más gyerek nyúl a játék után, őt erre is rá kellett vezetni. De még az evés sem ment simán. Nem tudott például sze-

BERTHA BULCSU:

Jégnovella

A hálót elrejtettem a nádba, aztán visszamentem a hátizsákomért a lékhez. A széle már meghártyásodott. Amíg a szíjakat becsatoltam, még egyszer körülnéztem. Csendes volt minden. Alkonyodott. A nap fennakadt a gyenesi nádasokon, megduzzadt, aztán vörösen szétfolyt a jégen.

Jól előrehajoltam, mert nehéz volt a hátizsák, és nekilendültem. A korcsolyám alatt sercegett a jég. Igyekeztem a part mellett maradni. A szemem előttem pásztázott harminc-negyven méterrel, vigyázni kellett, mert sok volt a rianás és a híg víz.

Sorra maradtak el az öblök. Egy görbe jegenyén két varjat láttam, károgtak, aztán az egyik elrepült. Vadludak is jöttek, alacsonyan húztak, szinte érték a nádast, a turzáson túl leszálltak a jégre. Szentmihály alatt hirtelen úgy éreztem, hogy követ valaki. Megfordultam. És csakugyan. A távolban most bontakozott ki egy alak a part sötét vonalából. „Nádverő lehet — gondoltam. — De nem, hiszen gyorsan közeledik, korcsolya van a lábán. Felém jön. Rendőr lehet. Feljelentett valaki."

— Na, nem baj. Elfáradsz, ha engem meg akarsz fogni — motyogtam magamban és nekilódultam. A rianásokat nem kerülgettem tovább, hanem átugrottam. A hideg belemart az arcomba, és könnyet csikart a szememből, de csak tiportam tovább, nekivadulva. A jég felporzott a nadrágom szárára, és ráfagyott. Szentmihályon túl lassítottam és hátranéztem. A távolság fogyott köztünk. „Hogy a fenébe, ez ilyen gyorsan jön? Fiatal lehet. Persze engem visszahúzott a hátizsák." Rohamosan közeledett. Egyenesen felém tartott, most már nem volt kétséges, hogy engem üldöz. „De mi a fenét akar? Milyen kacsázva jön. Ez nem rendőr. Hisz' én ezt ismerem! Ez Péntek, az orgazda!"

Megfordultam. A korcsolyám szinte tépte a jeget. Száguldottam. Aztán beljebb mentem, mert kásás jég következett és nagyon fékezte az iramot. Elszakadtam a parttól, nem törődtem vele. Minden erőmet megfeszítettem, hogy növeljem a távolságot. A zsák égette a hátamat, a szíjak a vállamba martak. A fülemben dobolni kezdett a vér. Az idegzetem megfeszült és az agyam lüktetve a tudatomba lökött egy furcsa históriát. Két éve történt. Talán több is lehet. Tél volt, és már hetek óta nem hívtak napszámba. Alig volt kenyerem. Január végén beállt a víz. Léket vágtam Csetény alatt. Amikor a hálóból a jégre öntöttem a halat, valaki felnevetett mögöttem. A nádból alacsony férfi mászott elő, sárga fogai nem fértek el a szájában. Vigyorgott. Két ajka között megnyúlott és elővillant a nyál. Péntek volt.

— Na! Halászgatunk, halászgatunk?

— Igyekszik az ember — mondtam kelletlenül.

— Veszélyes az igyekezete.

— Idáig senki sem tudta.

— Na... hátiszen megegyezhetünk. Azt mondják, maga okos ember és jobb ma egy veréb, mint holnap a börtön, ugye? — nézett rám és nevetett.

Ettől kezdve megkapta a hal felét. De ezzel nem fejeződött be. Egy hét múlva már a hal háromnegyed részét követelte. Ebbe már nem mentem bele. Ekkor följelentett. Két hónapot ültem. Április elején szabadultam. Májusban leégett a háza. A faluban elhiresztelte, hogy én gyújtottam fel bosszúból és úton-útfélen mondogatta, hogy rövidesen megöl. Bántott a dolog, mert semmi közöm nem volt a tűzhöz.

Most itt vágtat a nyomomban. Meg akar ölni. Ez a tudat új erőt adott. Előredőltem és még jobban rohantam. Vigyáztam, hogy szabályosan mozgassam a kezemet, kerüljem a felesleges mozdulatokat. Közben az agyam is dolgozott. A megforrósodott idegpályákon összevissza nyargaltak a gondolataim. Végül dühbe gurultam. „Mit akar ez a patkány? Megölni?" Megtapogattam a késemet, aztán lassítottam és megálltam. Péntek nem volt a nyomomban, egészen távol, köztem és a park között ácsorgott. Úgy látszott, mintha a nádas felé menne. De nem lehetett jól látni, mert már erősen szürkült. „Marha vagyok — gondoltam —, lehet, hogy ez nem is Péntek, és én meg itt rohangászom, mint egy őrült. Lehet, hogy nem is utánam jött, csak képzelődöm."

Elindultam feléje. Megállt. „Érdekes, mégis engem vár." Balra fordultam, néhány pillanat múlva ő is balra fordult. Megpróbáltam jobbra, de erre is követett.

Beljebb mentem, és vártam. Lassan közénk ereszkedett a sötétség. Néha pattogás hallatszott, és apró rianások kanyarodtak körém, olyan hangot adva, mint a xilofon.

Számon tartanak bennünket

Katona Béla irodalomtörténész emlékezik a megyei írócsoport húsz esztendejéről

Bodnár István

Kedvező légkörben, húsz évvel ezelőtt, 1977. január végén alakult meg a megyei írócsoport. Sokan bábáskodtak indulásánál, és a támogatás sem maradt el: a fiatal, pályakezdő alkotók számára bemutatkozási lehetőség nyílt, útnak indulhattak. *Katona Béla* irodalomtörténészt, a csoport vezetőjét azért kerestük meg, hogy a húsz év munkájáról, eredményeiről (esetleg gondjairól) beszéljen.

— Meg kell mondanom őszintén, húsz évvel ezelőtt nem hittem benne, hogy a csoport ilyen hosszú életű lesz. Már csak azért sem, mert a korábbi példák óvatosságra intettek. Az idősebbek talán tudják, hogy nem ez, a most huszadik évébe lépő írócsoport volt az első a világháború után. Először 1953-ban jött létre egy ilyen egyesület, elsősorban a Kelet-Magyarország elődjének a munkatársaiból. Később, a hatvanas évek elején indult ismét ilyen társaság, amelynek a tagjai között volt például *Sipkay Barna, Végh Antal* és *Ratkó József* is. Mindkét egyesület elég hamar megszűnt, ám az írók, költők közül többen is sikeres alkotókká váltak.

❒ *Ezután több mint egy évtizedet kellett várni. Szerencsére a körülmények is kedvezőbbek voltak, mint korábban...*

— 1974-ben jelent meg a Kelet felől című antológia. Váci Mihály ekkor lett volna ötvenéves, és ebből az alkalomból Sóstón volt egy országos irodalmi konferencia. Erre készült több kiadvány, köztük ez az antológia is. Voltaképpen ez a gárda lett a magja a néhány évvel később induló írócsoportnak. Debrecenben alakult meg ez a társaság, aminek az a magyarázata, hogy Nyíregyházán nem voltak meg a feltételei önálló csoport alakulásának. Ezért *Fábián Zoltán* — akinek sokat köszönhetünk — azt találta ki, hogy a debreceni írócsoportnak a tagozata legyen a társaság a képzőművészeti szövetség mintájára. A debreceniektől is komoly segítséget kaptunk.

❒ *Kik lehettek a csoport tagjai, hogy sikerült távol tartani a dilettáns próbálkozókat?*

— Elég kemény feltételeket szabtunk, csak azok lehettek a csoport tagjai, akik már letették a névjegyüket az irodalom asztalára. Nem volt elég, hogy csak helyi lapban publikáljanak a csoport tagjai, azt kértük, hogy országos irodalmi lapokban rendszeresen publikáljanak. Persze azt is tudni kell, hogy a csoport tagjának lenni nem jelentette feltétlenül azt, hogy már író valaki. Az írócsoportnak az volt a feladata, hogy megfelelő feltételeket, körülményeket biztosítson. Ezt többé-kevésbé sikerült megtenni. Az akkori megyei- és párt vezetéstől is sok támogatást kaptunk.

❒ *Nem lehetett ez könnyű, hisz Szabolcs azon kevés megyéhez tartozik, amelynek nincs önálló irodalmi folyóirata.*

— Valóban így van, bár két folyóiratunk is volt, a Szemle és a Pedagógiai Műhely. Ám profiljánál fogva egyik sem tekintette magát irodalmi lapnak. Eleinte harcot kellett folytatni azért, hogy az irodalom is helyet kapjon ezekben a folyóiratokban. Később gyakran szerepelhettünk bennük, sőt a Szemlében szinte minden számban jelen voltunk. Ám a folyóirathiány nemcsak hátrány volt, hanem előny is. A tagok így rákényszerültek írásaikat minél több helyen megjelentetni. Az irodalmi presszó pedig afféle élő folyóirattá vált, ahol a pályakezdők bemutatkozhattak, és az irodalmi folyóiratok szerkesztőit meghívhattuk. Ebben lényegében minden megyénkben megjelent könyvet bemutattunk.

Egy régi-régi irodalmi találkozó a fiatal Ratkó Józseffel és Katona Bélával

Archív felvétel

❒ *Minden író, költő szíve vágya azonban nem az újság, a folyóirat, hanem a könyvvel való megjelenés.*

— Már a csoport megjelenése után két évvel, 1979-ben kiadhattuk első antológiánkat, a Hogy a virág megmaradjon című kötetet. Ettől kezdve elég sűrűn jelentkezhettünk új és új kötetekkel. A következő antológiánk a Holdrajzóra volt, majd a Tájak és ízek, aztán a Kisebb hazánk, az Ikarusz készülődik, a Ki vált meg minket következett. Külön ki kell emelni két antológiát, ami rendhagyó a vidéki írócsoportok működésében, két kétnyelvű finn–magyar antológiát jelentettünk meg *Révay Valéria* segítségével. *Antal Miklós* és *Gabulya Pál* műfordítók is színesítették a palettánkat.

❒ *Az antológiák mellett sok önálló kötet is napvilágot látott.*

— A csoport fenállásának ötödik évében sikerült egy olyan könyvsorozatot útnak indítani, amely egyéni megjelenéshez juttatta a csoport arra érdemes tagjait. A Tiszta szívvel füzetekből eleinte két kötetet is sikerült évente kibocsátani. Ez nagyon fontos volt, hiszen a szerzők ezekben a kötetekben nemcsak a helyi, hanem az országos irodalmi közvélemény előtt is bemutatkozhattak. Összesen 15 füzet látott napvilágot ebben a sorozatban, és azt tapasztaltuk, hogy kedvező visszhangot váltott ki. Ennek folytatása, a Nyíri Múzsa-sorozat, ami *Ördögh János* nyomdájában és támogatásával jelenik meg. Természetesen nemcsak ezekben a sorozatokban, hanem egyéb kiadásokban is jelentkeznek alkotóink. Vannak olyanok, akik már az ötödik, hatodik kötetüknél tartanak. Legutóbb például *Jánosi Zoltán*nak jelent meg *Nagy László*ról szóló monográfikus alkotása, amiért a közelmúltban vehette át az „Év könyve" díjat. Ez is azt bizonyítja, minden a tehetségen, a fegyelmezett alkotáson múlik, és nem azon, hogy hol van — a fővárosban, vagy másutt — a bejelentett lakása.

— Úgy gondolom, hogy most, amikor elérkeztünk a kerek évfordulóhoz, ez számvetésre is alkalmat ad. Ha túlságosan elégedettek nem is lehetünk, de nem kell szégyenkeznünk sem. Nemcsak az az érdemünk, hogy húsz évig fennmaradtunk, hanem az is, hogy hozzásegítettünk jó néhány tehetséges embert az önálló kötethez, és ahhoz hogy országosan is ismertté váljanak. Különösebb dicsekedés nélkül mondhatjuk, hogy számon tartanak bennünket.

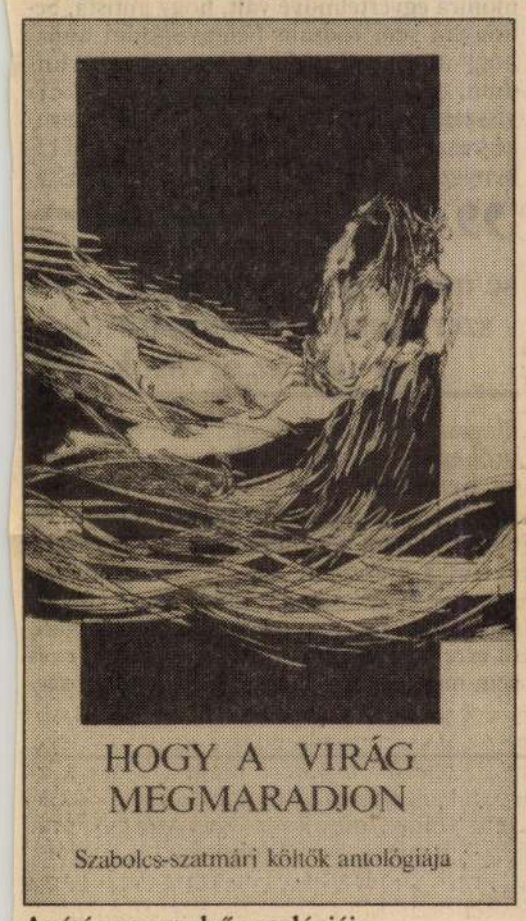

Az írócsoport első antológiája

A KM VENDÉGE

Búcsú a beregi betegektől

Kovács Bertalan

Vannak szerencsés emberek, akiknek megadatik, hogy szívesen emlékeznek rájuk az emberek akkor is, amikor ők maguk már személyes jelenlétükkel nem segítik a múlt képeinek felidézését. Valószínűleg ilyen — sokak által irigyelt — sors jut osztályrészül *dr. Csorba Bertalan* fül-, orr- és gégeszakorvosnak, a vásárosnaményi kórház osztályvezető főorvosának is, aki hamarosan nyugdíjba vonul, sőt eddigi lakóhelyét is elhagyja: Szentendrére költözik. Mivel a főorvos jelenleg felmentési idejét tölti, így jut idő a múlt felidézésére.

— Közel három évtizeden át gyógyítottam a beregi betegeket, ezért talán nem érzelgősség, ha kijelentem: igen nehéz szívvel vonulok nyugdíjba — fogalmaz a doktor úr, amikor letelepedünk parányi orvosi szobájában. — Nehéz megszokni a felmentési idővel járó kötetlenséget, nincs ügyelet, s munka sincs annyi, amennyit korábban megszoktam. Nekem ez különösen nagy csapás, hiszen mindig izgő-mozgó ember voltam, ráadásul a mostani tétlenség miatt még mellőzöttnek is érzem magam — mondja kis keserűséggel hangjában a főorvos, majd némi iróniával hozzáteszi: — De az is lehet, hogy csak én dramatizálom túl a helyzetemet.

Csorba főorvos szakmai önéletrajzában — s ezt ő maga fogalmazza így — nincs semmi különös. Első munkahelye 1960-tól hat éven át a sátoraljaújhelyi kórház volt, majd három esztendeig Hajdúszoboszlón gyógyított. A naményi évek 1969-ben kezdődtek. Bereg fővárosába költözése után két évvel, 35 évesen ő lett a 15 ágyas fül-orr-gégészet osztályvezető főorvosa.

— Nem csináltunk mi az osztályon semmiféle eget rengető dolgot, csak tettük, amit tennünk kellett — mondja szerényen, majd apró dobozkát vesz elő, mint mondja ez afféle minimúzeum. S valóban, a ládikában különböző pénzérmék, csontdarabok, apró játékdarbkák, s még tudj' isten micsodák. — Valamennyit én „bányásztam ki" — miután véletlenül lenyelték azokat — a betegekből. Néhány emlékezetes esetet még ma is őríz memóriám — mondja mosolyogva a főorvos. — Arra azért büszke vagyok, hogy sok olyan beavatkozást, amely miatt korábban messze kellett utazni a betegeknek, helyben tudtunk elvégezni. A rizikós esetek sokasága ellenére a közel harminc év alatt „megúsztuk" szakmai kifogások nélkül, s ez a tény is munkánk eredményességét és színvonalát bizonyítja — sommázza a múltat a doktor úr. Aztán más vizekre evezünk, szó esik a sok vitát kiváltott kórházfúzióról.

Dr. Csorba Bertalan

A szerző felvétele

— Nem titok, én mindig is a két kórház egyesítése ellen voltam. Meggyőződésem ugyanis, hogy a naményi kórház nem volt gazdagságtalan, különösen az ágycsökkentések és a leépítések után. Érdekes módon Ausztriában éppen a kis kórházak a leggazdaságosabbak, nem értem nálunk miért ítélik meg másként a helyzetet. Az új finanszírozási rendszer, a piaci viszonyok megszabta kórházi ellátás sem tetszik, ám kit érdekel ma egy nyugdíjba készülő orvos véleménye — mondja kesernyés mosollyal a doktor úr. Végül személyes jövőjéről faggatom a főorvost. Kiderül, új lakóhelyén sem szakít majd hivatásával, a szentendreiek szakorvosként is várják. Nem rejti véka alá, a hivatásszeretet mellett — tekintettel nyugdíja összegére — anyagilag sem közömbös, hogy dolgozik-e, vagy sem. Amikor elköszönök, látni vélem tekintetében, érzem kézszorításában, hogy rajtam keresztül kíván elköszönni volt betegeitől, pedig jómagam nem is voltam páciense.

Az orvossal való kényszerű randevú elmaradását — megvallom — nem bánom különösebben, ám azt, hogy az emberrel sem találkoztam eddig, nos azt igen.

VAJDA Lánló restaurára

Őrségváltás a Swissair magyarországi képviseleténél

Az új vezérigazgató André Krauss

Karácsonykor tisztségváltás történt a Swissair magyarországi képviseleténél: Max *Hauser* úr, az eddigi vezérigazgató elbúcsuzott, s helyét André *Krauss* foglalta el. A svájci légitársaság új magyarországi vezérigazgatója 1938-ban született, 1960-ban lépett be a Swissairhez, repülőtéri állomásfőnöki képesítést szerzett. Rövid ideig Tel Avivban, Bagdadban és Düsseldorfban teljesített szolgálatot. 1966-ban Nigériába, Lagosba helyezték kereskedelmi igazgatónak, 1970-től pedig Liberiában és Sierra Leone-ban mint a Swissair főigazgatója teljesített szolgálatot. 1974-től a légitársaság észak-németországi területi igazgatóságát vezette Hamburgban, 1982-ben pedig Szaud-Arábia és Yemen területére látta el ugyanezt a tisztséget Jeddah-i székhellyel. 1986 és 1988 között Svájcban, a Swissair főirodában a nemzetközi kereskedelmi koordintáori posztot töltötte be. 1988-tól Svédországban volt a Swissair vezérigazgatója, majd ugyanebben a minőségben töltött hat évet Egyiptomban, 1994-ig. Tavaly december 24-én vette át a magyarországi vezérigazgatói tisztet.

(r.)

André Krauss az érkező és Max Hauser a búcsúzó vezérigazgató kézfogása a budapesti beiktatáson

Koppány György felvétele

Téli turizmus a Pongrácz-majorban

ENSZ-katonák is „nyaralnak" a pusztán

Ugyan ki gondolta volna, hogy a szomszédos országból, ahol belháború folyik, az ott szolgálatatot teljesítő kéksapkások a Komondor Tours Kerekegyháza Pongrácz-majorjában töltik szabadságukat. Pedig ez a valóság – mondta Szetlik Ferenc tulajdonos. Eddig ausztrál, kanadai, finn, svéd és az Egyesült Államok-beli ENSZ-katonák pihentek öt-öt napot a pusztában. Jól érzik magukat, lovaglással, sétakocsizással töltik idejüket. A Pongrácz-majorban most így délidőben sincs hiány turistából, vadászok is jönnek Ausztriából és Olaszországból.

De nemcsak a Pongrácz majorban lehet kikapcsolódni: a közeli Vörösmarty élő tanyára kikocsizóknak a múltbéli és a jelenlegi paraszti élettel ismerkedhetnek meg. A majorban negyven ló van, nem is csoda, hiszen maga a tulajdonos harmincöt évig lovagolt a Kun pusztai szomszédságban. Minden valószínűség szerint itt a Pongrácz-majorban igen jó dolguk van a gazdájukkal érkező kutyáknak, mert együtt tölthetik idejüket még a szállodai

A lakoma-túráktól a luxus hajóutakig

Program a vendég kívánsága szerint

Jobb utazási irodák már karácsony előtt kiadják a következő évi programfüzeteiket, hogy a kedves vendégnek legyen mit böngésznie az ünnepek alatt. Igy tett a *Cooptourist* is, méghozzá nem is akármilyen kínálatot tárva leendő utasaik elé. Mivel az elmúlt években az utazási szokások megváltoztak, ehhez alkalmazkodva az egyénileg utazni kívánóknak nyujtott szolgáltatásokat helyezték előtérbe.

Akik külföldre indulnak nyáron, általában nem egy hetet, hanem hosszabb időt szeretnének eltölteni valahol. Van, aki abszolút elképzelések nélkül indul el valamerre, arra gondolva, hogy majd ott kialakítja programját. Ilyen, „szabadon összeállított" programokhoz is segítséget nyújt az utazási iroda, szálláslalással, autóbérléssel, kirándulások szervezésével. Egészen különleges gyermekkedvezményekkel igyekeznek a családokat utazásra csábítani. A legjobb ajánlatuk: a spanyolországi Salouban, a Hotel Molinos Parkban – a főszezon kivételével – *egy gyermek 10 éves korig 100 százalékos kedvezményt kap*. Az olaszországi Marina di Massignanóban a Residenze Club Azzurro a fő vonzerő: a klubrendszerben üzmelő luxus üdülőközpont számtalan szolgáltatását vehetik igénybe az utasok a csekély tagsági díj ellenében.

Akik nem csak nyaralni szeretnek, hanem az egzotikus utakat kedvelik, indulhatnak az Egyesült Államok nemzeti parkjait megtekinteni, hajózhatnak 11 napon keresztül a *Földközi- és az Égei tengeren* apró szigetek között; fölfedezhetik *Izlandot*, a gleccserek és gejzirek hazáját, vagy *Dél-Afrikát*. A művészeteket, szinházakat kedvelők városnézéssel, vagy akár tengerparti üdüléssel is kombinált programokat állíthatnak össze a kínálatból. Bizonyára sokakat érint kellemes meglepetésként, hogy világhírű előadóművészek fellépéseire is szerveznek utakat – például *José Carreras, Placido Domingo, Montserrat Caballe, Yehudi Menuhin konceretjeire a veronai arénába illetve a londoni Hampton Court Palace-ba.*

A Cooptourist jó évet zárt tavaly, még a Balaton-parti üdülőhelyeik is népesek voltak. A fizetővendéglátás azonban erőteljesen hanyatlik, köszönhetően a jelenlegi adózási rendszernek. Hogy ez a patinás, mindeddig megbízhatóan működő utazási iroda ezentúl is az élvonalban maradjon, még alaposabb piackutatással és ujdonságok bevezetésével száll ringbe az utasokért. Kemény ártárgyalások sorozata után sikerült néhány helyen – Izraelben és Spanyolországban – lejjebb faragni az árakat. *Idén január 1-től a Cooptourist képviseli a Hamburg Messe-t Magyarországon*, az ottani szakvásárokon, kiállításokon való részvételre ezentúl ezen az utazási irodán

Palóc ebéd Hollókőn

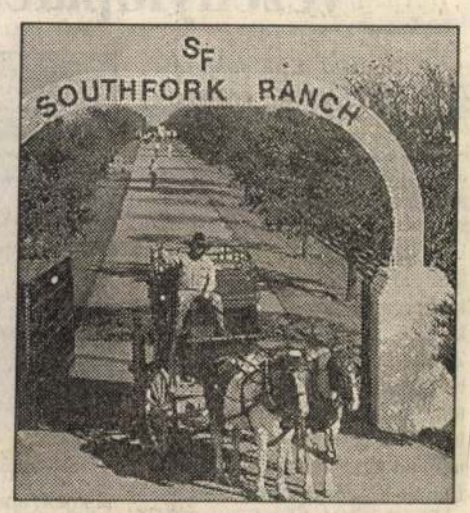

Híres filmek nyomában Dallasban

vidéki, a gyógy- illetve a vízparti üdüléseknél 2–3 csillagos szállodákat, panziókat, apartmanokat ajánlanak. Húsvéttól Szilveszterig ünnepi programokat állítottak össze az ország legszebb vidékein.

Egyelőre még szokatlan nálunk, hogy egy utazási iroda *szinházjegy eladással* is foglalkozik – a Cooptourist most ezt is megpróbálja. Magyarországon ráfizetéses volt mind ez idáig ez az üzletág, olyan sokan foglalkoznak szinházjegyek forgalmazásával. A Színházművészeti Szövetséggel karöltve született az ötlet, s idén április 1-től a *Jegymester Kereskedelmi és Szolgáltató Kft.* és a Cooptourist szerződése értelmében ennek az utazási irodának a budapesti és győri fiókjaiban is lehet jegyet vásárolni a következő színházakba: *Magyar Állami Operaház, Erkel Színház, Játékszín, Madách Színház (Madách Stúdió), Madách Kamara, Fővárosi Operettszínház.* Az ügyfél a vásárláskor számítógép képőernyőjén az adott előadáshoz tartozó ülésrendet is megtekintheti, jegyét jegynyomtató készíti el. A tervek szerint e szolgáltatás később tovább bővül, s más budapesti és vidéki színházak is csatlakoznak a számítógépes jegyeladási rendszerhez.

(rácz)

A lovasbemutatók télen-nyáron népszerűek a Pongrácz-major vendégei előtt

(A szerző felvétele)

szobában is.

A hotel 1991-ben épült, 36 szobás, és egyidőben közel nyolcvan vendéget tudnak elhelyezni. Látványos lovasbemutatókat tartanak a helybéli csikósok, s ez biztos kereseti forrás télen, nyáron a környékbelieknek. Nem hiányzik ilyenkor télidőben a családi disznótor sem, ez jó lehetőséget ad a vendégeknek a tanyasi élet megismerésére.

(Koppány)

Nemzeti park az Egyesült Államokban

pített cégük: a Coop Marketing Service közelebb hozza az egykori híres Hansa várost a magyar üzletemberekhez.

Szerencsére a belföldi utazási ajánlatok is szép teret kaptak a Cooptourist kínálatában, külön programfüzetet adtak ki a magyarországi programokról. Vonzóak lehetnek az egynapos *ínyenctúrák*, amelyeken az ismeretlen ízeket kedvelők megkóstolhatják tájaink és nemzetiségeink jellegzetes ételeit – a lakomatúrák árai 1650–2850 forint között vannak. A meghirdetett körutazások érintik például *Egert, Noszvajt, Szilvásváradot, Kassát, Pozsonyt*. A hegy-

Tunézia

Lillafüreden és Miskolctapolcán nem unatkozik az ember

Üdülés egyedül

A Hunguest Travel húsz vidéki, főként megyeszékhelyeken található, valamint két fővárosi (VI., Bajcsy-Zs. út 55.) irodáiban jelentkezők közül nem kevesen azt kérik, hogy *egyágyas szobára* érvényes részvételi jegyet vásárolhassanak. Korábbi, ezzel a témával foglalkozó cikkünkben már jeleztük, hogy az *egri Flóra Hotelbe* és a galyatetői Nagyszállóba érvényes jegyek között találhatók egyszemélyesek. Az említetteken kívül lehetséges még a kedvezményes, egyedüli üdülés a Hunguest-szállodák közül az első negyedévben a sokak által kedvelt barlangfürdő szomszédságában található *miskolctapolcai Kikelet Panzióban*, valamint az ugyancsak országosan ismert és népszerű lillafüredi Palota Szállóban is. Az előbbi hely februártól, míg az utóbbi már január 5-től folyamatosan *mindig csütörtök délutáni kezdéssel vehető igénybe 1x7 vagy 2x7 éjszakára kedvezményesen*. A támogatáshoz a Hunguest-irodákon az aktívak utolsó havi nettó kereseti igazolásukkal, míg az inaktív réteghez tartozók nyugdíjszelvényükkel illetve munkanélküli járandósági kimutatásukkal juthatnak. Jó tudni, hogy aki a hosszabb tartózkodást választja, az a második hétre is igénybe veheti a hozzájárulást, amellyel csökkenti a részvételi jegy árát.

A miskolctapolcai Kikelet Panzió hét éjszakás, félpanziós ellátást nyújtó egyszemélyes részvételi jegye *8624*,-Ft-ba kerülne, de ebből lejöhet a személyenkénti differenciált támogatás. Ha valaki teljes panziót igényel – természetesen az is lehetséges –, ilyenkor a teljes tarifa *10 976*,– Ft lenne. Nem sokkal drágább a lillafüredi Palota Szálló igénybevétele sem az év első három hónapjában. Itt a hétéjszakás, félpanziós díj *11 047*,–Ft, míg a háromszori étkezéses 13 439,-Ft lenne, de természetesen ezek is csökkenthetők a támogatással. Mindkét helyen az egyágyas szobákhoz zuhanyfülke is tartozik és a vendégeket színes, változatos programkínálattal fogadják, környékismertető sétákkal, gyalogtúrákkal, múzeumlátogatásokkal, fakultatív félnapos autóbusz-kirándulásokkal, lemezdélutánokkal, táncestekkel. Az is előnyös, hogy a bevezetőben már említett barlangfürdő Lillafüredről is könnyen megközelíthető; és be lehet látogatni Miskolcra, ahol színházi, hangversenytermi, mozi és múzeumi programok sokasága közül lehet választani. Egy bizvást állítható: sem Lillafüreden, sem Miskolctapolcán unatkozni még a kéthetes pihenés alatt sem lehet.

Bányai János

Baleset-megelőző sígimnasztika

Felkészületlenül ne induljunk el sportolni!

Lassan itt az igazi síszezon. A sízés egyike a legdivatosabb sportoknak Magyarországon. Becslések szerint több mint félmillióan hódolnak telente e szenvedélynek. Döntő többségük sajnos a hegy és hóviszonyaink miatt főként a határokon túl tud évente néhány napot hódolni kedves sportjának. Az újabb és újabb sítechnikák bevezetésével egy időben megnőtt az aktív sízők száma és ezen belül a kezdők aránya is.

Baleseti statisztikánk, jóval meghaladja a külföldi adatokat. Évente mintegy 35-40 ezer szerencsétlenség történik a pályákon, közülük a legtöbb februárban. Legtipikusabbak az alsó végtag sérülései: lábszárcsontok törése, a térdízület szalagrendszerének megnyúlása, rándulása vagy szakadása. Huszonöt évvel ezelőtt, leggyakoribb a bokasérülés volt, mert az akkor használt cipők nagy mozgási szabadságot engedtek a bokaízületnek. Az új, magasabb cipők elterjedésével a sérülések áttevődtek a bokáról a térdízületekre! A sízés veszélyes sport, komoly megterhelésekkel jár: a nagy magasságban végzett nehéz fizikai munka, változó hóminőség, hideg környezet, a szintkülönbség, a felszerelés súlya és mérete stb.

A sígimnasztika nevet kapta az a síelésre felkészítő gyakorlatsorozat, mellyel a balesetek magas száma lényegesen csökkenthető. *Dr. Héjj* Gábor reumatológus kezdte el kutatni tavaly karácsonykor a sérülések okait, miután egy 45 év körüli barátja, a szeme láttára szenvedett balesetet. Az esetek 80 százalékában edzetlenségről és iskolázatlanságról beszélhetünk – mondta el Héjj doktor. A sérültek döntő többsége aktív dolgozó, *átlag életkoruk 35 év*.

A sérülések megelőzésének személyi lehetőségei közé tartozik a *jó kondíció, az állóképesség, az iskolázottság és a megfelelő magatartás a pályákon*. Természetesen hozzátartoznak a megfelelő tárgyi lehetőségek is: a sípályák és a sífelszerelések állapota is. Európában először jelent meg síszezonra felkészítő videokazetta, melyet a Reuma Centrum BT megbízásából és szakmai felügyeletével készült. Két felnőtt és két gyermek a K2 Funsports Club tornászai mutatnak be négy-négy gyakorlatot, emelkedő nehézségi sorrendben. A Sígimnasztika kazetta 110 perces programja rendszeres elvégzésével a balesetek elkerülhetők, mi több, az eddiginél hosszabb és nyugodtabb sportolást érhetünk el a jövőben, csupán az akaraterő és a tornára fordított idő szükséges. A síszezon kezdete előtt három-négy héttel már érdemes elkezdeni a gyakorlatokat, hogy szervezetünk fel tudjon készülni a megterhelésekre. Anyagi kockázatainkat jelentősen csökkenthetjük, ha a baleseti és betegbiztosítással élünk, mert a határainkon túl igen magasak az egészségügyi ellátások díjai.

Kerekes Ágnes

Pilis, Vértes, Budai-hegység

Gyopár-túrák

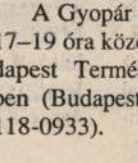

A Budapesti Természetbarát-központ Gyopár szakosztálya 1995. január 8–13. között a következő túrákat szervezi:

Január 8., vasárnap

Budai hegyek: nyugdíjasoknak javasolt rövid, szép túra. Találkozás: 9.20-kor a Moszkva téri óra alatt. Az útvonal az időjárástól függ.

Budai-hegység: útvonal: Farkasrét–Frank-hegyi turistaház–Hármashatár–Vágvári szikla–Budakeszi. Táv: 11 km, szint 200 m. Találkozás: 8.50-kor Moszkva téri metró kijáratánál.

Pilis hegység: az ifjúsági csoport túrája. Útvonal: Kétbükkfa-nyereg–Pilis-nyereg–Pilisszentlélek–Fehér-szikla–Enyedi halála–Maróti hegyek–Vaskapu turistaház–Esztergom. Táv: 16 km, szint: 500 m. Találkozás: 8-kor a Batthyány téri HÉV-végállomáson.

Vértes hegység: Életmódtúra. Menetsebesség: 3,5 km/óra. Útvonal: Szárliget–Vinya bükki völgy–Macska-gödör–Ördögszószék–Bodzás árok, Szerencsehely–Várgesztes. Táv: 16 km, szint: 300 m. Találkozás: 7.30-kor a Kelenföldi pu. pénztártermében.

Január 11., szerda

Budai hegyek: nyugdíjastúra. Útvonal: „Oda megyünk, ahová akarunk. Még akkor is, ha tetszik." Táv: 10–12 km, szint 200 m. Találkozás: 9-kor a Moszkva téri óra alatt.

Január 13., péntek:

A klubhelyiségben diavetítés. Téma: Törökország, Anatólia, Időpont: 18 óra.

A Gyopár szakosztály minden pénteken 17–19 óra között tartja összejöveteleit a Budapest Természetbarát-központ helyiségében (Budapest V., Curia utca 3. Telefon: 118-0933).

Művészszoba

A fuvolás Drahos vezénylőpálcája

– Mi adta a fuvolaművész Drahos Béla kezébe a karmesteri pálcát?

– Még a győri szakiskolában alakítottam egy kamarazenekart arra, hogy barokk és klasszikus versenyművekben kísérjen. Ezeket persze a koncerteken zenekari darabok ölelték körül, amelyeket már nem hangszerrel a kézben kelett vezényelnem. A Zeneakadémia elvégzése után hangszeres versenyeket nyertem, majd szimfónikus zenekarba kerültem, így szerencsére nem adódott módom dirigálásra. Ennek köszönhetően a karmesteri szakmát – nagyok munkáját figyelve – a zenekari muzsikus székéből tanulhattam meg. Kollégáim is biztattak, mondván: jól irányítom fejmozdulatokkal a zenekar egyes részeit, érdemes lenne élükre állnom. Néhány éve aztán elmentem Bécsbe Karl Anton *Österreicher* professzorhoz. Kéthetes kurzusa után magánnövendékéül akartam szegődni, de ezt ő fölöslegesnek tartotta. Felajánlotta azonban, hogy ha valamire készülök, meghallgat. Így sokszor megfordultam nála, végül diplomát is szereztem. Volt tanárom, *Csupor* László ajánlatára a kaposvári zenekart kezdtem rendszeresen vezényelni, ott gyakorlatot szerezhettem. Később *Kobajasi* meghívott az Állami Hangversenyzenekar korrepetítor karmesterének, ami rengeteg darab megtanulására nyújt alkalmat. Így most már nemcsak a fuvolás szólamkottájából, hanem a karmester partitúrájából is ismernem kell a repertoárt, amely a magyar zenekaroknál nem igazán széles, mégis tartalmas.

– Fafúvósként mennyire könnyen adsz instrukciót mondjuk vonósoknak?

– Valaha hegedültem, s ha nem is mondhatom, hogy tudok hegedülni, nem okoz nehézséget, hogy megmutassam a vonósoknak, amit kérek tőlük.

– Kéthetes kurzust vettél Österreichertől, mondtad. Az olvasó talán most ajkbiggyesztve kérdi: ilyen egyszerű a vezénylés, hogy két hét alatt megtanulható? Miben látod a karmesterség lényegét, a manualitásban, vagy másban?

– A darab és a stílus alapos ismerete a kiindulópont. Erre épül a belső kisugárzás, amellyel át akarom adni a darabot a muzsikusoknak. Régebben nem volt követelmény, hogy a karmester szépen, kifejezően dirigáljon. Ma már fontosnak tartjuk, hogy amikor a szólama technikai nehézségeivel törődő zenész éppen fölnéz, a karmester intéséről pontosan leolvashassa, hogy hol tart. Egyik kézzel az irányt mutatom, másikkal a mondanivalót segítem kifejezni. Az egész test mozgásának is ezt kell szolgálnia. Sokféle karmesteri iskola van. Az osztrák–német nagyon komolyan veszi a dirigens „közlekedési rendőri" szerepét. Bécsben azzal is szerencsém volt, hogy a professzor tanársegédje japán volt, a híres-hírhedt *Ozawa*-iskola neveltje. Ő a szép vezénylésre fektette a súlyt. Persze mindezt két hét alatt nem lehetett megtanulni, de impulzusokat lehetett kapni.

Hollós Máté

Lőte Attila ősszel ismét rendez

Búcsúkeringő Tatabányán

Mondhatnánk azt is, hogy megkésett születésnapi beszélgetésre ültünk le *Lőte* Attilával a *Madách Kamara Színház* öltözőjében. A hatvanas évek egykori nőideálja ugyanis tavaly nyáron töltötte be 60. életévét. Kissé kesernyésen jegyzi meg az elején, hogy a bulvár sajtó, a Duna tévé és a rádió egyik délelőtti műsora emlékezett meg róla, de a „komoly" sajtó mintha megfeledkezett volna e dátumról.

– Nem, nem vagyok elégedetlen – mondja. – Nézze milyen aranyórát viselek a karomon! A kollégáimtól kaptam itt a színházban. Nincs okom a panaszra.

– Találkozásunk apropója épp egy közelgő bemutató Tatabányán.

– Igen, az elmúlt évadban *Éless* Béla az ottani Jászai Mari Színház–Népházban adott lehetőséget életem első rendezésére. A főszereplő akkor *Piros* Ildikó és *Sztankay* István volt, és az a bizonyos *Magánélet* című előadás ötvenszer került a nézők elé. Most *Sztankay* István gondolta úgy, hogy itt az ideje a rendezésnek, és *Dürrenmatt Búcsúkeringő* című tragikomédiáját viszi színre. A háromszereplős kamaradarabban *Kállay* Ilona és *Kautzky* József mellett kaptam egyenrangú szerepet. A premier január 10-én lesz.

– Ezt a művet ilyen címmel azt gondolom kevesen ismerik.

– Valóban így igaz, mert az eredeti címe *Play Strindberg*, azaz *Játszunk Strindberget*. Népszerűbb és megjegyezhetőbb a cím így, a jól mondható szöveg *Bereczky* Erzsébet fordítása. A történet ihletője *Strindberg Haláltánca* volt. Ennek alapján született meg a svájci drámaíró tollából ez a groteszk komédia. A játékban a népszerű színészházaspár „elválik", mert a férjet Edgart én alakítom, a valódi férj *Kautzky* József, *Kurtot* játssza. Csak a színháztörténeti érdekesség kedvéért mondom, hogy Edgart valaha *Básti* Lajos alakította.

– A címlapon több figyelemre méltó dolog olvasható. Először például az, hogy tizenkét menetben, szünet nélkül láthatja a publikum az előadást.

– Talán ebben is volt némi célzatosság, a házasság végtelenített jeleneteire asszociálva. A névsorban van egy hozzám hasonló név,

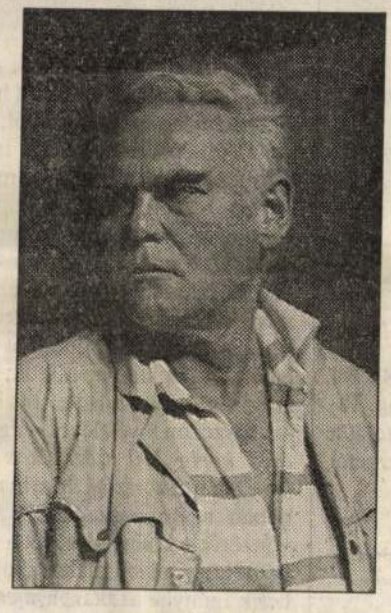

nem titok, *Lőte* Enikő a húgom, s az ő zongorajátékát hallani hangszalagról a produkcióban. A jelmezeket Bíró Ildikó, a díszletet pedig Hermann József tervezte. Egyébként elképzeléseink szerint a darabbal utazunk a fővárosba, fellépünk majd a Karinthy Színházban, és szó van arról is, hogy az előadásra esetleg igényt tart a József Attila Színház is. Így premier előtt bevallhatom, nagyszerű próbaperiódus után vagyok, hiába szeretem, ha a rendező színész, mert másként kezeli a kollegákat.

– A bemutató után mi minden várja?

– Nagyon érdekes feladatot kaptam az újonnan megnyíló Ribári Színháztól. Ez a Dohány utcai zsinagóga mögött, a *Goldmark Teremben* nyílik, s februárra tervezik az első bemutatót. Nagy örömömre olyan szerepre kértek fel, amit már szívesen játszottam. *Molnár* Ferenc *Játék a kastélyban* című színművéről van szó, amelyben Almádyt alakítom. Partnereim a tervek szerint *Sára* Bernadett és *Maros* Gábor. Nem régóta játszuk a Madách Színház stúdiójában *Németh* László *Széchenyi* című drámáját.

– Most az ügyelő rövidesen a Páratlan páros című darabban felügyelőként kéri majd a színpadra.

– Ez a sorozat immár kilenc éve repertoáron van és rövidesen eljutunk az ötszázadik jubileumi előadáshoz. Ebben az évadban mutattuk be *Stendhal* átdolgozását, *Pozsgay* Zsolt *Vörös és feketéjét* itt, a Kamarában, és abban is kedvemre való szerepet osztott rám a rendező, *Szirtes* Tamás. Lélekben már készülök a következő rendezésre. Szintén Tatabányán lesz a bemutató, a következő évad elején, tehát ősszel. Régen elfeledett magyar művet ajánlottam a direktornak. *Jókai* Mór *A bolondok grófja* című játékát, amelyet annak idején itt mutattunk be *Pártos* Géza elgondolása szerint. A kellemes történet bizonyára elszórakoztatja majd a fiatalokat éppúgy, mint az idősebb korosztályt. A darab zenés, *Ránki* György szerzeményeit hallhatja majd a közönség.

– Ennyi tennivaló a fiatalabbak dicséretére is válhatna. Filmez is?

– Sajnos arra nincs lehetőség. Még nem jött el az újabb tévéjátékok kora, nagyjátékfilmhez pedig időtlen idők óta nem kértek fel. A szinkronszerepekkel sem halmoznak el, és a rádió, amely valaha a színház után a második otthonunk volt, szintén alig ad feladatot. A hangjáték pedig izgalmas munka nekünk, és az anyagi helyzetet figyelembe véve nívós szórakozást nyújt az otthon ülő, szerényen élő nyugdíjasoknak.

Várhegyi Andrea

Divatban a szivarfüstös rock

Charlie ünnepel

Havran Zoltán felvétele

Tavaly áprilisban a pop-rock világ legnagyobb döbbenetére *Horváth* Charlie elkészítette első szólólemezét. Miért érte a nagyközönséget és a popszakmát váratlanul ez a lemez? Mert ebben a fura világban boldog-boldogtalan CD-vel és kazettával rukkol ki, igényességet és mindenfajta szakmai hozzáértést mellőző lemezek egész sora bombázza a fejét kapkodó szerencsétlen zeneszerető fogyasztót. Manapság már nincsenek szakmai korlátok, amelyekkel a kereskedelmi korcslemezek dömpingjét megállíthatnánk, korlátlanul mindenki – aki megfelelő pénzzel rendelkezik –, ha úgy tetszik „kilóra" megveheti a pop-ipart. Nos ebben a zenei életben külön öröm olyan lemezbemutató koncertről írni, amelynek előadója az elmúlt évtizedek során már letett valamit az asztalra. Charlie, ez az öreg róka, szinte mindent végigjárt már ebben a szakmában: járt külföldre „pénzt keresni", zenél olyan hűséges társakkal, mint a *Tátrai Band* és a sok-sok utazás után végre igényes közönsége elé állhatott. Miért csak most? Hihetetlen, de nem is olyan régen kapta csak meg az első lemezajánlatát, amin persze gondolkodott egy kicsit. No nem sokat, mert hamar körbe vette magát igaz társakkal és stúdióba vonult, ahol egy profi minőségű szólólemezt készített barátaival, melynek címe csak így egyszerűen: *„Charlie"*. Az igényes szövegek, a lassú szivarfüstös rockzene hamarosan a slágerlisták tetejére kúszott fel, a közönség pedig már nagyon várta a művésszel a „nagy találkozást". A Kongresszusi Központban megrendezett két, telt házas produkciót az Euronet Informatikai Kft. támogatásával több ezer ember lélegzet-visszafojtva figyelte, és amikor a kissé zavarban lévő Charlie megköszönte az évtizedes kitartást, akkor felhangzott a vastaps.

(bujáki)

Nesze semmi...

A honi műkereskedelem régi vágyálmaiból az első fecske ím megjelent az ez évi társasági adóról szóló törvényben – ez ugyanis lehetővé teszi a befektetőknek az *adóalap csökkentését képzőművészeti alkotás vásárlása* esetén. Az 1994. évi XXXII. törvény II. fejezt 4. § (2) bekezdése kimondja: „Az adózás előtti eredményt az adóalap számításakor csökkenti: („a"-tól – „s"-ig felsorolva), az „r" pont alapján „a művészeti szempontból elbírált képzőművészeti alkotás beszerzésére fordított összeg, de legfeljebb az adóévi beruházás értékének 1 ezreléke". Még mielőtt fennhangon örvendeznénk a törvény betűinek, nézzük meg, hogyan értelmezhetőek azok a hétköznapok gyakorlatában.

Az első kérdés, ami felvetődik a szöveg kapcsán az, mit tekintsen a vevő és az eladó „művészeti szempontból elbírált képzőművészeti alkotásnak". Ismereteim szerint a polgárok többsége múzeumokhoz szokott fordulni képzőművészeti alkotások bírálata céljából. Az ott lévő szakemberek aztán rövidebb-hosszabb idő múltával írást adnak arról, hogy a látott kép vagy szobor X. Y. mester munkája, vagy netán ismeretlen mester ilyen-olyan kvalitású műve. Kevés a valószínűsége annak, hogy efféle írásokra gondoltak a törvényhozók, hisz az adóalap szempontjából lényegtelen egy mű kvalitása és árról a múzeumi bírálók sosem szólnak.

A jog oldaláról közelítve elképzelhető lenne igazságügyi névjegyzékbe felvett szakértő írásos nyilatkozata, amely hitelesítene műtárgyakat, ám a törvény erről sem szól.

Ugyancsak nem tudni, hogy a jogalkotó egyetemességre törekedett-e vagy csupán hazai jeles alkotóink munkáit kívánta előnyben részesíteni. (Ez utóbbit elgondolni is szörnyűség, hisz teljesen ellenkező tendenciát jelentene az európai egység gondolatával szemben.) A territoriális problémán mellett persze jön a korbeliség kérdése is, hiszen a törvény nem különböztet meg kortárs és klasszikus művet.

Szemléltetőül nézzünk néhány példát. A Nemzeti Szalon Művészeti Egyesület törzstagjai első kiállításukat éppen 1941. áprilisában tartották. Mai hozzáértő vélemények szerint a kiállító *Aba Novák* Vilmos, *Csók* István, *Egry* József, *Molnár C.* Pál vagy *Szőnyi* István művei művészeti szempontból megfelelőek lehetnek ma is. Ám a korabeli katalógus műveik árait pengőben közli, amely összegekkel ismételt eladásuk esetén a mai adójogunk nem tud mit kezdeni számítási alapként. De ne komplikáljuk az ügyet. Fogadjuk el, hogy egy galéria áraival minősíti a képzőművészeti alkotásokat, erről adózó alanyként számlát ad és íme máris megfeleltünk az adójog elvárásainak. Ám gondjaink még így sem csekélyek. A történet onnét folytatható, hogy például a Kortárs Galéria falain számtalan olyan mű függ, amely rendelkezik korábbi lektorátusi bírálattal. (Ez ugyebár megfelel a törvény betűjének elfogadható „művészeti szempontú bírálatnak", és még árat is feltüntethet!) *Vecsési* Sándor festménye esetében ez 2800,-Ft-ot jelentett – a bírálat idején. Az ám, de a napi érvényű árcédulán 93 ezer forintos eladási ár olvasható. E különbségek – a műtárgypiac értékítélete szerint igencsak változóak – szinte minden alkotónál tapasztalhatóak, *Schéner* Mihálytól, *Angyal* Júliáig, akinek bemutatkozása épp most látható. Mit szól az adóellenőr, ha az adóalany harmincháromszoros áron vásárol. Csak nem adócsalásra gyanakszik?

Egyszerűsítsük a dolgot. Fogadjuk el a napi gyakorlatot, amelyben olcsóbb rézkarcoktól a mesterművekig, Munkácsy Mihály vásznaiig, minden kapható. A piaci ár jelzi az értékítéletet, s bár ez nem mosható össze a művészi szempontú bírálattal, a galéria tesztje és számlája korrekt művészeti tárgyú adás-vételt, az adóalap szempontjából beruházást igazol. Ebben megegyezve – bár az egyéni törvényértelmezést is - alkalmazást aligha lehet egy jogrendszerben elfogadni – nézzük a törvény második felét, nevezetesen, hogya műalkotás vásárlása „legfeljebb" az adóévi beruházás értékének 1 ezrelékéig adóalapcsökkentő . Tegyük fel beruházásunk üti a tízmilliót, ez esetben 1 ezrelékünk már is 10 ezer forint. Tetszenek érteni, a keretár megvan. A képkeret és a pénzügyi együtt. Az előbbi ára ugyanis szerényebb esetben, kép nélkül, ma ennyiért kapható.

Innen mindenki saját vérmérséklete szerint válaszoljon: mennyit ér az a fáradtságos munkával összetákolt új jogszabály, amely az élettől teljesen idegenül szunnyad a közlönyök gondosan szerkesztett lapjain.

A nagyobb baj azonban az elmondottakon túl még ott van, hogy a polgári jogegyenlőséget is figyelmen kívül hagyja a jogalkotói szándék. Tessék végiggondolni, miért különbek azok a jogalanyok, akik a társasági törvény hatálya alá tartoznak, azoknál akik más adójogszabály alapján teljesítik befizetési kötelezettségüket.

Aki személyi jövedelemadót fizet, azoknak semmi könnyítés nem jár, a kis- és középvállalkozók számára értelmét veszíti a törvény. Annak számára viszont, akiknek matematikája a százmilliónál kezdődik, az 1 ezrelék oly nevetséges, hogy kedvezménynek nem nevezhető. Helyére kellene tenni tehát végre a polgári mecenatura gyakorlásának adójogi problematikáját, nem csupán a magyar művészet, a kortárs alkotók kedvéért, hanem azért is, mert a most érvénybe lépett joggyakorlat alkotmányos elveket is sért haszontalanságán túlmenően.

Ács Érmes Károly

A lavórban hozott kínai váza

Emlékszem nagymamám vitrinjére, amelyben minden egyes ünnep alkalmából eggyel szaporodott a féltve őrzött porcelánok száma. Egy ilyen hatalmas vitrin köszön vissza rám *Vaja* László porcelánrestaurátor műhelyében, ahol huszonöt négyzetméteren négyen dolgoznak ezernyi kisebb-nagyobb porcelánnal. Van itt fejetlen baba, leveleit lehullatott fa és csorba csésze is.

– Rendkívül változatos a paletta, sok mindent hoznak be hozzám, én pedig majdnem mindent elvállalok, ami a kerámia, a fajansz, a porcelán kategóriájába tartozik, – mondja Vaja László. Kivétel az ásatásokból származó kerámia. A konzerválás miatt azok a tárgyak már a múzeumok hatáskörébe tartoznak.

– Mitől függ egy porcelán értéke?

– Nem könnyá meghatározni, mert nem egyértelműen a korától, hiszen akkor egy egyiptomi kerámia csillagászati összeget érne. Én a művészi értéket becsülöm bennük.

– Mit tesz amikor pótolnia kell egy hiányos porcelánt?

– Utánanéztek a szakirodalomban, hogy hogyan nézett ki pontosan. Ha még a múzeumban sem lelek hasonlót és nem akadok rá a fotójára sem, akkor ki kell találnom, hogy mi lehetett az eltűnt rész helyén. Volt egy berlini szobrocska, amit tizenöt éve javítottam és sajnos sehogy nem jöttünk rá, mi lehetett a kezében. Egy virágcsokrot adtam neki, de mint később kiderült, egy kerti ásót tartott. Persze a hibát korrigáltuk. Előfordult olyan is, hogy egy kínai váza a megérkezésekor még a reptéren leesett a földre, ahonnan lavórban hozták be nekem. Bármit lehetett volna belőle csinálni, több hétig javítottam.

– Hogyan restaurál egy porcelánt?

– Először megtisztítom egy egész kefekészlettel és különböző vegyszerekkel az elsősorban a kipufogó gázoktól rárakódott zsírrétegtől, hogy láthatóvá váljék minden hiba. A javítás első fázisa a ragasztás, sajnos a tárgyak többsége úgy kerül hozzánk, hogy már valamikor epokittal megragasztották, s ezt már csak

Újból váza lesz belőle

robbantani lehet. Ezért arra kérek mindenkit, mielőtt otthon barkácsolni kezdene, kérdezzen meg szakembert. A ragasztás után pótlás következik, ha lábat, kezet kell pótolni, akkor azok formaöntése is beletartozik a munkafolyamatba. Általában azt kérik, hogy ne lehessen látni a javítást, ezért utolsó fázis a festés.

– Milyen anyagokkal festenek egy porcelánt?

– Hideg festékkel dolgozunk, kész, festett tárgyat kemencébe már nem lehet tenni, hiszen eredetileg minden színt más hőfokon égettek rá. Ha én egy vöröset akarnék utólag ráégetni egy tárgyra, akkor az aranyat garantáltan leégetem róla. Kizárólag az aranyozás az, amit újra lehet csinálni, mivel ez a szín igényel a legkisebb hőfokot. Minden színt újra tudok festeni hidegfestéssel, igaz, így nem lesz olyan szép fényű, mintha kemencében égettük volna a porcelánt.

– Találkozott már hamisítvánnyal?

– A porcelánt nehéz hamisítani, mert a tárgyak jelekkel ellátottak és a gyártás csak ipari körülmények között lehetséges, vagy legalább is igen magas tűzű kemence kell hozzá. Volt egy francia gyár, amely bécsi hangulatú porcelánokat készített és el is látta ezeket bécsi jellel. Az, hogy egy gyár leutánozza egy másik gyár termékét, sajnos előfordul.

– Hogyan lett önből restaurátor?

– Vegyipari gépésznek készültem, de mivel nem nagyon vonzott a gépek világa, elmentem a régi Hüttl Porcelángyárba nyersanyagkészítőként dolgozni. Itt tanultam meg restaurálni, majd négy év múlva önállósítottam magam. Most iparosként 380 forintos óradíjban dolgozom és évente ötszáz tárgyat javítok meg, mivel csak hat porcelánrestaurátor műhely van az országban.

– Miért kell csengetni a műhely ajtaján?

– Magyarországon még ez nem bevett szokás, de sajnos nem olyan jó a közbiztonság, hogy személyesen nyithassak ajtót. Öt éve egy alkalommal hárman, a porcelánt egymásnak hátraadva próbáltak kirabolni, a leghátsó „ügyfél" kezéből sikerült kiszednem a vázát. Azóta zárjuk az ajtót. Elsőként zártuk az üzletet Pesten, de Párizsban és Bécsben is zárják a régiségboltok ajtaját, van ahol kutyát, sőt testőrt is tartanak.

– Kik általában az ügyfelei?

– Mindenki, akinek eltörik a porcelánja. A mi legnagyobb barátunk a macska és a takarítónő.

Nagy Sarolta

Elárverezték a háborús veteránt

Nem egészen ötezer fontért kelt el egy londoni árverésen az a kis szalmasárga *teddy-mackó*, amely az első világháborúban a franciaországi hadszíntérre is elkísérte akkori gazdáját. Az *Edwin* névre hallgató, nem egészen 20 centiméteres játékmaci ott volt Perce *Kynnersley-Baddeley* közkatona hátizsákjában a Somme folyó menti ütközben, amelyből az angol fiú már nem tért haza.

A Daily Mail című brit lapban megjelent beszámoló szerint az 1916-ban hősi halált halt 22 éves angol katona bajtársai hazaküldték Edwint, s az özvegy a könyvespolcon helyezte el a teddyt. Az özvegy leánya, Joan *Parsons* soha nem játszhatott a mackóval, s most – 12 évvel anyja halála után – árverésre bocsátotta azt.

Egy Jersey szigetén élő nagymama vásárolta meg kisunokája, Rosebud részére. „Nekem gyermekkoromban soha nem volt teddy-mackóm. Különben is, hányan mondhatják el magukról, hogy háborút megjárt játékmackójuk van" – nyilatkozta a nagymama.

A műkincsrovatot szerkeszti:
Hajdú Éva

[illegible] jogász, 66 művész, 100 író, 104 újságíró, valamint 20 vallás képviseletében 57 neves egyházi személyiség vett részt a tanácskozásokon. A kongresszus politikai jelentőségét mutatja, hogy a küldöttek között 220 parlamenti képviselő is volt.

A kongreszus legfőbb jellemvonása az volt, hogy a leszerelés és békeharc kérdéseiben vallott legkülönbözőbb nézeteket teljes nyíltsággal hozta felszínre, s ezeket a nézeteket, véleményeket a legteljesebb józanság és tárgyalási szabadság szellemében, baráti hangon vitatta meg. Az öt világrész képviselői felszólalásaikban valamennyien egyetértettek a leszerelés és a béke szükségességével, a gyakorlati feladatokat illetően azonban elhangzott néhány helytelen nézet és idealista javaslat is. Akadtak például, akik a reális politikai helyzet objektív mérlegelése helyett *egyenlőségi jelet* kívántak tenni a két vezető hatalom politikája közé.

Egyesek azzal vádolták a Szovjetuniót, hogy „megszegte az atomkísérletek moratóriumát." Olyan javaslatok is elhangzottak, hogy a Szovjetunió „mutasson jó példát" és hajtson végre egyoldalú leszerelést. A vita és a kongresszus jelentőségét nagyban emelte, hogy ezekre a nézetekre *Fjodorovics* és *Keldis* professzor mellett maga a szovjet kormány feje: *Hruscsov* adta meg a megfelelő választ.

„Tőlünk idegen a háború kirobbantásának politikája"

Hruscsov behatóan foglalkozott például *Bertrand Russell* angol filozófusnak a kongresszushoz magnetofonszalagon intézett üzenetével. *Lord Russell* üzenetében a többi között például kijelentette: *„Szeretném, ha a Nyugat minden képviselője kijelentené a tárgyalások során: szilárd meggyőződésem, hogy a nukleáris háború rosszabb a kommunizmus világméretű győzelménél. A Kelet képviselői pedig azt mondanák: szilárd meggyőződésem, hogy a nukleáris háború rosszabb a kapitalizmus világméretű győzelménél. Az a tárgyalófél, amelyik megtagadja ezt a kijelentést, saját magát bélyegzi meg mint az emberiség ellenségét és az emberiség elpusztításának hívét."*

Russell üzenetére válaszolva *Hruscsov* leszögezte: *„Mi, a szocialista országok képviselői sohasem mondtuk, hogy a kommunizmus világméretű győzelme érdekében készek vagyunk kirobbantani a termonukleáris háborút... Az egész világ előtt kijelentjük: tőlünk idegen az a politika, amely a kommunista ideológia győzelmének biztosítására világháborút robbant ki."*

Hruscsov ugyanakkor idézte *Lord Birdwoodnak* az angol Lordok Házában tett egyik kijelentését, melyben azt mondotta: *„Inkább vállalom a megsemmisülést, mint a kommunista világban való életet."* Hivatkozott *Rodney Gilbert* amerikai író *„Konkurrens egymás mellett élés: új szovjet kihívás"* című könyvére is, melyben a szerző ezt hirdeti: *„Legyen átkozott a világ, ha nem győzi le a kommunizmust."* Végül idézte *Donnellynek*, az Angol Munkáspárt egyik jobboldali képviselőjének hisztérikus kirohanását, melyben ezt ordította: *„Inkább meghalunk, de nem leszünk vörösök!"* *Hruscsov* válasza világosan megmutatta: honnan fenyeget az a veszély, amely a két rendszer versenyét a *gazdaság* területéről a *háború* területére akarja átvinni. *„Mi nem félünk a kapitalizmus*

Szaharában, s ez ellen a lépés ellen sem angol, sem amerikai részről nem hangzott el ellenzés vagy tiltakozás. Ilyen körülmények között nemcsak a szocialista tábor országainak alapvető nemzeti érdekeivel, hanem a békére vágyó népek érdekeivel állt volna ellentétben, ha a Szovjetunió — válaszul — újabb kísérletsorozattal nem tökéletesítette volna saját nukleáris fegyverzetét.

Hruscsov a moszkvai kongreszus után amerikai újságírók előtt azt is kifejtette, hogy miután a Szovjetunió az egész „atomkorszakban" mindig csak *válaszképpen*, tehát a NATO-országok kísérletsorozata *után* hajtott végre atomrobbantásokat, logikus, hogy az atomkísérletek sorát szovjet kísérletnek kell befejeznie. Az amerikaiak azonban a szovjet kísérletek után újabb magaslégköri robbantásokat végeztek. Ezzel ismét arra kényszerítették a Szovjetuniót, hogy válaszul újabb kísérletsorozatba kezdjen. A Szovjetunió bármikor kész az atomkísérletek abbahagyására, a nyugati hatalmak azonban a kísérletek állandó felújításával újabb és újabb atomrobbantássorozatra kényszerítik. Ilyen körülmények között helytelen a szovjet és amerikai politika közé egyenlőségjelet tenni: a szovjet és az amerikai atomkísérleteket nem lehet azonos módon értékelni.

Sok szó esett a kongreszuson arról is: mit jelentene egy újabb háború? *Bernal* professzor bevezető előadásában annak a véleményének adott kifejezést, hogy egy atomvilágháború áldozatainak száma *nem lehetne kevesebb, mint az emberiség egyharmada.* Hivatkozott a többi között *dr. John Fremlin* neves angol fizikus megállapítására is, aki kijelentette: *„Egyetlen megatonnás bomba, amely Birmingham városában a földön vagy földközelben robban fel, egy mérföldes átmérőjű és száz yard mélységű krátert vájna a földbe. A földkéreg legnagyobb részét a hőség és a nyomás elgázosítaná. Millió és millió tonna anyag lövellne a légkörbe mint egy kitörő vulkán, és a por rendkívül radioaktív lenne."*

Hasonló adatokat ismertetett *Hruscsov* is, amikor tekintélyes nyugati tudósokra hivatkozva elmondotta, hogy *a nagyhatalmak jelenlegi atomfegyverkészletének pusztító ereje 250 ezer megatonna, vagyis 250 milliárd tonna TNT robbanóerejének felel meg.* Ez azt jelenti, hogy *földünk minden egyes lakosára már ma átlagosan több mint 80 tonna TNT hatóerejű atomrobbanóanyag áll készen a katonai raktárakban.*

Minőségi változás a haditechnikában

Hruscsov hangsúlyozta, hogy napjainkban a haditechnika *gyökeres minőségi* változáson ment át, mivel mérhetetlenül megnőtt a hadviselő eszközök pusztító ereje. Miben nyilvánul ez meg? *Hruscsov* a következőképp foglalta össze a változás lényegét:

„Először: az új fegyvereket még csak összehasonlítani sem lehet a régiekkel. Egy hatalmas hidrogénbomba robbanóereje sokszorosan felülmúlja mindazoknak a hadieszközöknek a robbanóerejét, amelyeket a történelem eddigi összes háborúiban használtak, beleértve az első és a második világháborút is.

Másodszor: az atomrakéta-háborúban teljesen megszűnik a határ a front és a mögöttes országrészek között. Sőt, éppen a polgári lakosság esne elsősorban áldozatul a tömegpusztító fegyvereknek. Ilyen háborúban néhány

Kisebb közlemények

Növényábrázolás

A növényábrázolás kérdésével mindössze két alapos cikk foglalkozik: az egyik *Moesz Gusztáv* tollából (Természettudományi Közlöny 1930. 225., 313. old.) „Növényképek hajdan és most" címmel; a másik *Soó Rezső* professzortól „A XVIII—XIX. század grafikai művészete a növénytan szolgálatában" (Debrecen, 1947.). *Moesz Gusztáv* főként a sokszorosítási technika módszereit és fejlődését mutatja be; *Soó Rezső* „az illusztrált növénytani díszművek korszakának" csaknem 400 munkájáról ad 160 szerzői címszó alatt áttekintést, alapos bibliográfiai adatokat és összeállítja a rajzolók névsorát.

E két cikk nyomán, valamint a Növénytár gazdag és értékes könyvtári anyagából kiragadott példákon keresztül szeretnék némi képet adni a növényábrázolás kérdéséről.

Az említett két cikk főként a virágos növények képeivel foglalkozik. Alkalmam volt átnézni *Győrffy* professzor kéziratát is, aki a mohairodalomban dolgozó rajzolókról ad hangyaszorgalommal összegyűjtött adatokat és módszereikről értékes kritikai megjegyzéseket. Mint maga is kitűnő rajzoló, intézetében nemcsak értékelte a kézügyességet, hanem annak tervszerű fejlesztésére is gondolt.

Ez a cikkem munkáimmal összefüggésben, természetszerűleg főként a virágos növényekről szól. *Győrffy* kéziratában ott a kérdés: szép vagy hű legyen-e a rajz? Ezt két példán illusztrálom. *Waldstein—Kitaibel* „Icones plantarum -ának *Schütz János* által rajzolt képei élő anyagról készülve is merevek, majdnem sematizáltak, pedig páratlanul pontosak és hűek. *Clara Klein* ragyogó akvarelljei a „Pareys Blumengärtnerei" című könyvben pompás színfoltok a részletek megfigyelése nélkül. Az élő virág tökéletes illúzióját adják, elsősorban szépségét emelik ki. Kertészeti munkában éppen erre van szükség, botanikai célra már kevésbé alkalmas. (*Parey* könyve [1931] egyúttal a német technika páratlan teljesítménye, négy színnyomással magasan felette áll *Hegi* hét színnel nyomott színes tábláinak.)

Tehát szép legyen-e a kép vagy hű? Lehetőleg mind a kettő, mert a rajzoló egyetlen célja csak a természet hűséges, becsületes, mondhatnám alázatos másolása lehet. Minden alkotás küzdelem, sokszor szenvedés is — a technikai eszközök elégtelensége és saját fogyatékosságaink miatt. A növények rajzolója ezt különösen érzi, mert a színek és formák páratlan gazdagságával áll szemben. A szépséget elragadtatva látjuk, de lesújtva érezzük, hogy a legjobban sikerült kép is csak élettelen folt, míg a virágszirom él, belső állandó változás és fejlődés takarója. Azt is tudjuk, hogy a csúnya, lapos, megbarnult herbáriumi lap mennyivel többet mond a nagyítóval dolgozó

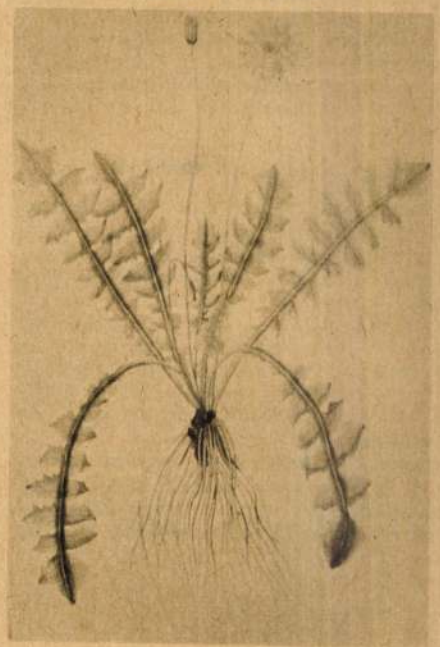

1. ábra. Hyoseris rajza Waldstein et Kitaibel „Icones" c. művéből

2. ábra. Clara Klein akvarellje: „Rózsa"

3. ábra. Vajda László: „Magyar kikerics"

VAJDA JÚLIA

Vajda Júlia; ered. *Richter* (1913. szept. 10. Trencsén – 1982. máj. 1. Bp.): festő- és grafikusművész. – Első férje (1938-tól) Vajda Lajos festőművész, második férje Jakovits József szobrászművész. – Az Iparművészeti Isk.-ban, Aba Novák Vilmos magánisk.-jában, majd a Képzőművészeti Főisk. esti tagozatán Varga Nándor Lajos növendékeként tanult. Az Európai Isk. nevű művészcsoport tagja (1945-től); e művészi korszakában erős kontrasztokra építő, szürrealista műveket, az 1960-as évektől, tájélményei alapján, lírai absztrakt kompozíciókat, utolsó periódusában időnként szigorúbban vagy groteszken geometrizáló képeket festett. A modern művészeti irányzatok felé nyitó szoc. kultúrpolitika következményeként 1979-ben a Kulturális Min. a magyar állam számára 2 millió forintért megvásárolta ~tól a 20. sz.-i m. képzőművészet kiemelkedő személyisége, a konstruktív és szürrealista felfogást ötvöző Vajda Lajos (1908–1941) festőművész hagyatékának egy részét. A hagyatékból 100 mű a szentendrei Ferenczy Múz. tulajdonába került, azzal a céllal, hogy a festőművész számára emlékmúz.-ot hoznak létre. A többi alkotáson a pécsi Janus Pannonius Múz., a MNG és a székesfehérvári István Király Múz. osztozott. A szentendrei *Vajda Lajos Emlékmúz.*-ot 1986-ban nyitották meg.

Irod.: Csifféry Gabriella: Adalékok az állandó kiállítások történetéhez (in.: Művészettörténeti tanulmányok Pest megyéből. Studia Comitatensia 20. Szerk. Lóska Lajos. Szentendre, 1990, 220–221.); Múzeumok Pest megyében (Pest Megyei Múzeumi Füzetek. Új sorozat 3.. Főszerk. Soós Sándor. Szentendre, 1996, 37.); Mándy Stefánia: Vajda Lajos (Bp., 1983); V. J. kiállítása a Műcsarnokban. Katalógus bevezető: Mándy Stefánia (Bp., 1981); MÉL IV., 928.

Mazányi Judit

Muzeológiai lexikon

Vajda Júlia, sz. Richter Júlia (1913. Szept. 10. Trencsény [Trenˇcin] - 1982. máj.1. Bp.):festőművész. - Első férje Vajda Lajos festőművész, második férje Jakovits József szobrászművész volt. - Tanult az Iparművészeti iskolában, Aba Novák Vilmos magániskolájában, a Képzőművészeti Főiskola esti tagozatán Varga Nándor Lajosnál.
1935-ben találkozott először Vajda Lajossal, akivel 1938-ban házasságot kötöttek. 1945-ben az Európai Iskola nevű művészcsoport tagja lett. Ekkoriban erős kontrasztokra építő szürrealista műveket festett. A 60-as évektől tájélmények alapján lírai absztrakt kompoziciói, majd utolsó periódusában időnként szigorúbban vagy groteszken geometrizáló képei születtek. A modern művészeti irányzatok felé nyitó szocialista kultúrpolitika következményeként 1979-ben a Kulturális Minisztérium a magyar állam számára vásárolt ~-tól a XX. századi magyar képzőművészet kiemelkedő személyiségének, a konstruktív és szürrealista felfogást ötvöző Vajda Lajos (1908-1941) festőművésznek hagyatékból egy részt 2 millió forintért. A hagyatékból 100 darab mű a szentendrei Ferenczy Múzeum tulajdonába került azzal a céllal, hogy a festőművész számára emlékmúzeumot hoznak létre. A többi alkotáson a pécsi Janus Pannonius Múzeum, a Magyar Nemzeti Galéria és a székesfehérvári István Király Múzeum osztozott. A szentendrei Vajda Lajos Emlékmúzeumot 1986-ban nyitották meg.

Irod.:Csiffáry Gabriella:Adalékok az állandó kiállítások történetéhez, in.:Művészettörténeti tanulmányok Pest megyéből. (Studia Comitatensia 20.) Szerkeztette Lóska Lajos,(Szentendre, 1990) 220-221. pp.; Múzeumok Pest megyében (Pest Megyei Múzeumi Füzetek, Új sorozat 3.). Főszerkesztő Soós Sándor (Szentendre, 1996), 37.p.; Mándy Stefánia:Vajda Lajos, Bp.1983.; Vajda Júlia kiállítása a Műcsarnokban, (Katalógus bevezető:Mándy Stefánia), Bp. 1981

Mazányi Judit

VAJDA László, népi iparművész.
<u>eml.</u>

BURGET Lajos: Látogatóban Vajda László népi iparművész kovácsmesternél. Kelet-Magyarország 1989. 18. 7. <u>eml.</u>
Szabolcs Szatmár Megye irodalma. Bibliográfia és repertórium 1989 január 1 – március 31. = Szabolcs-Szatmári Szemle 24. 1989. 2. 236.

ági nagy vallásos művészettől
málás anyaga, a természet,
yvérü változathoz odaszegő-
a aggatott rongyok egyre job-
s felőrlődik lassanként az
lizmusok maradnak, melyek egy
ő dialektikával kergetik egy-
tónushoz meg vissza, pohár-
solyás nyugalmak felé és uj-
a komédiát.
a fejlődésének életrevalóságát
ságával és társadalmi alapjai-
ja. Csak az alapok a szervez-

Vajda Mária ipar

gobelinjei

emlékére

FERENCZY NOEMI

MŰVÉSZET 1985/10/21

Vajda Mária

Gobelinkiállítás a salgótarjáni
ifjúság körében

Magyar Nemzet 1986. XI. 13

Tisztelettel meghívjuk Önt

VAJDA MÁRIA

textiltervező művész

„POSTÁZOTT EMLÉKEK"
című kiállításának megnyitójára

a VIGADÓ GALÉRIÁBA
(Budapest V., Vigadó tér 2.)
1999. november 18-án 17 órára.

A kiállítást megnyitja:
TORDAY ALIZ
művészeti író

Megtekinthető: 1999. december 5-ig, hétfő kivételével 10-18 óráig.

VIGADÓ GALÉRIA

A kiállítás létrejöttét támogatták:
Magyar Alkotóművészek Országos Egyesülete, Magyar Alkotóművészeti Közalapítvány
Művészeti és Szabadművelődési Alapítvány

MT Reklámiroda

Vajda Mátyás.

A Nemzeti Szalon kiállitotta képeit 1939-ben

Bende J:
A Képzőművészeti egyesületek története, kézirat.

MDK

Vajda Márton

épitész

Magánép. eng. Epitő Ipar, 1910. dec. 11. 503. l.

Vajda Mihály

ötvös

1732 Nógrád

" Comaromino oriundus nunc que Losoncziensi commorans in oppido Komárom per quendam Magistrum aurifabrum Stephanum Deák ad hoc quaque cujus est expers arte edoctus"
Helyt. lt. Tasc. mens. litt 1732 május 5.

Pápmagyarorsz ötvösök 31 l.

943. Szent Imre.

=8 emelvényen áll[illegible]
Leeresztett gyürüs jobbkezében
fejét dicsfény övezi, szemöldök
ket font, brokát köntöse kék, a
mer piros csikjain szivet örző
szoritja, oldalán kard lóg. Az
A háttér aranyozott. Jelzése al
VICS és felirata az emelvény el

Vászon, méretei 155: 64 c
terme számára készült kobe éget
16-iki 9206 sz. leirat-al 1600
évf. 1900: IV. 22-én megjelent
után a 248 l. reproducálva van.

Elszámoltatott 1905: V. 19-
tott 1905: XI. 30-án 21515 szvsz.

904: V. 3.

koronája nyilt,

Vajda (Wajda)

Mihály

Győr 1715–1719

utóbb losonci ötvös-

mester.

l.

Jankó Ötvös a pródok

8. l.

Lásd a

jegyzetet.

24 f
MAGYAR KIR. POSTA
6
MAGYAR KIR. POSTA

Vajda Miklós, festő M.D.K.

és Roth Miksa tűzes sinek-
ben pagyogó üvegmozaik fa díszíti
a Széchényi fürdő Impolacsarnokát.

Róna Tibor: Budapesti kirándulóhelyek
Bp. /1960/. Panoráma, /Magyarország irásban és képben
1.köt./ 250. old.

Vajda Ottó
fertő

Fővárosi Lapok 1895. ápr. 6., 1091. old.
(Műrészetek.)

talán
Vajda Zsigmond

Kalmár

Térkép.

A kétfejü sasos czimerrel
nak felirata fölül balra disze

HVNGARIAE R
ni superioris nou
ptio, emendata et

Rm., mér. a rl.

Vajda Pál

festő.

Tavaszi napsütés

olaj.

Nemzeti Szalon

1928.

I. Tavaszi Szalon.

658 Klein, Adam

~~Hat~~ Jelenet a katonaéletből (~~S.~~). (~~Selbs militärische Gegenstände.~~) ~~Rm.~~ Qk.

K. 2.

~~Rm. 124 mm. Sz. 176 mm.~~

124 × 176 mm.

Vajda Pál

1928. ápr. - tavaszi szalon
(Ernst terem)
Tavaszi napsütés, olaj

Vajda Pál

1926/27 – 1929/30 I.

1930–31

Ferk. p zomfoisk. vk

174. l.

MDK

Vajda Pál és Andor

Fasori villaépület, repr.

Márványkandalló, repr.

Villaépület a Városligetben, repr.

Képzőművészet 1928. febr. 7. sz. 49.l.

MDK

Vajda Pál és Andor

tervezték a Szondy-u. 54. sz. ötemeletes bérházat

Épitő Ipar - Épitő Művészet 1929. 159.l.

MDK

Vajda Pál és Vajda Andor

Fasori villaépület, repr.

Villaépület a Városligetben, repr.

tervezték fentiek

Képzőművészet 1928. 7. sz.

MDK

Vajda Pál és Andor

Bérház az Olasz Fasorban, repr.

Képzőművészet 1934. 79. sz. 255.l.

MDK

Vajda Pál II. dij

A Péti Nitrogénmüvek Rt. 3ooo vagon befogadóképességü sóraktárának tervpályázata. Tér és Forma 1947. 4.sz.

M.D.K.

Vajda Pál,épitész

A Nagymező utcai/3.sz./ volt Ujságház épitője.
XX.századi tömb,homlokzat,szerkezet és téralkotó gondolatok egyik mestere- 550.o.

Kampis Antal: A képzőművészetek

A Kultúra Világa.III.köt.A képzőművészetek,a zene, a szinház és a film.Minerva.Budapest.1960

MDK

Vajda Pál müépitész

Körvilla terve és alaprajza, repr.

Az épitész álmai. Szinházi Élet 1938. 2.sz.

M.D.H.

Vajda Pál műépítész

A lap bemutatja körvilla tervét és annak alaprajzát fényképfelvételen.
A műépítész nyilatkozatában elmondja a tervezett villa belső elrendezésének elképzelését.

- - -

"Új villa a Gellérthegyen" címmel hozza a lap a művész által tervezett villa fényképét.

- - -

"Az építész álmai" c. Közl.
Szinházi Élet. Bp. 1938. jan. 2-6. XXVIII.
évf. 2. sz. 65-67. lap
(9. "

M.D.K.

Vajda Pál müépitész

A lap bemutatja körvilla tervét és annak alap
rajzát fényképfelvételen.
A müépitész nyilatkozatában elmondja a terve-
zett villa belső elrendezésének elképzelé-
sét.

- - -

"Uj villa a Gellérthegyen" cimmel hozza a lap
a müvész által tervezett villa fényképét.

- - -

"Az épitész álmai" c. közl.
Szinházi Élet. Bp. 1938. jan. 2-8. XXVIII.
évf. 2. sz. 65-67. lap
69. "

MDK

Vajda Pál építész

Képzőművészet, 1954, 79.sz. 255 l. Kép.

M.D.K.

Vajda Pál

"Korszerü villa" cimmel rövid beszámoló arról, hogy a müvész a Gellért-hegy oldalára tervezett körvillát, amelynek alaprajzát, beosztását és a kész épületet bemutatja a lap.
Négy rajz.

Szinházi Élet. Bp. 1937. jan. 31. febr. 6.
XXVII. évf. 6. sz. 77. lap.

Vajda Pál

épitén. A Tanácsköztársaság idején részt vett a fővárosi müemlékek felmérésében.

Barcza Géza: Müemlékvédelem a Magyar Tanácsköztársaság idején. Bp. 1964. 443-465. l. /Klny. Épités és Közlekedéstudományi közl./

452.l.

Vajda Pál

építén a Tanácskörtársaság alatt részt vett a fővárosi műemlékek felvételében.

Dr. Barcza Géza: Műemlékvédelem a magyar Tanácskörtársaság idején, Bp. 1964.

452 o.

MDK

Vajda Pál és Andor

Bérház az Olasz-fasoron, repr.

Tér és Forma 1934. 3. sz. 88.1.

M.D.K.

Vajda Pál

Szomory Dezső: "Az ősz zenéje" c. versét illusztrálta.

Színház, Bp. 1946. ápr. 13-19. II. évf. 13. sz. 5. lap

VAJDA PÉTER

Új művészet

1999. szept.

25. o.

M.D.K.

Vajda Péter, fazekasm

A várpalotai fazekas kis társaság cserépkorsója. Fel: Vajda Péter Atyamester...1777....? Pál készitette. L.20.kép. Veszprémi Bakony Múz. Lsz. C-9. Függelék, 25. 194.o.

Nagybákay Péter: Veszprémi és Veszprémmegyei céhkorsók. 139.o.

A Veszprém Megyei Múzeumok Közleményei. 4. 1965. Veszprém. Kiadja a Veszprém Megyei Múzeumok Igazgatósága. Veszprém.

ítsággal és köszöntéssel

eim Károly

VAJDA PÉTER

Új művészet

1999/szept.

25.o.

Vajda Péter, költő és irodalmár (1808-1846).
Kornidesz Mihály: A Fasor: Gimnázium Fórum.

Az első évszázad alatt 16 akadémikus tanított a gimnáziumban, közülük - helyettes tanárként ugyan, - a költő és irodalomtudós Vajda Péter.

Budapest folyóirat, 1988., 10., 17-old.

Vajda René

l. Fremdné

Ferk/pzomfoiskèvk

144.l.

VAJDA MÁRIA – Kelet-Ma. 1990.05.22.

Arckép

Balázs Attila felvétele

Vajda Mária

iparművész

Nyíregyháza (KM – K. J.) — Ötödéves tanítványai körében találom, amikor éppen a növendékek tárlatnyitásának előkészületeire figyel. *Vajda Mária* iparművész, gobelintervező ugyanis a nyíregyházi Művészeti Szakközépiskolában oktatja szép szakmája, művészete mesterfogásait immár negyedik esztendeje.

— A budapesti Iparművészeti Főiskolán szereztem diplomát 1980-ban — kezd életismertetőjébe a szimpatikus művész-tanár. — A romániai Brassó városából 1975-ben települtem át, vagyishogy felsőfokú tanulmányaimat még Bukarestben kezdtem. Egy évet végigcsináltam, de aztán, már itt, Magyarországon újra a startpozícióból indultam. Szőnyeg és szövött falikép tervező szakos vagyok, erről tanúskodik az oklevelem. Tizenöt éve mint szabadfoglalkozású próbálok talpon maradni.

Mint megtudom: Mária négy éve tanít megyeszékhelyünkön félállásban. Családja a fővároshoz köti, ezért a hét meghatározott napjain ingázik az otthona és az iskola között.

— Tulajdonképpen helyettesítőnek ugrottam be, de itt ragadtam. Szeretek tanítani, ennyi a magyarázat. Most kaptam egy elsős osztályt, úgyhogy a dolog — remélem — folytatódik.

— Az oktatás mellett szövök, festek, de, mint erre eléggé gyorsan rájöttem: ez utóbbi tevékenységeimmel aligha tudnék álláshoz jutni, merthogy ilyesmire „nincs szükség".

— Egyedi munkáimmal több kiállításon szerepeltem már; megbízásos feladatokat szintén vállalok. Most fejeztem be egy kétnégyzetméteres gobelinkompozíciómat. Ezzel veszek részt a szombathelyi biennálén. Bízom benne, hogy sikerrel!

nyek fenntartásáról és működéséről 1294 fő dolgozó gondoskodik.

Május 3-án Nyírbátorban is megrendezték a Nevelőotthoni Világnapot, melynek keretében az intézmény vezetői és az otthonban élő gyermekekkel egy nagy uzsonna keretében erdőkiránduláson vettek részt. Ezúton szeretnénk megköszönni a vezetőinknek, a tanárainak, a gyermekfelügyelőinek a feledhetetlen délutánt.

Albók Attila, Nyírbátor

Munkát keresve

Nem tudom miért van ez így, hiszen itt Nyíregyházán jelenleg több olyan intézmény is működik, ahol a munkanélkülieknek a problémáival foglalkoznak. Ám sokszor eredménytelenül, legalábbis én ezt tapasztaltam. Ha elmegyek jelentkezni három havonta, de van amikor csak úgy érdeklődöm, nem is tudnak kiküldeni, vagy ha ki is irányítanak, hiába minden. Nem alkalmaznak és, ha jelentkezni megyek mindig ugyanazokkal a személyekkel találkozok, akik eddig is munkanélküliek voltak. Sajnos ez nem a mi hibánk. A lakóterület és a család tagjai nem mai munkanélküliek. A munkaügyi központnak nincs hatalma a munkaadót megkérdezni, hogy miért nem alkalmazta az ügyfelet, hiszen ez zaklatásnak számít. Akkor miként készülnek a statisztikai felmérések, hogy egy évben hány embert tud a központ elhelyezni. Elmegyünk, jelentkezünk a munkaadónál, és az önkormányzatnál bemutatjuk a papírt, s ez így megy már évek óta. Ebből pedig nem lehet megélni.

Ádám Zsolt
Nyíregyháza, Jánosbokor 67.

Más a tapasztalat

Több esetben azt tapasztalom, de az is lehet, hogy nemcsak én, hanem más is észrevette azért is hipót vettem. Bizony nem is volt annak se szaga, se színe, de még csak egy szemernyi ereje sem. Talán nem is hipó volt a flakonban? Nem jobb a tapasztalatom az agyonreklámozott Clorox nevű fehérítőről sem. Talán ha két napig ázna benne a fehér zokni, akkor valóban lenne hatása. Ugyanez a véleményem a tisztítószerekről is. Például a Cifről, ami helyett sok esetben mégis más súrolónak kell elvégezni a szennyesebb munkát. Más a reklám, más a tapasztalat.

Koselák Zoltánné
Nyírtelek, Tokaji út 3.

Vigyázzunk rá!

Nyíregyháza legszebb része lehetne a Bujtosi-tó. Többszöri próbálkozás után végre valami elindult. Fákat ültettünk, rendeztünk a környezetet. Úgy tűnik mindenki akarja, a város, a polgármesteri hivatal, a horgászok, hogy rend és fegyelem legyen a tó körül. Ennek ellenére rendszeresen találkozunk természetrombolókkal, akik örömüket lelik a rombolásban,

elengető

szívét melengette, de segített megérteni azt is, hogy ebben az anyagilag sanyargatott világban is van miből

Tisztelettel meghívjuk Önt

VAJDA MÁRIA

textiltervező művész

„POSTÁZOTT EMLÉKEK"
című kiállításának megnyitójára

a VIGADÓ GALÉRIÁBA
(Budapest V., Vigadó tér 2.)
1999. november 18-án 17 órára.

A kiállítást megnyitja:
TORDAY ALIZ
művészeti író

Megtekinthető: 1999. december 5-ig, hétfő kivételével 10-18 óráig.

VIGADÓ GALÉRIA

A kiállítás létrejöttét támogatták:
Magyar Alkotóművészek Országos Egyesülete, Magyar Alkotóművészeti Közalapítvány
Művészeti és Szabadművelődési Alapítvány

MT Reklámiroda

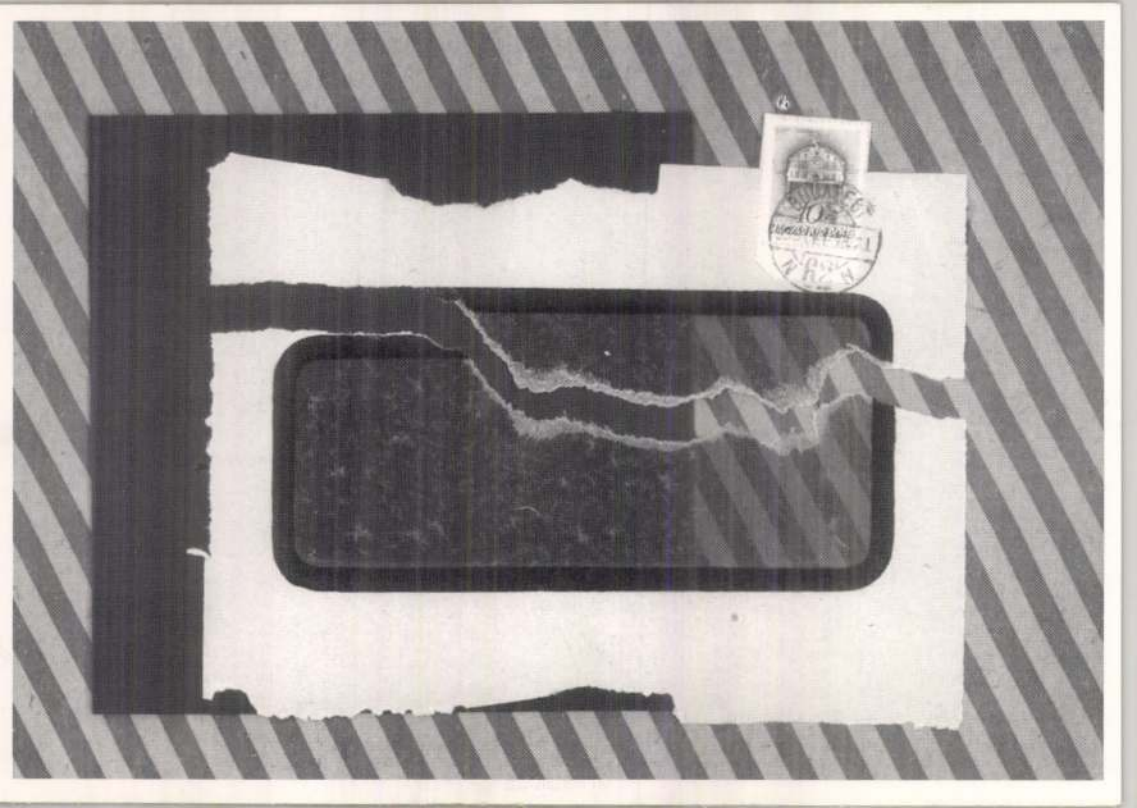

le. D. U

VAJDA Mária III. é. építészhallg.

Turista szálló

Weichinger Károly: Megjegyzések a középületek tervezésének oktatásához
Magyar Építőművészet 1960. 4. sz. 8. l.